

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ
II

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

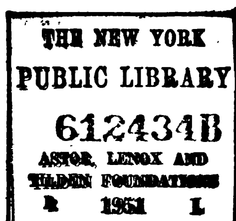
ΔΡΑΜΑΤΑ

Quelle triste économie que celle de l'âme!
Mme DE STAEL

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
10 — ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ — 10

1882

ΝΙΚΟΛΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

ΕΙΣ ΣΜΥΡΝΗΝ

Φιλτατε μου,

I

Καί τοι ἀπὸ πολλοῦ εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον ἀναρτήσας τὴν λύραν, πολλῷ ἴσως θλιβερώτερον ἢ ἄν, ὡς εἴθισται, εἰς ἰτέαν ἀνήρτων αὐτὴν, οὐχ ἧττον ἐνίοτε λησμονῶν τὴν ὁδὸν τῶν δικαστηρίων ἐπαναστρέφω πρὸς τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν καὶ τὰς μελέτας τοῦ Αἰσχύλου, ἡ δὲ γλῶσσά μου οὐχὶ σπανίως ὀλισθήσασα ἀντὶ τετριμμένων δικανικῶν φράσεων καὶ ὁρισμῶν ἐπαφίησιν αὐτὴν ἂν οὐχὶ γλυκίονα μέλιτος, τοὐλάχιστον γλυκυτέραν δικονομικῆς ἐνστάσεως.

Οὐ ῥᾴδιον, φίλτατέ μου, φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν!..

Ἐντεῦθεν βλέπεις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ὡς αὐχμηρὰ καὶ κάτωχρα λείψανα κατεστραμμένης ὑπ' ἐχθρῶν φάλαγγος, προκύπτοντα εἴς τι περιοδικὸν ἐν Ἀθήναις φύλλον, μελέτην τινὰ, δύο στίχους, ἓν ἀπόσπασμα δράματος... Τεκμήριον τότε σαφὲς ὅτι γίνεται ἀνακάθαρσις τοῦ γραφείου, ἡ δὲ βιβλιοθήκη τῆς ἐλαφρᾶς ἐν Ἑλλάδι φιλολογίας, ἕως σήμερον καὶ διὰ πολὺν ἴσως ἔτι χρόνον,

εἶνε ἀκριβῶς ὁ παρὰ τῷ γραφείῳ κόφινος ἐκεῖνος ἐν ᾧ ῥίπτομεν τά ἄχρηστα χαρτία.

Ἰδοὺ ἴσως πῶς σήμερον θέλεις ἀναγνώσῃ τὴν Γαλάτειαν καὶ τὰ λοιπά.

Ὁπωςδήποτε ὅμως ἀγαθὸν καὶ δίκαιον εἶνε νὰ γνωρίσῃς καί τινας ἄλλας κρίσεις καὶ μελέτας μου, τὰς μὲν σχετικῶς πρὸς τὰ παρεπόμενα δράματα, τὰς δὲ σχετικῶς πρὸς τὸ μέλλον τῆς καθόλου παρ' ἡμῖν δραματικῆς τέχνης, ἢ εἰδικώτερον τοῦ ἐθνικοῦ ὅπως λέγομεν θεάτρου.—Καὶ τοιαύτη μὲν ἀπὸ πολλοῦ ἡ ἐμὴ πρόθεσις· ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι παρῆλθεν ἤδη τέταρτον περίπου ὥρας ἐν ᾧ κρατῶ τὴν γραφίδα σκεπτόμενος πῶς ν' ἀρχήσω ἐκθέτων ὧδε ὅ,τι νὰ σοὶ εἴπω ἔχω, ἅμα δ' αἰσθανόμενος ὅτι πλειότεραι ἐπιπολάζουσιν εἰς τὸ μέτωπόν μου σταγόνες ἱδρῶτος ἢ εἰς τὸν νοῦν μου κόκκοι εὐφυΐας. Ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ νικήσω τὴν χεῖρα, καί τοι ἴσως ἄνευ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀφιέμενος εἰς τὴν φιλίαν ἥτις κρατεῖ οὐχὶ τὸν διαβήτην τῆς μωρᾶς τυπικότητος εἰς τὰς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ δάκρυ τῆς συγγνώμης ἢ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὰ ὄμματα, θέλω δέ σοι ὁμολογήσῃ τὰ αἰσθήματα καὶ φρονήματά μου, περὶ δραματικῶν μάλιστα παρ' ἡμῖν χαρακτήρων, ἄνευ εὐτέχνου τινὸς διαγράμματος, ἄνευ ἀλλοτρίου τινὸς σκοποῦ, ἀτάκτως, βιαίως, τραχέως, ἠπατημένος ἴσως, ἀλλ' ἔσο βέβαιος: εἰλικρινῶς.

II

Εἶπα εἰλικρινῶς· καὶ ἴσως ἐρωτήσῃς ἐὰν ὑπῆρχεν ἀνάγκη τούτου. Ἐν Ἑλλάδι, σήμερον, ναί. Ἐνταῦθα δὲ, περὶ τοῦ εἰλικρινῶς λαλεῖν γενομένου ἅμα τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ἂς ἐμμείνω μικρὸν, ὡς ἀρίστην ἅμα ἀφετηρίαν λαμβάνων αὐτὸ τοῦτο ἐπὶ τὰ κατωτέρω τάδε.

Πολλάκις πειραθεὶς οὐχὶ ἐκ τῆς ἑλληνίδος ἱστορίας ἢ τοῦ ἀρχαιοτάτου μύθου, ἀλλ' ἐκ τῆς περὶ ἐμὲ συγχρόνου καὶ ζώσης κοινωνίας νὰ ἀναλάβω γραμμάς τινας χαρακτήρων ἁπλῶς ἀνθρωπίνων ἢ ἰσχυρά τινα χρώματα τῶν ἠθικῶν ἐκείνων στοιχείων ἅτινα ἐν γένει μὲν διακρίνουσι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν λοιπῶν πλασμάτων, εἶτα δὲ καὶ ἰδίᾳ, ἔν τισι συναισθήμασι καὶ συνηθείαις, διακρίνουσιν ὁλόκληρον ἔθνος ἀπὸ ἑτέρου τοιούτου, μορφώσω δὲ οὕτω πως, ὡς ἤλπιζον, ἀσφαλῆ τινα καὶ ἀληθῶς ἐθνικὴν εἰκόνα πρὸς κατασκευὴν ἑλληνικοῦ τινος ἔργου καὶ δὴ δράματος, δράματος δηλονότι ἐννοουμένου παρ' ὅλου τοῦ ἔθνους καὶ ἐνέχοντος τοὺς γνησιοτάτους ἢ διαπρεπεστάτους αὐτοῦ χαρακτῆρας[1], περιῆλθον εἰς τὸ ὀδυνηρὸν συμπέρασμα καὶ τὴν πεφωτισμένην τέλος πεποίθησιν ὅτι παρ' ἡμῖν σήμερον, τοῖς ἐλευθέροις ἂν οὐχὶ καὶ τοῖς δούλοις Ἕλλησιν, ἡ μέση ἐν μέρει, ἰδίως δὲ ἡ κατωτάτη τοῦ λαοῦ σειρά, περισώζουσα ὅ,τι μὲν καθόλου ἱερὸν καὶ παλαίγονον ἠθικὸν στοιχεῖον κέκτηται παρὰ τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅ,τι δὲ ἰδίᾳ παρὰ τῆς ἱστορίας του καὶ τοῦ κλίματος ἔλαβεν ὁ Ἕλλην καὶ κρύπτει ἐν ἑαυτῷ ὡς τιμαλφῆ κειμήλια, διαφέρει καταπληκτικῶς καὶ ἔστιν ἀλλοία ὅλως τοῦ ἐπίσης ἑλληνικοῦ κατὰ τὸ ὄνομα ἐκείνου λαοῦ, ὅστις, μάλιστα ἐν ταῖς πόλεσιν ὅπου πλοῦτος καὶ πληθυσμὸς, ἀνήχθη εἰς περιωπήν τινα καὶ θέσιν πολιτισμοῦ, πολιτισμοῦ ὡς λέγομεν δὰ σήμερον, ἀποτιθέμενος πρὸς τὸ πάτριον οἱονεὶ ἔνδυμα καὶ πᾶν αἴσθημα καὶ χροιὰν ἑλληνίδος φύσεως, προσκτησάμενος δ' ἑτέρωθεν καὶ ἐμφορηθεὶς, ἐν πλάτει καὶ βαθύτατα, πᾶν ὅ,τι ὀθνεῖον καὶ πᾶν ὅ,τι ἐκ τῆς Εὐρώπης πεπλανημένον, ἀνθελληνικὸν καὶ εἰδεχθές.

Ἴσως εἴπῃ τις ὅτι παρ' ὅλοις τοῖς ἔθνεσιν ἡ λογιωτέρα μερὶς τοῦ λαοῦ, ἡ μᾶλλον ἀνεπτυγμένης ἀνατροφῆς καὶ

[1]) Ἴδε τὰς ὡραίας μελέτας τοῦ H. Taine,-De l'idéal dans l'art.

ἀνωτέρας καθόλου θέσεως, διαφέρει ἐν πολλοῖς τοῦ χύδην ὡς λέγεται λαοῦ, τοῦ γεωργοῦ ἔτι καὶ τοῦ χειρώνακτος. Ναί· ἀλλ' ὅ,τι μοὶ φαίνεται λυπηρὸν καὶ ἅμα αὐτὸ τοῦτο παρήγορον εἶνε ὅτι, ἐνῷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ τοῖς σήμερον καὶ κατὰ τοὺς μέσους ἔτι αἰῶνας εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσιν, οἷον Ἄγγλοις, Ἱσπανοῖς, Γερμανοῖς, Γαλάταις, Ἰταλοῖς, ἡ ἀνωτέρα τῆς κοινωνίας μερὶς ἦτο καὶ εἶνε ἐν συνόλῳ πιστὸν μὲν τοῦ ἰδίου ἔθνους ἀπεικόνισμα, κατά τε τὰ ἤθη καὶ συναισθήματα, ἅμα δὲ κρείττων τοῦ ἀγροίκου καθ' ὅλα καὶ ἕρποντος ὑπ' αὐτὴν ἀθλίου λαοῦ, παρ' ἡμῖν ἡ ἀνωτέρα μερὶς λαμβανομένη ἐν συνόλῳ, σήμερον ἂν οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν μακρὰν ἡμῶν δουλείαν, οὐχὶ μόνον οὐδαμῶς ἐκπροσωπεῖ τὸν λαόν, ἀλλ' εἶνε καὶ πολλῷ αὐτοῦ χείρων, λαμβανομένου ἐν ὅλῳ, ἄνευ δηλονότι τῶν εὐρωπαϊκῶν χειρίδων καὶ μύρων καὶ φωνῶν, ἤτοι κατὰ τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασιν καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἑκάστῳ λαῷ φύσιν. Τούτου δέ, πιθανῶς, συμβαίνει καὶ διὰ πολλοὺς μὲν ἄλλους λόγους, μάλιστα δὲ δύο: τὸ μὲν ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ ἀνωτέρα ὁπωσδήποτε μερίς, ἐφήμερον ἐφημέρου πλούτου ἢ ἄρχοντος πλάσμα, οὐδαμῶς ἕλκεται τὴν καταγωγὴν πρὸ αἰώνων καὶ ὡρισμένως, περιφανὴς αὐτὴ καὶ συνεπῶς τηροῦσα αἰωνίως σειράν τινα ζωῆς ἐπὶ τὰ πρόσω ἀείποτε, τῇ τε παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ τῷ λοιπῷ τῆς ψυχῆς κόσμῳ, χωρούσης, ὡς μάλιστα τοιαύτη τις διακρίνεται πρώτιστα ἡ ἀγγλικὴ ἀριστοκρατία· τὸ δὲ ὅτι παρ' ἡμῖν, ὡς παρὰ παντὶ ἔθνει, δούλῳ τέως καὶ οἰκτρῷ, ἡ ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν εὐπρεπεστέραν ὑλικὴν εὐδαιμονίαν μετάστασις κλονίζει πᾶσαν ἕως τότε λεληθότως ἑδραίαν ἠθικὴν ἀρχὴν καὶ διαφθείρει ταχύτατα ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ἠσπάσθησαν νέα ἤθη ἀντὶ τῶν παλαιῶν καὶ πατρίων, νέας πεποιθήσεις ἀνεπτυγμένων λαῶν καὶ τάσεις, ἐν τῇ

ἁπλῇ αὐτῶν καὶ ἀπαιδεύτῳ φύσει ἐννοοῦντας καὶ γευσμένους τοῦ αἰσθητικοῦ τῶν ὀθνείων ὑλισμοῦ ἄνευ τοῦ παρομαρτοῦντος παρ' ἐκείνοις πνευματικοῦ μεγαλείου καὶ κάλλους, ἐν ᾗ περιπτώσει πατρικόν τι καὶ γενναῖον πολίτευμα μὴ ἤθελε προλάβῃ τὴν πλάνην· εἰκόνα δὲ τοῦ τελευταίου τούτου παρέχει, ὅσον ἐλεεινὴν τοσοῦτον καὶ ἐκφανῆ, ἡ μερὶς ἐκείνη τῶν ὀθωμανῶν ἥτις ἐνηγκαλίσθη τὸν εὐρωπαϊκὸν δῆθεν πολιτισμὸν, παυσαμένη μὲν νὰ λατρεύῃ τὰ ἀρχαῖα καὶ ἄγρια ὀθωμανικὰ ἤθη, ἀλλὰ καὶ μετασχοῦσα, ὡς εἰκὸς, τοιούτου κατὰ τύπους εὐρωπαϊσμοῦ ὅσον κέκτηται ὁ συνηθέστερος τῆς Εὐρώπης ἀλήτης.

Τούτου ἕνεκεν οὐχὶ μετὰ τυφλωττούσης τῆς πικρίας καὶ ὀργῆς, ὅτε πρὸ δύο ἐτῶν ἐν 'Ωρωπῷ ἐσφράγησαν οἱ Εὐρωπαῖοι ἐκεῖνοι, μέγιστοι τῶν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τῆς 'Αγγλίας πολιτικῶν ἐθλίβοντο καὶ διετείνοντο φλογερῶς ὅτι αἰτία τῶν πλείστων παρ' ἡμῖν κακῶν ἦτο ἡ ἀπουσία ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως, δηλονότι εὐγενοῦς ἀληθῶς, ἀληθῶς ὑπερηφάνου καὶ μεγαλόφρονος. Ἡ ἀπουσία ἔτι τότε ἑνὸς Μαυροκορδάτου ἢ Μεταξᾶ ἢ Κωλέττη, ἀνδρῶν οἵτινες εἰσὶν ἀνώτεροι τῶν σχέσεων πρὸς λῃστὰς καὶ ἀνώτεροι τῶν νευμάτων φιλοκόλακος ἢ πτωχαλαζόνος βασιλείας, σώζοντες ἐν ἑαυτοῖς, αἰσθανόμενοι καὶ φρουροῦντες, πρὸς τὴν ἑαυτῶν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν μεγαλειότητα τοῦ ἔθνους των.

'Επὶ τούτοις ἐννοεῖς πῶς μοὶ ἦτο ὅλως ἀμαυρὸν τὸ στάδιον, ὡς δραματικῷ δὰ ἐργάτῃ, ἵνα δανεισθῶ τι μέγα καὶ ἀληθὲς ἀπὸ τῆς περικυκλούσης με κοινωνίας. Διότι, ἵνα τυπικώτερον συνεχίσω ὅ,τι ἤδη γράφω πρὸς τὸ ἀνωτέρω ῥηθὲν περὶ τοῦ εἰλικρινῶς λαλεῖν, ὅ,τι πρώτιστα λυμαίνεται τόν τε βίον καὶ τὰ χείλη, παρὰ τῇ ἀνωτέρᾳ κοινωνικῇ σφαίρᾳ, εἶνε τὸ ψεῦδος. Θέαμα ἀλγεινόν!

ἀγαπᾶται ἐκεῖ τὸ ψεῦδος ὡς παρὰ τοῖς γερμανοῖς τὸ ᾆσμα[1]. Αὕτη δὲ ἡ μικρά, ἡ καλογερική, ἡ ἀθλία λέξις «ψεῦδος», ὅταν ἀναβαίνῃ εἰς τὰ χείλη, εἶνε ὁ πένθιμος ἐκεῖνος ἄγγελος ὅστις ἀναγγέλλει ὅτι ὄπισθέν του πάντα διεφθάρησαν,—χαρακτὴρ τῶν δούλων ἢ τῶν ὑπερετῶν, εἴτε ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀστοῦ τινος εἴτε ἐν τοῖς ἀνακτόροις βασιλέως, τὸ ψεύδεσθαι, βαρεῖα ὀσμὴ σεσηπυίας ψυχῆς, εἶνε πικρὸν τεκμήριον ὅτι ὑπὸ τὸ χεῖλος ἐκεῖνο πᾶν γενναῖον καὶ ἁπλῶς ἀνδρικὸν αἴσθημα διεστράφη ἢ ἐσβέσθη τέλεον. Ἐντεῦθεν ὅ,τι παρ' ἡμῖν ἐλλείπει ἰδίως εἶνε τὸ ἀνδρικὸν φρόνημα, ἡ ἑδραία ἐκείνη ἑκάστου πεποίθησις περὶ ἑαυτοῦ, περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ὁ εὐθὺς καὶ σαφὴς χαρακτὴρ ὅστις ἀρνεῖται νὰ εἴπῃ *ναὶ* ὅταν ἡ ψυχή του βοᾷ *ὄχι!* Συνεπῶς ἄλλα αἰσθήματα ἄλλοι οὐράνιοι

1) Ἓν ἐκ χιλίων.—Πρὸ τινος χρόνου κύριός τις ἐκ τῶν ἐν περιωπῇ, ἔχων τρία θυγάτρια, τυγχάνων δὲ φίλος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, καθικετεύετο ὑπὸ συγγενῶν καὶ φίλων του νὰ ὁμιλήσῃ, κατὰ τὸ σύνηθες, ὑπὲρ τῶν ἀπαιτήσεων ἑκάστου παρὰ τῷ ὑπουργῷ τούτῳ. Ὑπεκφεύγων ὅσον ἠδύνατο, ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ στενῶς πιεζόμενος, ἠναγκάσθη τέλος νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ὑπουργεῖον καὶ δὴ ἀνέβη. Ἀναβαίνων τὴν κλίμακα καὶ ἥκιστα αἰσθανόμενος τὸ εὖ ποιεῖν, ἐσκέφθη πῶς νὰ καθίστα χρήσιμον τὸν κόπον αὐτόν... Εἰσῆλθε παρὰ τῷ ὑπουργῷ καὶ διώρισε τὸ ἓν του θυγάτριον ὑπότροφον,—εἰς δὲ τοὺς φίλους ἀνήγγειλεν εἶτα ὅτι ὡμίλησε καὶ αἱ εὐχαί των πληρωθήσονται.
Μετά τινα καιρὸν οἱ αἰτοῦντες τῷ ἐρρίφθησαν πάλιν εἰς τὸν λαιμόν. Ἠνασκασθη πάλιν νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ ὑπουργῷ ὑπὲρ αὐτῶν,—ὅτε εἰσελθὼν διώρισεν ὑπότροφον τὸ δεύτερον θυγάτριόν του. Ἀναγκασθεὶς καὶ τρίτην φορὰν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὑπουργοῦ, ὑπὲρ τῶν φίλων του, ἀπεπειρᾶτο νὰ διορίσῃ τὸ τρίτον θυγάτριον! Οὕτως ἐπὶ τῆς πρωθυπουργείας τελευταῖον τοῦ Κ. Ἐπ. Δεληγεώργη ἀπελύθησαν 500 ὑπότροφοι ὡς περιττοί, ἐν οἷς δύο βρέφη, εἷς λεμβοῦχος καὶ εἷς ἐφέτης, ὡς λέγεται.—Καὶ ὕστερον ὁ σοφὸς φίλος μου Κ. Ἀγγ. Βλάχος γράφων κωμῳδίαν, γράφει τὴν παντοπώλιδα!

θησαυροὶ τῆς καρδίας ἑκάστου, ὡς ἡ φιλία, ἡ πίστις, ἡ συγγνώμη, ὁ ἐνθουσιασμός, ὁ ἔρως, ἡ εὐγνωμοσύνη, τὸ καθῆκον, σκοτίζονται, κυμαίνονται, πολλαχοῦ δ' ᾤχοντο ἀπιόντα προτροπάδην καὶ ἠφανίσθησαν. Εἶνε τοῦτο φύσις ἰδιάζουσα παρὰ πᾶσιν ἡμῖν, εἶνε νόσημα ἐφήμερον; Οἱ εὐρωπαῖοι δεχόμενοι τὸ πρῶτον, πιστεύουσιν ἀκόμη εἰς τὴν παροιμιακὴν Græca fides· ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὁπωσδήποτε, ὅτι εἶνε πλεονέκτημα ἥκιστα ὡραίων καὶ μεγάλων ἡμερῶν. Καίτοι ὅμως τὸ νόσημα τοῦτο ἀπαντᾶται παρ' ἡμῖν εἰς τὰς σειρὰς μᾶλλον τῶν ἀνωτέρας τινὸς περιωπῆς, οὐχ ἧττον βαθύνων τις εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καθόλου, φύσιν ἐδραζομένην ἐπὶ εὐπαθοῦς τινος ὡς ἐπὶ πλεῖστον νωχελείας, εὐκόλως θὰ ἐπίστευε τὴν πιθανὴν αὐτοῦ πρὸς τὰ χείρω μετάπτωσιν καὶ δὴ τὴν εὔκολον τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ καὶ φρονημάτων ἀλλοίωσιν. Οὕτω πως ἐρρυθμίσθη ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἕως σήμερον παρ' ἡμῖν μετριότης, τὸ μηδὲν ἄγαν καὶ ἐκείνων καὶ ἡμῶν, ἡ μέση τέλος ἐκείνη καὶ ἡμῶν καὶ ἐκείνων εἰς ὅλα ὁδός, ἧς ἐντούτοις ἡ ἐλαχίστη παρέκκλισις παρουσιάζει τὸν οἰστρήλατον χαρακτῆρα τοῦ Ῥήγα ἢ τὸν ἄνευ εὐθύτητος καὶ παρρησίας χαρακτῆρα τῶν παρ' ἡμῖν αἴφνης πολιτικῶν ἀνδρῶν. Ἐντεῦθεν δὲ θὰ ἔβλεπέ τις, σήμερον, ὅτι ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἕνα χαιρετισμὸν ἰσχυροῦ τινος, ἀλλάσσομεν δημοσίᾳ γνώμην, ἰδίᾳ τὰ αἴσχιστα κατ' αὐτοῦ ἐμοῦντες· δίδομεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ χεῖρα καὶ ἔτι πλέον ἴσως, εἰς ἄνθρωπον ὃν ἀπὸ βάθους καρδίας βδελυσσόμεθα ὡς μικρόν· αἰσχυνόμεθα νὰ χαιρετίσωμεν ἐν μεγάλῃ τινὶ ὁδῷ ἄνθρωπον τοῦ λαοῦ πενιχρόν, ἵνα μὴ ἐνώπιον τῶν ὀμμάτων τῶν παρατυχόντων ἐκπέσωμεν· ἓν γελοῖον παράσημον ὑπάρχει ὁ μέχρι δακρύων ἔρως πολλῶν, ἄλλως πολιτῶν εὐπόρων καὶ τὸ

νόστιμον ἐγγραμμάτων[1] ἓν βασιλικὸν μειδίαμα ἀφώπλισεν ὁλόκληρον πανοπλίαν ἐθνικῆς ὀργῆς πολιτικοῦ τινος, ἓν δὲ χαρτοφυλάκιον ὑπουργοῦ, οὐχὶ δὶς καὶ τρὶς ἀλλὰ πολλάκις, συνεψήφισε καὶ ἀφείλετο χρόνων ὁλοκλήρων πολιτικὰς πεποιθήσεις καὶ γιγαντώδη ἐπὶ γλώττη φρονήματα. Οἰκτρὰ ἐρημία καρδίας καὶ φρονήματος, ἐλεεινὴ χαρακτῆρος ῥευστότης, ὠχρὰ ἀπαλότης οἰδήματος ὅπου ὑπονοεῖς οὐχὶ βεβαίως τὴν εὐρωστίαν ἀλλὰ τὸ πῦον!

Φληναφοῦμεν αἰωνίως καὶ μεμψιμοιροῦμεν κατὰ τῆς λαμπρᾶς τύχης τῆς Ἰταλίας, λησμονοῦντες τὴν μεγάλην ἐκείνην σειρὰν τῶν Ἰταλῶν μαρτύρων, ἀγρύπνων αἰωνίως καὶ ἀναλλοιώτων, οἵτινες διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν των ἔπλασαν τὴν χρυσῆν τύχην τῆς πατρίδος των, κλεισθέντες ὑπὲρ αὐτῆς ὡς συρικοὶ βόμβυκες ἐν φυλακαῖς καὶ ἀποθανόντες ἐν ἐξορίαις καὶ ἀγχόνῃ, ὄχι ἡμερῶν ἀλλὰ αἰώνων. Εἷς δὲ μόνος κρατερόφρων καὶ ἀκοίμητος καὶ μέχρι βαθέως γήρατος οὕτω πατριωτικὸς βίος, ὡς ἐκεῖνος τοῦ Ματζίνη, ἔπρεπε νὰ ὑποπτερώσῃ καὶ ἐλευθερώσῃ ἓν

[1]) Πέρυσιν ἦλθεν ὡς ἀναρρώσων ἐν Ἀθήναις εἷς τῶν μᾶλλον εὐϋπολήπτων καὶ εὐπλούτων ἐπιστημόνων τῶν ἐπαρχιῶν. Ἐν ὑποτροπῇ τῆς νόσου κατελήφθη τέλος ὑπὸ σπασμῶν καὶ μανίας τινὸς φοβερᾶς ἅπερ ἦσαν ἀκριβῶς τὰ μεθόρια τοῦ θανάτου. Οἱ ἰατροὶ ἀπηλπίσθησαν καὶ ἀπεσύροντο, οἰκεῖοι δέ τινες ἐσκέπτοντο καὶ περὶ τῆς ἐκφορᾶς. Τότε ὅμως πανοῦργος συγγενὴς τοῦ πάσχοντος καὶ ἔκπαλαι γνωρίζων τὸν ἄνθρωπον, ἐσκέφθη καὶ ἀπετάθη εἰς παλαιὸν ἐν Ἀθήναις φίλον τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τότε ὑπουργόν, ὅστις τῷ ἀπένειμε τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος. Ἐν στιγμῇ τινι γαλήνης τῷ ἐπαρουσιάσθη ὁ σταυρὸς καὶ τὸ δίπλωμα... Φῶς ἱλαρὸν διεχύθη εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἀσθενοῦς, αἱ παρειαί του, ὡς τῆς παρθένου ἐβάφησαν μὲ γλυκὺ τοῦ ῥόδου χρῶμα, ἐζήτησε ζωμὸν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πλήρης χαρᾶς καὶ ὑγείας ἀνεχώρει εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα!... Ἰδοὺ διατὶ ἴσως ἐπεκλήθη ἐκ προοιμίων σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος.— Ὕψιστε Θεέ!

ἔθνος, ὡς ἓν καὶ μόνον μνημεῖον, τῆς Ἰλιάδος, θὰ ἀπηθανάτιζε βεβαίως τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ταῦτα δὲ ἐνῷ ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς ἐπὶ πλεῖστον μάλιστα ὁ κατώτατος λαός, εἶνε ὅ,τι δύναται νὰ κληθῇ κοινωνικὸς βόρβορος, ἀνάπλεως πάσης διαφθορᾶς καὶ ἀθλιότητος.—Παρ' ἡμῖν ὅμως;

Παρ' ἡμῖν, μετὰ τὸν φωτεινὸν καὶ ἅγιον ἐκεῖνον Ἀγῶνα τῶν πατέρων, ἡ ἀμέσως καὶ ἕως σήμερον μορφουμένη κἄπως καὶ οἷον ἐξευρωπαϊζομένη Ἑλλάς, παρίσταται ὥς τις τῶν ἠλιθίων ἐκείνων καὶ μεγαλωνύμων υἱῶν οἵτινες φαίνονται ὡς νὰ συνετρίβησαν ὑπὸ τὸ κλεινὸν καὶ βαρὺ τοῦ πατρός των ὄνομα· καὶ μάλιστα ἡ ἐλευθέρα καὶ βασιλευομένη πατρὶς πρὸς τὴν τοῦ ἀγῶνος ἐκείνην, κατὰ τὴν μεγαλειότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ τοῦ φρονήματος τὸν ἑλληνισμόν, ὁμοιάζει τῇ ἀφεθείσῃ πρὸς πτῆσιν χελώνῃ ἐκ τῶν ὀνύχων τοῦ ἀετοῦ. Διατί; Διότι οὐχὶ πλέον ἐν ἀνωτέρᾳ τινὶ σφαίρᾳ ἀλλ' ἐν συνόλῳ λαμβανομένου τοῦ ἔθνους, ἠφάνισε καὶ ἀφανίζει ἡμᾶς ἡ φύσις τοῦ πολιτεύματος ἥτις διαφθείρει, πτοεῖ, μαραίνει, καθείργει καὶ ταπεινοῖ τοὺς χαρακτῆρας, συνεπῶς δὲ ἡ εἰρήνη ἥτις γεννᾷ τὸν εὐρῶτα ὡς ἡ λίμνη τὴν σηπεδόνα, ἡ ἐν τῷ πλουτεῖν εἶτα νηνεμία ἥτις γεννᾷ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν νάρκην, ἔτι δὲ ἡ ἐκρίζωσις καὶ ἀπουσία μεγαλόφρονός τινος ὀνείρου καὶ πόθου καὶ σκοποῦ ὑπὸ τοῦ ὁποίου τὸ ἔθνος νὰ θερμαίνεται καὶ πρὸς ὃν νὰ βαδίζῃ καὶ αἴρεται. Τύχη ἀπαισία· χωρὶς μετὰ τὰς φλόγας καὶ τὴν νίκην τοῦ μεγάλου Ἀγῶνος, χωρὶς τὸ ἔθνος νὰ ἀναλάβῃ ἴδιον ἐν ἑαυτῷ ἀγῶνα διοικήσεως, ἀγῶνα ἴσα τῷ πρώτῳ ἱερὸν καὶ σπουδαῖον, πολλὰ δὲ οὕτω παθὸν καὶ δοκιμάσαν ἐν τῇ πολιτικῇ, νὰ δυνηθῇ πεφωνισμένως καὶ κατὰ μικρὸν διαπλάσῃ τὸ μᾶλλον ἐναρμόζον αὐτῷ κυβερνήσεως εἶδος, ἀλλὰ τότε ὡς ἄριστα ἐν ᾧ καιρῷ ἡ ὅλη παλιγγενεσία του, ἐδέχθη τυφλοῖς ὄμμασιν ἡ ἔτι αἱμο-

σταγὴς καὶ πυρίκαυστος φουστανέλλα, ὁ ἀφελὴς καὶ ἄγροικος ἀλλ' ἔτι πλήρης ἀγνότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐκ τῆς νίκης ἑλληνισμὸς [1], ἐδέχθη ἐν τοῖς σπλάγχνοις του ὅλως ὀθνείαν πρὸς ἑαυτὸν βασιλείαν, αἷα μάλιστα ἡ νὴ βαυαρικὴ ἐκείνη, μέχρι λατρείας τηροῦσα τοὺς πατρίους μεσαιωνικοῦ πολιτισμοῦ τύπους, αἰσθανομένη κλίσιν ἱερὰν πρὸς τὰ παράσημα, τὰ χρυσᾶ σειρήτια τοὺς ἕρποντας κόλακας, τὰς σεμνὰς τοῦ ὀνόματός της ἀνευφημίας δι' ἱδρυμάτων ὅλως ἐθνικῶν λατρεύουσα ὑπὸ λεπτοτέραν τινὰ ἔννοιαν τὰ προνόμια, τὸν τιμαριωτισμὸν καὶ τὴν δεσποτείαν, ἐρωτιῶσα δὲ πρὸς τοὺς χοροὺς καὶ τὰ ἐπιτελεῖα, πρὸς τοὺς ὕμνους καὶ τὴν φενάκην τῶν σοφῶν [2], πρὸς τὴν νοσοῦσαν ἐν

[1]) Ἐν ᾧ χρόνῳ εἰσέδραμαν εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν ἄκρων ἔτι τῆς γῆς, ἅπαντα αὐτῆς τὰ τέκνα, πλήρη ζωῆς καὶ ἐλπίδος, πλήρη σθένους καὶ θυσίας, ἐνῷ χρόνῳ ὁ φλογερὸς ἑπταετὴς πόλεμος εἶχε μὲν πᾶσαν ἐκ τῆς δουλείας ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λαοῦ προσκεκολλημένην σκωρίαν χωνεύση καὶ ἀφανίση, εἶχε δὲ ὅλων τὰ στήθη ἀναλύση εἰς εὔπλαστον καὶ ἄριατην ζύμην, εἰς ἀναλελυμένον οὕτως εἰπεῖν χρυσόν, ὅστις ἐν καιρῷ καὶ καταλλήλως ὑπὸ σώφρονος πατρὸς ἢ μεγαλοφυοῦς διδασκάλου διαπλαττόμενος ἠδύνατο νὰ σφυρηλατηθῇ καὶ λάβῃ, νὰ παγιωθῇ καὶ ἐμμείνῃ εἰς τὸν ὡραιότερον τύπον κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου. Ἐν ᾧ χρόνῳ ἐν τῷ βρασμῷ τῶν μεγάλων παθῶν, ἐν τῇ μανιώδει ὁρμῇ τοῦ θυμοῦ, θυμοῦ ὅστις πρὸ ὀλίγου ἔτι εἶχε θραύση τὰς σιδηρᾶς ἁλύσεις τετρακοσίων χρόνων, ὁ Καποδίστριας κατεκλύσθη καὶ ἀπώλετο, ἀντὶ δὲ τοῦ τέως πατρὸς ἢ τινος ἄλλου τοιούτου γεννηθησομένου πατρὸς καὶ γίγαντος ἐκ δημοκρατικῆς τινος διαπάλης καὶ ὠδῖνος, ἐπεζητήθη καὶ ἀφίκετο ἐν Ἑλλάδι οὐδαμῶς συγγενεύων κἂν ἀλλὰ καὶ μισθωτὸς ὁ κηδεμών.

[2]) Εἷς τούτων, σοφὸς Σενέκας, ἀφοῦ μέχρις ὑστάτης στιγμῆς ἐφίλει ἕρπων τὰ κράσπεδα τοῦ Ὄθωνος, ἄνευ ἀνάγκης τινὸς εἰμὴ ἀπὸ αἰσθήματος δουλοφροσύνης, ἀφοῦ ἀπεκοίμισε ναυγουρίζων ἐπὶ ἥμισυν περίπου αἰῶνα τοὺς σπουδαστὰς τῆς σχολῆς του, ἀφοῦ καθύβρισε καὶ ἐπαναστάτας καὶ μεταπολιτεύσεις

γένει ἐκείνην λαμπρότητα τῶν αἰθουσῶν καὶ τὸ ψευδὲς κάλλος εὐρωτιῶντος πολιτισμοῦ τῆς πλειοτέρας τότε δυτικῆς Εὐρώπης, χωρὶς νὰ ἐπαναλάβῃ τις μεμφόμενος αὐτὸ τοῦτο τὸ πολίτευμα, ὡς ἐφηρμοσμένην ἐπιστήμην ὅπερ φύσει ἀδυνατεῖ νὰ ἀφήσῃ τὸ στάδιον ἐλεύθερον εἰς τὰς μεγάλας καρδίας καὶ τὰ μεγάλα πνεύματα. Συνεπῶς ὑπὸ τὴν βασιλείαν τὸ ἐλεύθερον κράτος ὡμοίαζε λεκάνην πλήρη ὕδατος, ὅπου οἱ πολῖται ἐχύθησαν ὡς ἀπὸ σάκκου σῖτος, — ὁπότε ἡ ἦρα καὶ τὰ ἄχυρα ἀνέβησαν εἰς τὰς ἐπιφανεστέρας θέσεις, ἡ δ' ἀληθὴς ζωὴ τῆς Ἑλλάδος, ὁ εὔχυλος σῖτος ἡ ἐσάπη ἐν τῷ πυθμένι ἢ πιεσθεὶς καὶ ἀπελπις ἀπῆλθε τῆς μητρῴας καὶ ἐλευθέρας γῆς ἐξελληνίζων τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Τεργέστην. Ἐνῷ ἄλλα, ὅλως ἄλλα, ἐφρόνει περὶ τῆς παιδαγωγήσεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρεπωδέστερον καὶ σωστικώτερον, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ, θὰ εἰργάζετο ὑπὲρ αὐτῆς ὁ πεπειραμένος τοὐλάχιστον, ὁ ἀπέριττος καὶ εὐθὺς, ὁ πατὴρ ἅμα καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους, ὁ τέλος πάντων Ἕλλην ἐκεῖνος Καποδίστριας,—διότι ἐν τέλει εἶναι πολὺ σήμερον, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ τοῦ αἰσθητισμοῦ καὶ ὑλισμοῦ, νὰ ἦσαι πατὴρ τῆς οἰκογενείας σου, εἶνε δ' ὅλως ἄλλο καὶ διάφορον νὰ ἦσαι κηδεμὼν μισθωτὸς ἀλλοτρίας περιουσίας.

Ἰδοὺ πῶς σμικρυνόμενοι τό τε οἱονεὶ ἀρειμάνιον καὶ εὐθὺ σῶμα διὰ τῶν ὑποκλίσεων πρὸ τῆς Αὐλῆς, καὶ τὸ ἐλεύθερον φρόνημα πρὸ τοῦ φόβου βασιλικῆς ἀπαρεσκείας,

ὕστερον —ὁ πιστὸς καὶ γενναῖος,—πρὸς τὸν νέον ἡγεμόνα αὐθόρμητος ᾖδεν ἐπιθαλάμια καὶ ἀγνοῶ εἰς ποῖον ἰδίωμα ἀρχαϊκῆς γλώσσης καὶ μέτρα σαπφικὰ ἐπεπαρῴδει τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο τοῦ λαοῦ:

Κ' ἐδῶ ποῦ τραγουδήσαμε πέτρα νὰ μὴ ραγίσῃ!

περὶ τὴν ὑπαλληλίαν τῆς Κυβερνήσεως τραπέντες ἑτέρωθεν ὅλοι ἐν Ἑλλάδι, τῶν τιμῶν, τῆς νωχελείας καὶ τῆς συγκεντρώσεως ἕνεκεν, ὑπαλληλίαν ἥτις τοσοῦτον ὡς εἰκὸς κλείει τὸ στόμα καὶ πνίγει τὸν ἐλεύθερον θυμὸν, κατηντήσαμεν νᾶνοι καὶ πίθηκοι, ὅ,τι μὲν μικρὸν καὶ φίλαυτον καὶ ῥᾳδιοῦργον φρονοῦντες, ὅ,τι δὲ ἀνελεύθερον γελοῖον καὶ γραῶδες ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀπομιμούμενοι. Οὕτω πως λεληθότως καὶ ἴσως γοητευτικῶς διεφθάρη ἡ ἑλληνικὴ καρδία, καί τοι ἐν παιδείᾳ ἤ τοπικῇ τινι ἀκκιζομένη μορφώσει ἐμειώθη δὲ τὸ φρόνημα ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἐὰν πρὸ τοῦ Ἀγῶνος καὶ ἐν δουλείᾳ ἔτι τὸ ὄνειρον παντὸς Ἕλληνος ἦτο ἡ Ἑπτάλοφος, σήμερον μόνος στεναγμός του καὶ ὄνειρον εἶνε ἡ ἑλληνικὴ δραχμὴ ἤτοι τὸ Λαύριον.[1]

[1]) Οἱ πάντες ἐπικροτοῦμεν καὶ χαίρομεν διὰ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Λαυρίου, «Τέλος ἰδοὺ ἀνακύπτομεν ἐκ τῆς μακρᾶς πενίας, ἥτις πάντα παρ' ἡμῖν ἐμάρανε καὶ ἐταπείνωσεν· ἰδοὺ παρ' ἡμῖν οἱ πόροι θωρηκτῶν δικρότων καὶ ἡ κατάργησις τῆς δεκάτης· ἰδοὺ πλαττομένη ἡ γέφυρα, τὸ σχολεῖον, ὁ δρόμος, ἡ εὐημερία καὶ ἡ εὔκλεια τῆς Ἑλλάδος!» Αὕτη εἶνε ἡ κρυπτὴ χαρὰ καὶ ἡ φωνὴ ὅλων. Ἀλλ' ἆρα τοῦτο εἶνε ἀληθές; Ἐὰν ἀληθῶς τὰ μεταλλεῖα δώσωσι θησαυροὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα, αὕτη θὰ ἐγερθῇ ἢ θὰ πέσῃ βαθύτερον ; That is the question! Ζήτημα ἀληθῶς φοβερόν, διότι εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ λύσις κεῖται οὐχὶ εἰς ἡμῶν τὰς χεῖρας, ὡς ἡ νίκη βεβαία εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν, διότι ἡμεῖς πρὸς οὐδὲν οὐδέποτε ἀγαθὸν ἡτοιμάσθημεν. Ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ καὶ τῇ χαλαρώσει παντὸς ἠθικοῦ αἰσθήματος ἐν ᾗ διατελοῦμεν, ὁ πλοῦτος θέλει ἐπέλθῃ ὡς βαρὺ δόρυ εἰς χεῖρας ῥωμαλέου μαχητοῦ ἢ ὡς παγερὸς καὶ γενναῖος ἀὴρ εἰς στῆθος φθισιῶντος ; Ὁ πλοῦτος τῶν μεταλλείων, μὴ εὑρὼν ἐν Ἑλλάδι σήμερον τὰ καλὰ σπέρματα καὶ τὰς ἀσφαλεῖς τῆς ψυχῆς βάσεις, θέλει βελτιώσῃ καὶ πλάσῃ μεγάλην γενεὰν ἢ θέλει διεγείρῃ, ὡς τὸ ἔλαιον ἐπὶ τὴν πυράν, ὄχι ῥοπὴν πλέον καὶ ἔρωτα μόνον ἅπερ κεκτήμεθα ἤδη, ἀλλὰ μανίαν πλήρη πρὸς τὸν ὑλισμόν, λήθην καὶ τῆς ἐλαχίστης ἠθικῆς πεποιθήσεως,

Πῶς δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἓν ἔθνος ὅπερ χθὲς μόλις νέκρωσιν παντὸς μεγάλου αἰσθήματος; Πρὸς λύσιν ἴσως τοῦ ζητήματος ζητητέον τοῦτο· Ἐὰν τὸν Ἀριστείδην, τὸν Θεμιστοκλῆ, τὸν Περικλέα, τὸν Κίμωνα, ἀνέδειξαν τοῦ Λαυρίου τὰ πλούτη καὶ αἱ τῶν συμμαχίδων πόλεων εἰσφοραὶ ἢ ὁ κατὰ τῶν Περσῶν θρίαμβος καὶ τὸ ἐγερθὲν εἰς μεγαλοφροσύνην πνεῦμα; Βεβαίως τὸ δεύτερον, διότι ἴσα ἴσα οἱ ἐλευθέριοι ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ πολλοῦ πλούτου μισθοὶ τοῦ Περικλέους ἑκάστῳ πολίτῃ Ἀθηναίῳ, διέφθειραν τὰ ἤθη, ἐξεθήλυναν τοὺς χαρακτῆρας, μετέστησαν τὸν ἔρωτα τῆς πατρίδος εἰς ἔρωτα τῆς καθόλου ἡδονῆς καὶ ἡτοίμασαν τὸ χάος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Ἀπὸ τοιούτων στοχασμῶν ὁ Ἰουβενάλης ἀνεφώνει θεώμενος τὰς γυναῖκας τῶν χρόνων του καὶ μελετῶν τὸ ζήτημα τοῦ πλούτου ἄνευ ἀρετῆς:

N nc patimur longæ pacis mala: sævior armis
L xuria incubuit, victu nque ulciscitur orbem.
Nullum crimen abest facinusque libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit........
Prima peregrinos obsena pecunia mores
Intulit, et turpi fregerunt sæcula luxu
Divitiæ molles. — (Ἐν Σατύρᾳ VI.)

Ἑτέρωθεν ὁ Prevost-Paradol,—La France nouvelle—ἐν τῷ κεφαλαίῳ Des signes les plus apparents de la décadence d' un peuple, ἔγραφε περὶ τῆς πατρίδος του, διαβλέπων ἐν ἐγγυτάτῳ μέλλοντι τὸ Σεδὰν καὶ τὸν Δῆμον: C'est d'abord ce curieux phénomène: que la timidité politique du citoyen s'accroît avec sa fortune, et que la richesse, au lieu d'être chez nous comme en Angleterre un secours pour l'indépendance civique et un appel à l'ambition politique, semble une chaine de plus, qui rend le Français plus docile à tous les caprices du pouvoir. . . .

Ὑποσημείωσις. «Ἐάν τις σκεφθῇ ὅτι ἄνευ τῆς ἐπιμόνου προσδοκίας τοῦ δανείου ἐν Ὕδρᾳ τὰ ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἕτοιμα διαμένοντα πλοῖα πιθανῶς θὰ ἐξέπλεον καὶ θὰ ἔσωζον τὸ προπύργιον τῶν Ψαρῶν· ἐάν τις ἀποβλέψῃ εἰς τὰ δεινὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, προκληθέντος ἕνεκα τοῦ δανείου τούτου, δύναται νὰ ἐρωτήσῃ ἐὰν τὰ χρηματικὰ ταῦτα βοηθήματα ἐπέφερον εἰς τὴν Ἑλλάδα μᾶλλον

ἐκ τῶν φλογῶν καὶ τῶν αἱμάτων ἀνεπήδησε, πλῆρες ῥώμης καὶ παρρησίας, πλῆρες ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγαλοφροσύνης ὅτι συνέθραυσε δεσμὰ τεσσάρων αἰώνων, πῶς κατωρθώθη νὰ δηλητηριασθῇ ἅμα τῇ γενέσει του τοσοῦτον καὶ νὰ γηράσῃ ἅμα τῇ ἥβῃ; Ἦτο λοιπὸν οἰκτρὰ παραφυὰς τοῦ βυζαντινισμοῦ, φέρουσα ἐν ἑαυτῇ τὰ σπέρματα ἐκεῖθεν τῆς μωρίας καὶ τοῦ θανάτου, θὰ σηπώμεθα δὲ νωθροὶ ἀπὸ Λαμίας μέχρι Ταινάρου, διατρέχοντες στάδιον ἐθνικῆς ζωῆς ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου μέχρι τῶν Ἀνακτόρων; Τοῦτο ἦτο τὸ ὄνειρον, ὁ ὅρκος, ἡ σφαγὴ τοῦ Ῥήγα, τοῦ Σκουφᾶ, τοῦ Ὑψηλάντη, τοῦ Ὀλυμπίου, τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ Φλέσσα, τοῦ Μαυρομιχάλη, τῶν Ψαρῶν, τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Διάκου, τῆς Χίου, τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Πῶς ἡμεῖς θὰ καταναλώσωμεν, ὡς ἀργοὶ καὶ βλᾶκες κληρονόμοι πλουσίων γονέων καὶ προπατόρων, ὅ,τι παρελάβομεν ἀπὸ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Βότσαρη, ὡς χθὲς ὑπεγράψαμεν πρωτόκολλον εἰρήνης καὶ ὑποταγῆς μετὰ τοῦ πασσᾶ Ὥβαρτ; Πῶς, λησμονοῦντες ὅτι ἡ ἔλευσις τοῦ Ὄθωνος ἦτο ἀνακωχὴ τοῦ 1821 καὶ ὄχι τέρμα, λησμονοῦντες ἄστοργοι καὶ νόθοι τὰ ἑκατομμύρια τῶν δούλων ἀδελφῶν, τὴν σαφεστέραν, ἱερωτέραν καὶ ὡραιοτέραν ἐντολὴν ἣν ἔθνος τι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ κέκτηται, ὑπελάβομεν τὰς δῃώσεις, τὰ κόκκαλα καὶ αἵματα τοῦ Ἀγῶνος, ὡς κλίνην ἐδῶ καὶ τράπεζαν ἐν ᾗ θηλυδρίαι καὶ γαστρίμαργοι κυλιόμεθα

δυστυχίαν ἢ ὠφέλειαν. Τὸ δάνειον ἔπληξεν ὡς διὰ μαγικῆς τινος ῥάβδου τὸν μόλις βλαστάνοντα ἔρωτα τῆς πατρίδος καὶ τὴν ἀρετήν... Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ δάνειον, οἱ πλειότεροι ἐκινοῦντο μόνον διὰ χρημάτων μετρητῶν ἢ ὑπεσχημένων. Ἐπώλουν τὰς ὑπηρεσίας των» — Ἱστορία τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων, — ὑπὸ Ἀντ. Πρόκες-Ὄστεν, — Ἐν τῇ μεταφράσει Γ. Ἀντωνιάδου, σελ. 381.

μαραίνοντες τὰς δάφνας τοῦ παρελθόντος καὶ προεξοφλοῦντες ἐν πότοις καὶ νάρκῃ τὸ μέλλον τοῦ ἑλληνισμοῦ;

Εἴθε νὰ ἀπατῶμαι, ἀλλ' οὕτως ἔχει, ναί[1]. Ἕως σήμερον.

[1] Εἶνε ὄντως θαυμαστὸν πῶς ἰδίως ὅλοι οἱ μεσημβρινοὶ λαοὶ ἐκθηλύνονται καὶ οἱονεὶ ὡς τὰ λιμνάζοντα ὕδατα σήπονται ἐν τῇ μακρᾷ εἰρήνῃ καὶ τῷ ἡσύχῳ πολιτικῷ καὶ κοινωνικῷ βίῳ· νομίζεις ὅτι ὁμοιάζουσι τὴν φλόγα ἀκριβῶς ἥτις, ἂν μὴ ἔχῃ τι πλέον ὅπερ νὰ καταναλίσκῃ, σωζομένη οὕτω καὶ μεγαλυνομένη, στρέφεται περὶ ἑαυτήν, πίπτει καὶ σβέννυται. Αὐτὴ ἡ κλεινὴ ἱστορία τῆς μητρὸς Ἑλλάδος δείκνυται ἀναβιοῦσα λαμπρὰ ἀπὸ τοῦ χάους καὶ τῆς λήθης διά τινων μεγάλων ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἄθλων, οἷον ὁ πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος· ἀληθῶς δὲ ἄρχεται μεγαλυνομένη ἡ Ἑλλὰς ἀφότου ἀνεῦρεν ὡς ἐχθρὰν αὐτῆς τὴν Περσίαν, ἡ δὲ Περσία ἐγένετο ὁμολογουμένως ἡ ἀρίστη εὐεργέτις τῆς Ἑλλάδος διότι μόνη ἡ ἀντίδρασις ἐκείνης καὶ ἡ ἀκοίμητος ἐκεῖθεν φιλοτιμία ἅμα καὶ φόβος συνεσωμάτουν καὶ ἀφύπνιζον τὴν Ἑλλάδα, ἣν τέλος περιήγαγον εἰς τὴν ὑπάτην ἐπὶ Θεμιστοκλέους καὶ Κίμωνος εὔκλειαν, ἐνῷ αὐθωρεὶ μετὰ τὴν πάροδον τῶν Περσικῶν πολέμων καὶ τοῦ Πανελληνίου ὑπὲρ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐλευθερίας αἰσθήματος, εὑρίσκεις αὐτὴν οἰκτρῶς εἰς μικρὰ πάθη καὶ ἐμφυλίους σπαραγμοὺς ἐκπεσοῦσαν,—ὁπότε ἔτι ἐν αὐτῷ τῷ πελοποννησιακῷ πολέμῳ βλέπεις τὰς Ἀθήνας μεγάλας καὶ τὸ κλεινὸν στεφάνωμά των ἐν τῇ εὐσταθεῖ μεγαλειότητι τοῦ Περικλέους, ἕνεκα τοῦ ἀναρριπισθέντος ἔρωτος τῆς τιμῆς, τοῦ ἐκτάκτου ὀργασμοῦ καὶ τοῦ πολεμικοῦ φρονήματος. Ἔπειτα ὡς ἐκ τῶν ἐρίδων τούτων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης καὶ τοῦ φλέγοντος σεισμοῦ ἀνὰ πᾶσαν γείτονα γῆν, ἐκκαίεται τὸ αἴσθημα, ἀναπτεροῦται τὸ φρόνημα τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἐκ τοῦ βαθυτάτου σκότους τῶν Θηβῶν Ἐπαμεινώνδου, μεθ' ὃν πάλιν ἐγείρεται ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος μεγάλη καὶ ζῶσα, ὡς εἴπερ ποτε, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ μεγαλοπράγμονος καὶ πανελληνίου Ἀλεξάνδρου, ὁρμῶντος ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, οὕτω δὲ καὶ μόνον μεγεθυνομένου καὶ ὡς πλατεῖαν καὶ χρυσάκτινα ἡμέραν ἀλλὰ μάτην ἐπιχέοντος τὸν ἑλληνισμὸν εἰς τὰ ἀπέραντα τῆς Ἀσίας βάθη. Ἐνώπιον τοῦ τιτᾶνος τούτου τὰ δημοκρατικὰ δόγματα ἠπίστησαν περὶ ἑαυτῶν καὶ ὡς

III

Καὶ ὁ μῦθος δηλοῖ;

Καὶ ὁ μῦθος δηλοῖ, φίλτατέ μου, ὅτι ἐν τοιούτῳ κόσμῳ ἐν αἰσχύνῃ ὑπεκρύβησαν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πανελληνίου ἄνακτος ἡ πτοηθεῖσα ἑκάστου εὐψυχία ὑπέκυψεν εὐκόλως εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν πλήμμυραν. Καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ, ἡ μὲν γαλήνη ἢ ἐσπάραξσεν ἐν ἑαυτῷ ἢ ἀπεχαύνου τὸ ἔθνος, ἡ δὲ ἑνὸς ἡγεμόνος θερμὴ ἀναπηδῶσα καρδία πρὸ τοῦ κινδύνου τῶν ἀραβικῶν ἢ ὀσμανικῶν ὀρδῶν, ἀφύπνιζε καὶ ἤγειρεν αὐθωρεὶ ἁπάσας τὰς μυριάδας τοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸς τὴν νίκην καὶ μεγαλειότητα ὡς ἐπὶ Ἡρακλείου. Τέλος ἡ φιλελευθέρα κραυγὴ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ δύο τρεῖς παράφρονες ἱδρυταὶ τῆς Φιλικῆς ἑταιρίας ἠλέκτρισαν καὶ ἤγειραν τὸ δοῦλον τέως ἔθνος ἐπὶ τοσοῦτον σθένος, ὥστε ἀπὸ τῆς πρώτης μάχης ἤντλει ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τοῦ πολέμου ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ζωὴν οὐρανίαν καὶ ἀκαταγώνιστον, μετὰ τεσσάρων αἰώνων δουλείαν καὶ ἕλκη. Ἐντεῦθεν ὁ Ἡράκλειτος ἐπρέσβευε βαθυνούστατατα ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἁρμονίαν καὶ πάντα κατ' ἔριν γίγνεσθαι, ἐντεῦθεν ἐν τοῖς νόμοις ὁ θεῖος Πλάτων ἐθέσπιζε θυμοειδῆ μὲν χρὴ πάντα ἄνδρα εἶνε, πρᾷον δὲ ὡς ὅτι μάλιστα. — Ἄλλα ἔθνη ἐν τῇ εἰρήνῃ ἠδυνήθησαν νὰ ἑτοιμασθῶσι καὶ ἐνοπλισθῶσιν· ἡ Ἑλλὰς μόνον ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ τῇ ἐπιστάσῃ ἀμέσῳ ἀνάγκῃ γίνεται κολοσσιαία. Εἶνε τοῦτο στέρησις βαθέος νοος, νοὸς τηλεσκόπου, εἶνε φύσις νωχελὴς καὶ ἀπρακτοῦσα μεθ' ὅλας τοῦ λογικοῦ τὰς ὑπαγορεύσεις; Ἴσως τὸ δεύτερον μᾶλλον. Ἡ ἀληθὴς ζωὴ παρ' ἡμῖν εἶνε μόνος ὁ ἐνθουσιασμός. Ἐν αὐτῷ λησμονοῦμεν ὅ,τι ταπεινὸν καὶ φερόμεθα μέχρι τοῦ ἡρωϊσμοῦ, τοῦ μαρτυρίου, τῆς νίκης. Ἐὰν ὄντως ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν, ἐν Ἑλλάδι δηλοῦται τοῦτο μόνον ἐν ταῖς ὥραις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, δι' ὃ ἴσως καὶ οἱ ἀγχινούστατοι ἐκεῖνοι πρόγονοι μόνον ἐν ταῖς ὥραις αὐταῖς διέβλεπον τὸν θεὸν ἐν ἡμῖν, ἡ δὲ ὡραία λέξις των, ἡ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀπεικόνισε τὴν βαθεῖαν ἀλήθειαν.

Συνεπῶς, παρ' ἡμῖν σήμερον, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ δημοκρατικοῦ διαγωνισμοῦ, ἐν ᾧ ἀληθῶς ἐκλάμπουσιν οἱ μεγάλοι σπινθῆρες καὶ ἡγέται ἔθνους τινός, ἐν ᾧ φιλοτίμως καὶ εὐθαρσῶς ἐργαζό-

τμῳ δύνασαι νὰ εὕρῃς καὶ τὴν ὕλην πολλὴν καὶ τὰς εἰ-

μενοι μορφοῦνται οἱ μεγάλοι ἄνδρες θαυμασίων ἰδιωτικῶν ἀρετῶν, ἐκτὸς τῶν βορείων σαξονικῶν λαῶν ἐν οἷς οἱ ἄνθρωποι κατασκευάζονται ἐν ἀρετῇ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἠρέμα ὡς τὰ μάρμαρα ὑπὸ τὴν χεῖρα γλύπτου, καὶ ὡς τὰ μάρμαρα ἐν τῇ ψυχραιμίᾳ οὕτως εἰπεῖν ἀναλλοίωτοι ἐμμένουσιν,—ὅ,τι ἠδύνατο νὰ κρατῇ εἰς πυρετὸν καὶ πρόοδον τὸ ἔθνος ἡμῶν, νὰ κρατῇ αὐτὸ συνεσφιγμένον εἰς μίαν φάλαγγα ἐπὶ τὰ πρόσω χωροῦσαν, ὅπερ πολλάκις κατώρθωσεν ἡ θρησκεία ὡς ἐπὶ Μωάμεθ, ἐπὶ Σταυροφόρων ἐπὶ Ἡρακλείου, ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ἄγῃ καὶ ὠθῇ αὐτὸ σύσσωμον πρὸς μεγάλα ἔργα καὶ σκοπὸν ζείδωρον καὶ εὐκλεᾶ, ἀπαιτοῦντα δηλονότι καὶ προκαλοῦντα ἀνδρικὰ φρονήματα, ἐνάρετα πάθη καὶ ἐλεύθερον βίον, χωρὶς τὸ αἴσθημα τοῦ ἔθνους νὰ ἐπηρεάζῃ ἡ εἰρηνόφρων πορεία ἢ ἄλλη πολιτικὴ φρόνησις τῆς κυβερνώσης ἀρχῆς, τοῦτο ἦτο τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο ὄνειρον τῶν πατέρων, ἡ μεγάλη ἐπικληθεῖσα ἰδέα ὑπὸ νάννων υἱῶν, οἵτινες ἀφοῦ προσεῖδαν αὐτὴν μεγάλην καὶ ᾐσθάνθησαν ὡς βαρεῖαν ἐπὶ τοὺς ὤμους δοκὸν ἀφῆκαν κατὰ γῆς ἐπὶ μικρὸν ὅπως δῆθεν ἀναπνεύσωσιν, εἶτα δὲ κατέλιπον αὐτὴν ὡς ξύλον καὶ ἄχρηστον!.. Σήμερον ἡ μεγάλη ἰδέα κατέστη σεμνός τις περίγελως, παρθενικὴ δειλία τοῦ φρονοῦντος τοιοῦτόν τι, ὁ δὲ τολμήσας εὐθαρσῶς καὶ σπουδαίως νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῆς θεωρεῖται ὅπως ἐθεωρεῖτο μετὰ τὰς μεγάλας ἡμέρας τοῦ Περικλέους ὁ λαλῶν ἐν Ἀθήναις περὶ ἀρετῆς καὶ δικαίου εὐήθης!

Ὁποῖον λοιπὸν ἔχει σήμερον τὸ ἔθνος σκοπὸν κρατοῦντα, ὁποῖος εἶνε ἑκάστου ἀτόμου ὁ ἔρως, ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς; Τὸ χρυσίον. Ποῦ βαδίζομεν, ποῦ ὅλοι, ἀφοῦ ἰσχυρῶς ἐπιδρᾷ καὶ μόνη ἐν τῇ εἰρήνῃ ἡγεῖται τοῦ ὅλου ἔθνους ἡ ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πλούτῳ διακρινομένη αὐτοῦ μερίς; Ὅπου ὅλα τὰ ἔθνη, μάλιστα τ' ἀσθενῆ καὶ νεκρά, τὰ οὕτως παρεκκλίναντα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ζωῆς. Καὶ εἶνε περίεργον πῶς τὸν αὐτὸν ἀναπνέουσιν ἀέρα καὶ τοὺς αὐτοὺς φυματώδεις πνεύμονας φέρουσι τὰ ἔθνη ἅτινα διέρχονται ἡμέρας χαυνώσεως καὶ δυσκλείας. Ce sont les pères qui sont jeunes,—λέγει ὁμιλῶν περὶ τῆς Γαλλίας ὁ Fr. Legouvé ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τοῦ ὡραίου συγγράμματός του Les pères et les enfants au XIX sié-

κόνας ποικίλας πρὸς γραφὴν κωμῳδιῶν πλουσιωτάτων,—ἐὰν δύνασαι νὰ γελᾷς καὶ ἐμῇς,—καθόσον ἐλλείπει καὶ τὸ φρικαλέον καὶ στυγερὸν, ὅπερ ἀπήντα ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἡρώων του ὁ Σαικσπῆρος, ἐνυπάρχει δὲ παρὰ τῷ καθόλου ἡμῶν βίῳ ταπεινόν τι καὶ χαλαρὸν καὶ θρασύδειλον, ἔτι καὶ ἐν τῷ αἰσχρῷ, διότι παρ' ἡμῖν τὸ μηδὲν ἄγαν δύνασαι νὰ εὕρῃς καὶ παρὰ τοῖς μαινομένοις ἀκόμη, ὅπου οἱ πλεῖστοι τούτων εἰσὶν ἠλίθιοί τινες χλιαροὶ καὶ ἀηδεῖς καὶ ἄρρωστοι, σπανιώτατα μανιώδεις· ἐν τοιούτῳ κόσμῳ δύνασαι ἔτι νὰ ἀντλήσῃς τὸν ἰὸν ἀνηλεοῦς σατύρας, ἀλλ' οὐδαμῶς δύνασαι νὰ εὕρῃς τὸ μεγαλεῖον ἐκεῖνο τῶν τύπων, τὸ ἐν τῷ ἀληθεῖ καὶ τῷ καλῷ ἀνδρῶδες, τὴν παρρησιώδη σταθερότητα εἰς ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ γενναῖον, τὴν ὑπεράνω τῶν γραωδῶν αἰσθημάτων καὶ χαμερπῶν παθῶν πτῆσιν τῶν ἀληθῶς ἐλευθέρων ἀνδρῶν, ἅπερ παρέχουσι τὴν ἀφορμὴν

cle. —ce sont les fils qui sont mûrs. Ce sont les pères qui ont des illusions, ce sont les fils qui s'en moquent. Ce sont les pères qui croient à l'amour, ce sont les fils qui croient à l'argent. Ce sont les pères dont la fibre tressaille au seul mot des bords du Rhin, ce sont les fils qui traduisent patriotisme par chauvinisme. On peut dire que le pouls des pères bat à quatre-vingts pulsations par minute; le pouls des fils n'en a guère que soixante: la fièvre a changé d'âge.— Παρ' ἡμῖν ἐνῷ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς 25 Μαρτίου ὁ Βαλαωρίτης, πέρυσιν, ἀπήγγελλεν ἐνώπιον ἑνὸς τῶν μαρτύρων τοῦ ἀγῶνος καὶ ὕστερον ἐδημοσίευσε τὴν πλήρη μεγαλειότητος μύρου καὶ πυρὸς τοῦ 21 ᾠδήν του ἐκείνην, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ εἰς μὲν τὰ ὄμματα τῶν γερόντων δάκρυα χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἁγίου, εἰς δὲ τὰ χείλη τῶν νέων σκώμματα καὶ παρῳδίας καὶ μειδιάματα, σκώμματα, καὶ κριτικὴν ὡσεὶ γερόντων ἀστυνόμων τῆς ποιήσεως δῆθεν, κριτικὴν τῆς νεότητος περὶ τοὺς χονδροὺς αἴφνης δακτύλους τῆς μεγάλης ἐκείνης εἰκόνος, ἥτις παριστᾷ τὴν μητέρα Ἑλλάδα δίδουσαν καὶ σπείρουσαν τὰ σπλάγχνα της ἐπὶ τῇ ἐλευθέρᾳ σήμερον τῶν κριτικῶν ζωῇ!

δμοῦ καὶ τὴν εἰκόνα πρὸς τὴν κατασκευὴν τραγῳδίας μεγαλοθύμου καὶ μεγαλόφρονος,—ψυχὰς καὶ πρόσωπα ὡς τὰ τῆς Ἀντιγόνης, τοῦ Ὀρέστου, τοῦ Αἴαντος, τοῦ Δεσμώτου τοῦ Αἰσχύλου, ἅπερ νὰ πληρῶσι διὰ τοῦ ἀναστήματός των ὅλην τὴν σκηνὴν καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, διὰ δὲ τοῦ ἰνδάλματός των ὅλους τοὺς αἰῶνας. Σήμερον εὑρίσκεις παρ' ἡμῖν τὸν πολύτροπον Ὀδυσσέα ἁπανταχοῦ, ἐνιαχοῦ ὡς πιθανὴν ἐλπίδα τὸν υἱὸν τοῦ Πηλέως, ἀλλ' οὐδαμοῦ, οὐδ' ὡς ἐλπίδα κἂν, τὸν Ὀλύμπιον ἐκεῖνον πρόεδρον τῆς ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας, τοῦ ὁποίου τὸ μειδίαμα καὶ τὸ φρόνημα ἀπετυπώθησαν εἰς τὰ ἀετώματα τοῦ Φειδίου καὶ τὰς σκηνὰς τοῦ Σοφοκλέους. Καὶ ἐὰν ἐπανήρχετο σήμερον ὁ Ἀριστοτέλης ἥκιστα θὰ ἀνεγνώριζε πλέον περὶ τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων, τὸν σοφὸν ἐκεῖνον ὁρισμόν του[1], καθόσον θὰ διέκρινεν ἤδη ὅτι, ἡ ἐν τῇ καθόλου τότε φύσει τῶν Ἑλλήνων μεσότης, κατέβη παρ' ἡμῖν ἕως κάτω, εἰς ἀσιανὴν ἐκπεσοῦσα χαρακτῆρα καὶ ἀνελεύθεραν τινὰ ἀνοχὴν παντὸς κακοῦ καὶ εἴς τινα ὡς ἐκ νωθρότητος καὶ ἀτολμίας ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς λυμεῶνας ἔτι, ὡσανεὶ ἀπέφευγεν ἕκαστος νὰ γείνῃ ὁ ἐνώπιον θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἀμείλικτος τιμωρὸς τοῦ ἐγκληματίου, διαβλέπων οἱονεὶ καὶ τρέμων μή, ἀρχομένης οὕτω τῆς δικαίας καὶ αὐστηρᾶς τιμωρίας, αὔριον ἔλθῃ καὶ ἡ σειρὰ τοῦ Βρούτου...

[1]) «Τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην θυμοῦ μὲν ἐστὶ πλήρη, διανοίας δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης, διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ μᾶλλον, ἀπολίτευτα δὲ καὶ τῶν πλησίον ἄρχειν οὐ δυνάμενα. Τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ τὴν ψυχήν, ἄθυμα δέ, διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα διατελεῖ. Τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος, ὥσπερ μεσεύει κατὰ τοὺς τόπους οὕτως ἀμφοῖν μετέχει· καὶ γὰρ ἔνθυμον καὶ διανοητικόν ἐστι, διόπερ ἐλεύθερόν τε διατελεῖ καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάντων μιᾶς τυγχάνον ἐσχεὶ πολιτείας.» Πολιτικά, Βιβλ. Δ'.

Οὐχ ἧττον εἰσὶ καὶ παρ' ἡμῖν οἱ εὐέλπιδες κρειττονισταί. Λέγουσιν: ἰδὲ οἰκοδομὰς, ἰδὲ γράμματα! Ναί, ἀληθῶς: γράματα δ' οἰκοδομάς. Τίποτε πλειότερον[1]. — Οἱ

[1]) Ἀλλ' ἴσως θὰ ἠρώτα τις καὶ πάλιν· «Ἵνα τί ἀνερευνᾷς τὰ σύγχρονα καὶ ἐφήμερα, τοὺς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου ζῶντας χαρακτῆρας καὶ φύσει μὲν μικροὺς ἐν τῇ ἀληθεῖ καὶ πλήρει αὐτῶν πραγματικότητι, μικροτέρους δὲ πολλῷ μᾶλλον ἐν ἡμέραις χαυνότητος καὶ νάρκης; Ἰδοὺ ἡ ἱστορία καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἡ χθὲς ἔτι τῆς πατρίδος σου παρέχουσά σοι τὰς θαυμασιωτάτας εἰκόνας πάσης συλλήβδην ἀρετῆς. Βυθίσου ἐκεῖ, ἄντλησον ἐκεῖθεν οὐρανίους ἀδάμαντας καὶ χαρακτῆρας ἀνθρωπισμοῦ μὲν καθόλου ὡραίους, ἐθνισμοῦ δὲ ἰδίᾳ ἑλληνικωτάτου. Ἄλλως τε καὶ La vie est triste, l'art est serein. Τοῦτο θὰ ἦτο ἀληθὲς καὶ δυνατὸν ἂν μὴ ἀληθέστερον καὶ κρατειότερον ἦτο τὸ λόγιον σοφοῦ τινος, — τοῦ Louis Boerne — ὅτι tel peuple, tel théâtre. Μάλιστα δὲ ἐν Ἑλλάδι, ὅπου, εἴτε ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος τῆς πατρίδος κατά τε τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν γῆν, εἴτε ὡς ἐκ τῆς εὐπαθοῦς ἑλληνίδος καρδίας καὶ τοῦ εὐφαντάστου καὶ φιλοτίμου πνεύματος, ἡ τοιάδε ἢ τοιάδε πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ τοῦ ἔθνους ζωὴ τοσοῦτον ἐπέδρασαν καὶ οἱονεὶ ἀφωμοίασαν πρὸς ἑαυτὰς τὴν φιλολογίαν τοῦ ἔθνους καὶ μάλιστα τὴν ποίησιν, καὶ πάντοτε, ὥστε κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Roscher «ἡ πολιτιτικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους τοσοῦτον στενῶς συνδέεται μετὰ τῆς ποιήσεως αὐτοῦ, ὥστε ἡ φυσιογνωμία ἐκείνης ἀντανακλᾷ εἰς ταύτην ἀείποτε τὴν πιστὴν εἰκόνα της καὶ ἀνευρίσκεται ἐν αὐτῇ ἰδεωδῶς.»

Ἐκτὸς ὅμως τούτων, καί τις ἑτέρα ἐξ ὑποκειμένου πεποίθησις καὶ κλίσις καθίστα μοι ἐν μέρει ξένα διὰ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν σκηνὴν τὰ κλεινὰ τῆς ἱστορίας καὶ παρῳχημένα πρόσωπα· ἡ πεποίθησις δηλαδὴ ὅτι ἡ τέχνη, μάλιστα ἡ ποίησις, ἡ βασιλὶς τῶν τεχνῶν, ἔτι δὲ ἡ δραματική, δέον νὰ σκοπῇ ἵνα παρέχῃ τῇ τε ἀνθρωπότητι καὶ τῇ ἰδίᾳ πατρίδι πρώτιστα τὴν καλλίστην ὑπηρεσίαν, οὐχὶ ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ τῆς ἡμερώσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐκ τῆς θέας καὶ γεύσεως καὶ ἐνωτίσεως τοῦ καλοῦ, ὡς τοῦτο μάλιστα κατορθοῦται διὰ τῆς ἀληθοῦς μουσικῆς, οὐχὶ δηλονότι ὑπηρεσίαν διὰ τῆς τέχνης γραφομένης διὰ τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ διά τινος ἐν τῇ τέ-

Γάλλοι ἦσαν ὁ εὐφυέστερος καὶ πλουσιώτερος λαὸς τῆς

χνη γενναιοτέρου, σαφεστέρου, κοινωνικωτέρου οὕτως εἰπεῖν σκοποῦ, ὅστις διέκρινε τὸν Αἰσχύλον γράφοντα τοὺς Πέρσας, τὸν Σοφοκλέα γράφοντα τὴν Ἀντιγόνην, τὸν Εὐριπίδην γράφοντα τὸν Ἱππόλυτον, τὸν Ἰουβενάλην γράφοντα τὰς Σατύρας του, τὸν Σαικσπῆρον γράφοντα τὸν Ῥιχάρδον III, τὸν Δάντην γράφοντα τὴν Κόλασιν, τὸν Κερβάντην γράφοντα τὸν Κισσῶτον, τὸν Σχίλλερ γράφοντα τὸν Τέλλον, τὸν Ῥήγαν γράφοντα τὰ Θούρια, τὸν Σοῦτσον γράφοντα τὸ Πανόραμα, ἐπὶ πᾶσι τὸν ἀτρόμητον καὶ πατριωτικώτατον ἐκεῖνον λιβελλογράφον Ἀριστοφάνην ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις του, ὅστις οὐδενὸς τῶν ὑποκριτῶν τολμῶντος νὰ ὑποδυθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ Κλέωνος εἰς τοὺς Ἱππεῖς, ἕνεκα τῆς φοβερᾶς πολιτικῆς ἰσχύος τοῦ πασφοβουμένου, αὐτὸς ὁ Ἀριστοφάνης ἀνέλαβε καὶ παρέστησε τὸ πρόσωπον τοῦ περιωνύμου δημαγωγοῦ. Ἀληθῶς δὲ ὁ Ἀριστοφάνης εἶνε ὁ ἐθνικώτερος ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος, οὐχὶ μόνον διότι ἀπετύπωσεν ἐν τοῖς ἔργοις του τὰς λεπτοτέρας καὶ βαθυτέρας ἀποχρώσεις τῆς κοινωνίας ἐν ᾗ ἔζησεν, ἀλλὰ καὶ διότι μάλιστα ὑπερεμάχησε καὶ ἐπεζήτησεν ὑπὲρ αὐτῆς τὸ ἄριστον, ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ μέχρις ἡρωϊσμοῦ, διότι ἐκτὸς τοῦ πολέμου καὶ ἡ εἰρήνη, ἡ ἀγορά, ἡ πόλις ἐν ἑαυτῇ ἔχει τοὺς ἀγῶνάς της, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἠγωνίσθη ἐν μέσῳ τοῦ δήμου ἐπίσης λαμπρῶς ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων. Ἂς ἴδῃ δέ τις καὶ τοῦτο ὅτι εἰς ὅλα τὰ μεγάλα ἔργα τῶν μεγάλων πνευμάτων ὅλων τῶν αἰώνων αἱ πλεῖσται σελίδες εἰσὶ σάτυραι ὡς ἡ τρικυμιώδης καὶ ἐπαφρίζουσα ἢ γαληνιῶσα καὶ φλοισβίζουσα θάλασσα εἶνε ἐν τούτοις πλήρης ἅλατος, οὕτως εἰς τὴν τραγῳδίαν ἢ κωμῳδίαν, εἰς τὴν ἱστορίαν ἢ τὴν φιλοσοφίαν, διυφέρπει, διατρέχει, διολισθαίνει, διαπλοῦται καὶ ὑφίσταται πικρία τις καὶ ἀγωνία, ὁ πόθος τοῦ ἀληθοῦς, ἡ λατρεία τοῦ ἰδανικοῦ, μυστηριώδης οἱονεὶ λίβελλος κατὰ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ βασιλευούσης κακίας καὶ μωρίας. —Εἴπερ τις δὲ καὶ ἄλλος λαός, οἱ μεγάλοι ἡμῶν πρόγονοι ἐπίστευον ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ ὅτι ἡ τέχνη πᾶν τὸ ἐκ τῆς διανοίας καλόν, δέον νὰ ὑπηρετῇ τὴν ἀλήθειαν, τὴν πατρίδα, τὴν πρόοδον, ὡς ὅλα των τὰ ἔργα ἀπεσκόπουν εἰς διδασκαλίαν τινά, εἰς φωτισμόν, εἰς ἀνδρισμὸν καὶ βελτίωσιν τοῦ λαοῦ. Ἐντεῦθεν καὶ περὶ τῆς γραφομένης ἱστορίας των

ὑφηλίου· ἀλλ' ὑπῆρχεν ἡ διαφορὰ ὅτι οὗτοι μὲν ἀπεστή-

ἔτι ἔλεγεν ὁ Châteaubriant ὅτι: les anciens avaient conçu l' histoire autrement que nous, ils la régardaient comme un simple enseignement, et sous ce rapport Aristote la place dans un rang inférieur à la poésie; ils attachaient peu d'importance à la verité materielle, pourvu qu'il y eut un fait vrai ou faux à raconter, que ce fait offrit un grand spectacle ou une leçon de morale, cela leur suffisait. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν θείαν καὶ ὑπερτάτην ἐντολὴν ἣν ἐπίστευον καὶ ἀπένειμαν ἐκεῖνοι εἰς τὴν ποίησιν, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὸ δρᾶμα, ἐκτὸς καὶ τοῦ πρακτικωτάτου Ἀριστοτέλους πρεσβεύοντος καὶ ἀποφαινομένου σαφῶς καὶ διαρρήδην ἐκ τῶν κειμένων ὅτι ἡ τραγῳδία σκοπεῖ τὴν δι' ἐλέου καὶ φόβου κάθαρσιν τῆς ψυχῆς τῶν ἀκροατῶν ἀπὸ τῶν τοιούτων παθημάτων, οὐδεὶς ἄλλος τοσοῦτον λαμπρῶς τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἀληθῶς ἐθνικοῦ δράματος κατέδειξεν ὅσον ὁ ἑλληνικώτατος ἐκεῖνος Ἀριστοφάνης ὅστις ἐν τοῖς Βατράχοις φέρει ἐν τῷ Ἅδη ὑπεραπολογουμένους τὸν Αἰσχύλον καὶ Εὐριπίδην περὶ τῶν ἰδίων ἔργων, τοιαῦτα δὲ παριστᾷ τὸν Αἰσχύλον κατ' Εὐριπίδου λέγοντα,— αὐτὸ τοῦτο ἅμα αὐτὸς ὁ Ἀριστοφάνης διὰ τοῦ ἰδίου δράματος οἱονεὶ διδάσκων τὸ πλῆθος τῶν ποιητῶν,—·

. . . Τίνος οὕνεκα χρὴ θαυμάζειν ἄνδρα ποιητήν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

. . . Ὅτι βελτίους τε ποιοῦμεν
τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσιν.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ

Σκέψαι τοίνυν, οἵους αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ παρεδέξατο πρῶτον,
Εἰ γενναίους καὶ τετραπήχεις καὶ μὴ διαδρασιπολίτας,
Μηδ' ἀγοραίους, μηδὲ κοβάλους, ὥσπερ νῦν, μηδὲ πανούργους.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Σύ, τί δὴ δράσας αὐτοὺς οὕτως γενναίους ἐξεδίδαξας;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ

Δρᾶμα ποιήσας Ἄρεος μεστόν . . .,
Ταῦτα γὰρ ἄνδρας χρὴ ποιητὰς ἀσκεῖν· σκέψαι γὰρ ἀπ' ἀρχῆς
Ὡς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ γενναῖοι γεγένηνται . . .
Τοῖς μὲν γὰρ παιδαρίοισιν
. . . Ἐστι διδάσκαλος, ὅστις φράζει· τοῖς ἡβῶσι δὲ ποιηταί.

θισαν, ἠσθάνοντο, ἀπήγγελλον τὸ δικαίωμα καὶ ἐν ὀνό-

Καὶ ὅταν ὁ Ἀριστοφάνης ἐρωτᾷ ὅθεν διὰ τοῦ Διονύσου αἰτῶν γνώμην περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀπολλυμένων ἐν μέσῳ τῆς δημαγωγίας καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης Ἀθηνῶν, ὡς θὰ ἠρώτα τις ἀκριβῶς καὶ σήμερον, διὰ τῶν βαθέων τούτων καὶ θεσπεσίων λόγων ἀπαντᾷ ὁ Αἰσχύλος·

Τὴν γῆν ὅταν νομίσωσι τὴν τῶν πολεμίων
Εἶναι σφετέραν, τὴν δὲ σφετέραν τῶν πολεμίων.
Πόρον δὲ τὰς ναῦς, ἀπορίαν δὲ τὸν πόρον.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ Ἀριστοφάνης, τοιοῦτος ἦτο ὁ Αἰσχύλος, ἀπὸ τοιούτων δὲ ἀνδρῶν εἶπε τὰ μεγάλα καὶ ἅγια ἐκεῖνα λόγια περὶ τῆς ποιήσεως ἐν τῷ Ἴωνι ὁ Πλάτων.—Οὐδεμία μεγαλειτέρα καὶ ὡραιοτέρα τιμὴ εἰς τὴν ποίησιν ἢ νὰ γείνῃ αὕτη ὑπηρέτις καὶ ἅμα σώτειρα τῆς πατρίδος, κλίνουσα ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀγρυπνοῦσα, ὡς ἡ μήτηρ ἐπάνω τοῦ νηπίου τέκνου της. Ἡ τέχνη διὰ τὴν τέχνην, πιθανῶς νὰ ἦτο πεποίθησις καρδιῶν καὶ χρόνων ἐν οἷς ἓν βλέμμα δυσμενὲς τοῦ Λουδοβίκου ἢ τῆς Maintenon ἐπὶ τὸν Ρακίναν, ἐκεραύνουν τὴν δειλὴν ἐκείνην ψυχὴν καὶ ἐπήνεγκον τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ τῆς Γοθολίας, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Σήμερον ὅμως εἷς συμπατριώτης του, ὁ Βίκτωρ Οὐγῶ, εἰς περίεργόν τινα καὶ καταπληκτικὴν μελέτην του, — William Shakespeare.—ἀφιεροῖ θαυμάσιον κεφάλαιον ὑπὲρ τοῦ τίτλου· Le Beau serviteur du Vrai.—ὅπερ τελευτᾷ περίπου οὕτω: Pro populo poeta, écrivait Agrippa d'Aubigné. Tout à tous, criait saint Paul. Qu' est-ce qu'un esprit? C'est un nourrisseur d'âmes. Le poëte est à la fois fait de menace et de promesse... C'est souvent grâce à lui que le tyran se reveille en disant: J'ai mal dormi —La défence de sa patrie ne gâte point Tyrtée. Le beau n'est pas dégradé pour avoir servi à la liberté et à l'amélioration des multitudes humaines Un peuple affranchi n'est point une mauvaise fin de strophe!

Ἀπὸ τοιούτων εὐχῶν καὶ πεποιθήσεως ὁρμώμενος σύρω πονῶν τὰς γραμμὰς τοῦ προλόγου τούτου, ἐπευχόμενος θέατρον ἀληθῶς ἐθνικόν, ὑπηρετοῦν δηλονότι ἀμέσως τὴν Ἑλλάδα σήμερον, ὡς τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Αἰσχύλου, ὡς ἂν ἠδυνάμην νὰ εἴπω, κατὰ τοὺς τύπους μόνον καὶ ἐν εἰκόνι, τὸ τοῦ Alexandre Dumas fils ἐν Γαλλίᾳ. .. . .

ματι αὐτοῦ ὠρχοῦντο καὶ ἐκοιμῶντο, ἐνῷ οἱ Γερμανοὶ ἐπίστευον, ᾐσθάνοντο καὶ ἐλάτρευον τὸ καθῆκον καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἠγρύπνουν καὶ εἰργάζοντο. Εἴμεθα ἐκ τῶν πρώτων...

Εἴμεθα λοιπὸν κατεστραμμένοι;

Ὄχι. Ὑπάρχει ὁ λαὸς καὶ τὰ παιδία.

Δύναται ὁ πρῶτος νὰ μᾶς σώσῃ, δυνάμεθα νὰ σώσωμεν τὰ δεύτερα. Ἐς ἄλλοτε περὶ τῶν υἱῶν. Ἐν τῷ λαῷ ὅμως, ὡς ἀείποτε, σῴζει καὶ νῦν ἁγνὸν τῆς Ἑλλάδος τὸ αἷμα. Αὐτὸς ὅστις ἠγωνίσθη κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τοῦ Ξέρξου καὶ τοῦ Δράμαλη καὶ σήμερον χαίνει πρὸ τῆς ἀνασυρομένης πλακὸς ἐξώστου ἐν τῇ Ἑρμαϊκῇ ἢ Αἰολικῇ ὁδῷ, αὐτὸς ὅστις ἐμαρτύρει ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ φαρισσαίων, αὐτὸς ὅστις ἀνώνυμος ἔπεσεν ἐν Θερμοπύλαις καὶ ἀνώνυμος κατεσφάγη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐν τῷ Ἀγῶνι, αὐτὸς ὅστις διὰ τῶν αἱμάτων του ἐλείανε τὰς ὁδούς, αἵτινες σήμερον στρώννυνται τόσον ἁβραὶ ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τοσούτων ἡγεμονίσκων, αὐτὸς ὅστις πιστὸς καὶ ἀνώνυμος συνεισφέρει εἰς τὸ ταμεῖον τὴν δεκάτην καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἔρανον, αὐτὸς ὅστις μετὰ τῶν ἀρχόντων συναλλάσσει τὰς χεῖρας μόνον ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἐκλογῶν, ὑπάρχει αὐτός. Αὐτὸς ὅστις ἀκούεται καὶ τιμᾶται μόνον θνήσκων καὶ κληροδοτῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ θησαύρισμα τῆς ζωῆς του ἁπάσης ὡς ὁ ἀλλαντοπώλης Βασύκας καὶ τὴν Ἰλιάδα ὡς ὁ Ὅμηρος,—ὑπάρχει ὁ λαός, ὁ δεσμώτης ἀλλ' ἀθάνατος οὗτος λαὸς ὅστις περιφρονούμενος ὡς χυδαῖος, λακτιζόμενος εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα, ὠρφανισμένος ἐν παραβύστῳ καὶ ἐν σκοτίᾳ, διεσώθη δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι κατεφρονεῖτο καὶ ἀπελακτίζετο ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ τῇ μονώσει του, μακρὰν τῶν ἀρχόντων, διέμεινεν ἁγνὸς καὶ ἀμίαντος, οὔτε ἐξελατινίσθη, οὔτε ἐξετουρκίσθη, ἀλλ' ἐτή-

ρησεν ἀμιγῆ καὶ γνήσια τῆς Ἑλλάδος τὸ αἷμα καὶ τὴν διάνοιαν, τὸ αἴσθημα καὶ τὸ φρόνημα. Μάχεται ἀδιαλείπτως καὶ αὐθορμήτως ὑπὲρ τῆς πίστεώς του ἢ τῆς ἐλευθερίας του, ὡς χθὲς ἔτι ἐν Κρήτῃ, ἐνίοτε, ἀποθεὶς τὸ ὅπλον παρὰ τῇ πλευρᾷ, τραγῳδεῖ...

Καὶ ἐντεῦθεν τὰ θεσπέσια δημοτικά του ᾄσματα.

Ἐδῶ λοιπόν.

Ἐδῶ λοιπὸν μόνον δύναταί τις ν' ἀνεύρῃ τὸ ἑλληνικὸν καθόλου πνεῦμα, τὴν ἑλληνικὴν μάλιστα καρδίαν, οὐχὶ πλέον ἀφηγουμένην ὑπὸ τῆς ἱστορίας, ἀλλ' οἱονεὶ σφαδάζουσαν ὑπὸ τας χεῖρας καὶ τὰ ὄμματα, διότι τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα εἶναι ἡ πιστοτέρα εἰκών, τὸ μᾶλλον διαυγὲς καὶ κρυστάλλινον νᾶμα ἐν ᾧ ὡς γυμνόπους καὶ ἀπέριττος ποιμενὶς ἐρχομένη ἐσοπτρίζεται καὶ καταφαίνεται ἡ ἀληθὴς ἐθνικὴ ψυχή, ἡ γνησία ἑλληνὶς καρδία, τὸ πνεῦμα καθόλου τοῦ ἑλληνισμοῦ πλῆρες, ἄσπιλον, γυμνόν. Ὅπως ἐν τοῖς τεύχεσι τοῦ Ὁμήρου διαγιγνώσκεται ὁποῖος ἦτο ὁ αἰσθητικὸς, θρησκευτικὸς καὶ κοινωνικὸς βίος τῶν παλαιτάτων Ἑλλήνων, οὕτως ἐν τοῖς σωζομένοις δημοτικοῖς ἡμῶν ᾄσμασιν ὑπανατέλλει ἡ ψυχολογικὴ μάλιστα φύσις καὶ διακρίνεται ἡ καρδία καὶ τὸ φρόνημα τοῦ ἀληθοῦς ἑλληνικοῦ τανῦν λαοῦ, ὅστις ἐν τοῖς κατωτάτοις καὶ δὴ ἀγνοτάτοις αὐτοῦ στρώμασι τοσοῦτον μὲν συγγενὴς καὶ ἀδελφὸς τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ λαῷ εὕρηται, τοσοῦτον δὲ ὡς πάλαι καὶ νῦν περικαλλὴς καὶ μέγας [1].

[1]) «Καὶ εἶναι μὲν ταῦτα βεβαίως ἐξωτερικὰ πάντως μαρτύρια τοῦ μεταξὺ τῶν παλαιῶν καὶ νῦν Ἑλλήνων συνδέσμου. Ἀλλ' ὁ προσεκτικὸς ὅμως παρατηρητὴς τοῦ βίου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ θέλει ἀπαντήσει καὶ ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ ἐν τῷ χαρακτῆρι τοῦ ἔθνους πολλὰ σημεῖα ἀναμιμνήσκοντα αὐτῷ τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα. Δὲν θέλει βεβαίως μορφώσει τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ κομψοῦ κόσμου τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς χρυσῆς νεολαίας ἐκείνης, ἥτις ἔζησε χάριν σπουδῆς ἐν ταῖς μεγ

Ὡς δὲ οἱ μετὰ τὸν Ὅμηρον μεγάλοι ποιηταὶ τῆς ἀρχαιότητος ἐν αὐτῷ οὐχ ἧττον ἐποτίσθησαν τὸ μύρον οἱονεὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἐσπούδασαν ὡς ἐν ἑλληνικωτάτῳ μουσείῳ, αὐτοῦ τοῦ Αἰσχύλου ὁμολογοῦντος τὰς τραγῳδίας του τεμάχη τῶν Ὁμήρου, οὕτως ἐν μόνοις τοῖς δημοτικοῖς ἡμῶν ἄσμασιν δυνάμεθα νὰ μυηθῶμεν μὲν τὸ ἐθνικῶς καλὸν καὶ ἀληθὲς, κατασκευάσωμεν δὲ οὕτως ἐκεῖθεν ποιάν τινα ἐθνικὴν ποίησιν—μάλιστα ἐν τοῖς εἴδεσι τῆς ἐποποιΐας καὶ δράματος,—βάλσαμον καὶ παραμύθημα φίλιον εἰς τὰς συμφορὰς τοῦ ἔθνους, ἀέρα αὐτὴν καὶ πτέρυγας εἰς τοὺς πόθους καὶ εἰς τὰς εὐχάς του· ἄλλως πᾶσα ἄλλη ποιητικὴ σκευασία, εἰλημμένη ἐκ τῆς Δύσεως, ἔσται ἀλλόθρους τερθρεία, παιδικὴ γύμνασις περὶ τὰ ὁμοιοτέλευτα, κηλοῦσα τὴν ἀναιμίαν δεσποινίδος τινὸς ἐν τῷ παραθύρῳ, τρίβουσα τὰς τετριμμένας ὥρας καθηγητοῦ τινος ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐφαπτομένη τῆς καρδίας, οὐδαμῶς ζωπυροῦ-

γαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ μετεκόμισεν ἐκεῖθεν πάντα τὰ ἕλκη τοῦ πολιτισμοῦ χωρὶς νὰ οἰκειωθῇ τὰς ἀρετάς του. Οἱ περικόμψως κεκοσμημένοι οὗτοι πίθηκοι τοῦ συρμοῦ, οἱ ἐν ἀργίᾳ καὶ ἐν κατακόρῳ μορφῇ περιερχόμενοι τὴν ὁδὸν τοῦ Αἰόλου ἢ ἐν τῷ καφενείῳ τῆς Ὡραίας Ἑλλάδος ἄπειρα σιγάρα καπνίζοντες καὶ περὶ τῶν τυχῶν τῆς Εὐρώπης φιλονεικοῦντες, δύνανται ἴσως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς νέα ἀντίτυπα τῶν κλασικῶν ἐκείνων κηφήνων οἵτινες συνωθοῦντο ἄλλοτε περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, ἱπποδρόμια μόνον καὶ ὀρτυγοτροφίας συλλογιζόμενοι, δὲν ἐκπροσωποῦσιν ὅμως τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Πρέπει τις νὰ διατρέξῃ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, νὰ ἴδῃ τὸν ἀληθῆ λαὸν ἀροτριῶντα καὶ ἀμπελουργοῦντα, καὶ τότε θέλει μετ' ἐκπλήξεως ἀναγνωρίσει, ὅτι ἡ παλαιὰ Ἑλλὰς ἀναζῇ ἐν τῇ νέᾳ, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατά τε τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα εἶνε ὁ αὐτός, ὃν περιέγραψάν ποτε ἡμῖν οἱ ποιηταὶ αὐτοῦ καὶ φιλόσοφοι.»— Ἱστορία τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους ὑπὸ Μ. Βαρθόλδη, ἐν μεταφράσει Α. Βλάχου, σελίδι 50.

σα καὶ ἐνθουσιῶσα, σείουσα καὶ τρέφουσα ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν αὐτῷ λοιπὸν τῷ λησμονημένῳ λαῷ—τοῖς δημοτικοῖς αὐτοῦ ᾄσμασι,—τοῖς ᾄσμασι, καίτοι ὀλιγίστοις καὶ συντετριμμένοις, καθόσον ὁ περισωζόμενος ἐν αὐτοῖς χαρακτὴρ τῆς ἑλληνίδος τέχνης εἰς τὴν φιλέλληνα καρδίαν καὶ τὸ θερμὸν πνεῦμα τοῦ ἐραστοῦ τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως ἀναζῇ πλήρης καὶ τελειοῦται διὰ τοῦ ἰδανικοῦ, ὡς εἰκάζεται ὁ λέων ἐκ τοῦ ὄνυχος, ὡς ἐκ τῶν ὀλίγων συντριμμάτων τῆς γλυπτικῆς τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὸ φιλόσοφον καὶ ποιητικὸν καὶ καλαίσθητον πνεῦμα ἀνακαλύπτεται σήμερον πλήρης περίπου ἡ λεπτοτάτη καὶ θειοτάτη τέχνη τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους.—δυναταί τις νὰ ἀνεύρῃ τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα, οἷον ἐφαντάσθη αὐτὸν ἐν τῇ μελέτῃ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, οἷον ηὐχήθη αὐτὸν ἐν τῇ ἐλπίδι τοῦ μέλλοντος, χαρακτῆρα πλήρη ἑνότητος καὶ μεγαλείου, πλήρη ἀληθείας καὶ ζωῆς· διότι εἵμαρται ἡ γύμνωσις πάντοτε τῶν λαῶν, οἱ πένητες δηλονότι καὶ ἀνυπόδητοι νὰ θωρακίζωσι καὶ περιενδύωσι τὸν πλοῦτον, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους των, ὡς παρ' ἡμῖν ἔτι αὐτοῖς σήμερον ὁ κεκτημένος μόλις χιλίας δραχμὰς διολισθαίνει τῆς στρατωτικῆς γραμμῆς, ἐμμένει δ' ἐν αὐτῇ καὶ φρουρεῖ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ ταμεῖα, εἰς τὰ μεθόρια ὁ πένης, ὁ χωρικός, ὁ θής, ὁ ἔρημος, ὁ κωμικῶς ὑποτείνων τὰς χεῖρας ἐκεῖνος νεοσύλλεκτος. Ἐὰν δὲ δεχθῶμεν ὡς ἀληθὲς καὶ ἡμεῖς τὸ ἀναμφισβητήτως ἀληθὲς εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας ὅτι ἡ ἐθνικὴ ποίησις εἴπέρ τι καὶ ἄλλο συμβάλλεται, μάλιστα τὸ ἐθνικὸν θέατρον, ὑπὲρ τῆς τοῦ ἔθνους ἀληθεστέρας, βαθυτέρας καὶ γενναιοτέρας μορφώσεως ἐπὶ τὰ κρείττω, ἰδοὺ πῶς διὰ τῆς ἀναπαραστάσεως τῆς ἀληθοῦς ψυχολογικῆς εἰκόνος τοῦ λαοῦ, τοσοῦτον ἐναρέτου

καὶ τοσούτου γενναιόφρονος, δυνάμεθα νὰ βελτιώσωμεν τὸ ὅλον ἔθνος διὰ τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως καὶ μάλιστα τοῦ θεάτρου, οἷον διὰ κατόπτρου, ἐν ᾧ πρὸ τῶν μεγάλων καὶ γνησίων ἑλληνικῶν χαρακτήρων πᾶς ἄλλος θέλει ἐσοπτρίζεται ἑαυτὸν τοσοῦτον γελοῖον καὶ σμικρὸν καὶ ἄθλιον, ὡς καὶ περὶ ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς μικρᾶς μελέτης ταύτης εἴρηται, ἅμα δὲ καλλιεργοῦντες ἑλληνικώτατα τὴν ποιητικὴν καθόλου καὶ τὴν δραματικὴν ἰδίᾳ τέχνην, προσοικειούμενοι τὴν δημώδη παρ' ἡμῖν ποίησιν καὶ ὑπ' αὐτῆς χειραγωγούμενοι, καθόσον εἰς τὸν ἐραστὴν καὶ δύτην τῆς δημώδους παρ' ἡμῖν μούσης, θέλει ἀποκαλυφθῇ καὶ πάλιν, παλλόμενον θερμὸν καὶ σπαῖρον ὑπὸ ζωῆς, ἅμα δ' ἐνέχον τὰς γλυκυτάτας γραμμὰς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐξελληνισμένας θαυμασιώτατα, θέλει ἀποκαλυφθῇ αὐτῷ τὸ μυστήριον τῆς καθόλου ἑλληνίδος τέχνης ὅπερ εἶνε ἡ ἐν ἡμέρῳ ἐνθουσιασμῷ ἐποπτεία τοῦ ἀληθῶς καὶ ἐπ' ἀγαθῷ καλοῦ, ἡ διὰ τοῦ ἰδανικοῦ ἀναπτέρωσις εἰς ὅ,τι ἄριστον καὶ θεῖον, ἡ φωτεινοτέρα διάγνωσις τῆς ἀρετῆς ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, ἐν τῇ αὐθορμήτῳ θυσίᾳ αὐτῆς τῆς ἀτομικῆς ἑκάστου εὐδαιμονίας ἐπὶ τῇ εὐδαιμονίᾳ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς πατρίδος, ἡ λεπτοτάτη καὶ εὐγενεστάτη αἴσθησις καὶ παράστασις τῶν τραγικωτάτων περιπετειῶν τοῦ ἀνθρώπου, μακρὰν τῆς βαρβάρου καὶ θηριώδους βίας, τῶν φρικαλέων καὶ καθημαγμένων σκηνῶν τοῦ δουλόφρονος ἀπελπισμοῦ καὶ ἀναξίου τῆς ὡραίας Ἑλλάδος καὶ τοῦ κατ' εἰκόνα θεοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆς ζωῆς τῷ ἀγῶνι,—τὸ μυστήριον τέλος τῆς οὐρανίας ἐκείνης τέχνης ἥτις ἀποκρυσταλλώσασα ἐν τῇ τελειοτέρᾳ πνευματικῇ τοῦ ἀνθρώπου δημιουργίᾳ καὶ στήσασα ἀδαμαντίνους ἐν τῇ ἀθανασίᾳ τοὺς στίχους τοῦ Ὁμήρου, τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Αἰσχύλου, τοὺς χοροὺς τοῦ Σοφοκλέους, τὰς περὶ

κόσμου καὶ ἀνθρώπου ἔννοίας καὶ πεποιθήσεις τοῦ Πλάτωνος, διεσώθη, ὡς ἱερὸν παλλάδιον, ἐπὶ αἰῶνας ὅλους σκότους καὶ δουλείας, εἰς τὰ μυχιαίτατα βάθη τῆς μάμμης καὶ τοῦ πάππου παρὰ τῇ μυστηριωδῶς σπινθηροβολούσῃ ἑστίᾳ τῆς καλύβης, εἰς τὰ χρυσᾶ φύλλα τῆς καρδίας τῶν γονέων ἐν δεδακρυσμένῃ στοργῇ ἐνατενιζόντων τὸ ἐν τῇ κοιτίδι βρέφος των καὶ ἐν αὐτῷ, ὡς Ἰὼβ, ἐλπιζόντων εἰς νέαν ζωὴν καὶ μέλλουσαν Ἑλλάδα, ἐν τῷ σθένει καὶ τῷ φλογερῷ αἵματι τοῦ παλληκαρίου εἰς τὰς φάραγγας καὶ τὰς πλευρὰς ὀρέων ὅπου ἡδὺ ψιθυρίζει ἡ πίτυς, ὅπου ἐλεύθερος καὶ οὐράνιος ῥίπτεται καὶ περᾷ ὁ βορρᾶς, ὅπου ὡς φίλημα καὶ ἀρραβὼν μεγάλης καὶ φωτεινῆς ζωῆς, ὅπου ὡς ἔναυσμα θειοτάτων αἰσθημάτων ἡ πρώτη καὶ τελευταία τινάσσεται ἀκτὶς καλλιφεγγοῦς ἡλίου.

Ἐπὶ τούτοις πιστεύων καὶ οὑτωσὶ ἐλπίζων ἀνεγίνωσκον ἡμέραν τινὰ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν δημωδῶν ᾀσμάτων τοῦ Passow τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **Ἡ ἄπιστη γυναῖκα** κατωτέρω ἀριστούργημα:

Ἄλλο τι δὲν μ' ἐμάρανε μεσ' στὸν ἀπάνου κόσμο,
Σὰν τ' ἄλογο τὸ γλίγωρο καὶ τ' ἄξιο τὸ ζευγάρι,
Καὶ τὴν γυναῖκα τὴν πιστή, ποῦ νὰ τιμάῃ τὸν ἄντρα!
Ἦταν δυὸ ἀδέρφια γκαρδιακὰ καὶ πολυαγαπημένα
Κ' ὁ πειρασμὸς ἐβάλθηκε γιὰ νὰ τὰ ξεχωρίσῃ.
Ἀγάπησ' ὁ μικρότερος τοῦ πρώτου τὴν γυναῖκα.—
Καὶ μιὰ γιορτή, μιὰ κυριακὴ καὶ μιὰ λαμπρὴ ἡμέρα
Ἐβγῆκ' ἡ κόρη ἀπὸ λουτρὸ καὶ ὁ υἱὸς ἀπ' ἀργαστῆρι
Καὶ ἐσυναπαντηθήκανε σὲ ξώμερο μονάχοι.
—«Νύφη μου κάπως σ' ἀγαπῶ καὶ κάπως νὰ σὲ θέλω...»
—«Τί λές, καϋμέν' ἀνδράδερφε καὶ μαῦρε νοικοκύρη;
»Ἂν μ' ἀγαπᾷς σὰ σ' ἀγαπῶ καὶ θὲς με σά σε θέλω,
»Τὸν ἀδελφό σου σκότωσε γυναῖκα νὰ μὲ πάρῃς.»
—«Καὶ σὰν τί δίκηο νὰ τοῦ 'ὑρῶ γιὰ νά τονε σκοτώσω;»
—«Ἐσᾶς ὁ Θιὸς σᾶς ἔδωκεν ἀμπέλια καὶ χωράφια,
«Σύρτε νὰ τὰ μοιράσετε τ' ἀμπελοχώραφά σας.»

3

«Ἀπὸ ταῖς ἄκραις δώσε του κ' ἀπὸ τὰ παληοπύργια,
«Κ' ὅθε βρουκλὰ καὶ καρπερὰ στὸ μέρος τὸ δικό σου.»
Τὸν μαῦρο καβαλλίκεψε καὶ στὸ χωράφι φθάνει.
—«Καιρὸς ἦλθε μπρὲ Κωνσταντῆ καιρὸς νὰ χωριστοῦμε,
»Κ' ἔλα γιὰ νὰ μεράσουμε τ' ἀμπελοχώραφά μας.
«Ἀπὸ ταῖς ἄκραις πάρε σὺ κ' ἀπὸ τὰ παληοπύργια,
«Κ' ὅθε βρουκλὰ καὶ καρπερὰ στὸ μέρος τὸ δικό μου.»
—«Γιατί, γιατί, δερφοῦλι μου, νὰ πάρω ἀπὸ ταῖς ἄκραις;
»Ἂν θέλῃς νὰ μεράσουμε, καθὼς μοιράζουν ὅλοι.
—«Πάρ' ἀπὸ ταῖς ἄκραις, Κωνσταντῆ, γιατὶ θὰ σκοτωθοῦμε!»
—«Χαλάλι σ' ἀδερφοῦλι μου, κ' ὅλα δικά σου νἄνε!
«Παρὰ νὰ ξεχωρίσουμε, πάρε καὶ τὸ δικό μου.»

Τὸν πῆρε τὸ παράπονο, εἶδε τ' ἀδίκημά του,
Τραβιέται σὲ παράμερο καὶ κάθεται καὶ κλαίει...
Τὸν μαῦρον καβαλλίκεψε καὶ στὸ χωριὸ γυρίζει.
Τὴ νύφη του ν' ἐφώναξε, τὴ νύφη του φωνάζει·
—«Νύφη, γιὰ βγάλε μου νερὸ νὰ πλύνω τὸ σπαθί μου
«Ἀπὸ τὸ αἷμα τὸ πολύ, τὸ αἷμα τ' ἀδερφοῦ μου.»
Κ' αὐτὴ 'πὸ τὴ πολλή της βιὰ καὶ τὴν πολλὴ χαρά της
Τὸ μαστραπὰ φτὺς ἅρπαξε, κρασὶ 'τανε γιωμάτος,
Τὴν σκάλαν ἐκατέβηκε νερὸ γιὰ νὰ τοῦ χύσῃ.

Ὀχ τὰ μαλλιὰ τὴν ἅρπαξε, λιανὰ λιανὰ τὴν κόβει!

Καὶ ἐπὶ τοῦ θαυμασίου τούτου τῆς δημώδους Μούσης ἐπυλλίου ἵδρυσα τὸν εἰκονικὸν μῦθον τῆς Γαλατείας.

IV

Ὑπάρχει παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ μητρῴᾳ καὶ γλυκυτάτῃ γλώσσῃ ὄνομά τι ἡδὺ καὶ μεμυρωμένον, τοῦ ὁποίου ἡ γλυκύτης εὕρηται ἔτι ἐν αὐτῇ αὐτοῦ τῇ προφορᾷ καὶ τοῦ ὁποίου τὸ μύρον πλῆρες καὶ ἀμείωτον παρέμεινεν ἕως σήμερον παρ' ἡμῖν. Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οἱ ἀπὸ τῆς αὐτῆς δελφύος ἐλέγοντο καὶ λέγονται ἀδελφοί. Ὁ δὲ ἀπὸ φύσεως οὗτος δεσμός, ὁ συνδέων δύο υἱούς, ἦτο καὶ ὑπελήφθη παρὰ τοῖς ἕλλησι τοσοῦτον ἱερὸς καὶ ἀδαμάντινος, ὥστε οὐχὶ μόνον ἀπένειμαν αὐτῷ τὰς γενναιοτέ-

ρας καὶ ὡραιοτέρας ἐν τῇ ποιήσει των θαυμασμοῦ καὶ ἐλέους εὐφημίας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν τὴν καλλίστην ᾐσθάνθησαν λατρείαν πρὸς τὰς φιλίας ἀδελφῶν, μέχρις οὗ ἀπὸ φιλαδέλφου καὶ ἐνθουσιώδους φερόμενοι αἰσθήματος κατηστέρισαν ἐν τῷ οὐρανῷ τοὺς πεφιλημένους ἀδελφοὺς Πολυδεύκην καὶ Κάστορα. Ἔκτοτε καὶ ἕως σήμερον, παρὰ τῷ ἀληθεῖ ἑλληνικῷ λαῷ, τὸ αἴσθημα τῆς φιλαδελφίας εἶναι τὸ κυριεῦον καὶ τὸ ἐθνικώτερον αἴσθημα, ὡς ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι παρ' ἁπάσῃ τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ τὸ κυριεῦον καὶ ἐθνικώτερον αἴσθημα εἶναι τὸ αἴσθημα τοῦ ἔρωτος.

Ἐκτὸς τῶν θαυμασίων καὶ γλυκυτάτων εἰκόνων τοῦ αἰσθήματος τούτου ἐν ταῖς τραγῳδίαις τῆς Ἀντιγόνης, τῆς Ἠλέκτρας, τῆς Ἰφιγενείας, ἔνθα ἐν τῇ καλλίστῃ αὐτοῦ ἀπετυπώθη ἐκφράσει εἰς ἀληθῆ ἀριστουργήματα, παρ' ἡμῖν ἔτι αὐτοῖς, ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἡμῶν ᾄσμασι, τὸ αἴσθημα καὶ αἱ σκηναὶ τῆς φιλαδελφίας κατέχουσι τὴν εὐρυτέραν θέσιν εἰς τὰς μᾶλλον συγκινητικὰς καὶ περικαλλεῖς εἰκόνας. Εἶνέ τι ἀληθῶς ἑλληνικὸν καὶ κατανυκτικώτατον ἡ ἀδελφικὴ αὕτη στοργὴ ἐν πολλοῖς ἄλλοις δημοτικοῖς ᾄσμασιν, ἀλλὰ μάλιστα ἐν τοῖς ἐπιγροφομένοις ἡ Κλεφτοποῦλα, οἱ Χαραμίδες, ἡ Γέφυρα τῆς Ἄρτας, εἶνέ τι μεστὸν τοσαύτης ἀρετῆς, περιπαθείας, ἀφοσιώσεως καὶ τοσαύτης θυσίας, ὥστε αἱ νέαι αὗται ἀδελφαὶ δύνανται εὐτόλμως νὰ δώσωσι τὰς χεῖρας εἰς τὰς μεγάλας ἐκείνας ἀδελφάς των οἷα ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Ἠλέκτρα. Καθ' ἡμᾶς μάλιστα ἡ δραματικὴ ἔκφρασις τῆς ἀδελφικῆς στοργῆς καὶ ἡ τραγικὴ περιπέτεια ταύτης εἰς τὰ πλήρη ἀφελεστάτης ποιήσεως καὶ βαθυτάτης τέχνης δημοτικὰ ἡμῶν ἐπύλλια, ὡς αἴφνης ἐν τῇ Κλεφτοπούλᾳ, εἶνε τοιαύτη οἷα οὐδ' εἰς τὰς θαυμασίας ἐκείνας σκηνὰς τῶν προγονικῶν ἀρι-

στουργημάτων ἀπαντᾶται. Ἀλλ' οὐδὲ χῶρος ἡμῖν οὐδὲ σκοπὸς νὰ μελετήσωμεν ὧδε τὸ αἰσθητικὸν κάλλος καὶ τὴν ψυχολογικὴν δύναμιν τῶν ἀπαραμίλλων τούτων ἐπυλλίων, ἐλάχιστα δέ τινα μόνον ἐντεῦθεν δρμώμενοι καὶ σχετικῶς πρὸς τὴν Ἄπιστον γυναῖκα, ἥτις ὑφίσταται ὁ μῦθος τῆς ἡμετέρας Γαλατείας, σημειοῦμεν κατωτέρω περὶ τοῦ ἐναντίου αἰσθήματος ἤτοι τῆς μισαδελφίας, ἐχούσης μάλιστα ἀφορμὴν τὸ ὑπέρτατον καὶ μανικώτατον τῶν αἰσθημάτων,—τὸν ἔρωτα.

Εἶνε περίεργον διὰ τὸν μὴ βαθύναντα ἐν τῇ γνώσει τῶν οἰκογενειακῶν παρ' ἀρχαίοις αἰσθημάτων, ὅτι ὅσῳ πλειότερον αἱ σκηναὶ τῆς φιλαδελφίας εὕρηνται παρὰ τοῖς ἕλλησι ποιηταῖς καὶ δὴ τοῖς δραματικοῖς τόσῳ σπανιώτερον ἢ μᾶλλον οὐδαμῶς παρίστανται ἀδελφοὶ μισοῦντες ἀλλήλους, σοφῶς καὶ δικαίως παρατηροῦντος τοῦ Saint-Marc Girardin ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῶν λαμπρῶν μελετῶν του ἐπὶ τῆς δραματικῆς φιλολογίας ὅτι, ἐν τοῖς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας τοῦ Αἰσχύλου ἡ μισαδελφία τῶν Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκους παρίσταται μόλις οἱονεὶ καὶ ὡς ἐπεισόδιον ἐπιφαινομένη, ἐνῷ ὁ ἀληθὴς μῦθος καὶ σκοπὸς τοῦ δράματος ἦτο ἡ παράστασις τῶν κινδύνων τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν καὶ ἡ παρὰ τοῖς πολίταις διέγερσις φρονήματος καὶ αἰσθημάτων γενναίων καὶ πολεμικῶν, ὡς πρῶτος ἀπεφήνατο ἐν τοῖς Βατράχοις ὁ Ἀριστοφάνης. Ἡ εὐγενεστάτη αἴσθησις τοῦ καλοῦ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν ἀπέφευγε νὰ φέρῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοιαῦτα μιαρὰ αἰσθήματα, ἄλλως ἀπαντῶντα ἐν μοναδικῇ καὶ ἐπαράτῳ τινὶ γενεᾷ ἀνθρώπων, οἷα ὁ οἶκος τοῦ Οἰδίποδος, διότι ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν τῷ ἀγνῷ δηλονότι ἑλληνικῷ λαῷ, πιστεύεται εὐλαβῶς, ἔτι καὶ σήμερον, ὅτι τὸ αἷμα οὐδαμῶς μεταβάλλεται εἰς νερόν, ἀλλὰ καὶ ἄνποτε μετε-

βάλλετο εἰς τοιοῦτον, ἀδύνατον νὰ ἐπίνετο. Κατὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς πεποιθήσεις τοῦ ἀληθοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ στοργὴ δύο ἀδελφῶν, πιθανῶς ἐν τέλει νὰ ψυχρανθῇ, πιθανῶς νὰ ἐλησμονεῖτο τέλεον, ἀλλ' ἕως ἐκεῖ· τὸ αἷμά των οὐδαμῶς θὰ ἔβαφε τὰς χεῖράς των, ἡ δ' ἁγιότης καὶ τρυφερότης τῆς πεποιθήσεως ταύτης φαίνεται ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ἡδύτητι καὶ χάριτι τῆς παρ' ἡμῖν λέξεως «ἀδελφάκι», ἐνῷ ἐν τοῖς πλείστοις ἔτι λόφοις καὶ πηγαῖς τῆς Ἑλλάδος ἐρασμίως καὶ μετά τινος ποθεινοτέρας εὐχῆς καὶ ἐν προσφιλεστέρᾳ εἰκόνι ἐδόθη καὶ μνημονεύεται ἡ προσωνυμία τὰ δυαδέλφια, τὰ τριαδέλφια, τὰ πενταδέλφια καὶ ἄλλως.

Ἐν τούτοις ἐκτὸς τῆς παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ ἰδίως παρουσιαζομένης σκηνῆς τῶν ἀσπόνδων ἀδελφῶν Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκους, ὧν ὅμως τὸ ἑκατέρωθεν μῖσος ἄλλας εἶχε τὰς εἱμαρμένας αἰτίας, τὸ ἑλληνικὸν θέατρον οὐδὲν παρουσιάζει δρᾶμα γεννώμενον ἐκ τῆς ἐλλεεινοτάτης ἐκείνης περιπτώσεως ἀμοιβαίου καὶ φονικοῦ μίσους δύο ἀδελφῶν, ἥτις τοσοῦτον ἀπαντᾶται παρὰ τοῖς νεωτέροις δραματουργοῖς, τῆς περιπτώσεως δηλονότι μισαδελφίας αἰτίᾳ ἔρωτος. Ὁ φερόμενος περὶ Ἀτρέως καὶ Θυέστου φρικαλέος μῦθος, ἐκτραγῳδηθεὶς ὡς λέγεται ὑπὸ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, εἶνε ὁ μόνος τοιοῦτος. ἀτυχῶς ὅμως μὴ σωζομένων τῶν τραγῳδιῶν ἐκείνων, οὐδεὶς δύναται νὰ ἴδῃ ἢ νὰ εἰκάσῃ πῶς ὁ λεπτὸς καὶ ἡδὺς καὶ τοσοῦτον σωφρονῶν Σοφοκλῆς κατώρθωσε νὰ ἐκτραγῳδήσῃ θέμα τοσοῦτον βδελυρὸν καὶ ἀπαίσιον, ὡς τὸ τοῦ Ἀτρέως καὶ Θυέστου, οὐδὲ νὰ πιστεύσῃ τις δύναται, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον, ὅτι τὸ περὶ Ἀτρέως καὶ Θυέστου τερατῶδες δρᾶμα ἐκεῖνο τοῦ Σενέκα εἶνε μίμησις τοῦ Σοφοκλέους ἢ καὶ τοῦ Εὐριπίδου, μάλιστα γνωστοῦ

ὄντος ὅτι ὁ Σενέκας οὗτος οὐχὶ μόνον ἐν ταῖς τραγῳδίαις του, ἃς παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐμιμήθη, μετήγγισε πᾶσαν τὴν θηριωδίαν τῶν αἰσθημάτων τοῦ Νέρωνος καὶ τῶν χρόνων του, φρικωδῶς παραμορφώσας καὶ ἐξαγριώσας αὐτάς, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἰδίας ὅλως καὶ τῇ ἐλευθέρᾳ αὐτοῦ φαντασίᾳ καὶ αἰσθήσει κατειργάσθη. Οὕτως οὐδὲν ὑπελείφθη ἡμῖν ἴχνος τῶν τραγῳδιῶν ἐκείνων ἵνα κρίνωμεν πῶς παρέστησαν τὴν ἔνοχον ταύτην καὶ βαρεῖαν ἐκτροπὴν οἱ τοσοῦτον εὔτεχνοι καὶ μεμετρημένοι τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ἡγεμόνες· μὴ παρίδῃ τις ὅμως, ἵνα θαυμάσῃ καὶ πάλιν τὴν παρ' Ἕλλησι κρατοῦσαν λεπτοτάτην ἔννοιαν τοῦ ποιητικοῦ κάλλους, ὅτι ὁ Ὅμηρος, ποιούμενος ἐν Ἰλιάδος Β λόγον περὶ τοῦ οἴκου τοῦ Ταντάλου καὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ σκήπτρου, οὐδαμῶς μνημονεύει τῶν οἰκτροτάτων περιπετειῶν τοῦ Ἀτρέως καὶ Θυέστου,—τεκμήριον καὶ τοῦτο, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τοῦ Σενέκα δρᾶμα, πόσον αἰδημόνως, ἁβρῶς καὶ ἰδανικώτατα θὰ ἤγγισε τὸ ἀπαίσιον τοῦτο θέμα ἡ γλυκυτάτη ἐκείνη περὶ τὸ καλὸν εὐαισθησία τοῦ Σοφοκλέους καὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐριπίδου.—Ἐκ τῶν νεωτέρων ὅμως δραματικῶν ἔργων, ὅπου τις εὕρηται τοιαύτη ἐρωτικὴ περιπέτεια ἐν μέσῳ ἀδελφῶν, ἀμφοτέρων δηλονότι συναντωμένων ἐρωτικῶς ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ προσώπῳ, οἷαι κυρίως εἰσὶν αἱ τῶν ἀντιζήλων θυγατέρων τοῦ Β α σ ι λ έ ω ς Λ ὴ ρ σκηναὶ ἐν Σαικσπήρῳ, μάλιστα δὲ ἡ τραγῳδία τοῦ Βολταίρου Adélaïde du Guesclin, τὸ δρᾶμα τοῦ Σχίλλερ Ἡ ν ύ μ φ η τ ῆ ς Μ ε σ σ ή ν η ς, ἡ τραγῳδία τοῦ Σιλβίου Πελλίκου Francesca da Rimini δύναταί τις νὰ ἴδῃ ὅτι ὁ ἔρως νικᾷ τὴν στοργήν, ἀγρίως καὶ μανιωδῶς τυφλοῦται, μέχρι καὶ τῆς ἀδελφοκτονίας, ἐνῷ εἰς μόνον τὸ ἑλληνικὸν ἐπύλλιον ἡ στοργὴ κρατεῖ τοῦ ἔρωτος, ἀποσοβεῖ αὐτὸν καὶ τέλος αἴρεται εἰς τὴν θυσίαν ἐκείνην

κατὰ τῆς ἀπίστου γυναικὸς, ἥτις θυσία κατ' ἐμὲ εἶνε μία τῶν ἑλληνικωτάτων εἰκόνων καὶ ἀληθειῶν ἀφελεστάτου καὶ εὐγενεστάτου βίου, ἅμα δὲ μία τῶν μεγίστων καὶ γενναιοτάτων σκηνῶν τῆς ἐπικῆς καὶ δραματικῆς ποιήσεως. Παρ' ὅλα τὰ ἀνωτέρω δράματα τῆς Δύσεως καὶ πλεῖστα ὅσα ἄλλα παρομοίων σκηνῶν, ἐν μόνῳ τῷ ἑλληνικῷ τούτῳ ἐπυλλίῳ εὕρηται ἡ ἁγνοτάτη καὶ δικαιοτάτη τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου διαπάλη, ἡ μόνη δὲ γενναία καὶ ἀληθὴς λύσις τοιαύτης οἰκτρᾶς περιπετείας τοῦ ἡγιασμένου οἰκογενειακοῦ καὶ ἀδελφικοῦ βίου. Τὸ αἷμα νικᾷ, ἐνώπιον τῶν φιλαδέλφων δακρύων ἀδόλου καὶ εὐμενοῦς ἀδελφοῦ θραύεται πᾶς ὁ θυμὸς ἐνόχου ἔρωτος, αὐτὸς δὲ, ὁ τοσοῦτον ἐρῶν τῆς νύμφης του ἀδελφὸς, τιμωρεῖ, ἀνώτερος ἑαυτοῦ, τιμωρεῖ, ὡς ἡ θεία δικαιοσύνη, τὴν ἄπιστον γυναῖκα ἥτις ἦτο ἑτοίμη καὶ ἀπεφάσισε νὰ μιάνῃ τὴν στέγην τοῦ ἀδελφικοῦ οἴκου καὶ τὴν ἁγιότητα τοῦ γάμου νὰ παροτρύνῃ δὲ καὶ εὐχηθῇ καὶ εὐλογήσῃ τὸν θάνατον τοῦ νομίμου αὐτῆς συνεύνου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ ἐρωμένου προσώπου[1].

[1]) Ἡ ἐν τῇ Γαλατείᾳ φράσις· ὦ Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τέλει τὰς ἐμὰς εὐχάς!, εἶνε αὐτὸς ὁ ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι τοῦ Αἰσχύλου στίχος·

Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει!

Ἐπίσης ἡ φράσις· εἴθε νὰ ἐγινόμην οὐρανὸς, ἵνα μὲ μυρίους ἀστέρας καθορῶ αὐτόν, εἶνε εἰλημμένη ἐκ τοῦ ὡραίου ἐπιγράμματος τοῦ Πλάτωνος·

Ἀστέρας εἰσαθρεῖς, ἀστὴρ ἐμός· εἴθε γενοίμην
Οὐρανὸς, ὡς πολλοῖς ὄμμασιν εἰς σὲ βλέπω!

Ἐν τούτοις ὅ,τι ὀφείλω σπουδαιότερον νὰ σημειώσω ἐνταῦθα εἶνε ἡ ἀφορμὴ τοῦ πρὸς τὸν Ῥέννον ἔρωτος τῆς Γαλατείας, ἥτις ἀφορμὴ ἱπποτικωτάτη ἀληθῶς, γλυκυτάτη καὶ καθόλου ποιητικωτάτη, εὕρηται τοιαύτη ἐν τῷ Ὀθέλλῳ τοῦ ἀληθῶς δαιμονείου ποιητοῦ Σαικσπήρου. Ἐκεῖ, ἐν τῷ Ὀθέλλῳ, Πράξει Ι,

Ὁποία ἀγνότης, ὁποία ἀλήθεια, ὁποῖον πνεῦμα καὶ Σκηνῇ III, οὗτος ἀπολογούμενος ἐνώπιον τοῦ Δουκὸς πῶς δηλονότι ἐκραταιώθη ἐν τῷ ἔρωτι τῆς ὡραίας Δεσδημόνας καὶ αὕτη ἐν τῷ ἔρωτι αὐτοῦ, λέγει ὅτι συχνάζων οὗτος παρὰ τῷ πατρὶ τῆς κόρης διηγεῖτο κατὰ παράκλησιν τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς του, ὁ Ὀθέλλος, ἔτος πρὸς ἔτος τὰς πλάνας του, τὰς μάχας, τὰς περιπετείας, τοὺς τόπους καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἐγνώρισεν, ἡ δὲ Δεσδημόνα ἤκουεν ὅλα μετὰ ἀπλήστου ὠτὸς καὶ παρεκάλει νὰ ἀκούσῃ πάλιν καὶ εὕρισκεν ὅλα παράδοξα καὶ καταπληκτικὰ καὶ τελειωθείσης τῆς διηγήσεως ἕνα κόσμον στεναγμῶν, ὡς ἀμοιβήν, ἔδιδε τῷ Ὀθέλλῳ, ὡς ἐπὶ τοῖς κινδύνοις οὓς ὑπέστη, παρεκάλει δὲ τὸν Ὀθέλλον ἐὰν εἶχε φίλον ἀγαπῶντα αὐτὴν νὰ ἐδίδασκεν αὐτὸν πῶς νὰ λέγῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ὀθέλλου ἐνῷ θὰ τῇ διεδήλου τὸν ἔρωτά του... Καὶ ἐν τέλει λέγει ὁ Ὀθέλλος·

She loved me for the dangers I had pass'd;
And I loved her that she did pity them.
This only is the witchcraft I have ysed.—

Οὕτω πως ἐμπνέεται καὶ τῆς Γαλατείας ὁ πρὸς τὸν Ῥέννον ἔρως, ἀλλ' ὁμολογητέον ὅτι ἐνῷ ἡ τοῦ αἰσθήματος τούτου γέννησις καὶ παράστασις παρ' ἐμοὶ φαίνεται σαφεστέρα καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς δημιουργεῖται κατὰ τοῦτο καὶ μόνον τυγχάνουσα ἀνωτέρα δουλικῆς μιμήσεως, ἑτέρωθεν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ παράστασις τῆς γεννήσεως τοῦ αἰσθήματος παρὰ τῷ Σαικσπήρῳ ἁπλῶς ἀναφερομένης καὶ μὴ παρουσιαζομένης ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καίτοι φαίνεται ἥττονος θεατρικῆς καὶ δραματικῆς δυνάμεως σκηνή, οὐχ ἧττον εἶνε κατ' ἐμὲ μείζονος ψυχολογικοῦ δεσμοῦ καὶ δυνάμεως εὕρεσις ὁμοῦ καὶ ἀνάγκη τοῦ Σαικσπήρου, εὕρεσις μὲν κρείττων διότι ἡ φαντασία μὴ παρισταμένη διὰ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν μάρτυς καὶ ἀκροατὴς τοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς γεννωμένου αἰσθήματος τούτου, ἀφίνεται ἐλευθέρα νὰ εἰκάσῃ τὰς διηγήσεις τοῦ Ὀθέλλου παρὰ τῇ Δεσδημόνῃ καὶ μακρὰς ἐπὶ πολλὰς νύκτας καὶ τοσοῦτον ὡραίας ὥστε δικαίως νὰ τῇ ἐμπνευσθῇ ὁ μετὰ ταῦτα καταφανὴς ἔρως, ἀνάγκη δὲ παρὰ τῷ Σαικσπήρῳ διότι ἰδίως ἐν τῷ Ὀθέλλῳ προὐτίθετο νὰ εἰκονίσῃ καὶ παραστήσῃ οὐχὶ τὸν ἔρωτα λεπτομερέστερον καὶ ἰδίᾳ ὡς παρὰ τῷ Ῥωμαίῳ καὶ Ἰουλίδι, ἀλλὰ τὴν ζηλοτυπίαν

ἑλληνίζον αἴσθημα ὁμηρικῶν μόνον ἀνθρωπίνων ἠθῶν καὶ ἀνθρώπων!

Πολλά, καλὰ καὶ μεγάλα, ἠδύνατό τις νὰ γράψη ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τοιούτου τινὸς αἰσθήματος καθ' ὅσον εὕρηται ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ τῇ ἀλλοεθνεῖ ποιήσει, ἐὰν καὶ χῶρον καὶ χρόνον νὰ δαπανήσῃ ἠδύνατο. Διότι πόσον ἀληθῶς ἀνώτερος καὶ θαυμασιώτερος παντὸς ἄλλου ἀνακαλύπτεται ὁ ἁγνὸς ἑλληνικὸς κόσμος ἐν τῇ ζώσῃ αὐτοῦ αἰσθητικῇ, ὅταν τις ἁπλῶς ἀτενίσῃ ὅτι ἐν τῷ ἀτυχεῖ ἀληθῶς καὶ μιαρῷ δράματι τοῦ ἄλλως τοσοῦτον ἀβρόφρονος καὶ εὐγενοῦς τὴν ψυχὴν Σχίλλερ. Ἡ **νύμφη τῆς Μεσσήνης**, ὁ ἕτερος τῶν ἀδελφῶν φονεύσας τὸν πρῶτον ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀδελφήν των, ὅταν ἔτι ἀναγνωρίζῃ ὡς ἀδελφὴν τὴν ἐρωμένην, ζηλοτυπεῖ ἐρωτικῶς κατὰ τοῦ φονευθέντος ἀδελφοῦ διὰ τὰ δάκρυα ἅπερ ἡ πτωχὴ κόρη χύνει θερμὰ καὶ ἄφθονα ἐνώπιον οὐχὶ πλέον τοῦ ἐραστοῦ ἀλλὰ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ της!.. Ὄχι, ὄχι· ὁ ἑλληνικὸς κόσμος ἐν τοιαύτῃ στυγερᾷ τυφλώσει παθῶν ἢ πλάνῃ ἀγνοίας καὶ σκότους,

καὶ μόνον. Παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ὅμως **Γαλατείᾳ** τίθεται οὕτως εἰπεῖν εἰς ἔργον ὅ,τι εἶπε καὶ ἐφαντάσθη ὁ Σαικσπῆρος. δηλονότι ἔρως γεννώμενος ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῶν κινδύνων τοῦ ἥρωος, δι' αὐτὸ δὲ καὶ παρ' ἐμοὶ ἡ τοιαύτη ἀφήγησις, δρῶσα ἐπ' αὐτῆς τῆς σκηνῆς εἶνε πολλῷ μικροτέρα τῆς τοῦ Σαικσπήρου, καίτοι ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος ἀναγκάζεται καὶ αὐτὸς ὁ Σαικσπῆρος νὰ καταναλώσῃ ἐπὶ τούτῳ ὑπὲρ τοὺς τεσσαράκοντα στίχους ἵνα εἴπῃ ὁ Ὀθέλλος ἁπλῶς πῶς ἐγεννήθη παρὰ τῇ Δεσδημόνῃ ὁ ἔρως.—Ἐν τέλει ὀφείλει τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὅσον ἄριστα βεβαίως καὶ θαυμασιώτερον ὅλων παρὰ τῷ Σαικσπήρῳ τίθεται ὁ τρόπος οὗτος τῆς τοῦ ἔρωτος συλλήψεως ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμῶν μύθοις, ἂν καλῶς ἐνθυμοῦμαι, ὁ τρόπος οὗτος εὕρηται, πολλῷ δὲ μᾶλλον παρὰ ταῖς ἱπποτικαῖς ἐποποιΐαις καὶ μυθιστορίαις τοῦ μεσαιῶνος.

μὴ ἀνεχόμενος τοιοῦτον οἰκτρὸν ἀνοσιούργημα, μεταβάλλει τοὺς ἀνθρώπους εἰς δείλαια πτηνὰ ἢ θηρία, ὡς ἡ ἀρχαιότης, θέτει εἰς κίνησιν καὶ ταραχὴν καὶ καταιγισμὸν αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως, τὰ ἐν φρίκῃ τὸ ἄγος θεώμενα, δανείζει φωνὴν ἀνθρώπου μυστηριώδη καὶ θειοτάτην εἰς τὰ πτηνὰ ἔτι αὐτὰ, ἵνα οἱ μόνοι οὗτοι μάρτυρες τοῦ τελουμένου αἴφνης ἀπαισίου ἐγκλήματος φανερώσωσιν αὐτὸ καὶ προλάβωσιν, ὡς ἐν τῷ δημοτικῷ ἡμῶν ἐπυλλίῳ Ἡ ἁ ρ π α γ ὴ τ ῆ ς Ε ἰ ρ ή ν η ς, ἐν ᾧ καθ' ἣν στιγμὴν πειραταὶ ἁρπάσαντες ἀπὸ λουτροῦ τὴν Εἰρήνην εἰσάγουσιν εἰς νεαρὸν καὶ εἰς χρυσᾶ ἐνδεδυμένον Τοῦρκον, πτηνόν τι ἐπικαθίσαν εἰς τῆς σκηνῆς του τὰ ξύλα, ἀναφωνεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἑλληνικώτατα διαμαρτυρόμενον :

Δὲν εἶνε κρῖμα καὶ ἄδικο, δὲν εἶνε καὶ κατάρα
Νἄχῃ ἀδελφὸς τὴν ἀδελφὴ στὸν κόρφο του κλεισμένη,
Σὰν νύφη νά τηνε φιλῇ, σὰν ἄντρας νὰ τὴν βλέπῃ; !

V

Τὸν Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ν Ὑ ψ η λ ά ν τ η ν ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς καὶ ἐλπίσιν ἔγραφον κατὰ τὰς τελευταίας νύκτας τῆς κρητικῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ τὸ οἰκτρὸν ἐκείνης τέλος, ἀτελὲς ὅλως ἢ μόλις ἀρχόμενον ἐσταμάτησε τὸ ἔργον μου τοῦτο. Ἔκτοτε πολλάκις ἀπεπειράθην νὰ περατώσω αὐτὸ, ἀλλ' οὐδὲν πρὸς τοῦτο μ' ἐνεθάρρυνεν, οὐδὲν μοὶ ἐνέπνεεν, ἵνα τυπικώτερον εἴπω, ἀρήϊον οἶστρον, οὐδὲν μοὶ ἀνεκίνει τὴν ψυχὴν πρὸς περαιτέρω ἐμπρεπῆ εἰκονισμὸν τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, διότι τέλος εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὰ γενναῖα καὶ μεγάλα ἔργα εἶνε τέκνα μεγάλων καὶ πυρετωδῶν ἡμερῶν. Δι' οὓς ἴσα ἴσα πρὸ ὀλίγου ἔλεγον λόγους, ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ἐλεεινότης πᾶν ἄλλο ἠδύναντο νὰ κινήσωσι καὶ ἐκκαύ-

σωσιν ἢ τὸ αἴσθημα φιλοπολέμου πατριωτισμοῦ καὶ τὰ ἰνδάλματα αἱμοσταγοῦς καὶ ἡρωϊκωτάτου ἀγῶνος. Ἐκεῖνος ὅστις ἔγραψε τοὺς Πέρσας ἐλέγετο μαραθωνομάχος καὶ ἅμα ἀδελφὸς τοῦ Κυναιγείρου καὶ Ἀμεινίου· ὁ Ἰωάννης Ζαμπέλιος ἔγραψε τὸν Παλαιολόγον καὶ τὸν Βότσαρην, ἀλλὰ παρίστατο ὡς ἐν θεάτρῳ αὐτὸς οὗτος δακρυρροῶν μάρτυς τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν Ψαρῶν, εἰς δὲ τὸν τέως ἄγνωστον ποιητὴν τῆς Μασσαλιώτιδος ἡ φλεγομένη καὶ πρὸς τὰ μεγάλα σφριγῶσα Γαλλία ἐν τοῖς κινδύνοις τοῦ 1792 δικαίως ἐνέπνευσε τὸν λαμπρὸν ἐκεῖνον θούριον, τὸ μόνον σχεδὸν ἔργον τοῦ Rouget de l'Isle[1]).

[1]) Πολλάκις συμπαθῶς ἢ καὶ ἐπιζητῶν ἔναυσμά τι, ἔστω καὶ ἐκ θέας μνημείων, ἐπὶ τῇ περαιτέρω ἐργασίᾳ τοῦ δράματος τούτου, ἀπῆλθον εἰς τὸ παρὰ τῇ εὐέλπιδι ἑστίᾳ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς νεότητος ἄλσος ἐκεῖνο, ὅπου ἵδρυται ἀναθηματικὴ στήλη εἰς μνήμην τοῦ ἱεροῦ λόχου καὶ ἀνεγίνωσκον ἐπ' αὐτῆς:

ΤΩ ΙΕΡΩ ΛΟΧΩ
ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΙΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΩ ΣΟΥΤ Ω
ΤΩ ΒΥΖΑΝΤΙΩ
ΚΑΙ ΣΠΥΡΙΔΩΝΙ ΔΡΑΚΟΥΛΗ
ΤΩ ΙΘΑΚΗΣΙΩ
ΓΕΝΝΑΙΩΣ ΕΝ ΔΡΑΓΑΤΣΑΝΙΩ
ΤΗΣ ΔΑΚΙΑΣ ΥΠΕΡ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΙΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ
Ο ΠΟΙΗΤΗΣ
ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ
ΟΠΩΣ Η ΠΑΤΡΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ
ΦΙΛΑ ΜΕΝ ΟΣΤΑ ΘΑΛΠΗ
ΚΑΛΟΝ Δ' ΗΡΩΩΝ
ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ ΕΠΙΔΕΙΚΝΥΕΙ
Ἡ μάχη ἐγένετο ἐν ἔτει ᾳωκα
Ἵδρυται δὲ τὸ σῆμα ᾳωμγ.

Ταλαίπωρε Σοῦτσε, ὢ ἡγιασμένη καὶ ἀπατηθεῖσα ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ! Γνωρίζεις πῶς σήμερον ἡ Ἑλλὰς θάλπει τὰ φίλα ὀστᾶ τοῦ ἱεροῦ σου λόχου; Ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ βήματα ἀπωτέρω τοῦ κενοταφίου ὅπερ ἀνήγειρες σύ, πτωχὲ ποιητά, ἰδίοις ἀναλώμασι, τὸ Πανεπιστήμιον ἐναπέθηκε,—τί, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ;—τοὺς ἀποπάτους του!! καὶ τὰ οὖρα διαρρέουσι

Ἵνα δέ τις ἀληθῶς πεισθῇ ὁπόσον τὰ γενναῖα καὶ μεγαλεπήβολα ἔργα γεννῶνται μόνον ἐν ταῖς ἡμέραις μεγάλων τοῦ ἔθνους κινδύνων ἢ μεγάλων νικῶν, παραθέτομεν ὧδε τὴν ὁμολογίαν οὐχὶ πλέον πολιτικοῦ τινος ἢ ἄλλου τῶν πολέμων ἀνδρὸς ἀλλὰ βαθύφρονος ἐραστοῦ τῶν γραμμάτων, σοφῶς διερευνῶντος καὶ ἀνευρίσκοντος τοὺς λόγους τῆς ἀνωτέρας καλλονῆς καὶ δυνάμεως τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἐν τῷ πάλαι πολιτισμῷ τῶν Ἀθηνῶν: «Παρὰ πάντα, λέγει ὁ Μύλλερος,—παρὰ πάντα »ὅμως τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ἔργα τῶν Πεισιστρατιδῶν πά»λιν φαίνεται ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ Ἡροδότου, ὅτι αἱ Ἀ»θῆναι πρῶτον ἀφ' οὗ ἀπετίναξαν τὸν τυραννικὸν ζυγὸν, »προέβησαν εἰς αὔξησιν καὶ ἀκμὴν, καὶ τότε πρῶτον »ἔδειξαν τὴν προθυμίαν ἐκείνην καὶ δραστηριότητα, ἥτις »ἐξεγείρεται φύσει ἐν τῇ ψυχῇ παντὸς πολίτου μετέ»χοντος τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν πραγμάτων. Καὶ ὁ »μὲν Ἡρόδοτος ταῦτα λέγων ἀπέβλεπεν εἰς πολεμικὰ »ἀνδραγαθήματα, ἔχει ὅμως ἡ γνώμη αὐτοῦ κῦρος καὶ »ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ πνεύματος· διότι ὅλη ἡ ἱστορία τῶν »Ἀθηνῶν μαρτυρεῖ τὸ παράδοξον φαινόμενον, ὅτι ἐν μέσῳ

μέχρι τῆς ἱερᾶς στήλης, εὐώδης φόρος λατρείας καὶ εὐγνωμοσύνης τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἱεροῦ λόχου νεότητος, σεμναὶ σπονδαὶ τῆς ἐλευθέρας καὶ πεφωτισμένης πατρίδος ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν μαρτύρων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος!..—Τάχα θέλουσι ποτὲ σεβασθῇ καὶ ὡραΐσῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο ἄλσος, θέλουσι φρουρήσῃ καὶ εὐλαβηθῇ τὸ ἀφιέρωμα τοῦ ποιητοῦ, θέλουσιν ὄντως ἐν τῷ ἄλσει τούτῳ παρὰ τοῖς διττοῖς βωμοῖς τῶν Μουσῶν, ἀνεγείρῃ τρόπαιόν τι τῆς ἐν Σχουλενίῳ καὶ Δραγατσανίῳ Ἑλλάδος, λαμπρὸν τοῦτο φρουρὸν καὶ οὐράνιον πρὸς τὰ μεγάλα σπινθῆρα τῆς σπουδαζούσης παρ' αὐτῷ πανελληνίου νεότητος; Ἢ βαρύ τι πάλιν μέγαρον, θέλει ἀφανίσῃ ἐκεῖθεν καὶ τὸ ἄλσος καὶ τὸ ἀφιέρωμα τοῦ ποιητοῦ παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ; Ἀλλ' ἆρα βαρύνει ὀλιγώτερον εἰς τὰς εὐχάς, εἰς τὰς ἐλπίδας, εἰς τοὺς πόθους ἔθνους τινός, ἓν μνῆμα ἡρώων, βαρύνει ὀλιγώτερον ὁλοκλήρου ἀκαδημίας;

»τῶν σφοδροτάτων πολιτικῶν περισπασμῶν καὶ τῶν »μεγίστων ἀγώνων εἴτε ὑπὲρ τῆς σωτηρίας εἴτε ὑπὲρ τῆς »αὐξήσεως τῆς πόλεως, ἀνέτειλαν τὰ κάλλιστα ἄνθη καὶ »τῆς ποιήσεως καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν...Καὶ ὅμως κατὰ »τοὺς αὐτοὺς τούτους χρόνους τῶν πολέμων ἐδιδάχθησαν »ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰ παθητικὰ δράματα τοῦ Φρυνίχου καὶ »αἱ τραγῳδίαι τοῦ Αἰσχύλου· τότε ἐξέλαμψεν ἡ πολιτικὴ »ῥητορεία διὰ τοῦ Θεμιστοκλέους... Καὶ αὐτὰς δὲ τὰς »εἰκαστικὰς τέχνας ἀνεζωπύρησεν ἡ ἐλευθερία μᾶλλον »καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς εὐφροσύνη ἢ ἡ ἐξωτερικὴ εὔνοια καὶ αἱ »χορηγίαι δι' ὧν βεβαίως οἱ φιλότεχνοι Πεισιστρατίδαι »ἔτρεφον αὐτάς... Κατὰ τοιαύτης γενεᾶς ἀνδρῶν μεγα»λοφρόνων καὶ ἐπιχειρηματικῶν ἐπελθὼν ὁ μέγας κίνδυ»νος τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν ἐπὶ Ξέρξου, ἐνέβαλεν εἰς »αὐτοὺς ῥώμην καὶ ἐνθουσιασμόν, ἀρετὰς αἵτινες διαφε»ρόντως ὠφελοῦσι τὰ ἔθνη μετὰ τὴν ἀποτροπὴν τῶν »κινδύνων. Τοιαύτη κρίσιμος ἐποχὴ ἀποδιώκουσα τὴν »ὀκνηρὰν ἀπραγμοσύνην καὶ πάντα μικροπρεπῆ διαλο»γισμόν, ἐθίζουσα δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐν μεγάλαις βου»λαῖς καὶ διανοήμασιν, ἐξεγείρει ἐν αὐτοῖς ἰδέας, ἃς ἕκα»στος τῶν συγχρόνων ἀσπάζεται καὶ ἀγαπᾷ πολὺ μᾶλ»λον ἢ ἑαυτόν· οὕτω δὲ τὰ γενναῖα πάθη, τὰ ἐκ τῶν ἰδεῶν »τούτων πηγάζοντα, ἀναδίδουσι θερμότητα ἥτις διαχε»ομένη εἰς πάντα τὰ σύγχρονα ἔργα, ἀκμάζει καὶ μετὰ »ταῦτα ἐπὶ πολύ.»—Κ. Ο. Μυλλέρου, ἱστορία τῆς Ἑλλ. φιλολογίας, ἐν μεταφράσει Κυπριανοῦ, τόμῳ Β', σελίδι 9-10.

VI

Τὸν μῦθον τῆς Σκύλλης δύνασαι νὰ εὕρῃς ἰδίως παρ' Ἀπολλοδώρῳ, (3. 15. 8.) Ἐνέμεινα ἐν αὐτῷ, μικρὰ παραποιήσας, ἐνῷ αἱ περιπέτειαι τῆς Γαλατείας οὐδα-

μοῦ παρ' ἀρχαίοις φέρονται, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀνελίσσονται κατὰ τὸ δημοτικὸν παρ' ἡμῖν ᾆσμα, τὸ δὲ τῇ ἐμῇ φαντασίᾳ συνεπληρώθησαν. Ὁ Εὐριπίδης λέγεται ὅτι ἔγραψε δρᾶμα Σκύλλαν, μὴ σωζόμενον ὅμως. — Παιδίον ἔτι ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς τιτθῆς καὶ τῶν ὑπηρετριῶν ἐθαυκαλώμην ἀκούων παραπεποιημένον τὸν μῦθον τοῦτον, περὶ τῆς χρυσῆς τριχὸς τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀπίστου κόρης του, σήμερον δ' ἀνευρίσκω, ἐπίσης περιχαρής, ὅτι τὸ παραμύθιον ἐκεῖνο ἦτο τῆς καλῆς Ἑλλάδος μας παλαιοτάτη ἱστορία, κλίνω δὲ νὰ πιστεύσω ἐγὼ τοὐλάχιστον, ὅτι τὸ παρ' ἡμῖν πρὸς ὕβριν καὶ ἐν ὀργῇ ἀναφώνημα τῶν γυναικῶν «Σκύλλ' ἄπιστη!» ἕλκεται τὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς μεγαρικῆς αὐτῆς Σκύλλης, ὕστερον δὲ κατὰ τὴν ἰδιότροπον καὶ ἀφιλοσόφητον τοῦ λαοῦ τόλμην μετέπεσεν εἰς τὸ σκυλὶ ἄπιστο κτλ. Φέρεται δὲ παρὰ τῷ φιλομούσῳ κρητικῷ λαῷ καὶ τὸ ἑξῆς χάριεν δίστιχον, ἐν ᾧ ἡ αὐτὴ σημασία τῆς Σκύλλης ἐπὶ σκληρότητι ἐννοεῖται:

Γύρισε διὲς τὴν καρυδιὰ καὶ μέτρησε τὰ φύλλα
Κ' ἀναλογίσου τὸν καιρὸ ποῦ μὲ παιδεύεις, Σκύλλα!

VII

Ἡ Ἀμάλθεια κατὰ τὸν μῦθον ἐγράφη ἐν μέρει ὡς τὸ μικρὸν διήγημα Χορὸς γριζίδων τοῦ γνωστοῦ ῥωπογράφου γάλλου, οὗ τὸ ὄνομα παρασιωπᾷ καὶ αὐτὸς ὁ Κ. Εἰρηναῖος Ἀσώπιος, παρθενικῇ καὶ δικαίᾳ δειλίᾳ, μεταφράζων ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ του ἔργα τινὰ ἀκίνδυνα ἐκ τῶν τοῦ ἀναισχύντου παρισινοῦ. Ἐγὼ ὅμως ἐν τῇ Ἀμαλθείᾳ ἄλλα καὶ κρείττονα ἐβουλόμην νὰ εἴπω ἐν συνόλῳ καὶ ὅλως ἄλλα βλέπω σήμερον ὅτι εἶπα. Τοῦτο εἶνε τὸ ἀληθές.—

Τὸν μῦθον τῆς μητρὸς τοῦ Διονύσου Σεμέλης ἄλλοι ἄλλως ἔγραψαν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Σχίλλερ. Τὸ εἶ-

δος τοῦτο τῶν θεατρικῶν παιγνίων, ἄνευ τῆς παρισινῆς ἐκείνης καὶ ἀνιέρου ἐκτροπῆς, ἀλλὰ μετά τινος πάντοτε ἀληθοῦς ποιητικοῦ κάλλους καὶ ἐν ἠθικῇ ἐν παντὶ βάσει, ἠδύνατο καὶ παρ' ἡμῖν ἡδέως καὶ ἐπωφελῶς νὰ καλλιεργηθῇ, ἅ τε ἑλληνικώτατον εἶδος. Αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι, οὐχὶ σπανίως, μετὰ τὴν βαρεῖαν τραγικὴν τριλογίαν ἐλάμβανον ὡς θέμα χαρίεντός τινος θεατρικοῦ παιγνίου μῦθόν τινα ἐκ τῆς θρησκείας των, ἰδίως ἐκ τῶν Διονυσιακῶν, ἔγραφον δὲ τ ρ α γ ῳ δ ί α ν π α ί ζ ο υ σ α ν. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ παρ' ἡμῖν ἡ ἀληθῶς κωμῳδία ἔσεται μᾶλλον ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ σάτυρα τοῦ Ἀριστοφάνους ἢ αἱ χαρίεσσαι μὲν ἀλλ' ἀνόσιαι καὶ γαλλίζουσαι σκηναὶ τοῦ Μενάνδρου, διὰ τὸ ἔτι ἁγνὸν ἐν μέρει καί πως ἱερὸν τοῦ ἐσωτέρου οἰκογενειακοῦ ἡμῶν βίου, ἅμα δὲ τοῦτο καὶ χάριν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς ἢ καὶ κοινωνικῆς καθόλου σ α τ ύ ρ α ς, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην καὶ νὰ γελάσῃ ἁπλούστερον καὶ ἀθωότερον, νὰ τέρπεται δὲ καὶ ἔκ τινος φαντασιώδους ὅλως ἀλλὰ χρυσιζούσης σκηνῆς, μάλιστα δὲ ὁ Ἕλλην, τοιαύτη δὲ σκηνὴ θὰ ἦτο ἐπιτυχὲς μυθολογικῶν θεμάτων θέατρον, ὡς ἐπεζήτησε τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Σαικσπήρου, ἐν ἄλλοις τοσοῦτον σκυθρωπὴ καὶ ἀγρία, ἀλλ' ἄπειρος καὶ ἀληθῶς ἀνθρώπινος ψυχὴ ἀείποτε, ἐν τοῖς φανταστοῖς ἐκείνοις καὶ αἰθερίοις συμπλέγμασι νυμφῶν καὶ πνευμάτων, ἅτινα μετὰ τῶν κωμῳδιῶν του τοσοῦτον ἐπαγωγῶς συνεδυάσθησαν. Τοιοῦτον δὲ παρ' ἡμῖν τεράστιον καὶ μυθικὸν καὶ φανταστικὸν σκηνογράφημα, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιβάλλεται ἡμῖν καὶ ὡς ἀνάγκη θεατρική, καθόσον ἠφανίσθη ὅλως ὁ περικαλλὴς ἐκεῖνος τῶν πατέρων κόσμος τῆς σκηνῆς, κόσμος εἴς τε τὴν προσῳδίαν καὶ τὴν λοιπὴν ἐμμέλειαν τοῦ στίχου, ἔτι τὴν σκηνικὴν διασκευὴν καὶ λαμπρότητα, ἐν τῇ παραστάσει τῶν δραμάτων, ἅμα δὲ τοιοῦτον παρ' ἡμῖν

θέατρον θὰ ἦτο ὡς ἀντισήκωμα ἐλαφρὸν ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱονεὶ παραμύθημα διὰ τὴν ἐκ τοῦ θεάτρου ἡμῶν ἀπουσίαν τοσούτων μουσικῶν ἰδίως καὶ ἄλλων σκηνικῶν χαρίτων, αἵτινες κατακλύζουσι σήμερον τὰ θέατρα τῆς Εὐρώπης.[1] — Ἐν τέλει καὶ ἑτέρωθεν δίκαιον εἶναι νὰ εἴπω ὅτι τὴν Σ ε μ έ λ η ν οὐδαμῶς ἔγραψα ἐπὶ σκώμματι καὶ παρῳδίᾳ τῆς των προγόνων θρησκείας, ὡς ἐν πολλοῖς ὁ Λουκιανὸς, ἀλλ' ἐνησμένιζον ἁπλῶς ν' ἀναστρέφωμαι παίζων μετὰ τοῦ χαρίεντος ἐκείνου τῶν πάλαι θεῶν κόσμου, καθόσον καί τοι κατὰ τὸν νοῦν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ φρόνημα χριστιανὸς διατελῶν ἐκ γενετῆς, πολλάκις ἐν τούτοις συνέλαβα ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν καρδίαν μου... εἰδωλολάτριδα, ὡς ἐπίσης ἄλλοτε δημοκρατικὴν,—δι' ὃ καὶ ὁ Εὐριπίδης εἶπεν, ὡς γνωρίζεις, ἐν τῇ Μ η δ ε ί ᾳ:

Θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων...

Μεθ' ὅλα ὅμως ταῦτα, εἴτε σπουδαῖα εἴτε παίζοντα, ἐὰν ἐν τέλει γελᾷς, ὡς καὶ ἐγὼ, τὸν γέλωτα τοῦ ἀπαγχονιζομένου, βλέπων με γράφοντα δράματα καὶ αἰσθητικὰς περὶ θεάτρου μελέτας, σήμερον, ἐν Ἀθήναις, ὅπου ὁ κράτιστος ἡγέτης τοῦ ἔθνους ἐννοεῖ μόνον τὸ Vaudeville, ὅπου ὑπουργοὶ τῆς παιδείας εἶνε ἄνθρωποι συνήθως ἀγνοοῦντες ἂν ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξέ ποτε Αἰσχύλος, ὅπου κτλ, κτλ., ἐν τούτοις πίστευσον ὅτι εἰσί τινες οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ δόγμα τῆς πίσεως, δηλονότι οἱ π ρ ο σ δ ο κ ῶ ν τ ε ς ἀ ν ά σ τ α σ ι ν ν ε κ ρ ῶ ν κ α ὶ ζ ω ὴ ν τ ο ῦ μ έ λ λ ο ν τ ο ς... Χαῖρε.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου, 1872.

Σ. Ν. Β.

---

[1]) Ἰδὲ καὶ A. Chassang, Le spiritualisme et l'idéal dans l'art et la poésie des Grecs. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ La mise en scène dans le théâtre Grec.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ, βασιλεὺς τῆς Κύπρου.
ΡΕΝΝΟΣ, ἀδελφός του νεώτερος.
ΓΑΛΑΤΕΙΑ.
ΕΥΜΗΛΟΣ, ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος.
ΛΕΙΡΙΟΣ, θεράπων τοῦ Πυγμαλίωνος.
ΕΙΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἡ σκηνὴ ἐν Κύπρῳ

Ἐν ἔτει 1361 π. Χ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Αἴθουσα ἀνακτόρων. Ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου Πυγμαλίων, ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν. Ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος Εὔμηλος, πολιός. Ὁ Πυγμαλίων, ἀνακλίνεται νωχελῶς ἐπὶ ἀνακλίντρου, ὁ Εὔμηλος ἵσταται ὄρθιος.

—

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἐγνώρισα πολὺ καὶ εἶμαι δυστυχής.

ΕΥΜΗΛΟΣ

Κακῶς, Πυγμαλίων, σκέπτεσαι. Ἀπεστράφης τὸν ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ τὴν κακίαν, ἐὰν μελετήσας ὀλίγας ἐμίσησες τὰς γυναῖκας ἁπάσας.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Τὰς ἐν Κύπρῳ. Αὗται φέρουσι τὸν νοῦν εἰς τὸ στῆθος· ἡ αἴσθησις μόνη ἄγει καὶ φέρει αὐτάς. Ὁ

ἔρως των ἀληθής, εἶνε μανία· προσποίητος, εἶνε ἡ φύσις των. Ἡ ἀφοσίωσίς των, εἶνε τέχνη. Ἡ ἠπιότης καὶ ὑπομονή των, εἶνε ἐνέδρα. Πίστευσόν με: ἡ καρδία των εἶνε ἡ ἄμμος ἢ ἄβυσσος· ἐντεῦθεν τὰ αἰσθήματά των ὅλα εἰσὶν ἢ ἄχυρα ἢ νόσοι. Ἅπασα ἡ ζωή των εἶνε φονικὴ παρῳδία ἀνθρώπων ἅμα καὶ θεῶν. Οὐδαμῶς μεγαλεῖον ἐν αὐταῖς καὶ ἀλήθεια, οὐδαμοῦ διάνοια καὶ θεῖον· ἀλλὰ μόνον μαγεία τις καὶ ὀπταπάτη. Φοροῦσιν ἐνδύματα; εἰσὶ βασιλίδες. Ἐγυμνώθησαν αὐτῶν; ἰδοὺ αἱ ἑταῖραι.—Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε τῆς Κυπρίας ἢ τῆς γυναικός; Κρῖνε σύ, ὁ γέρων.

ΕΥΜΗΛΟΣ

Ὑβρίζεις ἁπάσας ἀνηλεής; Ἐνθυμήσου ὅτι εἶχες μητέρα! Οἱ θεοί, Πυγμαλίων, ἔδωκαν εἰς τὰς γυναῖκας καὶ ἐνεπιστεύθησαν, ὡς εἰς μόνας πιστὰς καὶ οὐρανίας φύλακας, τὸ τελειότερον πλαστούργημα των: τὸν ἄνθρωπον. Ἀρκεῖ δι' αὐτὰς τοῦτο: εἰσὶν αἱ μητέρες. Ἐὰν εἶχες τέκνα, θὰ ὡμίλεις οὕτω;—Τὸ θηλάζον νήπιον διδάσκει εἰς τὴν μητέρα τὴν ἀρετήν· ἂν ὅμως αἱ γυναῖκες ἐγνώριζον ὅτι θὰ ἤκουον παρὰ τῶν υἱῶν ὅσα σὺ λέγεις Πυγμαλίων, θὰ μετέβαλλον τὸ μητρικὸν γάλα εἰς δηλητήριον.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἆ, νομίζεις τότε θὰ ἦσαν μητέρες; Ἀλλ' ἔχεις δίκαιον, διότι ἡ ἄλλοτε μήτηρ ἤδη ἐγένετο κύων. —Ὅταν ἡ ἐλπὶς ὑπέτρεφε τὴν πίστιν εἰς τὸν πρόσηβον Πυγμαλίωνα, οἱ μῦθοι οὗτοι οὓς εἶπες μὲ ἐμάγευον... Εὔμηλε, ἡ Κύπρος ἔχει πλέον οὐχὶ γυναῖκας, ἀλλὰ θήλεα. Ἡ λατρεία τῆς Κύπριδος κατέστησε τὰς γυναῖκας μαινάδας. Εἶσι πάνδημοι καὶ εἶσὶν ὅλαι ὄχλος καὶ σύντροφοι ναυτῶν. Εὐδαίμονες ὅσοι διακρίνουσιν ἑστιάδας ἢ ἀδελφάς· ἀλλ' ἐγὼ ἀνεῦρον καὶ εἶδα πανταχοῦ ἑταίρας. Ἡ ἑταίρα ὅμως καὶ ἂν βαρύτατα φέρῃ ἐνδύματα, περιπατεῖ γυμνή, Εὔμηλε, γυμνή· ὁποῖον αἶσχος, οἷος ἐμετός! Οὕτως ἡ ψυχή μου ἀσφυκτεῖ, οὐδὲ φαίνομαι κἂν εἰς τὰς ῥύμας καὶ τὰς πλατείας τῆς πόλεως. Οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ἔχουσι θέλγητρον δι' ἐμὲ ἡ πόλις, τὰ πλήθη, αἱ ἑορταί· ὁ ἔρως μου ὅλος, πᾶσά μου χαρὰ καὶ πᾶσα ἡ ζωή μου, εἶνε τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο. Ἡ θέα του, ἐδῶ, ἐν μέσῳ τῆς Κύπρου, παραμυθεῖ καὶ πραΰνει τὴν ψυχήν μου, ὡς τὰ χείλη τοῦ πλάνητος τῆς ἐρήμου τὸ νᾶμα.

ΕΥΜΗΛΟΣ

Τότε ὅμως ἐρῶν τοῦ πλάσματος τῶν ἀνθρώ-

πων τοσοῦτον, καταφρονεῖς τοὺς θεούς, Πυγμαλίων.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Φιλῶ τοὺς θεούς, ἐρῶν τῆς εἰκόνος αὐτῶν, τοῦ ἰδανικοῦ ἀπὸ τούτων κάλλους. Τοῦτο ἐλλείπει ἀπὸ τῆς ὅλης ἄλλης φύσεως, ὑπολάμπει δὲ μόνον μόλις ζῶν ἐν τῇ τέχνῃ· ἰδοὺ διατὶ ἀγαπῶ τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο πλέον παντὸς θνητοῦ, πλέον ἢ τὸ ἔαρ καὶ τὸν οὐρανόν. Θαυμάζω ἐν τῷ πεφιλημένῳ ἀγάλματι τὸ ἔνθεον κάλλος καὶ τεκμηριοῦμαι καὶ ὀνειροπολῶ ἐν αὐτῷ πιθανὴν καὶ ἀσφαλῆ εὐδαιμονίαν· διότι τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο εἶνε ἀρραβὼν τῶν Ἠλυσίων, Εὔμηλε. Ὦ, ἂν ἠδυνάμην νὰ δώσω ζωὴν εἰς αὐτό, νὰ ἴδω τὸ μάρμαρον ἐκεῖνο θερμὸν εἰς τὴν ἀγκάλην μου, μὲ καρδίαν ἁγνὴν καὶ ἄμωμον ὅπως νῦν λαμπρὸν καὶ πάλλευκον ἔχει τὸ σῶμα!

ΕΥΜΗΛΟΣ

Διατί λοιπὸν πρὸ στιγμῆς ἀρνούμενος τοὺς ἀνθρώπους ἠρνεῖσο σεαυτόν, Πυγμαλίων; Ἐρᾷς τοῦ ἀγάλματός σου τόσον, διότι σὲ μαγεύει ἡ ἐλπὶς μὴ αἴφνης λάβῃ ζωήν!—Ἐνθυμοῦ, ὅμως τότε, Πυγμαλίων, ὅτι ἡ ζωὴ ἵνα πως φέρηται καὶ ὑπόκειται ἐρασμία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, δεῖται γεν-

ναιοτέρου τινὸς ἔρωτος καὶ πλειοτέρας συγγνώμης παρ' ὅσην αἰσθάνεσαι. Ἡ μαρμαρίνη σιωπὴ τοῦ ἀγάλματος, εἶναι ἄρνησις λατρευομένης κόρης· ἐντεῦθεν ὁ διάπυρος ἔρως σου. Ἂν ὅμως αὔριον κλίνῃ τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἰς τὴν ἀγκάλην σου ζῶν, ἡ σκοτία τῆς πρώτης νυκτὸς θὰ ὁμοιώσῃ αὐτὸ πρὸς τὰς γυναῖκας τῆς Κύπρου, τῆς δὲ τρίτης ἡμέρας ἡ αὐγὴ θὰ διαλύσῃ ὡς ἀτμίδα τὸ γόητρον τοῦ ὀνειρώδους ἔρωτός σου σήμερον.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἡ θέα καὶ ἡ λατρεία τοῦ οὐρανοῦ κατεπτόησε τὴν διάνοιαν τοῦ Εὐμήλου, ἀπερρόφησε πᾶν σθένος καὶ πᾶν μύρον τῆς καρδίας του! Διότι ἐγὼ αἰσθάνομαι ἐντός μου τοσοῦτον ἔρωτα ὥστε καὶ χίλια ἂν συνέζων ἔτη μετὰ τῆς Γαλατείας μου, τὰ ἔτη ταῦτα θ' ἀπετέλουν τὸν πρῶτον γαμήλιον μῆνά μου! Πῶς, νὰ κορεσθῶ καὶ ν' ἀπαυδήσω μὲ εἶπες, Εὔμηλε; Φαντάσθητι νὰ ἀναζήσῃ διὰ τῆς πνοῆς μου, νὰ φέρῃ τὴν ἡλικίαν γυναικὸς καὶ τὴν καρδίαν παιδίου, νὰ γαλουχηθῇ ἀπὸ τὰ χείλη μου καὶ τὰ ῥήματά μου μόνα, νὰ ἴδῃ εἰς ἐμὲ τὸν θεὸν αὐτῆς καὶ ὁμοῦ τὸν ἑταῖρον τοῦ βίου, νὰ ἐγείρωνται τὰ βλέμματα τοῦ κόσμου ὅλου εἰς αὐτὴν καὶ τὰ βλέμματά της ὅλα εἰς ἐμὲ μόνον, νὰ συκ-

λαμβάνῃ ὁ νοῦς μου αὐτὴν ὡς ὄνειρον καὶ ἀνοίγων τὰ ὄμματα νὰ βλέπω αὐτὴν πλησίον μου ζῶσαν, χαρίεσσαν, εὐδαίμονα, περικαλλῆ, ἔρωτος πλήρη καὶ πίστεως, πλήρη ἁγνότητος καὶ εὐγνωμοσύνης, — ἰδού, Εὔμηλε, ὅτι θὰ ἦτο ἡ θεοτάτη φαντασία τῶν ποιητῶν, ἡ ἔνυλος δὲ καὶ μόνη, μόνη εὐδαιμονία τοῦ Πυγμαλίωνος.

ΕΥΜΗΛΟΣ

Εἴθε νὰ ἠδυνάμην νὰ εὐχηθῶ ἀπὸ καρδίας, βασιλεῦ, οἱ θεοὶ νὰ ἐπλήρουν τοὺς πόθους σου! Ἀλλ' ὅταν τὸ ὄνειρον πραγματωθῇ, Πυγμαλίων, ἡ βροχὴ τοῦ οὐρανοῦ μεταβάλλεται ἐπὶ τῆς γῆς εἰς βόρβορον. Ἡ εὐδαιμονία εἶνε αἰθερία τις πείνη τῆς ψυχῆς, τεκμήριον ζωῆς μετὰ θάνατον πολλῷ κρείττονος, ἀμβρότου καὶ ἀληθοῦς· ἀλλ' ὅταν ἡ πείνη αὕτη κορεσθῇ πως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὁ ἄνθρωπος μένει τότε βαρύς, ἀνέραστος, ἀνιῶν καὶ ἄπελπις, πλοῖον ἄνευ ἀέρος, ὀφθαλμοὶ ἄνευ βλέμματος. Τὸ περικαλλὲς καὶ λαμπρὸν ἄγαλμα τῶν ἐρώτων σου εἶνε γλυκὺ τοσοῦτον καὶ ἐπαφρόδιτον, διότι σιωπᾷ· ἐὰν ποτε λαλήσῃ καὶ αἰσθανθῇ, θὰ διαλυθῇ τὸ ὄνειρον, τὸ ἄστρον θὰ ὀνομασθῇ φανός, ἀναδίδων καίουσαν φλόγα καὶ καπνὸν μελαίνοντα. Ἐὰν καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ συνέζων ἐν μέσῳ

ἡμῶν, θὰ ἦσαν τοσοῦτον ἀρεστοὶ καὶ τοσοῦτον τέλειοι; Ἄλλως ἡ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ζωὴ εἶνέ τις σκοτία τῆς ψυχῆς καὶ τρικυμία καὶ σῆψις... Φοβοῦ τὸ ζῆν· προδίδει. Φοβοῦ μὴ, εἴποτε λάβῃ ζωὴν τὸ ἄγαλμά σου, λυπηθῇς ὅτι ἔπαυσες νὰ ἀγαπᾷς τὸν λίθον καὶ ἐνηγκαλίσθης τὸν ἄνθρωπον. Ὡς ἡ μορφὴ χρῶμα, μεταλλάσσει τὸ στῆθος αἷμα καὶ αἴσθημα. Ἔτι καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου στρέφεται καὶ πίπτει, ἢ ἀλλοιοῦται καὶ μαίνεται· οὐδαμῶς σὲ φοβίζει τοῦτο; Μὴ δώσῃς εἰς τὸ μάρμαρον ἐκεῖνο τοῦ καλοῦ ἀγάλματός σου θυμὸν καὶ κρίσιν· ἀρκεῖ σοι ἡ γαλήνη, μὴ ἐγείρῃς τὰ κύματα, διότι ἡ τρικυμία φέρει ναυάγιον... Πυγμαλίων, λάτρευε τὸ ἄγαλμα τοιοῦτον καὶ σῶζε κἂν τὴν ἐλπίδα. Ἑκάστη στροφὴ τοῦ ἡλίου περὶ τὴν γῆν εἶναι εἷς πλειότερος δεσμὸς τῆς εἱμαρμένης ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου· οὐχὶ μόνον σκιᾶς ὄναρ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς τὸ δένδρον δίδει φύλλα καὶ ἄνθη καὶ ὀπώρας, οὗτος εἵμαρται νὰ δίδῃ μερίμνας καὶ ἄλγη καὶ δάκρυα. Τὰ τέκνα τελειοῦσι τὴν ζωὴν τῶν γονέων· παρηγοροῦσι τὴν ἐλπίδα καὶ πληροῦσι τὸ κενὸν ἐν αὐτοῖς· ἀλλὰ μὴ πλάσῃς ἀπὸ τοῦ λίθου μετὰ ψυχῆς ἄνθρωπον· γενοῦ ἐὰν ἐπόθησες πατὴρ, ἀλλὰ μὴ θεός. Ἔστι Νέμεσις. Ἐνθυμοῦ : ἐὰν ὁ ἀπὸ τοῦ ἀγάλματός σου ἀναβιώσων ἄνθρωπος γείνῃ τε-

λειότερος τῶν θνητῶν, θὰ ἀποπτῇ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὡς θεῖος· ἐὰν δὲ μή, τότε ὁ Πυγμαλίων θὰ κλαύσῃ, θὰ κλαύσῃ πολύ, ἀφοῦ τοσοῦτον ἠγάπησε τὸ ἰδανικὸν κάλλος τοσοῦτον ἐμίσησε τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώπινον τύπον, τὸν αἰωνίως ἀτελῆ καὶ αἰωνίως ὀλισθαίνοντα.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ διανοίγων θύραν καὶ φέρων ἐνώπιον αὐτῆς τὸν Εὔμηλον. Ἔνδοθεν τῆς θύρας, εἰς τὸ βάθος, κεῖται τὸ ἄγαλμα τῆς Γαλατείας, μὴ φαινόμενον ἀπὸ τοῦ θεάτρου

Ἰδέ. Ἰδὲ τὸ ἄγαλμα τοῦτο καὶ ἂν δύνασαι ἐνώπιόν του σκέφθητι, ἐπανάλαβε τὴν κλαίουσαν αὐτὴν φιλοσοφίαν τῶν τάφων!—Ὦ Γαλάτεια, πῶς σὲ ὑβρίζουσιν!..

Εὔμηλε, ἀπέρχου καὶ δέου τοῖς θεοῖς ὅπως συμπαθεῖς τῷ Πυγμαλίωνι γείνωσιν. Ὅταν τὸ ἄγαλμα τοῦτο λάβῃ ζωήν, ὁ Πυγμαλίων ζῶν ἐν τῇ Κύπρῳ θὰ βαδίζῃ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλ' ἐὰν μὴ κλίνῃ προσηνές, μὲ βλέμμα καὶ παλμὸν ἀνθρώπου καὶ λαλιάν, ὁ Πυγμαλίων θὰ ἀποθάνῃ ταχύς.

ΕΥΜΗΛΟΣ ἀπερχόμενος καὶ ἀνατείνων τὰς χεῖράς του

Ὦ Ἄπολλον, ἐπάκουσόν με!..

Ὁ Εὔμηλος φεύγει.—Ὁ Πυγμαλίων εἰσέρχεται εἰς τὸν θάλαμον τοῦ ἀγάλματος κλείων τὴν θύραν.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Θάλαμος κεκοσμημένος διὰ χρυσοῦ καὶ βύσσου. Κλίνη λευκόπεπλος μετὰ πολυπτύχων καὶ πλουσιωτάτων αὐλαιῶν, εἰς τὸ βάθος. Ἀντικρὺ καὶ δεξιᾷ φαίνεται βωμός τις ἢ παστὰς ἐπάνω τῆς ὁποίας ἵσταται χιόνωδες, ὡσεὶ τῆς Ἀφροδίτης, μαρμάρινον ἄγαλμα. Μέχρι λαγόνος γυμνὸν, καλύπτεται τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σώματος διὰ λευκῆς καὶ λεπτοτάτης καλύπτρας, οἱονεὶ πιπτούσης, ἐλαφρῶς δ' ἐπικλινὲς πρὸς τὰ ἔμπρὸς διὰ τῆς εὐωνύμου πειρᾶται πως νὰ κρατήσῃ τὸν καταπίπτοντα πέπλον, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς κρατεῖ ἁβρῶς καὶ μετὰ χάριτος ἀνεκφράστου χρυσίζον μῆλον τῶν Ἑσπερίδων πρὸς ὃ νεύουσα προσμειδιᾷ. Κόμη πλουσία καὶ ἐν χλιδῇ, εἰς βοστρύχους ἀναδεδημένους ὑπὲρ τὸ μέτωπον, ὡς ἐπὶ στέμματι. Ἡ ὥρα περὶ λύχνων ἀφάς. Ἐν τῷ θαλάμῳ οὐδεὶς καίει λαμπτὴρ, ἀλλ' ἐπικρατεῖ γλυκὺ σκιόφως, πλαττόμενον ἀπὸ τοῦ χρυσίνου κύκλῳ κόσμου καὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀγάλματος. Ὑπερθεν τῆς κλίνης, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πολυπτύχου κωνωπείου, φαίνεται καθήμενος μικρὸς πτερόεις Ἔρως καὶ βάλλων οἱονεὶ χρυσᾶ κατὰ τοῦ Πυγμαλίωνος βέλη, ὅστις κεῖται γονυκλινὴς πρὸ τοῦ ἀγάλματος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἐξύπνα. Ἐξύπνα, ὅτι μακρὸς ἤδη παρῆλθε χρόνος ἐν ᾧ κλαίω ἐνώπιόν σου καὶ ἱκετεύω καὶ τήκομαι. Ὦ, διατί νὰ μὴ μὲ ἀκούῃς; Ἂν ἦσο μάρμαρον ἁπλοῦν, ἂν ἦσο ἔρημος βράχος, θὰ συνεκινεῖσο εἰς τόσα μου δάκρυα, εἰς στεναγμούς μου τόσους· ἀλλὰ σιωπᾷς διότι ἔχεις στήθη ἀνθρώπινα καὶ βλέμματα θεοῦ; Ὦ θεότητος ἴνδαλμα, ὦ φιλτάτη μανία, ὦ τῆς ψυχῆς μου ἄγαλμα, σὲ ἀγαπῶ· ἀγαπῶ εἰς σὲ τὸ ἄρρητον κάλλος καὶ οὐχὶ τὴν ἐνοικοῦσαν, τὴν εἰκαζομένην θεότητα. Ὁμίλησόν με, λαβὲ πνοὴν, ἔστω καὶ ἂν μὲ εἴπῃ ἡ πνοή σου

αὔτη: «Ἀπόθανον, ἀνίερε!» Ὦ, ἂς σεισθῶσι τὰ βλέφαρά σου, ἔστω καὶ ἂν τοῦτο γείνῃ ἵνα μὲ ἴδωσιν οἱ ὀφθαλμοί σου μετά τινας στιγμὰς ἄπνουν καὶ ἀναίσθητον.—Ἀ,. χίλια στήθη ἂν ἡνοῦντο εἰς ἓν, θὰ μὲ συνεκίνουν τοσοῦτον πυρίνως ὁπόσον μὲ ἐκκαίεις σὺ, μάρμαρον παγετῶδες καὶ ἄφωνον; Ὁμίλησόν με, διότι ἂν ὁμιλήσῃς, θὰ ἀνατείλῃ πρωΐα· ὁμίλησόν με, διότι ἂν ὁμιλήσῃς θὰ ἐνωτισθῇ ἡ γῆ τῆς φωνῆς τῶν θεῶν. Ὄχι· λάλησόν με, διότι ἡ σιωπή σου εἶνε ἔρημος τῆς Λιβύης χωρὶς κλῶνα ἕνα, ἕνα ῥύακα· λάλησόν με, διότι ἡ σιωπή σου εἶνε σκληροτέρα τῶν θηρίων τῆς Ὑρκανίας, ἀνηλεεστέρα τῶν φίλτρων θετταλῆς μαγίσσης. —Ὦ Ὀρφεῦ, Ὀρφεῦ, δός με λοιπὸν τὴν λύραν σου ἥτις τιθασσεύει τὸν Κέρβερον καὶ συγκινεῖ τὰς πέτρας· ἴσως συγκινηθῇ ἡ Γαλάτεια!—Ἀ, τίποτε, τίποτε!

Σιωπᾷ κατακλίνων τὴν κεφαλήν.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ὡς ἄνω. Εἰσέρχεται ὁ

ΛΕΙΡΙΟΣ

Κύριε, θέλετε ν' ἀνάψω φῶς; Ὁ ἥλιος ἔδυσεν.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὄχι. Ἀφήσατέ με μόνον.

Ὁ Λείριος ἀπέρχεται

—

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὄχι. Ἀφήσατέ με μόνον. Θέλω ἡ αὐτὴ σκοτία καὶ λύπη νὰ περιβάλλῃ τὴν φύσιν ὁποία καὶ τὴν ψυχήν μου. Ἡ νὺξ γαλουχεῖ τοὺς δυστυχεῖς, ὡς μήτηρ. Θέλω ἅμα εἰς βαθὺ νυκτὸς σκότος νὰ λάμπῃ ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Ἕσπερος ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἄγαλμά σου, ὦ κόρη καὶ μάρμαρον!

(Ἀνεγειρόμενος καὶ ἀνατείνων τὰς χεῖράς του)

Ὦ θεοί, εἴπατέ με: ἐὰν ἀνάγκη, ἐγὼ μεταγγίζω ἀπὸ τῶν φλεβῶν μου εἰς τὰς φλέβας της αἷμα, ἐγὼ δωροῦμαι ἀπὸ τῆς ζωῆς μου ἔτη αὐτῇ ὅλα, ὑπολειπομένων μοι μόνον ὀλίγων ὡρῶν! Ἀλλ' ἂς κινηθῇ τὸ στῆθος αὐτῆς τέλος, τὸ χεῖλος αὐτῆς, τὸ βῆμα τὸ ἀπαλόν... Θέλω θύσῃ ὑπὲρ ὑμῶν, θεοί, ἑκατόμβην, θέλω ἀνεγείρῃ ναὸν τῇ Ἀφροδίτῃ τοσοῦτον διαπρεπῆ καὶ ὡραῖον, ὥστε ἀπὸ τὰ βάθη ἀγνώστων ἐν τῷ κόσμῳ χωρῶν, ἀπὸ τοὺς αἰγιαλοὺς ἀπωτάτου καὶ ἀτέρμονος ὠκεανοῦ, συγκινουμένη διὰ τῆς καλῆς φήμης ἡ κόρη θέλει ἔρχεται

καὶ λύῃ πρὸ τοῦ βωμοῦ ἐκείνου τὴν ζώνην της. Ἐλεήσατέ με λοιπόν· ζητῶ οὐχὶ τῶν οὐρανίων τὴν ἀθανασίαν, ἀλλὰ ν' ἀσπασθῶ μόλις τὸ ἔνθεον κάλλος, νὰ ἴδω χρυσοῦν ὄνειρον ποιητοῦ λαμβάνων ζωὴν, λαλιὰν, βιματισμόν...—Ἀλλ' ὦ θεοὶ ἐγωϊσταί· ἀρνεῖσθε καὶ σᾶς ἐννοῶ. Θὰ προὐτιμᾶτε μᾶλλον νὰ μεταβάλλετε ἐμὲ εἰς θεὸν, ὡς τὸν Γανυμήδην, οὐχὶ ὅμως τὸ θεῖον τοῦτο ἄγαλμα εἰς ὕλην παλλομένην, γελῶσαν ἀλλὰ καὶ μόρσιμον. Ἔρρετε!.. Εἶσθε σκληροὶ ὅσον τὸ μάρμαρον τοῦτο, ταπεινότεροι καὶ ἀπηνέστεροι τούτου, ἀφοῦ ὄντες θεοὶ καὶ οὐχὶ λίθοι οὕτω φέρεσθε!.. Εἶσθε πλήρεις φθόνου καὶ ἀμουσίας· ἀφοῦ καλεῖσθε ἔφοροι τῶν ἀνθρώπων, πλαστουργοὶ τῆς ζωῆς, ἀφίνετε δ' αὐτοὺς καὶ ὑποφέρετε νὰ καθορᾶτε ἐννεοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, βαρβάρους, φονεῖς, ἀθλίους καὶ πᾶν ὅ,τι ἐν ἀνθρώποις κακόν!.. Ἔρρετε!.. Δότε μοι τὸν θάνατον· τότε κἂν θὰ σβεσθῶσι τὰ ὄμματά μου, θέλω ποτισθῇ τὴν λήθην.

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ λαλῆσαν

Εὐφήμει. Οἱ θεοὶ τιμωροῦσιν.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ στραφεὶς κατάπληκτος·

Οὐρανέ!.. Ἦτο ἡ φωνή της; Ἦτο ἡ φωνή της ἢ ἡ συνείδησίς μου;

(Περιπτύσσων τὸ ἄγαλμα)

Εἶπές τι; Ἠνοίγη τὸ χεῖλός σου; Μὲ ἤκουσες σύ; Ἦσο σὺ ἡ λαλήσασα; Ὦ, λάλει! Διότι ἤκουσα ἀπειλὴν ὡσεὶ τόνον βαρβίτου.—Γαλάτεια!..

(Ὡσεὶ ἀκροώμενος παρὰ τὰ στέρνα τοῦ ἀγάλματος)

Ἠρεμία, λίθος, λίθος, λίθος· χωρὶς παλμόν, χωρὶς ἔλεος! — Τίς ὅμως ἐλάλησεν; Ὅστις καὶ ἂν ἐλάλησε, δέος ἢ δαίμων, οἱ θεοὶ τιμωροῦσι, ναὶ τιμωροῦσιν ἀφοῦ μένεις ἀνάλγητος εἰς τόσας μου, ἱκεσίας, τόσους γογγυσμούς.

Σιωπᾷ ἄπελπις.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ὡς ἄνω. Εἰσέρχεται ὁ

ΛΕΙΡΙΟΣ

Κύριε, ἄνθρωπός τις φθὰς δρομαῖος καὶ ἄγνωστος, ζητεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ. Φαίνεται ἄγγελος εἰδήσεων χαρωπῶν.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἂς ἔλθῃ. Εἴθε νὰ ἐπέμπετο οὐρανόθεν, ἄγγελος γαλήνης καὶ ἱλαρότητος!

Ὁ Λείριος ἀπέρχεται

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ πρὸς τὸ ἄγαλμα

Διατί σιωπᾷς; Τί ὀνειροπολεῖς ἔτι, φίλη μου, σιωπηλὴ ὡς ὁ οὐρανός; Θάρρει, ἔρχου· ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου ἂν μηδὲν ἄλλο θὰ εὕρῃς κἂν, θὰ εὕρῃς ἐμέ. Ὤ, πόσον σὲ ἠγάπησα, πόσον σὲ ἠγάπησα!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ὡς ἄνω. εἰσέρχεται ὁ Λείριος καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ἄγγελος. Δύο ἄλλοι τῶν θεραπόντων κρατοῦσι πυρσοὺς πρὸ καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω τῆς εἰσόδου.

ΛΕΙΡΙΟΣ

Κύριε, ἰδοὺ ὁ ἄγγελος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ προσερχόμενος

Χαῖρε ὁ ξένος. Πῶς, πόθεν;

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Χαῖρε, βασιλεῦ. Μετά τινας ὥρας ὁ πλανηθεὶς ἐν μέσῳ τῶν βαρβάρων λαῶν τῆς Σκυθικῆς, ὁ μυηθεὶς τὰ ἱερὰ σκότη τῆς Αἰγύπτου, ὁ ἀναμετρήσας τας ἀβύσσους τοῦ ὠκεανοῦ ναυαγὸς, ὁ ἀπόβλητος τῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ ἑστίας, ὁ ἀδελφός σου Ῥέννος, φθάνει ἐνώπιόν σου. Ἐγὼ πιστὸς αὐτοῦ ἑταῖρος, φέρω πρῶτος τὰ εὐαγγέλια καὶ χαιρετίζω τὸν βασιλέα καὶ ἀδελφόν.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὁ ἀδελφός μου Ῥέννος!.. Φθάνει ἐνώπιόν μου μετά τινας στιγμάς!.. Ὦ θεοί, σύγγνωτε, σύγγνωτέ με γογγίσαντα!

(Πρὸς τὸν Ἄγγελον)

Χαῖρέ μοι καὶ αὖθις ὁ τὸ κάλλιστον ἐπειπὼν ἐν τῷ βίῳ μου ἔπος, χαῖρέ μοι ὁ ἑταῖρος καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου! Ὡς εὖ παρέστης καὶ μετὰ σοῦ οἱ θεοί!

(Πρὸς τὸν Λείριον)

Δότε τῷ ἀγαθῷ φίλῳ ἡδὺ λουτρὸν καὶ βασίλειον δεῖπνον καὶ ἁπαλὴν κλίνην. Ἐγὼ μένω ὑπανοίγων τὴν ἀγκάλην πρὸς Ῥέννον τὸν ἀδελφόν. Φέρετέ μοι, σπεύδετε, δέχεσθε, φέρετέ μοι τὸν Ῥέννον!

Ὁ Ἄγγελος ὁ Λείριος καὶ οἱ θεράποντες ἀπέρχονται.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ ὡς ἄνω

Φέρετέ μοι τὸν Ῥέννον. Ἐλθὲ, ἀδελφέ μου, νὰ εὕρω εἰς τὰ θερμά σου χείλη εἰλικρινὲς φίλημα ὅπερ τοσοῦτον ἡ ψυχή μου ἐδίψησε καὶ μοὶ ἠρνήθη ὁ κόσμος. Ἡ ἄπλετος στοργή μου λησμονεῖ τὴν ἐπὶ σὲ πατρικὴν κατάραν.—Συγγνώμην, Ῥέννε, ἂν

ὁ δύσερος ἔρως μου μὲ κρατῇ ἐδῶ δέσμιον ἐνῷ ἔρχεσαι πρός με· ἀλλ' ἐλθὲ νὰ ἴδῃς ποῖον τὸ δεσμεῦόν με γόητρον!

('Αποχωρήσας ἀνάπτει πυρσὸν λαμπρότατον καὶ ἔρχεται πρὸς τὸ ἄγαλμα)

'Ιδέ. Ὦ καλλονὴ καὶ ἁβρότης καὶ χάρις καὶ ἀριπρέπεια! 'Ελθὲ, Ρέννε, ἐλθὲ νὰ ἴδῃς.—Ἄφες με νὰ σὲ καλῶ Γαλάτειαν, διότι εἶσαι λευκοτέρα τοῦ γάλακτος, διότι εἶσαι σκληρὰ ὅσον ἡ νηρηὶς ἐκείνη πρὸς τὸν Πολύφημον. Δὸς εἰς ἐμὲ τὸ μῆλον, Γαλάτεια. 'Ιδέ!.. Εἶδεν ὁ Πάρις τοιοῦτον κάλλος εἰς τὴν γυμνὴν 'Αφροδίτην; Ὦ εἰς τοιαῦτα στήθη εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀκούεται εἷς παλμὸς ζωῆς!

(Φέρει τὸ φῶς πρὸς τὰ στέρνα τοῦ ἀγάλματος. Αἴφνης ἡ παρειὰ τοῦ ἀγάλματος πορφυροῦται ὡς ὑπὸ αἰδοῦς, ἡ ἀριστερὰ χεὶρ κινεῖται αἴρουσα πρὸς τὸν λαιμὸν τὴν ἐσθῆτα, διανοίγονται ἐρασμίως τὰ βλέφαρα, ἐνῷ ἡ δεξιὰ ὀρέγεται προσφέρουσα τὸ χρυσοῦν μῆλον τῷ Πυγμαλίωνι καὶ ἡ μαρμαρίνη κόμη λύεται πίπτουσα εἰς μελιχρύσους βοστρύχους.)

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ ἐν ἐκστάσει χαρᾶς ἀπορρίπτει τὸν πυρσὸν καὶ ἐναγκαλιζόμενος τὴν Γαλάτειαν

Ὦ θεοί!.. Εἶναι ἀληθές;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ κλίνουσα πρὸς τὴν ἀγκάλην του

Πυγμαλίων, εἶσαι εὐτυχής;

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ο ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἀνάκτορα τοῦ Πυγμαλίωνος. Αἴθουσα μικρὰ πλουσίως καὶ χαριέντως διεσκευασμένη. Ἐνώπιον ῥοδίνου ὠοειδοῦς τραπεζίου ἐρείδων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὴν χεῖρα, κάθηται ὁ Πυγμαλίων· ἀπέναντί του δὲ ἀναπαύεται ἐπὶ σκίμποδος, ἀνακεκλιμένη κεφαλῇ, ὁ Ρέννος. Ὁ Πυγμαλίων ἔχει τὸ ἁβρὸν μεγαλεῖον ἡγεμόνος, ἀλλ' ὁ Ρέννος ἔχει τὸ πυρῶδες μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρός. Ἡλιοκαὴς ἐλαφρῶς, μὲ μέλαιναν γενειάδα, μέλαιναν κόμην καὶ ὄμμα, ὁ Ρέννος ἔχει ἄλλως τὴν παρρησίαν δεσπότου, ἐνῷ ὁ ἁπαλόδερμος Πυγμαλίων ἔχει τὸ ἦθος ἀδελφοῦ. Ὁ Ρέννος φαίνεται μεγαλειτέρας ἡλικίας, ἐνῷ εἶναι μικρότερος τοῦ Πυγμαλίωνος κατὰ τριετίαν. Πολύφωτοι λυχνίαι, χρυσότευκτοι ἐρωτιδεῖς συμπλέγματα καὶ χοροὶ νυμφῶν εἰς εἰκόνας καὶ ἀγαλμάτια ὡραΐζουσι τὴν μικρὰν αἴθουσαν.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἀλλ' εἰπέ με, Ρέννε, σὺ ὅστις ἐπλανήθης ἐν τῇ γῇ ἐπὶ τοσοῦτον, σὺ ὁ γνωρίσας πολλὰς πόλεις καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους, εἰπέ με λοιπὸν εὗρες ἐν τῷ κόσμῳ καθόλου μωροὺς καὶ δειλοὺς μᾶλλον ἢ γενναίους καὶ εὐφυεῖς; Ἐπείσθης δὲ ὅτι ἡ κακία ἐν ἀνθρώποις εἶνε χάσμα τῆς ψυχῆς, ἀτέλεια καὶ χώλωσις, ἢ συμπληροῖ ποικίλως καὶ ἐπὶ τὸ

τελειότερον αὕτη τὸν ἄνθρωπον, ὡς τὴν τροφὴν τὸ ἅλας;

ΡΕΝΝΟΣ

Μωροὺς, πανταχοῦ μωροὺς καὶ αἰωνίως μωρούς. Ἡ φρόνησις εἶνε τὸ ἐφήμερον ἐπεισόδιον, ἐνῷ ἡ ἱστορία τῆς ἁπάσης ἀνθρωπότητος εἶνε ἡ μωρία καὶ ἡ τύφλωσις. Διότι καί τις λαμπρὰ διάνοια τυχοῦσα, σβέννυται ὑπὸ τῶν τυφλῶν παθῶν, ὡς ἀγαθὸς ἡγεμὼν ὑπὸ τῶν κολάκων, ἐνῷ ἑτέρωθεν ὁ ἄριστος πολλάκις νοῦς διαρρέει καὶ χάνεται ὑπὸ τὸ τετριμένον τῆς πενίας ὑπόδημα. Οὕτως ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων μοὶ παρέστη ὡς ὄνειρος, ὄχι διὰ τὸ ταχὺ καὶ φροῦδον αὐτῆς, ὡς λέγουσιν οἱ ποιηταὶ, ἀλλὰ διότι οἱ ἄνθρωποι ὡσεὶ κοιμώμενοι ἐπιπαρῳδοῦσιν ἀφανισθεῖσάν τινα τελείαν ζωὴν, καὶ ὡς οἱ ὑπνοβάται προσκρούουσιν αἰωνίως εἰς τόσας συμφορὰς, εἰς τόσας πλάνας, τόσα τέλματα, πελάγη, βάραθρα. Ἀγνοῶ ἂν ὁ θάνατος ἦνε ἔγερσις, ἀλλ' ἡ ζωὴ εἶνε ὕπνος νήδυμος ἢ δυσόνειρος. Ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἑσπέρας ἡ σκοτία καταβαίνει, καὶ μάτην ἀνάπτομεν κατ' οἶκον τοὺς λύχνους· οὕτω μάτην τάσσομεν τὰ ἠθικὰ παραγγέλματα, διότι ἡ κακία ἐγγεννᾶται κατὰ φύσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πρὸ τοῦ ἡλίου τὰ δένδρα, οἱ κίονες, τὰ ὄρη, πᾶν τὸ ἐγειρόμενον προσαποκτᾷ σκιάν· πρὸ τῆς ζωῆς

ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑποκατέχει σκιὰν ἢ κακίαν, ὧν στεροῦνται τὰ χαμᾶζε κείμενα καὶ οἱ παίδων προσόμοιοι. Ἀλλ' ἐς ἄλλοτε ταῦτα, Αἰγυπτίων μερίμνας. —Ἐπανέρχεται ἡ Γαλάτεια.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ προσβλέπων τὴν ἐρχομένην Γαλάτειαν

Ναί· ἐνώπιόν της τὸ δάκρυ δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀδάμαντα. Ἐνώπιον τῆς αὐγῆς αὐτῆς, ποία σκοτεινὴ μελέτη δύναται νὰ μὴ λυθῇ;

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ ἀνωτέρω Εἰσερχομένη πλήρης χάριτος καὶ ἐλαφρότητος ἡ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τί διηγεῖται πάλιν ὁ Ρέννος;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Λέγει ὅτι εἰς οὐδεμίαν τῆς γῆς γωνίαν ἀπήντησε τὸ κάλλος τῆς μορφῆς σου, τὸ μέλος τοῦ στόματός σου τὸ ἡδὺ τῶν βημάτων σου, Γαλάτεια.

ΡΕΝΝΟΣ

Ἀληθῶς. Ἐγὼ ὅστις ἠτένισα καὶ ἤκουσα τὰς Σειρῆνας.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τὰς Σειρῆνας; Ποῖαι πάλιν εἰσὶν αὗται; Χθὲς

μᾶς διηγεῖσο περὶ τῶν τεθλιμμένων θεῶν τῆς Αἰγύπτου, περὶ μομμιῶν καὶ κροκοδείλων, ἦσαν δὲ ὡραῖα ὅσα ἔλεγες, ὡς ἂν ὡμίλεις περὶ νυμφῶν. Εἰπέ μας σήμερον περὶ τούτων. — Τί ἦσαν λοιπὸν αἱ Σειρῆνες;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἐρατειναὶ ὡς μάγισσαι, ἀνηλεεῖς ὡς τίγρεις.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὢ!.. Λοιπὸν τί ἦσαν;

ΡΕΝΝΟΣ

Γυναῖκες.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τότε θὰ ἦσαν γραῖαι καὶ δυσειδεῖς, Ρέννε, ὡς αἱ Ἐριννύες.

ΡΕΝΝΟΣ

Ὄχι, Γαλάτεια. Ἦσαν αἱ Σειρῆνες νεαραὶ, εὐειδεῖς, μελίφθογγοι· τὸ δὲ κάλλος αὐτῶν, ἡ νεότης καὶ ἡ φωνὴ ἦσαν τοιαῦτα ὥστε μανίαν ἐνέπνεον.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ποῖαι γυναῖκες!! — Εἶδες λοιπὸν αὐτὰς καὶ ἤκουσες τῆς φωνῆς των;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἤμην ἐκ τῶν τελευταίων θνητῶν ὅσοι ἤκουσαν

τῆς φωνῆς των. Εἶναι μακρὰ ἱστορία πλήρης κινδύνων καὶ ἄθλων, περιπετειῶν καὶ νεότητος.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Εἰπὲ, εἰπέ μας λοιπὸν, διηγήσου, Ῥέννε!

Παρακάθηται πλησιέστερον.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Τῳόντι, ἀδελφέ μου· διῆλθες τὴν ζωὴν ἐν μέσῳ ἡμιθέων καὶ ἡρωϊσμῶν· ἂς ἀκούσωμεν, διότι θὰ ἦνέ τι κάλλιστον.

ΡΕΝΝΟΣ

Γαλάτεια, πῶς σοὶ φαίνονται αἱ ποικίλαι σκηναὶ τοῦ κόσμου τούτου ἃς βλέπεις;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἐγώ; Ἀναμιμνήσκομαι τῆς ζωῆς. Μοὶ φαίνεται ὅτι ἐπαναβλέπω ὅ,τι ἄλλοτε εἶδα.—Ἀλλ' ἂς ἀκούσωμεν, Ῥέννε, τὰς περιπετείας σου· ἰδοὺ ἀληθῶς ὅ,τι μοι εἶνε ὅλως ἄγνωστον.

ΡΕΝΝΟΣ

Ἐν τῇ θεσσαλικῇ Ἰωλκῷ ἐβασίλευεν εὐδαιμόνως ὁ Πελίας. Ἀλλ' οἱ βασιλεῖς εἰσιν αἰωνίως φιλύποπτοι ὡς οἱ ἔνοχοι· διότι ἴσως, ἂν μὴ ἐγνώριζον τὸν Πυγμαλίωνα, θὰ ἔλεγον ὅτι τὸ ἀξίωμά των εἶναι κλοπὴ ἀπὸ τοῦ ἔθνους των. Οὕτως ὁ

Πελίας ἐρωτᾷ τὸ μαντεῖον τίνα πρέπει νὰ φοβῆται· τὸ δὲ μαντεῖον χρησμοδετεῖ νὰ φοβῆται ἐκεῖνον ὅστις θὰ προσήρχετο ἐνώπιόν του μονοσάνδαλος. Ἰδοὺ μετά τινα καιρὸν ἤρχετο πρὸς αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Αἴσονος Ἰάσων, διαβαίνων δὲ τὸν πλημμυρήσαντα ποταμὸν Ἄναυρον ἔμεινε μονοσάνδαλος καὶ οὕτω πρὸ τοῦ Πελίου ἐνεφανίσθη. Ὁ Πελίας ἵνα προλάβῃ τὸν ἀπειλοῦντα κίνδυνον, ἐπέβαλε τότε τῷ Ἰάσωνι νὰ μεταβῇ καὶ φέρῃ εἰς Ἰωλκὸν τὸ ἐν Κολχίδι χρυσοῦν δέρας, τὸ δέρας ἐκεῖνο τοῦ κριοῦ ὅστις ἐκεῖ διέσωσε τὸν φεύγοντα τὸ μίσος τῆς μητρυιᾶς του Φρίξον. Ὁ Ἰάσων ὑπήκουσεν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ προσεκάλεσε τοὺς περιφανεστέρους ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες καὶ συνῆλθον ἐρασταὶ τοῦ κλέους καὶ τῶν ἀγώνων, οἱ ἄριστοι τῶν νεανιῶν πεντήκοντα, ἐν οἷς ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Τελαμών, ὁ Πηλεύς, ὁ Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, ὁ Ἴδας καὶ ὁ Λυγκεύς, ὁ Μελέαγρος, ὁ Ἀμφιάραος, ὁ Λαέρτης, ὁ Περικλύμενος καὶ ἄλλοι, ὧν οἱ πλεῖστοι υἱοὶ θεῶν καὶ ἡμιθέων. Τότε φεύγων τὴν πατρικὴν ἐγὼ κατάραν ἐξενιζόμην παρὰ τῷ Θησεῖ, τῷ λαμπρῷ βασιλεῖ τῆς Ἀττικῆς, καὶ ὑπὸ ἄλλο ὄνομα ἠκολούθησα ἄσμενος ταῦτον. Ὁ υἱὸς τοῦ Φρίξου Ἄργος, φλεγόμενος ἀπὸ στοργῆς ὅπως ἐπανεύρῃ πιθανῶς καὶ ἐπανίδῃ τὸν φυ-

γάδα πατέρα, κατεσκεύασεν ἰδίοις ἀναλώμασι τὸ μέγα πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπέβημεν καὶ εἰς ὃ προλαμβάνων τῶν θεῶν τὸν φθόνον, ἅμα δὲ καὶ ὡς ἄριστον υἱϊκῆς στοργῆς οἰωνόν, ἐδωρήσατο τὸ ὄνομά του· οὕτω δὲ ἡ μακρὰ ναῦς ὠνομάσθη Ἀργώ. — Ἐὰν ἡνοῦντο μακραὶ χειμῶνος νύκτες ἑκατόν, ἔτι δὲ καὶ ἐγὼ σιδήρεα εἶχον τὰ στήθη, θὰ μοὶ ἦτο πάλιν ἀδύνατον νὰ ἀφηγηθῶ ὅ,τι εἶδα, ὅ,τι ἤκουσα, ὅ,τι ὑπέστημεν εἰς τὴν πλάνην ἐκείνην.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Εἰπέ μας, εἰπέ μου, Ρέννε, ὅ,τι ὡραιότερον καὶ τολμηρότερον σήμερον, διὰ δὲ τὰ ἄλλα ἔχομεν ἄλλας νύκτας. Εἴμεθα πλήρεις σχολῆς καὶ γαλήνης. Οὐδὲν παρακωλύει τὰς διηγήσεις.—Πόσον μὲ μαγεύουσιν!

ΡΕΝΝΟΣ

Παρελάβομεν μεθ' ἡμῶν τοὺς μάντεις Ἴδμονα καὶ Μόψον, ὡς πρωρεῖς, ἔτι δὲ τὸν Ὀρφέα, τὸν θεσπέσιον κιθαρῳδόν, ἵνα διὰ τοῦ μέλους του γλυκαίνῃ ἡμῶν τὰς θλίψεις καὶ τοὺς ἀγῶνας, κατευνάζει δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ πιθανῶς τραχείας ἔριδας. Εὐέλπιδες καὶ χαρμόσυνοι ἀπεχαιρετίσαμεν τὴν Ἰωλκόν, ἀλλὰ μακραὶ τρικυμίαι ἔρριψαν ἡμᾶς πρὸς τὸ Σίγειον τοῦ Ἰλίου,

ὅπου εὕρομεν τὴν Ἡσιόνην, καλλίστην κόρην τοῦ βασιλέως Λαομέδοντος, δεδημένην ἐπὶ στήλης παρὰ τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἑτοίμην βορὰν φρικαλέου κήτους. Καὶ ἰδοὺ ἀνέδυσε βρυχώμενον...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Αἴ!..

ΡΕΝΝΟΣ

Ὁ ναύαρχος τῆς Ἀργοῦς Ἡρακλῆς ἐκπηδήσας ἐφόνευσε τὸ κῆτος.καὶ ἔσωσε τὴν κόρην· ὁ δὲ Λαομέδων ὑπεσχέθη τῷ νικητῇ γέρας τὴν σωθεῖσαν Ἡσιόνην, ἣν ὁ υἱὸς τῆς Ἀλκμήνης ἀφῆκε νὰ λάβῃ μετὰ τὴν ἀπὸ Κολχίδος ἐπάνοδον. Ἡ Ἀργὼ ἀνεπέτασε καὶ πάλιν τὰς λευκὰς πτέρυγας καὶ μετὰ μικρὸν προσωρμίσθησαν εἰς Λῆμνον. Ἐδῶ εὕρωμεν μόνον γυναῖκας, διότι οἱ ἄνδρες ἅπαντες εἶχον φονευθῇ.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὑπὸ τίνων;

ΡΕΝΝΟΣ

Ὑπὸ τῶν γυναικῶν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὑπὸ τῶν γυναικῶν; Διατί, Ρέννε;

ΡΕΝΝΟΣ

Διότι οἱ ἄνδρες Λήμνιοι, πλειότερον χαμαίζηλοι

ἢ πιστοὶ, προὐτίμων τῶν ἰδίων γυναικῶν τὰς ἀπὸ Θρᾴκης φιλέρωτας αἰχμαλώτους.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Καὶ ἐφόνευσαν λοιπὸν ὅλους;

ΡΕΝΝΟΣ

Μέχρις ἑνός. Μόνη ἡ λαμπρὰ Ὑψιπύλη διέσωσε τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ βασιλέα Θόαντα φυγαδεύσασα εἰς Χῖον· ἤδη δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ πατρὸς ἐβασίλευεν ἡ κόρη. Ἀπεπλεύσαμεν ὅμως ἐντεῦθεν ἐν τάχει, — ἤτοι μετὰ δύο περίπου ἔτη, ἀφοῦ οἱ πλεῖστοι τῶν ἑταίρων ἡμῶν προείλοντο ἀντὶ τοῦ χρυσοῦ δέρατος τῆς Κολχίδος τὴν χρυσῆν κόμην τῶν ἀρρενωπῶν ἐκείνων δεσποινῶν, μάτην δ' ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς ἔμενε μόνος ὁ κλεινὸς Ἡρακλῆς ἀνακαλῶν τοὺς ἑταίρους καὶ καταρώμενος τοὺς ἔρωτας.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Γυναῖκες δυνάμεναι νὰ θέλγωσιν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων, δικαίως ἐφόνευσαν τοὺς σκαιοὺς ὑβριστάς των. Ὁποῖαι ὅμως θὰ ἦσαν αἱ Θρᾷσσαι αἰχμάλωτοι!...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Σιωπὴ, Πυγμαλίων!

ΡΕΝΝΟΣ

Εἶτα ἀνέβημεν πρὸς τὸ πέλαγος ἐκεῖνο ὅπου, ἐνῷ ἀερόποδες ἔφευγον ἐπὶ τοῦ χρυσομάλλου κριοῦ ὁ Φρίξος καὶ ἡ Ἕλλη, ἡ Ἕλλη ἐλιποθύμησε καὶ ἐκπεσοῦσα ἐπνίγη· οὕτω δὲ ὁ πόντος οὗτος ὠνομάσθη Ἑλλήσποντος.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ πτωχή! Μᾶς διηγήθης τὴν ἱστορίαν αὐτῶν.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἐγνώρισα τὸν Ἑλλήσποντον· εἶναι κυανοῦς καὶ διαυγὴς ὅσον νὰ ὑπολάβῃς αὐτὸν οὐρανὸν ὑπορρέοντα.

ΡΕΝΝΟΣ

Μνῆμα παρθένου καὶ ἀδελφῆς. Φαίνονται εἰσέτι, καίτοι ἐν μέσῳ πελάγει, τὰ ἴχνη τῶν δύο ἀδελφῶν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πῶς;

ΡΕΝΝΟΣ

Διότι ἡ Ἕλλη οὖσα γλαυκῶπις ἐδωρήσατο εἰς τὸ πέλαγος ἐκεῖνο ἐκτὸς τοῦ ὀνόματός της καὶ τὸ κυανοῦν τῶν ὀμμάτων της χρῶμα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πτωχὴ Ἕλλη!

Εἰσεπλεύσαμεν ἐν τέλει εἰς Βιθυνίαν. Ἐκεῖ ἀνέμενεν ἡμᾶς ὁ γέρων μάντις Φινεὺς, τυφλωθεὶς ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, διότι κατέδειξε πρότερον εἰς τὸν Φρίξον τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν Κολχίδα. Ἐκτὸς τῆς τυφλώσεως μεγάλα τερατώδη πτηνὰ, αἱ Ἅρπυιαι, μὲ πρόσωπον νεάνιδος καὶ ὄνυχας γυπὸς, ἥρπαζον τὴν τροφήν του ὁσάκις παρετίθετο, εἰς δὲ τὴν ὑπολειπομένην μετέδιδον δυσοσμίαν τοιαύτην, ὥστε ὁ Φινεὺς ἠδυνάτει νὰ ἐγγίσῃ τι· ὁ Ζήτης ὅμως καὶ Κάλαϊς, οἱ ἑταῖροι ἡμῶν καὶ πτερωτοὶ υἱοὶ τοῦ Βορέου, καθορμήσαντες ἀπέκρουσαν τὰς Ἁρπυίας, ἤτοι τὴν Ὠκυπέτην, Ἀελλὼ καὶ Κελαινὼ, καταπνιγείσας ἢ καταφυγούσας τέλος εἰς τοὺς γενεθλίους αὐτῶν βράχους ἐν Κρήτῃ. Τότε ὁ γέρων μάντις εὐγνωμονῶν, συνεβούλευσεν ἡμᾶς πῶς ἀσφαλέστερον νὰ φθάσωμεν εἰς Κολχίδα. Οὕτω δι' αὐτοῦ, διήλθομεν τὰς Συμπληγάδας, πέτρας δύο, αἵτινες ἠνοίγοντο καὶ συνεκλείοντο μετὰ ταχύτητας καὶ σφοδρότητος φοβερᾶς· διότι ἀφικόμενοι ἐκεῖ ἀφήκαμεν περιστερὰν ἥτις διῆλθε τὰς πέτρας συρραγείσας καὶ πάλιν, συναρπασάσας ὅμως τῆς οὐρᾶς της μόνον ὀλίγα πτερά. Τούτου ἐπιτυχόντος, ὁ Φινεὺς προσεῖπε θαρρούντως νὰ διαπλεύσωμεν· ἐπεκλήθημεν τὴν Ἀθηνᾶν,

ἡ δὲ Ἀργὼ πετασθεῖσα, ὡς ῥιπὴ ἀνέμου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, κατώρθωσε νὰ περάσῃ, μόνον τῶν ἐπὶ τῆς πρύμνης κοσμημάτων συναρπασθέντων ἀπὸ τὰς συρρηγνυμένας πέτρας. Ἔκτοτε ὅμως, ὡς εἵμαρτο, διελθόντος πλοίου, αἱ πέτραι ἔστησαν ἀκίνητοι.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ *χαίρουσα*

Ἀκίνητοι, ὅπως ἐγὼ ἀκροωμένη τῆς ἱστορίας των. Ἀλλὰ σεῖς, οἱ ἀργοναῦται;—Ὤ, μὴ παύῃς!

ΡΕΝΝΟΣ

Οἱ ἀργοναῦται εὐωδόθημεν ἐν τέλει εἰς Αἴαν, μητρόπολιν τῶν Κόλχων. Ὥτε ὅμως ἀπητήθη τὸ χρυσοῦν τοῦ κριοῦ δέρας, ὅπερ ὁ Φρίξος θύσας τὸν κριὸν, ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ εἶχεν ἀφιερώσει εἰς τὸ ἐκεῖ ἱερὸν ἄλσος τοῦ Ἄρεως, ὁ βασιλεὺς Αἰήτης ὀργισθεὶς ἐπέβαλε τῷ Ἰάσονι τὸν ἆθλον ἵνα ζεύξῃ καὶ καλλιεργήσῃ μέρος γῆς διὰ πυριπνόων ἵππων οὓς ἐδωρήσατο τῷ Αἰήτῃ ὁ Ἥφαιστος· νὰ σπείρῃ δὲ εἰς τὴν ἀρωτριωμένην γῆν τοὺς ὀδόντας δράκοντος ὃν ἐφόνευσεν ὁ Κάδμος ποτὲ, ἔτι καὶ τοὺς ἀναπηδήσοντας ἄνδρας ἐνόπλους νὰ θανατώσῃ ἅπαντας. Καὶ ταῦτα πάντα ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἡμέρᾳ.

Τότε εἰς τὴν δεινὴν ἀμηχανίαν τοῦ Ἰάσονος ἐνεφανίσθη σώτειρα θεότης ἡ Μήδεια. Αὕτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Αἰήτου, ἱέρεια ναοῦ ἰδίου παρὰ τὸν

αἰγιαλὸν, γλυκὺ φῶς περισῶζον τοὺς ναυαγοὺς καὶ τοὺς ξένους, οὓς ἄλλως οἱ βάρβαροι νόμοι τοῦ Αἰήτου ἐσφαγίαζον τοὺς θεοῖς.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ Μήδεια λοιπόν;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἡ Μήδεια τρωθεῖσα ἀπὸ τοῦ γλυκυτάτου κάλλους τοῦ Ἰάσονος, ἔλαβε πρῶτον παρ' αὐτοῦ ὅρκους ὅτι θέλει λάβῃ αὐτὴν σύζυγον φιλτάτην διὰ βίου ἅπαντος, εἶτα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ φάρμακα δι' ὧν ἀλειφόμενος ἦτο ἀδιάτρωτος τὸ σῶμα καὶ ἀκαταγώνιστος. Συνεβούλευσεν ἔτι αὐτῷ ἵνα θανατώσῃ τοὺς ἀναφυομένους δράκοντας ῥίπτων μέσῳ αὐτῶν λίθους καὶ ἐκεῖνοι, ὑπονοοῦντες ἀλλήλους νὰ συσπαράσσωνται. Ἐν ἑορτῇ λαμπρᾷ, κατὰ τὸ τέμενος τοῦ Ἄρεως, ἐγένοντο ταῦτα, ὁ Ἰάσων ἐνίκησεν, ἀλλ' ὁ Αἰήτης καὶ πάλιν ἠρνεῖτο τὸ δέρας.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τότε;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἡ Μήδεια ἠγρύπνει. Τὸ χρυσοῦν δέρας ἐφυλάττετο εἰς φρούριον ἑπτὰ τειχῶν, μετὰ πύργων μεγίστων, μὲ πύλας χαλκὰς καὶ χρυσᾶς ἐπάλξεις, φρουρούσης τῆς φοβερᾶς Ἑκάτης· ἰδίᾳ δέ, ὑπὸ τὸ

δένδρου ἐφ' οὗ τὸ δέρας ἐκρέματο, ἀκοίμητος παρέμενε δράκων. Ἡ Μήδεια συνεννοηθεῖσα μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν πρότερον, ἦλθε τὴν νύκτα πρὸ τῶν πρώτων φρουρῶν, ὡμίλησε κολχιστὶ ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός της καὶ ἀνοιγεισῶν τῶν πυλῶν εἰσώρμησαν οἱ Ἀργοναῦται, διὰ γοήτρου τῆς Μηδείας ἔστησαν ἀκίνητοι ἥ τε Ἑκάτη καὶ ὁ δράκων, ὁ δὲ Ἰάσων ἀφείλετο οὕτω τὸ χρυσοῦν δέρας.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἆ!

ΡΕΝΝΟΣ

Οἱ ἀργοναῦται φεύγομεν, φεύγομεν δρομαῖοι, ὁ Ἰάσων φέρει μεθύων ὑπὸ χαρᾶς τὸ δέρας, μετ' αὐτοῦ δὲ ἀκολουθεῖ μεθύουσα ὑπὸ ἔρωτος ἡ Μήδεια, ἥτις ἐν τούτοις προσαναβᾶσα εἰς τὰ πατρῷα ἀνάκτορα ὑφήρπασεν ἀπὸ τῆς κοίτης τὸν μικρὸν ἀδελφόν της Ἄψυρτον, τιμαλφὲς κειμήλιον καὶ μόνον ἐπὶ γῆς ἔρωτα τοῦ πατρός. Ἡ Ἀργὼ ἐκκινεῖ, ὡς σφοδρὰ ἀπόγειος αὖρα. Ὁ Αἰήτης μαθὼν τὴν ἁρπαγὴν τοῦ δέρατος καὶ τὴν φυγὴν τῆς Μηδείας ῥίπτεται ὄπισθέν μας μετὰ λύσσης καὶ μετὰ ὁλοκλήρου στόλου. Καὶ ἠγνόει εἰσέτι τὴν ἁρπαγὴν τοῦ Ἀψύρτου.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἀλλὰ διατὶ ἡ Μήδεια ἥρπασε μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἀδελφόν της Ἄψυρτον;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πόσην στοργὴν θὰ ᾐσθάνετο ἡ ταλαίπωρος διὰ τὸν μικρὸν ἀδελφόν!

ΡΕΝΝΟΣ

Φεῦ! —Διότι, ἀγαπητέ μου Πυγμαλίων, μιᾶς ἡμέρας ἔρως καθιστᾷ τὰς γυναῖκας σοφωτέρας τοῦ σοφοῦ, ὅστις ἔτη ἑκατὸν ἐμελέτησε, σκληροτέρας τοῦ στρατηγοῦ ὅστις ἑκατὸν διέβη μάχας αἱμόφυρτος. Ἡ ναῦς τοῦ Αἰήτου, προσπνεούσης καὶ τῆς δικαίας εὐχῆς τοῦ πατρὸς, προσήγγισε τὴν Ἀργώ· τότε ἡ Μήδεια ἀναστᾶσα σφάζει τὸν ὁμομήτριον ἀδελφόν της Ἄψυρτον, καταμελίζει τὸ σῶμά του καὶ ῥίπτουσα ἑκάστοτε ἓν μέλος πρὸ τοῦ ἀπεγνωσμένου ἐντεῦθεν πατρὸς καὶ ἐν θρήνοις συναθροίζοντος τὰ μέλη τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ ἔδωκε καιρὸν καὶ ἡ Ἀργὼ, ἤτοι ὁ Ἰάσων, ἐσώθη ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Αἰήτου.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὦ θεοί!

ΡΕΝΝΟΣ

Εἰς τὴν σκηνὴν ἐκείνην, Πυγμαλίων, ἐνθυμοῦ-

μαι οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν Ἀργοναυνῶν ὅλων ὑγράνθησαν ἀπὸ οἶκτον ἢ φρίκην· εἷς μόνος ὀφθαλμὸς ἔμεινε στυγνὸς καὶ ἄδακρις.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Μηδείας.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Πῶς, Γαλάτεια· εἶναι δυνατὸν τὰ στήθη τὰ λυόμενα, ὡς ὁ κηρὸς, ἀπὸ ἔρωτος πρὸς ἕνα, εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωνται συνάμα τοσοῦτον σκληρὰ πρὸς πάντας, πρὸς πατέρα ἀκόμη καὶ ἀδελφούς;

Κλίνει καὶ φιλεῖ τὴν Γαλάτειαν περιπαθῶς.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ δακρύουσα.

Ὦ Μήδεια, Μήδεια!..

ΡΕΝΝΟΣ

Μέδουσα λέγε, ὦ Γαλάτεια. Διότι οἱ θεοὶ ὠργίσθησαν καὶ τὸ χυθὲν αἷμα τοῦ Ἀψύρτου μετεϐλήθη ἐνώπιόν μας εἰς ὄρη καὶ τενάγη καὶ τρικυμίας καὶ ἐρήμους καὶ τιτᾶνας καὶ ὠκεανούς. Ἐπλανώμεθα ἔκτοτε ἀπὸ τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ πρὸς τὸν Καύκασον ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος λίμνης πρὸς ἔθνη βάρϐαρα καὶ ἄφωνα καὶ θηριώδη. Ἤλθομεν πρὸς τοὺς Μακροϐίους, ζῶντας χιλιάδας ἐτῶν· ἤλθομεν πρὸς τοὺς Κιμμερίους,

ζῶντας εἰς αἰώνιον σκότος, διότι τὰ περὶ αὐτοὺς ἀστερογείτονα ὄρη ἀποκρύπτουσι τὸν ἥλιον· ἐκεῖθεν προσαναβάντες μετεπέσαμεν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν, προσωρμίσθημεν εἰς τὴν Ἰερνίδα νῆσον, ἐν φοβεραῖς τρικυμίαις, παρεπλεύσαμεν τὴν νῆσον τῆς Δήμητρος, ἐπλανώμεθα ἀγνοοῦντες ποῦ βαίνομεν, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν νῆσον τῆς Κίρκης· πάντοτε ἀποπεμπόμενοι ὡς ἐναγεῖς: ἀπὸ τοῦ Ἀψύρτου τὸν φόνον.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ρέννε, καθ' ὅλους τοὺς κινδύνους τούτους ἠγάπα ὁ Ἰάσων εἰσέτι τὴν Μήδειαν;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἡ Μήδεια ἦτο μάγισσα· ἄλλως ὁ Ἰάσων ἦτο νεώτερος τοῦ Ῥέννου. — Ἀλλ' ἤρχισα τὴν ἱστορίαν τῶν ἀργοναυτῶν διότι ἀνεμνήσθην τὰς Σειρῆνας. Μετὰ τὴν νῆσον τῆς Κίρκης ἤλθομεν πρὸς αὐτάς.

Αἱ Σειρῆνες ἦσαν θυγατέρες τῆς Μελπομένης καὶ τοῦ Ἀχελώου· παίζουσαι ἐν Σικελίᾳ ποτὲ μετὰ τῆς Περσεφόνης, ἀφῆκαν αὐτὴν δειλῶς ν' ἁρπασθῇ ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος, ἡ δὲ Δήμητρα ὀργισθεῖσα μετεμόρφωσεν αὐτὰς εἰς τέρατα, τηρηθείσης μόνης

τῆς παρθενικῆς αὐτῶν μορφῆς. Παρὰ τὰ τυρρηνικὰ παράλια τῆς Ἰταλίας ἡ χαριεστάτη νῆσος ἐλέγετο Ἀνθέμουσα ὅπου κατῴκησαν. Ἦσαν δὲ τρεῖς. Ἡ Παρθενόπη ἐκιθάριζεν, ἡ Λευκωσία ηὔλει, ἡ δὲ Λίγεια ἐμελῴδει· τοιαύτη δ' ἀπετελεῖτο συναυλία καὶ μουσική, ὥστε οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων φθάνων ἐκεῖ ἠδύνατο ν' ἀντιστῇ πρὸς τὰ γόητρα τῆς μολπῆς των καὶ νὰ μὴ λησμονήσῃ πατρίδα, φίλους, γονεῖς, ἐκεῖ παρ' αὐταῖς κεχηνὼς, καταλείπων τὸ πλοῖον αὐτοῦ εἰς τοὺς σκοπέλους καὶ τὴν ζωήν του εἰς πάντα θάνατον. Ἤλθομεν ἐκεῖ. Εἴδομεν μακρόθεν τὸ κάλλος αὐτῶν τὸ ἀμύθητον, εἴδομεν κατακεκαλλυμένην τὴν νῆσον ἀπὸ λευκὰ ὀστᾶ ἀνθρώπων, λεπτὴ εὐώδης αὔρα ἔφερε μέχρις ἡμῶν τῆς οὐρανίας μουσικῆς των τοὺς πρώτους μελιχροὺς τόνους. Αἱ χεῖρες ἠτόνησαν, αἱ κῶπαι ἔπληττον τὴν γαληνιῶσαν θάλασσαν ὡς λιπόθυμοι, εἶτα δ' ἠγέρθημεν ἅπαντες ἔνθεοι προσορῶντες τὰς Σειρῆνας· καὶ πρῶτος ὁ νεαρὸς Βοῦτος, ἑταῖρος ἡμῶν, ἐμμανὴς ἀπὸ τοῦ μέλους των ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, πλέων πρὸς αὐτάς. Οὐδεὶς παρεκώλυσεν αὐτόν· ἀλλ' ἀνελάβομεν τὰς κώπας ἐν μέθῃ μαγικῇ καὶ ἡ Ἀργὼ ἐφέρετο πετῶσα πρὸς τὴν ἄρρητον ἁρμονίαν τῶν Σειρήνων. Τὸ πᾶν ἐλησμονήθη τὸ πᾶν ἀπώλετο. Τί ὁ μέλλων θάνατος ἀπέναντι τοῦ ἀκου-

ουμένου μέλους; Ἂς ἀπεθνήσκομεν! — Αἴφνης ἀπὸ τῆς πρώρας τῆς Ἀργοῦς τότε ἠκούσθη ἄλλη μολπή, ἄλλη μελῳδία, ἄλλος τόνος οὐράνιος. Ἦτο ὁ Ὀρφεύς. Ὁποῖον μέλος ἀπὸ τὰ χείλη του, ὁποῖοι τόνοι ἀπὸ τῆς λύρας του, ὁποία ἁρμονία ἦτο ἐκείνη, φίλοι μου! Ἡ ἀναδυομένη ἀπὸ τοῦ κύματος Ἀφροδίτη καὶ εἰς τὰ ὄμματα θνητοῦ θὰ ἦτο ὀλίγώτερον ὡραία, ὀλιγώτερον γοῆτις καὶ ἔνθεος τῆς μουσικῆς ἐκείνης. Μικρὸν καὶ αἱ κῶπαι πάλιν ἔστησαν. Οἱ ἀργοναῦται ἐστράφησαν πρὸς τὸν Ὀρφέα, ὁ Ὀρφεὺς ὡς θεὸς ἠγωνίζετο πρὸς τὰς Σειρῆνας. Εἰς τὴν μεγίστην ἀνάτασιν τῆς φωνῆς τοῦ ἀθανάτου μελῳδοῦ ἡ Ἀργὼ ὡμίλησεν, αἱ δὲ Σειρῆνες νικηθεῖσαι ἔπεσαν εἰς τὸ κῦμα καὶ ἀπέλπιδες ἐπνίγησαν. Ἐσώθημεν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ Μήδεια;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἡ Μήδεια προσελθοῦσα ἐφίλησε τοῦ Ὀρφέως τὰ χείλη.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Εὖγε, Μήδεια!—Ἀλλ' ὁποῖον λοιπὸν ᾆσμα θεσπέσιον ἀνεφώνησεν ὁ Ὀρφεύς; Ὢ, ἐὰν ἤκουον τὸ ᾆσμά του!

ΡΕΝΝΟΣ

Τί θὰ ἔδιδες, Γαλάτεια;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὅ,τι ἡ Μήδεια.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ μειδιῶσα

Ἐὰν ὁ Ὀρφεὺς ἦτο παρών.

ΡΕΝΝΟΣ

Ἡ μνήμη μου διέσωσε, Γαλάτεια, τὰ ἔπη του, ἀλλὰ τὸ μέλος του ποία ἀηδόνος γλῶσσα θὰ ἐτόλμα ν' ἀπεμιμεῖτο ποτέ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὢ ἂς ἀκούσωμεν, Ρέννε, τὰ ἔπη κἂν!

ΡΕΝΝΟΣ

Ἰδοὺ αὐτά:

«Παρῆλθον ἡμέραι καὶ χρόνοι μεγάλοι,
Εἰς βάτους ἐπνίγη τὸ εὔβοτρυ κλῆμα,
Ἡ κόμη γονέων σεπτῶν ἐλευκάνθη,
Καὶ μείρακες ἤδη τὰ βρέφη θὰ ἦνε
    Ἀφ' ὅτου τῆς ξένης ἡ ἅλμη μᾶς ζῇ.

Ὁ ναύτης μὲ μόχθους ἰθύνων τὸ σκάφος
Ἐν μέσῳ λαιλάπων, κ' ἐν μέσῳ θηρίων
Ὁ πλάνης περῶν τῶν ἐρήμων τὰ πλάτη,
Πρὸς τ' ἄστρα τὸ βλέμμα ποσάκις ἐγείρει
    Ποθῶν νὰ εἰκάσῃ τὴν πάτριον γῆν!..

Ὢ, πότε θὰ ῥίψῃ ἀγκύρας τὸ πλοῖον
Ἐν μέσῳ λιμένος φιλτάτης πατρίδος;
Ὢ, πότε θὰ κλίνῃ ὁ ναύτης τὰ στέρνα
Ἐν μέσῳ ἀγκάλης μνηστῆς ἐρωμένης;
    Βοήθει τοὺς ἄνδρας ναυτίλους Βορρᾶ.

'Εκεῖ εἰς ἑκάστου καλύβην πατρῴαν,
'Εκεῖ εἰς ἑστίας φαιδρὰν λαμπηδόνα,
Ἢ ὅπου τὸ κῦμα ἐκπνέει, τὴν δείλην
Συνέρχεται ὅλος ὁ οἶκος εὐχέτης
Καὶ κλαίει ἀπόντας γονεῖς, ἀδελφούς.

Ἆ, τίς ἑορτὴ καὶ φιλήματα ποῖα,
Ὁπόταν τὸ φίλτατον ἔδαφος φθάσῃς,
'Εκεῖ ὅπου πρῶτον τὸν ἥλιον εἶδες
Καὶ φθίνει τὸ στῆθος πιστῆς σου συνεύνου
Κ' ὑγραίνεται τ'ὄμμα μητρὸς γηραιᾶς!..

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἔνθους.

Μὴ σὲ ἀναμένῃ λοιπόν, Ῥέννε, ἄλλη πάτριος γῆ;

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται σεμνοπρόσωπος ὁ ἱερεύς.

ΕΥΜΗΛΟΣ

Οἱ θεοὶ μεθ' ὑμῶν, οἱ θεοὶ μετ' ἐμοῦ, οἱ θεοὶ μετὰ τῆς πόλεως. 'Αλλ' ἡ πόλις, βασιλεῦ, ἀποδύρεται μεγάλα δεινά. Κρῆτες πειραταὶ ἀπεβιβάσθησαν ἀνάριθμοι πρὸς τὰς ἀνατολὰς τῆς νήσου καὶ δῃοῦσι τὰς κώμας καὶ συλοῦσι τοὺς ναοὺς καὶ θανατοῦσι τοὺς λαούς σου. 'Εγέρθητι! Κάτωθεν τῶν ἀνακτόρων ἡ πόλις ἅπασα ἱκέτις ἐπικαλεῖται τὸν βασιλέα αὐτῆς οὐ μόνον ἄνακτα ἀλλὰ καὶ σωτῆρα.

ΡΕΝΝΟΣ ἀνεγειρόμενος

Ἄριστα. Ἡ σπάθη σκωριᾷ· ἂς ἀνελκυσθῇ.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ σπεύδων νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν ἀπερχόμενον ἱερέα.

Ἴδωμεν. Δειλία μᾶλλον τοῦ λαοῦ. Φροῦδα δάκρυα....

ΓΑΛΑΤΕΙΑ λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὸν Ρέννον.

Ρέννε!.. Μεῖνον σύ.

Ὁ Πυγμαλίων καὶ ὁ Εὔμηλος ἀπῆλθον.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ρέννος. Γαλάτεια. Μετὰ μικρὰν σιγὴν ἀμφοτέρων.

ΡΕΝΝΟΣ

Τί ἔχεις, Γαλάτεια; Πῶς ὠχριᾷς! Ὁμίλει.

Ἡ Γαλάτεια νεύει τοὺς ὀφθαλμούς, δακρύει καὶ σιωπᾷ.

ΡΕΝΝΟΣ

Πιστεύεις εἰς τοὺς ὀλέθρους τῶν Κρητῶν καὶ λυπεῖσαι, Γαλάτεια;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὄχι.

ΡΕΝΝΟΣ

Σὲ ἐλύπησε τῶν Σειρήνων ἡ ἀπώλεια καὶ κλαίεις;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ δειλῶς.

Ὄχι.

ΡΕΝΝΟΣ

Τοῦ Ὀρφέως ἡ θελκτικὴ ἱστορία σὲ συνεκίνησε, Γαλάτεια;

(Ἡ Γαλάτεια σιωπᾷ).

Διατὶ σιωπᾷς;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἐρωτιῶσα

Διατί;...

ΡΕΝΝΟΣ

Σοὶ ἐφάνη ἡ Μήδεια σκληρὰ καὶ ἀνηλεής;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ρέννε...

ΡΕΝΝΟΣ

Θεοί!.. — Τότε σοὶ διηγήθη τόσον βδελυρὰ καὶ ἀτερπῆ μέχρι πένθους;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ λαμβανομένη τῆς χερὸς τοῦ Ρέννου διὰ τῆς εὐωνύμου, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς θίγουσα τὴν γενειάδα αὐτοῦ, μὲ μορφὴν κάτωχρον καὶ χεῖλος ὑποτρέμον.

Ρέννε, διατὶ εἰς τὸ στόμα σου ἀντηχεῖ τοῦ Ὀρφέως τὸ μέλος; Ὦ, διατὶ εἰς τὰ χείλη σου παρέμειναν οἱ μάγοι τόνοι τῆς μουσικῆς του;

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Αἴθουσα τῶν ἀνακτόρων τοῦ Πυγμαλίωνος. Εἰσέρχεται ἡ Γαλάτεια ὕπωχρος, μὲ μακρὰν ἑωθινὴν ἐσθῆτα, κρατοῦσα καὶ ἀποφυλλίζουσα λευκάνθημον. Εἶνε πρωΐα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ εἰσερχομένη

Μ' ἀγαπᾷ· δὲν μὲ ἀγαπᾷ. — Μ' ἀγαπᾷ· δὲν μ' ἀγαπᾷ.—Μ' ἀγαπᾷ· δὲν μ' ἀγαπᾷ. — Μ' ἀγαπᾷ· δὲν μ' ἀγαπᾷ.— Μ' ἀγαπᾷ· δὲν μ' ἀγαπᾷ. Μ' ἀγαπᾷ. . . .

('Αφίνουσα ἀπὸ τῶν χειρῶν της τὸ ἀποφυλλισθὲν ἄνθος).

Μὲ ἀγαπᾷ! Χαῖρε, ἐράσμιον ἄνθος, προσφιλὲς τῶν ἐρώτων μαντεῖον, ὅπερ καὶ σπαρασσόμενον παρ' ἐμοῦ τοιαύτην μοὶ ἀναφωνεῖς εὐτυχίαν. Ὦ; μὲ ἀγαπᾷ! Ἤδη ἑκατὸν ἀπεφύλλισα λευκάνθημα· ὁμοφώνως οἱ θεοί, ὁμοφώνως τὰ ἁγνὰ ἄνθη μὲ εἶπον ὅτι μὲ ἀγαπᾷ.

Ναί, ναί, ὁ τρόμος, ἡ ταραχή του ἐνώπιόν μου,

ὁ δειλὸς ἢ βίαιος βηματισμός του, τὰ πεπλανημένα ἢ γλυκύτατα βλέμματα, ἡ φλόγωσις τοῦ μετώπου του ὁπότε μὲ συνήντα, ταῦτα ὅλα, αὐτὸς οὗτος οἱονεὶ ζητῶν νὰ μοὶ δεικνύῃ ὅτι μὲ ἀποφεύγει, ἡ βαθεῖα σιωπή.... τέλος ἡ φυγή του ἐκείνη εἶνε σκοτεινοὶ καπνοὶ κάτωθεν τῶν ὁποίων βεβαίως καίει τὸ πῦρ. Ὦ, μή τις μὲ εἴπῃ ὄχι, διότι φονεύω αὐτὸν ἢ ἀποθνήσκω. Ναί, ναί, μὲ ἀγαπᾷ· μὲ ἀγαπᾷ καὶ ἐν τούτοις παλαίει μακράν μου, μάχεται, κτυπᾶται ἴσως, ἴσως τραυματίζεται. Ὄχι, νικᾷ ὁ Ῥέννος, νικᾷ! Πῶς δύναται αὐτὸς νὰ πληγωθῇ, πῶς νὰ μὴ νικήσῃ;

(Μετὰ μικρὰν σιγήν).

Ὅμως διατὶ νὰ φύγῃ;

(Ἀνοίγουσα παράθυρον καὶ μακρὰν ἀτενίζουσα).

Πρὸς ποῖον μέρος τῆς νήσου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ κροτεῖται ἴσως ἡ μάχη; Ἐκεῖθεν, ἐκεῖθεν.

(Ἐκτείνουσα ἐκεῖθεν τὰς χεῖρας).

Νίκα, Ῥέννε! Μετὰ σοῦ οἱ θεοί, ὅπως μετὰ σοῦ καὶ περὶ σὲ πᾶς λογισμός μου καὶ πόθος, πᾶσά μου εὐχή. Εἰς τοὺς πόδας του λησταί, εἰς τοὺς πόδας του ἄγριοι Κρῆτες· χαιρετίσατε γονυκλινεῖς τὸν φίλον τοῦ Ἰάσονος καὶ Ἡρακλέους, χαιρετίσατε δειλοὶ τὸν ἄνακτα τοῦ στήθους μου! Ἀλλ' ἂν πέπρωται ἓν βέλος φαρμακερὸν νὰ εὕρῃ

τὸ στῆθος, τὰς ἄκρας ἔτι τῶν δακτύλων του, ἰδοὺ τὸ ἐμὸν στῆθος, θεοὶ, ἰδού· ὁδηγήσατε τὸ βέλος αὐτὰ ἐπάνω μου, ὡς εἰς φαρέτραν οἰκείαν αὐτῷ. Φθάνει νὰ ζήσῃ ὁ Ρέννος!

Ἀ, διατὶ νὰ φύγῃς μακράν μου, Ρέννε!

Μένει παρὰ τὸ παράθυρον σύννους καὶ ἐκλελυμένη.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Γαλάτεια. — Εἰσέρχεται ἐν εὐπρεπεῖ καὶ λαμπρᾷ στολῇ ὁ

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Εἶσαι ἐδῶ, Γαλάτεια; Διατὶ τοσοῦτον ἑωθινὴ φεύγεις ἀπὸ τὰς ἀγκάλας, φίλη μου; Πόθεν ὁ τεταραγμένος ὕπνος σου, αἱ σκοτειναὶ ἐπικλήσεις, οἱ πεπνιγμένοι λυγμοί; Ἦσο ἀπὸ βαθείας αὐγῆς εἰς τὸν κῆπον, ὅπου εὗρες καὶ τὰ ἄνθη εἰσέτι κοιμώμενα· διότι εἰς τὰ πέταλά των θὰ εὗρες πολλὴν δρόσον καὶ ἡ δρόσος λέγουσιν εἶνε τὸ ὄνειρον τῶν ἀνθέων. Ὄνειρον τοῦ ὕπνου μου, ἄνθος ἡδὺ τοῦ βίου μου, διατὶ ὠχριᾷς καὶ μαραίνεσαι; Μὴ ἀσθενῆς, Γαλάτεια;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἀτενίζουσα πάντοτε ἔξω

Βλέπω τὴν ἀμυγδαλῆν ἐκείνην ἐκεῖ κάτω, Πυγμαλίων· ὁ σφοδρὸς ἄνεμος κατακλίνει τοὺς κλῶ-

νάς της καὶ ἀποδρέπει τὰ ἄνθη. Διατὶ ἀφοῦ ἤνθησε τὸ πτωχὸν δενδρύλιον, οἱ θεοὶ διαρπάζουσι τὰ ἄνθη του πρὶν ἢ ἀναδώση καρπούς; Τότε διατὶ ἤνθησεν; — Ἆ, εἰπέ με λοιπὸν, ἦλθον ἀγγελίαι νέαι;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Νικᾷ ὁ Ῥέννος, Γαλάτεια, βεβαίως. Ἀλλ' οὐδεὶς ἄγγελος ἐκεῖθεν. Ἡ σιωπὴ αὕτη μὲ καταθλίβει. Ἔπειτα εἶμαι καὶ δειλὸς, Γαλάτεια. Ἔπειτα εἶναι καὶ τὸ πένθος σου ὅπερ μοὶ παριστᾷ κακοὺς οἰωνοὺς, μὲ λυπεῖ πολὺ, πάρα πολὺ, φίλη μου. Ὅταν χθὲς σὲ ἤκουσα ὑποστένουσαν καὶ ἀφυπνισθεὶς ἠγέρθην ἐλαφρῶς νὰ θέσω ἐλαφρὸν ἐπὶ τῶν χειλέων σου φίλημα, σ' εὗρον δ' ὀνειροπολοῦσαν μὲ ὀφθαλμοὺς ἀνοικτοὺς, Γαλάτεια, μόνον ὁ πτωχὸς Πυγμαλίων γνωρίζει ὁποῖα ὑπέστη ἰδὼν ὅτι ἠγρύπνεις ἐνῷ αὐτὸς γαλήνιος ἐκοιμᾶτο...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ *ὡς συνελθοῦσα ἀπὸ τῆς ῥέμβης.*

Πῶς εἶπες;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Τίποτε φίλη μου. Ἀλλ' εἰπέ με: Τί νομίζεις, Γαλάτεια, ὅτι δύναται νά σε καταστήση λοιπὸν εὐδαίμονα;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Φαντάσου αἴφνης, Πυγμαλίων, ὁ ταλαίπωρος

Ρέννος νὰ ἐτραυματίζετο! Ἰδοὺ ἀληθῶς μόνον ὅ,τι ἠδύνατο νὰ μὲ καταστήσῃ δυσδαίμονα.

(Καθ' ἑαυτὴν)

Ἵλεοι θεοί!..

[Πρὸς τὸν Παγμαλίωνα]

Εἶνε ὅμως σκληρὸν, Παγμαλίων, εἶνε παράφρων ἴσως, πῶς ἀφῆκες αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ εἰς μάχην, ἐνῷ ἦλθεν ἀπὸ τῆς γῆς τὰς ἄκρας νὰ ἀναπαυθῇ καὶ ἀναπνεύσῃ πλησίον σου. Ἔλειπεν εἷς στρατηγὸς, ἔπρεπε δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως νὰ καταβῇ κατὰ τῶν πειρατῶν;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὦ Γαλάτεια, πρῶτον ἤδη θὰ σὲ εἴπω πόσην ἔδειξε παράφορον ἐπιμονήν; Θλίβων αὐτοῦ θερμῶς τὰς χεῖρας παρεκάλουν νὰ μείνῃ πλησίον μας, νὰ παραιτήσῃ εἰς τοὺς συνήθεις στρατηγοὺς συνήθεις βαρβάρων ἐπιδρομὰς, νὰ φεισθῇ τῆς ζωῆς του, ζωῆς τόσον εὐκλεοῦς καὶ τόσον εἰς ἡμᾶς φιλτάτης. Μάτην. Ἐπέμενεν ἄνευ ἀνάγκης, ἄνευ τινὸς ὁμολογίας διατὶ, ἄνευ μεγάλου σκοποῦ. Μόλις ὁ Εὔμηλος ἀνήγγειλε τὴν ἐπίδρομὴν, τὸ τέως ἤρεμον ὡς ἡ ἀφήγησίς του αἷμα μετεβλήθη εἰς τὰς φλέβας του εἰς ἀστραπάς. Ὅταν προσέθηκα αὐτῷ, ἵνα ἔτι ἐνισχύσω τὰς παρακλήσεις μου, ὅτι ἔκλαυσες μαθοῦσα ὅτι ἀπέρχεται εἰς ἀγῶνα ἀκλεῆ,

μὲ ἠτένισεν ἀλλοκότως καὶ τοσοῦτον ἰσχυρῶς ὥστε ἐταπείνωσα τοὺς ὀφθαλμούς· μὲ ἠσπάσθη ἐν ταὐτῷ καὶ ἀνέβη τὸν ἵππον χωρὶς ἄλλην φωνὴν καὶ πετῶν ὡς θύελλα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ καθ' ἑαυτὴν

Μὲ μισεῖ λοιπόν; Ἢ ὁ ἔρως διήγειρεν εἰς τὸ στῆθός του τυφλὰς μανίας καὶ λαίλαπας;

[Τῷ Παγμαλίωνι]

Ὁποῖος ἥρως! Φαντάσου ὅμως, Παγμαλίων, ἐὰν κινδυνεύῃ τώρα, φαντάσου ἐὰν ὁ καλλίνικος ἀργοναύτης πέσῃ αἴφνης ὑπὸ τὸ βέλος βαρβάρου ἐλεεινοῦ. Εἶνε φρικτόν, Πυγμαλίων, εἶνε φρικτόν...

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Εἶνε τοιαύτη πᾶσα συνήθεια. Κλίνει πρὸς τὴν μάχην, ὡς πρὸς ἐρωμένην, διότι ἐν αὐτῇ ἀνετράφη, μετ' αὐτῆς συνέζησεν. Ἠρέμει ὅμως, φίλη μου. Ὁ Ῥέννος εἶνε γενναῖος ἀνὴρ καὶ μὴ φοβοῦ. Οὐχ ἧττον εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ πολλή του γενναιότης... ὅτι πιθανῶς νὰ κινδυνεύῃ· πιθανῶς ἐνέδρα τις νὰ ὑποδεχθῇ ἀνηλεῶς τὴν ὁρμήν του πιθανῶς ....

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὦ, μὴ λέγῃς πλειότερον, ἀλλὰ σῶζε τὸν ἀδελφὸν ἂν δύνασαι. Ἄλλως....

(Ταράττεται καὶ ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον)

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἄκουσόν με, Γαλάτεια: λέγουσιν ὅτι ὁ πλανηθεὶς πολὺ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, παύει ἐρῶν τοῦ βίου τούτου καὶ μεταπίπτει εἰς ἔρωτα ὑπέρτερον τοῦ κόσμου ἡμῶν, ἔρωτα τῶν οὐρανίων κόσμων, πρὸς τὸ ὄντως ἄγνωστον· ὁ τοιοῦτος ἔρως ἐπιζητεῖ τοὺς κινδύνους καὶ καταφρονεῖ τὴν ζωήν. Μὲ εἶπον ὅτι τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς οἰκτρᾶς ἀγγελίας διῆλθεν ἄγρυπνος παρὰ τὸν αἰγιαλὸν μόνος καὶ ἐν σιωπῇ ὡς σκιά. Ἴσως ἀπατῶμαι· ἀλλὰ διέκρινα εἰς τὸν Ρέννον ἀλλοφροσύνην τινὰ καὶ λήθην ἑαυτοῦ, ἢ σιωπὴν καὶ σύννοιαν τοιαύτην ὥστε μόνον ἡ μάχη δύναται νὰ ἀφυπνίσῃ τὸν ουτως ὀνειρώττοντα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πῶς, Πυγμαλίων; Τόση νεότης εἰς τὸν Ρέννον καὶ τόσον γῆρας ὁμοῦ! Ἐν ὅσῳ ἡ πυρὰ ἀναδίδει σφοδρὰν φλόγα, καλύπτεται ποτὲ μὲ σποδόν; Ὁ Ρέννος εἶνε ἐνθουσιώδης, Πυγμαλίων· ἰδοὺ ὅ, τι εἶνε αὐτῷ θεῖον ὁμοῦ καὶ θανάσιμον.

[Κατανυγεῖσα μέχρι δακρύων]

Ἆρα ζῇ ἐνῷ οὕτω λαλοῦμεν περι αὐτοῦ;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Θέλεις λοιπὸν νὰ ἴδωμεν τὸν Ρέννον τάχιστα;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Διατὶ ὄχι, Πυγμαλίων;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Χάριν τῆς ζωῆς του γίνεσαι μικρὸν γενναία;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πῶς, μικρὸν μόνον; Χάριν τῆς ζωῆς του θὰ ἐγινόμην λέαινα.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Χάριν τῆς ζωῆς του οὐδὲ φωνὴν θ' ἀφήσῃς, Γαλάτεια, οὐδὲ δάκρυ ἕν;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πῶς; Ναί.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Δός μοι λοιπὸν τὴν χεῖρα καὶ χαῖρε, Γαλάτεια. Ἰδέ· εἶμαι ἕτοιμος, νὰ δράμω πλησίον του. Ἦλθον νὰ σοὶ ἀναγγείλω τοῦτο, ἀλλ' ἐδειλίων, ἐφοβούμην μὴ λυπηθῇς ὅτι φεύγω κ' ἐγώ. Ἐλθέ, περίζωσαί με τὴν σπάθην καὶ τὸν θώρακα. Αὔριον μὲ τὸ νέον φῶς τῆς αὐγῆς θὰ δεχθῇς ἐδῶ καὶ ἐμὲ καὶ τὸν Ρέννον.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Φεύγεις λοιπὸν καὶ σύ, Πυγμαλίων;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Μὲ εἶπες ὅτι οὐδὲ δάκρυ ἕν, οὐδὲ φωνὴν θ' ἀφήσῃς. Λυπεῖσαι ὅτι φεύγω· ἀλλ' ἂν ὁ Ρέννος μας

κινδυνεύῃ; Ἐάν ποτε παύσωμεν ν' ἀκούωμεν τὰ ῥήματά του ἐκεῖνα, πρᾳότερα καὶ θυμηδέστερα ὑπὲρ τὸ χρῶμα καὶ τὰς πνοὰς τῶν λειμώνων;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Μὴ λέγῃς, ἀλλ' ἀναχώρει τότε εὔελπις. Ἀναχώρει. Ἐπανέλθετε νικηταὶ καὶ χαρμόσυνοι! Ἐλθὲ νὰ σὲ ἐνδύσω τὸν θώρακα καὶ τὸ κράνος. Ἄγρυπνος, προσκλινὴς παρὰ τὴν ἑστίαν θέλω σᾶς ἀναμενῃ. Ἐὰν βραδύνετε...—ἐνθυμοῦ, Παγμαλίων· μάτην θὰ ἀναμείνητε τότε νὰ ἐγερθῇ ἡ Γαλάτεια.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Πεφιλημένη μου Γαλάτεια! Θὰ ἐπανέλθωμεν τάχιστα. Αἱ διηγήσεις τοῦ Ῥέννου θὰ σοὶ ἐπαναφέρωσι τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, τὴν ζωὴν εἰς τὸ στῆθος· θὰ ἐπανέλωμεν τάχιστα. Τὸ βῆμα ἡμῶν θὰ ἦνε ταχύτερον καὶ θερμότερον τοῦ πόθου ὃν ἔχεις ἵνα μᾶς ἐπανίδῃς.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πιστεύεις;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἄγωμεν. Παράμεινον ἐδῶ βασίλισσα ἀντ' ἐμοῦ καὶ μακρὰν τῶν ληστρικῶν ἀγώνων. Ἔσο γεν-

ναία ἡγεμονὶς καίτοι τοσοῦτον νεαρά. Οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου ἔφερον πάντοτε τὸ διάδημα εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὴν νεότητα εἰς τὸ στῆθος, ὡς σὺ, Γαλάτεια. Ἀκόμη πενθεῖς; Γενοῦ λοιπὸν ἱλαρὰ καὶ εὔχαρις, φίλη μου! Γνωρίζεις, διατὶ ἐν Κύπρῳ οἱ ἡγεμονίδαι καὶ δεκατετραετεῖς ἀναγορεύονται βασιλεῖς, ἐνῷ μόνον μετὰ τὰ εἴκοσιν ἔτη συγχωρεῖται νὰ ἔλθωσιν εἰς γάμον;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Διατί;

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ *πάντοτε μειδιῶν*

Διότι, λέγουσιν οἱ ἱερεῖς, — ὄχι ἐγὼ ποτὲ, — ὅτι εἶνε εὐκολώτερον νὰ διοικήσῃ τις ἓν κράτος ὁλόκληρον ἢ μίαν μόνην γυναῖκα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ *ὡς ἄνευ προσοχῆς*

Οἱ ἱερεῖς ἀπατῶσι πάντοτε.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Καὶ ἐγὼ τοὺς μισῶ· ἀγαπῶ τοὺς θεοὺς ἀλλ' ὄχι τοὺς δούλους των. — Ἄγωμεν. Δός με τὸ κράνος καὶ τὸ φίλημά σου, Γαλάτεια.

Ἐξέρχονται.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Δάση καὶ ὄρη. Σκηναὶ στρατιωτῶν ἀπωτέρω καὶ ἵπποι καὶ ἀποσκευαὶ ἱππέων. Ἡλίου δύσις. Εἰς τὸ βάθος ἐκτείνεται κατακύανος καὶ ἐλαφρῶς ἐπαφρίζουσα ἡ θάλασσα.—Μακρὰν τῶν σκηνωμάτων καὶ παρά τινα ἀγρίαν φάραγγά ὁ -

ΡΕΝΝΟΣ μόνος

Καὶ πρὶν ἔτι ὁ νοῦς μου σκεφθῇ τι φρίττων ἐπὶ τοῦ ἔρωτος τούτου, ἡ καρδία φλεχθεῖσα πάντα συνήρπασε λογισμόν. Οἴμοι· ὁπόσῳ ἀνοσιώτερος εἶνε ὁ ἔρως μου, τοσούτῳ ἐρρωμενέστερον ἐρῶ αὐτῆς! Ὦ Ρέννε, μάτην παλαίεις κατὰ τῶν λῃστῶν: ὁ μέγιστος ἐχθρὸς, ὁ ἀπηνέστερος πολέμιος εἶναι ἐντός σου ὦ καρδία, ἐνεδρεύουσα ὑπὸ τὸ στῆθος, πόσον μὲ κτυπᾷς θανασίμως, πῶς φονεύεις τὴν ζωὴν τοσούτων ἐτῶν, τὸν Ρέννον τοσούτων ἀγώνων! Τίς νὰ σοὶ ἔλεγε, Πυγμαλίων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὃν ἀπεσκλήρυναν αἱ τρικυμίαι τῶν ὠκεανῶν, οὐδ' ἐπτόησαν τοσούτου κόσμου ἀγνώστου ἀνήκουστα θηρία, ὅτι ὁ Ρέννος ὁ μειδιῶν πρὸς τοὺς κινδύνους ὡς τὸ βρέφος πρὸς τὸ μητρικὸν γάλα, τίς νὰ σοὶ ἔλεγεν ὅτι ὁ Ρέννος ὁ μὴ γονυπετήσας ἐνώπιον πατρὸς καταρωμένου αὐτὸν, οὗτος ἐγένετο δοῦλος τοῦ μειδιάματος προδότιδος γυναικὸς, ὅτι οὗτος ὠχριᾷ καὶ τρέμει καὶ σβύννεται ἀπὸ ἔρωτος μιαροῦ πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του;

—Ὦ, τίς δύναται νὰ σώσῃ τὸν Ρέννον ἀπὸ ὀλέθρου γλυκυτέρου τῆς ζωῆς! Οὗτος κληθήσεται θεός μου.

Μάτην, μάτην ἤλπισα ὅτι αἱ σφαγαὶ καὶ αἱ μάχαι θὰ διεσκέδαζον λογισμοὺς ἀπαισίους· ἡ νίκη ἐπέχυσεν ἔλαιον εἰς τὴν μυχίαν πυράν. Ὅσῳ τὰ βήματά μου φέρονται μακρότερον τῆς γυναικὸς ἐκείνης, τοσούτῳ ὁ νοῦς μου ὁρμητικώτερος ἐπιστρέφει πρὸς αὐτὴν καὶ καθηλοῦται ἐν τῇ ἀναμνήσει σου, Γαλάτεια. Γαλάτεια, γλυκὺ ὄνομα περιβάλλον ὡς ἡ ἡμέρα τὸν κόσμον ὅλον· Γαλάτεια, μάχαιρα ἥτις μοῦ σπαράσσεις τὰ στήθη καὶ φιλῶ καὶ λείχω τὴν λεπίδα σπαρασσόμενος· Γαλάτεια, ὄνομα ἡδύτερον καὶ μαγικώτερον πάσης μέθης, πάσης νίκης, πάσης τιμῆς! Χίλια θὰ ἔζων ἔτη, ἂν μὴ σὲ ἀπήντων ἐμπρός μου, Γαλάτεια· ἤδη αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν θνήσκοντα... Ποῖος μωρὸς εἶπε τὸν ἔρωτα παιδίον καὶ ὄχι τιτᾶνα;

(Μετὰ μικρὸν)

Πῶς αἴφνης καὶ τοσοῦτον ἠγάπησα τὴν γυναῖκα αὐτήν; Ἡ εἰκών της φέρεται εἰς τὸν νοῦν μου ἔτι ὡραιότερον παρ' ὅσον εἰς τὸ διαυγέστερον νᾶμα ἂν κλίνασα ἡ μορφή της κατοπτρισθῇ. Πότε θὰ σ' ἐπανίδω, Γαλάτεια; Ἡ ἐκκρουσθεῖσα τὸ πρῶτον κατὰ σοῦ ἐρώσης ὀργή μου βαθεῖαν μοὶ ἐ-

γείρει ἤδη μεταμέλειαν καὶ ὀδύνην καὶ ἀγωνίαν. Παραφρονῶ καὶ φλέγομαι· ἡ ζωή μου αἴφνης μοὶ φαίνεται ὅτι δύναται νὰ ἀνασπάσῃ ὡς στάχεις γηραιὰς δρῦς, νὰ ἀνασείσῃ τὰ ὄρη· ἀλλ' ἅπαν τὸ σθένος τοῦτο ἀνέρχεται ὑπὸ τὰ χείλη μου, ἀτονεῖ ἐκεῖ καὶ ἐκπνέει εἰς ἕνα στόνον, εἰς μίαν φωνὴν, εἰς ἓν ὄνομα, τὸ ὄνομα: Γαλάτεια...

('Ακούεται ὄπισθεν καὶ παρὰ τὸ ὄρος ὅπλων κλαγγὴ καὶ μάχη· ὁ 'Ρέννος ἀναβὰς εἰς περιφανῆ ἄκραν κρημνοῦ καὶ ἀνατείνας τὰς χεῖρας)

Ὦ Κρῆτες, Κρῆτες, μὴ φεύγετε δειλοί· ἰδοὺ ἐγὼ, ἰδοὺ τοῦ βασιλέως ὁ ἀδελφός. Φονεύσατέ με, διότι ὁ λῃστὴς ὁ φονεύσων με εἶνε μυριάκις τοῦ Ῥέννου ἁγνότερος· φονεύσατέ με, διότι εἰς τὸ στῆθος ταῦτο ἐκρύβη ὁ ἀνηλεέστερος ἐχθρὸς, ὁ κατακλίνας καὶ νικήσας τὸν Ῥέννον· φονεύσατέ με καὶ σώσατε ἐκεῖνον ὅστις ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ ἀδελφοῦ ἐπεπόθησαν ἐμμανὴς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀδελφῆς του!..

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Θάλαμος τῆς Γαλατείας ἐν τῷ βασιλικῷ ἀνακτόρῳ. Μέσαι νύκτες· Καίει ἀσθενὴς λαμπτήρ. Μόνη παρὰ τὸ παράθυρον ἡ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Φεύγει, περᾷ ἡ ὥρα, κλείει τῶν ἀνθρώπων τὰ ὄμματα ὁ σκότιος χρόνος; ἀλλ' ἡ τεθλιμμένη καρ-

δία ἀγρυπνεῖ. Κοιμοῦ, πόλις, κοιμήθητε, ἠλίθιοι ἢ εὐδαίμονες ἄνθρωποι· ἐγὼ μετὰ τῶν ἀστέρων χαίρω ἀγρυπνοῦσα. Μὴ κλεισθῆτε, ὀφθαλμοί μου, μέχρις ὅτου ἴδητε πάλιν αὐτόν· καὶ ὅταν ἐπανίδητε αὐτὸν μείνατε πάλιν πρὸ τῆς ὡραίας μορφῆς του ἔκθαμβοι καὶ ἄγρυπνοι.

(Ἐνατενίζουσα τὸν οὐρανὸν)

Χαίρετε, Πλειάδες, χρυσῆ ἀνθοδέσμη τοῦ οὐρανοῦ· πόσον ζηλεύω σᾶς αἵτινες δύνασθε νὰ βλέπετε αὐτὸν ὅπου φέρηται. Ποῦ νὰ ἦνε; Εἴθε νὰ ἐγινόμην οὐρανὸς ἵνα μὲ μυρίους ἀστέρας καθορῶ αὐτόν! Εἴπατέ με, Πλειάδες: Κοιμᾶται ἄφροντις ἢ ἀγρυπνεῖ; Ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ παίζοντος φωτός σας τεκμαίρομαι ὅτι ζῇ καὶ ζῇ χαρμόσυνος· διότι ἄλλως, ἂν μικρὸν δυνᾶται, πῶς λάμπετε σεῖς τοσοῦτον ἀγλααὶ καὶ χαρίεσσαι; Εἴπατέ μοι: φέρει πάντοτε τὴν μορφὴν ῥοδίνην, ἢ ἐλαφρὰ ὠχρότης περιστέφει τὸ μέτωπον; Ἔχει τὰ χείλη εὔλαλα, ἢ ἐσίγησαν εἰς σιγὴν μυστηριώδη, εἰς μυστικὴν λατρείαν σκοτεινοῦ καὶ μυχίου ἔρωτος; Εἶνε δι' ἐμέ, ἂν σιγᾷ, Πλειάδες· ἂν φθίνῃ ὕπωχρος, χαίρετε διότι εἶνε ὁ πρὸς ἐμὲ ἔρως του οὗτος, φίλτατα ἄστρα. Λάμπετε, λάμπετε πλειότερον· ἴσως ὑπὸ τὸ πολύ σας φῶς εὕρῃ μίαν στιγ-

μὴν ταχύτερον τὴν ἄγουσαν ἐδῶ, ἐδῶ πλησίον μου.

Φεῦ· ἀλλ' ἂν ἐτραυματίσθη, ἂν κῆται ἐν μέσῳ ἐρήμων αἱμόρρυτος; Θεοὶ σωτῆρες, τάχθητε ὑπὲρ αὐτοῦ! Ὦ γῆ, ἂν μίαν μόνην ρανίδα ποτισθῇς ἀπὸ τοῦ αἵματός του, ἀντὶ ἀκανθῶν ἡ βάτος θ' ἀναβλαστήσῃ τὰ κάλλιστα ῥόδα, εἰς μέλι θὰ μεταβληθῇ ὁ ἰὸς τῶν σκορπίων καὶ ὄφεων!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Γαλάτεια στραφεῖσα. Εἰσέρχεται Ἄνθρωπός τις μακρὸν περιβεβλημένος μανδύαν, βαρεῖαν περσικὴν κίδαριν, εὐρὺν καὶ μέχρι τοῦ στόματος ἀναβαίνοντα διάκεινον θώρακα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἐὰν εὐαγγέλια φέρῃς χαρᾶς καὶ νίκης θάρρει, ὁμίλει. Ἡ φωνή σου καὶ ἂν ἡ φωνὴ ἦνε τῶν βαρβάρων Σκυθῶν, θὰ ἠχήσῃ πρὸς ἐμὲ γλυκυτέρα τῆς φωνῆς χιλιάδων ἀηδόνων ὁμοῦ. Ζῶσι, νικῶσιν οἱ βασιλεῖς;

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ὁ Ρέννος ζῇ, βασιλεύει ὁ Πυγμαλίων.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ *ὅλη χαρὰ*

Εἶπες τὸ πᾶν, οὐδ' ὑπολείπεταί τι νὰ εἴπῃς.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Τὸ πᾶν ὑπολείπεται. — Ἄκουσόν με, βασίλισσα. Εἶμαι τοῦ Ῥέννου ἡ ἀκόλουθος καὶ πιστὴ σκιά. Ἐν τῇ Φρυγίᾳ μὲ ἔσωσε μόνος αὐτὸς ἀπὸ βαρβάρων χειρῶν καὶ θανάτου. Μακρὰν αὐτοῦ εἶμαι ἡ γλῶσσά του, πλησίον αὐτοῦ εἶμαι ἡ μακρὰ χείρ του. Ἡ πρὸς αὐτὸν ἀτέρμων ἀφοσίωσίς μου, εἶνε τὸ ἀκριβὲς μέτρον τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεώς του. Αὐτὸς μὲ στέλλει πρὸς σὲ ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς νίκης καὶ τῶν αἱμάτων. Ἰδοὺ ὁ δακτύλιός του ὅπου ἐγγεγλυμμένη ἡ εἰκὼν τῆς Ἀργοῦς.

(Δεικνύει τῇ Γαλατείᾳ δακτύλιον)

Μὲ στέλλει καὶ μὲ εἶπε νὰ ἐρωτήσω τὴν Γαλάτειαν: Θέλεις νὰ ἀποθάνῃ ἢ νὰ ζήσῃ ὁ Ῥέννος;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Νὰ ἀποθάνῃ ὁ Ῥέννος; Ὢ σπεῦδε πτερόπους καὶ ἐπάνελθε πλησίον του! Εἰπέ του, εἰπέ του νὰ ζήσῃ, νὰ ζήσῃ, νὰ ζήσῃ. Ἐὰν ἀποθάνῃ, θὰ εὐχηθῶ τοῖς θεοῖς νὰ μεταβληθῶ εἰς λοιμὸν καὶ θανατώσω τὸν κόσμον ὅλον. Ὄχι ἂν ὁ Ῥέννος ἀποθάνῃ, ἀλλ' ἂν μόνον βραδύνῃ ὀλίγον ἔτι, ἡ Γαλάτεια ἀπέθανεν.

(Ἐρχομένη πλησίον του)

Ἤκουσες λοιπόν ποτε εἰς τὰ χείλη του πλανώ-

μενον ὄνομά τι ; Ἤκουσες νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά μου περιπαθής ; Εἰπέ με· γνωρίζεις λοιπὸν ἐὰν ὁ Ῥέννος μὲ ἀγαπᾷ ; Ὦ σὺ, ὁ σιδηροῦς ἄνθρωπος, γενοῦ βαχχὶς καὶ φρυγιστὶ μουσούργησον εἰπὼν ἁπλῶς τὰ ἔπη ταῦτα : «Γαλάτεια, ὁ Ῥέννος σὲ ἀγαπᾷ». Μὴ σιωπᾷς ! Εἰπέ με· εἶδες ποτὲ τὸ πρόσωπόν του νὰ στραφῇ πρὸς τὴν πάλιν ἐδῶ ; Εἶδες τὸ ὄμμα του νὰ δακρύσῃ ποτὲ ἐν σιγῇ ; Εἶδες αὐτὸν νὰ παραιτήσῃ ἐπὶ στιγμὴν τὴν μάχην καὶ νὰ πλανᾶται εἰς φάραγγας σύννους καὶ κατηφής ; Ὦ Ῥέννε, Ῥέννε, Ῥέννε ! — Ἄκουσόν με· ἐπάνελθε πτερόπους. Εἰπέ του σὺ, διότι ἐγὼ πῶς θὰ τολμήσω ! Εἰπέ . . . οὐδὲν πλέον ἢ ὅ,τι βλέπεις.

(Ἀνατείνουσα περίδακρυς τὰς χεῖρας).

Ἆ, γνωρίζει ὁ Ῥέννος πόσον κἂν ἠγάπησα αὐτόν ; . .

. . . .

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ἀπορρίπτων τὴν μανδύαν, διανοίγων τὸν θώρακα καὶ ἀποκαλυπτόμενος ὁ Ῥέννος

Γαλάτεια ! . .

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἀνάκτορα τοῦ Πυγμαλίωνος. Αἴθουσα τῆς Β' πράξεως. Ἡ Γαλάτεια μὲ πρόσωπον ὁτὲ ὠχριῶν ὁτὲ ῥόδινον, μὲ ἐσθῆτα λευκὴν καὶ λεπτὴν ὡς ἀπὸ ἀέρος ἐξυφασμένου, ὑποπετᾷ μᾶλλον ἢ κινεῖται. Ὁ Ρέννος εἶναι σκυθρωπός. Τὸ βλέμμα του ἐνίοτε ὑπαστράπτει ἀπὸ ἀγωνίαν καὶ ὀδύνην ἀνέκφραστον, ἐνίοτε ἐκλύεται καὶ σβύννει ἀπὸ περιπάθειαν βαθυτάτην. Λυκαυγές.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὦ, διατὶ νὰ σὲ ἀγαπήσω τοσοῦτον, Ρέννε; Πόσον εἶσαι δειλὸς ὁ χθὲς ἔτι ἥρως καὶ νικητής! Ἐγὼ ἀπὸ ἐλέους μᾶλλον κλίνουσα πρὸς τὸν ἔρωτα ἀνθρώπου ὃν οὐδαμῶς ἠγάπησα, ἀνέλαβον ἀπὸ μαρμάρου ζωήν· σὺ, Ρέννε, ὁ τοσοῦτον μεγάλης καὶ γενναίας καρδίας, οὐδαμῶς μ' ἐλεεῖς;

ΡΕΝΝΟΣ

Εἶσαι ἡ σύνευνος τοῦ Πυγμαλίωνος, Γαλάτεια...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἀλλὰ μόνου τοῦ Ρέννου ἡ ἐρωμένη, ἡ λάτρις σοῦ μόνον, ὦ ἥρω μου!

ΡΕΝΝΟΣ

Τί πρός με, Γαλάτεια! Μετά τινας ὥρας τὴν θύραν ἐδῶ αὐτὴν θέλει πληρώση ἡ μορφὴ, τὸ ἀνάστημα τοῦ Πυγμαλίωνος. Ἴσως θὰ ἦνε σύννους καὶ κατηφής. Μὴ μὲ φιλῆς, Γαλάτεια· εἶσαι τὸ κτῆμα, ἡ σύνευνος τοῦ Πυγμαλίωνος. Λάβε θέσιν εὐπρεπῆ καὶ μὴ μένε πλησίον μου· ἴσως ἐντὸς στιγμῆς φανῆ.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Σὲ εἶπα, Ρέννε· νὰ φανῆ μὴ φοβοῦ. Ἐμήνυσα αὐτῷ νὰ μᾶς ἀναμείνῃ ἥσυχος, ὅτι θ' ἀπέλθωμεν ἀμφότεροι πλησίον του καὶ θὰ διέλθωμεν ἐκεῖ τὸ ἔαρ. — Ρέννε, γλυκύ μου φῶς, γοῆτις μέθη μου!

Προσέρχεται καὶ θωπεύει τὸν Ρέννον.

ΡΕΝΝΟΣ *ὑποχωρῶν*

Μή με ἐγγίζῃς, Γαλάτεια· εἶσαι ἡ σύνευνος τοῦ Πυγμαλίωνος!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἆ, Ρέννε· ἂν ἀληθῶς μὲ ἠγάπας, ὡς λέγεις, οὐδὲν θὰ σοὶ ἦτο ἡ ἐπ' ἐμὲ τοῦ Πυγμαλίωνος προτέρα κατάκτησις. Ὁ Πυγμαλίων εἶνε μακράν... Ἐὰν ὁ Ρέννος διαφλέγεται ἀπὸ ἔρωτος, τίς παρακωλύει τοῦ Ρέννου τοὺς πόθους; Οὐδείς· μόνος ὁ Ρέννος. Μόνος ὁ Ρέννος ἀπωθεῖ τὴν Γαλάτειαν.

Εἶμαι ἡ βασίλισσα τῆς Κύπρου καὶ τῶν ἀνακτόρων τούτων, εἶσαι τοῦ βασιλέως ὁ ἀδελφός. Τίς τολμᾷ νὰ βυθίσῃ ἐδῶ τὸ βλέμμα του; Ὦ, ἐγείρου καὶ κλίνω ἐγὼ ὡσεὶ δούλη σου... Ὁ Πυγμαλίων εἶναι μακράν...

(Περιβάλλουσα διὰ τῶν χειρῶν της τὸν Ῥέννον)

Δός με τὰ χείλη σου, Ῥέννε· ἴσως εὕρω δρόσου ῥανίδα ἐν αὐτοῖς, διότι λιποθυμῶ. Δός με τὰ ὄμματά σου νὰ φιλήσω, νὰ κλείσω αὐτὰ, διότι εἶνε πυρσοὶ οἵτινες μὲ κατέκαυσαν. Δός με τὰ γόνατά σου, Ῥέννε, ἴσως σωθῶ· διότι ἡ γῆ ὑπὸ τοὺς πόδας μου κλονεῖται, φεύγει καὶ σβύννεται. Ἴδε με καὶ πίστευσόν με· ἡ ἄρνησίς σου ὀλίγον ἀκόμη δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν Γαλάτειαν ὄχι πλέον εἰς μαρμάρου ἄγαλμα, ἀλλ' εἰς στήλην αἰθάλης καὶ ἅλατος.

ΡΕΝΝΟΣ ἀγωνιῶν

Ἀντὶ τῶν στέρνων θλίβε μου τὴν κεφαλὴν, Γαλάτεια· διότι ἀπὸ ταύτης πειρᾶται λυσσῶν νὰ διαφύγῃ ὁ νοῦς. Οἴκτειράν με σὺ καὶ σῶσόν με, διότι γενναιοτέρα μοὺ εἶσαι, ἐνῷ ὁ Ῥέννος μοὶ φαίνεται ὅτι θνήσκει εἰς στρέβλην ἢ μαίνεται. — Τίνα ἐφόνευσα ἀνοσίως καὶ τρέμω οὕτω πῶς, Γαλάτεια;

Ἀνεγείρει τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρης δακρύων.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἀποσυρομένη ὡς λέαινα

Ποῦ εἶσαι λοιπὸν, Μήδεια, νὰ ἔλθω πρὸς σὲ καὶ μάθω τὴν τέχνην ἥτις ἐμάγευσε τὸν Ἰάσονα, διδαχθῶ τὴν γοητείαν, ἥτις πραΰνει τοὺς δράκοντας, ποτισθῶ τὴν σκληρότητα δι' ἧς τὸν ἀδελφόν σου ἐφόνευσες!

Ἐὰν μὲ ἠγάπας, Ρέννε ... — Σπούδασον λοιπὸν ἀπὸ τὰ χείλη γυναικὸς τὸν ἡρωϊσμὸν ἐκεῖνον ὃν ὁ ἀργοναύτης ἠγνόεις!

(Ἀναλαμβάνουσα ἀπό τινος θήκης χρυσίνης μεγάλην μέλαιναν λήκυθον)

Ἡ λήκυθος αὕτη εἶνε πλήρης δακρύων γυναικὸς Αἰγυπτίας ἥτις κρυβεῖσα ὑπὸ τὴν γῆν ἐπὶ ἑκατὸν ἔτη ἔκλαιε τὸν φόνον πεφιλημένου της ἐραστοῦ. Ἰδέ.

(Χύνει κατὰ γῆς ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τῆς ληκύθου ὅπερ ἐκχεόμενον ἀναφλέγεται καὶ καταφλέγει τὸν τάπητα)

Εἰπέ με ἐὰν ἀληθῶς μὲ ἀγαπᾷς, Ρέννε, ἄλλως ἐλούσθην σύσσωμος μὲ τὸν ὑγρὸν τοῦτον θάνατον!

ΡΕΝΝΟΣ ὁρμῶν καὶ λαμβάνων ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Γαλάτειαν

Μίαν στιγμὴν, Γαλάτεια, μίαν στιμήν! Ἄκουσόν με: Μή με λέγης ὅτι ἂν σὲ ἠγάπων ἤρκει νὰ ἴδω μόνον ὅτι ὁ Πυγμαλίων εἶνε μακράν· ὁ Πυγμαλίων εἶνε εἰς τὰς φλέβας μου καὶ εἰς τὸ στῆθός σου. Μὲ βλέπεις δειλόν; Ὦ, ἡ δειλία αὕτη εἶνε ἡ

μόνη περισωθεῖσα ἀρετὴ τοῦ ἄλλοτε ἀνδρείου καὶ γενναιόφρονος Ρέννου· ἐνώπιόν σου ἡ ψυχὴ τοῦ Ρέννου ἐναυάγησεν, ἐπιπλέει δ' ἔτι ἱερά τις δειλία ἥτις ἂν ἔλειπεν, ὁ Ρέννος θὰ ἦτο ἄνθρωπός τις κοινὸς τῶν τριόδων, Γαλάτεια. Εἶσαι ἡ νόμιμος κτῆσις τοῦ Πυγμαλίωνος, Γαλάτεια· καὶ ἐφ' ὅσον αἱ χεῖρές του περιπτύσσουσι τὸ σῶμά σου, ὡς ὁ φιλάργυρος τὸν σάκκον τοῦ χρυσίου του, ὁ Ρέννος πιθανῶς νὰ ἐγίνετο φονεὺς, ἀλλὰ κλέπτης οὐδέποτε! Ἓν φίλημα ἀπὸ τὰ χείλη σου, εἶνε νόμισμα ἀπὸ τὸ βαλάντιον τοῦ Πυγμαλίωνος, Γαλάτεια. Φεῦ, καὶ ἡ πεποίθησις καὶ ἡ καρτερία μου αὕτη καθιστῶσι τὸν ἔρωτά μου μυριάκις ἔτι σφοδρότερον καὶ βαθύτερον. Ἀλλὰ τί θά γείνω; Ἐὰν μὴ σὲ ἠγάπων, ὡς μαγευθεῖσα τίγρις, θὰ σὲ ἐφόνευον· ἐὰν μὴ ἠγάπων τὴν ζωὴν γλυκύτατα, πλανώμενος ἀπὸ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν εὐχὴν ἵνα μετὰ σοῦ ποτε ζήσω, θὰ ἀπέθνησκον κἂν ἐγὼ, Γαλάτεια, καὶ ἡ τραγῳδία θὰ ἔληγεν ἐδῶ. Ἤδη ὅμως; Πῶς νὰ σὲ ἀγαπῶ καὶ πῶς νὰ ζήσω! — Ἴσως ἐντὸς στιγμῆς τὴν θύραν ἐδῶ αὐτὴν πληρώσῃ τὸ ἀνάστημα τοῦ Πυγμαλίωνος· δύναμαι τότε νὰ μὴ ταραχθῶ; Ἀλλὰ πῶς ὁ Ρέννος νά φοβηθῇ, πῶς νὰ αἰσθανθῇ ἐνόχου καὶ δειλίας παλμοὺς, πῶς νὰ ἐπιποθήσῃ ἔτι ἴσως ὡς παιδίον νὰ ἐκρύβετο; Ὦ,

εἰπέ μου· πῶς νὰ σὲ ἀγαπῶ καὶ πῶς νὰ λέγωμαι Ρέννος!..

ΓΑΛΑΤΕΙΑ μετ' ἀποφάσεως

Τότε ἂς ἀποθάνῃ ... ὁ Πυγμαλίων.

ΡΕΝΝΟΣ

Ὁ ἀδελφός μου!..

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὁ τύραννος ἀμφοτέρων. Διότι τὰ βλέμματά του εἰσὶν ἁλύσεις, ἡ δὲ σκοτία τοῦ θανάτου του ἔσεται ἡ ἡμέρα τῆς ζωῆς μας.

ΡΕΝΝΟΣ

Οἴμοι!.. Ἐσκέφθην τὸν φόνον, Γαλάτεια ἀλλὰ τίς ποτε δύναται νὰ μοὶ δανείσῃ κατ' ἀδελφοῦ ἐναγῆ τοιαύτην χεῖρα;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὁ ἔρως. — Ἀγαπώμεθα, Ρέννε; Ἐὰν μὴ, τότε ἂς ἀποθάνωμεν αὐθωρεὶ καὶ ὁμοῦ. Ἀλλ' ὁ Ῥέννος ἐρᾷ τῆς Γαλατείας ἀληθῶς; Τότε μισεῖ τὸν δεσπότην αὐτῆς καὶ Πυγμαλίωνα. Ὁ θνητὸς ὅμως ἐκεῖνος ὅστις οὐδεμίαν οὕτω κατέχει θέσιν εἰς τὰ στήθη συζύγου καὶ ἀδελφοῦ, ὤ, καλλίτερον νὰ ἀποθάνῃ, ἀφοῦ δι' αὐτὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἀπέθανεν ὅ,τι φίλτατον καὶ ἥδιστον. Ἂς ἀποθάνῃ ὁ Πυγμαλίων, Ρέννε· οὐδὲν ἀπόλλυσιν ἀφοῦ εἶνε ἔρημος.

ΡΕΝΝΟΣ

Εἶνε ἀδελφός μου, Γαλάτεια...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τίς σὲ τὸ εἶπεν; Δεῖξόν μοι λοιπὸν τὰ ἴδια καὶ ἅγια δῆθεν ἐκεῖνα νήματα ἅτινα συνδέουσι τὰς καρδίας δύο ἀδελφῶν! Ἡ ἀδελφικὴ στοργὴ εἶνε ἄνθος τῆς προνοίας τῶν γονέων· ἀλλ' ἡ πατρικὴ κατάρα κατέθραυσε πάντα δεσμὸν μεταξὺ Ρέννου καὶ Πυγμαλίωνος.

(Λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του καὶ θλίβουσα αὐτὰς ἐπὶ τοῦ στήθους της)

Τάχα τὸ στῆθος τοῦ ἀδελφοῦ εἶνε θερμότερον τοῦ στήθους τούτου, Ρέννε;— Ναί, ἀληθῶς θερμότερον... Ὅταν ὁ Ρέννος πλάνης ἐν μέσῳ τῶν ἐρήμων καὶ τῶν ὀρέων ἐπάλαιε κατὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν θυελλῶν, ὁ Πυγμαλίων ἐτέλει γάμους ἐδῶ καὶ ἑορτὰς βασιλέως· ὅταν ἐν μέσῳ τῆς ξένης καὶ τῶν βαρβάρων ἡ πατρικὴ κατάρα κατέθλιβε καὶ ἐσκίαζε τὸ μέτωπον τοῦ Ρέννου, ὁ Πυγμαλίων ἀνευφημεῖτο καὶ ἠκτινοβόλει ὑπὸ τὸ διάδημα τοῦ βασιλέως... Τίς τότε ἐσκέφθη τὸν ἀπόντα καὶ κατάρατον ἀδελφόν;

ΡΕΝΝΟΣ ἀλλόφρων

Ὦ Πυγμαλίων, Πυγμαλίων, θὰ φονευθῇς!..

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τίς εἶνε ὁ ἥρως; Ἐκεῖνος εἶνε ὁ κύριος. Ἀλλ' ἐδῶ τίς ἀνάσσει, τίς δεσπόζει, τίς κρατεῖ; Ὁ μὴ δυνάμενος ἀσφαλῶς οὐδὲ τὴν σπάθην του εἰς τὴν παλάμην του, νὰ κρατῇ! — Εἰς ποίαν τάχα πτυχὴν τῆς βασιλείου χλαμύδος τοῦ Πυγμαλίωνος κρύπτεται ἡ πρὸς τὸν ἀδελφὸν στοργή του; Ποῦ εἶνε αἱ κτήσεις, αἱ πόλεις, οἱ θησαυροὶ οὓς ὥρισεν ὡς δικαίαν τοῦ ἐπανελευσομένου ἀδελφοῦ μερίδα ὁ Πυγμαλίων; Ἐν τῇ τραπέζῃ του ἑκατὸν εὐωχοῦντο ἑταῖραι, ἀλλ' οὐδ' ἓν πινάκιον παρετίθετο κἂν ὡσεὶ ἀναμένον καὶ οἱονεὶ ἐπευχόμενον σιωπηλῶς τὴν ἐπάνοδον τοῦ μιαρῶς ἀποβλήτου ἀδελφοῦ! Μίαν ἡμέραν θὰ εἴπῃ εἰς τοὺς δούλους του: «Λυτρώσατέ με ἀπὸ τοῦ ὀχληροῦ τούτου» καὶ ὁ Ρέννος παραιτῶν ἥσυχος τὸν ἡγεμόνα, θὰ λάβῃ καὶ πάλιν τὸν παλαιὸν τοῦ ἐξορίστου δρόμον ἀντὶ τῆς πατρικῆς κατάρας φέρων ἤδη τὸ λάκτισμα τοῦ ἀδελφοῦ. Πῶς εἶσθε λοιπὸν τάχα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς γνήσιοι καὶ ὅμαιμοι ἀδελφοί;..

ΡΕΝΝΟΣ

Γαλάτεια!..

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ναί, συγγνώμην· εἶχες δίκαιον. Παραίτει τὸν ἔρωτά μου· διότι εἶνε πολλῷ ἀνώτερός σου, Ρέννε.

Μὴ κὰν ἐγείρῃς τὸ βλέμμα σου πρός με, ὁ γενναῖος πολεμιστής, ἀλλὰ πτῆσσε καὶ λάβε θέσιν εὐπρεπῆ, διότι πιθανῶς ἔρχεται ὁ ἡγεμών. Πῶς, ἐτόλμησες νὰ ἐγγίσῃς, στιγματία, τὴν συρομένην κατὰ γῆς ἐσθῆτά μου; Τρέμε τότε, ὁ ἑταῖρος τοῦ Θησέως, ὠχρία ἀπὸ φόβου διότι ἀναβαίνει τὴν κλίμακα ὁ ἡγεμών. Πῶς, μοὶ ἀπέτεινες ποτὲ, παράσιτε, ἐνθουσιῶδες καὶ μείλιχον ἐρώτων ῥῆμα; Φύγε, ἀφανίσου, ὁ δαφνηστεφὴς πολεμάρχης, διότι σὲ ἤκουσεν ὁ δεσπότης τῆς Κύπρου... Ἰδοὺ, ἔρχεται!

ΡΕΝΝΟΣ *στυγερῶς*

Ἂς ἀποθάνῃ λοιπὸν ὁ Πυγμαλίων, Γαλάτεια.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ *φλογερὰ*

Ἂς ἀποθάνῃ, Ῥέννε. Δράμε πλησίον του. Ζήτησον τὸ ἥμισυ τῆς Κύπρου, ὡς ἀδελφός. Θὰ σοὶ ἀρνηθῇ αὐτὸ, ὡς δεσπότης. Ἐὰν δεχθῇ, ζήτησον τὰς εὐφορωτέρας τῆς νήσου γαίας, τὰς καλλίστας πόλεις της. Οὕτω θὰ ἀρνηθῇ ὁ σφετεριστὴς βεβαίως καὶ θ' ἀγριωθῇ. Τότε ἂς διχάσῃ ἡ σπάθη σου ὄχι τὴν Κύπρον —

ΡΕΝΝΟΣ

Ἀλλὰ τὸ στῆθός του. — Γαλάτεια, αὔριον θὰ ἐπανέλθῃ εἷς τῶν δύο ἀδελφῶν ἐδῶ. Εὐδαίμων καὶ

θεῶν ἴσος ὅστις σὲ ἐπανίδῃ! Εἵμαρτο οὕτως· ἂς τελεσθῇ ἡ βουλὴ τῶν θεῶν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Θὰ ἐπανέλθῃς σὺ ὅμως, Ῥέννε. Σὺ καὶ μόνος. Μὴ τάχα καὶ διστάσῃς, φίλε μου; Ἄκουσόν με: ὄχι λόγους μακρούς· ἀλλὰ πλῆγμα ταχύ. Μὴ ἐγείρῃς πρῶτον, μὴ ἀφυπνίσῃς τὸν ἐν τῇ προτέρᾳ στοργῇ ἡμῶν καὶ πίστει κοιμώμενον. Θὰ κλεισθῇ ἡ ἀκοή σου καὶ θὰ ἐγερθῇ ὁ βραχίων. Τίποτε πλειότερον. Μή με λησμονήσῃς, Ῥέννε, μίαν κἂν στιγμήν. Ἐνθυμοῦ ὅτι ἀναμένω... Σὲ ἀναμένει ἡ Γαλάτεια.— Τίς σὲ εἶπεν ὅτι εἶσθε ἀδελφοί;

Ὦ, ἂς ἠδύνατο ἡ ψυχή μου νὰ μετεβάλλετο εἰς βραχίονά σου!

ΡΕΝΝΟΣ

Σιωπὴ, σιωπή... Θὰ ἀποθάνῃ ὁ Πυγμαλίων, ἀπέθανεν.

Ἐξέρχονται.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Πρὸς ἀνατολὰς τῆς νήσου. Αἴθουσα θερινοῦ ἀνακτορίου. Ἵσταται ἐνώπιον ἀνοικτοῦ παραθύρου ὅθεν ὑποφαίνεται ὁ τάπης τοῦ ἔαρος διανθὴς, ἐνατενίζει δὲ πέραν ἐν ἀνιαρᾷ προσδοκίᾳ ὁ

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ μόνος, κρατῶν μικρὸν γραμμάτιον τῆς Γαλατείας

Τί νὰ γίνωνται; Μοὶ φαίνεται ὡς ἡ Γαλάτεια

νὰ ἀπέθανεν. Ὄχι, ὄχι· ἔχουσιν ἄριστα καὶ ἐν τῇ φαιδρότητί των ἔγειναν νωχελεῖς. Ὁπωσδήποτε ἡ βραδύτης, ἡ ἀπουσία των, εἶναι ἀπουσία ἀέρος ἐν τῇ ψυχῇ μου· ἀσφυκτῶ. Ἡτοίμασα πάντα ὡς κάλλιστα νὰ διέλθωμεν ἐνταῦθα τὸ ἔαρ. — Ὅμως βραδύνουσιν.

(Ῥίπτει τὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ μένει σύννους. Μετὰ μικρὸν ἐρχόμενος πρὸ τῆς θύρα·)

Λείριε!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Πυγμαλίων. Ἐμφανιζόμενος ὁ

ΛΕΙΡΙΟΣ

Βασιλεῦ ...

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἀνάβα εἰς τὴν ὑπερτάτην σκοπιὰν καὶ ἰδὲ ἐὰν ἔρχωνται. Ἰδέ· ἐὰν οὐδὲν βλέπῃς ἑτοίμασόν μου τὸν ἵππον τάχιστα.

Λέγε μοι.

Ὁ Λείριος ἀπέρχεται.

(Μετά τινα σιωπὴν)

Θὰ διέλθωμεν τὸ ἔαρ θαυμασίως. Οἱ ὅμιλοι τῶν Ἰώνων αὐλητῶν καὶ ὀρχηστρίδων αὔριον καλοῦνται. Ἡ μεγάλη σκηνή των ἐντὸς τοῦ δάσους θὰ

ἦνε μαγική. Παρήγγειλα ὅ,τι χάριεν καὶ ἡδύ, Γαλάτεια· διατὶ ἀργεῖς ;

Εἰσέρχεται ὁ

ΛΕΙΡΙΟΣ

Ἄνθρωπός τις ἢ βασίλειος συνοδία οὐδαμοῦ. Μακρὰν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ, φαίνεται φερόμενον πρὸς τὰ ἐδῶ σκοτεινόν τι νέφος ἢ θηρίον. Ἐὰν μὴ ἦνε τυφὼν μανιώδης, τότε εἶνε ὁ Ῥέννος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὁ Ῥέννος εἶνε !

ΛΕΙΡΙΟΣ

Ἐὰν ἦνε ἄνθρωπος ὁ ἐρχόμενος, οὐδέποτε πολεμιστὴς, εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐρρίφθη ὁρμητικώτερος κατὰ τοῦ θανασιμωτέρου ἐχθροῦ του.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἄφες τοὺς λόγους καὶ ἰδὲ καλλίτερον. Εἶνε ὁ Ῥέννος ;

Ὁ Λείριος ἀπέρχεται

Ὁ Ῥέννος· ἀλλὰ μόνος ; Διατὶ νὰ μὴ συνακολουθῇ ἡ Γαλάτεια ; Ὦ, ἔστω· ἂς ἦνε τοὐλάχιστον ὁ Ῥέννος ! Ἡ ὁρμὴ, εἶνε βεβαίως χαρᾶς εὐαγγέλια. — Ἂς ἀναβῶ νὰ ἴδω· ἴσως ἔρχεται ἡ Γαλάτεια κατόπιν του. Ὦ, βεβαίως ἔρχεται ! Ὁ Λείριος

εἶνε τυφλός· τὸ νέφος τοῦ κονιορτοῦ καλύπτει τὴν Γαλάτειαν. Ἂς ἀναβῶ.

Προχωρεῖ νὰ ἀπέλθῃ, ἀλλ' ἀναίγεται ἡ θύρα.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Πυγμαλίων. Παρουσιάζεται ὁ Ρέννος ἐνδεδυμένος ὡς ἐν πολέμῳ, αὐστηρὸς καὶ ἀγέρωχος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ ὁρμῶν νὰ ἐναγκαλισθῇ αὐτὸν

Ρέννε!

ΡΕΝΝΟΣ ὑποχωρῶν παγερῶς

Οἱ Θεοὶ κριταὶ ἡμῶν καὶ παρασταται.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Πῶς μόνος καὶ οὕτως σκυθρωπός, Ρέννε; Τί εἶπες;—Εἰπέ με πρὸ παντὸς καὶ πρὸς θεῶν; πῶς ἔχει ἡ Γαλάτεια;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἄριστα. Ὁ Ρέννος ὅμως ἔχει κακῶς, πάρα πολὺ κακῶς, Πυγμαλίων. Μάτην ἀνέμεινα· ἐσιώπησες. Τώρα ἀνοίγω τὰ χείλη καὶ ὁμιλῶ ἐγώ.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Λέγε, λέγε, Ρέννε μου. Συνέβη τι ἡμῖν ἀπαίσιον;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἐμοὶ μόνῳ.—Ἄκουσον, Πυγμαλίων. Εἶμαι ὁ

κακὸς δαίμων τοῦ οἴκου. Παιδίον ἔτι ἔπταιον εἰς τὸν πατέρα ἡμῶν, πάντοτε ἔπταιον ἐγώ· μίαν ἡμέραν ἔπταισα πολὺ καὶ μὲ κατηράσθη. Μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐπαιτήσω συγγνώμην, ἐδιώχθην ὡς κύων λυσσῶν ἀπὸ τῆς καρδίας του καὶ τῶν ἀνακτόρων του. Ἡ κατάρα ἐκείνη μοὶ ἔσπειρε τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης μὲ ἀκάνθας καὶ θηρία. Ἐπάλαιον, ἠγωνίων καὶ ἐπλανώμην. Ὁ πικρὸς γέρων εἶχεν ἀποθάνῃ, ὁ δὲ υἱὸς Πυγμαλίων ἐδέχθη τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς καὶ τὸν θρόνον τῆς Κύπρου. Ἔκτοτε ὁ Πυγμαλίων ἔζη περιφανὴς ἐν μέσῳ τρυφῆς καὶ πλούτων, ὁ ἄγνωστος Ρέννος ἔρημος ἐν μέσῳ ἐρήμων καὶ ταλαιπωριῶν. Σήμερον ὅμως ὁ κατάρατος υἱὸς ἐπιζήσας ἔρχεται καὶ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν τὴν μερίδα τῶν κτήσεων ἃς ὁ πατὴρ τῷ ἠρνήθη. Εἶπον.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Τοῦτο ἦτο, ἀδελφέ μου; Πόσον ὁ Ρέννος μοὶ φαίνεται μικρότερος ἐκείνου ὃν ὁ πατὴρ κατηράσθη! Τοῦτο ἦτο μόνον καὶ οὕτω μοὶ λαλεῖς πικρῶς; Εἶμαί λοιπὸν τοσοῦτον μέλας τὴν μορφὴν καὶ ἀπαίσιος, ὥστε διενοήθης ὅτι τοσοῦτον θὰ σὲ ἠδίκουν, Ρέννε; Σκληροὶ θεοί, οἵτινες ἀφανῆ διεπλάσατε τὰ ἀνθρώπινα σπλάγχνα, πολλάκις δὲ καὶ ἡ θερμοτάτη στοργὴ παραλύει τὴν γλῶσσαν εἰς σιγὴν ὡς εἰς ἄρνησιν!.. Ρέννε, εἶμαι τὴν ἡλικίαν

μεγαλείτερος ἀπὸ σὲ καὶ εἶμαι υἱὸς πρωτότοκος· ὅμως εἶμαι ἀδελφός σου. Σὲ ἠγάπησα ὅθεν ὅσον καὶ ἐμὲ αὐτόν· οὕτως ἡ Κύπρος ἂς διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα καὶ ἀδελφὰ τεμάχη, ἑκάτερος δ' ἡμῶν ἂς λάβῃ τὸ ἕν.—Σοὶ ἀρκεῖ, Ῥέννε;

ΡΕΝΝΟΣ

Ὄχι. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἀπήλαυσες τὰ κάλλιστα τοῦ βασιλείου νομήματα, τὰ τιμιώτερα ἀπερρόφησες πλούτη Καιρὸς νὰ λάβω ὁπόσα καὶ σὺ ἀπεθησαύρισες. Αἱ καλλίτεραι πόλεις, αἱ εὐφορώτεραι τῆς νήσου γαῖαι, ἀνήκουσιν εἰς ἐμέ.—Οὐδὲ καλοῦμαι πλέον Ῥέννος, ἀλλὰ κατάρατος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Εἰπὲ τὸ ὄνομά μου μίαν ἔτι φορὰν καὶ λάβε τας, Ῥέννε! Ἆ, ἐπίστευσες ποτὲ ὅτι καὶ ἂν βαθὺ μεταλλεῖον χρυσοῦ ἀνεκάλυπτον ἐν Κύπρῳ θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀνορύξω ἐκεῖθεν καρδίαν μίαν ἀδελφοῦ; Πῶς ἠλλοιώθημεν οὕτω, ἀδελφέ μου, ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν; νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ γενναία καρδία τοῦ ἥρωος, οὕτως ἐγήρασε καὶ δούλη τοῦ χρυσίου ἐγένετο;

Θέλεις τῆς Κύπρου τὰς πόλεις, τὰ θέρη, τὰ πλούτη ἅπαντα; Ἔχε αὐτὰ ὅλα, Ῥέννε, καὶ εἴθε ἡ εὐδαιμονία τῶν ἀνθρώπων, ἡ χαρὰ δύο ἀδελφῶν, νὰ ἦσαν οἱ καρποὶ τῆς γῆς, οἱ μαργαρῖται ἔτι καὶ

οἱ ἀδάμαντες! — Πῶς εἰσέτι μένεις κατηφὴς καὶ ἀγωνιῶν; Θέλεις τι καὶ ἔτι πλειότερον;

ΡΕΝΝΟΣ ἀνεγείρων θυελλῶδες τὸ μέτωπον

Ἡ Κύπρος εἶναι μικρά. Ὁ βασίλειος θρόνος αὐτῆς ἔχει μίαν μόνην ἕδραν. Τίς θὰ καθήσῃ ἐκεῖ; Δύο βασιλεῖς ὁμοῦ, θὰ ἦσαν νάννοι. Καλλίτερον ἐν μέσῳ τῶν ἐρήμων καὶ μόνος, ὡς λέων, παρὰ ἐν μέσῳ πόλεως ἐγὼ καὶ μετ' ἄλλου συνάρχων. Εἷς τῶν δύο ἡμῶν ἂς μείνῃ ὄρθιος καὶ βασιλεύς.

(Ἀνασπῶν τὴν σπάθην)

Ἓν ἔτι δύναμαι: νὰ μὴ γείνω ἀπὸ ἐνέδρας φονεύς. Φορεῖς σπάθην· ἂς ἀγωνισθῶμεν ἀνίλεοι καὶ ὡς ἄνδρες. Τίς θὰ καθήσῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς Κύπρου; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἂς ἀποκριθῶσιν αἱ σπάθαι ἡμῶν καὶ οἱ θεοί. Ἐὰν ἀποθάνῃς, ἡ ἀρὰ τοῦ πατρὸς ἐπ' ἐμὲ εἶνε μεγαλειτέρα τῆς ἀρᾶς ἀδελφοῦ· ἐὰν φονευθῶ, πληροῦται ἡ ἐπ' ἐμοῦ εἱμαρμένη, εἱμαρμένη κατάρατος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ γαλήνιος καὶ οὐράνιος διανοίγων τὰ στήθη του

Ἐὰν εὑρίσκῃς τὸ στῆθος τοῦτο ἀγριώτερον τῶν θηρίων καὶ τῶν βαρβάρων, καθ' ὧν εἰς τὰ ἄκρα καὶ τὰς ἐρήμους τοῦ κόσμου ἠγωνίσθης, κτύπα αὐτό, Ῥέννε, καὶ διέλασον ἀνίλεως. Ἀλλ' ἐγὼ οὐδέ-

ποτέ, ὁ Πυγμαλίων οὐδέποτε θέλει ἀνεγείρῃ τὴν σπάθην κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του.

(Ὁ Ῥέννος φρίσσων ἐπικρατεῖ τὴν σπάθην σπαίρουσαν καὶ τὸ βλέμμα κατὰ γῆς)

Δειλιᾷς;.. Οἱ θρόνοι τῶν βασιλέων δίδουσι δούλους ὄχι ἀδελφούς, Ῥέννε.—Ἐλθὲ λοιπόν:

(Ἀποζωννύμενος τὴν βασίλειον σπάθην του)

Ἐν ὀνόματι τοῦ εὐόρκου Διός, παραιτοῦμαι τοῦ πατρώου σήμερον θρόνου καὶ ἀνακηρύσσω σὲ βασιλέα τῆς Κύπρου, Ῥέννε. Ἀντὶ τῆς δολοφόνου λεπίδος τοῦ ἀδελφοῦ ἣν μοὶ ἤτησας, σὲ περιβάλλω τὴν βασίλειον σπάθην τοῦ ἡγεμόνος. Ἔχε τὸν τὸν θρόνον καὶ ζῆθι εὐδαίμων καὶ παράμεινον ἀδελφός, ἀδελφέ μου.—Δι' ἐμὲ ἀρκεῖ μία τῆς Κύπρου καλύβη καὶ ἡ Γαλάτεια. Ὁ ἔρως, ἡ πίστις, ἡ ζωὴ τῆς Γαλατείας πρός με, εἶνε ἡ θειοτάτη καὶ μόνη εὐδαιμονία μου. Τί πρὸς ἐμὲ τὰ πλούτη τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου; Τὸ οὐρανιώτερον τῶν ὀνείρων μου ἔλαβε δι' ἐμὲ ζωήν, ὑπὸ τὰ δάκρυα καὶ τὰ φιλήματά μου ἀνέστη ἡ Γαλάτεια, θεῖος καὶ ἄπλετος καὶ αἰώνιος πρός με ἔρως ὡς ὁ ἐπάνω οὐρανὸς ἤδη ἀναζῇ καὶ ἀνάσσει ὁ ἀδελφός μου: εἶδες θνητὸν ἐμοῦ εὐδαιμονέστερον;

ΡΕΝΝΟΣ ἀφίνων νὰ πέσῃ ἡ σπάθη του καὶ ῥιπτόμενος μετὰ κλαυθμῶν εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ ἀδελφοῦ του

Ὦ ἀδελφέ μου, ἀδελφέ μου, ἀδελφέ μου!..

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ δεχόμενος εἰς τοὺς κόλπους του τὸν Ρέννον καὶ σύναμα περιβάλλων αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὤμου τὴν βασίλειον σπάθην

Διατί κλαίεις, Ρέννε; Ἰδοὺ σύ ἀδελφός μου καὶ βασιλεύς. Μὴ κλαίῃς οὕτω καὶ θραύεται μέχρι θανάτου ἡ ψυχή μου, Ρέννε.

ΡΕΝΝΟΣ κρύπτων τὸ πρόσωπον εἰς τὸ στῆθος τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ κλαίων

Ἀδελφέ μου, ἀδελφέ μου!..

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ ἔνδακρυς θωπεύων τὴν κεφαλὴν τοῦ Ρέννου

Διατὶ κλαίεις, Ρέννε;—Εἴπατέ με, θεοί, τίς μετέβαλεν εἰς παιδίον τὸν γενναῖόν μου ἀργοναύτην; —Χαίρετε γλυκύτατα εὐγνωμοσύνης δάκρυα καὶ στοργῆς! Ρεύσατε κάτω, ρεύσατε πύρινοι σταλαγμοί, ὡς τὸν σίδηρον μαλάσσοντες τὰς σκληροτέρας ἡρώων καρδίας!—Ἀλλ' ἐγείρου, ἀδελφέ μου· οὐδὲν μοὶ ὀφείλεις. Πείσου ἔτι, πείσου ὅτι ἂν σὲ ἴδω ἐπὶ πλέον κλαίοντα, θὰ εὐχηθῶ νὰ σοὶ μετρήσω τὰ δάκρυα μὲ σταγόνας τοῦ αἵματός μου.

(Ὁ Ρέννος λύζει καὶ σιωπᾷ.)

Μὴ γίνεσαι, Ρέννε, παιδίον. Ἐγείρου.—Ποῦ εἶσαι προσφιλής μου Γαλάτεια, νὰ παραμυθήσωμεν ὁμοῦ καὶ οἱ δύο τὸν ἀδελφόν!

(Φιλῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ρέννου)

Εἰπέ με, Ῥέννε· ἐὰν ἀρνούμενον μὲ ἐφόνευες, θὰ ἔχυνες κἂν ἐπὶ τῷ θανάτῳ μου αὐτὰ τὰ δάκρυα;

(Αἴφνης ὁ Ῥέννος ἀποσπᾶται τῆς ἀγκάλης τοῦ Πυγμαλίονος καὶ ὁρμᾷ εἰς φυγήν)

Φεύγεις!.. Διατί;.. Ῥέννε!

(Ὁ Ῥέννος ἔφυγεν.—Ὁ Πυγμαλίων ῥίπτεται εἰς τὴν θύραν ἀναφωνῶν)

Ῥέννε, ἀδελφέ μου, πτωχέ μου Ῥέννε! Μὴ μοῦ φύγῃς, οὐδὲν ἥμαρτες!.. Ῥέννε!..

Ἐξέρχεται.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ο ΕΥΜΗΛΟΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἀτραπὸς περὶ μακρὰν ὑπώρειαν· ἑτέρωθεν πεδιάδες καὶ γήλοφοι. Παρά τινα βράχον, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ἁπλοῦται γηραιὰ πεύκη, ἵσταται ὁ Ῥέννος μακρὸν περιβεβλημένος μανδύαν καὶ ἐρείδων τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἐπί τινος κεκλικότος κλάδου. — Δεξιᾷ καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω ἐκχεῖται ἀπὸ τοῦ βράχου καλλίρρους κρήνη· ὁ ἕτοιμος ἵππος τοῦ Ῥέννου ἐλεύθερος κύπτει ἐν αὐτῇ καὶ ποτίζεται.

ΡΕΝΝΟΣ ἐσκεμμένος καὶ ὡς ἀτενίζων τὰ καταρρέοντα ὕδατα

Ἀπεφάσισα ἀληθῶς; Ἂς σταθῶ, Ποῦ τρέχω;.. Νὰ χωρήσω ἐμπρὸς ἢ νὰ στραφῶ ὀπίσω; Ὀπίσω, ἆ!—Πότε λοιπὸν ἐμφανίζονται οἱ θεοὶ σύμβουλοι; Γενναῖε καὶ σιωπηλὲ φίλε, ἄρα ἂν ἐνόεις ποῦ φέρομαι θὰ μὲ ὡδήγεις οὕτω ταχὺς καὶ οὕτω εὐήνιος; Ὦ πάτερ μου, πάτερ μου, ἦτο τόσον λοιπὸν ἡ ἀρά σου δικαία καὶ εἶνε τόσον βαρεῖα ἡ ἀρὰ τοῦ πατρός;—Πυγμαλίων, Πυγμαλίων, σύγγνωθι!..

(Μετὰ μικρὰν παῦσιν)

Μετὰ πόσης χαρᾶς θὰ ἐρριπτόμην εἰς τὴν ξένην καὶ πάλιν πλάνης καὶ ἔρημος ἐὰν κατέλιπον αὐτὸν ὄπισθέν μου πιστῶς ἐρώμενον καὶ ἀληθῶς

εὐδαίμονα!.. Ὄχι, ὄχι· αἱ πόλεις διαπλάττουσι θηρία πολλῷ ἀγριώτερα καὶ μυσαρότερα ἐκείνων ἅπερ οἱ θεοὶ ἐβύθισαν εἰς τὰς βαθυτέρας θαλάσσας καὶ τὰ σκοτεινότερα ὄρη!.. Διαυγῆ καὶ κρυσταλλώδη ὕδατα ἡ δρόσος σὰς ἀναψύχει τὸν ἥδυμον κόπον τοῦ ὁδοιπόρου καὶ ἀπαλείφει ἐπίσης τὰς αἱματηρὰς κηλίδας τοῦ ἐγκλήματος... Ὦ ἀδελφέ μου σύγγνωθι!..

(Μετὰ μικρὰν παῦσιν)

Νὰ φύγω... Ναί· νὰ φύγω μακρὰν τῆς Κύπρου, μακρὰν τῶν ἀνακτόρων, μακρὰν αὐτῆς... Ἀλλ' ἂν εἰς νύκτα ἀστερόεσσαν, ἂν ἐνθυμηθῶ τὰ ὄμματά της, τὰ ὄμματά της δακρύοντα, ἐνθυμηθῶ τὸν ἔρωτά της σπαίροντα ὑπὸ τοὺς πόδας μου... ἂν ἐπιστραφῶ τότε, ὡς τὸ τραυματισθὲν θηρίον καὶ σῶζον τὴν λόγχην εἰς τὴν πλευράν, ὁ Πυγμαλίων σώζεται; Ἆ, Πυγμαλίων, διατὶ νὰ ἦσαι θνητὸς ἀφοῦ τοσοῦτον εἶσαι οὐράνιος; Ὦ Γαλάτεια, διατὶ νὰ μὲ ποτίσῃς δηλητήριον, διατὶ μὲ σπάθην νὰ ὁπλίσῃς τὰς χεῖράς μου; Θὰ ἀποθάνῃς ἀφοῦ ἐφόνευσες δύο ἀδελφούς... Πῶς, ἀνίερε, ἐρᾷς λοιπὸν ἐμοῦ ἀφ' οὗ ἐγενόμην φονεὺς καὶ φονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ μου; Εἴχομεν μίαν μητέρα οἱ δύο· καὶ μὲ εἶπες νὰ σπαράξω τὰ σπλάγχνα της, νὰ θανατώσω ἐγὼ αὐτόν· ἀλλ' ἐκεῖνος μίαν κἂν

τρίχα τῆς κεφαλῆς σου διέσχισε ποτὲ σκληρός; Ὦ Πυγμαλίων ἐὰν σὲ ἐφόνευον!..

Ὁ βράχος οὗτος βεβαίως θὰ ἦτό τις φονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ του· ἐγένετο πέτρα καὶ αἰωνίως κλαίει ἔκτοτε. Ὄχι· διότι τότε τὰ ὕδατά του θ' ἀνέβλυζον αἱμάτινα... Γαλάτεια, διατὶ νὰ ἦσαι ἄπιστος; Πῶς μὲ ἠγάπησες ἐπιόρκως, πῶς ἀφοῦ σὺ ἦσο ἡ ἀπὸ θεῶν τοῦ ἀδελφοῦ μου σύνευνος; Γαλάτεια ἀνίλεως!.. Μοὶ ἔδωκες νὰ μελετήσω κατ' αὐτοῦ τὸν φόνον ὡς ἐγκληματίου καὶ ἐκεῖνος μοὶ ἐδώρει τὸ φίλημά του καὶ τὸ διάδημα!.. Λησμόνησόν με καὶ ἔσο ἡ χαρὰ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀδελφοῦ μου· ἄλλως...

Ζεῦ, ἡγοῦ σὺ τῶν βημάτων μου· εἰ δὲ βουλεύομαι μιαρὰ, ἂς ἀνοιγῶσιν ἔμπροσθέν μου ἄβυσσοι!

Λαμβάνει ἀπὸ τοὺς χαλινοὺς τὸν ἵππον καὶ ἀποχωρεῖ.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Θάλαμος τῆς Γαλατείας ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Πυγμαλίωνος. Ἡ Γαλάτεια περιβεβλημένη ἀργυραυγῆ μακρὰν ἐσθῆτα ἵσταται ἀναβᾶσα ἐπὶ σκίμποδος παρὰ τὸ παράθυρον. Κρατεῖ τὴν παλάμην ὑπὲρ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ φαίνεται ἐν ἀγωνίᾳ καθορῶσα μακράν. Ἡ μελίχρυσις κόμη της εἰς μακρὰ κύματα κατακυλίεται ὄπισθέν της ὡσανεὶ νὰ παρητήθη ἡμιτελὴς ἡ ἀρξαμένη αὐτῆς διακόσμησις. Εἶνε κάτωχρος καὶ στυγερά. Ἀντίπεραν ὑπολάμπει ἡ ἠώς.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ μετὰ μικρὰν σιωπὴν θεωρήσασα κάτωθεν τοῦ παραθύρου

Εἵμαρται· Ἐὰν φανῇ ἐπανερχόμενος ὁ Πυγμα-

λίων, δέχθητέ με βράχοι κάτωθέν μου καὶ κύματα! Μάτην θὰ διαπλωθῶσιν αἱ πτυχαὶ τῆς ἐσθῆτός μου εἰς τὸν ἀέρα ὡσεὶ πτέρυγες· ἡ καρδία μυριάκις βαρυτέρα τοῦ σώματός μου θὰ συντριβῇ μετ' αὐτοῦ κατὰ πετρῶν ὡς ὑέλινον μηχάνημα. Τοῦτο μὲν οὕτως ἔχει ἀσφαλές. Ἐλεήσατε ὅμως γυναῖκα ἐρωμένην καὶ ἔκφρονα, ἐλεήσατέ με σεῖς, ὄρη ὑψηλὰ, καὶ ταπεινώθητε νὰ ἴδω ἀπώτατα τίς τῶν δύο ἀδελφῶν ἔρχεται! Ἐὰν ἔρχεται ὁ Ρέννος, ταπεινώθητε, ὄρη δυσπέραστα, ἀφανίσθητε εἰς τὰς κοίτας σας, ποταμοὶ ἀκράτητοι, ἵνα φθάσῃ ὁμαλώτατα καὶ ταχύτατα!

(Σιωπᾷ καὶ βλέπει. Μετὰ τινας στιγμὰς)

Οὔτε νέφος ἐκεῖθεν, οὔτε πτηνὸν, οὔτε ἀνέμου πνοή!.. Τίς θὰ ἐπανέλθῃ τῶν δύο ἀδελφῶν;— Ρέννε, μὲ ἐνθυμεῖσο ἢ ἐδειλίασες;

Ἰδοὺ, ἀνατέλλει μετ' ὀλίγον ὁ ἥλιος... Ἆρα ἀπεχαιρέτισεν αὐτὸν χθὲς καὶ πανύστατον ὁ Πυγμαλίων; Ἥλιε, θὰ σ' ἐπανίδῃ ἆρα ὁ Ρέννος σήμερον;

Τὰ γόνατά μου ἐκόπησαν... Πῶς ἰλιγγιῶ, πῶς σβύννομαι!— Ὦ, ἂς ἀπέθνησκον!

(Μένει σύννους. Αἴφνης στραφεῖσα)

Μήπως ὁ Ρέννος ἔφθασεν ἄλλοθεν καὶ ἐγὼ οὐδὲν εἶδα;

(Καταβᾶσα ἔρχεται πρὸς τὴν θύραν ὡς ἀκροωμένη.)

Σιωπὴ, σιωπὴ ἀγωνιώδης ὡς ἡ πρὸ τοῦ κεραυνοῦ. Ὦ Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τέλει τὰς ἐμὰς εὐχάς!

(Ἐπανερχομένη εἰς τὸ παράθυρον)

Ἆ, ἆ, ἆ! Ὁ Ρέννος, ὁ Ρέννος! Θεοί, ὁ Ρέννος! — Πτωχὲ Πυγμαλίων, ἀπέθανες!

(Τρέμει, ἀνασείει πέραν τὰς χεῖρας εἰς χαιρετισμὸν καὶ ψιθυρίζει ἐν λυγμοῖς)

Ρέννε μου... Ρέννε μου...— Τετέλεσται!

Ἂς ἀποσυρθῶ, ἂς μακρυνθῶ τοῦ παραθύρου διότι φοβοῦμαι μὴ, ἅμα πλησιάσῃ, ἀπ' ἐδῶ πετασθῶ εἰς τὰ στήθη του.

(Ἀποσυρομένη καὶ πίπτουσα ὀλιγοδρανὴς καὶ δακρύρρους εἰς ἀνάκλιντρον)

Πτωχὲ Πυγμαλίων, ἀπέθανες!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Γαλάτεια. Εἰσέρχεται ὁ Ρέννος σκοτεινὸς τὴν μορφὴν καὶ τὸ βλέμμα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ὁρμῶσα πρὸς τὸν Ρέννον

Ὦ, δι' ἐμὲ πρώτη ζωῆς ἡμέρα! Γλυκὺ φῶς, ἐπανατέλλει πλησίον μου; Διατὶ νὰ διστάσω ὅτι ὁ Ρέννος θὰ ἐπανήρχετο! — Λοιπὸν ἐσώθημεν;

(Ὁ Ρέννος σιωπᾷ)

Ἀπέθανεν; Ὢ, ναί· ἔρρετε τοῦ λοιποῦ φροντίδες καὶ τρόμοι ἄγρυπνοι! Βλέπω, βλέπω ἐπὶ σοῦ τὴν βασίλειον σπάθην του! Ἤδη παρὰ τὸν Κωκυτὸν ἀναμένει με . . .

ΡΕΝΝΟΣ

Οἴμοι ... Ἴσως θὰ ἦτο εὐτυχέστερος! ...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἀλλὰ ποτίζου, ποτίζου τῆς λήθης τὰ ὕδατα, Πυγμαλίων, ὅτι ἤδη νωχελὴς καὶ ἄπληστος τοῦ φωτὸς καὶ λάτρις θερμὴ τῆς ζωῆς καὶ ὅσον ἐπὶ μήκιστον ἀναβάλλουσα θὰ βραδύνω νὰ καταβῶ.

ΡΕΝΝΟΣ

Ἐὰν τοῦτο ἔκειτο εἰς χεῖράς σου, Γαλάτεια....

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Παρὰ Θεοῖς. Ἀλλ', ὦ Ῥέννε, τανῦν εὐδαίμων καὶ θεῶν ἴσος σύ· εἰς σοῦ δὲ τὰς χεῖρας καὶ ἡ τύχη τοῦ ἐμοῦ βίου καὶ τὸ γόητρον.

ΡΕΝΝΟΣ

Πόσον εἶπες ἀληθῆ! . . Ὢ θεοί, ἄρα ὡς ὑμᾶς ἐδίκασα;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἐναγκαλιζομένη τὸν Ῥέννον

Ἡ μὲν δίκη ἐκείνου ἐγένετο. Τὸ δὲ γέρας οἱ ἐμοὶ στεφανωτοὶ βραχίονες. — Εἰπέ με ὅμως, Ῥέννε, ὑπώπτευσέ τι, εἶπέ τι κατ' ἐμοῦ;

ΡΕΝΝΟΣ

Σὲ ἠγάπα, Γαλάτεια. Ἔζη διὰ σέ. Ὅ,τι ὠνειροπόλει ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ εὗρεν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐπίστευσεν. Σὲ ἠγάπα· σὲ ἠγάπα ὡς παιδίον καὶ ὡς θεός. «Παραιτῶ, μὲ εἶπε τὴν Κύπρον, τὴν βασιλείαν, τὸν κόσμον ὅλον· ἀρκεῖ εἰς ἐμὲ μία καλύβη καὶ ἡ Γαλάτεια.» — Ἦσο σὺ, Γαλάτεια, ἐκείνη περὶ ἧς μοὶ ὡμίλει;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Εἶτα λοιπὸν ἀπέθανεν; Κατεσφάγη ὡς εἴπομεν, Ῥέννε μου; Εἶδες αὐτὸν ἀποπνέοντα;

ΡΕΝΝΟΣ μετά τινα σιγὴν

Ἐκυλίετο εἰς τοὺς πόδας μου σπαίρων. Ἐπώμνυε τοῖς θεοῖς ὅτι ἦτο πρὸς ἐμὲ πλήρης στοργῆς καὶ ἁγνείας, ὡς ὅτε συνεπαίζομεν οἱ δύο δεκαετῆ μειράκια· ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομά σου ὡς μόνης θεότητος πιστῆς καὶ προστάτιδος . . . Ἔστην ἀμείλικτος. Σὲ ἐνθυμούμην . . .

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Γενναῖε Ῥέννε! — Τότε;

ΡΕΝΝΟΣ

Τότε μοὶ ἔδωκε τὴν σπάθην του, ἱκετεύων νὰ μὴ χράνω τὴν ἐμὴν ὡς ἀδελφοῦ εἰς τὸ αἷμά του, ἅμα δὲ ἐπευχόμενος νὰ βυθίσω ταύτην εἰς στήθη

ὀλιγώτερον τῶν ἐκείνου ἄθῶα καὶ πλειότερον στυγερὰ καὶ ἄστοργα...Οὗτοι ἦσαν οἱ τελευταῖοί του λόγοι.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἦτο οὕτω πάντοτε δειλός.

ΡΕΝΝΟΣ μόλις συνέχων ἑαυτὸν

Τί;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἴσως ἐφονεύθη μάτην· ἠδυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν αὐτὸν θεράποντα. Διότι ὅπως παρῃτήθη τῆς Κύπρου, οὕτως ἐὰν τῷ ἀπῃτεῖτο θὰ παρῄτει τὴν σύνευνον.

ΡΕΝΝΟΣ καθ' ἑαυτὸν καὶ χωρήσας πρὸς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς

Ὦ τίγρεις, τίγρεις, καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι θηρία σᾶς!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἄφες σκοτεινοὺς λόγους καὶ φόβους γραιῶν, Ῥέννε μου. —Πιστεύεις ἄρα ὅτι μὲ ἠγάπα ποτέ;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἐὰν σὲ ἠγάπα, Γαλάτεια!... Ὁ ἔρως του σὲ συνεκίνησεν ὅταν ἦσο ἔτι μάρμαρον, Γαλάτεια... Ἀλλ' ἔχουσι πλέον οἱ λίθοι πλειότερον ἴσως αἷμα καὶ σπλάγχνα μᾶλλον οἰκτίρμονα!

Ἐὰν σὲ ἠγάπα!...Ἄκουσόν με, Γαλάτεια: πό-

σον θὰ ἐλαφρύνετο ἡ ἔνοχος καρδία μου ἐὰν σὲ ἔβλεπε θλιβομένην μικρὸν διὰ τὸ μέγα ἔγκλημα, ὑγραίνουσαν τὰ ὄμματά σου μὲ δύο κἂν μετανοίας δάκρυα! Ὁ Πυγμαλίων ἦτο ὁ παρὰ θεῶν σύντροφος τῆς ζωῆς σου, Γαλάτεια· ὁ Πυγμαλίων ἔπταισε μόνον καὶ μέγιστα καθ' ἡμῶν ὅτι ἠγάπα ἀμφοτέρους τρυφερώτατα· ἡ πίστις ἦτο τὸ πταῖσμά του. Ὁ Πυγμαλίων θὰ εἶχε θεμέλιον τῆς ζωῆς του τὸν Ῥέννον καὶ λαμπρὸν τῆς κεφαλῆς του διάδημα τὴν Γαλάτειαν. . . Ἐκ τόσων παλμῶν ἔρωτος οὓς ἐντός σου αἰσθάνεσαι οὐδ' εἷς αὐτῶν σὲ λέγει ἀνηλεῆ, οὐδ' εἷς σὲ κατηγορεῖ ὡς ἀγνώμονα;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ *ἐπτοημένη*

Μέγιστοι θεοί!.. Μήπως, Ῥέννε, μήπως ὁ Πυγμαλίων ἀκόμη ζῇ;

ΡΕΝΝΟΣ

Οἴμοι!.. Κλαίω διότι εἶνε πλέον ἢ νεκρός...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ *περιβάλλουσα διὰ τῶν βραχιόνων της αὐτὸν ἐρωτικώτατα*

Ὦ Ῥέννε, Ῥέννε φίλτατε· τοσοῦτον λοιπὸν σὲ συγκινεῖ πλειότερον ὁ παρελθὼν ἐκεῖνος καὶ ἀφανισθεὶς ἐς ἀεί, ἡ νεαρὰ ἐκείνου ἀνάμνησις, παρὰ ἡ ζῶσα καὶ ἐνώπιόν σου σπαίρουσα ἀπὸ χαρᾶς καὶ πάθους Γαλάτεια;

Ἰδὲ πῶς πέραν ἐκεῖ εὐπαθὴς ἡ ἀμφιλύκη μεταξὺ

σκιᾶς καὶ φλογῶν διαχυμαίνεται, ἰδὲ ἡ ἡώς, ἐνῷ ὑπανατέλλουσα πρὸ τοῦ κόσμου αἰδήμων ἐρυθριᾷ ἰδὲ πῶς φίλερως πλημμυρεῖ τοὺς ἀγροὺς ἀπὸ δάκρυα ἀδαμάντινα! Ἰδὲ πῶς τὰ πτηνὰ ἀναπετῶσιν ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον χαρμόσυνα καὶ πῶς τὰ ἄνθη ἀνακύπτουσι φαιδρὰ ἀπὸ τῆς νυκτὸς τὴν πλατεῖαν καὶ μέλαιναν πτέρυγα. Ὅλα τὴν στιγμὴν αὐτήν, ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν θνητῶν διανοίγονται εἰς τὸ φῶς, τὴν ζωὴν καὶ τὸ μειδίαμα· μόνη ἡ καρδία τοῦ Ρέννου βαρυθμεῖ, μόνος ὁ Ρέννος θὰ ηὔχετο ἀκόμη τῆς νυκτὸς τὸ ὄνειρον καὶ ὄχι τῆς πρωίας τὴν φωτεινὴν ἀλήθειαν!

ΡΕΝΝΟΣ

Καὶ οὐδέποτε, λοιπόν, Γαλάτεια, τὰ ἐρυθρᾶ πυρὰ τῆς ἡοῦς, οὐδέποτε ταῦτα θὰ σοὶ ὑπαναμνήσωσι τὸ χυθὲν αἷμα τοῦ Πυγμαλίωνος; Οὐδέποτε ὅταν ὅλα τὴν πρωίαν ἀναγεννῶνται εἰς τὴν ζωήν, οἱ ὄφεις ἔτι καὶ οἱ φονεῖς, οὐδέποτε θὰ ηὔχεσο νὰ ἀναγεννᾶτο ἀπὸ τοῦ θανάτοο ὁ Πυγμαλίων σου;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Οὐδέποτε.

ΡΕΝΝΟΣ *μετὰ μικρὸν*

Γαλάτεια, εἰπέ: ἐὰν αἴφνης ἐφονευόμην ἐγώ, θὰ ἠγάπας κἂν τότε τὸν Πυγμαλίονα;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Οὐδὲ τότε. Ποτέ!

ΡΕΝΝΟΣ φέρων τὴν χεῖρά του πρὸς τὸ στόμα τῆς Γαλατείας

Φεῦ· καὶ ἀντὶ τῆς ἀβύσσου αὐτῆς τὴν θύραν νὰ φυλάττωσι φρικαλέοι δράκοντες, ἄγγελοι καὶ φρουροὶ αὐτῆς ἐτέθησαν τὰ λεπτὰ καὶ ῥόδινα ταῦτα χείλη!..

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Σκέπτεσαι πολύ, πάρα πολύ, Ρέννε... Ἄφες πάντα πένθιμον λογισμὸν νὰ ταφῇ μετὰ τοῦ Πυγμαλίωνος εἰς τὴν νύκτα τῆς χθές· δι' ἡμᾶς ἰδοὺ ἀνατέλλει νέα πρωΐα. Δὸς ἤδη εἰς τὴν Κύπρον τὴν σπάθην καὶ εἰς ἐμὲ τὸν Ρέννον ἀνάσσοντα.

ΡΕΝΝΟΣ μετ' ἀποφάσεως

Νὰ δώσωμεν ὅμως πρῶτον εἰς τὴν πόλιν τὸ ξίφος ἁγνόν... Ἦτο πολὺ τὸ αἷμά του καὶ ἐβάφη μέχρι λαβῆς ἡ σπάθη, Γαλάτεια. Φέρε μοι ἤδη ὕδατα ν' ἀποπλύνω ἀπὸ τῆς λεπίδος τὰς κηλίδας τοῦ αἵματος. Ἦτο πολὺ τὸ αἷμά του.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ θήκη κρύπτει τὰς κηλίδας, Ρέννε. Ἔς ἄλλοτε ὁ ἁγνισμός. Ἐλθὲ τανῦν καὶ ἀνάπαυσον τὴν κεφαλὴν βαρεῖαν, κεφαλὴν παιδός...

ΡΕΝΝΟΣ

Ὄχι· ἂς ἀπαλειφθῇ ὅσον τάχιστα καὶ ἡ ἐλαχίστη τοῦ αἵματός του σταγών. Οἱ ὀφθαλμοί σου ἐπὶ

τούτῳ, Γαλάτεια, οὐδὲ κἂν ἓν δάκρυ δύνανται νὰ μοὶ δανείσωσιν... Φέρε λοιπὸν ὕδατα τῆς πηγῆς.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἔστω, Ρέννε· ἔχεις δίκαιον. Πᾶν ἴχνος τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐγγὺς ἡμῶν ἂς ἀπαλειφθῇ Τὸ νᾶμα τῆς πηγῆς θὰ ἀποπλύνῃ τὰς κηλῖδας τῆς λεπίδος, τὸ φίλημά μου τὴν κατήφειαν τοῦ μετώπου σου. — Μὲ ἀγαπᾷς ;

ΡΕΝΝΟΣ

Πόσον πλέον μάταιον!

Ἡ Γαλάτεια ἀπέρχεται

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν προσητένισεν ἀπερχομένην τὴν Γαλάτειαν

ΡΕΝΝΟΣ μόνος

Γῆ καὶ οὐρανέ!.. Εἶνε ἡ γυνὴ αὕτη, εἶνε ἡ Γαλάτεια ἐκείνη εἰς ἣν μαρμάρου ἔτι ἄγαλμα ὁ Πυγμαλίων ἔδωκε τὴν ζωὴν καὶ τὰ ὄμματα, τὸν ἔρωτα καὶ τὸν ἥλιον; Εἶνε αὕτη ἐκείνη ἥτις ἀπὸ τοῦ λίθου ἐξυπνήσασα εὗρε θερμὸν εἰς τοὺς πόδας της λάτριν καὶ ἅμα θεὸν ζείδωρον ἄνωθέν της τὸν Πυγμαλίωνα; Ὦ ἐπὶ ἔτη μακρὰ, τυφλὲ, σὺ ὁπόταν ὑπὸ τὰς χεῖρας ἰατροῦ ἀναβλέψῃς καὶ παραστῇ ἐνώ-

πιόν σου ὁ κόσμος γελῶν καὶ βασίλειος, φόνευσον, φόνευσεν ἀνηλεῶς τὸν ἰατρὸν ἐκεῖνον ὅστις τοσοῦτον σὲ ἠδίκησεν! Ὦ νήπια θηλάζοντα, μόλις τοῦ λοιποῦ ἀναφυῶσιν οἱ πρῶτοι ὀδόντες σας σπαράξατε αὐθωρεὶ δι' αὐτῶν τὰ στήθη ὅθεν ἠντλήσατε τὸ γάλα καὶ τὴν ζωὴν, σπαράξατε τῆς μητρός σας τὰ στήθη ἥτις σᾶς ἔδωκε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ἡλικίαν τῆς ἀθωότητος! Ὦ εὐγνωμοσύνη, ἡ γλυκυτέρα θεότης, γενοῦ ἐριννὺς, ῥαῖνε τοῦ λοιποῦ τὸν εὐεργέτην ἀντὶ δακρύων μὲ ἀρὰς, φίλει αὐτὸν μὲ τῆς ἐχίδνης τὸν ἄγριον ὀδόντα, ἀνάπνεον τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοῦ στήθους σου ἀντὶ ἐλέους λοιμόν!... Ἀλλ' ὄχι, ὄχι· ἔτι πλέον καὶ ἔτι πρός: ἔλθετε, βασιλεύσατε μέσῳ ἡμῶν οἱ θεοὶ οἱ ἀνήλιοι, ἡγοῦ, σὺ κέρβερε, τοῦ ἅρματος τῆς Ἠοῦς, ἀντὶ δὲ τοῦ χρυσάκτινος Φοίβου ἃς κυλίεται ἕρπουσα ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ αἱματόχρους καὶ μέλαινα σφαῖρα, ἀφοῦ ἡ Γαλάτεια φονεύει τὸν Πυγμαλίωνα, διότι αὕτη ἐφόνευσεν ἤδη, ἐφόνευσε πλέον αὐτόν!... Ἡ Γαλάτεια!... Ὦ γυναῖκες, γυναῖκες, ὅταν ἦσθε προβάτιδες, εἶσθε...

(Κτυπῶν διὰ τοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος μετὰ στιγμὴν ἀγωνίας)

Δανείσατέ με λοιπὸν σεῖς, ἐρέβη τοῦ Ἅδου, εἰκόνα αὐτῶν ἀληθῆ καὶ βροντήσατε σεῖς, κεραυνοὶ, δικαίαν κατὰ τούτων ἀράν!

(Φαίνεται έπανερχομένη ή Γαλάτεια)

Ἰδού, ἔρχεται προσμειδιῶσα ὡς ὅτε πρῶτον ἐνητένισε τὴν αὐγὴν καὶ τὰ ἄνθη! Ἔρχεται χαίρουσα καὶ ἐν τούτοις πεποιθυῖα ὅτι ἐφόνευσα τὸν θεὸν αὐτῆς καὶ Πυγμαλίωνα! Ὦ, καὶ ἂν μὴ συνήντα ἐμέ, θ' ἀνελάμβανε ρωμαλέον τινὰ δοῦλον καὶ θὰ συνέτριβεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στήθους της...

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Ρέννος ἐν ἀπογνώσει. Γαλάτεια κρατοῦσα λεκάνην χρυσῆν καὶ χρυσοῦν ἀμφορέα μετὰ μεμυρωμένου ὕδατος.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Διατὶ σκυθρωπάζεις, Ρέννε μου; Εἴθε τὸ ὕδωρ τοῦτο ν' ἀποπλύνῃ μετὰ τῆς σπάθης καὶ τὸν φόνον ἀπὸ τῆς μνήμης σου!...

(Ὁ Ρέννος σιωπᾷ. Ἡ Γαλάτεια ἀποθεῖσα τὴν λεκάνην καὶ τὸν ἀμφορέα ἐπὶ τραπέζης)

Ἰδοὺ ὅ,τι μοὶ ἐζήτησες. Θέλεις ἔτι τὰ χρυσᾶ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων; Εἰμὶ ἑτοίμη. Εἰπέ.

(Ὁ Ρέννος σιωπᾷ. — Ἐρχομένη πλησίον του ὑπερπαθής)

Ἆ, ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι μίαν μόνην στιγμὴν θὰ ἐλυπεῖσο οὕτω, Ρέννε, ἡ χεὶρ τῆς Γαλατείας μόνη θὰ ἐβάφετο μὲ τὸ αἷμά του...

ΡΕΝΝΟΣ

Ὦ Θεοί, εἴθε νὰ μετεβάλλετο πᾶσά μου λέξις εἰς μάχαιραν ὅπως μὲ χιλίας ὁμοῦ πληγὰς θανατώσω αὐτήν!

('Ανασπῶν τὴν σπάθην καὶ τραυματίζων τὴν Γαλάτειαν)

Μαινὰς ἀγνώμων, προδότις, ἀπόθανε!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ῥέννε!...

(Πίπτει καιρίως κτυπηθεῖσα. — Ὁ Ῥέννος φεύγει πρὸς τὰ προσκήνια, κρατῶν σπασμωδικῶς τὴν σπάθην καὶ κύπτων τὸ μέτωπον ὡσεὶ ἔκφρων.— Ἡ Γαλάτεια θλίβουσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν πληγὴν ὑπὸ τὸν εὐώνυμον μαστὸν καὶ συρομένη πρὸς τὸν Ῥέννον)

Ὦ, οὐδέποτε, οὐδέποτε μὲ ἠγάπησες! Ἐὰν μοὶ ὡμολόγεις τοῦτο πρότερον, ἡ σπάθη αὕτη θὰ ἦτο περιττή... Ὅμως μὴ φεύγεις, ἐλθὲ πλησίον μου, Ῥέννε. Ἐὰν ἐν ἐμοὶ ἐφόνευσες ὡς μέλαν σπλάγχνον τὴν ἀγνωμοσύνην, ἡ καρδία ὅμως, τὸ ὑπόλοιπον ὅμως σῶμα ζῇ ὅλον ἔρως πρὸς σὲ καὶ ἔλεος. Ἐλθὲ πλησίον μου, Ῥέννε. Ἐὰν ἡ προδότις ἀποθνήσκῃ, ὤ, ἂς ἐπιζήσῃ κἂν ἡ ἐρωμένη εἰς τὴν μνήμην σου! Εἴθε νὰ ζήσῃς ἐπὶ τοῦ κόσμου εὐδαίμων, Ῥέννε· ἀλλὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς, μὴ μὲ λησμονήσῃς σύ, ὡς ἐγὼ λησμονῶ ὅτι ὁ Ῥέννος μὲ ἐφόνευσεν... Εἰπέ με κἂν, φίλε μου: ἐπιζῇ εἰς τὸν Ἅ-

δην ὁ ἔρως; —Ἐλθὲ πλησίον μου..., λύει τὰ γόνατά μου ὁ θάνατος...

(Μετὰ μικρόν. Γεγωνυῖα)

Σοὶ ἔδωκα τὴν ζωήν μου· μοὶ ἀρνεῖσαι ἓν φίλημα;

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Οἱ ἀνωτέρω Ρίπτεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Τί εἶπες;..., Γαλάτεια!,.. Ρέννε!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ προσιδοῦσα τὸν Πυγμαλίωνα

Ἆ!...

Ἀπονεκροῦται.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Πῶς, πρὸς σὲ λοιπὸν, Ρέννε, πρὸς σὲ ὁ ἔρως της; Εἶμαι λοιπὸν ὁ Πυγμαλίων ἔτι ἢ παρεφρόνησα;

(Κτυπῶν τὸ μέτωπον)

Οἴμοι, πάντα, πάντα ἤδη ἐννοῶ! Ὦ θεοὶ, διατί μὺ ἠπατήσατε; Ἆ Ρέννε, διατὶ μὲ ἠδίκησες; Λαλήσατέ με λοιπὸν, βραγχναὶ ἐριννύες, λαλήσατε: ἀπέθανε μοιχαλίς;

ΡΕΝΝΟΣ ἀνεγείρω τὸ πρόσωπον

Ὄχι.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ γονυκλιτῶν πρὸ τῆς νεκρᾶς

Ὦ Γαλάτεια, Γαλάτεια, Γαλάτεια, εἰς τί σοὶ ἔπταισα; Πῶς λοιπὸν, ἀποθνήσκεις, ἐκλείπεις, ὄνειρον; Μὴ ἀποθάνῃς! Ἐξύπνα, ἐξύπνα καὶ σοὶ δίδωμι συγγνώμην... Ὤ, ἐλέησον! Γαλάτεια, δός μοι νὰ ροφήσω ἐγὼ τῆς πληγῆς σου τὸ δηλητήριον, διότι σὲ ἀγαπῶ ἀκόμη, σὲ ἀγαπῶ, σὲ ἀγαπῶ, σὲ ἀγαπῶ...

(Θλίβων τὰς χεῖρας καὶ φιλῶν αὐτῆς τὸ μέτωπον)

Ὤ, ἀπέθανεν!

(Ἀνεγειρόμενος καὶ μεταπίπτων εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ ἀδελφοῦ του)

Ὤ, διατὶ νὰ ἐπανέλθῃς ἀπὸ τὴν ξένην, ἀδελφέ μου!

(Κλαίει.— Μικρὰ οἰκτρὰ σιγή.)

Διατί νὰ μὴ μὲ ἐφόνευες πρὸ ὀλίγων ὡρῶν ὅτε ἠγνόουν ἔτι τὴν Γαλάτειαν Ρέννε;

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

ΕΙΚΩΝ

Οἱ ἀνωτέρω. Ὁ Εὔμηλος, μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας, ἐπιφαίνεται παρερχόμενος εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς, τὸ δὲ κατάβλημα πίπτει.

ΤΕΛΟΣ

ΧΙΜΑΙΡΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΩι ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗι

ΕΙΣ ΜΙΤΥΛΗΝΗΝ

ΧΙΜΑΙΡΑ

ΠΟΙΑΝ ΓΛΩΣΣΑΝ ΛΑΛΟΥΣΙΝ ΕΝ ΤΩ ΟΥΡΑΝΩ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΝΙΝΟΣ
ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ
ΚΙΜΩΝ } νέοι ὁμήλικες καὶ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους.

ΙΡΙΣ νέα κόρη, ἐρωμένη τοῦ ΝΙΝΟΥ.
ΝΥΜΦΗ τις αἰθερία.
Δύο ΥΠΗΡΕΤΑΙ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Δωμάτιον σπουδαστοῦ. Κλίνη λευκόπεπλος. Βιβλιοθήκη μικρὰ ἐπάνω γραφείου. Παρὰ τὴν κλίνην τραπέζιον πλῆρες βιβλίων καὶ ἐγγράφων ἀτάκτων. Ἐπ' αὐτοῦ καίει ἀμυδρὸν φῶς λαμπτῆρος, κεκαλυμμένου διὰ καλύπτρας. Ἐπὶ τῆς κλινης κεῖται ὕπτιος ὁ Νῖνος, ἔχων τὰς χεῖρας ἀνερριμένας πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ σκεπτόμενος. Ἑσπέρας.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἀνοιγείσης βιαίως τῆς θύρας εἰσέρχεται ζωηροὶ ὁ Κίμων καὶ ὁ Φρειδερῖκος. Νῖνος.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Καλὲ, κοιμᾶσαι; Αἴ, Νῖνε! Αἰωνίως ὄνειρα;

ΝΙΝΟΣ ἀνεγειρόμενος

Χαίρετε. Πῶς τοῦτο;

ΚΙΜΩΝ

Ἐμπρός! Ἑτοιμάσου.

ΝΙΝΟΣ

Τί τρέχει; Καθήσατε πρῶτον. Πόθεν, Φρειδερῖκε; Διὰ ποῦ;

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Ἀπόψε θὰ ἴδωμεν τὴν τύχην μας. Θὰ μεταβῶμεν εἰς τοῦ θείου του ὅπου κατ' ἔτος τὴν παραμονὴν τοῦ νέου γίνεται μέγα χαρτοπαίγνιον.

ΚΙΜΩΝ πλησιάσας πρὸς τὴν τράπεζαν

Καὶ δεῖπνον λαμπρόν. Τοὐλάχιστον ἂν κενοῦται τὸ βαλάντιον, πληροῦται ὁ στόμαχος. Πικρὰ παρηγορία, ἀλλά...

(Κύπτων ἐπί τινος μικροῦ βιβλίου ἀνοικτοῦ καὶ ἀναγινώσκων εὐφώνως, ἐνῷ ὁ Φρειδερῖκος ἀποθέτει τὸν πῖλον καὶ τὸ ἐπανωφόριόν του)

Εἰς σύρτιν ὅπου στρώννυται ἀνόκοπτος γαλήνη
Τὸ εὔθρυπτον ἀκάτιον τοῦ βίου μου προσπλέεις
Χεὶρ ἄγνωστος τὴν τρόπιδα πρὸς ταύτην διευθύνει—

(Κλείσας καὶ ἀπωθῶν τὸ βιβλίον)

Ὢ ἀδελφέ! Εἰς σύρτιν ὅπου στρώννυται γαλήνη καὶ σελήνη καὶ ὀδύνη καὶ μυρσίνη καὶ θρῆνοι καὶ κρίνοι! Ἐὰν δ' ἐκείνη—δηλαδὴ βεβαίως ἡ Μαρία

—τύχῃ νὰ ἦναι νησιῶτις καὶ προφέρεται Μαρίνα, γίνονται οἱ κρίνοι κρίνα:

Οἱ ἄγγελοι ἐζύμωσαν τὰ ῥόδα καὶ τὰ κρίνα
Καὶ σ' ἔπλασαν, Μαρίνα!

ΝΙΝΟΣ

Εἶσαι βέβηλος. Ἡ Βαλαβάνης ἦτο τὸ γλυκύτερον καὶ ἁγνότερον ἄστρον τῆς νέας ἑλληνίδος ποιήσεως.

ΚΙΜΩΝ

Ὦ ἀδελφέ! Γνωρίζεις κατὰ τί διαφέρουσιν οἱ ποιηταὶ ἀπὸ τούς, τούς, τούς; Ὅτι οἱ ποιηταὶ φέρουσι τὰ πτερὰ ἔσωθεν τῆς κεφαλῆς, ἐνῷ ἐκεῖνοι ἔξωθεν, ὡς ὁ Τάπας τοῦ Ῥαγκαβῆ, ὡς ὁ Λὴρ τοῦ τοῦ Σαικσπήρου, ὃν προχθὲς μοὶ ἀνεγίνωσκες. Ἐγὼ ἐννοῶ τοὺς ποιητὰς ὅταν κατορθώσωσιν, ὅτι κἂν ὁ μυρόεις ἐκεῖνος ποιητὴς τῆς Σύρου ὅστις πετασθεὶς εἰς τὴν ἀγκάλην πλουσίας, παχείας καὶ στείρας συζύγου τοιαύτην προὐκάλεσεν ἐκ μέρους φίλου ἰατροῦ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἐπερωτῶντας φίλους του εἴδησιν:

«Ὁ φίλος μας... Βύρων
Ἀκάματος σπείρων
Παχὺν ἀλλὰ στεῖρον
Εἰσέτι ἀγρόν,

Ὀρφεὺς τῶν ταλλήρων,
Μουσῶν ἀναργύρων
Νὰ ψάλλῃ τὸν λῆρον
Δὲν ἔχει καιρόν.»

ΝΙΝΟΣ

Ὡραῖον!

ΚΙΜΩΝ

Ἄς ἀφήσωμεν λοιπὸν αὐτά.—Θὰ ἔλθῃς ἀπόψε μαζῆ μας Νῖνε; Τί ἐκέπτεσο; Εἶσαι βαρύς. Τί καινόν;

ΝΙΝΟΣ

Κενὸν τὸ βαλάστιόν μου ὡς πάντοτε.

ΚΙΜΩΝ γελῶν εἰρωνικῶς

Ἀλλὰ πλήρης ὁ οὐρανὸς ἀστέρων καὶ ἡ καρδία σου αἰσθημάτων καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου δακρύων καὶ τὸ κρανίον ποιήσεως!

ΝΙΝΟΣ

Καὶ τὸ στόμα σου σιέλων.—Κάθησον, Φρειδερῖκε.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Θὰ καθήσω, ἀφοῦ πρὸ τριῶν ἤδη μηνῶν κάθημαι μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καί τοι λαδὼν δίπλωμα πολύδακρυ. Μ' ἔρχεται ὅμως νὰ μεταδῶ μὲ αὐτὸ εἰς τὸν Κύριον Πρύτανιν καὶ νὰ τῷ εἴπω: Σεβαστέ μοι Κ. Καλλιγᾶ, σᾶς δίδω τὸ δίπλωμά μου καὶ δόσατέ μου ὀπίσω τὰ τέσσαρα ἔτη ἅτινα κατέφθειρα φοιτῶν ἐν τῇ Νομικῇ καὶ τὰ πτωχά μου κερμάτια ἅπερ κατέφαγα μάτην σπουδάζων. Ἐν Ἑλλάδι πέντε ἔτη πρέπει νὰ σπουδάζῃς ἐπιστή-

μην καὶ πέντε ἔτη ὕστερον νὰ κυνηγῇς ὅπως εὕρῃς πελάτην τινά. Ἐὰν ἡ Θέμις πάλαι ποτὲ ἦτο τιτανὶς καὶ παρθένος, ἤδη ἔχει τόσους ἐραστὰς ὥστε ἡ παρθένος ἔγεινεν ἡ κόρη τῶν τριόδων.

ΚΙΜΩΝ

Τὸ φρονιμώτερον εἶνε νὰ φροντίσῃς καὶ διπλώσῃς ἐν τῷ διπλώματι ὄχι ψωριῶντά τινα πελάτην, ἀλλὰ νύμφην, δηλαδὴ προῖκα.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Πτωχὴ ἐλπίς! Ἐν τούτοις ἡ νομικὴ εἶναι πάντοτε παγίς· εἶναι ἀράχνη ἐν ᾗ συλλαμβάνεται καὶ νεκροῦται ἡ πτωχὴ μυῖα, ἀράχνη ἣν διασπᾷ καὶ καταστρέφει ὁ ἰσχυρὸς Σφήξ. Χωρὶς νὰ πρόκηται περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἑταιρίας...

ΝΙΝΟΣ λαμβάνων τομίδιον ποιήσεων

Ῥοῦς ἰδεῶν ἐσκωριασμένων. Ποῦ χάνεσθε! — θὰ σᾶς ἀναγνώσω τὴν Σιωπὴν τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. Εἶναι ἀριστούργημα αἰσθήματος καὶ χάριτος καὶ λεπτότητος.

ΚΙΜΩΝ ἁρπάζων τὸ βιβλίον

Ὄχι, ὄχι, ἀδελφέ! Ὄχι! Ἡ σιωπὴ τοῦ Κ. Παράσχου εἶναι τόσον εὔγλωττος καὶ τόσον ὡραία, ὥστε ἂν δὲν ὡμίλει τοσοῦτον ἡδυεπῶς θὰ ηὐχόμην τοῦ λοιποῦ νὰ ἦτο αἰωνία. Ἐν τούτοις ἀπόψε ὁμι-

λοῦσι περὶ Τύχης, περὶ Χρόνου, περὶ Χρυσίου, περὶ Σατανᾶ τέλος, ἀλλ' ὄχι περὶ ποιήσεως.

ΝΙΝΟΣ

Ἐν τούτοις οὐδὲν ποιητικώτερον τῆς ἑσπέρας αὐτῆς. Τὸ ἔτος τὴν νύκτα ταύτην ἀποθνήσκει, ὡς ὁ κύκνος, ἀναδίδων κελάδημα, κελάδημα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Εὐδαίμων ὅστις ἐγερθῇ τὴν πρωίαν μὲ τὸ μειδίαμα τῆς μοίρας εἰς τὸ θυλάκιον, μὲ τὸ βάρος δισχιλίων αἴφνης δραχμῶν, βάρος γλυκὺ πάντοτε καὶ ἐλαφρότατον, ὡς ἡ κηδεμονία πλουσίων ὀρφανῶν, ὡς ὁ βραχίων ἐρωμένης.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Πῶς ἔχει ἀληθῶς ἡ ἐρωμένη σου, Νῖνε;

ΚΙΜΩΝ

Πῶς ἔχει ἡ ἐρωμένη του; Τοῦτο εἶνε ἐλάχιστον Ὅ,τι μέγιστον εἶνε ὅτι οὐδὲν ἔχει. Ἔχει ὅμως καὶ κἄτι...

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Τί;

ΚΙΜΩΝ

Ὅ,τι εἶναι ἡ μόνη εὐδαιμονία τῶν βασιλέων καὶ ἡ μόνη δυστυχία τῶν γυναικῶν: πολλὰ ἔτη.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Ἀπατᾶσαι· εἶναι νεαρά, νεαρωτάτη. Ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο. Ἔχει σῶμα λεπτόν, ὡς οἱ ἰσχνοὶ στά-

χυες οὓς ὠνειρεύθη ὁ Φαραώ, ὀφθαλμοὺς καστανούς, ὄχι καστανούς, διότι ἐν Ἑλλάδι οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ μαρμαίρουσι μόνον εἰς τὰς ποιήσεις· πρόσωπον μελαγχροινὸν ὡς ἡ ἀπὸ τῆς ἀναργυρίας μελαγχολία· κόμην μέλαιναν καὶ χλιδίζουσαν· χείλη μικρὰ ὡς τὰ ὦτα τῶν βασιλέων· πόδας μικροὺς ὡς τὰ φιλήματα· προῖκα... τὰς ἐπωμίδας τοῦ πατρός της.

ΚΙΜΩΝ

Τί ἔχει λοιπὸν καὶ ἀγαπᾷς αὐτὴν τόσον, Νῖνε;

ΝΙΝΟΣ

Καρδίαν.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ καὶ ΚΙΜΩΝ

Ὢ, ὤ, ὤ!

ΚΙΜΩΝ

Τί εἶνε πάλιν αὐτὸ τὸ προκατακλυσμιαῖον μεγαθήριον, ἡ καρδία; Αὕτη συναπέθανε μετὰ τῆς θρησκείας τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἡ Ἄρτεμις καὶ ἡ οὐρανία Ἀφροδίτη καὶ ἡ Παλλὰς καὶ ὁ πτερωτὸς Ἔρως.—Ἔχει καρδίαν! Καλλίτερον ἡ καρδία της νὰ ἦτο οἰκόπεδον.

ΝΙΝΟΣ

Ἡ εὐδαιμονία ὅμως κλείεται ἐκεῖ καὶ ὄχι εἰς τὸ βαρὺ θυλάκιον. Οὕτω μυρίων τόμων βιβλιοθήκη εἶνε μηδέν, ἀπέναντι μιᾶς καὶ μόνης ἀληθοῦς ἀνθρώπου κεφαλῆς.

Καρδία, εὐδαιμονία, ἀρετή! Ἡ ἀρετή, Νῖνε, ἐὰν μὴ ἦνε συμφέρον, εἶνε ὑποχονδρία· μὴ χάνεσαι! Γεννᾶσαι στρυφνός, νωθρός, δειλός, ἠλίθιος ἤτοι ἐνάρετος, ὅπως γεννᾶταί τις ἀνάπηρος. Τούτους τοὺς ἀναπήρους, οἱ Σπαρτιᾶται ἔρριπτον εἰς τοὺς Ἀποθέτας, τὸ βάραθρον· τοὺς ἐναρέτους ῥίπτουσιν αἱ κοινωνιαι εἰς τὴν πενίαν, τὴν καταφρόνησιν καὶ τὴν παραφροσύνην· μὴ χάνεσαι! Ἡ εὐδαιμονία εἶνε ἡ θρησκεία τῶν ὀνείρων, τὸ ὄνειρον τῶν ποιητῶν, ἡ ποίησις τῆς ἀφαιρέσεως, ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ἰδανικοῦ, ὁ μῦθος τοῦ παρελθόντος καὶ ἡ πίστις τοῦ μέλλοντος. Μὴ χάνεσαι! Ἡ καρδία εἶνε ὁ πίθος τῆς Πανδώρας, πλήρης κακῶν, ἐν ᾧ πιστεύουσι μόνον οἱ μωροὶ Ἐπιμηθεῖς· εἶνε τὸ μεγαλεῖον τῆς γυναικὸς καὶ ἅμα ἡ ἀχίλλειος πτέρνα της· διότι ἂν ἡ Ἴρις ἀγαπᾷ ἤδη σὲ ἀπὸ ἁγνοῦ ἔρωτος τιμῆς καὶ φιλίας, αὔριον θ' ἀγαπήσῃ ἄλλον, ἐπίσης ἴσως ἁγνῶς, ἀπὸ αἴσθημα ἐλεημοσύνης, διότι ἀπαιτεῖ ὁ μιαρὸς καὶ κλαίει γονυκλινής· τὴν ἐπαύριον ἄλλον τινά, ἴσως ὑπολοχαγόν, ἀπὸ αἴσθημα θαυμασμοῦ πρὸς τὴν σπάθην καὶ τὰς ἐπωμίδας, ἐπίσης ἁγνῶς· τὴν ἄλλην χωλόν τινα ἢ μάγειρον ἀπὸ πλῆξιν ἢ ἰδιοτροπίαν· μίαν ἡμέραν τέλος νεαρώτερόν τινα, ἐπίσης ἐν δικαίῳ καὶ εἰλικρινείᾳ, διότι οἱ πρὸ αὐ-

τοῦ τέσσαρες ἀπητμίσθησαν, διότι ἀνάγκα οὐδὲ θεοὶ μάχονται, ὄχι τὰ ὡραιότερα τῶν πτηνῶν. Μὴ χάνεσαι! Ἔπειτα τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ, ἡ περὶ τὸν βίον λεπτολόγος φιλοκαλία δὲν σ' ἐμποδίζουσι νὰ ἦσαι σύζυγος;

ΝΙΝΟΣ

Σιωπῶ· διότι ἡ φαντασία σου, ὡς ἡ κάμηλος, εὑρίσκεται εἰς τὴν ὀχείαν της.

ΚΙΜΩΝ

Ἴσως· ἀλλ' ἡ ἰδική σου εἰς τὴν ἀποθέωσίν της, ἀφοῦ λαλεῖς περὶ καρδιῶν.—Λοιπὸν ἀφοῦ ἔχει οὕτω, τί ἤθελες νὰ ἦσο καλλίτερον, πάπας ἢ παππᾶς;

ΝΙΝΟΣ γελῶν

Ἂν δὲν ἐφοβούμην τὴν ἀναμαρτησίαν... Ὄχι, ἤθελα νὰ δύναμαι νὰ ἦμαι ὅ,τι εἶμαι. Ἐλεήμων, ὀνειροπόλος, ἀγαθός, νὰ δίδω ἑσπερίδας εἰς τοὺς φίλους μου, φιλήματα εἰς τὴν ἐρωμένην μου, τόμους ὡραίους εἰς τὸν κόσμον, χρυσίον εἰς τοὺς πτωχούς.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Χαρίεσσα ἐξοχικὴ ἔπαυλις, ἀντὶ ἀηδόνος κόρη ἐκεῖ προσφιλής, ἅμαξα ἐλαφρὰ καὶ ὑπόπτερος, βιβλιοθήκη χρυσῆ καὶ πλουσία, τὸ ὅπλον τοῦ κυνηγοῦ ἀνὰ χεῖρας, ἰδοὺ τῆς ζωῆς μου τὸ ὄνειρον.

ΝΙΝΟΣ

Αἰώνιον ὄνειρον τῆς νεότητος!

ΚΙΜΩΝ

Πεντακοσίων χιλιάδων φράγκων ἐτήσιον εἰσόδημα, πρέσβυς ἐν Βιέννῃ ἢ Παρισίοις ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν, τὴν ἡμέραν τὸ στῆθος κεκαλυμμένον ἐκ παρασήμων βασιλέων καὶ τὴν νύκτα τὸ πρόσωπον ἐκ φιλημάτων πριγκηπισσῶν, τοῦτο τὸ δάκρυ τοῦ παρελθόντος μου καὶ ὁ καγχασμὸς ἴσως τοῦ μέλλοντός μου, διότι πιθανῶς νὰ ἀποθάνω ὑγειονομοσταθμάρχης.

ΝΙΝΟΣ

Θαυμάσιον, ἀλλὰ μηδὲν ἄγαν, φίλε Κίμων. Ἔχε πεποίθησιν ὅτι οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἁλουργίδα ἀλλ' εἰς τὴν καλύβην τῶν πενήτων κρύπτεται μᾶλλον, ὡς ἀρχαιότης ὑπὸ τὸ χῶμα, ἡ εὐδαιμονία· ὅπως τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ θὰ εὕρῃς μᾶλλον εἰς τὰ παιδία καὶ εἰς τὰ νήπια παρὰ εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς τοὺς γέροντας.

ΚΙΜΩΝ

Τότε ἂς εἶχα τὴν κόρην ἐκείνου, τοῦ Φειδίου! Οὕτω μόνον θὰ ἔστεργον τότε τὰ τοῦ Σουτσείου στίχου:

Παρ' ἀνάκτορα πριγκήπων, παρὰ ὄροφοι χρυσοῖ,
Ἡ καλύβη ὅπου σύ...

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Ὕψιστοι θεοί! Τὴν εἶδα χθές. Μὲ ἦλθε νὰ ῥήξω κραυγὴν φρικαλέαν καὶ νὰ τραπῶ εἰς φυγὴν ὀλολύζων. Ἡ θέα τινῶν γυναικῶν μεταβάλλει τὰ περὶ σὲ ὄχι εἰς αἴγλην οὐρανίαν, ὡς λέγουσιν οἱ ποιηταὶ, ἀλλ' εἰς πλατεῖαν φρενοκομείου· φοβεῖσαι περὶ σεαυτοῦ. Εἶπες, Κίμων, Φειδίαν τὸν πατέρα τῆς κόρης αὐτῆς; Πόσον εἶσαι μωρός! Ὁ Φειδίας ἔπλασεν ἀγάλματα, ἀλλ' ἄνευ λαλιᾶς καὶ βλεμμάτων. — Ἐκεῖνοι οἱ ὀφθαλμοί!

ΚΙΜΩΝ

Ἔχεις δίκαιον. Ἐκεῖνοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ἐκεῖνα τὰ χείλη, ὁ λαιμὸς ἐκεῖνος, ἐκεῖνο τὸ στῆθος . . . Γῆ καὶ οὐρανέ!

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Ναί! Νὰ μὲ ἠγάπα καὶ νὰ ἤμην βαρῶνος Ῥῶσσος τρώγων τοὺς χωρικούς μου ὡς θύματα ὑπὸ τὴν θεότητα αὐτήν! Διότι νὰ ἔχῃς ὡραίαν σύζυγον καὶ νὰ ἦσαι πένης, εἶναι ὡς νὰ ἦσαι ἐν τῷ παραδείσῳ μυωπῶν καὶ ἐξυπόλυτος, ὡς νὰ ἦσαι κύριος τοῦ Βυζαντίου ἄνευ τειχῶν καὶ στρατοῦ, ὡς νὰ ὀνειρεύεσαι ὄνειρον εὐδαιμονίας ἀρρήτου καὶ ἐξυπνῶν ν' ἀπαντᾷς ἔμπροσθέν σου δικαστικὸν κλητῆρα μὲ ἀπόφασιν τελεσίδικον. Ὢ, ἂν ἤμην Ῥοσχίλδ!

ΚΙΜΩΝ

Ὢ, ἂν ἤμην τὸ ἀντικείμενον τῶν δακρύων της!

ΝΙΝΟΣ

Νὰ ἤμην καὶ νὰ εἶχα! Ὦ ἐλπίδες καὶ πόθοι, ὦ εὐχαὶ καὶ στεναγμοί, ὦ ῥεμβασμοὶ καὶ ὄνειρα, ὦ νεότης καὶ πενία!

Πᾶ ποτε τῶν δε πόνων
χρή σε τέρμα κέλ
σαντ' ἐσιδεῖν; Ἀκίχητα γὰρ ἤθεα καὶ κέα·
ἀπαράμυθον ἔχει Κρόνου παῖς!..

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Αἴφνης ἀναδύεται Νύμφη χαρίεσσα, φέρουσα χυτὴν μελίχρυσον κόμην, λευκὸν ὡσεὶ χιόνα πέπλον ποδήρη, κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρα ἀμμόμετρον καὶ εἰς τὰ χείλη μειδίαμα.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ

Η ΝΥΜΦΗ

Μή τις ὑμῶν μὲ πλησιάσῃ, διότι εἰς τὸ πρῶτον βῆμα ἐσβέσθην. Νῖνε, εἰς τὸν οὐρανὸν ἔχεις μητέρα. Ἐὰν ἐν τῷ κόσμῳ ἐκοιμήθη, ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ σοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ. Αὕτη σᾶς ἤκουσεν. Αὕτη μὲ στέλλει. Ὅ,τιδήποτε λοιπὸν ἕκαστος ὑμῶν ποθεῖ, εἴπατε αὐτό. Ἅμα στραφῇ τὸ ἀμμόμετρον ὅπερ κρατῶ, ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ ἀνοίγεται νὰ σᾶς ἀκούσῃ. Θὰ παρέλθωσι τρία λεπτὰ χρόνου ἕως ὅτου

ἑτέρωθεν κενωθῇ. Ὅ,τιδήποτε ζητήσετε ἐν αὐτοῖς, θὰ ἔλθῃ. Ἀλλ' ἓν μόνον ζητήσατε, ὄχι πολλά. — Εἴπατε.

Ἡ νύμφη ἀναστρέφει τὸ ἀμμόμετρον. Μένουσιν ὅλοι ἐπὶ στιγμὴν ὡς ἐννεοί.

ΚΙΜΩΝ ἀναφωνῶν

Ὤ, διάβολε! Ἀφοῦ ἔχει οὕτως, ἐγὼ ἴσα ἴσα ἐπόθουν τὴν κόρην τοῦ Φειδίου... Ὄχι· πλούτη θέλω, πλούτη! Δώδεκα ἑκατομμύρια... Στάσου, ὄχι!

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ σπεύδων

Ἐγὼ τὴν ἀθανασίαν. Καὶ τὴν νεότητα ὁμοῦ. Ἀλλὰ καὶ μέταλλον. Δηλαδὴ χρυσίον, χρυσίον, χρυσίον!

ΝΥΜΦΗ

Παρῆλθε τὸ ἓν λεπτόν. Νῖνε, θέλεις τίποτε;

ΝΙΝΟΣ ἔνδακρυς

Πτωχὴ μητέρα!.. Πόσον μὲ ἠγάπα πάντοτε· πόσον μὲ ἀγαπᾷ ἔτι καὶ ἀποθανοῦσα! — Ἐὰν ἔζη!

ΚΙΜΩΝ ἀγωνιῶν

Ὄχι, ταῦτα εἶνε εἰρωνεία, εἶνε προδοσία! Ἔπρεπε νὰ εἰδοποιηθῶμεν πρότερον. Τώρα τί νὰ σκεφθῶ! Στάσου, ὦ νύμφη, ὦ ἄγγελε! Θέλω νὰ δύναμαι τὸ πᾶν, νὰ γείνω αὐτοκράτωρ, νὰ ζήσω μέ-

χρι συντελείας κόσμου· ὄχι, καὶ νὰ ἀναβληθῇ ἡ συντέλεια χάριν μου! Ὦ, ὤ, ὢ!

Ὁ Φρειδερῖκος βηματίζει πρὸς τὸ βάθος ὡς ἐμμανής.

ΝΙΝΟΣ ὀνειροπολῶν

Ἤθελα τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ κόσμου, τὴν παῦσιν τῶν πολέμων, τὴν περίθαλψιν τῶν ὀρφανῶν... Εἰπὲ τῆς μητρός μου... Πτωχὴ μητέρα!.. Πόσα θέλω, πόσα ηὐχόμην!

ΚΙΜΩΝ τῷ Φρειδερίκῳ

Ὦ, τί νὰ ζητήσω!—Τί θὰ ζητήσῃς σύ;

ΝΥΜΦΗ

Ὑπολείπεται ἓν λεπτόν. — Ζητήσατε ἕκαστος ἀνὰ ἕν.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Θέλω νὰ βασιλεύσω ἑκατὸν ἔτη...

ΚΙΜΩΝ

Θέλω νὰ γείνω ὁ Μαθουσάλας ὢν Καῖσαρ... Ὦ, ὄχι: ὁ εἷς θὰ ἔζησε γέρων, ὁ ἄλλος ἐσπαράχθη μὲ εἰκοσιτρεῖς πληγάς.

ΝΙΝΟΣ ρεμβάζων

Ἡ δημοκρατία ἐν τῷ κόσμῳ ὅλῳ θὰ ἦτο θεῖον... Πτωχὴ μητέρα!

(Πρὸς τὴν Νύμφην)

Ἆ, θέλω νὰ ἐπανέλθῃ ζῶν ὁ Ὅμηρος καὶ καταισχυνθῇ ὁ Οὔλφιος καὶ λυθῇ τὸ ὁμηρικὸν ζήτημα·

όχι, διότι τότε θὰ καταργηθῇ ἡ θέσις ἀγαθοῦ καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ...—Πτωχὴ μητέρα, μ' ἐνθυμεῖται πάντοτε!

ΚΙΜΩΝ

Θέλω... Όχι!

ΝΥΜΦΗ

Φεύγω.—Εἴπατε!

ΚΥΜΩΝ

Στάσου, στάσου! Θέλω ὁλόκληρον ἕνα κόσμον! Ἕνα κόσμον!

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ἄπελπις

Θέλω λίρας, λίρας... Λίρας!

Ἡ οὐρανία νύμφη σβύννεται, ὁ ποιητικὸς Νῖνος μένει χαίνων.

ΚΙΜΩΝ

Ἦτο θαυμάσιον!

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Ἦτο μαγεία!

ΚΙΜΩΝ

Ἦτο σατανικόν!

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Ἦτο οὐράνιον!

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ πρὸς τὸν Νῖνον

Ἀλλὰ σὺ τί ἐζήτησες;

ΝΙΝΟΣ συνελθὼν καὶ πίπτων ἐπὶ τῆς ἕδρας του ἄπελπις

Τίποτε!

ΚΙΜΩΝ

Ὦ, θηρίον, θηρίον, θηρίον! — Νομίζω ὅμως νὰ ἤκουσα τὸ ὁμηρικὸν ζήτημα, τὴν δημοκρατίαν... Τί;

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ καγχάζων

Γῆ καὶ οὐρανέ! Νὰ μὴ ζητήσῃς τίποτε! Οὔτε κἂν τὴν νύμφην αὐτήν, οὔτε κἂν ἐπὶ τέλους τὸ λογικόν σου;

ΚΙΜΩΝ

Ποιητής! Εἶνέ τι ἄρρητον βλαχείας κρᾶμμα καὶ πλατωνισμοῦ.—Οὐχ ἧττον μὴ λυποῦ, Νῖνε. Ἔχεις τὸ ὡραιότερον μέρος τοῦ βασιλείου μου. Ἐζήτησα ἕνα κόσμον ὁλόκληρον.

(Καθ' ἑαυτὸν καὶ χορεύων)

Διάβολε! Πῶς θὰ ἔλθῃ αὐτὸς ὁ κόσμος; Χωρεῖ εἰς τὸ δωμάτιόν μου κόσμος ὁλόκληρος; Ἆ, νὰ μὴ ζητήσω τοῦτο: νὰ ἐπανέλθῃ ἡ νύμφη μὲ τὴν αὐτὴν ἀποστολὴν μετὰ δύο ἡμέρας; Τότε ἔβλεπες!..

ΝΙΝΟΣ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς συννοίας καὶ τοῦ ἀπελπισμοῦ

Νὰ μὴ ζητήσω τίποτε!

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Θεέ μου, μὴ ὀνειρευώμεθα; Πετῶ νὰ ἴδω εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Θὰ ἐπλημμύρισεν ἀπὸ λίρας! Πῶς ἄλλως;

ΚΙΜΩΝ ὁρμῶν νὰ φύγῃ

Κ' ἐγώ. Ἄ, Θεέ μου, θ' ἀναδύσῃ εἰς τὴν αὐλήν μου ὁ κόσμος ὡς ἡ νῆσος Δῆλος εἰς τὸ ἀρχιπέλαγος;

Φεύγουσιν. Ἡ θύρα μένει ἀνοικτή.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΝΙΝΟΣ, μόνος ἐν βαθυτάτῃ θλίψει

Εἶναι ἀπελπισία!

(Μετά τινα σιγὴν)

Νὰ μὴ ζητήσω τίποτε!

(Μετά τινα σιγὴν)

Ποῦ ἤμην;

(Μετά τινα σιγὴν)

Θεέ μου, Θεέ μου!—Θ' ἀποθάνω. Εἶμαι ἄθλιος, εἶμαι ἠλίθιος. Τετέλεσται!

('Εγείρεται λαμβάνει ἀπὸ τῆς βιβλιοθήκης ῥεβόλβερ καὶ ἐξέρχεται νὰ καταβῇ εἰς τὸν κῆπον)

Μεταλλοίωσις τῆς σκηνῆς. Κῆπος φρασσόμενος ἀπὸ κιγκλίδας. Πύλη τοῦ κήπου ὅθεν εἰσέρχονται καὶ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἀριστερᾷ τὰ ὄπισθεν οἴκου ὅθεν φαίνεται μικρὸν παράθυρον κλειστὸν καὶ φεγγοβολοῦν. Νύξ. Σελήνη φθίνουσα, ἐν τῷ κήπῳ πλατεῖαι τῶν δένδρων σκιαί.

Ο ΝΙΝΟΣ μόνος κρατῶν ῥεβόλβερ εἰς τὴν χεῖρα

Νὰ μὴ ζητήσω τίποτε! Ποθῶ ἄπειρα, ἀλλ' οὐδένα ὡρισμένον ἔχω πόθον· οἱ πόθοι μου εἶνε πόθοι στιγμῆς. Εἶτα κοιμῶμαι. Ποῦ φέρομαι, οἷα

ποθῶ; Μήπως γνωρίζω; Τὸ πᾶν καὶ οὐδέν. Τί νὰ ἐζήτουν; Ποῖον τὸ κρεῖττον, ποῖον τὸ χεῖρον; Εἶνε ἀγαθὸν ὁ πλοῦτος, εἶνε κακὸν ὁ θάνατος; Ἂς ἐζήτουν τὴν εὐδαιμονίαν· ἀλλ' οἱ θεοὶ πῶς τὴν εὐδαιμονίαν ἐννοοῦσιν; Ἴσως ἀπέθνησκα τότε, ὡς ὁ Κλέοβις καὶ ὁ Βίτων, μετά τινας στιγμὰς αἴφνης, πληρουμένης οὕτω τῆς εὐχῆς μου κατὰ τοὺς θεούς, ἐνῷ ἐγὼ πλήρης ζωῆς καὶ ὑπόπτερος θ' ἀνέμενον νὰ ἐναγκαλισθῶ τὴν Ἴριδα ὡς μόνην εὐδαιμονίαν μου! Τί νὰ ἐζήτουν; Φεῦ, ποῖον τὸ κρεῖττον, ποῖον τὸ χεῖρον; Ἐν τούτοις ποσάκις πόσα ηὐχήθην, ποσάκις πόσα ἐπόθησα, ποσάκις πόσα μὲ πῦρ εἰς τὸ στῆθος καὶ δάκρυ εἰς τὰ βλέφαρα ἱκέτευσα τοῦ Θεοῦ νὰ μοὶ ἔδιδε! Διατί, ὅτε πρὸ ὀλίγου μὲ ἠρώτησες, νὰ σιωπήσω; Ἄ, μῆτέρ μου, διατί ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ νὰ μὴ μὲ εἴπῃς συνάμα τί ἔπρεπεν ὡς ἄριστον νὰ ἐζήτουν;

(Μετὰ μικρὰν σιγὴν)

Τάχα ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ κόσμου ἓν ὀρφανὸν νὰ ζητήσω κἂν ὑπὲρ αὐτοῦ ἓν ὑπόδημα; Εἶμαι ἠλίθιος. Λυποῦμαι τὸν κόσμον ὅλον, ἔκλαυσα αὐτὸν εἰς μυρίας φωνάς, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν οὐδαμῶς, οὐδ' ἐμὲ κἂν ἐλάχιστον δύναμαι νὰ ὠφελήσω! Ὀφείλω ν' ἀποθάνω. Εἰς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς, ἐγὼ

παρεισέφρησα κατὰ λάθος. Διάρθωσις παροράματος : ἀποθνήσκω.

Βυθίζεται εἰς θανασίμους συλλογισμούς.

. . .

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Νῖνος ὑπὸ τὰ δένδρα. Ἀνοίγεται τὸ τῆς ἄλλης οἰκίας φεγγοβολοῦν παράθυρον καὶ ἐπιφαίνεται λεπτὴ καὶ χαρίεσσα ἡ ἐρωμένη του

ΙΡΙΣ

Τί νὰ γίνεται ὁ Νῖνος; Εἰς τὸ δωμάτιόν του λάμπει ἀμυδρὸν ὡς ἡ ψυχή του φῶς· νὰ ἦνε ἐκεῖ; Ποῦ νὰ ἦνε; Ἴσως μελετᾷ, ἐνῷ ὁ κόσμος ὅλος τὴν στιγμὴν αὐτὴν πλέει εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἐλπίδας, ἐλπίδας ὡραιοτέρας τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης χρυσοῦ. Μελετᾷ... Ὦ, ἂν ἐκέρδαινα ἀπόψε, θὰ τοῦ καύσω αὔριον ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλία. Στίχους, στίχους, αἰωνίως στίχους! Αἱ ποιήσεις, Νῖνε, γράφονται διὰ τοὺς καπήλους, τοὺς τοκογλύφους, τοὺς φονεῖς, ὧν ἡ καρδία εἶνε ἀνήμερος ὡς ὁ γρανίτης καὶ ἡ διάνοια σκοτεινὴ ὡς ἡ ἄβυσσος· ἐνδύονται οἱ γυμνοί. Σὺ ὅμως, πτωχέ μου ἄγγελε, οὗ ἡ καρδία εἶνε πλήρης γλυκύτητος καὶ ἡμέρας, ἔχεις ἀνάγκην νὰ μελετᾷς ποιήσεις ὅπως γείνῃς γλυκύτερος καὶ ἡμερώτερος; Ὦ, ἂν μὲ ἠγάπα κἂν ὡς ἀγαπᾷ τὴν Ἐλβίραν τοῦ Λαμαρτίνου!... Ἐν τού-

τοις τὸ φῶς ἐκεῖνο τρέμει, σχεδὸν σβύννει. Εἶνε ἐκεῖ ὁ Νῖνος; Ἴσως ἀπῆλθε κ' ἐλησμόνησε τὸ φῶς.

(Ἀποτεινομένη πρὸς τὸ παράθυρον τοῦ Νίνου)

Νῖνε!... Νῖνε!... Θὰ ἔφυγε.

ΝΙΝΟΣ προβὰς ἐκ τῶν δένδρων τοῦ κήπου

Ἴρις, εἶπες τ' ὄνομά μου σύ;

ΙΡΙΣ

Πῶς, τίς εἶνε αὐτοῦ; Σὺ εἶσαι, Νῖνε;

ΝΙΝΟΣ περίλυπος ἕως θανάτου

Ἐγὼ, φίλη μου. Μόλις σὲ ἤκουσα. Ὦ, τάχα θὰ σὲ ἀκούω πάντοτε ὅταν μὲ καλῇ ἡ φωνή σου, Ἴρις;

ΙΡΙΣ

Ὅταν σὲ καλῇ ἡ φωνή μου, ἴσως ὄχι· ἀλλ' ὅταν σὲ καλῇ ἡ καρδία μου, θὰ μὲ ἀκούῃς πάντοτε, ἐὰν πάντοτε μὲ ἀγαπᾷς, Νῖνε.—Εἰς τὸν κῆπον θὰ ἦνε ὑγρασία· πῶς μένεις αὐτοῦ, μόνος, σιωπηλὸς, ἤρεμος; Φέρε τὸ πρόσωπόν σου πρὸς τὴν σελήνην, νὰ σὲ ἴδω καλά· διότι μὲ φαίνεσαι ὡς μία σκιὰ τῶν δένδρων, πολὺ σκοτεινὸς μὲ φαίνεσαι.

ΝΙΝΟΣ

Συνείθισον καὶ εἰς τὴν περὶ ἐμὲ σκοτίαν, Ἴρις· εἶναι αὕτη προπαίδεια ἀπουσίας...

ΙΡΙΣ

Τί εἶπες, Νῖνε; Δὲν ἤκουσα. Ἡ φωνή σου σβύνεται ὡς ἡ μορφή σου. Τί εἶπες;

ΝΙΝΟΣ

Τίποτε.— Βλέπω πολὺ φῶς πλησίον σου· διατί; Φαντάσου ὅμως· ἐρωτῶ διατί ἡ ἠὼς ἀκτινοβολεῖ!

ΙΡΙΣ

Σιγὰ δά. Τὸ φῶς εἶνε ἀπὸ τὴν αἴθουσαν ὅπου παίζουν ῥολλίναν. Εἶνε πολλοὶ κύριοι· γραῖαι, ἀπόμαχοι, αἱ φίλαι μου ὅλαι· ὅλοι παίζουν.—Γνωρίζεις τί;

ΝΙΝΟΣ

Τί, φίλη μου;

ΙΡΙΣ

Εἶμαι τρελλή. Ἔβαλα κ' ἐγὼ ἓν λουδοβίκιον, παλαιὸν βαπτιστικόν μου κόσμημα. Φροντίζει δι' ἐμὲ καὶ προσέχει ὁ θεῖός μου. Ἂς ἴδωμεν! Ἔπειτα λέγεις ὅτι εἴμεθα πτωχοί... Παίζω μὲ Λουδοβίκια καὶ εἰς ἑκάστου τὴν σειρὰν συναθροίζεται λοφίσκος χρυσίου· φαντάσου νὰ κερδήσω!

ΝΙΝΟΣ

Θὰ χάσῃς πάντοτε, Ἶρις...

ΙΡΙΣ

Διατί; καὶ πάλιν ἂν χάσω μοὶ μένεις σύ. Φαντάσου ὅμως ἂν κερδήσω! Θὰ ἦνε νὰ γελᾷ κανείς.

ΝΙΝΟΣ

Θὰ χάσῃς πάντοτε... Ἔχομεν ἡμεῖς ὠχρὸν, ἢ μᾶλλον οὐδένα ἔχομεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀστέρα προστάτην.—Θὰ μὲ πιστεύσῃς νὰ σὲ εἴπω τι Ἶρις;

ΙΡΙΣ

Λέγε. — Ἀλλὰ μίαν στιγμήν· τί κρατεῖς καὶ λάμπει τόσον;

ΝΙΝΟΣ ὑποκρύπτων τὸ ῥεβόλβερ

Τίποτε, Ἶρις. Εἶναι ἡ κλεὶς τοῦ νέου οἴκου μου.

ΙΡΙΣ

Τοῦ νέου οἴκου σου; Τί εἶπες; Τί; Τίνος; - Μὲ φαίνεται ὡς ἐργαλεῖον κηπουρικῆς.

ΝΙΝΟΣ

Ναί, Ἶρις· καλλιεργῶ δι' αὐτοῦ τὰς κυπαρίσσους καὶ τὰς μήκωνας... — Λοιπὸν πρὸ ὀλίγου ἤμην εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐμφανίζεται νύμφη τις λευκὴ ὡς ἡ χαρά. Μὲ λέγει: ἐντὸς τριῶν λεπτῶν τῆς ὥρας ὅ,τι δήποτε ζητήσῃς σοὶ δίδεται.

ΙΡΙΣ

Τί λέγεις, Νῖνε; Παίζεις μ' ἐμέ. Ὄνειρα ποιητοῦ ἢ νηπίου!

ΝΙΝΟΣ

Ναί, φίλη μου, νηπίου· διότι παρῆλθον τὰ τρία λεπτὰ καὶ οὐδὲν ἐζήτησα.

ΙΡΙΣ

Τίποτε;

ΝΙΝΟΣ

Τίποτε. — Ἦτο νύμφη σταλεῖσα ἐκ μέρους τῆς μητρός μου.

ΙΡΙΣ

Ἀλλ' οὐδὲν νὰ ζητήσῃς εἶχες, οὐδέν; Θεέ μου, Θεέ μου! Τί λέγεις; Εἶνε ἀληθές;

ΝΙΝΟΣ

Ἀληθές. Οὐδέν!

ΙΡΙΣ

Ὦ, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου!

ΝΙΝΟΣ

Τί θὰ ἐζήτεις, Ἶρις;

ΙΡΙΣ

Τί ἄλλο παρὰ σὲ καὶ μόνον, φίλε μου;—Πείθομαι ἤδη, Νῖνε, πόσον μὲ ἠγάπας, πόσον μὲ ἀγαπᾷς! Οὐδὲ κἂν εἰς τὴν μνήμην σου ἤμην! Νὰ μὴ ζητήσῃς κἂν ἐμέ!

ΝΙΝΟΣ βαρυαλγής

Πτωχὴ Ἶρις!... Ὦ, νὰ μὴ ἦσο εἰς τὴν θέσιν μου!

Ἀκούονται αἴφνης ἔσωθεν τοῦ παραθύρου τῆς Ἴριδος φωναὶ καλοῦσαι αὐτήν, χειροκροτήματα, γέλωτες, ἀνοίγονται κλείονται θύραι.

ΙΡΙΣ ἀποσυρομένη γελῶσα.

Νῖνέ μου, εἶσαι ἠλίθιος. Χωρὶς ἀληθῶς νὰ ἦσαι λίθος.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Ὑπὸ τὰ δένδρα. Τὸ παράθυρον τῆς Ἴριδος ἀνοικτόν.

ΝΙΝΟΣ μόνος

Εἶμαι ἠλίθιος· λίθος ὄχι, ἀλλὰ καὶ ἄθλιος, Ἶ-

ρις.—Νὰ μὴ ἐνθυμηθῶ κἂν τὸν μόνον μου ἔρωτα, ν' ἀπαιτήσω τὴν Ἴριδα!—Ἆ, ὀφείλω ν' ἀποθάνω. Μ' ἐλλείπει τὸ θάρρος νὰ χωρήσω ἐμπρὸς, ἀγωνιῶ καὶ τήκομαι μένων ὀπίσω. Ἂς τελειώσῃ λοιπὸν ἡ πανήγηρις αὕτη τοῦ βίου, ὅπου τὸ εἰδύλλιον τῆς Ἀμαρυλλίδος πλέκεται παρὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Νέρωνος· ἃς πέσωσι λοιπὸν αἱ αὐλαῖαι τοῦ φοβεροῦ τούτου θεάτρου: πέσατε βλέφαρά μου! Ἂς ἀποθάνω, ἂς ἀποθάνω. Ὁπωσδήποτε ἄφευκτος ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου· ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ζωὴ εἶνε πάλη, διατὶ νὰ μὴ ἀποθάνω ἐν προμάχοις, ἑκατὸν ἢ μίαν ἡμέραν ἴσως ταχύτερον; Ν' ἀποθάνω. Ἀλλ' ἡ σκοτία ἡ ἄλυτος, ἀλλ' ὁ αἰώνιος ὕπνος, ὕπνος ἄνευ ὀνείρου τινὸς, ἄνευ μιᾶς ἀναμνήσεως; Ἂν ὡς θωπεία τοῦ τάφου μου, ὡς ἀκτὶς εἰς τὴν ἄβυσσον, ἐσώζετο κἂν ἡ μορφή σου ἐν τῇ μνήμῃ μου, Ἶρις! Ἀλλ' ἂν σβεσθῶσι πρὸ τῆς ψυχῆς μου πάντα, ὡς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἂν οὐδὲν ἐνθυμοῦμαι, οὐδὲν αἰσθάνωμαι, βλέπω οὐδέν; Ἡ ζωὴ εἶναι πολλάκις ὡς μυσαρὸν οἴδημα ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος· ἂς ἐκκοπῇ λοιπὸν αὐτό· ἀλλ' ἡ διάνοια, τὸ αἴσθημα, ἡ συνείδησις; Τί γίνονται; Ὦ ψυχὴ, ψυχὴ μεγαλόφρον ἢ δειλὴ, ἂν ἀληθῶς ἐπιζῇς καὶ εἰς κόσμους ἐνθέους, διατὶ νὰ μὴ γνωρίζῃς τοῦτο ἀσφαλῶς, σὺ τῶν θεῶν ἡ ἴση; Σὲ κωλύουσιν ὅ-

μως νὰ καταγνώσῃς τοῦτο ἆρά γε αἱ σάρκες, ὡς τὸν δεσμώτην ἡ εἱρκτή; Τότε ὅμως μὴ συνειδυῖα ἐν πεποιθήσει, δυνατὸν καὶ ν' ἀπατᾶσαι, ταλαίπωρος! Μωρὰ ψυχὴ συνάμα... ὅταν αἱ σάρκες καταπέσωσι, θάπτεται ὑπὸ τὰ τείχη ὁ δεσμώτης... Ναὶ, ναί. Τίς λέγει ὄχι; Ἆ, Πλάτων, διατὶ λοιπὸν νὰ ἐπιζήσῃς μετὰ τὸν Φαίδωνα! Πλάτων, ἦτο ἐλπὶς παρήγορος ὁ Φαίδων ἢ πεποίθησις σοφοῦ; Κάτων, ἐπείσθης ἢ ἐμάνης;

(Μετά τινα στιγμὴν)

Ἀλλ' ἂν ἡ ψυχὴ πετᾷ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄφθιτος, διατί γηράσκων καὶ βαίνων πρὸς θάνατον ὁ ἄνθρωπος πίπτει, πίπτει, πίπτει; Ὁ ὀφθαλμὸς θολοῦται, ἡ διάνοια σκοτίζεται, ἡ μνήμη σβέννυται, τὸ αἴσθημα νεκροῦται. Πῶς, ὁ τελειούμενος πίπτει; Τὸ ἔμβρυον νοεῖ, ἔχει ὄνειρόν τι καὶ αἴσθημα εἰς τὰς πλευρὰς τῆς μητρός; Οἴμοι, οὕτως οὐδ' ὁ νεκρὸς ἐν τῷ τάφῳ! Ἔμβρυον, νεκρός· μεταλλαγὴ θερμοκρασίας, ἰδοὺ τὸ πᾶν. Ἄς ἐπανέλθωμεν λοιπὸν εἰς τὰ στέρνα μεγαλειτέρας μητρός! Ἐμπρός!

Θέτει τὸ ρεβόλβερ ἐπὶ τοῦ κροτάφου καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν εἰς ὑστάτην τινὰ σκέψιν.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Ταὐτοχρόνως παρὰ τὰς κιγκλίδας τοῦ κήπου ἐμφανίζεται μελανείμων ἀπὸ κεφαλῆς ἐπαῖτις. Νῖνος ἐν βαθυτάτῃ συννοίᾳ. Ἡ

ΕΠΑΙΤΙΣ τῷ Νίνῳ

Ἐλεημοσύνην! Ἐλεημοσύνην! Εἶμαι μήτηρ τριῶν ὀρφανῶν. Ἀκούσατέ με καὶ λυπήθητε. Ὅπου ἐζήτησα μὲ εἶπαν: «Ἂς σ' ἐλεήσῃ ὁ Θεός, πτωχή!» Εἴπατέ με λοιπὸν σεῖς ποῦ εἶνε ὁ Θεὸς ἐν τῇ γῇ νὰ μεταβῶ καὶ πέσω ἐνώπιόν του. Ὁ ὄφις ἀλλάσσει κατ' ἔτος ἔνδυμα νέον, ἀλλ' ἡ μητέρα τῶν ὀρφανῶν ἀπὸ πολλοὺς χρόνους φορεῖ τὸ αὐτὸ ῥάκος. Τὰ πτηνὰ αὔριον θὰ πίωσι καὶ ἴσως ζήσωσι μὲ τὴν δρόσον, ἀλλὰ μὲ τὰ δάκρυα μόνα ὁ πτωχὸς ἀποθνήσκει, ἀποθνήσκει. Ἐκτείνω τὴν χεῖρα καὶ ἐπαιτῶ, ἀλλ' οὐδεὶς μὲ ἀκούει. Ἐλεημοσύνην, ἐλεημοσύνην! Ἡ σφαῖρα τοῦ κόσμου στρέφεται, ὁ καιρὸς θὰ μαράνῃ τὸ ῥόδον, θὰ δύσῃ ὁ ἥλιος καὶ θὰ τριβῇ τὸ ὑπόδημα...Κοινὴ ἡ τύχη. Αὐτὸς ἔτι ὁ ζήσας καὶ ἀποθανὼν ὡς βασιλεύς, ἐλθὼν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ θ' ἀναφωνήσῃ γονυκλινὴς καὶ ἱκέτης: «Ἐλεημοσύνην! Ἐλεημοσύνην!»

ΝΙΝΟΣ ἐπιστὰς καὶ ὡς ἀνανήφων

Δύστηνε,...τί νὰ σὲ δώσω! Πᾶν ὅ,τι εἶχα τὸ ἔδωκα. Ἔδωκα τὴν ζωήν μου εἰς τὴν μελέτην, τὰ δάκρυά μου εἰς τοὺς πτωχούς, τὴν καρδίαν μου εἰς

ἄγγελον, τὰ κερμάτιά μου εἰς τοὺς καπήλους, τὸ λογικόν μου εἰς τὴν συμφοράν. Ἤδη οὐδὲν ἔχω πλέον, οὐδέν !

Η ΕΠΑΙΤΙΣ

Οὐδέν !—Εἶσαι πτωχός· ἴσως. Ἀλλ' εἶσαι ἀνήρ;

ΝΙΝΟΣ

Ἴσως.

Η ΕΠΑΙΤΙΣ

Ἔχεις τέκνα καὶ τέκνα ὀρφανά ;

ΝΙΝΟΣ

Ὄχι.

Η ΕΠΑΙΤΙΣ

Ὄχι !—Εἶσαι νέος ;

ΝΙΝΟΣ

Ἴσως ναί.

Η ΕΠΑΙΤΙΣ

Ὦ, τότε ἔχεις τὸν κόσμον ὅλον ! Οὐδὲν ἔδωκες, οὐδέν. Σὲ εἶπεν ἕως σήμερον τὸ στόμα ὀρφανοῦ τετραετοῦς : « Μητέρα, πεινῶ ; »

ΝΙΝΟΣ κατανυγεὶς καὶ δίδων τὸ ῥεβόλβερ

Λάβε, πτωχή, αὐτό. Ἀπὸ αὐτὸ πωλούμενον θὰ ἀνασύρῃς ἀργύριον, ὄχι θάνατον.

Η ΕΠΑΙΤΙΣ λαμβάνουσα

Ὁ Θεὸς βλέπει, ὁ Θεὸς ἀκούει, ὁ Θεὸς εὐλογεῖ.

Ἀφανίζεται.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ.

ΝΙΝΟΣ μόνος

Ἀθλιότης, ἀθλιότης, ἀθλιότης... Ὤ, πρέπει νὰ ἀποθάνω!

(Ὡς συνελθὼν ἀπὸ ἀλλοφροσύνης καὶ βλέπων τὰς χεῖράς του)

Τὸ ρεβόλβερ; Μοὶ ἀφήρεσαν καὶ αὐτό! Ἄ, ἡ ἀθλία, ἡ προδότις, ἐκείνη! Ποῦ εἶνε ἡ κλεὶς τοῦ θανάτου, ἡ κλεὶς τοῦ οἴκου μου; Οὔτε νὰ ἀποθάνω δύναμαι πλέον, οὔτε ν' ἀποθάνω κἄν!

(Μετά τινα σιγήν)

Μὲ μένει ὅμως ἡ ἀγχόνη... Ἡ ἀγχόνη! Ἀλλ' εἶνε θάνατος ἀποτρόπαιος! Εἶναι ὁ θάνατος τοῦ Ἰούδα καὶ τῶν Ἄγγλων. Ἐκτινάσσονται φρικωδῶς οἱ ὀφθαλμοί, πελιδνοῦται τὸ πρόσωπον.... Ὤ, καὶ νὰ μὲ ἴδῃ αὔριον ἡ Ἶρις χρεμάμενον οὕτω! - Ἠλίθιος ἐγώ· διατί νὰ μὴ ἔλεγον εἰς τὴν ἐπαίτιδα ν' ἀναλάβῃ τὸ ρεβόλβερ ἀφοῦ ἐκκενώσω αὐτὸ κατ' ἐμοῦ; Πῶς ὅμως; Τότε θὰ συνελάμβαναν αὐτὴν ὡς αὐτουργόν· ἀντὶ ἄρτου, θὰ τῇ ἔδιδα εἱρκτήν· Ἀλλὰ τώρα; Οὔτε ν' ἀποθάνω δύναμαι! Ὢ Θεέ μου, ὤ, ὤ, ὤ.

Λύεται εἰς δάκρυα καὶ καταπίπτει βαρὺς καὶ λιπόθυμος, ὡς σήμερον οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ θεάτρῳ ἠθοποιοί.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ.

ΝΙΝΟΣ κατὰ γῆς ὑπὸ τὰ δένδρα. Ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἡ Ἴρις ὅλη χαρὰ καὶ φῶς

Νῖνε, Νῖνε!...Νῖνε, ἐκέρδησα! Ποῦ εἶσαι, ποῦ εἶσαι; Νῖνε!

(Καθ' ἑαυτὴν καὶ προσπαθοῦσα μὴ διίδη τὸν ὑπὸ τὰ δένδρα κατακείμενον Νῖνον)

Ἰδοὺ στιγμὴ καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ εἶχε χιλίας ἀκοὰς νὰ μὲ ἀκούσῃ... Ἔρχομαι μὲ κέρδος, μὲ προῖκα εἰκοσιδύο χιλιάδων δραχμῶν καὶ νὰ μὴ μὲ ἀκούῃ! Ἐν τούτοις εἶμαι βεβαία ὅτι ἂν ἠδυνάμην νὰ τοῦ κροτήσω αὐτὰς ἐν σάκκῳ καὶ εἰς τὸ οὖς θ'ἀνεπήδα ὡς πληγωθεῖσα ἔλαφος. Ὄχι, ἀπατῶμαι καὶ πάλιν· εἶνε ποιητὴς καὶ οὐδαμῶς μαγεύουσιν αὐτὸν τὰ χρήματα· ἀμείβεται καὶ πλοῦτόν του ἔχει τὰ ἄστρα, λησμονῶν νὰ ἴδῃ κἂν ὅτι καὶ αὐτὰ φέρουσι τοῦ ἀργύρου τὸ χρῶμα! — Ἆ, νομίζω νὰ εἶνε ἐκεῖ... ἢ τοῦ δένδρου εἶνε ἡ σκιά; Ὦ Θεέ μου, Θεέ μου, εἶνε αὐτός· ὁ Νῖνος εἶνε! Κοιμᾶται κατὰ γῆς ἢ γράφει στίχους;

(Γεγωνυῖα)

Νῖνε, Νῖνε, ἀδελφέ μου Νῖνε, θέλεις λοιπὸν νὰ ἀποθάνῃς; Τοιαύτην ὥραν κεῖσαι κατὰ γῆς! Κοιμᾶσαι ὅταν ἡ τύχη ἡμῶν ἀνοίγῃ τὰ βλέφαρά της

φωτεινότατα; Ἐγείρου, ἐγείρου!... Τίποτε! Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε πλέον μανία, ὄχι ῥέμβη, ὄχι ποίησις!

('Ανασύρουσα ἀπὸ τοῦ θυλακίου της δρᾶκα ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν νομισμάτων καὶ βάλλουσα αὐτὰ σφοδρῶς κατὰ τοῦ Νίνου)

Εἶνε χρυσαῖ ἀκτῖνες τῆς ἠοῦς· ἐξύπνα!

ΝΙΝΟΣ συνερχόμενος εἰς ἑαυτὸν καὶ ἠρέμα ἀνεγειρόμενος

Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί μὲ ἐγκατέλιπες!...

(Βλέπων περὶ ἑαυτὸν τὰ νομίσματα χωρὶς νὰ βλέπῃ τὴν Ἴριδα)

Ἐν τούτοις ἄλλοτε ὁ Ζεὺς κατέβη εἰς τὴν Δανάην ἐν εἴδει χρυσῆς βροχῆς· νῦν ποία θεότης θὰ ἐπειρᾶτο νὰ καταβῇ οὕτω πως εἰς τὸν πτωχὸν Νῖνον;

ΙΡΙΣ

Ἡ Ἶρις, Νῖνε, ἡ Ἶρις! Ἐγείρου λοιπόν· εἶσαι ἀπάνθρωπος! Παρ' ὀλίγον νὰ ῥαγῶ ἀπὸ χαρὰν καὶ ἀπὸ φωνάς. Θὰ μὲ ἤκουσαν ὅλοι οἱ γείτονες, ἐκτὸς μόνου σοῦ. Σὲ τὸ εἶπα λοιπόν; Εἴκοσι δύο χιλιάδες! Εἴκοσι δύο χιλιάδες! Ἀριθμὸς μακρὸς καὶ γλυκὺς καὶ στρογγύλος, ὡς ἡμέρα ἐαρινὴ καὶ ἑσπέρα μνηστήρων. Αὔριον γίνονται οἱ ἀρραβῶνές μας. Εἶμαι νὰ τρελλαθῶ! Ἤλπιζες νὰ λάβῃς τοσαύτην προῖκα;

ΝΙΝΟΣ

Πῶς, μὴ ἐκέρδησες εἰς τὴν ῥολλίναν;

ΙΡΙΣ

Ναί, Νΐνε, ναί. Σὲ τὸ εἶπα δεκάκις ἕως τώρα. Ἐκέρδησα, Νῖνε, ἐκέρδησα. Εἶμαι νὰ τρελλαθῶ! Στάσου.

Φεύγει ἀπὸ τοῦ παραθύρου.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΝΙΝΟΣ μόνος

Νομίζω ὅτι διεφύγομεν τὸ μεσονύκτυον· ἤρχισε νὰ ὑποφώσκῃ ἡ αὐγὴ, ἀνατέλλουσα ἀπὸ τοῦ πτωχοῦ παραθύρου τῆς Ἴριδος... Εἰς τὸν οὐρανὸν, ἰδὲ λάμπουσιν εἰσέτι τ' ἄστρα· βεβαίως δύο τούτων εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς μητρός μου, ἄγρυπνοι φρουροὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας μου.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ.

ΝΙΝΟΣ. Εἰσέρχεται ὑπηρέτης κρατῶν δύο λύρας θαυμασίας λεπτότητος, ὁμοῦ δὲ μικρὰν ἐπιστολήν.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ τῷ Νίνῳ

Εἶσθε μουσικοδιδάσκαλος;

ΝΙΝΟΣ μειδιῶν

Τίς; Εἶμαι ὁ Νῖνος.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐγὼ εἶμαι ὁ Λεωνίδας. — Μ' ἔδωκαν νὰ σᾶς δώσω αὐτὰς καὶ αὐτό.

ΝΙΝΟΣ ἀνοίγων τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγινώσκων ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης

«Φίλτατέ μου Νῖνε,

«Οἴμοι τῶν ψευσθέντων ὀνείρων!...

«Βαβαὶ τῆς βλακείας μου! Ἐζήτησα ἁπλῶς λίρας, λησμονήσας ὅτι ἐν τῷ οὐρανῷ πιθανῶς νὰ ἐλαλεῖτο εἰσέτι ἡ ἀρχαία ἑλληνική. Εὗρον λοιπὸν ἐν τῷ δωματίῳ μου δύο λύρας ἀρχαϊκάς, Νῖνέ μου, οὐχὶ δὲ λίρας στερλίνας ὡς ηὐχήθην.— Φεῦ, τῆς σατανικῆς εἰρωνείας τῆς Μοίρας!

«Λάβε ὅθεν αὐτάς, φίλτατέ μου σύ, ὅστις εἶσαι ποιητής· διότι δι' ἐμὲ τὸν ὅλως ἄμουσον καὶ βωβὸν εἰς στίχους, χρησιμώτερον καὶ προτιμότερον τῆς λύρας μὲ εἶναι τὸ οὐροδοχεῖόν μου.

«Μένω καὶ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὡς ἤμην καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ
Θῦμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης».

Διάβολε· τοῦτο εἶναι ὡραιότατον!

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ. Εἰσέρχεται δεύτερος ὑπηρέτης κρατῶν χαρίεσσαν θήκην καὶ μικρὰν ἐπιστολήν.

Ο Β' ΥΠΗΡΕΤΗΣ τῷ Νίνῳ

Κύριε Νῖνε· αὔριον εἶναι τὸ νέον ἔτος. Δῶρον

τῆς αὔριον σᾶς στέλλει ὁ Κίμων τὴν θήκην αὐτὴν καὶ τὴν ἐπιστολήν. Οὕτω μὲ εἶπε νὰ σᾶς εἴπω.

ΝΙΝΟΣ ἀνοίγων καὶ ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολὴν

«Φίλτατέ μου Νῖνε,

«Εἰς τὴν αὐλήν μου ἠρεμοῦσιν οἱ θρίδακες καὶ τὰ ἴα· οὔτε τις κόσμος ὁλόκληρος, οὔτε κἂν ἡ νῆσος Θήρα ἀνέδυσεν. Ἀπατῶνται ἐλεεινῶς ὅσοι πιστεύουσιν ὅτι ἡ εἰδωλολατρεία ἐξέλιπεν· εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτὸν λαλοῦσιν εἰσέτι τὴν ἑλληνικήν, τὴν γλῶσσαν τῆς Σαπφοῦς καὶ τοῦ Ἀνακρέοντος. Ἀντί, φίλτατέ μου Νῖνε, ἀντὶ Κόσμου ὁλοκλήρου ὃν ηὐχήθην καὶ ἤλπισα, τί νομίζεις εὗρον ἐπὶ τῆς τραπέζης μου; Κόσμημα, κόσμον γυναικὸς χρυσοῦν!

«Ἐπειδὴ ὅμως ἡ μάμμη μου ἔχει τοιαῦτα κοσμήματα πολλά, ἡ δ' ἐρωμένη σου Ἶρις οὐδὲν ἄλλο ἐκτὸς τῶν οὔλων βοστρύχων της· ἐπειδὴ προσέτι ἐγνώρισα ἄλλοτε ὁποία ὀδύνη εἶνε νὰ χαιρετήσῃ τις τὴν πρώτην τοῦ ἔτους τὴν ἐρωμένην του μὲ πλήρη τὴν καρδίαν αἰσθήματος, ἀλλὰ τὰς χεῖρας πάντη κενάς, διὰ τοῦτο δέχθητι σὺ τὸ πρὸς ἐμὲ δώρημα τῆς Μοίρας τοῦτο καὶ αὔριον ἰδὲ εὔτολμος καὶ ἱπποτικῶς τὴν Ἶριδα.

Υ. Γ. Ἐὰν ἐγὼ ἐνεπαίχθην διὰ τῆς σατανικῆς

Νύμφης οὕτως, ὁ πτωχὸς ὅμως Φρειδερῖκος βεβαίως θὰ ἔγεινεν ἤδη πλούσιος. Μεταβαίνω ἐκεῖ.

Σὸς
ΚΙΜΩΝ».

Ὦ, πλούσιος ὅσον τὸ μηδὲν προστιθέμενον εἰς τὸ μηδέν. — Ἐν τούτοις τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀληθῶς οὐράνιον!

(Πρὸς τοὺς ὑπηρέτας)

Δότε τὰς εὐχαριστίας καὶ τὰ φιλήματά μου πρὸς τὸν Κίμωνα καὶ Φρειδερῖκον. — Σεῖς ὅμως λάβετε καὶ παρ' ἐμοῦ κἄτι.

(Προσπαθεῖ νὰ εὕρῃ εἰς τὸ θυλάκιόν του νομίσματα διὰ νὰ δώσῃ, ἀλλὰ μάτην· οὐδ' ὀβολόν! Αἴφνης ἐνθυμηθεὶς τὰ ῥιφθέντα ἐπ' αὐτοῦ νομίσματα τῆς Ἴριδος)

Ἆ, πρὸ ὀλίγου τὸ βαλάντιόν μου ἐχύθη ὅλον κατὰ γῆς, ἐκεῖ. Λάβετε ἑκάτερος ὅσα εὕρῃ καὶ ὅ,τι εἶνε τῆς τύχης του.

(Οἱ ὑπηρέται τρέπονται καὶ ἄκοντες εἰς συλλογὴν τῶν κατὰ γῆς, ὁ Νῖνος λαβὼν τὴν ἑτέραν τῶν λυρῶν ἔρχεται ὑπὸ τὸ παράθυρον τῆς Ἴριδος καὶ ᾄδει πρὸς λύραν ἔνθεος)

Ὦ, εἰς τ' ἄστρα ἐπάνω πλανᾶται
Τῶν θανόντων τὸ πνεῦμα γλυκύ,
Τῆς μητρὸς ἀγρυπνοῦσιν ἐκεῖ
Ὀφθαλμοὶ ἐφ' ἡμᾶς παραστᾶται

Ὅστις τ' ἄστρα λατρεύει κ' ἐγείρει
Ἐπ' αὐτὰ συμπαθεῖς ὀφθαλμούς,
Οὗτος ἔχει ἐντός του παλμοὺς
Καί,—

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ. Ἐπιφαινομένη εἰς τὸ παράθυρον καὶ κρατοῦσα σάκκον πλήρη νομισμάτων . .

Η ΙΡΙΣ τῷ Νίνῳ

Σιωπή! Ὄχι πλέον ἐπικλήσεις, ὄχι ἔρωτας πρὸς τὰ ἄστρα! Τὰ ἄστρα ἀφίνουσι μελῳδίαν ὑπερτάτην, ἀλλ' ὄχι τινὰ φωνήν· οὕτως ἐν τῇ γῇ τὸ χρυσίον καὶ τὰ φιλήματα. Ὄχι πλέον ᾄσματα, ὄχι. Τὸ γλυκύτερον μέλος, ὁ χαριέστερος ῥυθμὸς εἶνε τὸ χρυσίον μετρούμενον· ἡ περιπαθεστέρα διῳδία εἶνε δύο ἐρωτευμένα στόματα ἑνούμενα. Νῖνε, εἰς τὸν σάκκον τοῦτον εἶναι αἱ εἰκοσιδύο χιλιάδες δραχμῶν, εἰς τὸ στῆθος τοῦτο ἡ πτωχὴ τῆς Ἴριδος καρδία. Ἔχεις ἀμφότερα ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, ἀλλ' ὑπὸ ἕνα καὶ μόνον ὅρον.

ΝΙΝΟΣ

Νὰ σὲ ἀγαπῶ δηλαδὴ καὶ νὰ σὲ ἀγαπῶ αἰωνίως.

ΙΡΙΣ

Ἔπος πτερόεν. Ὁ ὅρος εἶνε ὅτι. . . .

ΝΙΝΟΣ ἀγωνιῶν

Ὅτι . . .

ΙΡΙΣ

Ὅτι αὔριον καίονται ὅλοι οἱ ἐν τῷ δωματίῳ σου ποιηταὶ καὶ τὰ ἐν τοῖς συρταρίοις σου ποιητικὰ τεύχη. Ὅλα καὶ ὕστατα.

NINOΣ ἱκέτης

Ἆ, Ἶρις!...

ΙΡΙΣ

Οἱ ποιηταί κατά τινα λόγον εἶνε Ὀθωμανοί· τρέφουσι δηλονότι χαρέμιον· ἐγὼ ὅμως θέλω νὰ ἦμαι ἡ κυρία τοῦ οἴκου μου καὶ ὄχι ἡ δεκάτη τῶν περὶ σὲ Μουσῶν· θέλω νὰ ἦμαι ἡ σύντροφος τοῦ Νίνου καὶ ὄχι ἀνδράποδον δεχόμενον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἰδανικοῦ αἰθέρος ἀφιππεύοντα.

ΝΙΝΟΣ ἱκέτης

Ἆ, Ἶρις!...Παραιτοῦμαι ἁπάντων, ἐκτὸς ἑνός...

ΙΡΙΣ ἀμείλικτος

Οὐδενός! — Πείσου, πείσου. Τὰ ὡραιότερα ἄστρα εἶνε κατὰ πᾶσαν ἔννοιαν τὰ δίστηλα· ἡ μόνη δὲ καλλίφωνος λύρα ἡ γραφομένη διὰ τοῦ ἰῶτα. Ὑπάρχουσιν ὕπνοι οἵτινες εἶνε ἐξεγέρσεις· οἱ χριστιανοὶ ἐπρέσβευον τοιοῦτον τὸν θάνατον: ζωὴν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἂν ἀποκοιμηθῇ τις ἐν τῷ τῶν ἰδεῶν κόσμῳ, ἀρνεῖσαι ὅτι ἐξυπνᾷ ἐν τῷ πραγματικῷ καὶ ἀνθρωπίνῳ βίῳ πλήρης ζωῆς καὶ χαρᾶς;

ΝΙΝΟΣ φρίττων

Ἆ, Ἶρις!.. Τοὐλάχιστον τὸν Βύρωνα...

ΙΡΙΣ

Τίποτε, τίποτε! Δέχεσαι;

ΝΙΚΟΣ ἄπελπις

Ἔστω! Ὑπὸ ἕνα ὅμως κ' ἐγὼ ὅρον...

ΙΡΙΣ

Ὅρον ἄνευ ποιήσεως καὶ λέγε.

ΝΙΝΟΣ

Πείθομαι νὰ δεχθῶ μόνην σέ, ὑπολαβὼν ὡς διάχρυσον τόμον περιπαθῶν ποιήσεων· ὁ ὅρος ὅμως εἶνε ὅτι: οὐδεὶς πλὴν ἐμοῦ θέλει φυλλομετρήσῃ τὸν περικαλλῆ τοῦτον τόμον, οὐδεὶς πλὴν ἐμοῦ θέλει ἐναποθέσῃ ἔστω καὶ ῥόδου φύλλον εἰς τὰ φύλλα του...

ΙΡΙΣ

Ἡ πλήρωσις τοῦ ὅρου τούτου ἤρτηται φύσει ἀπὸ τῆς τηρήσεως ἐκείνου ὃν πρώτη ἐγὼ καὶ ἐπὶ τούτῳ σοὶ ἐπέβαλα... Δέχομαι.

ΝΙΝΟΣ

Χαῖρε, Ἶρις! Ἐγένετο.

ΙΡΙΣ

Νῖνε, κλῖνον ἤδη τὸ γόνυ ἵνα δώσῃς τὸν ὅρκον καὶ δεχθῇς τὸ νέον ἀληθοῦς ἀνθρώπου βάπτισμα.

ΝΙΝΟΣ γονυκλιτῶν

Ἴδωμεν. Ἰδοὺ ἐγώ: Ὀμνύω εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγός...

ΙΡΙΣ

Ὄχι, ὄχι! — Ὁμολόγει: Ἀπρτάσσῃ τῷ Μυσσέ;

ΝΙΝΟΣ

'Απεταξάμην.

ΙΡΙΣ

'Αποτάσση τῷ Σχιλλέρῳ!

ΝΙΝΟΣ

'Απεταξάμην.

ΙΡΙΣ

'Αποτάσση τῷ Βύρωνι!

ΝΙΝΟΣ βαρυαλγής

Ὦ!...'Απεταξάμην.

ΙΡΙΣ

Συντάσση τῇ ζωῇ;

ΝΙΝΟΣ

Συνεταξάμην.

ΙΡΙΣ

Συντάσση τῇ Ἴριδι;

ΝΙΝΟΣ

Συνεταξάμην.

ΙΡΙΣ

Συντάσση τῷ Ἔρωτι;

ΝΙΝΟΣ

Συνεταξάμην.

ΙΡΙΣ

Καὶ πιστεύεις αὐτῷ;

ΝΙΝΟΣ καὶ ΙΡΙΣ

Πιστεύω εἰς Ἔρωτα, θεόν, πατέρα, παντοκρά-

τορα, ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

ΝΙΝΟΣ

Καὶ πάντων τῶν ἀοράτων...

ΟΙ ΔΥΟ ΥΠΗΡΕΤΑΙ ἔκθαμβοι μὲ φωνὴν ἔρρινον καὶ παρατεταμένην

Ἀμήν!...

Ἐνταῦθα τὸ κατάβλημα καταπετάννυται ἢ πίπτει ἡ αὐλαία, διότι πρὸ αὐτῆς ἵσταται ἄγγελος, ὡς φρονεῖ που ὁ Βίκτωρ Οὐγώ, μὲ τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη καὶ μειδιῶν.

ΤΕΛΟΣ

ΣΚΥΛΛΑ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

A

DON ENRIQUE GASPAR

—ΕΡΡΙΚΩ ΓΑΣΠΑΡ—

ΣΚΥΛΛΑ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΝΙΣΟΣ, γέρων βασιλεὺς τῶν Μεγάρων.
ΣΚΥΛΛΑ, κόρη τοῦ Νίσου.
ΜΙΝΩΣ, βασιλεὺς τῶν Κρητῶν.
ΘΟΥΡΙΟΣ, θεράπων τοῦ Νίσου.
Στρατηγοὶ καὶ στρατιῶται Κρῆτες.
Στρατηγοὶ Μεγαρεῖς.

Ἡ σκηνὴ ἐν Μεγάροις.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΕΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τὰ τείχη τῆς πόλεως τῶν Μεγάρων, μακρὰ καὶ κυκλώπεια. Ἐπὶ τούτων βασίλειος ἐγείρεται πύργος, ὁ πύργος τοῦ Νίσου. Εἴς τινα τοῦ πύργου τούτου ἐξώστην, πλήρη ἀνθέων καὶ κόσμων, ἵσταται μόνη ἡ κόρη τοῦ βασιλέως Νίσου Σκύλλα. Καθορᾷ μακρὰν καὶ φαίνεται περιπαθής. Δύει ὁ ἥλιος

ΣΚΥΛΛΑ καθ' ἑαυτὴν

Πόσον εἶνε ὡραῖος!.. Ἰδὲ πῶς παρελαύνει ἔφιππος, ἰδὲ πῶς κυματίζεται ὁ μακρὸς μανδύας καὶ

ἡ ἀγέρωχος λοφιά! Ἰδέ, ἰδέ... Μὴ τρέχῃς, Μίνω, τοσοῦτον ἀκράτητος, ὅτι ὁ ἵππος ἀγνοεῖ ἴσως ὁποῖον φέρει τιμαλφὲς φορτίον, ἀγνοεῖ τὰς θωπείας ἐν τῇ ὁρμῇ, οὐδ' εἶνε τὰ νῶτα αὐτοῦ ἁβρὰ ἀγκάλη ἔρωτος. Ὅμως ἰδέ· πόσον καὶ αὐτὸς ἔτι ἐνῷ ἀναστρέφει ἐπισκιρτᾷ γηθόσυνος, πόσον φαίνεται ἐννοῶν ὁποῖον ἄνωθέν του φέρει ἄνακτα! Ἆ, ἆ!.. Μὲ βλέπει, μὲ εἶδεν. Ἔρχεται πρός με!.. Λάβε λοιπὸν πτερὰ καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ στῆθός μου, φίλε μου... Ἐδῶ εἶμαι ἐγώ, ἐδῶ.

(Ἀποδρέπουσα ἄνθος προσκλίνει κάτωθεν καὶ ῥίπτει αὐτὸ μακρὰν)

Δέξαι τὸ ἄνθος τοῦτο, Μίνω...

Εἶδεν αὐτὸ ἢ ὄχι; Πῶς παρῆλθέν, οὐδ' ἔστη νὰ λάβῃ τὸ πτερωτόν μου φίλημα; Ἔστω· καὶ ἐὰν τὸ ἔαρ μαρανθῇ καὶ τὰ ἄνθη ὅλα ἐκλίπωσι, τὰ χείλη μου εἶνε ἀκένωτα...

(Μετὰ μικρὰν σιγὴν)

Ἂς ἤμην ὁ λόφος τοῦ κράνους του νὰ φιλῶ τὸ μέτωπόν του ὁπόταν κατὰ τῆς αὔρας στρέφεται, ἂς ἤμην ἡ χαίτη τοῦ ἵππου του νὰ μὲ θωπεύῃ τοσοῦτον εὐαρέστως καὶ εὔχαρις, ἂς ἤμην ἐγὼ ὁ θώραξ αὐτοῦ ὁ χρυσοῦς νὰ περιπτύσσω τὸ στῆθός του παλλόμενον, νὰ δέχωμαι τὰ βέλη κατ' αὐτοῦ ἐγώ! Ἐὰν χρυσίζον πτηνόν, εἰς δένδρων τῶν Ἑσπερίδων

ἐκεῖ, ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον μεθίπτατο κελαδοῦν, οὐδαμῶς θὰ ἦτο χαριέστερον, οὐδαμῶς θὰ ἦτο τερπνότερον τῆς ἐνώπιόν μου ταύτης εἰκόνος τοῦ Μίνωος. Πόσον εἶνε ἐλαφρός· καὶ ὅμως πόσον βαρὺς δι' ἐμέ! Ἡ θέα του καὶ μόνη πιέζει, λιγύζει, θραύει τὴν καρδίαν μου. Διατὶ αἰσθάνομαι τόσην ὀδύνην, βαθείας ὀδύνης πλήμμυραν ἐν ἐμοί, ἐνῷ τοσοῦτον μὲ μαγεύει ἡ θέα σου, Μίνω; Ἡσύχει λοιπόν, ἀφίππευσον, Μίνω, διότι τὰ πέταλα τοῦ ἵππου σου, μὲ φαίνεται ὅτι κτυπῶσι τὸ στῆθός μου...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Σκύλλα. Εἰσέρχεται ἐνδεδυμένος ἀφελῶς καὶ ἀσκεπὴς ὁ γέρων βασιλεὺς

ΝΙΣΟΣ

Βλέπεις σιωπηλὴ καὶ πένθιμος τὸ στρατόπεδον τῶν Κρητῶν, Σκύλλα; Λυπεῖσαι ὅτι ὑπαστράπτουσιν αἱ λόγχαι των ἀκοίμητοι; Μὴ φοβοῦ. Ὅλη αὕτη ἡ στρατιὰ εἶνε πολυτελὴς περὶ τὰ Μέγαρα κόσμος· ὄχι ἅλυσις, ἀλλ' ἀργυροῦν βραχιόνιον περὶ τὴν χεῖρα βασιλίδος: ἐν ὅσῳ ὁ Νῖσος ζῇ.

ΣΚΥΛΛΑ

Ὄχι, πάτερ μου· βλέπω τὸν ἥλιον δύοντα.

ΝΙΣΟΣ

Φεύγει εἰς δύσιν, διότι καὶ οὗτος θέλει νὰ κρύ-

πτῃ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων σου τὰ βάρβαρα πλήθη τῶν Κρητῶν. Ἰδὲ πῶς ἀνακινοῦνται ἐπάργυρα ὡς τῶν τάφων οἱ σκώληκες!

ΣΚΥΛΛΑ

Τίς εἶνε, πάτερ μου, ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος πολεμιστὴς ὅστις καταβαίνει τὸν λόφον πέραν ἐκεῖ;

ΝΙΣΟΣ

Εἶνε ὁ Σαρπηδών. Γενναῖος καὶ σεμνὸς πολεμάρχης, ἔχων μόνον ἐλάττωμα ὅτι ὑπηρετεῖ τοιοῦτον ἄνακτα. Ἦσαν πέντε ἀδελφοί, ἀλλ' ὁ πόλεμος,—

ΣΚΥΛΛΑ ἄφροντις

Καὶ ὁ ἄλλος ἐκεῖνος ὅστις βαίνει πρὸς αὐτὸν τοσοῦτον ὑπερήφανος;

ΝΙΣΟΣ

Ἄ, οὗτος εἶνε μιαρὸς προδότης καὶ σύμμαχος τοῦ Μίνωος· ἐφόνευσε τὴν μητέρα του καὶ ἀνέλαβε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Λέσβου. Ἔχει μέγα ὡς τὸ ἔγκλημά του ὄνομα: λέγεται Βῆλος. Τοιούτους φονεῖς ἔχει ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης πλησίον του.

ΣΚΥΛΛΑ

Καὶ οἱ ἀλλόκοτοι ἐκεῖνοι στρατιῶται οἱ φέροντες τὰ μακρὰ ἐκεῖνα καλύμματα καὶ τὰ ἀτελεύτητα δόρατα;

ΝΙΣΟΣ

Εἶνε Κάρες. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὅλα τῆς γῆς τὰ ἔθνη συνασπίσῃ περὶ αὐτὸν ὁ Μίνως, οὐδὲ τὰ βλέφαρα θὰ ταραχθῶσι τοῦ Νίσου ποτέ, ὄχι τὰ τείχη τῆς πόλεως!

ΣΚΥΛΛΑ

Ὁ δὲ γέρων ἐκεῖνος ὅστις τοσοῦτον γαλήνιος βηματίζει καὶ τοσοῦτον εὐσεβῶς ἀκολουθοῦσιν οἱ ὑψηλοὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες;

ΝΙΣΟΣ

Εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Μίνωος Λυκάστης. Οὗτος ἦτο ἄναξ ἀληθής, ἀληθοῦς ἀνδρὸς αἴρων φρόνημα, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Διότι ὁ Λυκάστης οὗτος εἶνε υἱὸς τοῦ πρώτου Μίνωος ἐκείνου εἰς ὃν ἡ Δανάη ἔδωκε τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἀφ' οὗ ἔλαβεν εἰς τὴν ἀγκάλην αὐτῆς τὴν χρυσῆν βροχὴν τοῦ Διός. Ἐγνώρισα εἰς ἀγῶνά ποτε περιφανῆ τοὺς συνηλικιώτας τοῦ Λυκάστου καὶ ἄνακτας τῶν Ἑλλήνων μυρίους· πῶς, κόρη μου, ἡ γῆ ἠδυνήθη νὰ ῥοφήσῃ καὶ μηδενίσῃ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα μέτωπα, τὰ εὐρέα ἐκεῖνα στήθη, τὰ γιγάντεια σώματα! Σήμερον βασιλεύουσι πυγμαῖοι...

ΣΚΥΛΛΑ

Καὶ ὁ ὅμιλος ἐκεῖ κάτω, πάτερ μου, ὁδηγεῖ ἄρα εἰς θυσίαν θῦμα ἢ πράττει ἄλλο τι;

ΝΙΣΟΣ

Να!, όδηγεῖ εἰς θυσίαν κριόν. Οἱ νήπιοι!

ΣΚΥΛΛΑ

Διακρίνω τὸν ἱερέα καὶ θύτην... Πόσον εἶναι γιγάντεια τὰ σώματα τῶν ἐχθρῶν τούτων, πάτερ μου! Ἰδὲ τὸν πελταστὴν ἐκεῖνον· νομίζεις ὅτι εἶνε τερατῶδες ἀνδρείκελον.

ΝΙΣΟΣ μειδιῶν

Ἀληθῶς, ἀνδρείκελα... — Ὅμως, κόρη μου, ὅλα βλέπεις καὶ ἐν τούτοις τὸν κρείττονα ἢ τὸν αἴσχιστον ὅλων παρεῖδες οὐδὲ μ' ἠρώτησες τίς.

ΣΚΥΛΛΑ

Τίνα;

ΝΙΣΟΣ

Ἐκεῖνον τὸν ἀπαστράπτοντα ἐν καλλονῇ καὶ χρυσῷ.

ΣΚΥΛΛΑ

Ποῦ;

ΝΙΣΟΣ

Εὐθὺ πρὸς τὸν μέγαν βωμόν. Ἔρχεται πρὸς τὰ ἐδῶ... Ἀκόμη νὰ ἴδῃς αὐτόν;

ΣΚΥΛΛΑ

Τίς εἶνε οὗτος, πάτερ μου;

ΝΙΣΟΣ

Ὁ βασιλεύς.

ΣΚΥΛΛΑ

Αὐτὸς εἶνε ὁ Μίνως, πάτερ μου;

ΝΙΣΟΣ

Αὐτός. Οὐδ' ἠλλοιώθη· παρόμοιος ὡς εἴδομεν αὐτὸν ἐν Κρήτῃ ποτέ.

ΣΚΥΛΛΑ

Ἀληθῶς. Ἀναγνωρίζω ἤδη τὸν ἄλλοτε θερμὸν καὶ φίλον σύμμαχον.

ΝΙΣΟΣ

Ναί, Σκύλλα, ἄλλοτε. Σήμερον ὅμως εἶνε ὁ ἄσπονδος ἡμῶν ἐχθρός, ὁ μυσαρώτερος ἐνώπιον θεοῦ καὶ ἀνθρώπων κατακτητής, ὁ πλήρης φθόνου καὶ μανίας ἡγέτης λῃστῶν... Ἀλλ' ἰδέ! Ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς, πλησιάζει εὔτολμος καὶ γαλήνιος... Ὦ, ἡ γαλήνη του αὕτη εἶνε ἡ τραχυτέρα ὕβρις πρὸς τὸν γέροντα Νῖσον!

(Γεγωνὼς)

Μακρὰν τῶν τειχῶν, ἀνόσιε! —
Ὦ θεοί· κύπτει, ζητεῖ νὰ εὕρῃ τι. Μᾶς ὑβρίζει, μᾶς ὑβρίζει ἀνηλεῶς, περιφρονεῖ ὡς κενὴν σκιὰν τὴν παρουσίαν τοῦ Νίσου ἄνωθεν.—Φέρε μοι, δός μου τὸ βαρύ μου τόξον, Σκύλλα! Ὦ, τὸν ἀνίερον! Δός με, θέλω ἐγὼ αὐτὸς νὰ βάλω βέλος ἐπ' αὐτοῦ θανάσιμον!

ΣΚΥΛΛΑ

Πάτερ μου εἶνε μωρός...

ΝΙΣΟΣ

Ὄχι, εἶνε θηριώδης. Ἰδέ! Ὦ, νὰ μὲ ὑϐρίσῃ τοσοῦτον ἀπαθής! Νὰ ἔλθῃ ἐνώπιόν μου γαλήνιος! Στῆθι, Σκύλλα.

(Ἀπέρχεται δρομαῖος)

ΣΚΥΛΛΑ

Ἰδού· λαμϐάνει τὸ ῥιφθὲν πρότερον ἄνθος μου.

(Δρέπουσα ἄνθος καὶ ῥίπτουσα πέραν αὐτὸ)

Δέξαι καὶ τοῦτο φίλε μου!

(Κύπτουσα καὶ γεγωνυῖα)

Ἀλλὰ σπεῦδε, μακρύνθητι, Μίνω, μακρύνθητι!

(Εἰσερχομένη πρὸς τὸν πατέρα της καὶ ἀναφωνοῦσα)

Ἔφυγε, πάτερ μου· ἄφετε τὸ τόξον... Ἀπῆλθε δρομαῖος, πάτερ μου, κατάτρομος.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Ἐντὸς τῶν Μεγάρων. Φαίνεται μέρος τῶν τοιχῶν καὶ ἡ βασίλειος αὐτῶν πύλη. Παρὰ τὴν πύλην φαίνεται φρουρῶν ὁ Θούριος μόνος. Φέρει πλουσίαν στρατιωτικὴν στολὴν καὶ κρατεῖ κλειδίον ἀργυροῦν.

ΘΟΥΡΙΟΣ καθ' ἑαυτόν, σύννους

Εἶδές ποτε, σοφέ μου Θούριε, ἄνθρωπον ἐρῶντα τοῦ πλούτου μανιωδῶς; Εἶδα, ναί. Τῆς δόξης;

Ναί. Τῆς γυναικός,; Ὦ Ναί. Τῆς ἀγχόνης; Ὄχι, μὰ τὸν Ἀπόλλωνα ποτέ.—Ἔχει καλῶς· ἐγὼ ὅμως εἶδα τὴν Σκύλλαν. Μάλιστα, μάλιστα!—Ἀλλὰ ποῦ ἀκριβῶς πορεύεται; Πρὸς τίνα ἄρα σκοπόν; Εἰς τὸν ἀθλιέστερον γέροντα ἐὰν ἔλεγες: ἰδού, εἶνε μεσονύκτιον· ἀφήσας τὰ τείχη τῆς πόλεως μετάβηθι μόνος παρὰ τὰς σκηνὰς τῶν Κρητῶν καὶ ἔχεις χρυσίου τάλαντα πεντήκοντα· ὁ γέρων ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ μία χεὶρ ἀποχαιρετίζει τὸν κόσμον καὶ ἡ ἑτέρα κρούει τοῦ θανάτου τὸ μέγαρον θὰ προετίμα νὰ πλανᾶται ἐπαίτης ἐντὸς τῆς πόλεως ἢ βασιλεὺς ἐκτὸς αὐτῆς. Τοῦτο εἶνε λίαν φρόνιμον καὶ ἀληθές· οὐχ ἧττον εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ σεμνὴ κόρη τοῦ Νίσου, ἡ σώφρων καὶ ἄνασσα Σκύλλα, τολμᾷ καὶ πράττει ὅ,τι οὐδ' ὁ τολμηρότερος τῶν παραφρόνων, οὐδ' ὁ οἴκτιστος τῶν ἐπαιτῶν.

Τίς νὰ πιστεύσῃ αὐτά; Οὐδείς, ἐκτὸς ἐμοῦ. Καὶ ὅταν περὶ μέσας νύκτας ἴδω αὐτὴν ἀπερχομένην μόνην, σιωπηλὴν καὶ εὔτολμον, ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, στρέφω περὶ ἐμὲ καὶ ἀπορῶ πῶς βηματίζομεν ἔτι μὲ τὰς πτέρνας καὶ ὄχι μὲ τὴν κεφαλήν, πῶς ἐν τῷ οὐρανῷ νὰ θάλλωσιν ἀκόμη ἀστέρες καὶ ὄχι κράμβαι καὶ θρίδακες, πῶς οἱ κόρακες καὶ οἱ βάτραχοι νὰ μὴ κελαδῶσι τοὺς καιροὺς τούτους γλυκύτερον τῆς ἀηδόνος, πῶς ἡ σε-

λήνη λάμπει έντὸς τοῦ φρέατος καὶ ὄχι τὸ φρέαρ ἐντὸς τῆς σελήνης, πῶς νὰ ῥίπτωμεν τὸ βέλος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ μὴ ἔρχεται ὁ ἐχθρὸς νὰ κολλᾶται ἐπὶ τοῦ βέλους ἡμῶν, πῶς ἐν τέλει οἱ παράφρονες νὰ μὴ ἦνε οἱ φίλτατοι ἡγέται καὶ βασιλεῖς τῶν λαῶν, ἀφοῦ ἡ Σκύλλα τιμᾶται ὡς σωφρονεστέρα τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ δὲ Σκύλλα, αὐτὴ αὕτη, ὡς παιδίον τριετές, διανοίγουσα τὸν σιδηροῦν τοῦ δράκοντος κλωβὸν ὑπεισέρχεται καὶ θαυμάζει ἀφελῶς τὸ στόμα, τοὺς ὀδόντας, τὸ μέγεθος, τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ...

Ἰδού... Ἐὰν μὴ ἀπατῶμαι... Ναὶ εἶνε αὐτή. Ἔρχεται! Βεβαίως αὔριον ὁ ἥλιος θὰ δύσῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ ὡς τρωθείς, τὸ δὲ ἑσπέρας ἀντὶ ἀστέρων θὰ ἐπιτείλωσιν ὀφθαλμοὶ γελώντων θεῶν, διότι ὁ κόσμος ἐδῶ κάτω ἅπας ἐμάνη, ἐμάνη.— Ἔρχεται... Ἄ, θὰ λύσω τὴν σιωπήν. Τετέλεσται!

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Θούριος. Ἔρχεται ἡ Σκύλλα, ἐν στολῇ ἀνδρός, φοροῦσα κράνος, ξίφος καὶ μακρὸν μανδύαν μέλανα.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Βασίλισσα...

ΣΚΥΛΛΑ

Ὁμίλει.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Βασίλισσα... Τὴν Σκύλλαν ἐκράτησα εἰς τὰ γόνατά μου νήπιον, ὡδήγησα αὐτὴν εἰς τοὺς ἀγροὺς παιδίον, ἐσεβάσθην καὶ θαυμάζω αὐτὴν νεάνιδα. Ἔδωκα εἰς τὸ νήπιον θωπείας, εἰς τὸ παιδίον ἀθύρματα, εἰς τὴν νεάνιδα θέλω νὰ εἴπω καὶ νὰ δώσω,—

ΣΚΥΛΛΑ

Εἰπὲ τὴν ἀλήθειαν.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ὕβρεις, Βασίλισσα.

ΣΚΥΛΛΑ

Σοὶ συγχωρῶ. Εἰπέ, Θούριε.

ΘΟΥΡΙΟΣ μετὰ στιγμήν.

Δείλαιε Θούριε! Ἡ ἀγέρωχος Σκύλλα, ἡ μεγάλη ἄνασσα, μέγα τι ἔγκλημα πράττει ἀφοῦ συγχωρεῖ τοὺς ἄλλους τόσον εὐχερῶς καὶ τόσον γαλήνιος!— Βασίλισσα, ἤμην πτωχὸς θεράπων τοῦ Νίσου· ἀλλὰ μόνος ὁ Θούριος τῷ εἶπε τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ ἔτη τριάκοντα. Ὅταν ὁ πατὴρ τοῦ Νίσου ἀπέθανε, τὸ κλειδίον τῆς βασιλείου πύλης, ὅπερ μόνος ἐκεῖνος ἐν πολέμῳ ἐκράτει, στραφεὶς περὶ ἑαυτὸν ὁ Νῖσος ἐν μέσῳ τόσων καὶ τόσων ἄλλων, ἕνα εὗρε καὶ εἶπε δοὺς αὐτό: εἰς σὲ πιστέ μου, Θούριε.

ΣΚΥΛΛΑ

Εἶπε τὴν ἀλήθειαν.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ὦ Σκύλλα, ποῦ εἶνε πλέον ὁ πιστὸς ἐκεῖνος Θούριος; Ἰδοὺ ὅ,τι μόνον γνωρίζω: σοὶ ἀφίνω τὴν δίοδον τῶν τειχῶν διότι ἔκλινα ὑπὸ τὰ νεύματά σου ὡς ἐνώπιον θεοῦ, διότι ἄλλως ἡ πρὸς σὲ πυρώδης στοργή μου παρέλυσεν ἐν ἐμοὶ πᾶσαν αὐστηρότητα, πᾶν ἄλλο νῆμα χαλύβδινον. Ὅμως κρύπτου εἰς τὴν σκιάν, δός με οὕτω θάρρος, δὸς συγγνώμην καὶ ἄκουσόν με: Βασίλισσα, ἡ τόλμη τῆς παρθένου ἐντὸς τοῦ σκότους, εἶνε ἡ ἧττα τῆς ἀθωότητος· διότι ὁ στρατιώτης ὁ πλανηθεὶς τὴν νύκτα ἐκτὸς τῶν τειχῶν θὰ εὕρῃ τὴν μάχαιραν, ἡ κόρη τὸ φίλημα. Βασίλισσα, ἡ θυγάτηρ ἥτις σήμερον παραιτεῖ τὴν πατρικὴν κλίνην κρύφα, αὔριον θὰ παραιτήσῃ τοῦ πατρὸς τὴν ἀγκάλην ἀνίλεως· διότι ἡ κόρη ἥτις περιβάλλεται τὴν στολὴν ἀνδρός, ἀπέβαλεν ἤδη ὁμοῦ μὲ τὴν αἰσθῆτα αὐτῆς τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἁγνότητα. Ὦ Σκύλλα, τὸ τέκνον ὅταν μακρύνεται τῆς πατρικῆς ἑστίας χωρὶς τῆς ἀδείας τοῦ πατρός, λαμβάνει τὴν ἄδειαν καὶ τὴν συγγνώμην παρὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

ΣΚΥΛΛΑ

Θούριε!..

ΘΟΥΡΙΟΣ

Κόρη τοῦ Νίσου, ἔστωσαν κἂν ὅπλα σου ἐν τῷ σκότει καὶ φρουροὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ οἱ πτωχοὶ οὗτοι λόγοι μου: Φοβοῦ τὴν νεότητα· εἶνε κρημνός. Φοβοῦ τὴν σκιάν· εἶνε ἐνέδρα. Φοβοῦ τὴν σιγήν· εἶνε μαγεία. Φοβοῦ τὴν γλῶσσαν· εἶνε προδότης. Φοβοῦ σεαυτήν· εἶσαι κόρη.—Ὦ Σκύλλα, ὦ τέκνον μου, εἰπέ με: ποῦ πορεύεσαι;

ΣΚΥΛΛΑ

Ἔχεις τέκνα· γενοῦ λοιπὸν πλούσιος.

(Τῷ δίδει βαρὺν χρημάτων σάκκον)

ΘΟΥΡΙΟΣ ὑπείκων καὶ λαμβάνων ὡς ἐννεὸς

Εἰς τὸν Θούριον,—

ΣΚΥΛΛΑ

Ἔσο τυφλὸς ἐνώπιόν μου, φειδωλὸς εἰς τοὺς λόγους, σοφὸς εἰς τὴν ἀγοράν. Εἶμαι ἡ Σκύλλα. Σιωπή, διότι μετὰ ἓν βῆμα ἐντεῦθεν χαίνει ἡ ἄβυσσος. Σιωπή, διότι εἰς μίαν φωνήν σου ὁ Νῖσος ἀπέθανε. Σιωπή, διότι εἰς ἓν σου βλέμμα θὰ μὲ εὕρῃς νεκράν.—Δός με τὸ κλειδίον. Τελῶ τὰς βουλὰς τῶν θεῶν.

(Λαβοῦσα ἐκ τῶν χειρῶν του τὸ κλειδίον ἀνοίγει στενοτάτην θυρίδα τῆς πύλης καὶ ἀπέρχεται)

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Θούριος μόνος καὶ κρατῶν τὸν σάκκον τῶν χρημάτων

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ὄχι, ὄχι· ἐγὼ κοιμῶμαι καὶ ἡ Σκύλλα περᾷ ὡς ὄνειρον. Ἰδοὺ ὅτι εἶνε μεσονύκτιον· ὥρα τοῦ ὕπνου καὶ τῶν ὀνείρων. Διότι ὅ,τι βλέπω πῶς δύναται νὰ ἦνε ἀλήθεια;

(Μετὰ μικρὸν βλέπων τὸν σάκκον)

Ἐδῶ λοιπὸν κλείεται, ὦ Θούριε, ἡ πίστις σου! Τριάκοντα ἐτῶν πίστις, ἀγάπη, θυσίαι, καρτερία, ἐλπίδες, τιμή, ἠγοράσθησαν διὰ τοῦ σάκκου αὐτοῦ ἐδῶ. Ἤδη πλέον ἐξώφλησα πρὸς ὅλα ταῦτα· εἰμὶ μηδέν! Ἀλλὰ καὶ ἡ Σκύλλα, ναί, ναί, ἀφοῦ ἐπίστευσεν ὅτι νὰ ἀγοράσῃ ἠδύνατο μὲ χρυσίου κερμάτια τριάκοντα χρόνον πίστιν, ὅρκον, ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν γέροντα Νῖσον, ἡ Σκύλλα ἔπαυσε πλέον οὖσα ἡ γενναία, ἡ πλήρης ἀρετῆς, ἡ μεγαλόφρων ἄνασσα.—Ὦ θεοί, οὕτω λοιπὸν οἰκτρῶς ἀμείβομαι; Εἶμαι ἐγὼ λοιπὸν πλέον ὁ πιστὸς θεράπων σου, Νῖσε; Γέρον βασιλεῦ, ἐξύπνα· ἐξύπνα, διότι ἡ ὥρα τοῦ θανάτου σου ἤγγισεν, ἀφοῦ ὁ Θούριος, ὁ πιστός σου θεράπων Θούριος, ἀγοράζεται μὲ κερμάτια. Ἐξύπνα, ἐξύπνα, διότι ἀντὶ πατρὸς θὰ σὲ ὑπολάβωσιν αὔριον ξένον καὶ ἄγνωστον, ἀφοῦ ἡ

Σκύλλα ὑπέλαβε τὸν Θούριον πυλωρὸν ἀργυρώνητον!—Ἀλλοίμονον, ἀλλοίμονον εἰς τὸν πατέρα ὅστις κοιμᾶται ἐνῷ τὸ τέκνον του οὕτω ἀγρυπνεῖ καὶ ἀγωνιᾷ!

(Μετά τινα σιγήν, ἐλθὼν καὶ ἀποθεὶς που τὸν σάκκον ἐκεῖ ἀπώτερον)

Σιωπή· Ἔχω τέκνα· καὶ ὁ σάκκος εἶνε βαρύς, πολὺ βαρύς... Ὦ χρήματα, ῥήτορες δαιμόνιοι, διατί ὅθεν καὶ ἂν προέρχεσθε, ἔτι καὶ ἀπὸ τῆς μιαροτέρας κακουργίας, διατί νὰ ἦσθε αἰωνίως εὐώδη καὶ τοσοῦτον εὔγλωττα; Ἔχω τέκνα· ἂς σωθῶσιν αὐτά· ἀλλ' ἂς σωθῇ καὶ ἡ Σκύλλα. Ἐλθὼν αὔριον ἐνώπιον τοῦ Νίσου δύναμαι νὰ τῷ εἴπω: Βασιλεῦ, λαβὲ τὸ ἀργυροῦν κλειδίον τῶν τειχῶν. Συγγνώμην, Βασιλεῦ, ἀλλὰ θὲς πλέον τὸν Θούριον νὰ φυλάττῃ ἐν τῷ κήπῳ σου τὰ ἄνθη καὶ τὰ ἄπια· ὄχι ὅμως τὴν βασίλειον πύλην τῶν τειχῶν. Εὑρὲ ἐπὶ τούτῳ ἄνθρωπόν τινα σκληρότερον τοῦ γρανίτου καὶ ἀνώτερον τῆς Σκύλλας. Ἐγώ, ἔχω τέκνα· ἐνώπιον τῶν νευμάτων τοιούτου τέκνου τινός, ἐκάμφθη τοῦ πατρὸς ἡ καρδία καὶ ἐκλείσθησαν τὰ ὄμματα τοῦ φύλακος.

(Λαμβάνει ἀπὸ τῆς πύλης τὸ κλειδίον καὶ ἀποχωρεῖ.)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Εἰς τό βάθος τῆς σκηνῆς φαίνεται περιτετειχισμένη ἡ πόλις τῶν Μεγάρων. Δεξιᾷ καὶ ἀπώτατα ὑποφαίνεται λαμπυρίζον τὸ στρατόπεδον τῶν Κρητῶν. Σκύλλα, ἐν ἀνδρικῇ στολῇ. Μίνως ἐνδεδυμένος ὡς ἐν πολέμῳ καὶ ἡγεμονικώτατα.

ΣΚΥΛΛΑ

Μὲ ἀγαπᾷς λοιπὸν πολύ... Εἶνε ἀληθές, Μίνω;

ΜΙΝΩΣ

Ἐὰν ἦνε ἀληθές! Κατέλιπον ἕνα θρόνον, διῆλθα τρυκυμίας, ἀπεδύθην εἰς τὰς μάχας, κινδυνεύω ἑκάστην στιγμὴν νὰ ἡττηθῶ καὶ ν' ἀποθάνω οἰκτρῶς,—εἶτα μεθ' ὅλα ταῦτα, μὲ ἐρωτᾷς ἀκόμη ἐὰν σὲ ἀγαπῶ, Σκύλλα! Ἐνθυμεῖσαι ὅτε τὸ πρῶτον σὲ εἶδα ἐν Κρήτῃ, Σκύλλα; Ἐνθυμεῖσαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅτε νικητὴς ἐγώ, εἰς τὸ στάδιον τῶν δημοσίων ἀγώνων, ἀνέβαλον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ σὲ καὶ ἀφῆκα νὰ πέσῃ ἄκων τὸ δόρυ μου, ἐνῷ ἀπὸ τῶν βλεφάρων σου εἶδα καταπίπτον ἓν δάκρυ; Ἔκτοτε τὸ ὄνειρον τοῦ Μίνωος, ἔκτοτε ἡ μόνη καὶ ἀπόρρητος λατρεία του, ἔκτοτε ἡ εἰκὼν παντὸς ὅ,τι μέγα καὶ εὔδαιμον ἐν τῷ κόσμῳ, ἦσο σύ, Σκύλλα, ἦσο σύ, ἀγαθή μου ἐρωμένη, ἦσο σύ, τοῦ βασιλέως καὶ ἥρωος ἡ μόνη μου καὶ αἰωνία δέσποινα!

ΣΚΥΛΛΑ

Καὶ ὅμως...

ΜΙΝΩΣ

Καὶ ὅμως ἐφύγετε, Σκύλλα. Ἀκολουθοῦσα τὰ

βήματα τοῦ σκληροῦ πατρός σου, κατέλιπες προθύμη καὶ ἀνίλεως ἐν Κρήτῃ τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἵνα ἐπανίδῃ μόνον τοὺς γλυκεῖς ὀφθαλμούς σου παρήτησεν ἕνα λαὸν καὶ ἀνῆψεν ἕνα πόλεμον.

ΣΚΥΛΛΑ

Καὶ ὅμως λέγουσιν ὅτι ἐκδίκησις καὶ ὄχι ἔρως ἐνέπνευσε τὸν Μίνωα νὰ ἔλθῃ πρὸ τῶν Μεγάρων. Εἶμαι ἡ κόρη τοῦ Νίσου καὶ γνωρίζω ποῖοι εἰσὶν οἱ ἐχθροὶ τῆς πόλεως καὶ διατὶ ἐχθροὶ κηρύσσονται. Ὁ φόνος τοῦ υἱοῦ σου Ἀνδρόγεω ἐν τῇ Ἀττικῇ. ...—Ὦ, διατί, Μίνω, μὲ ἀπατᾷς;

ΜΙΝΩΣ

Ἆ, λοιπὸν φρονεῖς καὶ σύ, ὡς ὅλοι, φρονεῖς ἀκόμη, Σκύλλα, ὅτι ἦλθον ἐδῶ ἵνα ἐκδικήσω τὸν φόνον τοῦ Ἀνδρόγεω; Ἀλλὰ ποῖον ἄλλον λόγον εὐπρόσωπον οὕτω ἠδυνάμην νὰ πλάσω ἐν Κρήτῃ, φίλη μου; Τί νὰ ἔλεγον εἰς τοὺς τραχεῖς καὶ σκαιοὺς ἐκείνους ἐν Κρήτῃ γέροντας, οἵτινες μοὶ εἶνε σύμβουλοι ὑπέρτατοι καὶ ἐφέστιοι τῆς πολιτείας θεοί, τί νὰ τοῖς ἔλεγον ἄλλο εἰμὴ ὅτι ἐκκινῶ κατὰ Μεγάρων ὑπὲρ τοῦ πεφιλημένου Ἀνδρόγεω; Ἄλλως καὶ ἂν ἦτο ὅ,τι λέγεις ἀληθές, διατὶ νὰ μὴ χωρήσω εὐθὺ κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, μόνων ἀληθῶς ὑπαιτίων τοῦ φόνου τοῦ Ἀνδρόγεω; Μόνη σύ,

Σκύλλα, μόνη ἐν τῷ κόσμῳ σὺ γνωρίζεις καὶ πρώτη σὺ μανθάνεις τὰ ἀληθῆ καὶ σκότια ἐλατήρια τοῦ πολέμου μου τούτου. Πολέμου πάντοτε, διότι μετὰ τὸν φόνον τοῦ τέκνου μου, οὐδαμῶς ἠδυνάμην νὰ ἔλθω πλέον ὡς φίλος ἀλλὰ μόνον ὡς πολέμιος.

ΣΚΥΛΛΑ

Πολέμιος ἀληθῶς...

ΜΙΝΩΣ

Δυσπιστεῖς λοιπὸν ἔτι, Σκύλλα; Ὄχι ἦλθον ἐδῶ καὶ θὰ μετέβαινον εἰς τὰ ἄκρα τῆς γῆς νὰ ἴδω ἐὰν ἡ Σκύλλα μὲ ἐνθυμῆται, ἐὰν ἡ κόρη τοῦ Νίσου ἀναγνωρίζῃ τὸν Μίνωα. Ὅμως δυσπιστεῖς πρός με ἀκόμη σύ; Εἶσαι λοιπὸν ἡ ἀγέρωχος κόρη τοῦ πικροῦ βασιλέως, εἶσαι ἀληθῶς ἔτι ἡ μεγάλη βασιλὶς Σκύλλα, δεχομένη νὰ φιλῇ ὡς θεόν της, ἐκεῖνον ὃν ἐν ταὐτῷ ὑπολαμβάνει ὡς ἐλεεινὸν προδότην, οἰκτρὸν κολακείας ἀνδράποδον; Τότε, ἐὰν μὴ ἡ βασίλισσα ἐγένετο θεραπαινίς, ἐὰν μὴ ἡ μεγαλόφρων δέσποινα μετεβλήθη εἰς εὐτελῆ ἱκέτιδα ἔρωτος, τότε λαβὲ τὸ ξίφος τοῦτο:

(Τῇ προσφέρει τὸ ξίφος του)

Εἶσαι ἀρκούντως σκληρά, ἂν οὐχὶ γενναία, μηδὲ φοβοῦ· οἱ Κρῆτες εἶνε πολὺ μακράν· οὐδεὶς περὶ ἡμᾶς· λάβε τὸ ξίφος τοῦτο καὶ αἱ ἀνδρεῖαι χεῖρες

ἀληθοῦς βασιλίδος ἂς σβέσωσιν αὐθωρεὶ τὸν γόητα ἐκεῖνον ὅστις ἐγείρει ἐν αὐτῇ τοσοῦτον πύρινον ἔρωτα καὶ ὁμοῦ τοιαύτην μιαρὰν ἀπαταιῶνος ὑπόνοιαν!

ΣΚΥΛΛΑ *πίπτουσα εἰς τὴν ἀγκάλην του*

Ἆ, Μίνω!..

ΜΙΝΩΣ

Σκύλλα, ἀγαθή μου Σκύλλα!—Μὲ ἀδικεῖς ἀνηλεῶς. Ἐγνώρισες ἐλάχιστον, ἢ μᾶλλον οὐδαμῶς ἐγνώρισες τὴν μεγάθυμον καρδίαν, τὸ ὑπερήφανον φρόνημα, τὴν ἀναλλοίωτον πίστιν τοῦ Μίνωος. Ἐγὼ νὰ ἐλησμόνουν τὴν κόρην ἣν ἠγάπησα ἐμμανῶς, ἐγὼ νὰ ἀνέβαλλον νὰ ζητήσω αὐτὴν καὶ μέχρι τοῦ ᾅδου, ἐγὼ νὰ μὴ ἐκίνουν πόλεμον κατὰ τῶν θεῶν ἔτι αὐτῶν χάριν μόνον τῆς Σκύλλας; Οὐδέποτε λοιπὸν κύψασα ἀπὸ τῆς ὄχθης διαυγοῦς ποταμίου, οὐδέποτε εἰς τὰ ἤρεμά του νάματα προσητένισες τὴν μορφήν σου, φίλη μου, ἵνα πεισθῇς ἂν ἠδυνάμην νὰ μὴ τρωθῶ, ἂν ἠδυνάμην νὰ νικήσω ἐμαυτόν, ἂν ἠδυνάμην νὰ ὑπομείνω ἄνευ οἰστρώδους μαγείας τὰς ὄψεις σου;

ΣΚΥΛΛΑ

Φίλε μου,—

ΜΙΝΩΣ

Ἆ, Σκύλλα· οἱ περὶ σὲ ἴσως μικρόφρονες αὐλι-

χειρός σὺ καὶ ὁδήγησόν με εἰς τὰ ἀνάκτορα, μόνον, πλησίον σου, ἔνδυσαί με ἐσθῆτα γυναικός, δός με νὰ νήθω ὡς θεράπαινα, διότι ὁ πάλαι ποτὲ Μίνως ἤδη πλέον ἀπέθανεν. Ἄλλως, ἐὰν τοῦτο εὑρίσκῃς μικρόν, ἄθλιον, εἰδεχθές, διὰ τὸν ἄνδρα ὃν τοσοῦτον ἠγάπησες, τότε δός με τὰς χεῖράς σου, δός με νὰ φιλήσω τὰ χείλη σου, Σκύλλα καὶ χαῖρε. Ἡ ἰσχὺς τοῦ πατρός σου εἶνε ἀδάμαστος ἐφ' ὅσον οὗτος φέρει τὸν ἀρραβῶνα τῶν θεῶν. Ἄφες με λοιπὸν νὰ φύγω, ἄπελπις καὶ κλαίων, ἄφες με νὰ πλανῶμαι εἰς τὰ πελάγη ὡς ἠλίθιος ἄνευ βουλῆς καὶ σκοποῦ διότι δι' ἐμὲ τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας ἔδυσεν ἐς ἀεί, ἡ Σκύλλα νὰ μοιράσῃ ἠρνήθη τὴν ζωὴν καὶ τὴν βασιλείαν μετ' ἐμοῦ, ὁ βίος μου τοῦ λοιποῦ σκότος νυκτὸς καὶ ψῦχος χειμῶνος καὶ θανάτου ὄνειρον...Χαῖρε λοιπόν, βασίλισσα. Χαῖρε ἐς ἀεί!

Ἀπομακρύνεται καὶ οἱονεὶ φεύγει.

ΣΚΥΛΛΑ

Μίνω...

(Ὁ Μίνως ἐξακολουθεῖ φεύγων)

Μίνω, πεφιλημένε Μίνω!.. Μὴ φύγῃς.

Ἔρχεται πρὸς τὸν Μίνωα ἐπιστάντα

ΜΙΝΩΣ ἐπιστρέφων

Ποσάκις, Σκύλλα, ποσάκις τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ

Μίνωος ἦλθε μέχρι τῆς καρδίας σου, ἀλλ' οὐδὲν ἐκεῖ ἀφῆκεν ἴχνος ὅπως οὐδὲν ἀφίνει ἴχνος ἐπὶ τῶν χειλέων σου!

ΣΚΥΛΛΑ περίδακρυς

Οὐδὲν ἀφῆκεν ἴχνος ἐν τῇ καρδίᾳ μου;... Οἱ θεοὶ δικαίως περιέκλεισαν τὰ σπλάγχνα ἀδιόρατα, διότι σὺ, ὅστις μὲ ἀγαπᾷς, ἐὰν ἔβλεπες βαθύτερον τῆς Σκύλλας τὰ στήθη, Μίνω, θὰ ἔκλαιες.— Ὦ, ἡ καρδία τῶν ἀνδρῶν εἶνε σκληρὰ καὶ ἀνηλεής! Φεύγεις... Φεύγεις ἥσυχος καὶ ἀμέριμνος, διότι τόσον μὲ ἀγαπᾷς. Φεύγεις, διότι μέρος τοῦ σιδηροῦ σου θώρακος εἰσέδη καὶ προέστη μέχρι τῆς καρδίας σου, Μίνω!

ΜΙΝΩΣ

Ἀλλὰ σὺ μὲ ἀπωθεῖς, σὺ μὲ διώκεις, Σκύλλα. Ἀναχωρῶ καὶ οἱ θεοὶ μόνοι γνωρίζουσιν, ὄχι ἡ Σκύλλα, ὅτι ἀναχωρῶ ἔχων σιδηροῦν καὶ ἀπαστράπτοντα τὸν θώρακα, ἀλλ' ἔνδον τὸ στῆθος συντετριμμένον καὶ λιπόθυμον.—Διατί, ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, διατί μὲ ὑβρίζεις διστάζουσα Σκύλλα;

ΣΚΥΛΛΑ ἀνεγείρουσα τὸ πρόσωπον

Ὦ θεοί, εἶνέ ποτε δυνατὸν αὐτὰ τὰ χείλη... τοιοῦτοι λόγοι... Ὄχι, ὄχι!

(Ῥιπτομένη εἰς τὰς χεῖράς του)

Ὦ Μίνω, τίνων ἀνάσσεις; τῶν Κρητῶν ἢ τῆς

Σκύλλας; Πῶς ἔγεινα δειλή, πόσον, πῶς ἔγεινα νήπιον! Ἤμην ἄλλοτε, χθὲς ἔτι καὶ πρώην, ἤμην ἡ δέσποινα λαοῦ ἀνδρείου, ἡ μεγάλη, ἡ ἀγέρωχος, ἡ σώφρων κόρη τοῦ Νίσου, βασιλὶς κρατερωτέρα τὸν θυμὸν καὶ τὸ φρόνημα τῶν εὐρέων τούτων καὶ ἀσείστων τῆς πόλεως τειχῶν. Ἤμην ἄλλοτε, Μίνω, ἤμην ἔτι χθὲς ὁ κόσμος, ἡ ἀσπίς, ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ Γέροντος Νίσου, ὡσεὶ Ἄρτεμις λατρευομένη καὶ βηματίζουσα ἐν μέσῳ τῶν παρθένων ἐγώ, εὐψυχοτέρα παλαιμάχων γερόντων, ἡ δειλία καὶ ἡ ἅμιλλα τῶν γενναίων τῆς πόλεως... Νῦν ὅμως, νῦν πτήσσω δειλὴ καὶ κούφη εἰς τοὺς κόλπους σου, κλίνω μικρόθυμος καὶ ἑτοιμόδακρυς, αἰσθάνομαι ὡς ὑπὸ νόσου μακρᾶς καμπτόμενα τὰ γόνατα, τὸ ξίφος τοῦτο καὶ τοῦ πολέμου ὁ θώραξ χλευάζουσιν ἐν ἐμοὶ τὴν δειλήμονα παιδίσκην! Ἀλλ' εἰς ὅλα ταῦτα, Μίνω, εὑρίσκω πλειοτέραν χαράν, μυχίαν τινὰ καὶ ἄρρητον εὐφροσύνην πολλῷ μείζονα ἐκείνης ἣν ᾐσθανόμην ἀνάσσουσα ὁλοκλήρου λαοῦ καὶ μέχρι θανάτου κυβερνῶσα χιλιάδας δούλων.

ΜΙΝΩΣ

.. Ἄ, Σκύλλα· μὴ λέγῃς τοῦτο, ὅτι ἡ γενναία βασίλισσα σήμερον κλίνει μικρὰ καὶ δειλή, ὄχι. Ἐὰν χθὲς καὶ πρώην ἦσο ἄνασσα λαοῦ ἢ δούλων, σήμερον ἀνάσσεις τοῦ βασιλέως, τοῦ Μίνωος, φίλη μου.

Ἐκ τῶν δύο ἡμῶν ἐγὼ εἰμὶ ὁ κλίνων ἐνώπιόν σου τὸ γόνυ εὐσεβὲς καὶ ταπεινόν, Σκύλλα· διότι εἰς τὸν ἔρωτα ἡ καλλονὴ μόνη εἶνε ἡ βασιλὶς καὶ ἡ ἄνασσα. Ἀνήκω εἰς σὲ πλέον, Σκύλλα· εἰπέ με πῶς, ποῦ θὰ ζήσωμεν αὔριον, γαλήνιοι, εὐφρόσυνοι, εὐδαίμονες;

ΣΚΥΛΛΑ

Μόνον πλησίον σου, Μίνω.

ΜΙΝΩΣ

Ναί· ἀλλ' ἐν τῇ Κρήτῃ ἐὰν λέγῃς, μὴ τοῦτο ἔλπιζε, φίλη μου. Εἶνε λαὸς ἄγριος, θορυβώδης, ἀμείλιχος· ἐὰν ἴδῃ τὴν ἐπιστροφήν μου τοιαύτην, τὸν πόλεμον μόνον σκοπὸν τυχόντα τὴν ἁρπαγὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Νίσου, θὰ ἀγριωθῇ, θὰ ὀρθωθῇ, θὰ ἐγείρῃ τρικυμίας εἰς κατεύνασιν τῶν ὁποίων θὰ παρέλθῃ ὅλη ἡμῶν ἡ ζωή. Ἐλπίς μου μόνη εἶνε νὰ ζήσω ἐν Μεγάροις, λαμβάνων σὲ τοῦ βίου μου αἰωνίαν σύντροφον ἐν τιμῇ καὶ βασιλείων λαμπρότητι. Μὴ ἀναβάλλωμεν τοῦτο, διότι ἡ μοῖρα ἐπικλώθει νέας τροπὰς καὶ περιπετείας τοῦ βίου ἀείποτε. Ὦ, ἐὰν ἔζων ἐν Μεγάροις πλησίον σου, παρῃτούμην τῆς Κρήτης ἐγώ.

ΣΚΥΛΛΑ

Ἀλλὰ πῶς; Ὁ Νῖσος ἐπώμωσεν πρὸ τοῦ ναοῦ

καὶ τῆς πόλεως, ὅτι ἐφ' ὅσον ζῇ οὐχὶ τὰς κλεῖδας ἀλλ' οὐδὲ τὰς χεῖρας θέλει δώσῃ εἰς Κρῆτα ποτέ.

ΜΙΝΩΣ

Τότε μάτην ἡμῶν οἱ ἔρωτες καὶ οἱ ἄρχοι, Σκύλλα!

ΣΚΥΛΛΑ

Πῶς αὐθωρεὶ μάτην ἀναφωνεῖς, Μίνω! Τόσον εὐχερῶς διαγράφεις τόσας χρυσᾶς ἐλπίδας, τόσον πύρινον ἔρωτα; Εὕρωμεν μέσον. Ὁ ἔρως σου εἶνε τόσον βαθύς, εἶσαι τόσον σοφός!

ΜΙΝΩΣ

Ἄκουσόν με, Σκύλλα. Εἶσαι βασιλίς· δέον νὰ λάβῃς εἰς σύντροφον τοῦ βίου βασιλέα καὶ ὄχι αἰχμάλωτον. Ἐὰν ἀληθῶς μὲ ἀγαπᾷς, θὰ θελήσῃς νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν οὐχὶ μὲν ἀνάσσων, ἀλλὰ λαμπρὸς κἂν καὶ βασίλειος. Ἄκουσόν με λοιπόν, Σκύλλα: εἰς σοῦ τὰς χεῖρας κεῖται ἀκριβῶς ἡ τύχη ἀμφοτέρων. Ἐὰν σὺ θελήσῃς ἡ εὐδαιμονία ἡμῶν πληροῦται, αἱ πύλαι τῆς πόλεως ἀνοίγονται, ὁ Μίνως ῥίπτεται πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Νίσου καὶ τῶν ποδῶν τῆς Σκύλλας γονυκλινής. Οὐδείς, οὐδεὶς ἄλλος εἰμὴ αἱ λεπταὶ αὐταὶ χεῖρες τῆς κόρης τοῦ Νίσου δύνανται νὰ ἐπιτελέσωσιν ὅ,τι οὐδαμῶς θὰ κατώρθουν ἂν ἔτι ἐνώπιον τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ταύτης συνήρχοντο σύμμαχοι οἱ πάλαι τιτᾶνες καὶ γίγαντες.

ΣΚΥΛΛΑ

Πῶς ὅμως, Μίνω!... Ἐγώ, —

ΜΙΝΩΣ

Ναί, ἡ Σκύλλα μόνη. Μὲ ἀγαπᾷς, Σκύλλα, μὲ ἀγαπᾷς. Εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ γέροντος Νίσου, ἐὰν θελήσῃς, ἐρευνῶσα θὰ εὕρῃς χρυσῆν τρίχα. Αὕτη καὶ μόνη εἶνε ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Νίσου. Ἐν ὅσῳ αὕτη κρύπτεται εἰς τὴν βαθεῖαν κόμην του ἡ πόλις θὰ μένῃ οὐχὶ δυσάλωτος, ἀλλ' αἰωνίως ἀπόρθητος. Διότι ἡ χρυσῆ ἐκείνη θρὶξ εἶνε ἀναλλοίωτος ἐπὶ τούτῳ ἀρραβὼν τῶν θεῶν πρὸς τὸν Νίσον.

ΣΚΥΛΛΑ ταρασσομένη

Καὶ τὴν τρίχα ταύτην... Τί;

ΜΙΝΩΣ

Ἐὰν ἄνθρωπός τις ἐν τῷ κόσμῳ εὑρίσκετο μέχρι μανίας φιλῶν τὸν Μίνωα, ἐὰν καρδία τις εὑρίσκετο ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ ἴσα ἀντερῶντος Μίνωος, ἐὰν ἡ καρδία αὕτη ἦτο ἡ καρδία τῆς Σκύλλας, ἠδύνατο νὰ ἀνασπάσῃ ἀσύγγως τὴν πεπρωμένην τρίχα καὶ αἱ πύλαι τῆς πόλεως παρευθὺς θὰ ἠνοίγοντο.

ΣΚΥΛΛΑ ἀποσυρομένη

Σιωπή, Μίνω, σιωπή! Ποτέ.

ΜΙΝΩΣ

Σκύλλα...

ΣΚΥΛΛΑ πορφυρὰ τὴν μορφὴν

Ἀ, οἱ πύρινοι λόγοι εἶχον τοῦτο σκοπόν! Τοῦτο λοιπὸν ἦτο τὸ ὄνειρον τοῦ Μίνωος;..

ΜΙΝΩΣ

Τοῦτο ἦτο τὸ ὄνειρον τοῦ Μίνωος; Σκύλλα, εἶσαι βέβηλος. Μήπως ἤμην ποτὲ ὁ τῶν Μεγάρων πολέμιος; Σκέφθητι, Σκύλλα, σκέφθητι πόσον μὲ ἀδικεῖς! Πόσον ἀδικεῖς ἔτι σὲ αὐτήν, ἥτις μὲ ἀγαπᾷς, ἥτις θὰ κλαύσῃς, ἥτις θὰ συντριβῇς ἀλλ' ἀργότερον, ἀλλ' ὅτε θὰ ἦνε ἴσως πλέον μάταιον.— Μοὶ ἔδωκες τὴν χεῖρά σου, τὸν ἔρωτα, τὴν βασιλείαν· μοὶ ἀρνεῖσαι ὅ,τι θὰ ἦτο μόνον νόμιμον: τὸν βίον παρὰ σοί, ἐνώπιον τοῦ Νίσου καὶ τῶν θεῶν. Φεῦ· ἔδωκα εἰς τὴν Σκύλλαν τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως, παρήτησα τὸν λαὸν τοῦ ἡγεμόνος ὠρκίσθην τὸν ἔρωτα παιδός· ἀλλ' αὐτὴ μοὶ ἀρνεῖται... μίαν τρίχα!

ΣΚΥΛΛΑ μετ' ἀκρατήτου ὀργῆς

Μίαν τρίχα... Τὴν ζωὴν τοῦ πατρός μου, τὴν ζωὴν ὁλοκλήρου λαοῦ, τὰς κλεῖδας καὶ τοὺς θεοὺς τῆς πόλεως!

(Ξιφουλκοῦσα καὶ ἐρχομένη ἐνώπιόν του)

Ἔκγονε τοῦ Διός, βασιλεῦ τῶν Κρητῶν, ἠγάπησες ποτὲ σὺ τὴν Σκύλλαν;

ΜΙΝΩΣ

Ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν, ναί.

ΣΚΥΛΛΑ

Ἀλλ' ἂν ἠγάπας, θὰ ἤθελες αὐτὴν ἀγνώμονα, θὰ ἤθελες προδότιδα καὶ πατρὸς καὶ πατρίδος;

ΜΙΝΩΣ

Θὰ ἤθελα τὴν Σκύλλαν πιστὴν εἰς τὸν Μίνωα μόνον.

ΣΚΥΛΛΑ

Εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Κρήτης ἐσπούδασες τὴν τιμὴν τῶν προδοτῶν, Μίνω; Ἐπάνελθε ἐκεῖ καὶ ἐκεῖ θὰ εὕρῃς τοιούτους, ἄνανδρε!

ΜΙΝΩΣ γαλήνιος

Σκύλλα, ἐπανέρχομαι. Ἐπανέρχομαι, διότι μετὰ τοὺς λόγους τούτους οὐδέποτε θέλεις πλέον μὲ ἀγαπήσῃ. Εἰς ὅ,τι σὲ εἶπα μὲ ὤθησεν ἁγνὸς καὶ πύρινος ἔρως. Δός με συγγνώμην κἂν ὅτι σὲ ἠγάπησα καὶ ἐπανέρχομαι εἰς τὴν Κρήτην. Λησμόνησόν με, λησμόνησόν με εὐχερῶς σύ, διότι μόνος ὁ Μίνως ἐγεννήθη νὰ μὴ λησμονῇ...

(Κινεῖται ὡς ἀναχωρήσων)

ΣΚΥΛΛΑ

Ἐνθυμοῦ ναί, ἐνθυμοῦ κἂν ὁποία ἦτό ποτε ἡ κόρη τοῦ Νίσου.

ΜΙΝΩΣ

Ἡ κόρη τοῦ Νίσου ἦτο ἀνίλεως· ὅμως ὁ Μίνως ἐρᾷ, κλαίει καὶ συγχωρεῖ. Φεύγει ἴσως αὔριον· ἀλλ' ὅταν ἡ Σκύλλα θελήσῃ, εἶνε καὶ πάλιν ὁ πιστός αὐτῆς καὶ τοῦ βίου αἰώνιος σύντροφος. Βασίλισσα, χαῖρε!

(Φεύγει. — Ἡ Σκύλλα σιωπᾷ, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν παρακολουθεῖ τὰ βήματά του, ἔρχεται εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς καὶ δειλήμων ψελλίζει πρὸς αὐτόν)

Μίνω, Μίνω...

(Ὁ Μίνως ἔφυγεν. — Ἡ Σκύλλα ἐρχομένη ἐνώπιον τῆς σκηνῆς ἀνυψοῖ τὰς χεῖρας, ἀφίνει νὰ πέσῃ τὸ ξίφος της καὶ ἀναφωνεῖ περιαλγὴς καὶ περίδακρυς)

Ὦ, ἔφυγεν!..

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Η ΧΡΥΣΗ ΘΡΙΞ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Μέγαρα τοῦ βασιλέως Νίσου. Θάλαμος τῆς Σκύλλας· βασίλειοι κόσμοι. Εἰς τὸ ἄκρον καὶ ἀριστερᾷ ἐγείρεται ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος· φέρει γυμνοὺς τοὺς βραχίονας, τόξον, φαρέτραν, καὶ ἀργυρᾶν ὑπὲρ τὸ μέτωπον ἡμισέληνον. Εἶνε πρωΐα. Ἐνώπιον τοῦ ἀγάλματος ἵσταται ἡ

ΣΚΥΛΛΑ

Ὦ Ἄρτεμι, ἂν ἄλλοτε εὐχρόους δρέπουσα στεφάνους ῥόδων ἐνώπιόν σου ἐλαφρὰ προσήρχετο ἡ Σκύλλα, σήμερον ὅπως καὶ χθὲς ἰδοὺ αὐτὴ νωθρά, βαρεῖα, ἀσθενής, κενὴ τὰς χεῖρας ῥόδων, τὸ στῆθος ὅμως πλῆρες φέρουσα ὀδύνης καὶ πυρός. Συγγνώμην, ὦ μεγάλη κόρη τῆς Λητοῦς· ὅμως καὶ ἄνθη ἔτι ἐὰν ἔδρεπον, εἰς ἄλλον πλέον, οἴμοι! εἰς ἄλλον θὰ ἐπόθουν ν' ἀφιέρουν ταῦτα σήμερον! Εἰς ἄλλον... Ναί. Ἐὰν ὡς ἡ χιὼν ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν ὀρέων κορυφῆς, παρθένος ἀπαστράπτης ἔτι σὺ καὶ ἄθικτος, εἶσαι τὸ τέκνον τοῦ Διός, εἶσαι θεότης σύ· καὶ μόλις εὐσεβεῖς αἱ κόραι κλίνασαι μὲ τὰ ἁγνά των χείλη τολμῶσι νὰ σὲ θίγωσι. Ἡ Σκύλλα

ὅμως ἡ θνητή, θνητῶν γονέων γέννημα, κατέβη μὲ τὸν δρόμον τῶν ἐτῶν καὶ ἐγήρασεν, ἐνόσησε βαρεῖαν νόσον καὶ γοῆτιδα, ὦ Ἄρτεμι, θανάτου γείτονα, μανίας ἀδελφήν... Εἰς στεναγμοὺς ἡ δρόσος ἀπητμίσθη τῆς νεότητος, τὰ γονατά μου κόπτονται ὡς γραίας γυναικός, ἐντός μου ἄβυσσος ἠνοίχθη ὡς κενόν, κενὸν εὐωδιάζον καὶ βαρύ, βαρύ, βαρύ· δακρύω βλέπουσα τὸν τάπητα τοῦ ἔαρος, παλαίστραν ἄλλοτε χαρᾶς ἀφρόντιδος, αἰσθάνομαι ὡς γλῶσσαν ἄγνωστον τὰ μύρα του, εἰς τὸν μικρὸν τοῦ ἄνθους ἔτι κάλυκα μυστήριόν τι βλέπω, ὄχι πλέον ἄθυρμα αὐτό, οὐδὲ Ἀμαρυλλίδος κόσμημα. Νοσῶ· καὶ αἴφνης ἀστραπὴ γλυκεῖα πυρπολεῖ τὰς φλέβας μου, ἤδεις οἱ ὀφθαλμοί μου κλείονται, χρυσοῖ μαγείας μὲ πλανῶσι τότε ὄνειροι, κ' ἐνῷ ἡ κεφαλή μου κλίνει ἔνδακρυς, τὸ πᾶν βομβεῖ ἐναρμονίως κύκλῳ μου... Ἔρως λοιπὸν καλεῖται τοῦτο ὅλον, Ἄρτεμι; Ὦ, ἂν οὐδέποτε ᾐσθάνθης τοῦτο, Ἄρτεμι, δυσδαίμων οὖσα μόνη εἶσαι ἀληθὴς θεός!

(*Μετά τινα σιγήν*)

Ἐπάκουσόν με τῶν παρθένων ἡ ἔφορος! Σὺ ἥτις κατετόξευσες τὰ τέκνα τῆς Νιόβης, τὸν Ὠρίωνα, τὸν Ἄδωνιν, τόξευσον καὶ τὸν μικρὸν υἱὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀνοικτίρμων σύ, τόξευσον τὸν πτερωτὸν

ληστὴν τῶν καρδιῶν καὶ σῶσόν με! Σῶσόν με ὅτι ἐρῶ. Γνωρίζεις ἄρα τίνος, γνωρίζεις τ' ὄνομά του, Ἄρτεμι; Σιγή, σιγή. Οὐδεὶς νὰ μάθῃ ἤθελον τὸν γόητα, οὐδεὶς μὴ μάθῃ τὸ φαιδρόν μου ἀγρυπνούσης ὄνειρον, οὐδεὶς νὰ μάθῃ θέλω τίς ἡ Σκύλλα ἐὰν θνήσκῃ αἴτιος· φθονῶ τὰ ἄστρα, ἅτινα τοὺς ἔρωτάς μας παρεμόνευσαν, ἐφθόνησα τὸν κώνωπα ὅστις διῆλθεν ἄνωθεν ὡς μέθυσος, φοβοῦμαι μὴ ἂν εἴπω μόνον τ' ὄνομά του ἰσχυρῶς, φοβοῦμαι μὴ τὸ μέγα τοῦτο ὄνειρον ἐλύθη πάραυτα! Ὅμως εἰς σέ, εἰς σέ, ὦ φίλη Ἄρτεμι, ἐκμυστηρεύομαι αὐτὸ ἠρέμα ἐκφωνήσασα: καλεῖται Μίνως. Ναί· ὦ φώνημα γλυκύ! Μίνως. Τάχα διατί νὰ μὴ καλῆται Φοῖβος, Ἄρης, Ζέφυρος; Εἶνε τοσοῦτον βασιλεὺς τῆς καλλονῆς, τοσοῦτον εἶνε καὶ ἀνίλεως! Μοὶ εἶπε, μοὶ ἐζήτησε,—τίνος νὰ εἴπω ὅ,τι μοὶ ἐζήτησεν; —Ἄρα με ἀγαπᾷ, ὦ Ἄρτεμι;—Ἠρνήθην: ναί, ἠρνήθην τὴν τρίχα τῆς ποτνίας κεφαλῆς, ἀλλ' ἂν μὲ ἀγαπᾷ θὰ φύγῃ, Ἄρτεμι; Τὴν τρίχα εἶπον τοῦ πατρὸς ποτέ· ἀλλ' ἂν τῆς Σκύλλας ἤθελε ζητήσῃ τὴν ζωήν, τὸ στῆθος τοῦτο σχίσασα ἐγὼ φλογώδη καὶ ἀσπαίρουσαν τὴν θλιβερὰν καρδίαν μου τῷ ἔδιδα!—Ἂν μ' ἀγαπᾷ θὰ φύγῃ, Ἄρτεμι;

(Ἀνατείνουσα τὰς χεῖρας ἄλλοθεν)

Δός με συγγνώμην, Μίνω, ἂν σὲ ὕβρισα! Συγ-

γνώμην θεός, ὅτι εἰς ἐμὲ ἐπανεστράφη τὸ βέλος τῶν χειλέων μου, ὅτι ἐγὼ ἡ δοῦσα πλειοτέραν ἔλαβον πληγήν, ὅτι ἐγὼ πλειότερον σὲ ἀγαπῶ ὑβρίσασα, ὅτι νικῶσα δῆθεν δούλη μᾶλλον ἐκλεία, καὶ κλαίω καὶ σπαράσσομαι καὶ μαίνομαι...

Κλίνει ἐν λύπῃ τὴν κεφαλὴν καὶ βυθίζεται ὄπισθεν τοῦ ἀγάλματος.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Αἴθουσα τῶν ἀνακτόρων τοῦ Νίσου. Ὁ βασιλεὺς Νῖσος κάθηται ἐπὶ θρόνου μεγαλοπρεποῦς. Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἵστανται στρατηγοὶ Μεγαρεῖς, ἐνώπιον δὲ τοῦ βασιλέως τρεῖς τοῦ Μίνωος πρέσβεις Κρῆτες.

ΝΙΣΟΣ

Εἶπον πρὸς ὑμᾶς καὶ ἄλλοτε. Ὁ Μίνως ἀναμένει μάτην, μάτην ἐλπίζει καὶ ποικίλα τεχνᾶται. Οἱ θεοὶ ἔδωκαν τῷ Νίσῳ ἀρραβῶνα οὐράνιον ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ, τῇ βασιλείᾳ, τῇ αἰωνίᾳ νίκῃ αὐτοῦ καὶ τῆς πόλεως.

Ο Α΄. ΤΩΝ ΠΡΕΣΒΕΩΝ

Ἐάν, βασιλεῦ, εἰς τοὺς θεοὺς ἐπειρώμεθα νὰ ἀναγάγωμεν ἡμῶν τὸ κράτος καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης, ὁ Μίνως θὰ ἔλεγε τότε, μεγάλῳ τῷ φρονήματι, ὅτι εἶνε ὁ ἔκγονος τοῦ Διός. Ὅμως ὁ Μίνως εἶνε θνητὸς καὶ πρὸς θνητὸν ἀποτείνεται.

ΝΙΣΟΣ

Θὰ ἔπραττεν ὡραιότερον ἐὰν ἀπετείνετο ἐπὶ φιλίᾳ πρός τινα θεόν, διότι ἐχθρὸς τῶν θεῶν κηρύττεται ὅσον ἐμμένει τοῦ Νίσου ἐχθρός. Θὰ ἔπραττε δικαιότερον ἐὰν μοὶ ἐζήτει συγγνώμην ὅτι ἠδίκησεν αὐτός, διότι τοσαῦτον ὁ λαός μου ἐβάφη μὲ τὸ αἷμα τοῦ τέκνου του ὅσον ποτὲ θὰ βαφῶσιν αἱ σπάθαι τῶν Κρητῶν μὲ τοῦ λαοῦ μου τὰ αἵματα. Ἐὰν δ' ἦτο ἀληθὴς βασιλεὺς οἰκτείρων θὰ ἔσωζε τὸν λαόν του, πειθόμενος ὅτι οὐδεμία κατ' ἐμοῦ ἔστιν ἐλπίς, διότι τὸ ἀληθὲς καὶ ἀδαμάντινον στέμμα μου εἶνε ἐσώτερον τοῦ φαινομένου μου τούτου, ὦ Κρῆτες.

Ο Α'. ΤΩΝ ΠΡΕΣΒΕΩΝ

Βασιλεῦ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ τὴν βαθεῖαν φρόνησιν τοῦ παλαιμάχου βασιλέως τῶν Μεγάρων. Ἀλλ' ὁ Μίνως ἔρχεται σήμερον πλέον οὐχὶ ὡς ἀγέρωχος πολέμιος τῆς πόλεως, ἀλλ' ὡς ξένος παλαιὸς καὶ φίλιος. Ἔρχεται ἔτι προσηνὴς καὶ ἀφιέμενος θὰ προσέφευγεν εἰς τὴν ἑστίαν τοῦ Νίσου, διότι λέγει ὅτι ἤδη πλέον αὐτὸς μὲν δεσπόζει τῶν Κρητῶν, ἀλλ' ἡ καρδία μόνη δεσπόζει τῶν βουλευμάτων του.

ΝΙΣΟΣ μειδιῶν εἰρωνικῶς

Φεῦ, τῆς οἰκῆς στοργῆς!

Ἡ Σκύλλα ἐπιφαίνεται καὶ παραμένει εἰς τὸ ἀπώτατον βάθος τῆς σκηνῆς.

Ο ΠΡΕΣΒΥΣ

Ὁ Μίνως φέρει, βασιλεῦ, τὸ αἷμα φλογερὸν, μεμιασμένον ὄχι· ἂν ἐξαστράπτῃ αἴφνης εἰς ὀργὴν εὐχερῶς, ἂν ἐγείρῃ οὕτω τότε ἕνα πόλεμον, εἰς τὴν γαλήνην πάλιν μεταπίπτει τάχιστα, βλέπει φιλόφρων τότε καὶ εὐμειδὴς θαυμάζει τὴν ἀλήθειαν, τιμᾷ τὸ δίκαιον, ἐνθουσιᾷ πρὸ τοῦ καλοῦ, ἔστω καὶ ἂν ταῦτα ἦσαν ἐσκοτισμένοι κόσμοι εἰς τὴν ἀγριωθεῖσαν μορφὴν τοῦ σκληροτέρου ἐχθροῦ του. Πολλάκις ἐν αὐτῷ τὸ πῦρ τῆς μήνιδος ἔσβυσαν τοῦ ἐλέους τὰ δάκρυα...

ΝΙΣΟΣ ἀνυπομονῶν

Ὕστερον;

Ο ΠΡΕΣΒΥΣ

Ὁ Μίνως, λέγει, βασιλεῦ, ὅτι κηρύττεται σύμμαχος καὶ φίλος τοῦ Νίσου, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀφεθῇ καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν μεθ' ὅλης τῆς τιμῆς τοῦ βασιλέως καὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ νικητοῦ.

ΝΙΣΟΣ ἐν ὀργῇ

Τοῦ νικητοῦ! — Σὺ ὁ λαλῶν οὕτω ἄκουσόν με: εἶσαι πολὺ ὠχρὸς καὶ μοὶ φαίνεσαι ἀπαίσιος, οὐδὲ νὰ ἐννοήσω δύναμαι οἷα λαλεῖς. Δυοῖν τὸ ἕτερον: ἢ πρέπει λαβὼν ἀπὸ γύναιόν τι ψιμύθιον νὰ χρίσῃς ἐπαξίως τὰς παρειάς σου ῥοδινὰς καὶ τότε λάλει, ἢ εἰπὲ νὰ σὲ ῥαπίσωσιν οἱ δοῦλοί μου καὶ ἴσως τότε ἐρυθριάσῃς μικρόν.

ΟΙ ΠΡΕΣΒΕΙΣ

Βασιλεῦ,—

ΝΙΣΟΣ

Ἀκούσατέ με, Κρῆτες: Εἴπατε εἰς τὸν βασιλέα ὑμῶν ὅτι ἡ πόλις τοῦ Νίσου εἶνε φίλη τῶν θεῶν καὶ τῆς νίκης δέσποινα, οὐχὶ δὲ σπουδαστήριον παίδων. Μάτην πειρᾶται νὰ σπουδάσῃ ἐδῶ τὴν ἑλληνικήν, διότι ὁ γέρων Νῖσος οὐδαμῶς ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν αὐτὴν τοῦ Μίνωος. Ἄλλως σεμνότερον αὐτῷ θὰ ἦτο ἐὰν ἐλάλει κἂν τὴν γλῶσσαν τῶν ὅπλων, καὶ οὐχὶ τὴν γλῶσσαν τῶν μάντεων. Ἄγετε.

Ο Α'. ΠΡΕΣΒΥΣ

Ἐὰν ἄλλος τις ἦτο παρὼν θὰ μᾶς ἐνόει καλλίτερον, βασιλεῦ.

ΝΙΣΟΣ

Τίς;—Ἄγετε, ἄνδρες· ἀρκεῖ ὅτι οὐδαμῶς σᾶς ἐννοεῖ ὁ Νῖσος.

Ο Α'. ΠΡΕΣΒΥΣ

Ὁ Μίνως, μὴ λησμονῇς, βασιλεῦ, τιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ τὸν Νῖσον ὡς πατέρα του.

ΝΙΣΟΣ *ἀνεγειρόμενος μετ' ἀκρατήτου ὀργῆς*

Αἴ, Μίνω, Μίνω, τέκνον Κρητῶν!...—
Ἐν ὀνόματι τῶν ἐφεστίων θεῶν, ὦ πρέσβεις,

ἀπέλθετε! Ἀπέλθετε καὶ εἴπατε τῷ βασιλεῖ ὑμῶν ὅτι ἐὰν ὁ Μίνως μὲ δίδῃ ἀσπασμούς, τοὺς ἡμετέρους θὰ λάβῃ παρὰ τῶν ποδῶν μου γονυπετήσας.

Ο ΠΡΕΣΒΥΣ

Βασιλεῦ, ὁ Νῖσος ἐγήρασεν.

ΝΙΣΟΣ

Ἴσως, γενναῖοι τῶν φράσεων πολεμισταί! Ὁ Νῖσος ἐγήρασεν, ὁ Μίνως ὅμως ὑμῶν βεβαίως μαίνεται.

Οἱ πρέσβεις φεύγουσιν, ἀκολουθοῦσι δὲ αὐτοὺς οἱ στρατηγοὶ Μεγαρεῖς.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Νῖσος μόνος. Εἰς τὸ βάθος ἡ Σκύλλα.

ΝΙΣΟΣ

Γυναῖκες τὸ στῆθος καὶ τὰς τέχνας! . . Δόλιοι Κρῆτες! Ἐμὲ ἀγαπᾷ ὁ Μίνως φιλόστοργος! Ἐμὲ ὃν περιέζωσεν ὡσεὶ πελώριος ὄφις καὶ ἐπὶ τόσον χρόνον πολιορκεῖ βαρύτατα! Ὦ θεοί, σεῖς οἱ φιλοῦντές με, δότε μοι ἀρκοῦσαν γαλήνην ἵνα μὴ πρὸ τῶν θωπειῶν καὶ τῶν ὅρκων του γελάσω φρενήλατος!

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΝΙΣΟΣ. Ἔρχεται ἡ Σκύλλα.

ΝΙΣΟΣ

Σὺ εἶσαι, Σκύλλα; Ἐλθέ, κόρη μου. Πόσον μὲ φαιδρύνει ἡ μορφή σου, πόσον ὁ πτωχὸς Νῖσος ἀναγεννᾶται καὶ γίνεται ἐτῶν εἴκοσι μόνον, μόλις ἴδῃ σὲ τὴν τρυφεράν, τὴν χαρίεσσαν νύμφην, νύμφην τῶν ἀλσῶν καὶ κόρην τοῦ γέροντος. Ὅταν ἤμην νέος, νέος πολὺ καὶ ἀγένειος ἔτι, εἶχον τὴν μορφήν σου, Σκύλλα· ἀλλ' ὁ χρόνος ἔσπειρε καὶ ἀνέφυσεν εἰς ἐμὲ βαθὺ τριχῶν σύννεφον, ἐνῷ τὴν μορφὴν τῆς Σκύλλας μου ἐτήρησαν οἱ θεοὶ γυμνήν, ἵνα ἀπαστράπτῃ ταύτης τὸ κάλλος, διαλάμπῃ δὲ τὸ ἐρύθημα τῆς αἰδοῦς, ὅπως νῦν τοσοῦτον φαεινὸν καὶ τοσοῦτον ἐράσμιον.

Περιπτύσσει καὶ φιλεῖ τὴν Σκύλλαν.

ΣΚΥΛΛΑ

Τί εἶπον, πάτερ μου, οἱ πρέσβεις;

ΝΙΣΟΣ γελῶν

Οἱ πρέσβεις!.. Ἐὰν εὕρῃς ὅ,τι μοὶ προέτειναν, Σκύλλα, αὐθωρεὶ παραιτοῦμαι τοῦ θρόνου μου καὶ ἀνακηρύσσω σὲ μόνην βασίλισσαν. — Τί εἶπον, τί μοὶ προέτειναν; Εἰπέ.

ΣΚΥΛΛΑ

Τί; Ἴσως παράδοσιν τῆς πόλεως.

ΝΙΣΟΣ

Κατὰ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν διάνοιαν βεβαίως συμφωνεῖς· ἀλλ' ἔσπευσες.—Ὄχι.

ΣΚΥΛΛΑ

Ἀνταλλαγὴν τῶν αἰχμαλώτων.

ΝΙΣΟΣ

Ὄχι.

ΣΚΥΛΛΑ

Λύσιν τοῦ πολέμου ἐπὶ ὅροις αὐστηροῖς.

ΝΙΣΟΣ

Ὄχι.

ΣΚΥΛΛΑ

Ἀνακωχήν.

ΝΙΣΟΣ

Ὄχι.—Ἐμπρός, ἐὰν εὕρῃς!

ΣΚΥΛΛΑ

Συμμαχίαν καὶ σεμνὴν προπομπὴν τῶν Κρητῶν.

ΝΙΣΟΣ μειδιῶν

Ὦ, οὐδέποτε λοιπὸν θὰ διαδεχθῇς τὴν βασιλείαν μου! Γνωρίζεις, Σκύλλα, τί μοὶ προέτεινεν ὁ Μίνως;

ΣΚΥΛΛΑ

Τί, πάτερ μου;

ΝΙΣΟΣ

Ἔρωτας, κόρη μου, ἔρωτας πρὸς τὸν γέροντα Νῖσον!

ΣΚΥΛΛΑ

Ἔρωτας...

ΝΙΣΟΣ

Ναί, ναί, ναί. Ἂς ἀφεθῇ, εἶπε, νὰ εἰσέλθῃ μὲ τιμὰς νικητοῦ εἰς τὴν πόλιν καὶ θὰ παρακαθήσῃ εἰς τὴν ἑστίαν ἡμῶν ἱκέτης, διότι τιμᾷ,—ὁ Μίνως,—διότι τιμᾷ, εἶπε, καὶ ἀγαπᾷ τὸν Νῖσον ὡς πατέρα του!

ΣΚΥΛΛΑ πειρωμένη νὰ φανῇ ἄφροντις

Διατὶ τάχα προτείνει τοιαῦτα, πάτερ μου;

ΝΙΣΟΣ

Διότι εἶνε Κρής, κόρη μου.—Τοὐλάχιστον ἐὰν προέτεινε τὸν ἔρωτά του εἰς τοὺς γλυκεῖς αὐτοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Σκύλλας, θὰ ἐνόουν κἂν τότε τὸ αἴσθημα· ἀλλ' εἰς ἐμέ!

(Χωρῶν πρὸς τὸ βάθος καὶ λαμβανόμενος τῆς κόμης του)

Ἆ, Μίνω, Μίνω· ἐὰν ὡς τὰς λευκὰς αὐτὰς τρίχας εἶχες ὀλίγας καὶ σύ, θὰ εἶχες, πανοῦργε, ὀλιγώτερα αἰσθήματα καὶ πλειοτέραν σύνεσιν!

ΣΚΥΛΛΑ τεταραγμένη

Πάτερ μου, θέλετε ν' ἀποχωρήσω;

ΝΙΣΟΣ

Διατί, Σκύλλα; Θέλω μᾶλλον νὰ μένῃς πλησίον μου, θέλω νὰ ἠρεμήσω καὶ φαιδρυνθῶ πλησίον σου. Ὑπάρχει τι δι' ἐμὲ τῆς Σκύλλας φίλτε-

ρον; Ἀγνοεῖς τάχα, Σκύλλα, ὁπόσον σὲ ἀγαπῶ καὶ θέλεις ν' ἀπομακρυνθῇς, νὰ μὲ ἀφήσῃς μόνον, νὰ ἔρχωμαι ἐγὼ ὁ βαρὺς γέρων ἐπὶ τὰ ἴχνη σου; Φεύγεις ἀπό τινος τὰς ὄψεις μου, Σκύλλα... Διατί; Διατὶ ἀδρανῆ τινα γλυκύτητα ἀποπνέει πλέον ἡ μορφὴ καὶ τὸ βῆμα τῆς Σκύλλας μου, πρότερον ὑπὲρ τὴν δορκάδα ἐλαφρᾶς, ὑπὲρ τὸ ψυχρὸν νᾶμα τῶν ὀρέων χαριέσσης καὶ ζωηρᾶς; Γεωρίζω ὅτι εἶσαι ἡ κόρη τοῦ Νίσου, ἵνα μὴ πεισθῶ ὅτι ἀνιᾷς καὶ φοβεῖσαι τὸν πόλεμον. Ὅμως μὴ μὲ καταλείπῃς, κόρη μου, ἔρχου πλησίον μου, κάθου εἰς τὰ γόνατά μου ἢ ἄφες με νὰ κλίνω ἐγὼ τὴν κεφαλήν μου ἐπὶ τῶν γονάτων σου, διότι αὕτη πολλάκις βαρύνεται, συννεφοῦται καὶ ἀπαυδᾷ, ἐνῷ ἡ νεότης, ἡ χαρὰ, ἡ αἰθρία περιστέφουσιν ἀμάραντα τῆς Σκύλλας τὸ μέτωπον.

ΣΚΥΛΛΑ

Τί νὰ εἴπω, πάτερ μου!.. Σιωπῶ.

ΝΙΣΟΣ

Ὄχι, ὄχι· εἶδες ἂν εἰς τοὺς κλάδους σιωπῶσι ποτὲ τὰ πτηνά; Ἂν σιωπήσῃς σὺ, Σκύλλα, τίς θὰ λαλήσῃ, τίς θὰ μελῳδήσῃ, τίς θὰ πραΰνῃ τοῦ γέροντος Νίσου τὰς χολάς; Οἱ ὄχλοι, οἱ κόλακες, ἢ οἱ πρέσβεις τῶν Κρητῶν;

(Λαμβάνων καὶ δίδων τῇ Σκύλλᾳ φόρμιγγα)

Λάβε τὴν καλὴν φόρμιγγά σου καὶ μινύρισον ἡδὺ ᾆσμα, κόρη τοῦ Νίσου. Ἐπόθησα γαλήνην καὶ λήθην, ποθῶ ἔτι τὴν θέαν καὶ τὸ ᾆσμα καὶ τοὺς χοροὺς παιδίων. Ἀγνοῶ ποῖα φαιδρὰ ὄνειρα ἀπὸ πολλοῦ ἐπικρέμανται, ὡς ἀστέρες, εἰς τὴν σκοτεινὴν φαντασίαν τοῦ γέροντος!

ΣΚΥΛΛΑ

Πάτερ μου, ἀπέμαθον τὰ ᾄσματα. Ἤδη πλέον θέλγομαι νὰ ἀκούω μακρὰν ἐκπνέον ᾆσμά τι, ἀλλὰ σιγῶ.

ΝΙΣΟΣ

Σιωπῶσι τὰ χείλη, ὅταν ᾄδῃ πολὺ ἡ καρδία... Πτωχή μου κόρη!—Ὅμως τὸ ἁπλῶς λαλοῦν τέκνον ᾄδει μουσικώτατα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ πατρός. Λάλησόν με λοιπὸν, διηγήσου μοι ἕνα μῦθον, ἓν ὄνειρον, ἕνα πόθον σου. Ἐὰν ἐνθυμῆσαι, εἰπέ με ἓν ᾆσμα παλαιὸν, ἱλαρὰν ἐλεγείαν, ᾆσμα χαρᾶς καὶ λήθης, ὅπερ ἄλλοτε ἐμελῴδεις: τὸ ᾆσμα τοῦ λωτοῦ. Ἐὰν ἐλησμόνησες αὐτὸ, ὁμίλησόν με ἁπλῶς καὶ ἐγὼ θὰ ἡδύνωμαι ὡς ἐὰν ἤκουον τὴν λύραν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἡ Σκύλλα λαμβάνει τὴν φόρμιγγα, Ὁ Νῖσος κάθηται παρ' αὐτῇ καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων της.

ΣΚΥΛΛΑ ᾄδουσα καὶ κιθαρίζουσα ἡδύτατ

I

Φέρετέ με ὅπου θάλλει
Ἡ μυρσίνη καὶ ἡ χλόη
Αἰωνία,
Ὅπου κλῶνες ἀνθῶν πλήρεις
Πλάττουσι πυκνὴν θολίαν
Πλήρη μύρων.

Φέρετέ με ὅπου ψάλλον
Πρὸς τὰ ῥόδα ἁμιλλᾶται
Τὸ πτηνὸν,
Ὅπου ῥύακες πλανῶνται
Ὅπως νήματα εὐμήκη,
Ἀργυρᾶ.

Μὲ ἁβρὸν ταώνων ἅρμα
Φέρετέ με εἰς τὴν νῆσον
Τῶν γελώτων,
Ὅπου λάμπει μόνον ἔαρ
Καὶ καρπὸς αὐτοῦ ἀκμάζει
Ὁ λωτὸς . . .
Ὁ λωτός . . .

ΝΙΣΟΣ ἀνεγείρων τὴν κεφαλὴν

Πόσον εἶνε γλυκὺ καὶ πόσον εἶνε πένθιμον τὸ ᾆσμά σου, Σκύλλα! Τὸ χεῖλός σου ἀποστάζει μαγείαν καὶ νάρκην ἡ φωνὴ τῆς φόρμιγγος. Οὕτω, λέγεται, ὅτι ὑπὸ ᾆσμά τι καὶ οἱ ὄφεις σαγηνεύονται.

ΣΚΥΛΛΑ

Πάτερ μου, νὰ σιωπήσω;

ΝΙΣΟΣ κλίνων τὴν κεφαλὴν

Ὄχι. Βαυκάλησον τὸν γέροντα ἐπὶ τῶν γονάτων σου, ὅπως ἄλλοτε ὁ γέρων οὗτος ἱλαρὸν βρέφος σὲ ἐβαυκάλα. Σὺ, Σκύλλα, εἶσαι ὁ φλοῖσβος τοῦ αἰγιαλοῦ· ἐγὼ, ὁ ναύτης ὁ ἀποκαμών.

ΣΚΥΛΛΑ ᾄδουσα

II

Ἐκεῖ ὅπου εἰς λειμῶνας
Μὲ στεφάνους ἐστεμμένοι
    Χρυσανθέμων
Κύκλῳ κάθηνται ὡραῖοι
Καὶ χαρμόσυνοι συμπόται,
    Δότε χῶρον.

Δότε μοι λωτὸν, ἑταῖροι,
Καὶ νὰ πίω ἀνθοσμίαν
    Ἀπνευστί·
Θέλω λήθην τῶν ἀνθρώπων,
Θέλω λήθην τῶν φροντίδων,
    Τῶν παθῶν.

ΝΙΣΟΣ βυθιζόμενος εἰς ὕπνον

Πεφιλημένη μου κόρη!..

ΣΚΥΛΛΑ

Τί εἶνε, πάτερ μου;

ΝΙΣΟΣ ἀποκοιμώμενος

Γελᾷ...

ΣΚΥΛΛΑ ᾄδουσα

Μετὰ τῆς ζωῆς τὰς λύπας
Τὴν χαρὰν ἂς εὕρῃ τέλος
'Η ψυχή μου,
Ὡς εἰς ὄνειρον βακχίδος,
Πλῆρες κάλλους καὶ μαγείας,
Εἰς λωτὸν
Εἰς λωτόν . . .

(Ὁ Νῖσος ἀπεκοιμήθη. Ἡ Σκύλλα παύσασα καὶ πενθίμως προσορῶσα αὐτόν. Μετά τινα σιγὴν)

Ἀπεκοιμήθη! .. Ὕπνος παιδὸς οὐχὶ βασιλέως ... Πόσον αἱ λευκαὶ τρίχες εἶνε αὐστηραί· νομίζεις ὅτι κρατοῦσιν ὄμματα ἀνοικτά. Ἀλλ' ἆρα βλέπουσιν; .. Εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτήν,—

(Ψαύει καὶ διερευνᾷ ἁπαλῶς τὴν κόμην τοῦ Νίσου)

Ἐδῶ θὰ ἦνε ὁ θεῖος ἀρραβών, ἡ χρυσῆ ἐκείνη θρίξ. Ὤ, ἂς μὴ ἦτο ἀληθές! Τάχα ... Ἄ, ἰδοὺ αὐτή! Εἶνε ἀληθῶς χρυσῆ· ἰδοὺ αὐτή! Ὡραία, περικαλλής, ἀκτὶς τοῦ οὐρανοῦ.—Προδότης, Μίνω, σοὶ ἀνήγγειλε τοῦτον τὸν θησαυρόν; Τί θὰ ἔδιδες ἐάν,—

Σιωπᾷ φρίττει καὶ ἐφίσταται. Μετὰ μικρὸν)

Ὦ πάτερ μου, εἴθε νὰ μὴ ἐκοιμᾶσο πώποτε!

(Αἰσθάνεται ἀγωνίαν, τρέμει καὶ μετὰ ἐσβεσμένης φωνῆς ὡς ᾄδουσα.)

Δότε μοι λωτὸν, ἑταῖροι,
Καὶ νὰ πίω ἀνθοσμίαν
'Απνευστί...
Θέλω λήθην τῶν ἀνθρώπων,—

Ἆρά γε... Δύναμαι πλειότερον; Οὕτως εἵμαρται... Πῶς ἄλλως; Οἱ θεοὶ εἰσὶν εὐμενεῖς... Ποία καλλιτέρα στιγμή; 'Εάν... Σπεῦσε, Σκύλλα· θὰ ἐξυπνήσῃ. Αὕτη, αὕτη εἶνε ἡ χρυσῆ θρίξ· ὁ ἔρως τοῦ Μίνωος, τῆς Σκύλλας ὁ οὐρανός! Ὅμως... Ὄχι, ὄχι. 'Αλλὰ θὰ ἀποθάνω! Ὅμως, ἆρα εἶνε ἀληθές; Εἰς τὴν τρίχα ταύτην κεῖται ἡ δύναμις πᾶσα τοῦ Νίσου καὶ τῆς πόλεως; Ὦ, εἶνε ἀληθές· οὐδέποτε ἀπατῶσι τὰ χείλη τοῦ Μίνωος!—Σιωπή. Τίς ὁμιλεῖ; Οὐδέποτε ἀπατῶσι τὰ χείλη τοῦ Μίνωος...

(Κλίνει σύννους καὶ ἀγωνιῶσα. Μετὰ μικρὸν ἀποσπάσασα αἴφνης τὴν χρυσῆν τρίχα

Μίνω, ἤδη πλέον πιστεύεις ὅτι σὲ ἀγαπῶ;

(Αἴφνης ὁ Νῖσος ἀνεγείρεται βραδέως, φέρει τὰς χεῖρας ὡς ἐν ὀδύνῃ περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἀποχωρεῖ μικρόν. Ἡ Σκύλλα μένει ἄφωνος καὶ ὡς μάρμαρον, φέρουσα ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν χρυσῆν τρίχα.)

ΝΙΣΟΣ ὑπνοβατῶν καὶ ἐκτείνων τὰς χεῖρας ἱκέτιδας

'Ελεήσατέ με, ἐλεήσατέ με! Ἤμην ἄλλοτε ὁ βασιλεὺς Νῖσος· ἤρχετο εἰς τὰς θύρας μου ὁ πτωχὸς καὶ εἰς τὰ χείλη μου τὸ μειδίαμα. Τὰ δάκρυα πολλάκις συνέστειλαν τὰ χείλη μου, ἀλλ' οὐδέ-

ποτε ἡ φωνή μου ἀπώθησε τοὺς πένητας. Σήμερον ἰδοὺ ὅτι ἐπαιτῶ. Ἐλεήσατέ με ὅσοι εἴχετε τέκνα, ὅσοι πολὺ αὐτὰ ἠγαπήσατε, διότι ἡ τύχη κοινή· διότι ὁ Νῖσος εἶχεν ἄλλοτε τέκνα καὶ πολὺ αὐτὰ ἠγάπησεν, ἀλλ᾽ ἐκεῖνα ἀφεῖλον τὴν στέγην τοῦ οἴκου του καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του. Πῶς, οὐδεὶς λοιπὸν εἶδε τὸν Νῖσον νὰ φιλῇ κλαίων ἀπὸ χαρᾶς τὴν κόρην του; Οὐδεὶς εἶδεν αὐτὸν κλίνοντα τὴν κεφαλὴν, ὡς νήπιον, εἰς τὰ γόνατα τοῦ τέκνου του; Δότε μοι λοιπὸν νὰ ἐναγκαλισθῶ εἰς τὰ γυμνά μου στήθη τὴν βάτον, δότε μοι νὰ τιθασσεύσω εἰς τοὺς κόλπους μου τὰς φλόγας, τοὺς ὄφεις, τὰ ἄγρια κύματα· θὰ φανῶσιν ὀλιγώτερον ἀγνώμονα! Ἐλεήσατέ με· εἶμαι ὁ Νῖσος, εἶμαι τυφλός. Εἴπατέ με· φέγγει ἀκόμη ἐπάνω φαιδρὸς ὁ ἥλιος; Ἀναδίδει ἡ γῆ ἀκόμη χλόην καὶ ἀρώματα; Σώζονται λοιπὸν ἀκόμη ἀγαθοὶ καὶ οἰκτίρμονες ἄνθρωποι; Εἶνε λοιπὸν ἀκόμη τέκνα εὐσεβῆ καὶ γονεῖς εὐδαίμονες; Εἴπατέ με, διότι ἐγὼ εἰμὶ τυφλός· εἴπατέ με, διότι ἐγὼ ὑπέλαβον καὶ ἐκράτησα ὡς θυγατέρα μου τὸν ἀνηλεέστερον σκορπίον τῆς γῆς! Ἐλεήσατέ με, εἶμαι Νῖσος ὁ βασιλεύς. Ἐλεήσατέ με· τὰ ῥάκη, αἱ ὀπαὶ τῶν ἐνδυμάτων μου εἶνε στόματα ἀνοιγόμενα εἰς ἐλέους ἐπίκλησιν,—Οὐδεὶς μὲ ἐλεεῖ· ἀλλ᾽ ὁ Νῖσος πεινᾷ. Οὐδεὶς

ἐλεεῖ τὸν ἔκφρονα· τὸν ἔκφρονα ὅστις ἦτό ποτε βασιλεὺς καὶ πατὴρ!..

ΣΚΥΛΛΑ δυστυχὴς

Πάτερ μου...

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Οἱ ἀνωτέρω. Αἴφνης εἰσέρχεται βραδὺς, συντετριμμένος, κύπτων τὴν κεφαλὴν, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸν σάκκον τῶν χρημάτων τῆς Σκύλλας καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ ἀργυροῦν κλειδίον τῶν τειχῶν.

ΘΟΥΡΙΟΣ πρὸς τὸν Νῖσον

Μάρτυρες οἱ θεοὶ ὅτι πρῶτον ἤδη, πρῶτον ἤδη ἐνώπιόν σου κλίνει ὁ Θούριος ἐν αἰσχύνῃ τὴν κεφαλήν! Βασιλεῦ, ἡ ἐν ἐμοὶ παλαιὰ πιστὴ λάγηνος ἐτρίβη, μηδὲ σταγόνα πίστεως θέσῃς ἐν αὐτῇ τοῦ λοιποῦ, διότι ὑπορρέει καὶ χάνεται· λαβών με ἔκριψον ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὴν ῥαγισθεῖσαν λήκυθον. Λαβὲ τὸ ἀργυροῦν κλειδίον τῶν τειχῶν! Ἔτη τριάκοντα ἐφρούρησα τὸν βασιλέα μου· ἤδη θὲς φρουροὺς νὰ φρουρήσωσι τὸν Θούριον, διότι ὁ Θούριος ἠγοράσθη. Εἰς τὸν σάκκον τοῦτον ἐκλείσθη πᾶσα ἡ τιμὴ καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ. Νῖσε, Νῖσε, ὁ Θούριος ἦτο φιλάργυρος καὶ ὁ φιλάργυρος ἐγένετο προδότης. Μετανοεῖ καὶ εἰς τὸν σάκκον τοῦτον φέρει τὸ τίμημα τῆς ἀγχόνης του...

ΝΙΣΟΣ ἐν ὕπνῳ ὡς ἀνωτέρω

Μὲ ἁβρὸν ταώνων ἅρμα
Φέρετέ με εἰς τὴν νῆσον
Τῶν γελώτων,
Ὅπου λάμπει ἔαρ μόνον,—

(Ὁ Νῖσος σιγᾷ αἴφνης, διότι μακρὰν ἀκούεται σάλπισμα ἐφόδου τῶν Κρητῶν, ἐντὸς δὲ τῆς πόλεως μεγαρικαὶ σάλπιγγες ἀνακαλοῦσαι εἰς κίνδυνον. Ὁ Νῖσος φέρει τὴν χεῖρα εἰς τὸ ξίφος καὶ ὁρμᾷ νὰ ἀπέλθῃ, ὅτε ἐξυπνήσας βλέπει ἐνώπιόν του τὴν Σκύλλαν)

Ἡ Σκύλλα!.. Σύ;

ΣΚΥΛΛΑ ῥιπτομένη γονυκλινὴς πρὸ τῶν ποδῶν του καὶ συνάπτουσα τὰς χεῖράς της

Συγγνώμην, συγγνώμην, συγγνώμην, πάτερ μου!

ΝΙΣΟΣ ὡς εἶδε τὴν χρυσῆν τρίχα εἰς τὰς χεῖρας τῆς Σκύλλας

Οὐρανέ!... Ἡ ἱστορία τοῦ Νίσου ἐτελείωσεν.

Κτυπᾷ τὸ μέτωπόν του καὶ πίπτει κατὰ γῆς.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Ο ΕΠΙΟΡΚΟΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Πρὸ τῶν μεγάρων τοῦ Νίσου. Μίνως. Στρατηγοὶ Κρῆτες καὶ ἀκόλουθοι διέρχονται κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας στεφάνους καὶ πορευόμενοι εἰς θυσίαν.

ΜΙΝΩΣ ἐπιστὰς

Οὗτος λοιπὸν ἦτο ὁ μέγας οἶκος τοῦ Νίσου!.. Ὦ μέγαρα, μέγαρα, πόσον εὐχερῶς ἀνατρέπεσθε, ὅταν τὰ θεμέλια ὑμῶν στηρίζωνται οὐχὶ εἰς τὸ ἑδραῖον ἔδαφος τῆς ψυχῆς, ἀλλ' εἰς τὴν ἄμμον τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν αἰσθήσεων!.. Παρέλθωμεν φαιδροὶ καὶ θύσωμεν τοῖς θεοῖς τὰ νικητήρια. Οἱ θεοί εἰσιν εὐμενεῖς· καὶ ἐφ' ὅσον ὁ ἄνεμος τῶν μοιρῶν πνέει οὔριος, ἀφεθῶμεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ σκοποῦ καὶ τὴν ὅλην νίκην πλησίστιοι. Μὴ ἀπαυδήσωμεν, μὴ κοιμηθῶμεν, μηδὲ οἰκήσωμεν τὰ τοῦ Νίσου ἀνάκτορα· ἐδῶ ἂς οἰκήσωσι τοῦ λοιποῦ αἱ γλαῦκες. Ἡμεῖς, μὲ θάλλοντας ἔτι τοὺς στεφάνους τῶν ἐν Μεγάροις θριάμβων, βαδίσωμεν ἐπὶ τὴν πόλιν τῆς Ἀ-

θηνᾶς. Βαδίσωμεν γοργοὶ καὶ εὐέλπιδες ὅπου ἡ ἀρίστη εὔκλεια, ὅπου τοῦ ἀγῶνος τὸ ἔπαθλον. Ἐκεῖ, ὁ Αἰγεὺς θὰ μᾶς δεχθῇ ἴσως γελῶν, ὡς τὸ πρῶτον ὁ Νῖσος· ἀλλὰ θὰ μᾶς ἴδῃ ἀπερχομένους εἰς Κρήτην κλαίων καὶ ἄπελπις. Πρῶτον οἱ θεοὶ συναρωγοί· ὅμως εἰμὶ βέβαιος ὅτι ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς θὰ ἐμέσῃ πικρότατα τὸ αἷμα τοῦ φιλτάτου Ἀνδρόγεω. Ἀκούσατέ με: ἑπτὰ παρθένοι καὶ ἑπτὰ νεανίαι θὰ στέλλωνται κατ' ἔτος εἰς Κρήτην βορὰ τοῦ Μινωταύρου καὶ ἐξιλέωσις τοῦ Κρητὸς βασιλόπαιδος. Ἀνήκουστος ὁ δασμὸς οὗτος τοῦ αἵματος· ναί, ἀλλὰ ὁ τιμωρὸς καλεῖται Μίνως. Τὸ ῥάπισμα τοῦ νηπίου εἶνε θωπεία, ἀλλ' εἶνε τραῦμα βαρὺ καὶ ἡ θωπεία μόνη τοῦ λέοντος.—Ὦ Ἀθῆναι, ὦ πόλις ὑπερήφανος, ἂς λυθῶσιν οἱ δεσμοὶ τῶν γάμων σου, ἂς μαρανθῶσι καὶ γηράσωσι τάχιστα ἐν σοὶ οἱ ἔφηβοι καὶ αἱ τρυφεραὶ παρθένοι· διότι τὰ κάλλιστα ἄνθη σου θὰ χορέσωσι τὰ βρέμοντα σκότη τοῦ λαβυρίνθου μου! Θρηνήσατε, μητέρες ἀτθίδες, ὅσαι ἔχετε τέκνα· σπεύσατε, παρθένοι, νὰ γείνητε μητέρες σωζόμεναι, ἀλλὰ γενόμεναι μητέρες πλάσατε τέκνα, ἐὰν δύνασθε, εἰς ἑτοίμην τοῦ θηρίου βοράν!

ΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΓΕΡΩΝ

Βασιλεῦ, σιγῶμεν· εἰσὶ καὶ δαίμονες βάσκανοι.

ΜΙΝΩΣ

Ναί, γηραιέ· ἀλλ' ἔστι καὶ Ζεὺς φίλος τοῦ Μίνωος.—'Ενθουσιῶ εἰς τὸ αἱμοσταγές μου ὄνειρον. Ἡ μεγάλη ἐλπὶς ἀποπνέει κάλλος καὶ γοητείαν πλειοτέραν ἀληθοῦς ἀπολαύσεως. Εἰσὶ δαίμονες βάσκανοι· ἀλλ' ἔστι τῶν ἐπὶ γῆς βασιλέων ἀνώτερος τοῦ Κρητὸς ἐμοῦ θαλασσοκράτορος;

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ

Οὐδείς.

ΜΙΝΩΣ

Δός μοι, Αἰγεῦ, τὴν ἐν τῇ 'Ακροπόλει σου τοῦ Ποσειδῶνος τρίαιναν· ἀνήκει εἰς τὴν Κρήτην. Κράτει δὲ σὺ καὶ καλλιέργει, κύπτων ὡς δοῦλος, τὴν ἐλαίαν τῆς 'Αθηνᾶς.—Ἢ ἔστι τις ὑμῶν ὁ σκεπτόμενος, ἐνδοιάζει τις ὅτι δύναται νὰ ἡττηθῇ ποτε ὁ Μίνως, ὁ ἔκγονος τοῦ Διός;

ΟΙ ΑΥΛΙΚΟΙ

Ποτέ.

ΜΙΝΩΣ

Ἔχει καλῶς. Φέρετέ μοι λοιπὸν τὸν Νῖσον! Θέλω νὰ ἴδω ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ λευκὴν κόμην γέροντος καὶ ὁμοῦ νηπίου δάκρυα. Θέλω νὰ ἴδω πῶς εἷς βασιλεὺς ἀληθὴς καὶ ἀγέρωχος, δύναται εὐχερῶς νὰ κάμπτηται ὡς ἐπαίτης καὶ πίπτῃ πρὸ τῶν ποδῶν μου πρηνής. Θέλω νὰ ἴδω ἂν ἀληθῶς φέρῃ,

ὡς ἔλεγε, τοὺς ἀσπασμοὺς εἰς τοὺς πόδας· διότι ἐγὼ ἐνώπιόν του θέλω νὰ ἴδῃ ὅτι φέρω λακτίσματα.

Ο ΓΕΡΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Βασιλεῦ, εἶσαι ἀνηλεής. Ἦτό ποτε καὶ ὁ Νῖσος μέγα φρονῶν βασιλεύς. Ἔστι Νέμεσις.

Ὅλοι ταράσσονται καὶ ὠχριῶσιν ἀπειλητικοὶ πρὸ τοῦ γέροντας.

ΜΙΝΩΣ γαλήνιος

Ἀνηλεὴς ὁ Μίνως; Σοὶ δωροῦμαι τὴν ζωήν, καίτοι οὕτω ὑβρίσαντι. Ζῆθι λοιπόν, νήπιε, ἐὰν δύνασαι, ἵνα τοῦ λοιποῦ λέγῃς: «Ζῶ, ἐλέῳ τοῦ Μίνωος.»

(Πρὸς ἕνα τῶν ἄλλων ἀκολούθων)

Ἀλλὰ ποῦ εἶνε λοιπὸν ὁ Νῖσος;

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Κατεμετρήθη ἡ πόλις ἅπασα σπιθαμὴ πρὸς σπιθαμήν, ἀνασκάπτονται ἤδη τὰ ἀνάκτορα καὶ πᾶσα κρύπτη αὐτῶν, ἀλλὰ μάτην· ὁ Νῖσος οὐδαμοῦ. Βασιλεῦ, οὐδαμοῦ.

ΜΙΝΩΣ καθ' ἑαυτὸν

Βλέπω, ἴσως πολὺ ἀργά, ὅτι πρὸς τὴν χρυσῆν τρίχα τῆς κεφαλῆς, ἔκρυπτε μυστηριώδη ὁ γέρων πτέρυγα!

(Πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν)

Καὶ ὅμως ἐὰν ἴδω ἐνώπιόν μου ἀγόμενον τὸν

ἀλαζόνα γέροντα, μόνον ἡ στιγμὴ ἐκείνη ἔσται δι' ἐμὲ ἡ μόνη τῆς νίκης αἴσθησις. Ἀκούσατέ με, Κρῆτες: κηρύσσω βασιλέα τῶν Μεγάρων ἐκεῖνον ὅστις φέρη ἐνώπιόν μου τὸν Νῖσον ζῶντα καὶ βλέποντα. Εἶπα.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται Κρής.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Βασιλεῦ, ἐνώπιον τῆς φρουρᾶς ἡμῶν ἐνεφανίσθη Μεγαρὶς μάντις καὶ ἐπόμνυται καὶ μαρτύρεται τοὺς θεοὺς ὅτι γνωρίζει περὶ τοῦ Μίνωος μεγάλα ἀπόρρητα, ὅτι δύναται νὰ διαγνώση τοὺς βαθυτέρους τῶν θνητῶν λογισμούς, νὰ ἀποκαλύψη ἀσφαλῶς ὅλας τὰς τρίβους τοῦ μέλλοντος. Ἡ μάντις αὕτη, βασιλεῦ, ἀπαιτεῖ σταθερὰ νὰ ἀτενίση καὶ ὁμιλήση μετὰ τοῦ Μίνωος μίαν κἂν μόνην στιγμήν.

ΜΙΝΩΣ

Εἶνε τὴν μορφὴν λευκὴ ἢ ὑπομέλαινα;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Φέρει καλύπτραν πρὸ τῆς μορφῆς, Βασιλεῦ.

ΜΙΝΩΣ

Φαίνεται γραῦς ἢ νεαρὰ ἡ γυνή;

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Οὐδεὶς οἶδεν. Ἔχει φωνὴν ἠχηρὰν ὡς ὁ ἄργυρος, βῆμα ἀσφαλὲς ὡς ἀπὸ χάλυβος, ἔκφρασιν καθόλου γενναίαν ὡς θεότητος. Οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἐγγίσῃ αὐτήν. Εἶδα στρατιώτας σκαιούς, Βασιλεῦ, νὰ γονυπετήσωσιν ἐνώπιον αὐτῆς ὡς ὑπὸ φρίκης ἱερᾶς.

ΜΙΝΩΣ σύνοφρυς καὶ μετὰ μικρὸν

Σέβεσθε τὴν μάντιδα, ἀλλ' ἀπελάσατε τῆς φρουρᾶς. Ἐὰν κλαίῃ ἡ ἐπαιτῆ ἱκέτις, πεινᾷ· δότε αὐτῇ χρυσὸν καὶ ἐστὲ ἄγρυπνοι. Εἴπατε ἔτι αὐτῇ ὡς ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ Μίνωος: «Πᾶσα μαντεία Μεγαρίδος εἶνε ματαία ἀφοῦ τὰ Μέγαρα κατέπεσαν. Ἔτι δέ· ἐὰν αὕτη ἐμάντευεν ἀληθῆ, οὐδέποτε θὰ προσήρχετο οὕτω, ὡς μάντις, ἐνώπιον τοῦ Μίνωος.» Ἄγε.—Ἐν τούτοις ἄγωμεν ἐπὶ τὴν θυσίαν καὶ ἡμεῖς.

Ὁ στρατηγὸς ἐπαναχωρεῖ, ἀντιθέτως δὲ τούτου ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ λοιποί.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Μεγάλα ἐρείπεια ὑπογείου ναοῦ τῆς Δήμητρος. Ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ κεῖται γονυκλινὴς ὁ Νῖσος, περιβεβλημένος τὴν βασίλειον πορφύραν καὶ τὸ διάχρυσον στέμμα τοῦ βασιλέως. Παρ' αὐτῷ, ἐπίσης εἰς τὰ γόνατα καὶ κύπτων βαρεῖαν τὴν κεφαλήν, κλίνει ὁ Θούριος.

ΝΙΣΟΣ ἀνατείνων τὰς χεῖρας·

Ἦτο λοιπὸν ἀληθῶς, ὦ θεοί, τέκνον μου ἡ Σκύλλα; Ἦτο αὕτη ἡ πεφιλημένη μου κόρη, ἦτο αὕτη τοῦ γήρατός μου τὸ βάλσαμον, αὕτη ἦτο πάσης μου εὐχῆς τὸ τέρμα καὶ ἡ ἔμπνευσις; Ἔλθετε τότε, ἐχθροὶ ἀπηνεῖς, σύρατέ με ἀπὸ τῆς κόμης αἱμόφυρτον· θὰ ἦσθε οἱ μόνοι τοῦ Νίσου φίλτατοι, ὦ φονεῖς Κρῆτες, διότι θέτετε τέρμα εἰς τὰς μαύρας ἡμέρας τοῦ γέροντος. Ἀλλ' ἐὰν ἦτο ἀληθῶς τέκνον μου ἡ Σκύλλα, κατάβητε ἐπὶ τοῦ στήθους μου, πυρπόλα τέκνα τῶν νεφῶν, κατακαύσατε τιμωροὶ τὸ σκοτεινὸν τοῦτο δάσος, τὸ ἔρημον πλέον ἄντρον ὅπερ προήγαγεν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τὸ μυαρότερον θηρίον τῆς γῆς· ῥίφθητε, κεραυνοί, σπαράξατε λυσσώδεις τὸν δείλαιον τοῦτον τοῦ Νίσου κορμόν, ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐκράτησεν εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἐγαλούχει τρυφερῶς τοιοῦτον ἀπαίσιον τῶν ἀνθρώπων ἐχθρόν! — Ἐν μέσῳ τῶν συντριμμάτων τούτων, εἰς τὰ κατερημούμενα πλέον Μέγαρα, σώζεταί τις θεός; Ἂς μὲ ἀκούσῃ οὗτος, ἐάν ποτε ἔκλινα πρὸ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εὐσεβής, ἀκούσατέ με, ὀλύμπιοι, ὦ τῶν αἰθέρων ἄνακτες, ἐὰν βλέπετε τὰ θολὰ ταῦτα τοῦ γέροντος δάκρυα, ἐὰν βλέπετε τὴν σφαγὴν τοσούτων ἀθώων καὶ τῆς ἁπάσης πόλεως, ἀκούσατέ με

καὶ ἔλθετέ συναρωγοί μου, ἔλθετε ἐκτελεσταὶ τῶν εὐχῶν εὐσεβοῦς ἱκέτου καὶ πατρὸς ἀποθνήσκοντος: Τιμωρήσατε τὴν προδότιδα! Τιμωρήσατε τὴν ἀγνώμονα κόρην, τιμωρήσατε ἀνηλεῶς τὸ ἄστοργον, τὸ ἐναγὲς τέκνον! Εἴθε νὰ ζήσῃ, ὦ μεγάλοι θεοί· εἴθε νὰ ζήσῃ καὶ ἀγαπήσῃ μετὰ δυνάμεως ὅσης πρὸς ἐμὲ ἐφάνη σκληρὰ καὶ ἀνήμερος, νὰ ἀγαπήσῃ ὁπόσον ἐγὼ αὐτὴν ἠγάπησα, ἀλλ' εἴθε τοσαύτης παρὰ παντὸς νὰ τύχῃ πικρίας καὶ σκληρότητος, ὅσης αὕτη τὸν γέροντα ἐμὲ πατέρα ἐπότισεν! Ὦ, ναί, ναί· εἴθε νὰ ἀγαπήσῃ, νὰ ἐρασθῇ, νὰ λατρεύῃ θνητὸν ἄνδρα ἐμμανῶς, ἀλλ' εἰς τὰ δάκρυα τοῦ ἔρωτός της εἴθε ἀνοικτίρμων καγχασμὸς περιφρονήσεως ν' ἀνταπαντᾷ!

(Σιωπή. Μετὰ μικρὸν)

Θούριε, τί λοιπὸν ἔπταισαν αἱ λευκαὶ αὗται τρίχες εἰς τὸ τέκνον μου; Ἐγείρου, εἰπέ με· ἐνθυμεῖσαι σύ, εἶχε λοιπὸν ἡ Σκύλλα ἀνθρωπίνην μορφήν; Νομίζω ὅτι οὐδέποτε ἠτένισα, οὐδέποτε ἐφίλησα, οὐδέποτε ἐθώπευσα, οὐδέποτε εἰς τὰ γόνατά μου ἀπεκοίμισα αὐτήν!..

Κλαίει.

ΘΟΥΡΙΟΣ χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν

Φόνευσόν με, κύριε!

ΝΙΣΟΣ μετά μικρὸν

Νὰ σὲ φονεύσω εἶπες, πιστέ μου Θούριε! Μήπως σὺ ἦσαι τέκνον μου, μήπως ἦσαι ἡ Σκύλλα σύ; Τοιαύτην λοιπὸν ἐπιποθεῖς καὶ σὺ τὴν ζωὴν τοῦ Νίσου, νὰ φονεύηται ὑπὸ τοῦ τέκνου του καὶ νὰ φονεύῃ οὗτος τοὺς μόνους αὐτῷ πιστούς; Ἐὰν ἀληθῶς ἀγαπᾷς ἔτι τὸν γέροντα Νῖσον, ἐὰν τὸν ἔρημον ἡγεμόνα μικρὸν ἐλεῇς, φόνευσον σὺ τὸν πατέρα ὅστις ἔζησεν ἑβδομήκοντα ἔτη ἵνα ἴδῃ τὰ τέκνον του,—Ὦ, ὤ, εἶνε ἀνέκφραστον!

ΘΟΥΡΙΟΣ ὡς ἄνω

Φόνευσόν με, κύριε.

ΝΙΣΟΣ

Τότε εἰπὲ νὰ σὲ φονεύσωσι τὰ τέκνα σου! Θὰ σὲ φονεύσωσι ταχύτερον, προθυμότερον, ἀσφαλῶς. Ἡμεῖς ἀπεμάθομεν τὸ δολοφονεῖν. Ἔχεις τρία τέκνα· ἓν κἂν αὐτῶν θὰ ὁμοιάζῃ τὴν θυγατέρα τοῦ Νίσου. Ἐγὼ εἶχα ἓν μόνον· καὶ ἐκεῖνο ἦτο ἡ Σκύλλα! Θὰ ἀποθάνῃς οὕτω γλυκύτατα· θὰ κοιμηθῇς μειδιῶν εἰς τὰ γόνατά του, καὶ θὰ ἀφυπνισθῇς ὑπὸ τοῦ τάφου τὸ μάρμαρον!—Ἀλλ' ὄχι, ὄχι· σὺ ζῆθι, Θούριε· σὺ εἶσαι πατήρ, σὺ ἀγαπᾶσαι, σὺ ἔχεις περὶ σὲ φρουροὺς καὶ ἐλπίδας. Ζῆθι· ἔχεις τέκνα.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Οἱ πορθηταὶ μοὶ ἐφόνευσαν τὰ τέκνα μου.

ΝΙΣΟΣ

Καὶ τὰ τρία, ὅλα;

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ναί.—Φόνευσόν με, κύριε.

ΝΙΣΟΣ

Ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν τοσοῦτον δικαίως πενθεῖς, πτωχὲ Θούριε! Ἐννοῶ νῦν διατὶ ἐλευκάνθης καὶ ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ἐγήρασες! Παρηγοροῦ ὅμως. εἶδες τοὐλάχιστον αὐτὰ ἀποθνήσκοντα ἁγνὰ ἐνώπιόν σου, ἔχεις ἔτι νὰ χύσῃς, εὐδαίμων θερμὰ δάκρυα ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτῶν, ὄχι κατὰ τῆς ζωῆς των ἀράς.—Εἰς ποίαν λοιπὸν νύκτα ὀδύνης ἄλυτον, εἰς ποίας σφαγὰς ἐναγεῖς, εἰς ποῖον, ποῖον πλατὺν θάνατον μᾶς ἐβύθισεν ἡ Σκύλλα! Ὦ θεοὶ τιμωροί... Καὶ ἦτο μόλις δέκα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν! Οἱ γλυκεῖς καὶ αἴθριοι ἐκεῖνοι ὀφθαλμοί, αἱ ἁβραὶ καὶ λεπταὶ ἐκεῖναι χεῖρες, ἡ ἡδεῖα ἐκείνη καὶ ἤρεμος ὡς τῶν νηπίων ἀναπνοή, ἡ χαρίεσσα, ἡ τρυφερά, ἡ αἰδήμων κόρη τοῦ βασιλέως Νίσου, νὰ αἰσθανθῇ, νὰ μελετήσῃ, νὰ τελέσῃ τὸ στυγερώτερον ἀνοσιούργημα! Δέκα μόλις καὶ ἑπτὰ ἐτῶν!.. Οἴμοι, οἴμοι· ὦ θεοὶ δοτῆρες καὶ φύλακες τῆς ζωῆς, ἐγείρατε πρὸ τῶν βημάτων αὐτῆς ὕψιστα ὄρη, χύσατε πρὸ τοῦ δρόμου αὐτῆς ὠκεανοὺς ἀχανεῖς, διότι εἴποτε φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ πατρός της, θὰ

ἔχῃ ἤδη θανατώσῃ τὸν κόσμον ὅλον! Ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν πατέρα, τίνα θέλει ἐλεήσῃ ποτέ; Σπεύσατε, σταματήσατε τὴν ζωήν, σβύσατε πᾶν ἴχνος αὐτῆς· καὶ αὔριον καὶ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἂς γείνῃ μέλαινα καὶ στυγερὰ στολὴ πάσης ἀγνώμονος, πάσης προδότιδος καὶ ἀπίστου γυναικὸς τὸ ἀπαίσιον ὄνομα «Σκύλλα» — Θούριε, εἰπέ με· ἐνθυμεῖσαι αὐτὴν ὁπόταν ἀφυπνίσθην; Ἦτο αὐτή; Εἶχεν ἀκόμη τὴν μορφὴν τοῦ ἔτι πρὸ μιᾶς στιγμῆς τέκνου μου; Ἦσο ἐκεῖ, νομίζω, ἐκεῖ. Ἤρχεσο εἰς βοήθειαν σφαζομένου πατρός, ἐκράτεις εἰς τὰς χεῖρας ὅπλα, ἀναθήματα, ἱερά τινα, — τί ἐκράτεις, πιστέ μου Θούριε;

ΘΟΥΡΙΟΣ

Φεῦ, Φεῦ!.. Ἀρκεῖ σοι, Βασιλεῦ, ἡ συμφορά· μὴ ζήτει τι πλειότερον. Πίστευσον κἂν ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ γῇ καί τις πιστός· πίστευσον εὐμενὴς τοῦτο, ἀλλὰ φόνευσον τὸν Θούριον, Βασιλεῦ. Ὦ, ἡμάρτησεν, ἡμάρτησα πολύ, πολύ, πολύ!

ΝΙΣΟΣ

Πῶς; Σύ, ὁ πιστός μου Θούριος, ὁ ἔτι καὶ ἐν τῇ σκοτεινῇ ταύτῃ κρύπτῃ τῶν Θεῶν καὶ ὑστάτῃ ἴσως ὥρᾳ σύντροφος τοῦ Νίσου; Πῶς σύ ποτε ἡμάρτησες, πιστέ μου Θούριε!..

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω. Φαίνεται εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς ὑπεισδύσας στρατιώτης Κρής· εἶτα δεύτερος, εἶτα τρίτος. Μένουσι θεώμενοι τὰ κύκλῳ, κρατοῦσι ξίφη γυμνά.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ὦ, ἂς ἀπέθνησκον, πρὶν γείνω φονεὺς τοῦ βασιλέως μου δίς, λέγων αὐτῷ τόσον ἀργὰ τὴν ἀλήθειαν!

ΝΙΣΟΣ ἰδὼν ἐν τῷ μεταξὺ τοὺς ἐν τῷ βάθει στρατιώτας

Τότε ἀπόθανον. Ἀπόθανον κἂν εὐπρεπῶς, ὑπ' ἐμοῦ. Δός με τὸ κράνος σου ἐπὶ στιγμήν· λάβε δὲ ταῦτα.

Ἀναλαβὼν τοῦ Θουρίου τὸ κράνος καὶ τὴν χλαμύδα, ἀπεκδύεται τὸ στέμμα του καὶ τὴν πορφύραν, περιβάλλει τούτοις τὸν Θούριον καὶ ἐνδύεται αὐτὸς ὁ Νῖσος τὴν χλαμύδα καὶ τὸ κράνος τούτου)

Ἔχει καλῶς. Κλῖνον ἤδη τὴν κεφαλήν. Ἡσύχει, στιγμάς τινας.

(Ἀποχωρῶν, ἐν συντριβῇ καρδίας)

Καὶ ὅμως πόσον ἤθελον πρὶν ἀποθάνω νὰ συνεχώρουν τὸ τέκνον μου!.. Ποῦ εἶσαι, Σκύλλα;

(Ἔρχεται πρὸς τοὺς στρατιώτας)

Τίνα ζητεῖτε;

ΕΙΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

Τὸν ἀλαζόνα, τὸν ἠλίθιον Νῖσον.

ΝΙΣΟΣ

Ὁ βασιλεὺς Νῖσος εἶνε ἐδῶ.

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ λαβὼν τὸν Νῖσον ἀπὸ τοῦ στήθους.

Εἶνε ὁ δεόμενος ἐκεῖνος ἐκεῖ; Εἰπὲ ἢ σὲ ἐφόνευσα!

ΝΙΣΟΣ

Ἆ, ἤλπισε λοιπὸν ὁ Μίνως νὰ συλλάβῃ ζῶντα τὸν Νῖσον ὡς πίθηκον; Καθάρματα!..

Ῥαπίζει σφοδρῶς τὸν στρατιώτην κατὰ πρόσωπον, ἀλλὰ παρευθὺς πίπτει διατρωθεὶς τὸ στῆθος ὑπὸ τὸν στρατιωτῶν.

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ.

Ἄθλιε!..—Δράμωμεν! Ἐκεῖνος εἶνε ὁ βασιλεύς.

Ἔρχονται ταχεῖς ἀλλ' ἄκρῳ ποδὶ καὶ εὐσεβῶς περὶ τὸν Θούριον, ὅτε ἡ σκηνὴ παραλλάσσει.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Μεγάλη τις ὁδὸς φέρουσα πρὸς αἰγιαλόν. Μακρὰν φαίνεται ἕτοιμος πρὸς ἀπόπλουν ὁ στόλος τῶν Κρητῶν.

ΜΙΝΩΣ ἐρχόμενος μόνος καὶ σύννους.

Ἆρα θὰ γείνωσιν αἱ Ἀθῆναι εἰς τὴν Κρήτην ὑπο-ἐλεῖς; Ἆρα θὰ λάμψῃ ὁ ἀστήρ μου εὔνους καὶ εἰς τῆς Ἀττικῆς τὸν οὐρανόν; Ἐδῶ, τὸ πᾶν ἐπετελέσθη· ἔμειναν ἐρείπια οἰκτρὰ τὰ χθὲς καὶ πρώην πλήρη κάλλους καὶ εὐκλείας Μέγαρα. Μοὶ μένει μόνον ἕν· τὸν Νῖσον ζῶντα ἂν ἐλάμβανον! Πρὸς τὴν ἐλπίδα ταύτην καὶ τὸν πόθον μου, τὰ βήματά

μου λεληθότως φέρονται πρὸς τὰ ἐδῶ, οὐδὲ θ' ἀφήσω τὴν μεγαρικήν, ἐὰν μὴ μάθω ὅτι ζῶν εὑρέθη, ἔστω ἔτι καὶ νεκρός. Ἡ θέα του ἐμπρός μου μόνη, μόνη αὕτη θὰ ἀνέπαυε τὸν ὕπνον μου... Τίς οἶδεν αἴφνης αὔριον· ἓν νεῦμα βασιλέως ἀληθοῦς τὸν νεκρωθέντα ἐξυπνᾷ λαόν. Νὰ ἐπανέλθω πρέπει εἰς τὴν πόλιν πάραυτα. Ποῦ ἔφευγον; Τὴν φωλεὰν κατέκαυσα τοῦ δράκοντος, ἀλλὰ τὸν δράκοντα παρήτησα καὶ φεύγω ἄφροντις! — Ἔρχομαι, Αἰγεῦ· ὅμως ἂς ἴδωμεν ὁ Νῖσος πρῶτον οἷα ἀκόμη σκέπτεται...

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Μίνως. Ἔρχεταί τις τῶν παρὰ τῷ Μίνωϊ στρατηγῶν.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Βασιλεῦ, αἱ νῆες τὰ ἱστία ἀνεπέτασαν. Ἡ αὔρα ἔπνευσεν ἀπόγειος. Σὲ ἀναμένει ἅπας ὁ λαὸς γηθόσυνος.

ΜΙΝΩΣ

Εἰπὲ αἱ νῆες ἅπασαι ἠρέμα νὰ ἐκπλεύσωσιν ἂς μείνῃ μόνον ἡ ἐμή. Ἀπέστειλα νὰ μάθω περ Νίσου· καὶ πάλιν ὁ ἀπόπλους ἀναβάλλεται εἰς αὔριον, ἂν μάτην ἀνεζήτησαν αὐτόν. Ἄγε καὶ εἰπὲ νὰ ἀναμείνῃ μόνη ἡ βασίλειος παρὰ τὴν ἀκτήν. — Ἰδού· μὲ φαίνεται πῶς ἔρχεταί τις,

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ναί, Βασιλεῦ· εἶνε δρομαῖος ἄγγελος.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Οἱ ἀνωτέρω. Φθάνει τις ἄγγελος.

ΜΙΝΩΣ

Ἦλθες ἄγγελος χαρᾶς;

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Ναί, Βασιλεῦ. Ὁ Νῖσος συνελήφθη.

ΜΙΝΩΣ

Ζῶν;

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Νεκρός.

ΜΙΝΩΣ

Ἀπαίσιε! Πῶς συνελήφθη τότε ὁ νεκρός;

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Τρεῖς ἰχνηλᾶται Κρῆτες, Βασιλεῦ, ὠσφράνθησαν τὸν Νῖσον ζῶντα ἐν κρυπτῷ, εἰς παλαιὸν ναὸν τῆς Δήμητρος. Μετημφιεσμένος τὰ ἁπλᾶ τοῦ δούλου του καλύμματα, ἐνώπιον αὐτῶν ἦλθεν ὁ Νῖσος. «Τίνα ζητεῖτε, εἶπε, Κρῆτες;» «Τὸν Νῖσον τὸν ἠλίθιον.» . . .

ΜΙΝΩΣ ὀργίλως

Ἠλίθιοι αὐτοί, μὴ ἐννοοῦντες τὴν σεπτὴν μορφὴν τοῦ γέροντος!

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

«Ἤλπισε λοιπὸν ὁ Μίνως νὰ λάβῃ ζῶντα τὸν Νῖσον, ὡς πίθηκον;» Εἶπεν ὁ Νῖσος καὶ βαρὺ κατήνεγκεν ἐπὶ τὸν στρατιώτην ῥάπισμα· ἀλλ' ἐνταὐτῷ πληγαὶ θανάτου διεπέρασαν τὸ στῆθός του.

ΜΙΝΩΣ

Ὢ φόνος βασιλέως ἀληθοῦς!

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Πρὸ τοῦ βωμοῦ γονυκλινῆ ἀνεῦρον οἱ στρατιῶται, φέροντα τό τε στέμμα καὶ τὴν ἁλουργίδα τοῦ Νίσου, σκαιόν τινα φιλόσοφον. Αὐτὸν ὑπέλαβον ὡς Νῖσον καὶ εἰς τὴν πόλιν περιῆγον ἐν χαρᾷ καὶ ἀλαλαγμοῖς· ὅμως ὁ βασιλεὺς ἦτο νεκρός, οὗτος δὲ ἦτό τις πιστὸς ἐκείνου θεράπων, Θούριος τὸ ὄνομα.

ΜΙΝΩΣ

Ὁ Θούριος!.. Εἶνε δὲ νῦν ποῦ;

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἰδὼν τὰ πλήθη περὶ αὐτὸν ὡς βασιλέα ἀλαλάζοντα, ἡδὺ ἐγέλασεν, ἐπείσθη ὅτι ἦτο βασιλεύς, τὸ στέμμα καὶ τὴν ἁλουργίδα ἐπεδείκνυε, συνωφρυοῦτο αἴφνης καὶ ἐδάκρυεν... Ἀλλ' ἂν μὴ ἦτο βασιλεύς, ἦτο πλέον, Βασιλεῦ, μαινόμενος.

ΜΙΝΩΣ

Ὁ Θούριος αὐτός, ἐμαίνετο;

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐμαίνετο· καὶ ἤθελεν ὡς ὁμοιάζει πίθηκός τὸν ἄνθρωπον, νὰ μιμηθῇ τοὺς βασιλεῖς, ὁ δείλαιος! Τοιοῦτος δὲ ἀφέθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κ' ἐτράπη εἰς φυγὴν μὲ γέλωτας.

ΜΙΝΩΣ

Ἐπάνελθε καὶ δότε εἰς τοὺς Μεγαρεῖς τὸν νεκρὸν τοῦ βασιλέως των. Ἂς θάψωσιν ἐλεύθεροι αὐτὸν ὡς βούλονται, μηδὲ κωλύσητε αὐτοὺς ἂν ἔτι θὰ ἐτίμων τὸν νεκρὸν ὡς ἕνα τῶν θεῶν τῆς πόλεως. Δυσδαίμων ἦτο, ἀλλὰ ὄχι καὶ μικρόφρων βασιλεύς. Μὴ μένε πλέον· πτέρωσον τοὺς πόδας σου κ' ἐπάνελθε εἰς Μέγαρα. Τιμήσατε τὸν ἄνακτα νεκρόν· τιμᾶτε οὕτω ἑαυτούς... Οὐδὲν ἐκεῖνος ἐννοεῖ ἢ δύναται.

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Οἱ θεοί, Βασιλεῦ, μετὰ σοῦ.

ΜΙΝΩΣ

Χαῖρε, στρατιῶτα.

(Ὁ ἄγγελος ἀπέρχεται.—Πρὸς τὸν στρατηγὸν)

Οὕτως εἶμι ἐλεύθερος. Ἀπέλθωμεν· καὶ πρὶν ἀπέλθω ἤδη δύναμαι νὰ εἴπω πεποιθώς: ἐνίκησα. Ἀνέφελος, λαμπρὰ ἡμέρα φέρεται πρὸς τὰ ἐδῶ ἡ φαντασία μου· οὐδὲν νεφύδριον, καμμία μέριμνα.

Ὁ νοῦς μου ὅλος, πλήρης ἡ καρδία μου πρὸς τὰς Ἀθήνας ἤδη ἂς στραφῇ.

Ἀπέρχονται.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Πεδιάς. Εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς φαίνεται μακρὸς βράχος, ἐκεῖθεν τοῦ βράχου θάλασσα. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου ἵσταται ἀτενίζουσα πρὸς τὴν θάλασσαν πέραν καὶ μελανειμονοῦσα ἀπὸ κεφαλῆς ἡ Σκύλλα. Κάτω, ἐπὶ τῆς πεδιάδος, εἰσέρχεται ὁ Θούριος, κρατῶν καλάμη περίχρυσον, φορῶν τὴν πορφύραν τοῦ Νίσου, στέμμα μέγα ἀπὸ πτερὰ ποικίλα, ἔχων περὶ τὴν ὀσφὺν κρεμαμένην ψαλίδα μεγάλην, ὁδηγῶν δὲ πληθὺν χηνῶν.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Εἶμαι βασιλεὺς ἐγὼ
Κ' εἰς βοσκὴν εὐδαιμονίας τὸν λαόν μου ὁδηγῶ.
Οὗτος εἶνε ὁ λαός μου! Εἶνε σκῆπτρόν μου αὐτό,
Ἡ περίχρυσος καλάμη ἣν ἀγέρωχος κρατῶ.
Τοῦ λαοῦ μου τὰ πτερὰ
Ἔγειναν τῆς κεφαλῆς μου στέμμα, δύναμις, χαρά...
Καὶ ἐλέῳ τῶν θεῶν
Εἶνε μόνη ἡ ὄρεξίς μου νόμος ἐπὶ τὸν λαόν.—
Μέσαι νύκτες... Σιωπή!
Πρὸς τὴν ἄβυσσον ἡ κόρη φέρει βῆμα χαρωπή.

Ὅπλον μου αὐτὸ καὶ μόνον: ἡ ψαλίς μου κοπτερὰ
Κόπτει μόλις αὐξηθῶσι τοῦ λαοῦ μου τὰ πτερά.
Οὕτω, εἶνε ὁ λαός μου! Πόσον εἶνε εὐτυχὴς
Λαὸς ἄφωνος παχύς!,
Ἀτημονῶν τὰς πτέρυγάς του, δύο βάρη περιττά,
Ἂς θεὸς μωρὸς τοῦ δίδει ἐλευθέρως νὰ πετᾷ...

'Εὰν κόκκον νοὸς εἶχα, ἐν τοιούτῳ κόσμῳ ζῶν
Ἔθραυα τὴν κεφαλήν μου κατὰ βράχου, ἀλαζών —
Ποῦ πλανᾶσαι, κόρη, πῶς ;
Φεῦ, ἡ νέα σου καρδία ποῦ σὲ ἄγει μαστρωπός:

Οὗτος εἶνε ὁ λαός μου· εὐπειθής, φιλοσοφῶν,
Καὶ τὴν γῆς ἀναδιφῶν.

('Αναβαίνων ἐπὶ πέτρας καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς χῆνας)

Ὦ λαέ μου, ὦ λαέ μου, τοῦ στομάχου μου ἐγγὺς
Ἕρπε, ἕρπε κατὰ γῆς !
Μὴ τὸ βλέμμα σου ἐγείρεις εἰς τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ
Ὅπου ἄρχει τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ νέφους πτερωτὸς
Ὁ γελοῖος ἀετός·
Θὰ καῇ αὐτός, πλησίον θὰ καῇ τοῦ κεραυνοῦ...—
Κρῆτες, Κρῆτες ! 'Ελελεῦ !

(Κύπτων τὸ μέτωπον καὶ ἐκτείνων τὴν χεῖρα)

Τὸ κλειδίον ὁ προδότης σοὶ προσφέρει, Βασιλεῦ...

Φαίνεται ὅμως ὅτι ἦτο πολὺ ἀργά !—«Σκύλλα, τέκνον μου, σύ ;» Εἰς τὴν χεῖρά της ἤστραπτεν ἡ χρυσῆ μοῖρα τοῦ Νίσου καὶ οἱ Κρῆτες ἤρχοντο νικηταί. Τίς ὁ προδότης: ἡ Σκύλλα ἢ ὁ Θούριος ; Μὴ μάθῃς πλειότερον, Βασιλεῦ· ἀπόθανον πιστεύων εἰς τοὺς πιστούς... Καὶ οὕτω ὁ Θούριος ἐγένετο βασιλεύς.—Σὺ εἶσαι ὁ Νῖσος ; 'Εγώ. Φέρομαι εἰς τὸ φῶς, πρὸ τῶν Κρητῶν. 'Ιδοὺ ὁ βασιλεύς ! Ὄχι· ὁ Νῖσος εἶνε ὁ νεκρός, οὗτος εἶνε ὁ Θούριος. Πῶς, ἐγὼ εἶμαι ὁ Θούριος; 'Ιδοὺ ἡ πορφύρα καὶ τὸ

στέμμα μου· εἶναι βασιλεύς... Ἄ, ἄ· εἶνε παράφρων! Καγχασμοὶ ἐδῶ, καγχασμοὶ ἐκεῖ...

(Βλέπων ἐπάνω τοῦ βράχου τὴν Σκύλλαν)

Τίς ὅμως εἶνε ἐκεῖ; Φύγωμεν, φύγωμεν! Τίς;... Φύγωγεν!

Ἀπέρχεται μετὰ τῶν χηνῶν.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ.

Ἡ Σκύλλα σιωπῶσα καὶ ἀκίνητος. Φαίνεται ἡ πρῷρα βασιλικῆς νηὸς ἐκεῖθεν τοῦ βράχου βραδέως παρερχομένης· ἐν αὐτῇ πολεμισταὶ Κρῆτες, εἰς δὲ τὸ ἄκρον τῆς πρύμνης, ἐπιφανοῦς γενομένης τῆς νηός, φαίνεται γαλήνιος ὁ Μίνως καὶ ὄρθιος.

ΣΚΥΛΛΑ ἀπὸ τοῦ βράχου

Μὴ φεύγεις, μή! Μὴ φεύγῃς, Μίνω, μὴ μὲ παραιτῇς. Ὦ, ἐὰν ᾐσθάνθης ποτὲ ἔλεος, ἐὰν ποτὲ τὰ σπλάγχνα σου μικρὸν συνεκίνησεν ἡ φιλία, ἡ στοργή, ὁ οἶκτος, ὁ ἐνθουσιασμός, ὄχι ὁ ἔρως, ἐλέησόν με καὶ σῶσόν με! Σὺ ὁ μόνος μου πόθος, σὺ τὸ μόνον μου ὄνειρον, σὺ ἡ μόνη μου ἐλπίς, σύ, Μίνω, δι' ἐμὲ τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ καὶ αἱ ἐκτάσεις τοῦ ἔαρος. Χάριν σοῦ ἐφόνευσα κοιμωμένη εἰς τοὺς κόλπους του, πατέρα οὐράνιον· χάριν σοῦ προέδωκα θεοφιλῆ πατρίδα· σοῦ χάριν ἐγὼ ἠρήμωσα ἕνα λαόν· ἤδη μὲ παραιτεῖς! Ὄχι, ὄχι· ἄκουσόν με: λησμονῶ τοὺς ὅρκους σου, λησμονῶ σου τὰ δάκρυα, τὰς ἱκέτιδας χεῖρας, τὴν ἀπέλπιδα παραφοράν, τὰς νύκτας

τῶν ὀνείρων, πάντα λησμονῶ, οὐδ' ἐνθυμοῦμαι κἂν ἕνα σου ψίθυρον ἔρωτος· κλίνω τὰ γόνατά μου ἐνώπιόν σου καὶ δέξαι με δούλην σου, λαβέ με πλησίον σου ὡς ἕνα τῶν οἰκετῶν, νὰ καλλύνω ἐγὼ τοὺς βοστρύχους τῆς κόμης σου, νὰ ἑτοιμάζω ἐγὼ τοῦ γεύματός σου τὴν τράπεζαν, νὰ γείνω ἐνώπιόν σου ῥιπίδιον εἰς τὰς ὥρας τοῦ θέρους, ἡ ἄσβεστος πυρὰ τῆς ἑστίας σου εἰς τὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος, ἡ ἀσίγητος ὑπὲρ σοῦ εὐχὴ πρὸ τῶν θεῶν καὶ τῶν εἰδώλων τῆς πατρίδος σου! Ὦ Μίνω, καὶ ἐὰν εὑρίσκῃς τι βασίλειον εἰς τοὺς λόγους τούτους, μὴ μὲ πιστεύσῃς, μὴ πιστεύσῃς ὅτι μὲ τὴν ἀλουργίδα τῆς βασιλίσσης ἀπεξεδύθην ὁμοῦ τὸ αἷμα τῆς ἡγεμονόπαιδος! Ὅμως πίστευσον, πίστευσόν με κλαίουσαν, ὡς ἡ Σκύλλα σὲ ἐπίστευσεν εὐδαίμονα καὶ ἀνάσσοντα... Θέλω ὡς ἔζησα ἐγγύς σου μίαν ἑσπέραν, ἕνα αἰῶνα ἐγγύς σου νὰ ἀποθνήσκω, Μίνω· θέλω νὰ γείνω ἐπαῖτις εἰς τὴν γῆν τῆς πατρίδος σου καὶ περῶν βασιλεὺς σὺ νὰ μοὶ ῥίπτῃς ἕνα εἰς τὴν ξηρὰν χεῖρα ὀβολόν· θέλω νὰ σύρω τὰ ῥάκη μου εἰς τοὺς δρόμους σου καὶ νὰ σπείρω τὰ δάκρυά μου, θέλω δὲ τότε σύ, σύ, Μίνω, ἐὰν δάκρυ ἓν μὴ ὑγράνῃ τὸ ὄμμα σου, θέλω νὰ εἴπῃς σὺ ἀπὸ ἐλέους νὰ μὲ φονεύσωσι καὶ θὰ πέσω ἐνώπιόν σου ἐκπνέουσα καὶ συγχωροῦσά σε!...

ΜΙΝΩΣ ἀπὸ τῆς πρώρας

Ὁ Μίνως ἦτο σοφός. Σκύλλα, ἡ κόρη ἥτις ἠπίστησε καὶ προέδωκε τοσοῦτον εὐχερῶς τὸν πατέρα, θὰ ἀπατήσῃ καὶ προδώσῃ πολλῷ ταχύτερον καὶ σκληρότερον τὸν σύνευνον.

Ἡ ναῦς τοῦ Μίνωος παρέρχεται.

ΣΚΥΛΛΑ μετὰ μικρὰν σιγὴν ἀπορρίπτουσα τὸν μανδύαν καὶ ῥιπτομένη εἰς τὴν θάλασσαν

Ὦ Θούριε!.. Ἆ, πάτερ μου, πάτερ μου!

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ.

Ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ βράχου προσελθὼν ὁ Θούριος. Φέρει τὸ ἀπὸ πτερῶν στέμμα μόνον καὶ τὴν βασίλειον ἁλουργίδα.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ἀπὸ τοῦ βράχου τούτου ἄνθρωπός τις ἐγένετο δελφίν.... Ἆ, ἆ· ἰδού, εἶνε ἡ Σκύλλα. Ἰδέ, ἰδέ· συνειθίσασα νὰ ἀποσπᾷ τὰς τρίχας τῶν ἄλλων, λαμβάνεται τέλος ἄπελπις καὶ τῶν ἑαυτῆς. Ὢ, εἶσαι ἀπαισία, κόρη τοῦ Νίσου· καλύφθητι.

(Ἀναλαβὼν ῥίπτει ἐπ' αὐτῆς τὸν ἀφεθέντα μανδύαν της.—Βλέπων πέραν πρὸς τὴν νῆα τοῦ Μίνωος)

Φεύγεις, κακοῦργε! Φεύγεις... Ἄγε· ἀλλ' εἰσὶ καὶ θεοὶ τιμωροί. Ἦσο σοφός; Ὄχι· ἀλλὰ τοιοῦτος προδότης τῆς Σκύλλας ἔπρεπε νὰ ἦτο πρότερον ἐκεῖνος,... ὁ σύνευνος τῆς Πασιφάης!

(Ῥίπτων τὰ ὄμματα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, περιαλγὴς)

Σιαγόνες τῆς θαλάσσης, διατὶ ἐγείρεσθε καὶ ῥίπτεσθε τοσοῦτον λυσσώδεις κατὰ τῆς δυσέρωτος κόρης; Τοσοῦτον λοιπὸν αὕτη ἔπταισεν ἀγαπήσασα; Δέχθητε τότε καὶ τὸν Θούριον· ἴσα τῇ Σκύλλᾳ ἔπταισε. Ναί, ναί· οὐδὲ φανῇ μείζων τοῦ γέροντος κόρη τρυφερά.—Πηδήσωμεν ἐπὶ τὴν θάλασσαν εὔτολμοι· ἰδέ, ὀρχεῖται ἡ βάρβαρος καὶ ἄλλο θῦμα ἀναμένουσα.

(Ἀνατείνων τὰς χεῖράς του)

Χαῖρε, ὦ γῆ, τῶν ληστῶν καὶ παραφρόνων πανήγυρις· ὦ κόσμε, τῶν αἰγυπτίων θεῶν καὶ εἰδώλων δοῦλε! Χαῖρε τὸ πᾶν. Ὁ Θούριος σήμερον ἀποθνήσκει, ἀποθνήσκει καὶ καταβαίνει ἐρωτῶν τοὺς ἐν Ἅδου θεούς...

(Πειρᾶται νὰ πέσῃ ἀπὸ τοῦ βράχου ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀλλὰ φοβηθεὶς ἐφίσταται)

Πόσον ἡ θάλασσα θὰ ἦνε ἁλμηρά!

(Ἐπιστραφεὶς ἔρχεται πρὸ τῆς σκηνῆς)

Ὁ Θούριος ἀποθνήσκει... Χαῖρε, ὦ γῆ! Ὦ γῆς βάθρον ἀσφαλές!

(Ἐπαναβαίνει τὸν βράχον ὡς πηδήσων ἐπὶ τῆς θαλάσσης)

Ὅμως νὰ ἀποθάνω ἐνῷ ἀκόμη λάμπει ὁ ἥλιος; Ὄχι, ὄχι· ὁ Θούριος ἦτο στρατιώτης ἄλλοτε!

(Ἐπανέρχεται βιαίως καὶ πίπτει ἐπὶ τῆς σκηνῆς)

Ἐσώθημεν! Εἴμεθα ἐπὶ τῆς γῆς! Ἐσώθημεν.

(Μετὰ μικρόν, θλιβερῶς)

Ὦ ἔρως τῆς ζωῆς, δειλὴ φιλοσοφία!

(Πεσὼν εἰς τὰ γόνατα)

Θεοί, εἶνε λοιπὸν ἅπας ὁ βίος τῶν θνητῶν μακρὸν νοσοῦντος ὄνειρον;

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ο ΤΑΥΡΟΣ

ΕΙΚΩΝ.

Πλαγίως καὶ βαθύτερον τῆς σκηνῆς διαφαίνεται ἡ Κνωσσός, πόλις τῆς Κρήτης. Παρά τινα λόφον χλοάζοντα διανθοῦς πεδιάδος, φαίνεται ὡραία γυνή, ποδήρη, λευκὴν καὶ οἱονεὶ ἀτμώδη περιβεβλημένη ἐσθῆτα, φοροῦσα περὶ τὴν εὔκοσμον κεφαλὴν χρυσοῦν ἀνάδημα, ἄτονον καὶ πίπτουσαν ἀφιεμένη τὴν δεξιὰν χεῖρα, τὴν δὲ εὐώνυμον νωχελῶς καὶ ἡδέως ἁπλοῦσα ἐπάνω ταύρου μέλανος ὅλου καὶ ἀριπρεποῦς, ὃν ἡ γυνή, ἠρέμα ὑπαναστρέφοντα τὴν κεφαλήν, ἐρωτικώτατα καὶ ἀμήχανον βλέπει. Αὕτη εἶνε ἡ βασίλισσα Πασιφάη, . . . ἡ σύζυγος τοῦ Μίνωος.

ΤΕΛΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

. . . .

. . . .

Ἡ σκηνὴ ἐν Ῥωσσίᾳ, ἐν Αὐστρίᾳ, ἐν Ἑλλάδι.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Δωμάτιον-γραφείου. Μεγάλη βιβλιοθήκη. Ἐπὶ τῆς γωνίας τῶν τοίχων συμπλέγματα ὅπλων. Γεωγραφικοὶ καὶ τοπογραφικοὶ χάρται. Ἀνάκλιντρα, εἰκόνες. τράπεζαι, μεγάλη τις εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥώσσων Ἀλεξάνδρου. Παρὰ μιᾷ τῶν τραπεζῶν, κεκαλυμμένῃ δι' ἐγγράφων, ἀτάκτως ἀφειμένων βιβλίων, μικρῶν ὀρειχαλκίνων ἀγαλμάτων καὶ ἄλλων, κάθηται σύννους καὶ ὠχρὸς ὑπὸ μικρᾶς ἀσθενείας, κρατῶν ἀνὰ χεῖρας εἰς μικρὰν ἔκδοσιν τὸν Κρίτωνα τοῦ Πλάτωνος ὁ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ μόνος καὶ μονόχειρ. Ἀναγινώσκει ἐν σιωπῇ.—Μετὰ μικρὸν

Ὦ ἅγια ἔπη! «...λεληθέ σε ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ πατρὶς καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι...»

(Ἐγείρεται καὶ βηματίζει πυρέσσων)

Ὦ ἅγια ἔπη! Ἀλλὰ ποῦ εἶνε λοιπὸν ἡ πατρίς; Σήμερον τῶν βαρβάρων ὁ πηλὸς καλύπτει τὰ τεμένη τῶν πάλαι Ἀθηνῶν, τῆς δουλείας τὸ σκότος καλύπτει τὴν πεφιλημένην ὅλην αὐτὴν πατρίδα.

Ὦ Πλάτων, τὰ ῥήματά σου φθάνουσιν εἰς στήθη ἄνευ καρδιῶν. Τί θὰ ὠφέλει ἂν ὁ ἥλιος ἔφεγγεν εἰς τυφλούς;

Ἤμην δεκατετραετὴς ἴσως ὅταν ἐν Βιέννῃ εἶδα νὰ διδαχθῇ εἰς θέατρον ἀρχαιοπρεπὲς ἀπὸ παῖδας γερμανοὺς τοῦ Εὐριπίδου,—Τί; Ἡ Ἑκάβη... Ἔκτοτε ὠνειροπόλησα ἐλευθέραν πατρίδα. Ἔκτοτε ἀναπλάττων πλανῶ εἰς τὸν νοῦν μου τὴν Ἑλλάδα λαμπρὰν ὡς ἐκείνην, ἔκτοτε ἔγεινα παιδίον· παιδίον ἕτοιμον νὰ φαντασθῶ τὰς μυριάδας τῶν Ἑλλήνων ἐλευθέρας, ἕτοιμος νὰ ἀποθάνω ἁπλοῦς στρατιώτης ὑπὲρ αὐτῆς, καταβὰς ἀπὸ τῆς θέσεώς μου ὡς ἀπὸ τοῦ ἵππου μου. Ἔκτοτε, Θεέ μου, γνωρίζεις ἂν ἔκλαυσα πολλάκις ἄπελπις, οὐδ' εὑρίσκω ἓν κἂν ἄτομον ν' ἀνοιγῶ ἐμπρός του καὶ ἀναπνεύσω! Φοβοῦμαι μὴ ἡ εἰρωνεία χειροκροτήσῃ τὰ δάκρυα. Ποσάκις φεύγων πρὸς διαυγῆ πηγὴν τῶν δασῶν, ἐγονυκλίτησα βλέπων ἔσωθεν τὴν πενθίμην εἰκόνα καὶ εἶπα: «Ταλαίπωρε Ἀλέξανδρε· ποῦ εἶναι λοιπὸν οἱ Ἕλληνες τῶν ὀνείρων σου;»

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὁ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται μόλις ὁ σωματοφύλαξ

ΓΡΥΛΛΟΣ ἀναγγέλλων:

Ἐμμανουὴλ Ξανθός.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ναί... Ἂς ἔλθῃ.

(Ὁ Γρύλλος ἀπέρχεται)

Εἶνε ἔμπορός τις... Ὅλοι ἔμποροι! Ἂν ὁ πατριωτισμὸς εἶχε κοιτίδα οὐχὶ τὴν καρδίαν ἀλλὰ τὸ θυλάκιον, ἂν ἐμετρεῖτο οὐχὶ μὲ ῥανίδας αἵματος ἀλλὰ μὲ νομίσματα, ἡ Ἑλλὰς θὰ ἦτο ἤδη ἀπὸ πολλοῦ, ὡς ἄλλοτε, ἡ πρώτη τοῦ κόσμου ἐλευθέρα καὶ μεγάλη γῆ.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Ὁ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος· φέρει ἐνδύματα εὐρωπαϊκά, μορφὴν νεαρὰν καὶ ἡλιοκαῆ.

ΞΑΝΘΟΣ

Στρατηγέ, προσκυνῶ.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ *δίδων τὴν χεῖρά του*

Ὄχι, φίλε μου· μὴ προσκυνῇς κανένα, πολλῷ μᾶλλον ἐμέ. Εἶμαι Ἕλλην καὶ ἀδελφός σου· θλῖβε μου τὴν χεῖρα, ἀσπάζου με ἐὰν θέλῃς ἔτι, ἀλλὰ μὴ προσκυνῇς. Φθάνει ὅτι προσκυνεῖτε τοὺς Τούρκους...

ΞΑΝΘΟΣ

Πρῶτα τὸν Θεόν, στρατηγέ.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Κάθησον.

(Προσφέρει αὐτῷ κάθισμα καὶ κάθηνται ἀμφότεροι)

Θὰ σοὶ φανῶ ἴσως ὀλίγον στρυφνός. Ἀλλὰ μὴ σὲ λυπήσῃ· ἀπόδος τοῦτο εἰς τὰ τραχέα στρατιωτικὰ ἔθιμα, ὀλίγον εἰς μικρὰν πρὸ μικροῦ ἀσθένειαν, ἔτι ἴσως καὶ διότι πρὸ ὀλίγου ἀνεμνήσθην ὅτι ὡς αὔριον τὸ ἑσπέρας ἔχασα τὸν βραχίονά μου ὑπὲρ ἄλλων, ὡς νὰ ἦτο περιττὸς εἰς πατρίδα δούλην. Οὐχ ἧττον ὁ ὑπολειπόμενος, ἂν δύναταί τι, εἶνε εἰς τὰς διαταγάς σας.

ΞΑΝΘΟΣ

Ὁ βραχίων τοῦ στρατηγοῦ ἀνήκει εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὄχι εἰς πτωχὸν Ἕλληνα.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Καὶ ἂν ἀμφότεροι εἶχον δωρηθῆ εἰς ἐκεῖνον, τὸ στῆθος ὅμως τοῦ στρατηγοῦ γνωρίζεις ποῦ ἀνήκει;

ΞΑΝΘΟΣ

Βεβαίως εἰς κυανόφθαλμον ῥωσσίδα· εἰς τὰ ὄμματά της κἂν θὰ λατρεύετε ἀναμιμνησκόμενος τὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ προσιδὼν ἐπὶ στιγμὴν σιγηλός·

Εἰς τὴν εἴρωνα αὐτὴν παρρησίαν χαίρω ὅτι εὑρίσκω ἀρρενωπὴν οἰκειότητα, ἀλλὰ θρηνῶ συνάμα καταβλέπων, οὑτωσὶ θρασεῖς μάλιστα, τοὺς γυναικώδεις ὑμῶν ὅλων πόθους καὶ λογισμούς. Ὄχι,

φίλε μου, ὄχι· τὸ στῆθος τοῦ Ὑψηλάντη ἔχει δι' ἐρωμένην του πολλῷ τι εὐρύτερον καὶ ἁγιώτερον μιᾶς γυναικὸς καὶ μιᾶς ῥωσσίδος.

(Ἀποχωρῶν πρὸς τὸ βάθος καὶ πρὸ ἑαυτοῦ ἄπελπις)

Ὦ, φοβοῦμαι μὴ προχαλέσω καὶ γέλωτας, οὕτω πως λαλῶν περὶ πατρίδος ἐνώπιον τοῦ ἀναισθήτου αὐτοῦ ἀνθρώπου!

(Στρεφόμενος βαρὺς καὶ γαλήνιος)

Ἦλθες λοιπὸν ἐδῶ βεβαίως δι' ἐμπορικὰς ἐργασίας;

ΞΑΝΘΟΣ

Ναί, δερματέμπορος... Δηλαδὴ πλανώμενοι ἀπώτατα κερδαίνομεν πλούτη τινά, ἅπερ, ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν πτωχὴν γεννέτειραν γῆν, δαπανῶμεν ἐν μέσῳ τῆς καλύβης ἡμῶν καὶ τῶν τέκνων, ὑπὸ τὴν δουλείαν, ὡς οἱ μύρμηκες ὑπὸ τὸν χειμῶνα καὶ ὑπὸ τὸ χῶμα.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Καὶ τοῦτο δὲν πλημμυρεῖ τὰ ὄμματά σου ἀπὸ δάκρυα!

ΞΑΝΘΟΣ

Ὄχι· ἡ ἐμπορία μόνον πλημμυρεῖ τὸ θυλάκιόν μου ἀπὸ χρυσίον.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ πειρώμενος νὰ φαίνεται ὡς μὴ δίδων προσοχὴν

Πόθεν εἶσαι;

ΞΑΝΘΟΣ

Ἐγώ, στρατηγέ; Ἀπὸ μικρὸν χωρίον τῆς Ἀττικῆς, πλησίον τοῦ παλαιοῦ Μαραθῶνος.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ λησμονῶν

Τοῦ παλαιοῦ Μαραθῶνος!..

ΞΑΝΘΟΣ

Ναί. Ὁ φράκτης τοῦ πατρικοῦ μου οἴκου σχηματίζεται ἐνιαχοῦ ἀπὸ θραυσμένα ἀρχαῖα ἀκόντια· τὸ ὕννίον τοῦ ἀρότρου πολλάκις κατασκευάζεται ἀπὸ βαρύτατον καταπέλτην, ὡς μ' ἔλεγε τὸ ὄνομα γέρων ἱερεὺς ἐκεῖ· ἡ γραῖα μάμμη μου ἐπανέρχεται πολλάκις ἀπὸ τοῦ φρέατος φέρουσα τὸ ὕδωρ οὐχὶ εἰς ἀρωματῶδες κύπελλον ἐλάτης, ἀλλ' εἰς ἀρχαῖον σιδηροῦν κράνος...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Καὶ ὅλα αὐτὰ τῶν Περσῶν!..

ΞΑΝΘΟΣ

Πιθανῶς.—Ὅμως ἔφυγα ἐκεῖθεν πρὸ δέκα ἐτῶν. Ὅταν ἐπανῆλθα πρό τινος, μὲ ἀνεγνώρισαν, ἀλλ' ἐγὼ ὡμίλουν μὲ διερμηνέα καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς μου αὐτούς.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Πῶς, διατί; Ἐλάλεις ἰταλικά;

ΞΑΝΘΟΣ

Ὄχι· τὴν ἑλληνικήν, ἣν εἶχα ἐκμάθη εἰς Πατ-

μου, λησμονήσας εἶτα τὴν μητρῴαν ἀλβανικήν, ἣν λαλοῦσιν ὅλοι ἐν Μαραθῶνι, ἣν ἐλάλουν κ' ἐγὼ παιδίον μετὰ τῶν γονέων μου.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ἔκπληκτος

Πῶς, οἱ γονεῖς σου εἶνε ὀθωμανοί;

ΞΑΝΘΟΣ

Ὄχι· Ἕλληνες, χριστιανοὶ καὶ δοῦλοι.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ μείνας ἐπί τινὰς στιγμὰς ὡς ἐννεὸς

Θεέ μου, πῶς ἐπὶ πλέον νὰ κρατηθῶ!..

(Ὁρμῶν καὶ κλείων τὴν θύραν)

Ἐὰν μὲ ὑπολάβῃς παράφρονα, πίστευσον ὅμως ὅτι πρῶτον εἶσαι σύ, εἶσαι μιαρός! Ἔμπορε, τὸ σατανικὸν φῶς τοῦ χρυσίου ἐκηλίδωσε καὶ ἠμαύρωσε τέλεον τὰς καρδίας σας, ὡς τὸ φῶς ποτὲ τοῦ ἡλίου ἐκεῖ κάτω τὰς μορφὰς τῶν Ἀφρικανῶν! Ἔμπορε, περιπλανᾶσθε τὸν κόσμον ὅλον συλλέγοντες καὶ ἀνταλλάσσοντες τὸ αἷμά σας μὲ τὸ βούτυρον, τὰς σάρκας σας μὲ τὰ δέρματα, ἀλλὰ τὸ βούτυρον οὐδαμῶς εἶνε αἷμα, οὐδὲ τὸ δέρμα τοῦ βοὸς στῆθος πατριώτου! Φεύγετε εἰς τὴν ξένην αἰσχροκερδεῖς, φεύγετε εἰς τοῦ κόσμου τὰ ἄκρα δειλοὶ καὶ κατηραμένοι, ὡς οἱ Ἑβραῖοι, καταλείποντες εἰς τὴν πτωχὴν ἐκείνην πατρίδα φρουροὺς τὰς γυναῖκάς σας μόνον καὶ τοὺς τυράννους! Ἀναίσθητοι ἄνθρωποι, σεῖς ὅσοι πατεῖτε τὰ ὀστᾶ

τῶν μαραθωνομάχων, σεῖς ὅσοι διασώζετε ἴσως ῥανίδας...—Ὄχι, ὄχι· εἰς τὰς φλέβας σας ῥέει πηλός!

ΞΑΝΘΟΣ ἡσύχως καὶ λαβὼν ἀνὰ χεῖρας τὸ τομίδιον τοῦ Πλάτωνος

Ἐὰν μὴ ἦτο πλατωνικὸς ὁ πρὸς τὴν Ἑλλάδα οὗτος ἔρως σας...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Πλατωνικός; Ἀνόσιε ὁ δοὺς μειδιῶν τὸν βραχίονά του ὑπὲρ τῶν ξένων καὶ κατὰ φίλων μᾶλλον, θ' ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ εἰς τὴν πατρίδα του, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ Τούρκων, τὸ σῶμά του, τὸ στῆθός του, τὴν ζωήν;— Σιωπή! Σιωπή!

(Ἀποχωρῶν εἰς τὸ βάθος)

Χαίρετε φροῦδα μανιώδους νεότητος ὄνειρα, νεκρώθητε πλέον πατριωτικοὶ καὶ κατάρατοι πόθοι, δύσατε εἰς αἰώνιον σκότος ὑπερήφανοι καὶ γλυκύταται ἐλπίδες! Ἡ Ἑλλὰς ἀπέθανεν, ἡ Ἑλλὰς ἐχάθη...

ΞΑΝΘΟΣ ὀρῶν ἐμπρός του ἔνδακρυς

Τότε ἂς προλάβωσι τὰ δάκρυα τοῦ δούλου, οἱ λόγοι ἑνὸς ἀνδρός! Ὦ πρίγκηψ, ἐὰν ἀπὸ τοῦ κόλπου μου ἀνασύρω τι, θὰ ἴδῃς σπάθην καὶ ὄχι συναλλαγματικήν· ἐὰν ἐπὶ τοῦ κόσμου ὅλου πλανῶμαι, ἐρευνῶν συλλέγω στήθη καὶ ὄχι δέρματα!

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Σύ!.. Διατί;

ΞΑΝΘΟΣ

Ἡμεῖς· οἱ δοῦλοι, οἱ ἑταῖροι, οἱ ἀδελφοί.—Ἀλλὰ ποῦ εἴσθε σεῖς; Οἱ ἡγεμόνες, οἱ γονεῖς τοῦ δούλου ἔθνους κατελίπατε τὰς μονάδας ὀρφανὰς καὶ ἐρήμους, ἀπὸ ἡγετῶν γενόμενοι ἀκόλουθοι εἰς μεγαλεῖα ξένα. Τοῦ πατρός σου αὐτοῦ ἡ κόνις κοιμᾶται κατὰ προτίμησιν ἐδῶ, ὡς νὰ μὴ ἦτο προσφιλὲς καὶ σεμνὸν τῆς Ἑλλάδος τὸ χῶμα, ὅπου καθ' ἡμέραν ὁ δοῦλος γεωργὸς ἀροτριῶν ἀνασύρει ὀστᾶ τοῦ Κίμωνος καὶ τοῦ Φειδίου· ὁ Καρατζᾶς μεταβὰς διάγει βίον νεάνιδος ἐν μέσῳ τῶν ἰταλικῶν κήπων, ὡς νὰ μὴ θάλπῃ γλυκύτερον τὸ πάτριον φῶς τοῦ ἀττικοῦ ἡλίου, ὅπερ ἐφώτισε τὴν νίκην τῆς Σαλαμῖνος, τὰς δάφνας τῶν Πλαταιῶν. Ὁ Καποδίστριας ὑπηρετεῖ τὴν μεγάλην Ῥωσσίαν, ὁ Καποδίστριας!.. Ὅμοιος πρὸς πτωχαλαζόνα νεανίαν ὅστις ἀντὶ ν' ἀνεγείρῃ τὴν στέγην τῆς κρημνησθείσης πατρικῆς καλύβης, δαπανᾷ τὰ μόνα ἐναπολειφθέντα αὐτῷ νομίσματα, ζῶν εἰς περιφανὲς βασιλέων ξενοδοχεῖον καὶ ἀφροντιστῶν ἂν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς κατεδαφισθείσης καλύβης του σώζωνται ἔτι σπαίροντα τὰ σώματα τῶν φίλων του, τῶν συγγενῶν του καὶ ἀδελφῶν! Ποῦ νὰ προσφύγωμεν; Σεῖς αὐτός, εἴπατέ μοι: ἐὰν ἡ πτωχὴ Ἑλλὰς

σᾶς ἠρώτα μίαν ἡμέραν, προσκαλοῦσα ἡγεμόνα καὶ σωτῆρά της: «Ὑψηλάντη, ποῦ εἶνε ἡ χείρ σου;»
—Τί θ' ἀπεκρίνεσθε;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ταῦτα λέγει ὁ ἔμπορος τῶν δερμάτων;

ΞΑΝΘΟΣ

Ἐγὼ μεταπράτης δερμάτων εἰς Πετρούπολιν; Ὦ, συγγνώμην ἂν βλέπων τὸν Ὑψηλάντην ὑπὸ ῥωσσικὸν θώρακα, ἐθωρακίσθην πλάσμα τι, ὑπεκρίθην, ἐκρύβην εἰς τὴν σκιὰν νὰ ἐνεδρεύσω τὴν εἰλικρίνειαν! Ἐὰν θερμαίνῃ σᾶς ἁπλῶς πατρίδος αἴσθημα, ἐμὲ φλέγει, κατατήκει, μετάγει καὶ φέρει, ὡς ἀνηλεὴς οἶστρος, ἀπὸ ἀκτῆς εἰς ἀκτήν, ἀπὸ πρωτευούσας εἰς κώμας, ἀπὸ ναύτας εἰς βασιλεῖς.
—Οὐδὲν σᾶς ὡμίλησεν ὁ Ἰωάννης Μάνος;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ἁρπάζων τὰς χεῖράς του

Πῶς, εἶσαι σὺ τὸ φλογερὸν ἐκεῖνο μέλος ἑταιρίας τινὸς τῶν γραμμάτων;

ΞΑΝΘΟΣ

Ἐγὼ· τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἑταιρίας αἱμάτων καὶ ἀναστάσεως.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ διάπυρος

Ἀναστάσεως!... Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι τῶν χειλέων σου εἶνε οἱ πόθοι, αἱ μύχιαι εὐχαὶ καὶ ἄλλων ἀδελφῶν;

ΞΑΝΘΟΣ

Χιλίων.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἆ, μὲ ἠδίκησες σκληρὰ τιθέμενος εἰς δισταγμὸν τὴν φιλοπατρίαν μου, μὲ κατεβιβάσατε ἐλεεινῶς βραδύναντες ἐπὶ τοσοῦτον νὰ ἐρωτήσετε τὸ στῆθός μου!—Ξανθέ, τί δύναμαι;

ΞΑΝΘΟΣ

Τὸ πᾶν. Ἐβραδύναμεν διότι τὸ τέρμα κεῖται ὕστατον, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης εἶνε τὸ τέρμα τῆς ἑταιρίας· ἐὰν σὲ κατεβιβάσαμεν, ὡς λέγεις, βεβαίως οὐδέποτε ἐπὶ τούτῳ θέλομεν αἰτήσει συγγνώμην, ἀφοῦ ἐρχόμεθα ἤδη νὰ ἀναβιβάσωμεν σὲ ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν ἁπάντων. Ἐὰν ὑπεκρίθην καὶ ἐδίστασα ἐνώπιόν σου, εἶδα χθὲς τὸν Καποδίστριαν...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ὁ Καποδίστριας;

ΞΑΝΘΟΣ

Ἠρνήθη.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἀγαπητέ μου Ξανθέ, ὁ Καποδίστριας φορεῖ ὑέλους εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὄχι σπάθην εἰς τὴν ζώνην. Πιθανῶς νὰ ἠρνήθη, διότι βλέπει πολὺ μακρὰν καὶ τὸ βαθὺ βλέμμα βυθίζεται τέλος εἰς ἀχανὲς καὶ εἰς σκότη...Τὸ βλέμμα ὅμως τοῦ Ὑψηλάντη

σταματᾷ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλὰς εἶνε δούλη; Ἀρκεῖ τοῦτο ἵνα μὴ τὰ βλέμματά μου μακρυνθῶσιν αὐτῆς καὶ στραφῶσιν περαίτερον.—Μίαν στιγμήν.

("Ἔρχεται καὶ ἀνοίγων τὴν θύραν καλεῖ)

Γρύλλε!

(Ἐμφανίζεται ὁ Γρύλλος εἰς ὃν λέγει τι καὶ αὐτος φεύγει.
Ὁ Ὑψηλάντης κλείει τὴν θύραν καὶ ἐπανέρχεται.)

ΞΑΝΘΟΣ

Εὐλογημένον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἂς καθήσωμεν.

(Κάθηνται)

Εἰπέ με λοιπόν, εἰπέ με, Ξανθέ· τῆς ζωῆς μου τὸ ὄνειρον πραγματοῦται; Ἑκατόν, πέντε, τρεῖς μόνοι ἄνθρωποι συνῆλθον, ἀδελφώθησαν καὶ ὠνειροπόλησαν τὴν ἀνάστασιν τῆς Ἑλλάδος;

ΞΑΝΘΟΣ

Ὡρκίσθησαν ν' ἀναστηθῇ ἡ πατρὶς ἢ ν' ἀποθάνωσιν.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἆ, καὶ τοῦτο ν' ἀποφασίσωσι πρῶτοι, πρότερον ἐμοῦ!

ΞΑΝΘΟΣ

Εἶνε ἔτι καιρὸς καὶ δι' ὑμᾶς, στρατηγέ. Τίνος τῶν Ἑλλήνων τάχα καρδία ἔπαυσέ ποτε ὀνειροπολοῦσα καὶ ὁρκιζομένη ἔτι τὴν ἀνέγερσιν τῆς μη-

γάλης πατρίδος; Τοῦτο μηδέν. Τὸ πᾶν εἶνε τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, ὡς εὐδαίμων εἶνε ἡ ζωὴ τοῦ ἀγωνισθέντος ἐκείνου ἥτις θέλει σβεσθῇ ὑπὸ ἐλεύθερον πατρίδος οὐρανόν. — Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, καταλιπὼν τ᾽ ἀνάκτορα τοῦ πρίγκηπος, τὴν ἐπωμίδα τοῦ συνταγματάρχου, τὴν τιάραν τοῦ ἡγεμόνος, δέχεται νὰ ἔλθῃ ἐν μέσῳ ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ πατήρ, νὰ γείνῃ πρίγκηψ πολέμων καὶ ὄχι αἰθουσῶν, νὰ ἀναβῇ ὄχι εἰς θρόνον δρύϊνον, ἀλλ' εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ τὸν ἅπαντα χρόνον, ν' ἀναφωνήσῃ δὲ ἀπὸ Δουνάβεως μέχρι τῆς Κρήτης πρῶτος: Ἀνάστα ἡ πατρίς!;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Καὶ ἐρωτῶμαι ἀκόμη! Ἀλλ' ὅταν σὲ εἴπω, ὁρκιζόμενος εἰς τὰ ὀστᾶ τοῦ πατρός μου, ὅταν σὲ εἴπω σπαίρων ὑπὸ χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, ὅτι τάσσομαι τελευταῖος ἕτοιμος ν' ἀποθάνω πρῶτος, Ξάνθε, ἀρκεῖ;

ΞΑΝΘΟΣ

Ἐὰν μὴ ἔκλειε τὰ χείλη μου τῆς πατρίδος ὁ δάκτυλος, διαδραμὼν τὰς ὁδοὺς τῆς Πετρουπόλεως θὰ ἀνεβόων ὡς ὁ Ἀρχιμήδης ἔκφρων ὑπὸ χαρᾶς: Εὕρηκα, εὕρηκα! Ὦ στρατηγέ μου, μεγάλου πατρὸς υἱὲ ἄριστε, ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία, ἡ ἑταιρία, στή-

μερον τῶν σεμνῶν ὀνείρων καὶ τῶν καλλινίκων αὔριον πολέμων, ἀναθέτει εἰς σὲ τὴν ὑπερτάτην αὐτῆς ἀρχὴν καὶ διοίκησιν. Ἀγαθῇ τύχῃ!

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ μετὰ στιγμὴν σιγῆς

Πόσον ὅμως ἐλαφρὰ ἡ βουλή σου καὶ τῆς Ἑταιρίας ὅλης, Ξανθέ, ἐὰν εἰς ἐμὲ ἠλπίσατε ὡς εἰς ἄγκυραν. Οἴμοι· ἐκτὸς μιᾶς πτωχῆς καρδίας, οὐδὲν ἔχω ἄλλο ν' ἀφιερώσω τῇ καλλίστῃ ἑταιρίᾳ καὶ τῇ φιλτάτῃ πατρίδι.

ΞΑΝΘΟΣ

Ὄχι. Ἔχεις ἕνα ἔτι βραχίονα, ἔχεις ἓν ὄνομα πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν Ἑλλήνων βαρύτερον ὅλου τοῦ ῥωσσικοῦ τούτου κράτους.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἀφαιρουμένης ἀπ' ἐμοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας, τὸ ὄνομα τοῦτο μένει ἄσημον καὶ πενιχρόν, ὡς ἀπομακρυνομένης τῆς ἀκτῖνος ὁ πρὶν ἀπαστράπτων ἀδάμας ὑπεκφαίνεται ὕελος κοινός. —Ἤδη ἐμήνυσα τὸν Καποδίστριαν. Θέλω πείσει αὐτόν. Μὴ ἀμφιβάλλῃς· εἶνε Ἕλλην, θὰ δεχθῇ.

ΞΑΝΘΟΣ

Μάτην. Οἱ λόγοι του ἦσαν τοσοῦτον βαθεῖς καὶ μεμελετημένοι, ὥστε ἀπαιτεῖται χρόνος μακρὸς νὰ μεταπεισθῇ. Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθῇ, θέλει βραδύ-

νει σκεπτόμενος, θέλει βραδύνει ἐρευνῶν, θέλει βραδύνει ἀναβάλλων, ἕως οὗ ἐπελθοῦσά τις εἰς τὸν εὐρὺν ἤδη κύκλον τῶν συνεταίρων περιπέτεια ματαιώσῃ τὸ πᾶν. Ἐμελέτησα τὸν ἄνδρα· ὁ Καποδίστριας εἶνε διπλωματικώτατος νοῦς, ἀλλὰ σήμερον δι' ἡμᾶς εἶνε θησαυρὸς φιλαργύρου. Ἄλλως ἡ πολιτικὴ τῆς Εὐρώπης πλέον διὰ τὰ δοῦλα ἔθνη ἔκλεισε θηριωδῶς τὰ ὦτα, ἡ δὲ φωνὴ τοῦ Καποδιστρίου θὰ ἦνε φωνὴ βοῶντος ἐνώπιον μαρμάρων ἢ βασιλέων. Ἡ ἐλπὶς καὶ ὁ δρόμος τῆς Εὐρώπης κλείεται· δέον νὰ παλαίσωμεν στῆθος πρὸς στῆθος κατὰ τοῦ Ὀθωμανοῦ. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἤδη καρδία καὶ σπάθη μᾶλλον ἢ γραφὶς καὶ διάνοια.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ταῦτα εἶνε ἴσως ὁ Ὑψηλάντης;

ΞΑΝΘΟΣ

Ὄχι ἴσως, ἀλλὰ ναί. Μή, στρατάρχα μου, μετὰ τῆς χειρός σου ἐν Δρέσδῃ ἀνηρπάγη καὶ ἡ καρδία, ὡς νὰ ἦτο χειρὶς ἐν ἐκείνῃ;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ὄχι, Ξανθέ· ἡ μεγάλη ὅμως ἰδέα τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὅλου ἔθνους, φερομένη ἐνώπιόν μου ὄχι πλέον ὡς ὄνειρον, ἀλλ' ὡς πυριταποθήκη πρὸς ἔκρηξιν, μὲ φαίνεται τόσον λαμπρὸν καὶ μέγα

ὥστε καὶ ἄκοντα μὲ ταράσσει, μὲ ἐκθαμβοῖ. Τί νὰ εἴπω;

ΞΑΝΘΟΣ

Ἐνθυμοῦμαι εἴς τινα πεδιάδα παρὰ τὴν σχολήν, ὅτε ἤμην παιδίον, συνήρχοντο οἱ μεγάλοι μαθηταὶ καὶ ἐπήδων εὐρὺν λάκκον· πολλάκις ἀπεπειράθην καὶ ἐγώ, ἀλλ' ἐνῷ μακρόθεν πρὸς τοῦτο ἀφιέμην, ὅτε προσήγγιζα ἐσταμάτων περίδειλος. Ἤδη ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἀνοίγεται ἐνώπιόν σου εὐρὺς λάκκος δακρύων καὶ αἱμάτων, σκέπτεσαι· ἐνῷ πολλάκις πρότερον θὰ εἶπες ἐν ἑαυτῷ ὅτι τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ἅλμα μικρὸν καὶ εὔκολον. Ἀλλ' ἤδη ὁ Ὑψηλάντης εἶνε ὡς ἤμην ἐγὼ παιδίον; Πήδησον· ἐὰν φθάσης τὸ ἀπέναντι χεῖλος, σὲ ἀναμένει ὑπὸ σκιὰν δάφνης ἡ ἐλευθερία τοῦ ἔθνους· ἂν ὅμως ἐκρημνίζεσο, θὰ προστεθῇ ἐν τῷ λάκκῳ τούτῳ μία ρανὶς αἵματος.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Μία μόνη; Ἐὰν διεκινδύνευον μόνον ἐμέ, ἐὰν ὁ θάνατός μου μόνος μόνου ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα, μή, μή, μὴ στιγμὴν διστάσῃς νὰ πιστεύσῃς ὅτι ὡς ὁ Κούρτιος ἐκεῖνος θὰ κατεβυθιζόμην χαρμοσύνως εἰς οἱονδήποτε χάσμα καὶ μνῆμα. Τὸ τολμηρὸν ὅμως ἤδη βῆμά μου, ἂν σφαλῇ, θὰ γείνῃ ὁ κρημνὸς ὅθεν τὸ γυμνὸν καὶ οἰκτρὸν ἔθνος πίπτει μετ' ἐμοῦ καὶ συντρίβεται ἴσως ὅλον. . . .

ΞΑΝΘΟΣ

Ἐὰν μὴ εἶχεν ὁ Καποδίστριας τὰς αὐτὰς κρίσεις, θὰ ἦτο Ὑψηλάντης. Κλέπτεις ἤδη αὐτὸν ὡς ὁ Βιργίλιος τὸν Ὅμηρον. Φοβεῖσαι μὴ πέσῃ τὸ ἔθνος, ποῦ; Πίπτει ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας· μὴ φοβοῦ, εὗρεν ἤδη τὸν πυθμένα τοῦ βαράθρου. Πίπτει ὁ ἄρχων· ὁ δοῦλος πίπτει; Ἂς δοθῇ παρ' ἡμῶν ἡ πρώτη ὤθησις· ἂν σιωπήσῃ δειλὸς καὶ σφαγῇ, ἂς σφαγῇ.— Σπέπτεσαι ἔτι;.. Χαίρετε λοιπὸν ἔπη μεγάλα καὶ πτερόεντα, πόθοι γενναῖοι καὶ πλατωνικοί! Φεύγω!

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ἀλλοφρονῶν

Διατί; Ποῦ;

ΞΑΝΘΟΣ

Θὰ γείνω μεταπράτης. Θὰ πωλῶ εἰς τὰς παρθένους καὶ τὰς ἑταίρας ἐνώτια, εἰς τοὺς δολοφόνους καὶ τοὺς στρατηγοὺς μαχαίρας, εἰς τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς μαινομένους πτερά. Ἐὰν πωλῆτε τὸ ὄνομά σας, δότε με· θὰ εὕρωμεν ἀγοραστάς. Ἐδῶ ἀγοράζω αὐτὸ πρῶτος ἐγώ... ὅσον τιμῶνται καὶ τὰ ῥωσσικὰ ὑποδήματα.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Πῶς! Τί λέγεις, φίλε μου;

ΞΑΝΘΟΣ

Διατὶ ὄχι; Εἰς τὴν μεγάλην Ῥωσσίαν, τὸ ὄνομά σας εἶναι ἁπλοῦν τῆς αὐτοκρατορίας ὑπόδημα· εἰς

τὴν πτωχὴν ὅμως καὶ δούλην Ἑλλάδα, θὰ πωληθῇ ὡς ἀδαμάντινον στέμμα.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ὡς συνελθὼν καὶ μετὰ πεποιθήσεως

Ἀρκεῖ, Ξανθέ. Ἐὰν μὴ εὕρετε κρείττονα ἐμοῦ ἄνδρα, τὸ ὄνομά μου καὶ ἡ καρδία μου ἀνήκουσιν εἰς τὴν Φιλικὴν ἑταιρίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα.

ΞΑΝΘΟΣ πλήρης χαρᾶς καὶ δακρύων ἀνεγειρόμενος

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἀφαιρῶ ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας ἕνα στρατηγὸν καὶ δωροῦμαι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἕνα πατέρα!

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ συγκεκινημένος

Εἴθε, Ξανθέ, νὰ μὲ ἴδῃ ἡ αὔριον οἷον μὲ ὠνειροπόλησεν ἡ χθές.

ΞΑΝΘΟΣ

Αἱ ἡμέραι τοῦ μέλλοντος θὰ σὲ ἴδωσι τοσοῦτον εὐκλεεῖς, ὅσον λαμπρὰς ἐφαντάσθης τὰς ἡμέρας τῆς ἀρχαιότητος.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἐμμανουὴλ Ξανθέ, ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν. Ἤδη τὰ χείλη μου γίνονται κακοὶ πλέον διερμηνεῖς τοῦ στήθους μου. Πνίγομαι ἀπὸ μυρία αἰσθήματα καὶ σιγῶ.

ΞΑΝΘΟΣ

Φεύγω, διότι ἴσως ἔρχεται ὁ Καποδίστριας. Ὁμιλήσατε· τίς οἶδεν!... Ἐγὼ μετ' ὀλίγον ἐπα-

νέρχομαι φέρων σοι τὸν φάκελλον ὅπου σιωπᾷ σκοτεινὴ ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία.

(Μειδιῶν)

Φεύγων ὅμως διορθῶ μικρὰν πτυχὴν τῆς φωνῆς· καλοῦμαι Ξάνθος, ὄχι Ξανθός. Μὴ λησμονήσῃς ποτέ, Ἀρχηγέ μου, ὅτι ἂν εἷς τόνος μόνον καταβῇ ἡ πάλαι περιφανὴς Τῦρος γίνεται τυρός... Ἓν βῆμα, εἶνε πολλάκις ἓν Ἔθνος.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ἱλαρῶς

Ἐντεῦθεν οἱ δισταγμοί μου πρὸ μικροῦ... Συγγνώμην. Πολλὰ θέλετε μοῦ συγχωρήσει ἀκόμη — Πῶς νὰ μὴ λέγεσαι Ἁρμόδιος, Μιλτιάδης, Λεωνίδας, Κυναίγειρος. Ὦ, σὲ ἐγνώρισα πρὸ ὀλίγων στιγμῶν, ἀλλὰ σὲ ἀνέμενον ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, Ξάνθε!.. Πότε θὰ σ' ἐπανίδω;

ΞΑΝΘΟΣ

Μετὰ μίαν ὥραν εἶμαι ἐδῶ.

Ἀπέρχονται ἀμφότεροι.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Μετὰ στιγμήν, ἐπιστρέφει μόνος ὁ

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Φιλικὴ Ἑταιρία... Ἡ ἀνάστασις τῆς Ἑλλάδος· χωρὶς νὰ ἦνε ὄνειρον ἑνός, ἀλλὰ τὸ βῆμα χι-

λίων... Ἤλπισα, ηὐχήθην, εἶπα ναί.—Αὔριον...
Ὦ Θεέ μου σοὶ εὐχαριστῶ!

Κλίνας τὴν κεφαλὴν βυθίζεται εἰς πυρετώδεις συλλογισμούς. Μετά τινας στιγμὰς λαμβάνει φύλλον χάρτου καὶ γράφει τι.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ὑψηλάντης ἐμμένων εἰς συλλογισμοὺς χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τὸν εἰσελθόντα. Ἰωάννης Καποδίστριας εἰσέρχεται καὶ ἵσταται προσορῶν ἐκ τοῦ βάθους. Φέρει διόπτρας.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ μετὰ μικρὰν σιγὴν μακρόθεν

Ἀλέξανδρε...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ προσηκονόμενος ζωηρῶς

Ἀ, χαῖρε, Κόμη.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ προσελθὼν

Μετὰ χαρᾶς σὲ βλέπω ἀναρρώσαντα. Ὅμως οἱ ὀφθαλμοί σου εἶνε ὑγροί.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Διότι ἔχω εἰς τὴν ψυχὴν χειμῶνα. Ἄλλως τε καὶ μόνον τῶν ἐθνῶν ἡ ἀνάρρωσις εἶνε βραδεῖα.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ἀλλὰ καὶ μόνα τὰ ἄτομα ἀποθνήσκουσι. Τοῦτο σὲ εὐχαριστεῖ;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Εἴθε νὰ ἦνε ἀληθές!—Καποδίστρια, προεῖδες ἂν ἔθνος τι ἐγείρεται;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Αἱ... Ἡ ἀσθένεια σοὶ ἐνέπνευσεν ἀναστάσεις.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἴσως ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου, ὡς ἐν ἴσῃ μοίρᾳ, ἐμελέτησα τὴν δουλείαν. Πῶς λοιπὸν θὰ σοὶ ἐφαίνετο ἂν αἴφνης μὲ ἔβλεπες σήμερον νεκρόν, ἐπὶ φερέτρου, Καποδίστρια;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Προτιμῶν νὰ κλεισθῶσι διὰ παντὸς ἀπὸ τοῦ φωτὸς οἱ ὀφθαλμοί μου, παρὰ νὰ σ' ἀτενίσωσι μίαν μόνην στιγμὴν κείμενον ἐκτάδην καὶ ἄπνουν. — Πῶς ὅμως σοῦ ἔρχονται αἱ μέλαιναι αὗται φαντασίαι;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἀλλ' ἂν τοιαύτην θὰ ᾐσθάνεσο δι' ἐμὲ ἀποθανόντα λύπην, ἂν τοσαύτην αἰσθάνεσαι χαρὰν βλέπων με ἀναρρώσαντα, εἰς ποίαν ἔκστασιν χαρᾶς θὰ ἐβυθίζετο, ἐὰν ἔβλεπες τὴν Ἑλλάδα ὅλην λαμπρὰν καὶ ἐλευθέραν ἀπὸ νεκρᾶς καὶ δούλης!

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Εἶνέ τινες ἐλπίδες καὶ πόθοι, οἵτινες καίτοι ὡραῖοι καὶ ἅγιοι φύσει, εἰς καιρούς τινας φαίνονται παιδικοί...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ *ἰσχυρῶς*

Ἠ γιγάντειοι. — Καποδίστρια, ἀγαπᾷς τὴν Ἑλλάδα;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ἀφελὴς ἐρώτησις... Τὴν Ἑλλάδα ὅλην κλείω εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου, ὡς ἐρωμένην μου· μένω μετ' αὐτῆς πλειότερον παρὰ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Θὰ ηὐχόμην νὰ ἔκλειες αὐτὴν μᾶλλον εἰς τὸ στῆθός σου.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ἡ Ἑλλὰς εἶνε πλέον ἀνάμνησις, ὄχι ζωή. Δύναταί τις νὰ ἐγείρῃ πρὸς αὐτὴν τὴν διάνοιάν, ἀλλ' ὄχι τὰς χεῖρας· θὰ συλλάβῃ φάντασμα.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Φάντασμα! Φάντασμα ἔχον δάκρυ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, αἷμα φλογερὸν εἰς τὰ στέρνα, βρόχον τυράννου εἰς τὸν λαιμόν, γογγυσμὸν καὶ ἐπίκλησιν εἰς τὰ χείλη!

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Πάντοτε οἱ φιλέλληνές σου ἀλλὰ μάταιοι ῥεμβασμοί! Ἡ μεγάλη γῆ τῶν προγόνων κοιμᾶται ὕπνον σκοτεινὸν καὶ βαρὺν ὡς ὁ λήθαργος· ὕπνον, οὗ καὶ τὰ ὄνειρα ἔτι ἔμειναν νεκρὰ καὶ μαρμάρινα, ὡς αἱ στῆλαι τοῦ Παρθενῶνος.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Μόνη, Καποδίστρια, ἡ εὐδαιμονία κοιμᾶται· ἡ στρωμνὴ τοῦ δούλου εἶνε μάρτυρος στρέβλη. Κοιμώμεθα ἡμεῖς, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐργάζονται.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ὡς ἡ γαλὴ ἡ λείχουσα τὴν ῥίνην. Ἤδη ἐννοῶ· ἐμυήθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρίαν. Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι πατριῶται... Κλαῖε, κλαῖε, πρίγκηψ, ἐπὶ τῇ πλάνῃ αὐτῶν καὶ ματαιότητι!

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ὄχι· ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἔκλαυσα ὡς παιδίον... Εἶνε καιρός, Καποδίστρια, τὰ δάκρυα ἡμῶν ἁπάντων νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ῥανίδας αἵματος καὶ μολύβδου σφαιρίδια. Τὰ νήπια μόνον καὶ οἱ δοῦλοι ἂς κλαίωσιν· οἱ ἄνδρες, ἢ νικῶσιν ἢ ἀποθνήσκουσιν.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Βεβαίως πρὸ ὀλίγων μόλις στιγμῶν εἰς τὴν ἕδραν ταύτην ἐν ᾗ κάθημαι, θὰ ἐκάθητο μεγαληγορῶν ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος. Ἐὰν ἦτο εὐτυχὴς ἔμπορος, θὰ ἦτο ὀλιγώτερον πατριώτης...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ *σαφῶς*

Κόμη, ἐὰν ἥμεθα ὀλιγώτερον Ῥῶσσοι, θὰ ἥμεθα πλειότερον Ἕλληνες. — Ὁπωσδήποτε, ἔστω· ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ὁ ἔμπορος αὐτός, μοὶ ἀφῆκε διὰ σᾶς τοῦτο.

Ἐγχειρίζει τῷ Καποδιστρίᾳ ἔγγραφόν τι ὅπερ εἶχεν ἑτοιμάσει.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ *λαβὼν ἀναγινώσκει. Μετὰ μικρὸν*

Ὀνειροπόλημα!...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Δέχεσθε;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Όχι.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἐγὼ ὑπέγραψα.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Εἴθε, πρίγκηψ, νὰ μὴ πληρώσης ἀκριβά, πικρότατα καὶ μάτην τὴν ἀρρωγὴν ταύτην καὶ εὐθύνην. Εἴθε δ' ὁ Θεὸς νὰ ἴθυνε πρὸς τὸ ἔγγραφον τοῦτο τὴν χεῖρά σου, ὡς ὁ Θεὸς πάλιν νὰ ἰθύνῃ καὶ ὁδηγῇ τὰ βήματά σου ὑπὲρ τῆς μητρώας γῆς. Ὁ Καποδίστριας ὅμως, μὴ εἰσακουσθείς, ἔχει πρὸς ὅλα ταῦτα τὴν πικρὰν πλέον σιωπὴν καὶ τὴν ἀπὸ μέσης καρδίας δέησιν.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Τίποτε πλειότερον;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Τίποτε. — Οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸ Βαρτελῶ ἀνήγαγον τοὺς σιδηρίνους θώρακας εἰς τὰς ἀκοάς; οὐδ' ἀκούουσι πλέον τῶν δούλων λαῶν τὰς οἰμωγάς, οὐδ' ἐνθουσιῶσι κἂν ἱπποτικῶς πρὸς τοῦ πολέμου τὰς σάλπιγγας Ἐὰν ἤδη ταραχθῇ ἡ πτωχὴ πατρίς, βασιλεῖς καὶ ὑπήκοοι θὰ τείνωσι χεῖρα βοηθείας πρὸς τὸν δεσπότην καὶ τύραννον, ὀφθαλμοὺς δὲ μόνον θυμοῦ καὶ καταφρονήσεως

πρὸς τοὺς δούλους καὶ μάρτυρας. Ἡ Εὐρώπη ἀπεχθάνεται ἤδη, μετὰ τόσα αἵματα, πρὸς πάντα πολεμικὸν θόρυβον, ὡς ἀσθενὴς καὶ κατάκοιτος γέρων τὰ γείτονα ᾄσματα. Ἐντὸς τινων μηνῶν ἡ Ῥωσσία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Πρωσσία, ἡ Αὐστρία, συνέρχονται ν' ἀνασκεύσωσιν ἐν Λεϊβάχῃ ὑπὲρ τῆς καθολικῆς εἰρήνης καὶ ἀλληλεθνοῦς φιλιώσεως· εἰς τὴν πένθιμον αὐτὴν εὐρωπαϊκὴν ἁρμονίαν ἡ ἐπαναστατικὴ ἐν Ἑλλάδι κλαγγὴ τῶν ὅπλων θὰ ἦνε παρατονία ἄμουσος, ἐγείρουσα τὴν ὕβριν ἁπάντων, κινοῦσα δὲ μόνον τὴν λύσσαν τῶν Ὀθωμανῶν. Ὅταν τὸν χειμῶνα βαρὺς καὶ ἐναντίος πνέῃ ὁ ἄνεμος, εἶδες ποτ' ἀναγόμενα εἰς τὸ πέλαγος τ' ἀκάτια; Ἐπευχόμενα τὸν οὔριον, μένουσιν εἰς τὸν λιμένα.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Λιμὴν ἡ τυραννία τῶν Τούρκων! — Καποδίστρια, τί πρὸς ἡμᾶς ἡ Εὐρώπη; Ἡμεῖς εἴμεθα δοῦλοι· ἄνευ πατρίδος ἐλευθέρας, ἄνευ βίου ἀληθοῦς, ἄνευ τιμῆς. Τί ἔχομεν νὰ ἀπολέσωμεν ἐγειρόμενοι;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Τὴν ἐλπίδα. Ὁ χρόνος ὅστις μαραίνει πάντα, πάντα καὶ πρῶτος καὶ ἀσφαλῶς ὡριμάζει. Εἴμεθα πρὸς τὸν μέγαν τῆς ἀναστάσεως σκοπὸν παιδία ἔτι, σύνωμόται τῆς χθὲς· διατί νὰ μὴ

ἀναμείνωμεν ἑτοιμαζόμεναι τὴν ἀνδρικὴν ἡμῶν ἡλικίαν καὶ ἅμα τὴν εὔκαιρον ὥραν; Εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Αἰωνίου κεῖται ὑπὲρ τῶν πλασμάτων του πολλῷ πλειοτέρα φροντὶς καὶ ἀγάπη, παρ' ὅλους ἡμῶν τοὺς πόθους καὶ τὰς ἐλπίδας. Ἂς ἐγείρωμεν καὶ κρατύνωμεν εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν τὴν θρησκείαν πρῶτον καὶ εἶτα τὴν σπάθην, ὡς φέρεται πρώτη ἡ κεφαλὴ καὶ εἶτα αἱ χεῖρες. Ὁ ἔρως πρὸς τὴν θρησκείαν, τοῦ κλήρου ἡ μόρφωσις, θέλει συνενώσει κραταιῶς τὸ ἔθνος ἡμῶν εἰς μίαν οἰκογένειαν, θέλει δὲ ἅμα μυήσει αὐτὸ εἰς τῆς σοφίας τὰ φῶτα, ὁπότε μόνον θὰ δύναται πεποιθὸς νὰ χωρήσῃ ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν ἀγώνων. Ἡ Ῥωσσία θέλει δώσει τότε τὸ σύνθημα· ἀλλ' ἤδη ἡ Ῥωσσία θάλπεται νωχελὴς παρὰ τὴν πυρὰν τῆς Μόσχας, πᾶσα δ' ἀπόπειρα ν' ἀνεγείρῃ τις τὸ καθηλκωμένον καὶ ληθαργοῦν ἡμῶν ἔθνος διαμιᾶς, εἶνε δόσις φαρμάκου ἥτις θὰ γαλβανίσῃ ἀνορθοῦν αὐτὸ στιγμιαίως, ἀλλ' ἵνα καταπέσῃ αὐθωρεί, ἄνευ θυμοῦ, ἄνευ νεύρων, ἄνευ αἵματος, ἄπελπι ὅλως καὶ λιπόθυμον κείμενον ὁπόταν σημάνῃ ἡ εὔνους ἡμῖν ὥρα καὶ τοῖς τυράννοις ἐχθίστη.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ὅταν λαός τις, Καποδίστρια, διέσωσεν ἁγνὴν τὴν θρησκείαν του ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας τυραν-

νίας ἀρρήτου, ὅταν ἔτι τὸ ἔθνος αὐτὸ γίνεναι ἀστενάκτεὶ ὁλοκαύτωμα ὑπὲρ τῆς πίστεώς του ὡς χθὲς καὶ ἀείποτε, τοσοῦτος ἔρως πρὸς τὴν θρησκείαν ἀρκεῖ. Ἐὰν εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἡ θρησκεία ἐνοικῇ εἰς τοὺς κώδωνας καὶ τὰς κανδήλας, εἰς τὴν πτωχὴν ἡμῶν Ἑλλάδα ἡ θρησκεία λάμπει ἄσβεστος καὶ πάλλεται εἰς τὰ στήθη.—Ἀ, ἐὰν εἶχες μητέρα, ἐὰν τὴν μητέρα αὐτὴν ἔβλεπες σπαρασσομένην ὑπὸ δημίων, στρέφουσαν ἔτι πρὸς σὲ τὴν κεφαλὴν ἱκέτιδα καὶ τὰς χεῖρας, ἐὰν τότε εἶχες εἰς τὰ στήθη σου τριάκοντα ἔτη καὶ τρεῖς κἂν αἵματος σταγόνας, θ' ἀνέμενες νὰ παρέλθῃ τῆς νυκτὸς ἡ σκοτία, θὰ ὑπέμενες νὰ περιβληθῇς πρῶτον τὸν λαιμοδέτην καὶ τὰς χειρίδας, θὰ ἐκρατεῖσο ὁ γνήσιος υἱὸς ἕως νὰ φθάσωσιν οἱ φίλοι καὶ οὕτω μόνον καὶ τότε μόνον νὰ δράμῃς πρὸς τὴν σφαζομένην μητέρα καὶ σώσῃς αὐτὴν ἢ ἀποθάνῃς; Ἡ Ἑλλὰς εἶνε δούλη· ἀρκεῖ.—Ἡ Ῥωσσία!..Ἐβυθίσθη ὑπὸ τὴν χιόνα τῆς Ἄρκτου, ἐθήλασα τὸ γάλα της...

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ διακόπτων μετὰ ἐλαφρᾶς εἰρωνείας.

Ὡς ὁ Ῥωμύλος...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ πικρῶς

Ναί, τῆς λυκαίνης τὸ γάλα· καὶ κλίνων ἤκουσα

τοὺς παλμούς της, ἐνέδρας λογισμούς... Εἴμεθα μόνοι· φορῶ τὴν σπάθην αὐτῆς, κρατεῖς τὰ δίοπτρά της, ἀλλ' ὁ Ὑψηλάντης λαλεῖ πρὸς καρδίαν Ἕλληνος. Καποδίστρια, ἡ Ἑλλάς, ἡ μικρὰ καὶ πτωχή, ὑπάρχει διὰ τὴν Ῥωσσίαν, ὄχι ἡ Ῥωσσία, ἡ μεγάλη καὶ ἐλευθέρα, διὰ τὴν γυμνὴν καὶ δούλην Ἑλλάδα. Θέλει ἡμᾶς ἐγχειρίδιον εἰς τὴν ζώνην της, κῦνα ἰχνεύμονα, ἄχυρα πρὸς πυράν, πέταλα τῶν ποδῶν της, ὄχι ποτὲ μύρμηκος κἂν κεφαλὴν· ὑπηρέτας αἰωνίους αὐτῆς, ὄχι ποτὲ ἀδελφούς! Οἱ δεσπόται ἡμῶν εἶνε οἱ Ῥῶσσοι, οἱ Τοῦρκοι εἶνε μόνον αἱ μάστιγες. Οὐδὲν παρ' αὐτῆς ἐλπίζω· ἐλπίζω μόνον εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ πατήρ μου εἰργάσθη παρὰ τῷ μεγάλῳ Πέτρῳ· ἄλλως καὶ ὁ Καποδίστριας εἰς τὸ Κρεμλῖνον θὰ ἐμελέτησε πολλάκις τὴν διαθήκην τοῦ αὐτοκράτορος... Ἐγὼ ἔσχον φίλους τοὺς Ὀρλὼφ· ἡ ἀνηλεής, ἡ ἀνίερος ἀνάκλησίς των ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἡ ἐρήμωσις τῆς ταλαίνης ἐκείνης γῆς,.. πνίγομαι!—Καποδίστρια, ἴσως πλανῶμαι· ἀλλὰ σφαγή τις μυχία ἐν τῇ καρδίᾳ μοὶ λέγει, ὅτι μίαν ἡμέραν, πρὸ τῶν τυχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι ὁμόσπονδοι, θέλουσι συναγωνισθῇ κατὰ τῆς λυσσαλέας τῶν Ῥώσσων ἐπιδρομῆς!

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ πρᾳῶς

Ἐὰν μὴ ἔβλεπον τὰ ἔγγραφα ἐδῶ αὐτά, τὸ δωμάτιον τῆς μελέτης καὶ τῆς γαλήνης, θὰ ἐπίστευον ὅτι ὁ γενναῖος στρατιώτης ὁρμᾷ εἰς ἔφοδον. Ὁπωσδήποτε μετέστησες τὴν σπάθην ἀπὸ τῆς χειρὸς εἰς τὸ στόμα.

(Μετά τινος συννοίας καὶ συγκεκινημένος)

Πρίγκηψ, ἐμπρός· ἄπελθε ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἔθνους πρόμαχος. Ἐγὼ οὐδὲν δύναμαι σήμερον. Μακρὰν τοῦ αὐτοκράτορος, εἶμαι στόμα ἄφωνον· παρ' αὐτῷ, ἡ ἐλαχίστη κίνησίς μου θέλει κυρώσῃ τὰς μυρίας ἐναντίον μου διαβολὰς τοῦ Μεττερνίχου. Γνωρίζεις... Ἂς μείνω κάλλιον παρὰ τῷ αὐτοκράτορι ἐν σιγῇ· ἴσως αὔριον κατακλίνω τῆς Ῥωσσίας τὸ φρόνημα εἰλικρινὲς ὑπὲρ ἡμῶν.— Φοβοῦμαι ὅμως καὶ πάλιν· ὁρμᾷς εἰς τὴν ἄβυσσον. Μὴ σ' ἀπατᾷ ὁ ἐθνισμὸς ὀλίγων· καὶ οἱ νεκροὶ ἀναδίδουσι φωσφορικὴν λαμπρότητα. Θὰ εὕρῃς ἑκατὸν μόνον Ἕλληνας, ἀλλ' ἑκατομμύρια δούλων, δούλων ἀληθῶν. Θὰ σὲ καταλίπωσι, θὰ σὲ προδώσωσι, θὰ σὲ φονεύσωσιν. Εἶνε ἀκόμη δοῦλοι· φίλοι, ἀδελφοί, ὄχι. Προτοῦ γείνωμεν Ἀχιλλεῖς, θὰ ἦτο ἄριστον ἂν ἐγινόμεθα Δευκαλίωνες. Πλάσωμεν πρῶτον λαόν· εἶτα δῶμεν αὐτῷ τὰς ἐλευθερίας. Μὴ πληρώσῃς ἐρραγισμένον ὅπλον,

θὰ σὲ φονεύσῃ. Ἐν Θρᾴκῃ, ἐν Βλαχίᾳ, ἐν Ἠπείρῳ, ἐπιχειρῶν νὰ δαμάσῃς τὸν Τοῦρκον, θὰ γείνῃς τῶν ἀστέγων, τῶν κολάκων, τῶν ῥᾳδιούργων, τῶν ἐκπτώτων ἡγεμόνων, ὁ πένθιμος ἥρως τοῦ νὰ ἐκσπάσῃς ὑπὲρ αὐτῶν τῆς φωλεᾶς του τὸν ὄφιν...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ὑπερηφάνως

Ἐννοῶ. Θὰ μὲ εἴπωσι παράφρονα, ὅταν ἐνώπιον τοῦ κατακοιμωμένου ἐκείνου κόσμου ἀναπηδήσω καλῶν εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ εἰς τὴν ζωήν· εἶπες. Ναί· ἀλλ' ὅταν πρὸ τοῦ ἀποσυρομένου πλήθους, εἰσδύσω εἰς τὴν φωλεάν, ἐκσπάσω ἀπ' αὐτῆς τὸν ὄφιν, κυλίσω αὐτὸν νεκρὸν πρὸ τοῦ δειλοῦ καὶ τρέμοντος κόσμου, σώσω πάντας ἀπὸ τοῦ δράκοντος ἢ τῆς τυραννίας τῶν Ὀθωμανῶν, τότε ὁ παράφρων πῶς λέγεται;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Θεὸς καὶ σωτήρ.—Ἀλλ' ἂν ἀποτύχῃς;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Τότε λέγεται μάρτυς.—Καποδίστρια, μανία τις ὡς ὁ πτωχὸς καὶ δυσειδὴς Ἥφαιστος, ἐγένετο ἀείποτε ἡ μαῖα τοῦ παραβόλου τοκετοῦ τῶν μεγάλων κατορθωμάτων. Τὴν μανίαν ταύτην αἱ ὡραῖαι καρδίαι καλοῦσιν ἐνθουσιασμόν· ἀφίεμαι εἰς τὰ πτερά του, ὡς ἡ χελιδὼν εἰς τὴν αὔραν, εὔελ-

πις ὅτι θὰ κλείσω αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐαρινὴν καὶ ἐλευθέραν. Ἐὰν ὅμως οἰκτρῶς ἀποθάνω, εἰπὲ σὺ τότε κἄν, μεταβαίνων εἰς τὸ γραφεῖον ἢ τὸ δεῖπνον τοῦ αὐτοκράτορος, εἰπέ... Τί θὰ εἴπῃς;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

«Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἦτο στρατιώτης.»

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ἔνδακρυς

Εὐχαριστῶ, Κόμη.—Ἀλλ' ὄχι· ἡ Ἑλλὰς θ' ἀναστηθῇ. Εἰπέ με: ἐπὶ τετρακόσια ἔτη ἠγέρθη ποτὲ τὸ ὅλον ἔθνος καὶ ἀπέτυχεν; Ἐὰν ὁ νοῦς διορᾷ μέχρι τινός, ἡ καρδία μαντεύει τέλεον. Ὅταν βλέπω τὰ ἄστρα, ἁπλούστατα αἰσθάνομαι ὅτι ὑπάρχει Θεός· ὅταν εἶδά ποτε τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπιείου, ἤλπισα. Ὦ, ἡ Ἑλλὰς θ' ἀναστηθῇ! Εἶμαι ἐκ τῶν πιστευόντων εἰς τὸ δόγμα τῆς πίστεως· προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν...

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ μετά τινα δισταγμὸν

Ὄχι ἐν τῇ γῇ.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἀ, Καποδίστρια, εἶσαι σκληρός. Ἂν αὔριον ριφθῶ εἰς τὴν μάχην, ἂν ἐκεῖ συνενωθῶσι μυρίαι σπάθαι ἐχθρῶν καὶ ὅλαι ὁμοῦ μοὶ δώσωσι πληγὴν μίαν, οὐδέποτε αὕτη θὰ ἦνε σκληροτέρα τοῦ ἔπους σου τούτου. Οἴμοι· εἰς τὴν καρδίαν ἑνὸς Ἕλληνος εἰσέδυσεν ὁ πάγος τῆς Ἄρκτου!...

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ὡσεὶ ἀλγῶν καὶ κατηφὴς

Ἡ καρδία πυρπολεῖ, ἀλλὰ μόνος ὁ νοῦς φωτίζει. Πρίγκηψ, ποῦ τρέχεις;

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ πικρῶς

Εἰς ἕνα τάφον. Ἐκεῖ κἄν, μίαν ἡμέραν, ἑλληνόπαις τις διαβὰς θὰ χύσῃ ἓν δάκρυ, θὰ γονατίσῃ καὶ θὰ ὁρκισθῇ νὰ ζήσῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ κατανυγεὶς καὶ ἐγειρόμενος ν' ἀπέλθῃ

Σιωπῶ. Ὀφείλω νὰ σιωπήσω. Θέλω ὅμως ἴδῃ τὸν αὐτοκράτορα. Θέλω πειραθῇ νὰ τῷ ὁμιλήσω. Ἐὰν συνεκινεῖτο, ἔκλινε, συνήνει, ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἑτοίμου στρατοῦ διέβησαν τὸν Προῦθον. Ἄλλως...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἄλλως εἴθε, Καποδίστρια, ὅ,τι λαλήσωσιν αὐτῷ τὰ χείλη σου, νὰ ἤκουεν ἡ καρδία σου πρώτη... Ὕστερον ἑπτακόσιαι χιλιάδες Ἑλλήνων ἀνωρθώθησαν ἀπὸ Δουνάβεως μέχρι Κρήτης!

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Μέχρι Κρήτης! Χρυσοῦν ὄνειρον...

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἀλλ' ἂν αὔριον τὸ χρυσοῦν ὄνειρον, ἐγίνετο σιδηρὰ ἀλήθεια;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Τότε ὁ Καποδίστριας θὰ ἦτο μάντις κακός, ὄχι

κακῶν. Ἐὰν ὅμως ἀρνηθῇ ὁ αὐτοκράτωρ, θὰ σ' ἔλεγεν ὁ Μεττερνῖχος ὅτι ὁ μάντις τῶν ἐθνῶν οὐδέποτε ἠπατήθην.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Οὐδέποτε;

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Οὐδέποτε.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ *δίδων τὴν χεῖρά του*

Ἔχει καλῶς. Ἐνθυμοῦ!

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ἐν τούτοις θὰ σ' ἐπανίδω. Ἤδη χαῖρε, πρίγκηψ.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ *αὐτῷ ἀναχωροῦντι*

Χαῖρε, Καποδίστρια. Ἀλλὰ φεύγοντα θὰ ἠρώτων καὶ πάλιν τὸν ὑπουργὸν τοῦ αὐτοκράτορος: «Ὁ Καποδίστριας ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα;»

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ *ἀπερχόμενος, παρὰ τὴν θύραν*

Τὸν ὑπουργὸν τοῦ αὐτοκράτορος... Ἐὰν ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα...

Θεέ μου... Τίς οἶδε τίς θέλει χύσῃ ἐν αὐτῇ τὸ αἷμά του!...

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ *μόνος*

Ὄχι, Καποδίστρια· διπλοῖ καὶ τριπλοῖ ἔτι ἂν τεθῶσιν ἐπὶ τῶν ὀμμάτων σου οἱ ὕελοι, οὐδαμῶς

θὰ ἠδύναντο νὰ διδῶσιν ἂν ζῇ τὸ ἔθνος, ἀναισθάνεταί τι καὶ σύννουν σιωπᾷ· μόνη τοῦ υἱοῦ ἡ στοργή, κλίνουσα περιπαθής, ἀκούει τοὺς μυχίους παλμοὺς τῆς κοιμωμένης μητρός. Κοιμᾶται, ἀλλ' οὐδαμῶς ἀπέθανε· κοιμᾶται, ἀλλ' ἡ μεγάλη πατρὶς ἀνακινεῖ ἓν ὄνειρον εἰς τὸν νοῦν, ἕνα παλμὸν εἰς τὸ στῆθος. Ὢ, ἔπρεπε νὰ ἤμην τυφλὸς ἢ ἔπρεπε νὰ ἔζων ἀπαύστως ὑπὸ τὸν μολύβδινον οὐρανὸν τῆς Σκυθικῆς, ὅπου νὰ μὴ εἶδά ποτε δύσαντα καὶ ἀνατέλλοντα καθ' ἑκάστην νέον τὸν ἥλιον, ἵνα πιστεύσω ὅτι ἓν ἔθνος ἅμα δύσῃ ἐτάφη ὑπὸ νύκτα δουλείας ἄλυτον! Σκόπευε μὲ τὸν διαβήτην εἰς χεῖρας ὡς ὁ Χρόνος, Καποδίστρια, μένε θλίβων τὰ ἔθνη ὡς ζύμην, ὡς ζύμην πειρώμενος ν' ἀναπλάσῃς αὐτά· ἀλλ' ὅ,τι μάτην οἱ αἰῶνες ἀπεπειράθησαν, ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκέρδησεν ἐν μιᾷ μόνῃ στιγμῇ... Ἡ Ἑλλὰς θ' ἀναστηθῇ. Θ' ἀναστηθῇ μόνη, ἐλπίζουσα εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς χεῖράς της!

(Ἐρχόμενος πρὸ τῆς εἰκόνος τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου)

Ὢ σύ, τοῦ ὁποίου ἡ μανία μοὶ ἦτο καθῆκον, τοῦ ὁποίου τὸ μειδίαμα μοὶ ἦτο ἡμέρα, τοῦ ὁποίου τὸ μειδίαμα μοὶ ἦτο ἡμέρα, τοῦ ὁποίου τὸ βῆμα ἦτο τῆς ζωῆς μου σκοπός, εἰπέ με: Εἰς τὰ στέρνα τῶν Ῥώσσων θέλω εὕρῃ ἤδη τὴν χεῖρα ἣν ὑπὲρ αὐτῶν ἐθυσίασα; Βαθεῖα καὶ μέλαινα ἐν ἐμοὶ αἴ-

σθησις μοὶ λέγει: Ὄχι!—Οἴμοι· ἀπὸ τῆς ἀχανοῦς Ῥωσσίας σου, ὡς ἀπὸ ἀπείρου τραπέζης ὅπου τόσοι οἶκοι καὶ γενεαὶ Ἑλλήνων παρετέθησαν ὁλοκαυτώματα, οὐδ' ἓν ψυχίον ζωῆς θέλει ῥιφθῇ εἰς ἡμᾶς ἤδη, αὔριον, γυμνούς, διωκομένους, παλαίοντας, παλαίοντας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν καὶ τῆς πίστεως! Ὦ αὐτοκράτορ, μὲ ἀγαπᾷς· εἶσαι καρδία εὐγενὴς καὶ γενναία, ἴσως φιλέλλην· ἀλλ' εἶσαι πρῶτον Ῥῶσσος, ἔπειτα λάτρις τοῦ Βυζαντίου, ἔπειτα καὶ τελευταῖον λάτρις τοῦ Ἰησοῦ... Ὦ αὐτοκράτορ, εἰς τὸ στῆθος τοῦτο, ὅπου τοσοῦτοι ἀδάμαντες τιμῆς καὶ εὐκλείας ἀπαστράπτουσιν, οὐδ' εἷς παλμὸς ὑπὲρ ἡμῶν πάλλεται, οὐδ' εἷς!

(Πλησιάζων πρὸς τὴν εἰκόνα καὶ τείνων ὡσεὶ ἀκροώμενος)

Οὐδ' εἷς! — Τὰ χείλη ταῦτα, τὰ τοσοῦτον ῥοδαλὰ καὶ φιλόφρονα, μὲ εἶπόν ποτε ὅτε γονυκλινὴς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος σὲ ἱκέτευον: «Ὅταν ἐπέλθῃ ἡμέρα, Ὑψηλάντα μου, σβέννυνται τὰ λαμπρὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς καὶ τ' οὐρανοῦ· ὅταν ἡ Ἑλλάς σου γείνῃ ἐλευθέρα, ἡ οἰκογένεια τῶν Ὑψηλαντῶν θέλει σβεσθῇ καὶ τέλεον ἐκλίπῃ, ἄφρον...» Ὦ, καὶ τὰ χείλη ταῦτα μένουσιν ἔτι ῥοδινὰ ὡς τῆς παρθένου, ὤ, καὶ εἰς τὰ βλασφημήσαντα αὐτὰ τοσοῦτον χείλη οὐδεμία ἐκαθέσθη τότε κηλίς, οὐδεὶς

κατελείφθη ῥύπος ἀπὸ τῆς μιαρᾶς ἐκείνης φράσεως!..

(Λαμβάνων ἀπὸ τῆς γωνίας τὴν σπάθην του)

Οὐδέποτε ὅμως, οὐδέποτε πλέον ἡ σπάθη μου αὕτη θὰ γείνῃ ὑπηρέτις τῶν Ῥώσσων· εἰ δὲ μή, θὰ προὐτίμων νὰ ἐβύθιζα μειδιῶν καὶ ἀνηλεὴς εἰς τὰς πλευράς μου αὐτήν! Θεέ μου, σὺ μὲ τιμωρεῖς· σὺ τὴν χεῖρα ἥτις ἔσυρεν αὐτὴν ὑπὲρ τῶν ξένων, ἐνῷ εἶχε πατρίδα δούλην, κατέκαυσες ἀνηλεῶς. Ἀλλ' ὄχι πλέον· ἕως ἐδῶ!

(Ῥίπτων τὴν σπάθην κατὰ γῆς)

Σπάθη μοσχοβῖτις· πόσον τιμιώτερον θὰ εἰργάζεσο ἐὰν ἦσο δρεπάνη θεριστοῦ!..

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Ἐν Κιευίᾳ. Οἶκος τῆς Ὑψηλαντικῆς οἰκογενείας. Αἴθουσα βασίλειος. Εἰκόνες τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου Ὑψηλάντου καὶ τῶν προκατόρων του. Ἡ μήτηρ Ἐλισσάβετ. Οἱ ἀδελφοὶ Δημήτριος, Γεώργιος, Νικόλαος, Γρηγόριος Ὑψηλάντης. Ἡ ἀδελφή των Αἰκατερίνη κάθηται περί τι μικρὸν τραπέζιον παρὰ τῇ μητρί. Νύξ.

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ κρατοῦσα γραμμάτιον

Τὰ δύο σκοτεινὰ μηνύματά του, τοῦτο μάλιστα εἶνε νέφη χειμῶνος, μαῦρος οἰωνὸς τίς εἶδε ποίας θυέλλης! Εἴθε ἡ θέα μητρὸς καὶ ἀδελφῶν, φερόντων εἰς τὰ χείλη, ὡς εἰς κάνιστρα, εὐχὰς καὶ φι-

λήματα, εἴθε νὰ ἐπιπνεύσῃ αὐτῷ γαλήνην καὶ πραότητα. Ἀλλὰ γνωρίζω τὸν Ἀλέξανδρον· ἡ σωζομένη τῶν χειρῶν του, φθονεῖ αἰωνίως τὴν πικρὰν τύχην τῆς πρώτης!—Σύ, Δημήτριε, εἰπέ με, εἰπὲ εἰς τὴν μητέρα σου ἱκέτιδα· ἔμαθες νεώτερόν τι ἄλλοθεν;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ὄχι· μαρτύρομαι τὸν Θεόν. Φαίνεται ὅμως ἐν βάθει νὰ τεκταίνεται μέγα τι. Χθὲς ὁ στρατηγὸς Ὀρλὼφ ἔδιδεν ἡμῖν λαμπρὸν συμπόσιον· ἐκεῖ ἀναστὰς αἴφνης ὁ Ἡπίτης προέπιεν εἰς ἀνάστασιν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ἀπαγγέλλων ἀκαταλήπτους πατριωτικὰς προφητείας. Ἔπαυσε δὲ μόνον ἐκραγεὶς εἰς δάκρυα καὶ εἰς γογγυσμούς. Ἀγνοῶ πῶς, ἀλλ' ἐν τέλει τοῦ συμποσίου ἀνεμέλπομεν ὅλοι τὸν ἅγιον παιᾶνα τοῦ Ῥήγα: Ὦ παιδιά μου ὀρφανά μου, σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ...

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Σείονται, σείονται ὅλων τὰ στήθη, σκοτεινὰ ὡς τὰ σύννεφα. Εἴθε ὁ μέλλων νὰ ἐκραγῇ κεραυνός, εἴθε νὰ μὴ πέσῃ ἐπὶ τὴν στέγην ἡμῶν!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Οἱ Θεοὶ ἐν τούτοις κεραυνοῦσι πρῶτον ὄχι τὸ βρύον, ἀλλὰ τὴν λεύκην. Ὦμεν ἕτοιμοι.

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Ὦ υἱέ μου, σιωπή. Μὴ μὲ λέγῃς αὐτά. Ἀρκεῖ τοῦ πατρός σου ἡ τραγῳδία δι' ἐμέ. Θέλω ὄχι πλέον σφαῖραι πολέμου, ἀλλὰ γαμήλια ἄνθη νὰ ῥάνωσι τὸν καλόν μου Ἀλέξανδρον. Ἆ, ὄχι· ἂν σεῖς ἐγνωρίζετε μὲ πόσας ὀδύνας, μὲ πόσας ἀγρυπνίας καὶ δάκρυα ἡ πτωχὴ μήτηρ ἐπὶ τριάκοντα καὶ πέραν ἔτη πλάττει, σώζει, φρουρεῖ εἰς τὰς φλέβας σας αὐτὸ τὸ αἷμα, οὐδαμῶς θὰ ἐχύνετε αὐτό, ἐν μιᾷ μόνῃ στιγμῇ, τοσοῦτον πρόθυμοι καὶ ἀφειδεῖς, εἰς τὴν μάχην, εἰς τὰς φάραγγας, εἰς τὰς ἐρήμους!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ διδάσκαλός μου ἂς χύνῃ τὴν μελάνην του ἐπὶ τοῦ χάρτου· ὁ στρατιώτης ὀφείλει νὰ χύσῃ ἐπὶ τοῦ πεδίου τὸ αἷμά του.

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Ἰδοὺ καὶ ἕτερος πολεμιστής! Ἐμπρός, γεννάδα μου· ἀντὶ σπάθης παρὰ τὸ πλευρόν, φόρεσον τὴν γραφίδα τοῦ σχολείου παρὰ τὸ ὠτίον καὶ ὅρμησον εἰς τὴν μάχην ἀτίθασσος. Ἐκεῖ ὅμως, ἥρω μου, ἐκεῖ ὁ θάνατος διδάσκει μόνος πῶς κλίνεται τὸ ῥῆμα τύπτω, τύπτεις, τύπτει.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὄχι, ὅμως, μητέρα, πῶς καὶ τὸ ῥῆμα κύπτω, κύπτεις, κύπτει!..

("Ολοι ἱλαρύνονται καὶ γελῶσιν).

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ μειδιῶσα, πρὸς τὴν θυγατέρα της

Ἐγὼ ἀπορῶ· πῶς ἀπὸ τοὺς κόλπους μου, τόσον φιλοχρίστους, πῶς ἀπὸ τὸ γάλα μου τόσον ἤπιον, ἀνεφάνησαν καὶ διεπλάσθησαν ὅλοι οὗτοι οἱ ἀγριάνθρωποι! — Ἡμεῖς ἐδῶ, ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην, εἴμεθα πλέον εἰδωλολάτραι· ὅλοι λατρεύουσι τὴν Θεοτόκον, ἡμεῖς ἀφηρημένην τινὰ θεότητα, λατρείαν ἴσως παλαιάν, νύμφην τινὰ τῆς Ἀττικῆς. Θέλω νὰ εἴπω ὅτι ἐὰν μὴ εἶχε τόσον γλυκὺ τὸ ὄνομα, ἐὰν μὴ ἤκουον αὐτὸ ὡς τελευταῖον ἀναφώνημα τοῦ ἐκπνέοντος πατρός σας, θ' ἀπεστρεφόμην ὡς ἀθιγγάνην γόησσαν τὴν ῥακενδύτιδα αὐτὴν Ἑλλάδα σας...

ΝΙΚΟΛΑΟΣ προσᾴδων

Ὦ παιδιά μου
Ὀρφανά μου,
Σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ!..

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Ψάλλε, τέττιξ, ὑπὸ τὴν στέγην, ὡς εἰς τὸ ἔαρ· ἀλλ' ἂν ἐπέλθῃ χειμὼν ἢ πόλεμος; Γελᾷς· ἀλλ' ἐγὼ πολλῷ πλειότερον μειδιῶ πρὸς τὰς ἀρειμανίους ὁρμὰς καὶ φαντασίας σας. Εἶναι πολλαὶ εἰσέτι αἱ ἁμαρτίαι τοῦ ἔθνους ἡμῶν, οὐδ' ἐγεννήθη ἔτι ὁ Μεσσίας τοῦ δούλου τούτου λαοῦ Ἰσραήλ. Τίς θὰ

εἶχεν, οὐχὶ μόνον ὡς σεῖς τὴν παιδικὴν λατρείαν πρὸς τὸ ἴνδαλμα τῆς πάλαι Ἑλλάδος, ἀλλ' ὁμοῦ τίς θὰ εἶχε τὸν παράφρονα ἡρωϊσμόν, καταλείπων πλούτη, τιμάς, ζωήν, νὰ καταβῇ εἰς τὸν κεκοιμημένον ἐκεῖνον κόσμον, νὰ ἀναφωνήσῃ δὲ μόνος, ἐν μέσῳ Ὀθωμανῶν καὶ δούλων: «Ἑλλάς, ἐλευθερία!»;

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσερχόμενος ὅλος φῶς καὶ ἐλπὶς ὁ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ὁ υἱὸς τῆς μητρός μου.

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ῥιφθεῖσα καὶ ἐναγκαλιζομένη αὐτὸν

Υἱέ μου!..

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Μητέρα...

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Ἦλθες λοιπόν; Πόσον εἶσαι ἀδύνατος! Ἔγραφες ὅτι ἦσο ὀλίγον ἄρρωστος· εἶσαι ὅμως πολύ. Ἔχεις ἤδη καλῶς;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Σήμερον ἔχω τόσον σθένος καὶ τόσην ὡραίαν ζωήν, μητέρα, ὥστε καὶ ἂν χίλιοι συνηνοῦντο εὐτραφεῖς Ῥῶσσοι οὐδαμῶς θὰ συνησθάνοντο τοσαύτην...

(Θλίβων τὰς χεῖρας τῶν ἀδελφῶν)

Χαῖρε, Δημήτριε! Αἰκατερίνη, μικρέ μου Γρηγόριε. Ἔχεις καλῶς, Γεώργιε; Νικόλαε, ὅλοι ἐδῶ; Ποία χαρά! Ἐν τούτοις εἴμεθα τοσοῦτον ἀκμαῖοι καὶ χαρίεντες, ἐνῷ εἴμεθα ὀρφανοὶ πατρὸς καὶ πατρίδος!

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Ὦ, ἂς μὴν ἐπαλήθευον οἱ φόβοι μου!.. Πῶς εἶπες;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Εἶπον καὶ νὰ εἴπω πολλὰ θέλω, μητέρα, διότι καίομαι οὐδὲ δύναμαι νὰ ἡσυχάσω! Ἂν σιωπήσω, θ' ἀρχήσω ἴσως νὰ χορεύω ὡς μαινόμενος. — Αἰκατερίνη, γνωρίζεις διατί αἱ ἀηδόνες εἶνε πλάσματα πολλῷ τῶν ἀνθρώπων εὐγενέστερα;

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Ἴσως διότι ἔχουσι φωνὴν γλυκυτάτην· ἀλλ' οὐδέποτε γλυκυτέραν τῆς φωνῆς ἀδελφοῦ.

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ φιλῶν αὐτὴν

Ὦ, εὐχαριστῶ. Ὅμως ὄχι, φίλη μου· εἶνε εὐγενέστερα, διότι ἂν μείνωσι χωρὶς τῆς ἐλευθερίας των θνήσκουσιν.

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Ὦ υἱέ μου, οἱ λόγοι οὗτοι, οἵτινες θὰ ἦσαν αὐγὴ καὶ μαγεία εἰς τὰ στήθη νέων πολεμιστῶν, φαρμακεύουσι τὴν καρδίαν πτωχῆς μητρός.—Τὰ

σκοτεινὰ πρός με γραμματά σου, ἀόριστοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ πολέμου φῆμαι, ἡ σιγὴ τινῶν ἐνταῦθα πατριωτῶν, τὸ ἀγωνιῶν αὐτὸ ἦθος τοῦ προσώπου καὶ τὰ σπαίροντα χείλη σου, μ' οἰωνίζονται ἡμέρας θυέλλης, μοὶ γεννῶσιν αἴσθημά τι λυπηρὸν καὶ βαθὺ ὡς τοῦ παιδίου εἰς τὴν ἔρημον καὶ τὴν νύκτα....

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Φεῦ· ἂν μὴ ἐδῶ, ποῦ θ' ἀνεύρω λοιπὸν τὴν μητέρα μου;

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Ἐννοῶ· σχέδιόν τι πολέμου πάλιν σὲ κατατήκει, σὲ συνήρπασεν. Ἀντὶ λαμπάδων γάμου, θ' ἀναφθῶσι καὶ πάλιν κύκλῳ σου τὰ πυρὰ τοῦ πολέμου. Ἡ Ἑλλάς, θὰ μὲ εἴπῃς, ἡ Ἑλλάς!.. Ἆ, εἶνε κακή, εἶνε φαρμακερὰ νύμφη εἰς μίαν μητέρα ὅταν ἡ ἐρωμένη αὕτη καὶ νύμφη τοῦ υἱοῦ της εἶνε ἡ αἰθερία ἐκείνη πατρίς!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Αἰθερία πατρίς... Ὅλοι διπλωμᾶται! Αἰθέρια, τετρακοσίων χρόνων δουλεία, δάκρυα, σφαγαί, γογγυσμοί!—Πῶς;

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

Μὴ λέγῃς... Ἦτο μηδὲν ἡ χαρὰ ἣν ᾐσθάνθην ὅτε τὸ πρῶτον σ' ἐνέδυσα χλαμύδα παιδίον, ὅτε τὸ πρῶτον παρὰ τὸν ἡγεμόνα πατέρα σοὶ ἔσφιγξα τὴν

πόρπην τῆς ζώνης καὶ τοῦ στρατιώτου τὸ ξίφος, ἦτο μηδὲν ἡ χαρὰ ἐκείνη πρὸς ὅσον ἤδη αἰσθάνοιμαι ἄλγος βλέπουσά σε ἄνδρα ἕτοιμον νὰ ῥιφθῆς καὶ πάλιν εἰς τῶν μαχῶν τὰ πυρά, πρὸ τῆς ὁρμῆς τῶν ἐχθρῶν! Ὅταν, — ὦ Θεέ μου μὴ γένοιτο!, — ὅταν ἐν ταῖς μάχαις αὔριον κεῖσαι βαθυπληγεὶς κ' αἱμορροῶν, τίς θὰ σὲ κλείσῃ τὰς πληγὰς καὶ διὰ τῶν χειλέων του ἔτι, τίς θὰ σὲ θερμάνῃ, υἱέ μου, εἰς τοὺς κόλπους του; Ὅταν αὔριον τὸ γῆρας μοὶ ῥοφήσῃ πᾶσαν ζωήν, κλίνῃ τὸ σῶμά μου ἄτονον καὶ ἀπηυδηκός, ποῦ θέλω ὁ παλαιὸς κορμὸς στηριχθῇ, τίς θέλει μὲ ὁδηγήσῃ πρὸς τῆς κοιλάδος τὴν χλόην νὰ ἀναπνεύσω, τίς θέλει μὲ ὁδηγήσῃ τὴν πτωχὴν μητέρα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰς Κυριακάς, Ἀλέξανδρε; Τότε διατί ὁ Θεὸς νὰ μοὶ δωρήσηται τόσον ὡραῖα καὶ ἀγαθὰ τέκνα, διατί δὲ νὰ μοὶ σταλάξῃ τοσαύτην εἰς τὸ στῆθος στοργήν;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ φέρων τὴν χεῖρα πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ πατρός του

Ἐὰν ἤκουε τοὺς λόγους σου τούτους ἡ εἰκὼν τοῦ πατρός μου αὐτή;

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ πρὸ ἑαυτῆς

Ὦ Κορνηλία, μῆτερ τῶν Γράκχων, ἀπὸ τίνος λοιπὸν γρανίτου ἦσαν τὰ σπλάγχνα σου, ὅταν αὐτοὺς ἐδέχεσο ἀδακρυς καὶ νεκρούς; Ἦτο λοιπὸν

ἀληθῶς μήτηρ ἡ ἄλλη ἐκείνη, ἡ Σπαρτιᾶτις, ἢ θεάτρου ὑποκρινομένη ἠθοποιός;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐὰν ἤκουε τοὺς λόγους σου τούτους ἡ εἰκὼν τοῦ πατρός μου αὐτή; Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης εἶνε ὁ γνήσιος τῆς μητρός του υἱός;

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ *στραφεῖσα μεγάλη*

Τί θέλεις λοιπόν, Ἀλέξανδρε;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ *λαμβάνων τὴν χεῖρά της καὶ γονυκλιτῶν πρὸ αὐτῆς.*

Τὰς εὐχάς σου, μῆτέρ μου. Ἡ Ἑλλὰς ἀνασταποῦται... Ζήτω ἡ Ἑλλάς!

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ *ἐνθουσιώδης καὶ περίδακρυς*

Ἔλθετε λοιπὸν ὅλοι, ἔλθετε! Ἔλθετε ὑπὸ τὰς χεῖράς μου ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός σας!

Προσέρχονται ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ καὶ γονυπετοῦσι πρὸ τῆς μητρός. Ἡ ἀδελφὴ φέρει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ μανδύλιον κλαίουσα. Ἡ Ἐλισσάβετ ἀνατείνουσα εἰς οὐρανοὺς τὸ πρόσωπον.

Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς προσφέρω εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ τέκνα μου ὅλα, διὰ τῆς ἑτέρας εἰς σὲ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν εὐχὰς καὶ ἐλπίδας μου, ὦ Θεέ μου, Θεέ μου! Ὦ υἱοί μου, πεποιθότες ὅτι σᾶς περιβάλλει ἐν πολέμῳ χιτὼν χαλύβδινος, ἡ ἄγρυπνος εὐχὴ τῆς μητρός σας, ἐστὲ γενναῖοι καὶ εὐέλπιδες, προμαχήσατε ὑπὲρ πατρίδος καὶ πίστεως, ῥίφθητε ὅπου

σᾶς φέρει τὸ πάτριον ὄνομα, ὅπου σᾶς καλεῖ ὁ κλαυθμὸς πατρίδος δούλης καὶ μάρτυρος! Ὦ υἱοί μου, ἴτε, ἐλευθεροῦται πατρίδα, ἀναστήσατε τὴν Ἑλλάδα ἔτι καὶ ἂν πέπρωται εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἀναστάσεώς της ἐλθοῦσα ἐγώ, ὡς αἱ μυροφόροι ἐκεῖναι γυναῖκες, νὰ γονατίσω ἐν θρήνοις ἁπάντων ὑμῶν ὑστάτη καὶ ἔρημος!..

Πνίγεται ὑπὸ τῶν λυγμῶν, λιποθυμεῖ καὶ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας των.

ΤΕΛΟΣ

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΤΟΜΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οὐδαμῶς διατίθεμαι νὰ ῥίψω εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ στοιχειοθέτου τὰ ἐν τῇ ἐκτοπώσει ἁμαρτήματά μου. Ὀφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τοὺς πνευματισμοὺς τοῦ ῥῶ ἠκολούθει ὁ ἄνθρωπος τὸ σύστημα τῶν νεωτεριστῶν, ἐγὼ δὲ τὴν παλαιὰν συνήθειαν καὶ ἄνευ πεφωτισμένης γνώσεως περὶ τοῦ ὀρθοῦ· ἐντεῦθεν δὲ ἀλλαχοῦ εἶνε μετὰ πνεύματος γεγραμμένον καὶ ἀλλαχοῦ οὐχί· ἐπίσης ὁ στοιχειοθέτης ἐδέχετο ὡς ἀπαρέμφατον καὶ ἔθετεν εἶναι καὶ ὄχι εἶνε, παρῆλθον δὲ πολλαὶ σελίδες ἕως τέλος ἀποκλίνῃ πρὸς τὴν γνώμην μου.— Ἐμοῦ ἁμάρτημα ἐν ἐπιγνώσει εἶνε ἡ λήθη τῶν ἐγκλιτικῶν λέξεων χάριν εὐφωνίας ὑπὲρ τῆς λαλουμένης γλώσσης, ὡς ἐπίσης ἔτι καὶ ἡ μὴ ἀκριβὴς γραμματικὴ σύνταξις λέξεών τινων, προσῳδίας ἂν ἠδυνάμην νὰ εἴπω ἕνεκεν. Ἂς ἀναγνωσθῶσιν ὅμως ἐν σελίδι 5 τοῦ προλόγου, στίχ. 9, αὐδὴν ἀντὶ αὐτήν, ἐν σελίδι 8, στίχ. 17, Τοῦτο ἀντὶ Τούτου, καὶ ἐν σελίδι 14, στίχ. 25, τοῦ θανασιμώτατα παρῳδουμένου ἀντὶ τοῦ παρῳδουμένου, ἀφιεμένων τῶν ἄλλων ἀδιαφόρως εἰς τὴν ἐπιείκειαν ἢ τὴν ἀνελεημοσύνην τοῦ ἀναγνώστου.— Ἐὰν ἡ Γαλάτεια ἐν ἀρχῇ φέρεται εἰς 4 πράξεις εἶτα δὲ διαιρεῖται εἰς 5, τοῦτο συνέβη διότι ἡ τελευταία τετάρτη συνεπληρώθη ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου περίπου καὶ ἐπεξετάθη εἰς πέμπτην, ὅπερ συνέβη καὶ ἐν τῇ Σκύλλᾳ. — Παιγνιωδῶς ἐτέθη ἡ σκηνὴ τῆς Γαλατείας ἐν ἔτει 1361 π. Χ., ὁ δὲ βουλόμενος δύναται νὰ στήσῃ αὐτήν, ἀνενοχλήτως ἐκ μέρους μου, ἕνα αἰῶνα πρὶν ἢ ἕνα αἰῶνα μετά.

ΔΙΟΣ ΕΡΩΤΕΣ

ΑΧΙΛΛΕΙ ΠΑΡΑΣΧΩ

ΣΕΜΕΛΗ

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΖΕΥΣ, ΗΡΑ, ΣΕΜΕΛΗ, ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ, ΕΡΩΣ, ΗΦΑΙΣΤΟΣ, ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ, ΕΡΜΗΣ.

Ἡ σκηνὴ ἐν Θήβαις καὶ Ὀλύμπῳ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΤΟ ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΟΝ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Εἰς τὸ βάθος ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου. Ὄπισθεν τῶν ἀνακτόρων μακρὸς καὶ βαθὺς κῆπος. Ἐκεῖθεν χαράδραι ὀρέων. Παρά τινι χαράδρᾳ ἐν μέσῳ εὐθαλῶν δένδρων κάθηται ὁ Ζεὺς μεταβεβλημένος εἰς ποιμένα καὶ ᾄδει πρὸς βάρβιτον ἐνατενίζων περιπαθῶς τὸν κῆπον τοῦ Κάδμου.

ΖΕΥΣ

Ὅταν μακράν μου
Περᾷς ταχεῖα
Ὡς ἄστρων μία
Βολὶς περᾷ,

Ποία μὲ σύρει
Πρὸς σὲ μαγεία!
Ἐντός μου ποία
Θάλλει χαρά!

Κ' ἐγγύς μου ὅταν
Αἴφνης περάσῃς,
Πῶς μὲ ταράσσεις!
Πῶς παρευθὺς

Ὡς στάχυς τρέμω,
Φρίσσω καὶ καίω,
Ῥιγῶ κ' ἐκπνέω
Κεραυνωθείς!

Ἀναφαίνεται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους ἡ Σεμέλη κρατοῦσα τόξον καὶ φαρέτραν. Κλίνει μετὰ πάθους καὶ ἀκροᾶται τοῦ ἄσματος.

Καὶ ὅμως,—οἴμοι!
Ἂν κλίνω στένων,
Ἂν βλέπω μένων
Ἄνευ πνοῆς,

Καὶ ἂν ἠσθάνθην
Σφαγὰς χιλίας,
Στιγμὰς μανίας,
Σὺ τ' ἀγνοεῖς;...

ΣΕΜΕΛΗ καθ' ἑαυτὴν

Πῶς μὲ μαγεύει τὸ ᾆσμά του!—Πρὸς ποῖος ἄρα ν' ἀποτείνεται; Ποῖος νὰ ἦνε ὁ ποιμὴν αὐτός; Τόσας ἡμέρας κελαδεῖ ἐδῶ! Ἐὰν μὴ ἐφόρει τὴν ἐλαφρὰν αὐτὴν μηλωτήν, θὰ ἔλεγον ὅτι εἶνε ὁ Ἀπόλλων.—Ἀλλ' ἂς ἀκούσω τὸ ᾆσμά του· ἴσως ἐκ τῶν λόγων ἐννοήσω τί σκοπεῖ, πρὸς ποῖον ἀποτείνεται.

ΖΕΥΣ κιθαρίζων καὶ ᾄδων

Οὔτ' ἐφαντάσθης
'Εν τῇ ζωῇ σου,
Νύμφη ἀβύσσου,
Ἂν σ' ἀγαπῶ·

Οὔτε πιστεύεις
Εἰς τόσον βάθος,
Εἰς τόσον πάθος
Νὰ σιωπῶ.

ΣΕΜΕΛΗ καταβαίνουσα

Οὐδαμῶς βλέπω νὰ σιωπᾷς, θρηνῳδὲ φιλέρημε· ἡ φωνή σου μάλιστα τρέπει παντόθεν εἰς φυγὴν τοὺς λαγωούς, τὰς ἐλάφους, τοὺς χοίρους ἔτι, οὐδ' εὑρίσκω θήραμα.

ΖΕΥΣ ἐγειρόμενος καὶ τρέμων

Δεσποσύνη,... ἡγεμονίς,... σύγγνωτε. Ἡ φωνή μου τρέπει εἰς φυγὴν βεβαίως τὰ θηρία, ἀλλ' ἴσως ἑλκύει πλησίον μου τὰς νύμφας...

ΣΕΜΕΛΗ

Ναί, ἐὰν νύμφας φαντάζεσαι τοὺς φρουροὺς τῶν ἀνακτόρων τοῦ πατρός μου, ὧν τὰ ῥόπαλα δύνανται νὰ κάμωσι εὐαισθητωτέραν τὴν ῥάχιν σου παρ' ὅσον εἶναι ἡ καρδία σου. Ἀγνοεῖς ἴσως, ἀγροῖκε, ὅτι ἐκεῖ κάτω εἶνε τὰ ἀνάκτορα τοῦ πατρός μου Κάδμου;

ΖΕΥΣ οἱονεὶ ἀπορῶν

Καδμοῦ! Εἶνε μέτρον ὁ καδμὸς ἢ ὄνομα ἀμνοῦ;

ΣΕΜΕΛΗ

Εἶσαι ἠλίθιος. Ὁ Κάδμος εἶναι βασιλεύς.

ΖΕΥΣ ἠλιθίως

Ὦ, ἐὰν ἤμην βασιλεύς!

ΣΕΜΕΛΗ

Ἐὰν ἦσο βασιλεύς; —

ΖΕΥΣ

Θά... θά... θὰ ἐφίλουν τὴν κόρην του.

ΣΕΜΕΛΗ ῥαπίζουσα αὐτὸν

Ἄχρεῖε! — Τίνος κόρην θὰ ἐφίλεις;

ΖΕΥΣ

Τοῦ ἄλλου βασιλέως... αὐτοῦ.

ΣΕΜΕΛΗ κτυπῶσα τὸν πόδα

Σιωπή! — Εἶδες τὴν κόρην του ποτέ;

ΖΕΥΣ

Ποτέ.

ΣΕΜΕΛΗ

Διατί, πῶς λοιπὸν θὰ ἐφίλεις αὐτήν;

ΖΕΥΣ

Διότι... διότι μὲ εἶπον ὅτι εἶνε ὡραιοτέρα τοῦ ἔαρος καὶ τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ· διότι μὲ εἶπον ὅτι εἶνε γλυκυτέρα τῆς ξανθῆς κηρήθρας καὶ ἀγαθωτέρα φιλτάτου ἀμνοῦ· διότι μὲ εἶπον, διότι μὲ εἶπεν εἷς παλαιός μου φίλος, ὅστις εἶδεν αὐτὴν λουομένην ἐκεῖ πέραν εἰς τὴν πηγήν, ὅτι τὰ στέρνα της —

ΣΕΜΕΛΗ ἀπειλητική

Τί;

ΖΕΥΣ

Ὅτι ἡ πτέρνα της εἶνε λευκοτέρα τῶν στέρνων τῆς Ἀφροδίτης καὶ ὁ — Ὦ, ὤ, ὤ, ὤ, ὤ!

Στενάζει θρηνωδῶς.

ΣΕΜΕΛΗ καθ' ἑαυτὴν

Ποία χάρις εἰς τὸ σῶμα,
Ποῖον μέλι εἰς τὸ στόμα,
Ποῖος δύων ὀφθαλμός!
Τὴν ὀργήν μου πῶς μαλάσσει,
Πῶς τὸ στῆθός μου σπαράσσει
Ὁ βαθύς μου στεναγμός!

ΖΕΥΣ

Ἔκτοτε αὐτὴν λατρεύω,
Αὐτῆς ἴνδαλμα θωπεύω,
Ἄδων πρὸς αὐτὴν λαλῶ·
Καὶ τὰ ἴχνη τῆς ἀκόμα
Ἂν νοήσω εἰς τὸ χῶμα
Πίπτω καὶ καταφιλῶ!

Καὶ χωρὶς αὐτὴν νὰ εἶδα
Καὶ χωρὶς τινα ἐλπίδα,
Αὐτὴν μόνην ἀγαπῶ·
Αὐτὴν ἔχω ὄνειρόν μου,
Μειδιῶντα τύραννόν μου:
Ἀγαπῶ καὶ σιωπῶ.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἐὰν σιωπᾷς, πῶς πρὸ μικροῦ πρὸς αὐτὴν βεβαίως ἐτραγῴδεις τόσον ἠχηρῶς;

ΖΕΥΣ

Διότι ἐκείνη εἶνε μακρὰν οὐδὲ μὲ ἤκουεν.—Ὦ ἐὰν μὲ ἤκουεν!

ΣΕΜΕΛΗ

Ἐὰς σὲ ἤκουεν;—

ΖΕΥΣ

Θὰ ἀπέθνησκα!

ΣΕΜΕΛΗ

Διατί;

ΖΕΥΣ

Διότι θὰ διέτασσε νὰ μὲ φονεύσωσι... Διότι ἐκείνη εἶνε βασιλὶς καὶ ἐγὼ πτωχός, ἀγροῖκος, δυσειδής, ποιμήν.

(Κάθηται ἀπειρηκώς.)

ΣΕΜΕΛΗ

Ἀλλὰ σὺ εἶπες εἶνε τόσον ἀγαθή!

ΖΕΥΣ περιχαρὴς

Ὦ, εἶνε ἀγαθή;

ΣΕΜΕΛΗ

Ναί· ἀγαθή, γλυκεῖα, δίχως χολήν, ὡς ἡ περιστερά.

(Καθεζομένη πλησίον του)

Πῶς λέγεσαι;

ΖΕΥΣ

Ἐγώ; Λέγομαι Λυδός.—Σύ, εἶσαι ἡ Ἄρτεμις;

ΣΕΜΕΛΗ

Ὦ, ἐὰν οἱ μέλανες Λυδοὶ ἦσαν ὡς σέ, θὰ ἦσαν οἱ θεοὶ τῆς γῆς!

ΖΕΥΣ

Ἔλεγες λοιπόν,... ὅτι εἶδες τὴν κόρην σύ;

ΣΕΜΕΛΗ

Ναί.

ΖΕΥΣ

Δηλαδή... αὐτήν;

ΣΕΜΕΛΗ

Ναί.

ΖΕΥΣ

Δηλαδή,... πῶς;...—Τὴν... τὴν... τὴν Σεμέλην;

ΣΕΜΕΛΗ

Ναί.

ΖΕΥΣ ἐγειρόμενος καὶ ἀποχωρῶν τραγικῶς

Ὦ Σεμέλη, ὦ Σεμέλη,
Ὄνομα σεπτόν, γλυκύ,
Ὦ χαρά μου μυστική!

Ὄνομα γλυκὺ καὶ θεῖον
Χίλια φλογώδη βέλη
Κλεῖον
Κ' εἰς τὸ φώνημά σου βάλλον
Καὶ τὰ χίλια ὁμοῦ
Εἰς τὸ στῆθός μου τὸ πάλλον,
Στῆθος τοῦ πτωχοῦ ἐμοῦ!

(πρὸς τὴν Σεμέλην)

Διατί ὅταν ὁ Φοῖβος εἰς τὰ ὄρη ἀνατέλλῃ
Καὶ χρυσίζεται ὁ κόσμος νὰ μὴ λέγεται «Σεμέλη;»
Διατί ὅταν τὸ ἄνθος τὸ εὐῶδες βλύζῃ μέλι
Νὰ μὴ λέγωνται τὰ δύο μὲ ἓν ὄνομα «Σεμέλη;»

Διατί όταν τὸ στόμα ἔρωτα νὰ σβύσῃ θέλῃ
Καὶ κολλᾶται μ' ἄλλο στόμα νὰ μὴ λέγεται «Σεμέλη»

Διατί τὸ ὄνομά της
Εἶνε τόσον γλυκερόν;
Διατί νὰ μὲ σπαράττῃς
Ὄνομα φαρμακερόν;

Θέλω ὅταν ἀποθάνω
Τ' ὄνομά της νὰ γραφῇ
Εἰς τὴν πέτραν μου ἐπάνω
Ὡς θανάτου... ἀλοιφή!

Πίπτει παρὰ τῇ Σεμέλῃ

ΣΕΜΕΛΗ δακρύουσα

Πτωχὲ Λυδέ... Καὶ ἠγάπησες τόσον, δίχως κἂν νὰ ἴδῃς ποτὲ αὐτήν! — Ἐὰν ἔβλεπες αὐτήν;

ΖΕΥΣ

Ὤ, ἐὰν ἔβλεπον τὴν Σεμέλην καὶ ἠδυνάμην ἔτι νὰ ζῶ, θὰ ἐκράτουν μετέπειτα καὶ τὸν κεραυνὸν τοῦ Διὸς μειδιῶν!

ΣΕΜΕΛΗ

Φεῦ, πόσον ἀπατᾶσαι! Ἡ Σεμέλη εἶνε ἀγέρωχος ὡς θεότης, ἀλλὰ δειλὴ ὡς νήπιον. Ἡ Σεμέλη δαμάζει τὰ θηρία εἰς τὰς χαράδρας, ἀλλὰ θὰ ἔκλινε τὰ γόνατα εἰς τὴν θέαν ἑνὸς μόνου ἀνδρός. Ἡ Σεμέλη ἔχει φρουροὺς καὶ τυράννους τὰ ὄμματα ὅλων, διότι εἶνε βασιλίς. Πόσον εὐδαίμων θὰ ἦτο ἐὰν εὕρισκε τὸν ἔρωτα ἐδῶ, ἐν μέσῳ τῶν φύλλων καὶ τῆς ἐρήμου ὡς ἡ τρυγών, εἰς τὸ βάθος

στήθους ὡς τὴν χιόνα ἀγνοῦ νεάζοντος. Ἡ Σεμέλη ἐκείνη, ἣν τοιαύτην ὀνειροπολεῖς, κλαίει καὶ αἱ χεῖρές μου πολλάκις ἐδέχθησαν καὶ ἀπέσβεσαν τὰ δάκρυά της...

(Κλαίει.)

Ὅμως μοὶ ἀνέμνησες,.. ἰδοὺ δ' ἐγώ, κλαίω ἴδια πάθη. Ἠγάπησα νέον ἄνδρα, δροσερὸν ὡς τὸν Ζέφυρον, εὔμουσον ὡς τὸν Ἀπόλλωνα, ὡραῖον καὶ τῆς Σεμέλης πλειότερον. Ἠγάπησα,—ἀλλ' εἰς μάτην! Ἐὰν ποτὲ μάθῃ ὅτι καὶ ἐγὼ κρύφα εἰς τὸ ἴνδαλμά του τήκομαι, ἴσως, ἴσως ἴδῃ ὅτι τὸ ὄνειρον τῶν ἐρώτων του εἶνε πολὺ ἀνώτερον τῆς κόρης ἥτις φέρεται εἰς τὰ ἴχνη του.

Φεύγουσα.

ΖΕΥΣ

Πῶς λοιπὸν λέγεσαι σύ, ἡ φίλη τῆς Σεμέλης μου καὶ τίς ὁ ἀγροῖκος γόης τῶν ἡμερῶν σου;

ΣΕΜΕΛΗ

Ἐγώ;

ΖΕΥΣ

Σύ.—Εἶσαι ἡ Ἄρτεμις;

ΣΕΜΕΛΗ

Ἡ Ἄρτεμις!.. Γνωρίζω τὴν Σεμέλην· καὶ ἰδοὺ μεταβαίνω παρ' αὐτῇ. Σὺ ὅμως ἐάν ποτε ἴδῃς τὸν κλέπτην τῆς καρδίας μου, τὸ χρυσοῦν μου ὄνειρον

πλανώμενον, ἐδῶ που εἰς τὰ βουνὰ κελαδοῦν τὸ γλυκὺ τῶν ἐρώτων μου πτηνόν, εἰπέ του, εἰπέ:

ΖΕΥΣ

Εἰπέ:

ΣΕΜΕΛΗ ΚΑΙ ΖΕΥΣ

«Ὅτι εἰς τὸ ἀγαπᾷν
Θύω καὶ ζωὴν καὶ πᾶν·
Ὅτι μέσῳ στεναγμῶν
Καὶ περιπαθῶν λυγμῶν
Ἐνῷ κλαίω καὶ πονῶ
Αὐτοῦ τ' ὄνομα φωνῶ·
Ὅτι ὅπου ἂν σταθῶ
Τὴν καλὴν μορφὴν ποθῶ·
Καὶ ποθῶ εἰς τὰ βουνὰ
Ὅταν βήματα πλανᾷ
Καὶ θηρία συγκινῇ
Ἡ γλυκεῖά του φωνὴ
Μὲ τοῦ ἔρωτος πτερὰ
Καὶ μὲ ἔρωτος πυρὰ
Νὰ πετάσω, κατὰ γῆς
Ν' ἀφεθῶ βαρυαλγής
Καὶ νὰ εἴπω: «Σ' ἀγαπῶ,
Σ' ἀγαπῶ καὶ σιωπῶ!»

ΣΕΜΕΛΗ φεύγουσα

Καὶ νὰ εἴπω: Σ' ἀγαπῶ,
Σ' ἀγαπῶ καὶ σιωπῶ!

ΖΕΥΣ ἀκολουθῶν

Καὶ νὰ εἴπω: Σ' ἀγαπῶ,
Σ' ἀγαπῶ καὶ σιωπῶ!

ΣΕΜΕΛΗ

Χαῖρε, Λυδέ!

ΖΕΥΣ ἀκολουθῶν

Εἰπέ με τ' ὄνομά σου, νύμφη τῶν ἀλσῶν!

ΣΕΜΕΛΗ φεύγουσα

Θὰ ἔλεγον αὐτὸ εἰς μόνον τῶν στεναγμῶν μου τὸν αἴτιον.

ΖΕΥΣ

Εἰπέ με τ' ὄνομά σου, νύμφη τῶν ἀλσῶν! — Ἆ, ἐὰν ἤμην ἐκεῖνος ἐγώ!..

ΣΕΜΕΛΗ ἐπανερχομένη βήματά τινα

Ἕως ἐδῶ, Λυδέ. Βλέπεις κάτω ἐκεῖ; Εἶνε οἱ φρουροὶ τῶν ἀνακτόρων καί, ἂν σὲ ἴδωσιν, ἐχάθης!

Καὶ φεῦγε καὶ μένε
Καὶ πόνει καὶ στένε
Καὶ φρίσσε καὶ καῖε
Καὶ φώνει καὶ κλαῖε
—Ἀφοῦ ἀγαπᾷς·
Καὶ ἔλπιζε στένων
Καὶ πόθει ἐμμένων
Κ' ἐν τέλει ἐκείνη
Ἡ νύμφη θὰ κλίνῃ,
—Ἐὰν σιωπᾷς!

ΖΕΥΣ μαγευθεὶς

Εἰπέ με τ' ὄνομά σου, ὦ βασιλίς!

ΣΕΜΕΛΗ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου

Λυδέ, εἶμαι ἡ Σεμέλη.

Χάνεται διὰ τῶν βράχων.

ΖΕΥΣ δῆθεν ὡς ἐννεός

Ἡ Σε—..! Ὤ, ὤ, ὤ, ὤ, ὤ!

Πίπτει κατὰ γῆς ὡσεὶ κεραυνόπληκτος καὶ σπαίρων.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ζεὺς κατὰ γῆς καὶ σπαίρων. Ἥρα ἐμφανίζεται ἐπί τινος λόφου εἰς τὸ βάθος· κρατεῖ εἰς χεῖρας τηλεσκόπιον· περισκοπεῖ καὶ τέλος ἀνακαλύπτει κατὰ γῆς τὸν Δία.

ΗΡΑ

Εἶνε ἐκεῖνος. Ἐπ' αὐτοφώρῳ!.. Τὸ τηλεσκόπιον αὐτὸ μὲ σώζει· μάτην ἔθεσα τὸν Ἄργον φρουρόν, κοιμᾶται· ἀλλὰ τὸ τηλεσκόπιον μόνον ἀνακαλύπτει.

(Ἔρχεται πρὸς τὸν Δία τρέχουσα)

Ἄθλιε!.. Ἐπ' αὐτοφώρῳ νὰ σὲ συλλάβω ἔπρεπεν!

ΖΕΥΣ σπαίρων κατὰ γῆς ἀκόμη

Ὤ, ὤ, ὤ!.. Σεμέλη!

ΗΡΑ καθ' ἑαυτὴν

Ἆ, ἡ Σεμέλη!—

(Τῷ Διΐ)

Ἐγείρου γλυκὺ φῶς· ἐγὼ εἶμαι, ὁ ἔρως σου!

Λαμβάνει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὠτός.

ΖΕΥΣ ἀναπηδῶν μὲ ἀνοικτὴν ἀγκάλην

Ἦλθες καὶ πάλιν, Ἄρτεμι;

(Βλέπων τὴν Ἥραν)

Ἆ, γῆ καὶ οὐρανέ!

Τινάσσεται μακράν

ΗΡΑ

Εἶσαι ἀχρεῖος!

ΖΕΥΣ

Ἱστορία παλαιά!.. Τετριμμέναι, ἤθελα νὰ εἴπω, συκοφαντίαι.—Πῶς ὅμως ἐφανερώθης πάλιν ἐδῶ;

ΗΡΑ

Τί ποιῶν ἐζήτεις κατὰ γῆς;

ΖΕΥΣ

Ἠκροώμην, φίλη μου, τοὺς κλαυθμοὺς τῶν νεκρῶν ἐν τῷ Ἅδῃ. Οἱ πτωχοί!

ΗΡΑ πλησιάζουσα

Δι' αὐτὸ ἐπληρώθησαν οἱ ὀφθαλμοί σου δακρύων;

ΖΕΥΣ

Ναί.

ΗΡΑ

Ἀλλὰ τὸ ἔνδυμα τοῦ ποιμένος αὐτὸ ὅπερ φορεῖς;

ΖΕΥΣ

Διατί ὄχι; Αὐτὸ εἶνε τὸ ἀληθές μου φόρεμα· Ζεύς, εἶνε ὁ τῶν ἀνθρώπων ποιμήν.

ΗΡΑ

Ἀλλ' ἐκεῖ νομίζω εἶνε τοῦ Κάδμου τὰ ἀγάκτορα.

ΖΕΥΣ

Αἴ, ὕστερον;

ΗΡΑ

Ὁ Κάδμος ἔχει κόρην.

ΖΕΥΣ

Αἴ, ὕστερον.

ΗΡΑ

Ἡ κόρη αὕτη εἶνε κυνηγός.

ΖΕΥΣ

Αἴ, ὕστερον;

ΗΡΑ

Εἶνε ὡραία κ' ἐρωτομανής.

ΖΕΥΣ

Αἴ, ὕστερον;

ΗΡΑ

Αἴ, αἴ, αἴ, αἴ, αἶξ καὶ ξηρός! Εἶσαι ἀχρεῖος. Αἰωνίως αἰσχρότητας! Τρεῖς ἡμέρας ἔλειπες ἀπὸ τὸν Ὄλυμπον. Ποῦ ἐπλανᾶσο; Ἐπλανᾶσο ἐδῶ. Ἔστρωνες ἐδῶ παγίδα καὶ παστάδα. Ἄθλιε! Σὲ ἐβαρύνθην. Ἀπηύδησα νὰ σὲ διώκω, νὰ σὲ ὑβρίζω, νὰ σὲ νουθετῶ. Εἶσαι ἀναίσθητος! Θὰ ἀποθάνω, μὲ ἐθανάτωσες!

ΖΕΥΣ

Μὴ φοβοῦ· εἴμεθα ἀθάνατοι.

ΗΡΑ

Θὰ μεταβληθῶ εἰς θνητὴν καὶ θ' ἀποθάνω, ἂν μὴ δυνηθῶ πρότερον διὰ συνωμοσίας νὰ σὲ ῥίψω ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ!

ΖΕΥΣ

Σιγά.—'Αλλ' εἰπέ με διατί ταράττεσαι;

ΗΡΑ

Εἰπέ με· τίνα κατεδίωκες ἐδῶ;

ΖΕΥΣ

Οὐδένα ἢ οὐδεμίαν· βλέπεις ὅτι μᾶλλον καταδιώκομαι, ἀπὸ σέ.

ΗΡΑ

Πῶς εὑρέθης, τίνα ἐζήτεις ἐδῶ;

ΖΕΥΣ

Πάντα ἄλλον ἐκτὸς σοῦ, Ἥρα.—'Αλλ' ἄκουσόν με, ἰδοὺ ὁ λόγος: Μὲ εὐφραίνει νὰ καταβαίνω εἰς τὴν γῆν αὐτὴν ἐδῶ καὶ νὰ ὀνειροπολῶ τὸ μέλλον τοῦ κόσμου. 'Εδῶ προτίθεμαι νὰ δημιουργήσω ὡραῖον καὶ γενναῖον λαὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων. Ἐκεῖ κάτω, ὅπου γλυκὺς διαγελᾷ ὁ ὁρίζων, θὰ ἐγείρω τὴν πόλιν τῶν 'Αθηνῶν, βασιλίδα τῶν σοφῶν καὶ τῶν μαινομένων. Μή μου τοὺς κύκλους τάραττε, Ἥρα! Βλέπεις πόσον φιλανθρώπως ἐργάζομαι. Ὦ, θὰ ἴδῃς ποτὲ θέατρον ἐδῶ θαυμασίων σκηνῶν! Θὰ δημιουργήσω λαὸν τοσοῦτον μειλίχιον, ὥστε εἰς ἓν δάκρυ τοῦ φονέως του, νὰ τῷ δίδῃ παρευθὺς συγγνώμην· θὰ δημιουργήσω λαὸν τοσοῦτον ἔμμουσον, ὥστε θ' ἀποθνήσκῃ χαίρων, φθάνει μόνον ὁ θάνατός του νὰ συνοδεύηται ὑπὸ μουσικῆς· θὰ δημιουργήσω λαὸν τοσοῦτον λάτριν

τοῦ κάλλους καὶ τοῦ ὑψηλοῦ, ὥστε θὰ δέχεται βασιλέα του ἕνα νήπιον, φθάνει μόνον οὗτος νὰ καλῆται βασιλεὺς καὶ νὰ κρύπτῃ εἰς χρυσοῦν νέφος τὴν ζωὴν καὶ τὴν καταγωγήν του· θὰ δημιουργήσω λαὸν τοσοῦτον λεπτόνουν καὶ ἐνθουσιώδη, ὥστε θὰ ἐφεύρῃ καὶ δώσῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν Σοφίαν καὶ τὴν Ἐπιστήμην, ἀλλ' ὅστις δι' αὐτὸ τοῦτο, ὑπὸ τοῦ κόσμου θὰ σταυρωθῇ.

ΗΡΑ

Θὰ δημιουργήσῃς λαόν, ὅστις θὰ σὲ ὁμοιάσῃ ἀπὸ ποδῶν μέχρι κορυφῆς· λαὸν φίλον τῶν λαμπρῶν χρωμάτων, τῶν μεγάλων λόγων, τῶν εὐφυῶν κολάκων, θέλοντα αἰωνίως ν' ἀπατᾶται καὶ ν' ἀπατᾷ λαὸν ἄστατον, νυσταλέον, ἐνθουσιώδη, μαινόμενον, πονηρόν, ψεύστην, ὡς εἶσαι σύ!

ΖΕΥΣ

Ἐγώ; Διατί;

ΗΡΑ

Διότι ἀρκούντως σὲ ἐγνώρισα. Διότι μεθ' ὅσα μὲ εἶπες ψεύδεσαι. Διότι ἐδῶ κατεσκόπεις ἢ ἐκυνήγεις παρθένον τινὰ καὶ ὄχι ὠνειροπόλεις τὴν μέλλουσαν Ἑλλάδα σου!

ΖΕΥΣ

Ἆ, πῶς αἰωνίως ἀπατᾶσαι, Ἥρα, πῶς μάτην μὲ τυραννεῖς! Σὺ ἡ περιβαλλομένη τὸν κεστὸν τῆς

'Αφροδίτης, σὺ ἡ ἑκάστοτε ἀναδυομένη ἀπὸ τῆς Κανάθου παρθένος, σὺ ἡ βασιλὶς τῶν θεῶν καὶ τὸ ἄριστον ἄστρον τοῦ 'Ολύμπου, φοβεῖσαι τὰς θνητὰς κορασίδας τοῦ κόσμου; 'Εβαρύνθην ν' ἀπολογοῦμαι, Ἥρα. Μὲ συκοφαντεῖς, μὲ ὑποπτεύεσαι, διότι πολὺ μὲ ἀγαπᾷς. Ὅμως ἐκτὸς τῆς Ἥρας, τίνα ποτὲ ἠγάπησα; 'Ενθυμεῖσαι τὴν χειμερινὴν ἑσπέραν ὅτε τὸ πρῶτον κατώρθωσα νὰ σὲ φθάσω καὶ μεταβληθεὶς εἰς κόκκυγα ἔπεσα εἰς τὰ γόνατά σου τρέμων καὶ ῥιγῶν δῆθεν ὑπὸ τοῦ ψύχους; 'Ενθυμεῖσαι πῶς λαβοῦσα μὲ ἐθέρμαινες τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν ἐσθῆτά σου, εἶτα δὲ μὲ ἐφίλεις τέλειον ἄνδρα περιπαθῶς; Ἆ, τότε ἦσο τόσον ἀφελὴς καὶ γλυκεῖα, σήμερον τόσον πονηρὰ καὶ ἄδικος!

ΗΡΑ καθ' ἑαυτὴν

Πολὺ καλά· ἄδικος! 'Εγὼ θὰ σὲ μάθω πόσον ἔχω δίκαιον.

(Τῷ Διὶ)

Ἥμαρτον. Λησμονῶ καὶ εἰμὶ ὡς πάλαι ποτὲ ἀφελὴς καὶ γλυκεῖα. Συγχώρει με· ἐνίοτε αὐτὰ τὰ νεῦρα!.. Αὐτὸς εἶνε ὁ ἔγγαμος βίος τῆς γυναικός· αἰωνία ἔρις· θάλασσα συζευχθεῖσα τὸν ἄνεμον, ὁπόθεν ἡ αἰωνία τρικυμία.

ΖΕΥΣ ὅλος χαρὰ

Ἄγωμεν εἰς τὸν Ὄλυμπον.

ΗΡΑ

Ἄγωμεν.

ΖΕΥΣ

Μίαν στιγμήν· εἰπὲ ποῖος πάλιν εἶνε αὐτὸς ὁ διάβολος ὃν κρατεῖς;

ΗΡΑ

Τίποτε.

ΖΕΥΣ λαμβάνων τὸ τηλεσκόπιον

Κἄτι εἶνε.

ΗΡΑ

Τίποτε. Ὑέλινος θήκη διὰ σακχαρωτά· θὰ τὰ δώσω τοῦ μικροῦ Ἔρωτος.

ΖΕΥΣ ἀποδίδων αὐτὸ

Δός Θώπευον, θώπευον τὸν Ἔρωτα. — Καὶ ἤδη φύγωμεν.

ΗΡΑ ΚΑΙ ΖΕΥΣ

Ἐλθὲ, ἅρμα τοῦ Ζεφύρου,
Κ' εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου
  Τοὺς θεοὺς τῆς γῆς ὁδήγει,
Ὅπου φῶς καὶ ἁρμονία,
Καὶ φαιδρότης οὐρανία
  Βασιλεύει οὐδὲ λήγει.

Αὖρα, φέρε τὰ πτερά σου
Κ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θιάσου
  Σπεύσωμεν τῶν οὐρανίων,
Ὅπου νέκταρ, ἄστρα, γέλως,
Ὅπου τῶν Μουσῶν τὸ μέλος
  Τὸν μακρόν μας θέλγει βίον.

Εἰς τὴν γῆν ἐν τούτοις, ὅπου
Πλέκ' ἡ μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου
  Ἄχαρι καὶ φροῦδον δρᾶμα,
Ἔρως, ῥίπτου σὺ πονήρως
Κ' ἔσο τῆς σκηνῆς ὁ ἥρως
  Καὶ ὁ πλαστουργὸς συνάμα!

ΖΕΥΣ

Ἦλθε τὸ ἅρμα τοῦ Ζεφύρου. Δός με τὴν χεῖρά σου, Ἥρα, καὶ πετασθῶμεν ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ βράχου ἐκείνου.—Πόσον σὲ ἀγαπῶ!

(Λαμβάνει ὑπὸ τὸν βραχίονά του τῆς Ἥρας τὴν χεῖρα.—Καθ' ἑαυτὸν καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κάδμου)

Ποῦ νὰ ἦνε ἡ Σεμέλη;
  Ἆρά γε νὰ μ' ἐνθυμῆται;

ΗΡΑ καθ' ἑαυτήν, ἑτέρωθεν.

Ἆ, πανοῦργε, μή σε μέλῃ!
Καὶ ἡ Ἥρα ἐκδικεῖται.

Φεύγουσι.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΙ ΕΠΩΜΙΔΕΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ὀλύμπια δώματα. Ἄλλοι θεοὶ παίζουσιν, ἄλλοι γελῶσι πρὸς τὸν Ἥφαιστον, ἄλλοι ἀκροῶνται κιθαρίζοντα τὸν Ἀπόλλωνα. Ἡ Ἥρα καὶ ἡ Εἰλείθυια συνομιλοῦσιν ἰδίᾳ πρός τινα ἄκραν. Ὁ Ζεὺς ἀπών, αἰθρία δὲ πανταχοῦ καὶ γαλήνη.

ΗΡΑ κρατοῦσα τὸ τηλεσκόπιον, καθ' ἑαυτὴν

Οὐδαμοῦ φαίνεται. Βεβαίως εἶνε ἐκεῖ, ἀλλ' εἶνε ὄπισθεν βράχου.

(Τῇ Εἰλειθυίᾳ)

Μὴ λησμονήσῃς λοιπόν, Εἰλείθυια. Ὅπως σὲ εἶπα· θὰ μεταβῇς ἐκεῖ, αὕτη θὰ σ' ἐπικαλῆται· θὰ ἐπικαλῆται σοῦ τὸ ἔλεος καὶ τὴν ἀρωγήν, διότι μετ' ὀλίγον ἴσως χρόνον ἔσεται μήτηρ καὶ ἤδη ἤκουσεν ἴσως ἐντός της τὰ θυμηδῆ διὰ πᾶσαν μητέρα, δι' αὐτὴν πικρὰ σκιρτήματα... Φανοῦ ἐκεῖ πλησίον εἰς τὸ ἄκρον βράχου τινός· θὰ σὲ ἴδῃ καὶ θὰ μείνῃ μόνη, θὰ ἔλθῃ πρὸς σέ· βάδισον ἔτι πρὸς αὐτήν. Θὰ σὲ εἴπῃ πιθανῶς μυστήρια, θὰ σὲ εἴπῃ κλαίουσα τὰς ὀδύνας αὐτῆς καὶ θὰ σὲ ἐπικαλεσθῇ εἰς τὰς ὠδῖνάς της προστάτιδα καὶ ἴσως συνένοχον. Ἔχει

πατέρα καὶ φοβεῖται· σὺ ὅμως μὴ φοβοῦ. Εἰπὲ αὐτῇ ὅ,τι σοὶ εἶπα. Ἂς ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἐραστοῦ τὸν ὅρκον του καὶ εἶτα ἂς ζητήσῃ τὴν μόνην χάριν παρ' αὐτοῦ: νὰ φανῇ ἐνώπιόν της οἷος πρὸς τὴν νόμιμον αὐτοῦ σύνευνον. Σοὶ εἶπα, Μὴ ζήτει πλείονα.

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ἡσύχει, μῆτέρ μου,

ΗΡΑ

Ἄκουσον, Εἰλείθυια· σὺ ἦσο τὸ μᾶλλον εὐπειθὲς καὶ μᾶλλον ἀγαπητόν μου τέκνον. Σοὶ ἐχάρισα τὴν ζωὴν καὶ τὸν Ὄλυμπον· καιρὸς νὰ δώσῃς μίαν καὶ μόνην χάριν εἰς τὴν μητέρα σου.

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Μήπως, μῆτέρ μου, εἶπα ὄχι; Πετῶ ἐκεῖ, ἰδού! Λαλῶ ὀλίγα, πράττω πολλά. Ἀνάμεινον καὶ θὰ ἴδῃς.

ΗΡΑ

Ἔχε τὴν εὐχήν μου, Εἰλείθυια.

Ἡ Εἰλείθυια ἀφανίζεται.—Ἡ Ἥρα σείουσα τὴν κεφαλὴν καὶ αἰνισσομένη τὸν Δία

Ἔχει καλῶς.—Λυσσωδέστατε!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὡς ἀνωτέρω οἱ θεοί. Ἡ Ἥρα ἔρχεται πρὸς τὸν Ἔρωτα, ὃν λαμβάνει ἀπὸ τοῦ ὠτίου.

ΗΡΑ

Ποῦ ἦσο, θηρίον, χθές;

ΕΡΩΣ τινασσόμενος ἐκ τῶν χειρῶν της

Εἰς ἓν ἄλσος ἐπλανώμην
—Τοῦ Ὀλύμπου ναυαγός—
Ἐκεῖ κάτω
Εἰς τὰ ὄρη...

Ὅπου μὲ χρυσώδη κόμην
—Τῶν ἐλάφων κυνηγός—
Ἐπλανᾶτο
Μία κόρη...

ΗΡΑ

Πῶς σὲ ἀγαπᾷ, μικρέ μου.—
Καὶ ἐλέγετο; Εἰπέ μου!

ΕΡΩΣ

Δέσποινά μου, τί σε μέλει;

ΗΡΑ ἀγωνιῶσα καὶ καθ' ἑαυτὴν

Ὤ, βεβαίως! ἡ Σεμέλη.

ΕΡΩΣ

Καὶ ἐνῷ πρὸς θήραμά τι
Ἡ παρθένος ῥιγηλὴ
Βέλος ῥίπτει
Ὡς εἰς πάλην,

Τὰς πλευρὰς αὐτῆς σπαράττει
'Η λάθραία μου βολή,
Κ' αἴφνης πίπτει
Εἰς ἀγκάλην...

ΗΡΑ

Τίνος, τίνος; Ποῖος ἦτο;
Κἂν αὐτὴ πῶς ἐκαλεῖτο;

ΕΡΩΣ

Πενθερά μου, τί σὲ μέλει;
«Τρυφερότης».

ΗΡΑ ἐν ἀπογνώσει

Ἡ Σεμέλη!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Παρὰ ταῖς Θήβαις. Ἄλση καὶ ὄρη. Φαίνονται ἀπώτατα μόλις τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κάδμου. Ὁ Ζεὺς ὑπὸ στολὴν ποιμένος καὶ ὕπτιος ὑπὸ φιλύραν θαυμάζει τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡδέως ἀκούει τῶν φύλλων τὸν ψίθυρον. Ἡ Σεμέλη γονυκλινὴς καὶ πλαγίως αὐτοῦ.

ΣΕΜΕΛΗ

Πρέπει νὰ ὁμολογήσῃς ὅτι ἐνίοτε εἶσαι ζῶον.

ΖΕΥΣ

Διατί;

ΣΕΜΕΛΗ

Διότι ἐνῷ ἔχεις ἐγγύς σου τοὺς ὀφθαλμούς μου, θαυμάζεις τὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

ΖΕΥΣ

Ἆ, κρῖμα! Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἦλθε μία ἀη-

δῶν νὰ καθήσῃ ἐπάνωθέν μας ἀλλ' ἔφυγε, διότι σὲ ἤκουσε κλαυθμηρίζουσαν. Σιώπησον τέλος, μὲ ἔφαγες!

ΣΕΜΕΛΗ πικρῶς

Εὐχαριστῶ.

ΖΕΥΣ

Διατί;

ΣΕΜΕΛΗ

Τίποτε.—Τοὐλάχιστον ἄλλοτε ἐτραγῴδεις τόσον ὡραῖα! Ἐγείρου· θέλω νὰ σὲ ἀκούω ᾄδοντα, ἐγὼ δὲ σιωπηλῶς νὰ κλαίω.

ΖΕΥΣ

Κρῖμα νὰ φύγῃ ἡ ἀηδών!—Νὰ τραγῳδήσω εἶπες; Γνωρίζεις διατὶ κελαδεῖ ἡ ἀηδὼν τόσον ὡραῖα;

ΣΕΜΕΛΗ

Διότι εἶνε ἀηδών, ὄχι ὁ Λυδός.

ΖΕΥΣ

Μὴ ὀργίζεσαι.—Ὄχι δι' αὐτό· διότι ἐρᾷ.

ΣΕΜΕΛΗ

Λοιπόν;

ΖΕΥΣ

Λοιπὸν ἅμα παρέλθῃ ὁ καιρὸς τῆς ὀχείας, ἣν ἔρωτα καλοῦσιν οἱ θνητοί, ἡ ἀηδὼν γίνεται πυργίτης ὀκνηρὸς καὶ δύσλαλος. Ὁ ἔρως, ὡς τὸ ἔαρ, εἶνε πλήρης ἀρώματος, κάλλους καὶ ζωῆς· ἄνευ αὐτοῦ, σὲ βεβαιῶ, ὁ κόσμος ἅπας εἶνε, ἁπλούστατα

κολοκύνθη. Σὲ συμβουλεύω τὸ ἔαρ νὰ δώσῃς μικρὰν προσοχὴν εἰς τὴν φωνὴν καὶ αὐτοῦ τοῦ ὄνου θὰ ἴδῃς ὅτι εἶνε λιγυρά, καθαρά, εὔτονος, μελωδικὴ σχετικῶς, διότι ἐρᾷ καὶ πολλάκις ἐρᾷ ἰδανικῶς ὅλως καὶ ἐν τῇ ἀναμνήσει μόνον. Προσέσχες ποτὲ τὸν νοῦν εἰς αὐτήν; Ἴσως ὄχι· μὴ λησμονήσῃς λοιπὸν τὸ ἔαρ, νὰ δώσῃς μικρὰν προσοχὴν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ βορυφώνου ἐκείνου μελῳδοῦ.

ΣΕΜΕΛΗ

Εἶνε περιττόν· ἀκούω ἤδη τὴν φωνὴν τοῦ Λυδοῦ.

ΖΕΥΣ χασμώμενος

Διάβολε, πῶς μ' ἐκδικεῖσαι! — Ἐὰν ἤμην ποτὲ Ζεύς, θὰ ἐβελτίουν βεβαιότατα τὸν κόσμον. Τὸ ἔαρ ἐν πρώτοις θὰ διήρκει, τοὐλάχιστον ἐδῶ ἐν Ἑλλάδι, μῆνας δέκα εἰς τρόπον ὥστε...— Πόθεν εἶνε ὁ πατήρ σου, Σεμέλη;

ΣΕΜΕΛΗ

Σὲ εἶπα· ἀπὸ τὴν Φοινίκην.

ΖΕΥΣ

Ἆ, δι' αὐτὸ ἡ κόρη του εἶνε φλογερὰ ὡς ἡ ἄμμος τῆς Λιβύης.— Μὲ εἶπες ὅτι ὁ πατήρ σου ἔφερε τὴν ἀλφάβητον εἰς τὴν Ἑλλάδα· τί εἶνε αὐτὴ ἡ ἀλφάβητος.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἄλφα, βῆτα, γάμμα καὶ τὰ λοιπά. Μουσικοὶ

τόνοι τῆς διανοίας.—Ἀλλὰ τὰ ἰδικά σου ὦτα εἶνε δι' ὀγκηθμούς!

ΖΕΥΣ

Ἄλφα, βῆτα, γάμμα, δέλτα!.. Πόθεν ἀπέρρευσαν αὐτὰ τὰ καθάρματα ὡς τὰ τῆς ἰλύος τοῦ Νείλου! Καὶ Ζεὺς ἂν ἤμην, θὰ ἐφοβούμην πάντοτε αὐτοὺς τοὺς Αἰγυπτίους· μυστηριώδεις καὶ σκοτεινοὶ ἄνθρωποι!—Ἄλφα, βῆτα!..—Φοβοῦμαι αὐτὰ τὰ λεγόμενά σου γράμματα!—Καλλίτερον ὅπου ἐγεννήθην ὁ Λυδὸς καὶ ὄχι ὁ Ζεύς.

(Κλίνων ἐρασμίως πρὸς τὴν Σεμέλην)

Διότι οὐδαμῶς φοβοῦμαι νὰ χάσω ποτὲ τὸν Ὄλυμπον, ἔχω δὲ εἰς τὰ ἀριστερά μου τὴν Σεμέλην.—Φίλησόν με.

ΣΕΜΕΛΗ δακρύουσα

Ἄλλοτε ἐν τούτοις τῆς θείας μου Εὐρώπης ἦτο αὐτὸς ὁ Ζεὺς ἐραστής!.. Καὶ ἐμέ, ἐμὲ τὴν κόρην τοῦ Κάδμου, ὑβρίζει οὗτος, ὁ Λυδός!

ΖΕΥΣ

Σὲ ὕβρισα, Σεμέλη; Συγχώρει με· ἔχω σήμερον βαρὺν τὸν στόμαχον καὶ μ' ἔρχεται εἶδος ὕπνου.—Τί γίνεται ἡ Εὐρώπη; Ὁ κακοήθης ἐκεῖνος Ζεύς!..

ΣΕΜΕΛΗ ἀνεγειρομένη μεθ' ὁρμῆς

Εὐφήμει, ἄθλιε! Σέβου τοὺς ἔρωτας τοῦ Διός.—Εἶσαι βοῦς!

Φεύγει.

ΖΕΥΣ κατ' ἰδίαν, μειδιῶν

Ἐγενόμην καὶ τοῦτο χάριν τῆς θείας σου!

ΣΕΜΕΛΗ ἐπαναστραφεῖσα βιαίως

Φύγε, φύγε, Λυδέ! Ἔρχεται ἄνθρωπός τις! Ἔρχεται νομίζω ἡ τροφός μου. Φύγε!

ΖΕΥΣ ἀναπηδῶν

Φεύγω! Ἔφυγον!

Ὁ Ζεὺς κρημνίζεται εἰς χαράδραν καὶ χάνεται.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Σεμέλη. Προσέρχεται ἡ Εἰλείθυια εἰς σχῆμα εὐμόρφου καὶ σεμνῆς γυναικός

ΣΕΜΕΛΗ χωρήσασα βήματά τινα πρὸς αὐτὴν

Ποία εἶσαι σύ; Ὅταν κυνηγῶ εἰς τὰ ὄρη, μέχρις οὗ ὁ ὀφθαλμὸς βλέπει, κωλύεται τοῖς θνητοῖς ἡ πλησίον μου διέλευσις. Σύ, πῶς ἐτόλμησες νὰ ἔλθῃς τοσοῦτον ἐγγὺς πρὸς τὴν κόρην τοῦ βασιλέως;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Μὲ ἐζήτησες. Εἶμαι ἡ Εἰλείθυια, θεὰ προστάτις τῶν τοκετῶν.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἆ, ἡ Εἰλείθυια!.. Ναί· σὲ ἐζήτησα, σὲ ἐπεκα-

λέσθην. Φοβοῦμαι πολὺ μὴ ἦμαι μήτηρ... Ἐνώπιόν σου, θεά, οὐδὲν μυστήριον ἐρώσης γυναικός· ἠγάπησα νεαρὸν ἄνδρα, ἐμμανῶς ἀγαπῶντά με. Ἐδῶ ἐν μέσῳ τῶν δασῶν, ἐρχομένη δῆθεν πρὸς θήραν, διαλανθάνω τὰ ὄμματα τοῦ πατρός μου ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ ὄμματα τοῦ Λυδοῦ. Ἐγὼ κρατῶ φαρέτραν καὶ βέλη καὶ ἐγὼ πίπτω τρωθεῖσα ὑπὸ τῶν βλεμμάτων του! Ἰδοὺ πῶς φοβοῦμαι ὅτι εἶμαι μήτηρ καὶ σὲ ἐπεκαλούμην, Εἰλείθυια. Ὁ Λυδός!. Ὦ, ἐάν ποτε ἀνέβαινεν εἰς τὸν Ὄλυμπον, πολλαὶ θεαὶ ἀναχωροῦντα θὰ ἠκολούθουν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν, ἑλόμεναι τὸν ἔρωτά του ἀντὶ τῆς ἀθανασίας!

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Σὲ ἀπατᾷ.

ΣΕΜΕΛΗ

Τίς;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ὁ Λυδός.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὁ Λυδός;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ναί. Ἔχει γυναῖκα, εἶνε ἔγγαμος. Σὲ ἀπατᾷ. Οὔτε λέγεται Λυδός. Τὸ ὄνομά του εἶνε ἄλλο.

ΣΕΜΕΛΗ *κάτωχρος*

Μὲ ἀπατᾷ;...

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ναί. Εἶνε οὐχὶ ποιμὴν ὡς σοὶ φαίνεται καὶ παρουσιάζεται, ἀλλὰ μέγας στρατηγός, πολλὰ πορθήσας ἄστεα ἀλλὰ καὶ πολλὰς καρδίας.

ΣΕΜΕΛΗ

Πῶς λέγεται λοιπόν;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ἀδύνατον νὰ σὲ εἴπω τὸ ὄνομά του. Ἐρώτησον αὐτὸν καὶ θέλει ἴσως σὲ τὸ εἴπη. Ἂν ἀρνηθῇ, τότε εἷς μόνος τρόπος ὑπάρχει νὰ μάθῃς αὐτὸ καὶ ἐννοήσῃς τίς ὁ ἀνήρ.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὤ, τίς τρόπος, τίς;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Εἶνε γενναῖος ἀνὴρ καὶ ἄν ποτε σοὶ ὁρκισθῇ, οὐδέποτε θὰ παραβιάσῃ τὸν ὅρκον του καὶ ἂν ἀναστραφῇ ὁ κόσμος. Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ τρόπος: ὅρκισον πρῶτον αὐτὸν ὅτι θέλει τελέσῃ ὅ,τι θέλεις τῷ ἀπαιτήσῃ.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὕστερον;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ἱερὸν ἔχει μόνον τὸν ὅρκον ὃν δίδει εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγός. Ἂς σοὶ ὁρκισθῇ λοιπὸν ἐκεῖ. Ἐνθυμοῦ. Εἶτα ζήτησον νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν σου

ὡς προσέρχεται εἰς τὴν νόμιμον αὑτοῦ σύζυγον.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἆ, τὸν ἄπιστον!—Πῶς προσέρχεται εἰς αὐτήν; Ποῦ ἔχει, ποίαν ἔχει γυναῖκά του νόμιμον;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Προσέρχεται πρὸς ἐκείνην φέρων περὶ τὴν κεφαλὴν κράνος χρυσοῦν καὶ πτερῶν πληθὺν περὶ αὐτό, σπάθην ἀδαμαντίνην περὶ τὴν ὀσφὺν ζωννύμενος, τοὺς πόδας μικραῖς ἐνωπλισμένος περόναις, εἰς ἀμφοτέρους δὲ τοὺς ὤμους φορῶν ἀργυραυγεῖς ἐπωμίδας.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἆ, τὸν ἄπιστον!—Τί εἶνε αὗται αἱ ἐπωμίδες;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ἆ, εἶνε αὗται. Ἐπωμίδες. Ὡραῖος πολεμικὸς κόσμος τῶν Περσῶν μεγιστάνων. Χρυσαῖ πτέρυγες τῶν ὡραίων πολεμιστῶν. Εἶνε ἄθροισμα διαχρύσων καὶ εὐτέχνων κροσσῶν περὶ στρογγύλον ἀργυροῦν πέταλον, ὅπερ ἐμπορποῦται εἰς τὸν ὦμον, οἱ δὲ κροσσοὶ κυματίζουσι σαγηνεύοντες οὕτω τὴν νίκην, τὰ νήπια καὶ τὰς νεάνιδας.

ΣΕΜΕΛΗ

Καὶ ὅμως ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν χωρὶς ἐπωμίδων!

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Εἶνε πλάνος.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὦ, ἐὰν οὕτως ἔχῃ, εἶνε θηρίον!

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ὄχι, θὰ ἴδῃς, εἶνε προσηνὴς καὶ εὐμάλακτος καρδία. Ἐὰν ἐπιμείνῃς, θὰ φανῇ ἐνώπιόν σου ὡς ἔχει ἀληθῶς· ἐὰν ἴδῃς τὰς ἐπωμίδας εἰς τοὺς ὤμους του, τότε θὰ μάθῃς τὸ ὄνομά του. Μὴ φοβοῦ. Τὰ δὲ σπουδαῖα, ἐς ἄλλοτε, Σεμέλη. Τώρα φρόντισον νὰ μάθῃς τὸν ἄνθρωπον. Σὲ ἀπατᾷ. Πίστευσον· εἶμαι ἡ Εἰλείθυια.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὦ, πιστεύω! Εἶδα αὐτὸν πολλάκις νὰ παίζῃ καὶ νὰ δαμάζῃ ἀφελῶς τοὺς λέοντας τῶν δασῶν. Φαίνεται ὅτι εἶνε μέγας· αἰσθάνομαι τὴν δύναμίν του εἰς τὸν ἔρωτά μου. Ἀ, τὸν ἄπιστον!

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Μὴ ἀπελπίζου. Σὲ ἀγαπᾷ. Σὲ ἀγαπᾷ περιπαθῶς. Τίς οἶδεν· ἴσως χάριν σου καταλίπῃ τὴν πρώτην του σύζυγον. Ἐὰν δεχθῇ νὰ ἔλθῃ πρὸς σὲ ὡς ἐμφανίζεται ἐνώπιον ἐκείνης, τοῦτο ἔσται τὸ ἄριστον τεκμήριον ὅτι θὰ λησμονήσῃ τέλεον τὴν παλαιὰν κοιτίδα του.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἄλλως θὰ παραβῇ τὸν ὅρκον του καὶ μὲ εἶπες—

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ναί· καὶ ἐπειδὴ ἀγνοεῖ οὐδὲ θὰ εἰκάσῃ ὅτι τοιοῦ-

τόν τι θὰ τῷ ἀπαιτήσῃς, θὰ ὀρκισθῇ ἐὰν ἐπιμείνῃς. — Ἴσως ἔλθῃ μετὰ μικρόν· μὴ εἴπῃς τι περὶ ἐμοῦ· ἐγὼ φεύγω.

ΣΕΜΕΛΗ δακρύουσα

Ἀλλά...

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ἐς αὔλιον τὰ σπουδαῖα. Θέλω σοὶ ἐπανέλθῃ. Μάθε πρῶτον τὸν ἀληθῆ ἐραστήν σου. Ὅρκισον αὐτὸν εἰς τὴν Στύγα· εἶτα ἐπὶ τοῦ ὅρκου ζήτησον νὰ προσέλθῃ ἐγγύς σου ὡς προσέρχεται ἐνώπιον τῆς νομίμου συνεύνου του. Φεύγω.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὤ, θὰ ἀποθάνω!

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Μὴ φοβοῦ. Θάρρει καὶ θέλε· ὅλα παρέρχονται καὶ ὅλα ἀποκτῶνται.—Χαῖρε.—Μὴ εἴπῃς τι περὶ ἐμοῦ.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὄχι. — Θὰ ἐπανέλθῃς;

ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ

Ναί.—Ὑγίαινε. Προσοχή!

Ἡ Εἰλείθυια ἀπέρχεται.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Σεμέλη μόνη. Μένει εἰς βαθεῖαν σιγήν. Μετὰ μικρόν

ΣΕΜΕΛΗ ᾄδουσα

I

Λύραν δότε μοι, χείλη μελίσσης
Νὰ μαγεύσω τὰ στήθη παντός·
Καὶ ὁ βράχος ἂν κλαύσῃ αὐτός,
Ἴσως κλαύσῃ κ' ἐκεῖνος ἐπίσης.

Λύραν δότε μοι φίλτρα μαγίσσης,
Ἓν μου ᾆσμα φρικτὸν ν' ἀκουσθῇ
Καὶ τὸ στῆθός του νὰ ῥαγισθῇ
Εἰς ἓν ᾆσμα κατάρας καὶ λύσσης!

II

Ὦ σκληρέ, ὃν ἠγάπησα τόσον
Καὶ ἐπίστευσα τόσον πολύ,
Ἦσο μαύρη θανάτου χολή
Κ' ἐγὼ ἔβλεπον ταύτην ὡς δρόσον.

Ὦ σκληρέ, ὃν ἠγάπησα τόσον,
Εἴθε ὅπου ἓν χεῖλος φιλεῖ;
Νὰ ἀπλοῦται αἱμάτων κηλίς
Καὶ ὡς αἷμα νὰ βλέπῃς τὴν δρόσον.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Σεμέλη. Ἐμφανίζεται ὁ Ζεύς, ὡς πρότερον, ὑπὸ ἔνδυμα ποιμένος

ΖΕΥΣ

Ὁποῖον ᾆσμα! Ἀνανεοῦται ὁ ἔρως σου.

ΣΕΜΕΛΗ ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυά της καὶ ἱλαρά

Οὐδέποτε ἔπαυσεν· ἀλλ' ὁ σὸς ἐσβέσθη.

ΖΕΥΣ

Ἐσβέσθη; Πλανᾶσαι.

Ἀφ' ὅτου μὲ ἠτένισες, πυρκαϊὰ μὲ καίει
Καὶ μ' εἶν' ἐλαίου ὡς βροχὴ τὰ μειδιάματά σου·
Ἂν ἀνατέλλῃ, φίλη μου, ὁ ἥλιος κ' ἐκπνέῃ
Ὁ ἔρως μου ἀνέσπερος ζῇ εἰς τὰ φίλημά σου!

Ἐντός μου ζῶσιν ἀδελφὰ περιστεραὶ καὶ λύκοι
Ἀφ' ὅτου μὲ ἐθώπευσες μὲ τὴν ἁβράν σου χεῖρα·
Καὶ εἶμαι ὅλος ἕτοιμος, ὡς πυριταποθήκη,
Νὰ ἐκραγῶ εἰς ἕνα σου τῶν ὀφθαλμῶν σπινθῆρα.

ΣΕΜΕΛΗ εὔχαρις

Ὦ, ὤ!.. Ἡσυχάσατε. — Ποῦ εἶχες κρυβῇ;

ΖΕΥΣ

Ἐγώ; Ἐπανέλαβον τὴν ἀναπνοήν μου δύο ὥρας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Ἀλλ' εἰπέ με λοιπόν· τίς ἦτο ἐκείνη;

ΣΕΜΕΛΗ

Κανείς. Ἡ τροφός μου.

ΖΕΥΣ

Ἀ, σὲ ἐζήτει;

ΣΕΜΕΛΗ

Ναί· καὶ θὰ φύγω.

ΖΕΥΣ

Ἀ, ὄχι, ὄχι· λυπήσου με! Ποῦ θέλεις νὰ μένω; Μόνος μου, ἔρημος, ἐν μέσῳ τῶν αἰγῶν;

ΣΕΜΕΛΗ μὴ κρατουμένη

Οὐδαμῶς· πλησίον τῆς γυναικός σου καὶ ἐν μέσῳ τῶν βραχιόνων της.

ΖΕΥΣ ἀναπηδῶν ὡς τρωθείς

Τῆς γυναικός μου!

ΣΕΜΕΛΗ

Ναί· εἶσαι ψεύστης, εἶσαι πλάνος, οὔτε ἠγάπησες. Μὲ ἠπάτησες μόνον· ἔχει καλῶς, βλέπομεν ἀργότερα. Χαῖρε!

ΖΕΥΣ

Σεμέλη!..

ΣΕΜΕΛΗ φεύγουσα

Βόσκησον τὰς αἶγάς σου!

ΖΕΥΣ γονυκλιτῶν

Σεμέλη, σὲ ἀγαπῶ. Ἰδέ με!

ΣΕΜΕΛΗ ἐπαναστρέφουσα

Εἰπέ με τὸ ἀληθές σου ὄνομα. Εἰπέ με πῶς λέγεσαι ἀληθῶς καὶ ὁρκίζομαι αἰώνιον πρὸς σὲ ἔρωτα.

ΖΕΥΣ

Τὸ ἀληθές μου ὄνομα! Λυδός.—Πῶς σὲ ἀγαπῶ!

ΣΕΜΕΛΗ

Εἰπέ με, διότι ἔφυγον!

ΖΕΥΣ

Λυδός, ὡς μὲ βλέπεις.

ΣΕΜΕΛΗ κινουμένη νὰ φύγῃ

Φεύγω!..

ΖΕΥΣ

Τὸ βαπτιστικόν μου τάχα ὄνομα θέλεις; Ἄκουσόν με.

ΣΕΜΕΛΗ

Τὸ ἀληθὲς ὄνομά σου.

ΖΕΥΣ

Ἀθανάσιος Ζηνόβιος.

ΣΕΜΕΛΗ

Ψεύδεσαι· αὐτὰ εἶνε ὀνόματα τρωγλοδυτῶν· σὺ ὅμως εἶσαι καταγωγῆς εὐγενοῦς καὶ τρανὸν δεῖγμα ὁ πρός σὲ ἔρως μου. Εἰπέ με τὸ ὄνομά σου καὶ σὲ συγχωρῶ. Σὲ ὁρκίζω εἰς τὸ ἀληθές σου ὄνομα· ποῖος εἶσαι;

ΖΕΥΣ ὑπερηφάνως

Εἶμαι ὁ ἐρῶν τῆς Σεμέλης. Ἀρκεῖ;

ΣΕΜΕΛΗ ἠπίως

Ὄχι.—Σὲ ἠγάπησα τόσον, καὶ ν' ἀγνοῶ τίνα ἠγάπησα! Ἄ, εἶσαι θηρίον!

(Κλαίει)

ΖΕΥΣ πλησιάζων

Ἄφες με νὰ σ' ἀγαπῶ
Μετὰ θέρμης αἰωνίως,
Πλὴν χωρὶς νὰ σὲ εἰπῶ
Ποῖος εἶμ' ἐγώ.

ΣΕΜΕΛΗ εἰς τὴν ἀγκάλην του

Ἄ, ποῖος!

ΖΕΥΣ

Διατί ποθεῖς νὰ μάθῃς;
    Εἶν' αἰνίγματα ὁ βίος...
Μὴ παντὸς τὴν λύσιν μάθῃς,
    Μή, θὰ λυπηθῇς.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἆ, ποῖος!

ΖΕΥΣ

Ἂν ὁ Φοῖβος ἀνατέλλῃ
    Χέων ῥόδα θαυμασίως,
Σὲ ἀρκεῖ αὐτό, Σεμέλη·
    Βλέπε, θαύμαζε·

ΣΕΜΕΛΗ

Ἆ, ποῖος!
Ποῖος εἶσαι σύ, εἰπέ μοι,
    Ὁ γλυκὺς κιθαρῳδὸς
Ὃν αὐτὸς ὁ λέων τρέμει
    Καὶ πᾶς...

ΖΕΥΣ

Εἶμαι ὁ Λυδός.

ΣΕΜΕΛΗ

Ἐὰν ἔχῃς τὴν καρδίαν
    Ὅπως γέλωτα παιδός,
Διατί τηρεῖς ἀγρίαν
    Σιγήν;

ΖΕΥΣ

Εἶμαι ὁ Λυδός.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὢ, ἰδὲ τὰ δάκρυά μου!
    Μὴ γελᾷς παιγνιωδῶς·
Νόησον τὸν ἔρωτά μου...
    Ποῖος εἶσαι;

ΖΕΥΣ

Ὁ Λυδός.
Πίπτε εἰς πιστὴν ἀγκάλην
Καὶ λησμόνει τὴν ζωὴν
Καὶ εἰς φίλημά σου πάλιν
Τὴν ὑστάτην δὸς πνοήν.

Δύναμαι ἂν ἀπαιτήσῃς
Καὶ τὸν ἥλιον νὰ σβύσω!
(Συνερχόμενος)
Ἀλλ' ἐὰν αὐτὸ θελήσῃς
Εἰς τὸ σκότος πῶς νὰ ζήσω
Καὶ τυφλὸς εἰς τὰς πλευράς σου,
Δίχως νὰ θεῶμαι τάς,
Τὰς καλλίστας χάριτάς σου;
Δίχως —

ΣΕΜΕΛΗ

Πῶς μὲ ἀπατᾷς!

ΖΕΥΣ

Ἐὰν σὲ ἀπατῶ, συναινῶ νὰ ἀποθάνω. Τί τούτου μεῖζον;

ΣΕΜΕΛΗ

Ἡ ἀλήθεια. Εἰπέ με αὐτήν.

ΖΕΥΣ

Εἶπα.

ΣΕΜΕΛΗ

Οὐδὲν εἶπες.— Λυδέ, ἄκουσόν με: παραιτοῦμαι τῆς γενεᾶς σου, τοῦ ὀνόματός σου, τῆς γυναικός

σου· ὁρκίσου μοι ὅμως ὅτι ἐκτὸς τούτων πᾶν ὅ,τι ἄλλο σὲ ζητήσω, ὁρκίσου μοι ὅτι θέλεις τελέσῃ.

ΖΕΥΣ

Ἐκτὸς τούτων, πᾶν ἄλλο πράττω καὶ ὁρκίζομαι ὑπὲρ σοῦ.

ΣΕΜΕΛΗ

Ὁρκίσου εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγός.

ΖΕΥΣ σύννους

Τῆς Στυγός!..

ΣΕΜΕΛΗ

Φοβεῖσαι;

ΖΕΥΣ καθ' ἑαυτὸν

Βεβαίως ἐδῶ εἶνε ὁ δάκτυλος τῆς Ἥρας· ἐκ τοῦ ὄνυχος τὸ θηρίον. Ἀλλ' ἁπωσδήποτε ἐμπρός!

(Τῇ Σεμέλῃ)

Ὁρκίζομαι εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς νὰ εἴπω καὶ κατορθώσω ὑπὲρ σοῦ πᾶν ὅ,τι θελήσῃς, ἐκτὸς τριῶν: νὰ σοὶ εἴπω τὴν καταγωγήν μου, τὸ ὄνομά μου καὶ τὴν γυναῖκά μου, ἐὰν ἔχω.

ΣΕΜΕΛΗ περιχαρὴς

Ἆ, λοιπόν! Μικρὰ πράγματα ἀπαιτῶ· ἄκουσον: θέλω νὰ ἔλθῃς ἐνώπιόν μου ὡς προσέρχεσαι εἰς τὴν νόμιμον γυναῖκά σου. Εἰς τὸν ὅρκον σου!

ΖΕΥΣ ἐμβρόντητος

Πῶς!

ΣΕΜΕΛΗ

Τίποτε, τίποτε· αὐτό.

(Θωπεύουσα τὸν Δία)

Ἐκεῖναι αἱ ἐπωμίδες! Ἐκεῖνοι οἱ χρυσοῖ κροσσοὶ, αἵ; Τί λέγεις; Εἰς τὸν ὅρκον σου!

ΖΕΥΣ κάτωχρος

Δός με τὴν χεῖρά σου! Λιποθυμῶ, Σεμέλη, λιποθυμῶ! Βοήθει με.—Ἆ, κατάρατος Ἥρα, ἆ, θηρίον παμμήχανον!—Ἐχάθημεν...,

Λιποθυμῶν πίπτει κατὰ γῆς.

ΣΕΜΕΛΗ κλίνουσα ἄνωθέν του.

Ἐκεῖναι αἱ ἐπωμίδες, αἵ; Θὰ ἔλθῃς; Βεβαιότατα... Εἰς τὸν ὅρκον σου!

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΩΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ Μ. Μ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἐν Ὀλύμπῳ. Τὸ ἐργαστήριον τοῦ Ἡφαίστου· χαλκεῖον. Ὁ Ἥφαιστος ἡμίγυμνος, μέλας, χωλὸς, αὐχμηρὸς, κατασκευάζει ἐπὶ μεγίστου ἄκμονος τοὺς φλέγοντας κεραυνοὺς τοῦ Διός.—Κύκλῳ ὁμίχλη καὶ ἀπώτερον πυκνοτέρα.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ σφυρηλατῶν

Ὧδ' ἂν ἠχῇ
Ἆσμα τραχὺ
Σφύρας βαρείας,
Κἂν λησμονῶ
Κρότῳ δεινῷ
Τῆς γυναικός μου τὰς κακουργίας.

Ἂν ὡς κηρὸν,
Λίθον σκληρὸν,
Σίδηρον λύω·
Πλέον σκληρὰ
Καὶ παγερὰ
Αὐτῆς τὰ στήθη μ' εἶνε· ὀμνύω!

Τόσον πιστὴν,
Κάλλους μεστὴν
Ἔχε γυναῖκα!..
Τύχη χρυσῆ!
Ἐμὲ μισεῖ
Καὶ ἄλλους ἔχει φιλτάτους δέκα.

Ἂν σφριγηλὴ
Καὶ ῥοδαλὴ
Ὡς ἄνθος θάλλῃ,
Ἄλλοις τρυφᾷ,
Ἄλλος ῥοφᾷ
Αὐτῆς τὸ μύρον, αὐτῆς τὰ κάλλη!

Θεοῖς, θνητοῖς
Κάλλος αὐτῆς
Γέρας κηρύττει...
Ἄνευ αἰδοῦς
Εἰς τὰς ὁδοὺς
Ῥίφθητι τέλος, ὦ Ἀφροδίτη!

Λοιπὸν δεινοὺς
Τοὺς κεραυνοὺς
Κ' ἐγὼ ἂς πλάττω·
Καὶ εἰς τὴν γῆν
Δότε πληγήν,
Τέκνα τῆς λύσσης μου, ἐκεῖ κάτω!..

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἥφαιστος. Εἰσέρχεται ἡ Ἥρα, λαμβάνει τὸν φυσητῆρα καὶ θλίβει αὐτὸν μετὰ χαρᾶς καὶ δυνάμεως.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Γίνονται, γίνονται... Ὅλα γίνονται!

ΗΡΑ

Ἐμπρός, Ἥφαιστέ μου, ἐμπρός, τέκνον μου!

Κατασκεύαζε ὅσον δύνασαι καλλιτέρους καὶ πλειστέρους τοὺς κεραυνούς.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Διατὶ ὅμως τόσους; Μὴ ἐπαπειλῆται νέα τις στάσις τιτάνων κατὰ τοῦ οὐρανοῦ;

ΗΡΑ

Ἡ στάσις εἶνε πλέον ἐντὸς τοῦ οἴκου ἡμῶν, ὄχι ἐπὶ τῆς γῆς. Δέον ὁ Ζεὺς νὰ καταστῇ ἀληθὴς πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Ἐκείνη ἡ Ἀφροδίτη, ἐκείνη εἶνε ἡ αἰτία παντὸς κακοῦ. Ἐκείνη καὶ ὁ φίλος αὐτῆς Ἄρης! Ἔχω ὅμως νὰ τοῖς ἑτοιμάσω ἐγὼ ἱστορίαν, δι' ἣν θὰ γελῶσιν ἄνθρωποι καὶ θεοὶ εἰς αἰῶνας αἰώνων.

ΗΡΑ

Πτωχὸν τέκνον μου... Σὲ ἀπατᾷ ἡ πανοῦργος;

Αἰρομένης τῆς ὁμίχλης κατὰ μικρὸν, φαίνεται εἰς ἄκραν τινὰ βράχου, ὁ Ζεὺς, καθήμενος σύννους, βαρὺς, μελαγχολικός.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Μὲ ἀπατᾷ; Ὀφθαλμοφανῶς εἰς τὸ πεῖσμά μου, ὑπὸ τὰς χεῖράς μου σχεδὸν, ἐνώπιον ὅλων πολλάκις, ἄνευ αἰσχύνης, ἀναφανδόν!

ΗΡΑ

Καὶ ὅμως εἶνε ἡ νόμιμός σου σύνευνος!

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Σύνευνος; Ἡ πικροτέρα εἰρωνεία ἐν οὐρανῷ καὶ

γῇ! Μήπως ποτὲ μοὶ προσωμίλησε; Μήπως ποτὲ μοὶ ἀπέτεινε κἂν ἕνα λόγον θωπείας, φιλίας, προσοχῆς, ἔστω ψευδοῦς; Ποτέ! Ὁ Ἄρης δι' αὐτὴν τὸ πᾶν. Ἐκείνου τὸ βλέμμα, ἡ κόμη, τὸ βῆμα, τὰ στέρνα, ἡ σπάθη, ἐκείνου ἡ ἀσπὶς, ἐκείνου τὸ κράνος, ἐκείνου τὸ θούριον,—πᾶν αὐτῆς γόητρον!

ΗΡΑ καθ' ἑαυτὴν

Αἱ ἐπωμίδες πάντοτε!..

(Τῷ Ἡφαίστῳ)

Εἶδές που τὸν Δία;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Ὄχι· φαίνεται ὅμως ὅτι βαθεῖαν θὰ φέρῃ τινὰ δυσθυμίαν, διότι ὁμίχλη πυκνὴ καλύπτει τὸν Ὄλυμπον.—Ἀ, θὰ ἐκδικηθῶ, θὰ ἐκδικηθῶ φρικωδῶς κατὰ τῆς Ἀφροδίτης! Θὰ σᾶς κάμω νὰ γελάσητε πολὺ πολὺ δι' ὅ,τι ἐφεύρω κατ' αὐτῆς καὶ τότε θὰ σᾶς ζητήσω διαζύγιον· εἶτα τὴν Ἥβην.

ΗΡΑ

Ἐκδικήσου καὶ ἔλπιζε.—Τὸ τηλεσκόπιον ὅπερ μοὶ κατεσκεύασες εἶνε θαυμάσιον· οὐδεὶς ἐνόησεν αὐτό. Σοὶ εὐχαριστῶ, τέκνον μου!

ΗΦΑΙΣΤΟΣ προσέχων μὴ ἀκουσθῇ ὑπ' ἄλλου

Θὰ κατασκευάσω ὅμως, μῆτέρ μου, σαγήνην τινὰ ἐκ δεσμῶν ἀδαμαντίνων, ἣν θὰ δώσω δῶρον διὰ τὴν κλίνην τῆς Ἀφροδίτης...

ΗΡΑ

Δηλαδή;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Δηλαδή ἐν αὐτῇ θὰ συλληφθῶσιν ὡς ἐν παγίδι αἱ τρυγόνες γυμναί,—ὅ τε Ἄρης καὶ Ἀφροδίτη!

ΗΡΑ

Ἄριστον! Ἐμπρὸς, ἐκδικήσου.—Πόσοι νὰ ἦνε, τέκνον μου, οἱ κεραυνοί;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Ὅσοι ἀρκοῦσι δι' ὧν νὰ θανατωθῶσι μύριοι τιτᾶνες.

ΗΡΑ

Ἔχει καλῶς. Ὅμως σφυρηλάτησον ὀλίγους ἀκόμη κάλοῦ κακοῦ.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Ἆ, ἐκεῖνος ὁ ἄγριος φονεὺς, ἐκεῖνος ὁ φρικαλέος, ἐκεῖνος ὁ Ἄρης, ἐκεῖνος ὁ χρεωκώλης!

Ἡ ὁμίχλη καλύπτει τὸ χαλκεῖον. Ὁ Ἥφαιστος σφυρηλατεῖ λυσσωδῶς.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΖΕΥΣ μετὰ μικρὸν, ἀνεγειρόμενος καὶ βηματίζων

Μ' ἔρχεται νὰ θραύσω τὴν κεφαλήν μου εἰς τοὺς βράχους τοῦ Ὀλύμπου! Νὰ μὴν ἴδω αὐτὴν τὴν

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Πῶς;

ΖΕΥΣ

Γινόμενας αὐτόχειρ.—Δύναμαι;

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Ὄχι.

ΖΕΥΣ

Καὶ διατί;

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Εἶσαι αἰώνιος.

ΖΕΥΣ

Πῶς δύναμαι λοιπὸν τὸ πᾶν; Εἶσαι παλίμπαις! Κρημνίσου, γραῖα καὶ σὺ μέγαιρα! Ὡραῖον θεὸν μὲ κατεστήσατε ὅλαι αἱ γυναῖκες σεῖς!

Ἡ Εἱμαρμένη φεύγει

Ἑρμῆ, Ἑρμῆ, Ἑρμῆ!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ζεύς. Ἔρχεται ὁ Ἑρμῆς

ΖΕΥΣ

Ποία ὥρα εἶνε;

ΕΡΜΗΣ

Τέσσαρες παρὰ τέταρτον, μ. μ.

ΖΕΥΣ

Φύγε καὶ σὺ, κάθαρμα! — Πτωχὴ Σεμέλη, ἓν ἀκόμη τέταρτον!..

Ὁ Ἑρμῆς ἀπέρχεται.

Καὶ νὰ δώσω τόσον εὐήθως τὸν μέγιστον ὅρκον μου! Καὶ νὰ μὴ δύναμαι οὐδὲν ὑπὲρ αὐτῆς! Ἆ, μ' ἔρχεται νὰ διαρραγῶ εἰς χίλια τεμάχια! Μ' ἔρχεται νὰ καταποντήσω τὸν κόσμον!..

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Ζεύς. Ἔρχεται ὁ Ἥφαιστος φέρων ἐπ' ὤμων δύο βαρεῖς σάκκους οὓς ἀποθέτει ἐνώπιον τοῦ Διός.

ΖΕΥΣ

Τί εἶνε πάλιν αὐτά;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Εἶχον σκωριάση ἐν τῇ ἀποθήκῃ μου ὅσοι ἔμενον καὶ ἐκτύπησα νέους καὶ ἀνεσκεύασα τοὺς παλαιούς.

ΖΕΥΣ

Τί εἶνε, σοὶ λέγω, ἐδῶ;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Νέοι κεραυνοί.

ΖΕΥΣ πλήρης ὀργῆς

Ποῖος σὲ παρήγγειλε νὰ κατασκευάσῃς αὐτούς;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Ἡ Ἥρα. Δυσανασχετεῖ, λέγει, νὰ σὲ βλέπῃ πο-

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Πῶς;

ΖΕΥΣ

Γινόμενας αὐτόχειρ.—Δύναμαι;

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Ὄχι.

ΖΕΥΣ

Καὶ διατί;

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Εἶσαι αἰώνιος.

ΖΕΥΣ

Πῶς δύναμαι λοιπὸν τὸ πᾶν; Εἶσαι παλίμπαις! Κρημνίσου, γραῖα καὶ σὺ μέγαιρα! Ὡραῖον θεὸν μὲ κατεστήσατε ὅλαι αἱ γυναῖκες σεῖς!

Ἡ Εἱμαρμένη φεύγει

Ἑρμῆ, Ἑρμῆ, Ἑρμῆ!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ζεύς. Ἔρχεται ὁ Ἑρμῆς

ΖΕΥΣ

Ποία ὥρα εἶνε;

ΕΡΜΗΣ

Τέσσαρες παρὰ τέταρτον, μ. μ.

ΖΕΥΣ

Φύγε καὶ σύ, κάθαρμα! — Πτωχὴ Σεμέλη, ἓν ἀκόμη τέταρτον!..

Ὁ Ἑρμῆς ἀπέρχεται.

Καὶ νὰ δώσω τόσον εὐήθως τὸν μέγιστον ὅρκον μου! Καὶ νὰ μὴ δύναμαι οὐδὲν ὑπὲρ αὐτῆς! Ἆ, μ' ἔρχεται νὰ διαρραγῶ εἰς χίλια τεμάχια! Μ' ἔρχεται νὰ καταποντήσω τὸν κόσμον!..

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Ζεύς. Ἔρχεται ὁ Ἥφαιστος φέρων ἐπ' ὤμων δύο βαρεῖς σάκκους οὓς ἀποθέτει ἐνώπιον τοῦ Διός.

ΖΕΥΣ

Τί εἶνε πάλιν αὐτά;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Εἶχον σκωριάση ἐν τῇ ἀποθήκῃ μου ὅσοι ἔμενον καὶ ἐκτύπησα νέους καὶ ἀνεσκεύασα τοὺς παλαιούς.

ΖΕΥΣ

Τί εἶνε, σοὶ λέγω, ἐδῶ;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Νέοι κεραυνοί.

ΖΕΥΣ πλήρης ὀργῆς

Ποῖος σὲ παρήγγειλε νὰ κατασκευάσῃς αὐτούς;

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Ἡ Ἥρα. Δυσανασχετεῖ, λέγει, νὰ σὲ βλέπῃ πο-

ρευόμενον πλησίον της μὲ κεραυνοὺς ἀλαμπεῖς καὶ βραγχνοὺς τὴν φωνήν!

ΖΕΥΣ κτυπῶν τὸ μέτωπον

Φεῦ, τῆς κακουργίας σου λέαινα ζηλότυπος!

Μένει ὡς ἐννεὸς ὑπὸ φρίκης, ἐνῷ ἡ ὁμίχλη κατακαλύπτει αὐτούς.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Παρὰ ταῖς Θήβαις. Πυκνὸν ἄλσος. Ἡ Σεμέλη ἐνδεδυμένη περικαλλῶς καὶ δρέπουσα ἄνθη.

ΣΕΜΕΛΗ

Πῶς ὅλη καίω, πῶς ἀγωνιῶ!.. Ἆρα ποῖος νὰ ἦνε; Εἶδες πόσον προσεπάθησε ν' ἀποσύρω τὴν παράκλησίν μου! Ἀλλὰ ναί· ὅσον μὲ παρεκάλει καὶ φλογερῶς ἱκέτευε, τόσον ἐγὼ πλειότερον ἐπέμενον. «Εἰς τὸν ὅρκον σου!» Τοῦτο ἦτο ἡ παγίς μου καὶ ἡ φρίκη του. Δάκρυα, στόνοι, δεήσεις, ἀπειλαί, φόβοι του, ὅλα ἀπέβησαν μάτην· ἐπέμεινα καὶ ἐνίκησα. Θὰ ἔλθη. Θὰ ἴδωμεν τὰς ἐπωμίδας. Πόσον ὡραῖος θὰ ἦνε μὲ αὐτάς! Ἆ, ἐὰν μὴ ἦτο ἄπιστος!.. Ὢ, φαντάσου κυματίζουσαν ἀπὸ τοῦ κράνους λοφιὰν καὶ μικρὰς χρυσᾶς πτέρυγας εἰς τοὺς ὤμους,— τὰς ἐπωμίδας! Θὰ ἦνε μαγεία, θεῖόν τι.

(Μετὰ μικρὸν)

Ὅμως νὰ μὲ ἀπατήσῃ! Ὁ ἀνηλεής!.. Ἴσως ἐν

τούτοις εἶνε συγγνωστός· ἦτο μανιώδης ἐκ τοῦ πρός με ἔρωτος. Ὦ, καὶ νῦν ὅτε γνωρίζω ὅτι μὲ ἠπάτησε τόσον σκληρῶς, πλειότερον κλίνω πρὸς αὐτὸν καὶ πλειότερον αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν ἐρωτιῶσαν!—Πότε λοιπὸν θὰ ἔλθῃ;

(Ἐξάγουσα χρυσοῦν ὡρολόγιον)

Μοὶ ἔδωκεν αὐτὸ νὰ γνωρίζω τὴν στιγμὴν τῆς ἐλεύσεώς του. Ὅταν ἡ μικρὰ αὐτὴ βελόνη φθάσῃ ἐκεῖ, θὰ φανῇ ἐνώπιόν μου. Ὥρα, μὲ εἶπε τετάρτη θὰ ἦνε αὐτή. Ἰδοὺ μετὰ μικρὸν ἐγγίζει. Πῶς ἡ καρδία μου πάλλεται!.. Ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ σύρεται αὐτὸς καὶ ἀκολουθῇ τὸ μικρὸν τοῦτο ἄθυρμα, ἐγὼ αὐτὴ θὰ ὤθουν τὴν βελόνην εἰς τὸ σημεῖον τῆς τετάρτης ὥρας, σημεῖον πάσης μου χαρᾶς.

(Μένει σύννους. Μετὰ μικρὸν)

Ὅπως αὔρα φαιδρὰ
Εἰς τὸ ἄλσος πνέῃ
Καὶ τὰ φύλλα μαλάσσει,
Οὕτω φόβος λεπτὸς
Εἰς τὰ στήθη κρυπτὸς
Τὴν ψυχήν μου ταράσσει.

Ἂν παντοῦ φωτεινὰ
Ἄνθη, δρόσοι, πτηνά,—
Φεῦ, οὐδὲν μὲ εὐφραίνει!
Ὅλη τρέμω, ῥιγῶ,
Τοῦ ἀγνώστου ἐγὼ
Ἡ τυφλὴ ἐρωμένη.

Ποῖας εἶσαι, ὦ σύ,
Ὃν χρυσίου κροσσοὶ
Κ' ἐπωμίδες κοσμοῦσιν;
Καὶ ὡς ἄνακτ' ἄλλου
Μετὰ κάλλου; πολλοῦ
Ἄλλοι, οἴμοι, φιλοῦσιν;

Ἂν φανῇ ἀληθὲς
Πῶς οὐχὶ σὺ ὁ χθὲς,
Ὁ ποιμήν μου σὺ εἶσαι,—
Εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν,
Ὦ ὡραῖε ποιμὴν,
Καὶ τὸν βίον μου σβύσε!

Θέλω, ναί, ἡσυχῇ
Ἡ δειλή μου ψυχὴ
Νὰ σβεσθῇ ὡς τὸ μύρον,
Ἂν φενῇς ἄλλος τις...
Τῶν ἁπλῶν ὑβριστὴς
Τῶν χρυσῶν μου ὀνείρων.

Ἀκούονται μακρὰν βρονταί τινες. Ἀστραπαὶ διασχίζουσι τὸν ὁρίζοντα. Ἡ κύκλῳ φύσις βρέμει.

ΣΕΜΕΛΗ ἰδοῦσα τὸ ὡρολόγιόν της.

Ὧραι τέσσαρες ἀκριβῶς.

ΦΩΝΗ βαρεῖα ἀλλ' ὡς ἡ τοῦ Λυδοῦ καὶ ὄπισθεν τῆς σκηνῆς

Οὕτω Σεμέλη, προσομιλεῖ τῇ Ἥρᾳ ὁ Ζεύς!

Βρονταί, ἀστραπαί, σκότη, κεραυνοὶ πληροῦσι τὴν σκηνήν.

ΣΕΜΕΛΗ μόλις κρατουμένη

Ἵλεοι θεοί!..

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Σεμέλη. Πίπτων ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν μέσῳ κεραυνῶν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλειότητι ὁ

ΖΕΥΣ

Σεμέλη, ἦλθεν ὁ Λυδός!

ΣΕΜΕΛΗ

Ἆ, ὁ Ζεύς!

Κεραυνωθεῖσα πίπτει κατὰ γῆς.

ΖΕΥΣ γονυκλιτῶν παρ' αὐτῇ θέτει τὴν χεῖρά του εἰς τὸ στῆθός της

Ὦ, ἐνεκρώθη!

(Κλαίων)

Τοῦ λοιποῦ, καλὴ Σεμέλη,
Δι' ἐμὲ τὸ πᾶν σκοτία·
Ἔπαυσε μοι ν' ἀνατέλλῃ
Μετὰ σοῦ καὶ ἡ πρωΐα.
Ἂν παντὶ ὁ κόσμος μέλι,
Ἀψινθός μοι ἡ ζωή!
Οἴ, οἴ, οἴ, οἴ, οἴ, οἴ!

Ἥρα, Ἥρα, ἡ φρικτή σου
Ἰδοὺ τέχνη κατωρθώθη·
Καὶ τὸ ἄνθος τοῦ ναρκίσσου
Διὰ σοῦ ἐκεραυνώθη.
Πνεῦμα στυγερᾶς ἀβύσσου,
Ὦ μηχανορράφος γραῦ!
Αὖ, αὖ, αὖ, αὖ, αὖ, αὖ!

Ὦ Σεμέλης δῶρον φῶς μου
Σ' ἔλεγον ἐγώ: μὴ θίγε
Τὰ αἰνίγματα τοῦ κόσμου·
Σκοτεινὰς ὑφάλους φύγε,
Καὶ εἰς ἔαρος εὐόσμου
Τέρπου χρώματ' ἀγλαά...
Ἄ, ἄ, ἄ, ἄ, ἄ, ἄ!

Ὅμως; σ' ἐκδικῶ· καὶ νύσσω·
Μετ' ὀλίγον τὸν μηρόν μου
Κ' ἐν αὐτῷ ἐγὼ θὰ κλείσω
Τὸν ἐν σοὶ Διόνυσόν μου,—
Κ' ἐν καιρῷ θὰ σὲ γεννήσω
Τῆς Σεμέλης μου υἱέ!
Αἶ, αἶ, αἶ, αἶ, αἶ, αἶ!

Χαῖρε, φίλη μου! — Καὶ πάλιν
Ὅταν βλέπω παραφρόνως
Εἰς θανάτου πῶς ἀγκάλην
Σ' ἔδωκα ἐγὼ καὶ μόνος,
Πίπτω εἰς λυσσώδη ζάλην,
Σπαίρω, μαίνομαι, βοῶ...
Ὤ, ὤ, ὤ, ὤ, ὤ, ὤ!

Μένει ἐπικλινὴς ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς Σεμέλης, ἐνῷ τὸ κατάδλημα πίπτει.

ΤΕΛΟΣ

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

ΦΙΛΟΠΟΙΜΕΝΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΜΑΛΘΕΙΑ, ΧΡΥΣΙΑΛΛΑ, ΝΑΝΝΩ, ΗΛΕΚΤΡΑ, ΛΗΔΑ, ΑΡΙΑΔΝΗ, ΙΑΚΩΒΟΣ, ΔΩΡΙΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΕΠΤΑ νέοι μετημφιεσμένοι, ΤΕΣΣΑΡΕΣ ἕτεροι νέοι, ΤΡΕΙΣ στρατιῶται, ΔΥΟ ὑπηρέται.

Ἡ σκηνὴ ἐν Ἀθήναις, μετὰ ἔτη . . . 50.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΑΙ ΡΑΠΤΡΙΑΙ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Δωμάτιον τοῦ Ἰακώβου. Ἀνάκλιντρον, χάριεν στρογγύλον κάτοπτρον. Βιβλιοθήκη. Θύρα εἰς τὸ βάθος. Μικρὸν γραφεῖον· ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἔχων ἀνοικτὴν θήκην τινὰ, κάθηται ὁ Ἰάκωβος μελετῶν ἢ μᾶλλον παρερχόμενος πληθὺν χαρτίων. Ὥρα 3 Μ. Μ.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Αὐτὰ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ πατρός μου εἶνε ἀληθῶς μυστικαὶ τῆς καρδίας του δέλτοι.—Ὢ χρόνοι χαῦνοι, νάννων γενεά!—Φαίνεται ἐν τούτοις νὰ ἦτο τὰ μάλα φίλερως καὶ σιγηλὸς ἐρημίτης. Ὀλίγον ἀγριάνθρωπος. . . Ἀλλ' ἐὰν κρίνω ὡς ἰατρὸς ὁ υἱός του ἐγὼ, φαίνεται ὅτι οἱ ποιηταὶ τῶν

χρόνων εκείνων έπασχον φθίσιν, ούχι των πνευμόνων άλλα της καρδίας, των αισθημάτων· και ή ποίησίς των ήτο μάλλον πύησις.

(Λαβὼν φύλλον τι ἀναγινώσκει)

Ἀφασία

Ὤ, ἄφες με νὰ σιωπῶ!..—

(Ἀναγινώσκει μυχίως.—Μετὰ μικρὸν)

Οὐδὲ μ' ἀρκεῖ τὸ χεῖλός σου...—

(Μετὰ μικρὸν)

Ὅταν μὲ βλέπῃς κἄποτε μετὰ μορφῆς πενθίμου—

(Σιγᾷ.—Μετὰ μικρὸν)

Πτωχὲ πάτερ!.. Βεβαίως εἶνε ὁ πρῶτος ἢ ὁ τελευταῖος ἔρως του. Ἀγνοῦ ἔρωτος ἀληθεῖς ἀπόπνοιαι. Ἔχουσιν ὅμως τὸ γλυκὺ ἐκεῖνο ἄλγος τῶν χρόνων ἐν οἷς ἔζησεν...

(Ἀναγινώσκει σιγῶν.—Μετ' ὀλίγον στραφεὶς μικρὸν ἀναφωνεῖ)

Ἀλκιβιάδη! Αἴ, Ἀλκιβιάδη!

(Καθ' ἑαυτὸν)

Θὰ κοιμᾶται ὁ ἠλίθιος.—Ἐν τούτοις πρέπει νὰ εὕρω μέσον ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὴν χάλαζαν τῶν φίλων ἐν τῷ γραφείῳ μου...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἰάκωβος. Εἰσέρχονται τρεῖς Στρατιῶται.

ΙΑΚΩΒΟΣ νομίζων ὅτι εἶνε ὁ ὑπηρέτης του καὶ χωρὶς νὰ στραφῇ

Ἀλκιβιάδη, ἐὰν μὲ ζητήσῃ τις, εἰπὲ ὅτι ἀπέθανα.

ΕΙΣ τῶν στρατιωτῶν

Ποῖος ἀπέθανεν; Ζήτω ἡ Δημοκρατία!

ΙΑΚΩΒΟΣ στραφεὶς καὶ ἁρπάζων τὸν πῖλόν του

Ἀ, ἆ!..—Ζήτω ἡ Δημοκρατία!

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Πῶς τρέμων εἰς τὸ ὄνομα τῆς Δημοκρατίας, ἥρπασες τὸν πῖλόν σου, πολῖτα;

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ὄχι, φίλοι μου· ἀλλὰ διὰ νὰ χαιρετίσω αὐτήν.

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ἔχει καλῶς. Ζήτω καὶ ὁ νέος πρόεδρος!

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἀ, ἔπεσεν ὁ τῆς πρωίας;—Ζήτω!

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ἀλλὰ πῶς νὰ ζήσῃ ἡ Δημοκρατία ἀφοῦ πεινᾷ.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Δηλαδή; Ἴσως ἠθέλατε νὰ εἴπητε διψᾷ.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ὁπωσδήποτε, δηλαδή, ἐννοεῖς, πολῖτα, ὅτι, ἂν ὄχι τὸ ἕτερον τῶν ἱματίων σου, τοὐλάχιστον,—δὸς ἡμῖν σήμερον τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον,—

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Καὶ ἄφες τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,—

Ο ΤΡΙΤΟΣ

Ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν!

ΙΑΚΩΒΟΣ

Θαυμάσια! — Εἰμὶ βέβαιος, φίλοι μου, ὅτι θὰ ἔχετε πολλοὺς τοὺς ὀφειλέτας· ἕνα μόνον ἠγνόουν: ἐμέ. Ὁπωσδήποτε, ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν κεῖνται τρία τέσσαρα γραμμάτια· λάβετε δύο, δραχμὰς πεντήκοντα.

Ὁ Ἰάκωβος στρέφεται ἐνώπιον τοῦ γραφείου, οἱ γενναῖοι ἐρευνῶσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ἐλάβομεν μόνον εἰκοσιπέντε. — Χαῖρε, φιλόσοφε!

ΙΑΚΩΒΟΣ

Χαίρετε, δημοκρᾶται· καὶ κλείσατε τὴν θύραν.

Οἱ στρατιῶται ἀναχωροῦσι κλείοντες τὴν θύραν. Ἀνεγείρεται καὶ βηματίζει.

Αὐτὴ λοιπὸν εἶνε ἡ Δημοκρατία; Ἴσως.

(Ἀνάπτει σιγάρον καὶ κάθηται ἐπὶ ἀνακλίντρου)

Εἶνε ἡ τελευταία ἑβδομὰς τῶν ἀπόκρεω· ἴσως καὶ ἡ δημοκρατία εἶνε ἡ ἀπόκρεως τῶν πολιτευμάτων, διότι ἡ μοναρχία εἶνε βεβαίως ἡ τεσσαρακοστή, λήγουσα εἰς σταύρωσιν... Ἀλλ' ἂν ἠρώτα τις ἐμέ, θὰ τῷ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἀπόκρεως εἶνε ἡ ἀληθὴς ζωή. Εἶεν!..

Ὡπωσδήποτε, ἐν τοιαύταις στιγμαῖς, εἶνε ὡραιότερον νὰ ἦνέ τις ἐκτὸς ἢ ἐντὸς τῆς οἰκίας του. Τοὐλάχιστον σώζεται ἀπὸ ἐπισκέψεις τῶν δημοκρατῶν... Ἂς ἀναχωρήσωμεν.

('Ανεγείρεται βηματίζων)

Ποῦ νὰ μεταβῶ; Ποῦ;.. Ἂς μεταβῶ εἰς τὴν Ἀμάλθειαν. Ἆ, τὴν σκληράν! Πόσον ὡραιότερον θὰ ἦτο ἂν εἶχε θερμότερα στήθη καὶ ὀλιγωτέραν φρόνησιν... Καλλονὴ ἅμα καὶ σωφροσύνη, εἶνε φρικαλέα συμμαχία, εἶνε ὡς τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα τέρατα τῆς Ἑλλάδος: ἄνωθεν τοῦ στήθους παρθένοι, κάτωθεν θηρία ἀπαίσια.

(μετὰ μικρὸν)

Ἆ, ἐὰν ἦτο ὅπως ἡ Σάπφειρα!.. Τετέλεσται.. Ἔρωτες, θυσίαι, λατρεῖαι, δάκρυα· τέλος ὁ σίδηρος μαλάσσεται. Σὺ ὅμως, Ἀμάλθεια, εἶσαι ἀνίλεως.— Διάβολε· εἶμαι λοιπὸν τοσοῦτον ἄχαρις καὶ ἀνεπιτήδειος ὥστε νὰ τῇ ἐμπνέω αἰωνίως τὴν ἰδέαν τοῦ συζύγου;

(Κλίνει τὴν κεφαλὴν εἰς συλλογισμούς. Μετὰ μικρὸν καὶ ζωηρῶς)

Οἰωνὸς ἄριστος! Τὸ ποιημάτιον αὐτὸ ἂς γείνῃ εἰς χεῖράς μου βέλος νίκης· ἴσως δι' αὐτοῦ εὕρω τὴν ἀχίλλειον πτέρναν της. Ἡ ἀκρόασις τῆς ποιήσεως φέρει πολλάκις δάκρυα· καὶ τὰ δάκρυα εἰς τὰς κυρίας εἶνε συνήθως ἄγγελοι εἰρήνης, συνθήκης, παραδόσεως. Ἐμπρός.

Ἀναλαμβάνει τὸν πῖλόν του, διορθοῦται μικρὸν πρὸ τοῦ κατόπτρου, λαμβάνει τὸ ποιημάτιον καὶ ἀπέρχεται.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Παρὰ τῇ Ἀμαλθείᾳ. Εὐρεῖα αἴθουσα. Τρεῖς τράπεζαι καὶ περὶ αὐτὰς ἐργάζονται ποικίλας ἐσθῆτας γυναικῶν ἡ Ἀμάλθεια, ἡ Ἠλέκτρα, ἡ Χρύσιλλα, ἡ Ναννώ, ἡ Λήδα καὶ ἡ Ἀριάδνη.

ΝΑΝΝΩ διαπαύουσα τὴν ἐργασίαν αὐτῆς καὶ ἀνακλινομένη

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι μόνον ἡμεῖς ἐργαζόμεθα.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Μάλιστα· μὲ μίαν μόνην διαφοράν: ὅτι πλειότερον κινεῖται ἡ γλῶσσα ἡμῶν παρὰ ἡ βελόνη.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἄλλαι ὅμως ἔχουσι τὴν εὐτυχίαν νὰ κινῶσι πολλῷ πλειότερον τοὺς πόδας παρ' ὅσον ἡμεῖς τὴν γλῶσσαν.

ΛΗΔΑ

Ἀληθῶς· ὁ κόσμος ὅλος χορεύει. Ὅπου στραφῇς, προσωπίδες· ὅπου εἰσέλθῃς, χοροί· ὅπου καθήσῃς ᾄσματα, γέλωτες, μέθη.

ΝΑΝΝΩ

Ἆ, καὶ πῶς μὲ ἀρέσει τὸ βάλς! Ὅταν χορεύω βάλς, κλείσατε τὰ παράθυρα· μ' ἔρχεται νὰ πηδήσω ἐκεῖθεν ὡς χελιδών.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Χθὲς ἀνεγίνωσκα ὅτι τῶν πλειοτέρων ἡμῶν ἡ ζωὴ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διέρχεται ὡς βάλς ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἀγκάλην...

ΛΗΔΑ

Ὦ Χρύσιλλα, αἰωνίως φίλη τῶν ποιητῶν!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Εἴθε νὰ ἤμην μόνον φίλη τῆς ποιήσεως!...

ΝΑΝΝΩ

Ἀγνοῶ ταῦτα· γνωρίζω μόνον ὅτι ὅλοι ἐτρελλάθησαν. Μία γείτων μου ἔδωκε χορόν· καὶ ἦτο πλύντρια. Ὁ ἁμαξηλάτης τῆς γωνίας ὅπου κατοικῶ ἔδωκε χορόν· ἤμην κεκλημένη, ἀλλ' ἠρνήθην νὰ μεταβῶ.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Διατί;

ΝΑΝΝΩ

Διότι ἠρνήθη ὁ Ἀνδρέας· ἔχει, λέγει ἕνα θεῖον,— κόμητα ἐν Κερκύρᾳ...

ΗΛΕΚΤΡΑ

Καὶ ὁ ἀνεψιὸς κρατεῖ τὴν θέσιν του!

Ὅλαι γελῶσιν.

ΑΡΙΑΔΝΗ

Εἶνε ὅμως ἀπελπισμός. Ἐὰν λείπῃς ἀπὸ χορὸν, χορεύεις μόνη δι' ὅλης τῆς νυκτός; ῥιγῶσα καὶ τρέμουσα. Ὁποῖον ψῦχος!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Τότε σᾶς προτείνω νὰ δώσωμεν χορόν.

ΝΑΝΝΩ

Ἡμεῖς χορόν;

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἡμεῖς;..

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Διατί ὄχι;

(Παραιτοῦσιν ὅλαι τὴν βελόνην).

Χορὸν δι' ἐράνου. Αὔριον μάλιστα· ἔχομεν Σάββατον. Μὲ μικρὰς θυσίας δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν μουσικὴν καὶ δεῖπνον.

ΑΡΙΑΔΝΗ καγχάζουσα

Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε· δεῖπνον!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Διατί ὄχι; Μουσικὴν καλὴν καὶ τερπνὸν δεῖπνον· ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνην ἐγώ. Ἰδοὺ καταθέτω πρώτη δώδεκα δραχμάς.

Ἀνασύρει χρηματοθήκην καὶ ἐξάγει δύο δίστηλα.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Εὖγε! Καὶ ἐγὼ δέκα. Ἰδού.

Καταθέτει χαρτονόμισμα.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Σύ, Ναννώ; Ἐλησμόνησα: Σεῖς, κυρία κόμησσα:

ΝΑΝΝΩ ἀνερευνῶσα τὰ θυλάκιά της·

Ναί, ναί. Ἰδοὺ καὶ ἐγὼ δραχμὰς ἑπτά.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Ἐγὼ οὐδὲ λεπτὸν ἔχω ἐπάνω μου· ἀλλὰ στέλλω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν Ἀμάλθειαν δέκα δραχμάς.

ΛΗΔΑ τῇ Ἀμαλθείᾳ

Ἰδοὺ δραχμὰς δύο· αὔριον, ὡς πρωϊνῆς σταγόνας δρόσου, σοὶ στέλλω ἄλλας ὀκτώ.

ΑΡΙΑΔΝΗ διδοῦσα

Καὶ ἐγὼ δέκα. — Ἔρχεται καὶ ἡ Δωρίς.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ναί. Πόσας δραχμὰς καὶ ἐκείνη;

ΑΡΙΑΔΝΗ

Δέκα βεβαίως. — Θαυμάσιον! Ἔχομεν χορόν!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Καὶ δεῖπνον!

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἀλλὰ πῶς;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Σιωπή. Ἰδού: Ἔχομεν ἐδῶ δραχμὰς 41. Καὶ ὀκτὼ τῆς Λήδας 49. Καὶ δέκα τῆς Χρυσίλλης 59. Καὶ δέκα τῆς Δωρίδος —

ΝΑΝΝΩ

Δεκαπέντε τῆς Δωρίδος.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Διατί;

ΝΑΝΝΩ

Ἄκουσον ἐμέ. Ἔγεινε φαίνεται πλουσία· καὶ ἀπόδειξις ὅτι ἔπαυσε νὰ ἐργάζηται.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Λοιπὸν 69, καὶ πέντε ἀκόμη — τὸ ὅλον δραχμὰς 74.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Καὶ μὲ 74 δραχμάς...

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἔχομεν χορὸν μετὰ μουσικῆς καὶ δείπνου. Ἰδοὺ πῶς: ἀφαιρουμένων τῶν τραπεζῶν ἔχομεν ἐδῶ αἴθουσαν χοροῦ ἀρίστην.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Βεβαιότατα.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Τὰ δύο παρακείμενα δωμάτια θὰ χρησιμεύσωσι τὸ ἓν ὡς καλλυντήριον καὶ διὰ τὰ καλύμματα, τὸ ἕτερον ὡς ἑστιατόριον.

ΝΑΝΝΩ

Ἄριστα.—Ἐγὼ θὰ ἐνδυθῶ φορέματα ἱσπανίδος χορευτρίας.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ἐγχειρίζουσα τῇ Ἠλέκτρᾳ μολυβδίδα καὶ χάρτην. Αἱ λοιπαὶ ἢ ἀγάλλονται καὶ συνομιλοῦσι σκιρτῶσαι ἢ προσέχουσι γοητευμέναι κύκλῳ τῆς τραπέζης.

Γράφε.

(Ἡ Ἀμάλθεια ὑπαγορεύει, ἡ Ἠλέκτρα γράφει)

Δι' ἀγορὰν 4 δεσμίδων κηρίου..............	Δρ.	6
Δι' ἐνοίκιον κηροπηγίων τοῦ τοίχου καὶ ἁπλῶν	»	7
Φωτισμὸς τῶν δύο δωματίων διὰ λαμπτήρων..	»	5
Πέντε ὀρνίθια ἑψητά.....................	»	15
Τυρὸς Παρνάσσιος.........................	»	5
Σταφίδες Πατραϊκαί.......................	»	2

Μῆλα τοῦ Μαραθῶνος........................ » 3
Οἶνος Κορίνθου............................ » 3

ΑΡΙΑΔΝΗ

Φθάνει τρεῖς δραχμάς; Πέντε δραχμάς!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Οἶνος Κορίνθου............................ Δρ. 5
Σάκχαρις Λεβαδείας........................ » 4
Πλακοῦντες καὶ τέϊον...................... » 10

Πόσον εἶνε, Ἠλέκτρα;

ΗΛΕΚΤΡΑ

56.

ΛΗΔΑ

Τόσον. 56.

ΝΑΝΝΩ

Λεμονάδες;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ναί· καὶ λεμόνια δραχμὰς 2. Τὸ ὅλον ἕως ἐδῶ 58. Μένει ἡ μουσικὴ καὶ εἷς ἀπόμαχος ὡς θυρωρός.

ΑΡΙΑΔΝΗ

Θέλομεν καὶ θυρωρόν! Ἂς λείψῃ.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὄχι, ὄχι· ὁ χορὸς δέον νὰ γείνῃ εὐπρεπὴς καὶ νὰ μὴ ταραχθῶμεν ἀπὸ εἰσβολὰς ἀγελῶν μετημφιεσμένων.

ΑΡΙΑΔΝΗ

Κλείομεν τὴν θύραν. Ἀντὶ θυρωροῦ καλλίτερον ὀλίγον χοιρομήριον.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Εἰς ψηφοφορίαν δι' ἀναστάσεως. Θυρωρὸς ἢ χοιρομήριον;

ΟΛΑΙ αἱ ἄλλαι ἐγειρόμεναι

Χοιρομήριον!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἔστω· διὰ χοιρομήριον δραχμὰς 4.

ΑΡΙΑΔΝΗ

Τὸ ὅλον 62.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Καὶ μὲ τὰς λειπομένας δώδεκα δραχμάς...

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Γνωρίζω τὴν κατοικίαν πένητος βιολιστοῦ, Ῥαφαὴλ τὸ ὄνομα· ἔχει τέκνον παῖζον αὐλὸν, λαμβάνει καὶ ἕτερον μὲ τρίγωνον. Αἱ 12 δραχμαὶ ἀρκοῦσι καὶ διὰ τοὺς τρεῖς.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Καὶ διὰ τοὺς τρεῖς!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Μένετε ἥσυχοι· ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνην.

ΗΛΕΚΤΡΑ ἀναφωνοῦσα

Φεῦ, φεῦ! Ἐλησμονήσαμεν τὸ πρώτιστον: ἄρτον διὰ τὸ δεῖπνον;

ΟΛΑΙ

Ἀ, ἄρτον!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἡσυχία. Διαθέτω ἀκόμη ἓξ δραχμὰς ἐγὼ εἰς πλήρωσιν πάσης ἄλλης ἀνάγκης.

ΛΗΔΑ φιλοῦσα αὐτὴν

Εἶσαι ἄγγελος!—Καὶ θὰ καλέσωμεν χορευτάς...

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἕνα ἑκάστη· ὃν ἀγαπᾷ. Ὁ χορὸς θὰ ἦνε μετημφιεσμένων. Ἄρχεται εἰς τὰς ἐννέα· αὔριον.

ΝΑΝΝΩ

Ὢ, χαρά!—Ἔλα ἐδῶ, Λήδα.

Λαμβάνει τὴν Λήδαν καὶ χορεύει στρόβιλον.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Σιωπή. Ἀπέλθετε τώρα. Στείλατε αὔριον ἅμα τῇ αὐγῇ τὰ ὀφειλόμενα αἱ ὀφείλουσαι καὶ φροντίσατε περὶ στολῶν.

ΑΡΙΑΔΝΗ

Βεβαίως.—Ἐγὼ θὰ ἐνδυθῶ ὡς Βοημίς.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Καὶ ἐγὼ ὡς χωρικὴ τοῦ Τυρόλλου· ἔχω τοιαύτην στολὴν χαριεστάτην.

ΝΑΝΝΩ

Σὺ, Ἠλέκτρα;

ΗΛΕΚΤΡΑ συναθροίζουσα τὰ τῆς ἐργασίας της

Ὡς ἀρχαία νύμφη. Μὲ ἀρέσει τὸ λευκὸν καὶ τὸ ἀτμῶδες. Ἐν τούτοις θὰ ἐργασθῶ ὅλην τὴν νύκτα

ἀπόψε, διότι ἔχω νὰ τελειώσω ὁλόκληρον στολὴν τῆς κυρίας Ρ....

ΝΑΝΝΩ

Πτωχή! — Θὰ διασκεδάσωμεν ὅμως θαυμάσια.

(Καθ' ἑαυτήν)

Ἔχεις νὰ γελᾷς, Ἀνδρέα!

Δίδεται εἰς στρόβιλον.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ λαμβάνουσα τὴν ἐργασίαν της

Ἂς φύγωμεν νὰ ἑτοιμασθῇ καὶ ἡ Ἀμάλθεια.

ΑΡΙΑΔΝΗ τῇ Ἀμαλθείᾳ

Λοιπὸν νὰ μὴ δειπνήσωμεν; Καὶ ὄρνιθας καὶ χοιρομήριον;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ γελῶσα

Καὶ ὄρνιθας καὶ πλακοῦντας καὶ χοιρομήριον...

ΟΛΑΙ ἐκτὸς τῆς Ἀμαλθείας

Ὤ, ὤ! — Καληννύκτα, καληννύκτα, Ἀμάλθεια. Καληννύκτα!

Γελῶσι καὶ φεύγουσιν.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἀμάλθεια μόνη. Κλείσασα τὴν θύραν.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ διασκεδάσωμεν εὔμορφα — Ἐγὼ πρέπει νὰ φροντίσω τώρα δι' ὅλα· φῶτα, φαγητά, μουσικήν. Διὰ φαγητὰ εὐτυχῶς εἶνε ὄπισθεν

ἐδῶ τὸ μέγα ξενοδοχεῖον· ἀλλ' ὁ Ῥαφαήλ, ὁ μουσικός, ποῦ κάθηται; Ἄλλοτε ἐνθυμούμην. . . Εἰς. . . Ὁδός, ὁδός. . . λησμονῶ. Ὅμως πρὸς τὸν Λυκαβητόν. Ὁπωσδήποτε θὰ ἀναγνωρίσω τὴν οἰκίαν. Παίζει βιολίον· κάλλιστα. — Θὰ καλέσω τὸν Ἰάκωβον. . . Θὰ ἦνε νόστιμον.

(Μετὰ μικρόν. Βλέπουσα τοὺς τοίχους)

Ἐκεῖ καὶ ἐκεῖ θὰ βάλω τὰ πολύφωτα· τοὐλάχιστον πρέπει νὰ ἦνε φῶς πολύ· χορὸς δίχως φῶς εἶνε φασμάτων ἄθροισμα. Πρέπει αὐταὶ ὅλαι αἱ τράπεζαι νὰ παρατεθῶσιν εἰς τὸ ἑστιατόριον. Πρέπει ὀλίγοι στέφανοι ἀνθέων, ἔστω ἀπὸ φύλλα μόνον εὐθαλῆ, ἐδῶ περὶ τὰς θύρας. — Τί ὥρα εἶνε;

(Βλέπει εἰς μικρὸν ἐπὶ τῆς ζώνης ὡρολόγιον)

Ἑπτά.

(Κρούουσιν εἰς τὴν θύραν. — Ἀνοίγουσα)

Εἰσέλθετε.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ἀμάλθεια. Εἰσέρχεται ὁ Ἰάκωβος.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Χαίρετε!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὤ, πῶς δὰ καὶ τοῦτο, Ἰάκωβε; Ἦσθε ἐν Ἀθήναις; Ἔχω νὰ σᾶς ἴδω ἡμέρας. Σᾶς ἐπίστευα περιηγούμενον εἰς τὴν Ἀνατολήν.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Τῳόντι· εἰς τὴν Ἀραβίαν δηλαδή.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Διατί τάχα εἰς τὴν Ἀραβίαν; Μήπως διὰ κυνήγιον τίγρεων;

ΙΑΚΩΒΟΣ

Διότι ἐκεῖ κἂν θὰ ἠδυνάμην ἐπὶ τέλους, λαβὼν Ἄραβα, νὰ μάθω πῶς συλλαμβάνεται ὁ ἀληθὴς ἔρως.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Τότε σᾶς συγχαίρω, ἀφοῦ εἶσθε ἀκόμη ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀληθοῦς. Ἠδυνάμην προσέτι νὰ σᾶς εἴπω ἴσως: «Εὐχαριστῶ;»

ΙΑΚΩΒΟΣ

Εἶσαι πάντοτε πικρά, Ἀμάλθεια. Γνωρίζεις πόσον σὲ ἠγάπησα· διατί τόσον εἴρων ἀείποτε;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὁπωσδήποτε ἀναγνώσατε τὸν Ὀθέλλον ἀντὶ τοῦ εἰς Ἀραβίαν ταξειδίου σας· ἐκεῖ θὰ εὕρετε Ἄραβα ἄλλον, νὰ σᾶς μάθῃ καλλίτερον ὅ,τι ζητεῖτε.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἀμάλθεια!.. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Ὀθέλλος καὶ χωρὶς νὰ ὑβρίζηται, ἐθανάτονεν!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Μὴ δὰ τόσον τραγικός! — Ἐθανάτονε, διότι ἠγάπα ἀληθῶς, ὁ ταλαίπωρος.

(Πλησιάζουσα προσηνῶς).

Ἤδη πλέον, πιστεύω, θὰ ἀναβάλετε τὸ ταξείδιόν σας. Ἔχετε τὸν Ὀθέλλον. Μείνατε ἐν Ἀθήναις πλησίον μας.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ὁμίλει με ἑνικῶς. Ἄφες αὐτὸ τὸ σεῖς, σὲ εἶπα πολλάκις. Ὅταν μὲ ὁμιλῇς οὕτω, νομίζω ὅτι διὰ τοῦ στόματός σου πνέει βορρᾶς παγερὸς καὶ ῥιγῶ.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Καὶ ἂν σοὶ ὡμίλουν ἑνικῶς;

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἀποπνέεται τῶν χειλέων σου ὁ μελιχρότερος Ζέφυρος.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ποῖος λοιπὸν ἄνεμος σὲ ὤθησεν ἕως ἐδῶ, Ἰάκωβε;

ΙΑΚΩΒΟΣ

Οὗτος, ὁ τῶν ἐρώτων.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ *δίδουσα αὐτῷ κάθισμα*

Πόσον εἶσαι ἐλαφρὸς, ἀγόμενος ὑπὸ ἀνέμων... Κάθησον· θὰ πέσῃς.

ΙΑΚΩΒΟΣ *καθήμενος*

Ἐν καιρῷ καὶ δικαίως· διότι ἐνώπιόν σου σαλεύομαι ὡς ἐπάνω τρικυμίας.—Πίστευσόν με ὅμως· πῶς θὰ ἐλησμόνουν τὰ ὄμματα αὐτὰ, τὸ μέτωπον τῆς βασιλίσσης μου, τὴν κόμην τοῦ ἀγγέλου μου,

συνήθως μειδιῶν καὶ γλυκὺς, πολλῷ μᾶλλον πίστευσον, ὅπως πιστεύω ἐγὼ, ὅτι τῆς ἐναρέτου καὶ γλυκείας κόρης τὸ γῆρας εἶνε ἐπίσης ὡραῖον, φωτεινὸν καὶ ἐράσμιον, ὅπως τὸ γῆρας τῆς μητρός σου σήμερον, Ἰάκωβε.

ΙΑΚΩΒΟΣ καθ' ἑαυτὸν

Ὁ σίδηρος ἤρχισε νὰ πυροῦται.—Εἶνε ἐλπίς!..

(Τῇ Ἀμαλθείᾳ)

Ὁπωσδήποτε ἀνέβημεν πολὺ ὑψηλὰ, Ἀμάλθεια. Αἱ θεωρίαι σου αὐταὶ περὶ ἀρετῆς πάντοτε καὶ σωφροσύνης, βυθίζονται πολὺ εἰς τὸ ἄπειρον καὶ χάνονται, ἄνευ καρποῦ δι' ἐμὲ, ὡς ἡ βαθέως σπαρεῖσα κριθή.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ λαμβάνουσα ἐκ τῶν χειρῶν του τὸ χειρόγραφον

Δός με νὰ ἀναγνώσω λοιπὸν τὸ ποίημα.

(Πλησιάζει εἰς τὸ φῶς. Ἀναγινώσκει)

Ὢ, ἄφες με νὰ σιωπῶ!.. Τί δύναται νὰ εἴπῃ
Ποία ἐντός μου πλήμμυρα λανθάνει αἰσθημάτων,
Ποῖον ἐρώτων πῦρ γλυκὺ τὰ στήθη μου σπαράττον,
Ποία γοῆτις λύπη;

Οὐδὲ μ' ἀρκεῖ ἡ κόμη σου, τὸ χεῖλός σου ἀκόμα...
Ποσάκις εἰς τοὺς κόλπους μου ἐνῷ σὲ περιπτύσσω,
Νὰ σ' ἀνεγείρω μ' ἔρχεται καὶ ἔνθους νὰ σὲ κλείσω
Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα!

Ὤ, πίστευσόν με· ἄλλοτε τοῦ στήθους σου ἐπάνω,
Ἐντὸς τῶν βραχιόνων σου μεθ' ὅλης τῆς ἀγκάλης
Ἐνῷ μὲ θλίβεις σπαίροντα καὶ ὅλη ἔρως πάλλεις,—
Ποθῶ νὰ ἀποθάνω! . .

Κ' ἐνῷ πλησίον σου στιγμὰς διέρχομαι ἀγγέλων,
Ὁ κόσμος βλέπω πῶς περᾷ, πῶς ἡ νεότης λήγει,
Καὶ ὡς παιδίον δειλιῶ καὶ ὁ λυγμὸς μὲ πνίγει
Ἐτάζοντα τὸ μέλλον . . .

ΙΑΚΩΒΟΣ ἐκ τοῦ ἀνακλίντρου

Πόσον εἶνε ἀληθές!

(Ἀνεγειρόμενος καθ' ἑαυτὸν)

Καιρός! . .

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ἀναγινώσκουσα

Ὅταν μὲ βλέπῃς κάποτε μετὰ μορφῆς πενθίμου
Νὰ κλίνω εἰς τὸν ὦμόν σου χωρὶς φωνὴν ἢ δρόσον,

(Ὁ Ἰάκωβος ἐλθὼν ἐλαφρὸς κλίνει ἐπὶ τοῦ ὤμου της)

Μὴ ἀπορῇς : σὲ ἀγαπῶ· καὶ ἂν μ' ἠγάπας τόσον
Θὰ ἔκλαιες μαζῆ μου!

ΙΑΚΩΒΟΣ φιλῶν αὐτῆς τὴν παρειὰν

Μὴ ἀπορῇς : σὲ ἀγαπῶ· καὶ ἂν μ' ἠγάπας τόσον
Καὶ σὺ θὰ μὲ ἐφίλεις!

Ἡ Ἀμάλθεια βάλλει φωνὴν καὶ τινάσσεται μακρὰν

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἰάκωβε, οὐδὲν σέβεσαι· οὔτε τὴν μνήμην τοῦ πατρός σου, ἄθλιε!

ΙΑΚΩΒΟΣ

Συγγνώμην, Ἀμάλθεια! Ἐνόμισα ὅτι τοὺς τελευταίους στίχους ἀπέτεινες πρὸς ἐμέ.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ἀπομάσσουσα ἓν δάκρυ.

Ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶ· παρεῖδα τὸ ὄνομα τοῦ ποιήματος καὶ ἐλησμόνησα ὅτι τοιαῦτα ἔργα ἀναγινώσκονται ἐνδομύχως, οὐδ' ἀποτείνονται εἰς καρδίας κενάς.

ΙΑΚΩΒΟΣ καθ' ἑαυτὸν

Φοβοῦμαι ὅτι κατέστρεψα τὸ πᾶν.

(Τῇ 'Αμαλθείᾳ)

Σὲ ἠδίκησα; Καὶ ὅμως ἡ εἰλικρινεστέρα ἠχὼ τῆς καρδίας μου ἦτο τὸ φίλημα ἐκεῖνο.—Εἶσαι λοιπὸν αἰωνίως χιὼν τῶν Ἄλπεων, χιὼν λουομένη εἰς ὅλον τὸν ἥλιον τοῦ ἔαρος, ὡς σὺ τῆς νεότητος, ἀλλ' ἐν τούτοις διαρκὴς ἐκεῖ καὶ ἄτηκτος;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Εἶσαι παιδίον. Ὅ,τι ὅμως φοβοῦμαι εἶνε μὴ ἐν ταυτῷ ἐγήρασες.—Ἂς ἀφήσωμεν, λησμονήσωμεν αὐτά. Θὰ ἔλθῃς αὔριον εἰς τὸν χορόν;

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ποῦ;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἐδῶ.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἐδῶ; Δίδεις χορόν;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ναί.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Σὺ, σὺ, χορόν; Ὦ, εἶσαι ἄγγελος! Δίδεις αὔριον ἐδῶ χορόν;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ναὶ, χάριν σου. Θὰ σὲ προσεκάλουν αἰφνιδίως, διὰ τοιαύτης ἀφορμῆς, ἀφοῦ τρεῖς ἡμέρας οὐδ' ἐφάνης κἄν.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Οὐδ' ἐφάνην! Ἔχεις δίκαιον· συγγνώμην. Τίς ὅμως πταίει, Ἀμάλθεια; Σύ με ἀπωθεῖς.—Δίδεις λοιπὸν χορόν; Ζήτω ὁ χορός!

(Πλησιάζων)

Ὦ, δός με τὰ χείλη σου!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ἀποσυρομένη

Τὰ χείλη μου! Εἶνε τὸ πτωχότερον καὶ ἀθλιέστερον τῶν ἀγαθῶν ὅσα ὁ Θεὸς μοὶ ἐδωρήσατο, ἀφοῦ οὐδαμῶς μέχρι τοῦδε κατώρθωσαν νὰ πείσωσι τὸν Ἰάκωβον... Ἄλλως τὰ χείλη εἶνε κόσμοι τῆς μορφῆς· ζητεῖς αἰωνίως τοὺς κροσσοὺς χωρὶς τὴν ἐσθῆτα!

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἀπεχθάνομαι τὰς ἐσθῆτας...τοῦ κοιτῶνος· εἶνε ἔνδυμα τῶν συζύγων. Ἄλλως προτιμῶ πολλάκις ἓν φύλλον ἀντὶ τοῦ ὅλου ἄνθους.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὦ φίλε μου· ἅμα ἓν φύλλον ἀφαιρεθῇ, τάχιστα τὸ ὅλον ἄνθος φυλλορροεῖ καὶ σϐύνεται! Ἔπειτα τὸ αἴσθημά σου τοῦτο εἶνε οἰκτρὸν αἴσθημα τῶν γερόντων ἢ τῶν πιθήκων: φέρουσι τὸ ὑγρὸν εἰς τὰ χείλη, ἐγγίζουσι μόλις αὐτό, εἶτα ἀπορρίπτουσιν αὐτὸ ὁμοῦ καὶ τὸ κύπελλον.—Εἶσαι νέος, Ἰάκωϐε;

ΙΑΚΩΒΟΣ

Πλήρης αἰσθήματος καὶ ἐνθουσιασμοῦ. — Σὺ ὅμως, Ἀμάλθεια, ὁμολογησον ὅτι ἐγήρασες καὶ ἐψυχράνθης. Ἡ νεότης εἶνε ἐνθουσιασμός· σὺ ὅμως μελετᾷς τὰ πράγματα ὡς φιλόσοφος καὶ βραδυπορεῖς ὡς ἑκατοντοῦτις. Ἀντὶ καρδίας, ἔχεις διαϐήτην. Διαλύεις τὰ αἰσθήματα, χιονώδεις καὶ διαπρεπεῖς χιτῶνας, ἵνα ἴδῃς ἂν τῳόντι ἐνέχουσι λινόν. Ὁ ἀληθὴς ἔρως ὁμοιάζει τὴν χρυσαλλίδα: πετᾷ ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος, ἀπὸ νεότητος εἰς νεότητα, πλέει εἰς τὴν εὔοσμον αὔραν, πιστεύεται εἰς τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, ὡς εἰς τὴν εὐέλπιδα ἡμέραν τῆς αὔριον, οὐδ' ἐσκέφθη ποτὲ νὰ μεταϐληθῇ εἰς μύρμηκα σωρεύοντα εἰς ὀπήν τινα ὑπονοίας, κρίσεις, φόϐους, σπουδάς, ὅπλα, προϐλήματα!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Θαυμάσια!—Σὲ εἶπα πολλάκις: ἐχειραγωγήθην

ἐν αὐτῷ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τρυφερᾶς ἡλικίας μόνη, ἄνευ πατρικῆς προστασίας, διεπλάσθην δὲ συνεπῶς τελεία δημοκράτις. Πιστεύω καὶ ἀφίεμαι εἰς ἑαυτὴν καὶ μόνην, οὐδ' ἀφιερῶ τὴν τύχην μου εἰς τὴν ἰσχὺν ἢ τὴν βούλησιν ἄλλου. Εἶμαι βασιλίς, διότι εἶμαι κόρη, διότι εἶμαι ἐλευθέρα, διότι ἔχω χεῖρας, δηλονότι πτέρυγας· δύναμαι νὰ γείνω ἡ ὁμότιμος σύντροφος ἑνὸς φιλτάτου προσώπου, ἀλλ' ὄχι ποτὲ ἡ τυφλὴ ἐρωμένη τινός, δηλονότι ἡ οἰκτρὰ δούλη ἑνὸς ἄνακτος ἢ τυράννου. — Μὲ ἀγαπᾷς, μὲ ἀγαπᾷς!.. Μὲ πόσην ἐν τούτοις χάριν εἰς τὰ χείλη καὶ ἡδύτητα μὲ ὠθεῖς, θέλεις νὰ μὲ ὠθήσῃς, εἰς τὴν μυρόεσσαν αὖραν, εἰς τὰ διανθῆ ὄνειρα τοῦ ἔρωτος, εἰς τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς αὔριον, δηλονότι εἰς τὴν ἄβυσσον! «Ἐλθὲ νὰ σὲ φιλήσω· μὴ μελετᾷς ὡς φιλόσοφος· ὁ ἔρως εἶνε λήθη· μὴ χρεουργῇς τὰ αἰσθήματα· ἄφες τὴν φρόνησιν τοῦ μύρμηκος...» Ἐὰν εἰλικρινῶς μὲ ἠγάπας, θὰ μοὶ ἔλεγες ποτὲ αὐτά; Ἐὰν εἰς τὴν σήμερον καλήν σου φίλην καὶ ἁγνὴν ἐρωμένην, βλέπῃς ἀληθῶς τὴν μέλλουσαν κυρίαν τοῦ οἴκου σου καὶ τὴν τιμὴν τῆς ζωῆς σου, θὰ τῇ παρίστας οὕτω μέθην τὸν βίον, ἄρωμα ἀνθοὺς τὸ φίλημα, κάλλος σεμνὸν τὴν αἰσχύνην, λήθην τὸ καθῆκον, γῆρας τὴν φρόνησιν; Ὄχι, ὄχι. Ὅθεν μήποτε εἴπῃς τοῦ λοιποῦ

ὅτι μὲ ἀγαπᾷς. Ὁ ἀληθὴς ἔρως ἓν ἔχει ὄνειρον: τὸν γάμον, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· παντὸς ἄλλου ἔρωτος ἡ παστὰς εἶνε ἡ ὁδός... Νήπιοι· θέλετε τὴν ἐρωμένην σας θερμὴν, τολμηρὰν, ἀναιδῆ, ἄφρονα· εἶτα δὲ ἀπαιτεῖτε αὐτὴν, γενομένην αἴφνης σύζυγον, ἀπαιτεῖτε, αὐστηρὰν, πιστὴν, σώφρονα, ἐνάρετον!..

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ὦ, ναί· καὶ ἰδοὺ διατὶ ζητῶ μόνον ἐρωμένην, χωρὶς νὰ ζητήσω ποτὲ σύζυγον.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ σύννους

Ἀληθῶς τοιαῦτα ἐν πεποιθήσει φρονεῖς;

ΙΑΚΩΒΟΣ ζητῶν διεκφυγὴν

Ὄχι, φίλη μου· ἀλλ' ἐν παραδείγματι, αἴφνης, αὐτὸ τὸ ὄνομά σου: «Ἀμάλθεια!..» — θησαυρὸς ἀπολαύσεων δι' ἕνα ἐραστὴν, τρόμος δι' ἕνα σύζυγον...

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Δηλαδή;

ΙΑΚΩΒΟΣ πίπτων ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ χεῖρον

Δηλαδὴ, — πῶς νὰ σοὶ εἴπω, — τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας ἥκιστα συμφωνεῖ μὲ τὰ ἐν τῷ μέλλοντι ἀνδρικὰ ὄνειρά μου... Μὴ ὀργισθῇς, ἰδοὺ ἡ ἁμαρτία μου: Θέλω νὰ κοινωνῶ, ὡς ἐν ἑτερορρύθμῳ ἑταιρίᾳ, τῶν θησαυρῶν τῆς Ἀμαλθείας,

χωρὶς τὸ ἔμβλημά της νὰ καταστῇ ποτὲ οἰκόσημον τῆς οἰκογενείας μου.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ἐν κρατουμένῃ ὀργῇ

Ἔχει καλῶς, Ἰάκωβε. Ἔχω ὅμως δύο ἁμαρτίας καὶ ἐγώ: ὡς χριστιανή, ἀγαπῶ τὴν ἀλήθειαν· ὡς δημοκρᾶτις, λατρεύω τὴν ἐλευθερίαν. Σὲ λέγω λοιπόν, ἐλευθέρως καὶ εἰλικρινῶς, ὅτι: εἶσαι αἰσχρὸς ἄνευ ἐλπίδος βελτιώσεως!

ΙΑΚΩΒΟΣ ἀναπηδῶν

Ἄνευ ἐλπίδος βελτιώσεως! Εἶσαι θηριώδης! Μοὶ ἔκλεισες πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος δίοδον, πᾶσαν πίστιν εἰς τὴν αὔριον, πᾶσαν ἐλπίδος θύραν!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ χωρήσασα εἰς τὸ βάθος

Ἀπατᾶσαι· ἀνοίγω αὐτήν.

(Ἀνοίγει τὴν θύραν)

ΙΑΚΩΒΟΣ ἐμβρόντητος καὶ θέλων νὰ μειδιάσῃ

Εἶνε πεποίθησίς σου, ἀληθῶς;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ναί.

ΙΑΚΩΒΟΣ

Διὰ πολλῷ ἐλαφροτέραν ὕβριν, ἐμετρήσατε τρεῖς ἀπουσίας μου... Θέλετε ἀληθῶς νὰ φύγω;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ναί. Εἶνε καιρὸς νὰ ἐπισκεφθῆτε τὴν Ἀραβίαν.

ΙΑΚΩΒΟΣ λαβὼν τὸν πῖλόν του καὶ ἀναχωρῶν.

Περιττόν· εὗρον τὴν ὕαιναν ἐν Ἀθήναις.

(Φεύγει.—Ἡ Ἀμάλθεια κλείει τὴν θύραν).

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ἐκρηγνυμένη εἰς δάκρυα.

Καὶ ἐν τούτοις πόσον ἠγάπησα αὐτόν, μάρτυς μου ὁ Θεός!..

(Περιαλγὴς στραφεῖσα πρὸς τὴν θύραν)

Μὴ ἀπορῇς· σὲ ἀγαπῶ· καὶ ἂν μ' ἠγάπας τόσον,
Θὰ ἔκλαιες μαζῆ μου!..

Φέρει τὸ ῥινόμακτρον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἐνῷ τὸ καταβλημα πίπτει.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ
Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Αἴθουσα τῆς Ἀμαλθείας, γυμνὴ καὶ διὰ κλάδων περὶ τὰς θύρας ηὐπρεπισμένη· ἐπὶ τῶν τοίχων φαίνονται κηροστᾶται. Ἐπὶ τραπεζίου ἐνώπιον κατόπτρου, καίουσι δύο μόνον κηρία. Μετὰ πολλῆς ἐνδεδυμένη χάριτος καὶ ἀφελείας, ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης σύννους καὶ φιλονεὶ ἀγωνιῶσα ἡ

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐφάνην πολὺ τολμηρά..., Ἔπρεπε νὰ δώσω τὰ ἡμίση, ἔπρεπε νὰ σκεφθῶ πλειότερον, ἔπρεπε τέλος νὰ μὴ σπεύσω ὅπως ἔσπευσα! Ἀλλ' ἐκείνη ἡ θέσις των, ἐκείνη ἡ θέσις των; Θεέ μου!.., Ὅ,τι ἐγένετο, ἐγένετο· ἀλλ' ἤδη; Πῶς νὰ δοθῇ ὁ χορός, πῶς νὰ τὰς ἴδω κατὰ πρόσωπον, τί νὰ ταῖς εἴπω, πῶς τὸ πρᾶγμα νὰ οἰκονομηθῇ; Καὶ ἡ ὥρα πλησιάζει, ἐντὸς ὀλίγου ἔρχονται..., Γελῶ καὶ τρέμω. Ἆ, ἦτο σφάλμα μου φοβερόν! Ἠδυνάμην νὰ κενώσω ὑπὲρ αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς μου, — εἰς δάκρυα, — ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ βαλάντιον!..

(Βηματίζει βραδέως μὲ τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη.

Μετὰ μικρὸν)

Εἶνε ἀληθῶς νόστιμον... Καὶ μόνη ἡ ἰδέα μὲ

φονεύει: ἆρά γε θὰ μὲ πιστεύσωσιν! Ἀλλὰ καὶ ἂν μὲ πιστεύσωσι, πῶς διέθεσα, θὰ εἴπωσι καὶ δικαίως, ξένα χρήματα; Ἀφοῦ ἀνέλαβον τὴν εὐθύνην καὶ ταῖς ἔδωκα τὸν λόγον μου περὶ χοροῦ, ἐκάλεσαν δ' ἐκεῖναι τοὺς συγγενεῖς ἢ φίλους των, πῶς τὰς ἀπατῶ, πῶς καθιστῶ αὐτὰς γελοίας καὶ ἐμὲ παράφρονα; Ἆ, ἔπταισα, ἔπταισα πολύ! Μὲ συγχωρεῖ ἴσως ὁ Θεός, ἀλλ' ἐκεῖναι θὰ μὲ συγχωρήσωσιν;— Καὶ τώρα πῶς νὰ χορεύσωμεν; Ἔστω ἄνευ φαγητῶν, ἀλλ' ἄνευ μουσικῆς;

(Κρούεται ἡ θύρα)

Ἦλθαν! Τετέλεσται.—Μ' ἔρχονται ὁμοῦ κεραυνοὶ καὶ γέλωτες.

(Ἀνοίγει τὴν θύραν)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἀμάλθεια. Εἰσέρχεται μετημφιεσμένη ὡς χωρικὴ τυρολλὶς ἡ

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Ἐδῶ εἶμαι!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἆ, Χρύσιλλα, σύ; Θαυμασία.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Ἦλθα μίαν στιγμὴν νὰ μὲ ἴδῃς καὶ ἂν στεροῦμαί τι νὰ ἐπανέλθω καὶ διορθωθῶ ἢ μὲ δώσῃς σύ.

Δι' αὐτὸ ἦλθα πρὸ πάσης ἄλλης. Εἶσαι μόνη, εὐτυχῶς. Θὰ διασκεδάσωμεν ἀπόψε περίφημα. Ἔχω μίαν ὄρεξιν, μίαν ὄρεξιν,—εἶμαι νὰ τρελλαίνωμαι! Θὰ χορεύσωμεν μέχρι πρωίας, αἴ;—Πῶς λοιπὸν σοὶ φαίνομαι; Εἶμαι ὡραία; Σοὶ ἀρέσω; Λείπει τι;

(Στρέφεται σκιρτῶσα περὶ ἑαυτήν).

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Εἶσαι χαριεστάτη! Βασιλὶς, ὄχι χωρική. Χαίρω πρὸ παντὸς ὅτι σὲ βλέπω πρώτην. Μεῖνε ἐδῶ· εἶσαι τελεία. Ἔχω νὰ σοὶ εἴπω πολλά.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Θὰ ἐφόρουν φορέματα ἀλβανικά· μ' ἔδωκαν τοιαῦτα θαυμάσια ἀληθῶς, ἀλλ' ἀποστρέφομαι τὸ ὄνομα: ἀλβανίτισσα. Καλλίτερον τυρολλίς.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Καλλίτερον.

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Λοιπὸν πρώτη εἶμαι ἐγώ; Εἶσαι βεβαία, οὐδὲν μοὶ λείπει; Ἂς μείνω τότε· ὁ Ἀλέκος θὰ ἔλθῃ ἀργότερα· μὲ ἀφῆκεν εἰς τὴν θύραν. Σὺ εἶσαι ἑτοίμη Ἀμάλθεια; Ἔχεις ἕτοιμα ὅλα, ὅλα;

(Βλέπουσα περὶ ἑαυτὴν)

Μὲ φαίνεται ὅμως ἀνέτοιμος ἡ αἴθουσα· πάρα πολὺ σκοτεινή. Πότε θὰ ἔλθῃ, ἦλθεν ἡ μουσική;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ μειδιῶσα

Θὰ ἔλθῃ.

νον μαγειρεῖον καὶ δίδουσα ἐλευθερίαν εἰς τοὺς λυγμοὺς καὶ τὰ δάκρυα, «Καὶ ἀγνοεῖ, ὁ δυστυχὴς, ἀκόμη, μὲ λέγει, ὅτι σήμερον μᾶς ἔστειλαν τοῦτο ἵνα ἐκκενώσωμεν τὴν οἰκίαν!..» Ἀνέσυρεν ἐκ τοῦ κόλπου της καὶ εἶδα εἶδος ἀγωγῆς... Ἐμείναμεν σιωπῶσαι. Ἐπανῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν. «Ἡ πολλὴ ἐργασία μᾶς ἠφάνισεν, εἶπεν ὁ Ῥαφαήλ· εἰργαζόμεθα νυχθημερὸν ἐγὼ καὶ ὁ υἱός μου διὰ τίποτε... Καὶ ὅμως πόσον ἤθελον νὰ σᾶς διασκεδάσω τὴν ἑσπέραν αὐτὴν, ἂν ἠδυνάμην, κυρία Ἀμάλθεια!» Ἐσιώπησεν ἀφεὶς στεναγμόν· τὸ τέκνον του ἔβηχεν ἀπαύστως. Κατενύγην, Χρύσιλλα. Ἐσκέφθην ὅτι ὁ κόσμος ὅλας τὰς ἡμέρας αὐτὰς εὐθυμεῖ καὶ χαίρει, ἐνῷ ἐκεῖνοι, — ἴσως ἀπέθνησκον τῆς πείνης!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Οἱ δυστυχεῖς!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὦ, λησμονοῦσι πολὺ τοὺς πτωχοὺς, φίλη μου, ὅσοι εἰς τὸ ἁβρὸν θάλπος τῶν αἰθουσῶν, οὐδαμῶς αἰσθάνονται τὰ πάγη τῶν δρόμων καὶ τῶν πεινώντων τὴν σιωπήν! Ἔπρεπε νὰ ἦσο ἐκεῖ, Χρύσιλλα· ἔπρεπε νὰ ἴδῃς... —

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Αἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχονται θορυβωδῶς ἡ Ναννώ, ἡ Ἠλέκτρα, ἡ Λήδα, ἡ Ἀριάδνη καὶ ἡ Δωρίς. Μετημφιεσμέναι ὅλαι μὲ ποικίλας νυμφικὰς στολὰς διαφόρων ἐθνῶν καὶ χρόνων· ὁμοῦ δὲ πλειότεροι νέοι μὲ ῥάσα ποικίλων χρωμάτων καὶ προσωπίδας.

ΝΑΝΝΩ

Βὰλς, βάλς! Ἀλλὰ, — ποῦ εἶνε ἡ μουσική;

ΑΡΙΑΔΝΗ

Καλὲ, ποῦ εἶνε τὰ φῶτα; Ἀκόμη, Ἀμάλθεια!

ΛΗΔΑ

Ποῦ εἶνε λοιπὸν ἡ μουσική;

ΝΑΝΝΩ

Ποῦ εἶνε λοιπόν; Ἡμεῖς μετέβημεν ὅλαι εἰς τῆς Ἠλέκτρας καὶ ἤλθομεν ἕτοιμαι ὅλαι. — Ποῦ εἶνε ὁ χορός;

ΔΩΡΙΣ

Ἔπρεπε νὰ ἦσαν ὅλα ἕτοιμα! Ἡ ὥρα εἶνε ἐννάτη.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ποῦ εἶνε ἡ μουσική;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἡσυχάσατε, ἀναπνεύσατε μικρόν... Θὰ ἔλθῃ.

Ὁδηγοῦσα αὐτὰς εἰς ἓν τῶν δωματίων

Ἰδού· ἀφήσατε τὰ ἐπανωφόρια.

Αἱ νέαι εἰσέρχονται, ἀποβάλλουσι τὰ καλύμματά των, διορθοῦνται.— Οἱ νέοι σχηματίζουσι γραμμὴν σιωπηλοί. Πρὸς αὐτοὺς

Κύριοι, ἀφαιρέσατε τὰς προσωπίδας...

ΝΑΝΝΩ

Διότι ἄλλως εἰς τοσοῦτον σκότος καὶ πάλιν θὰ μείνετε ἄγνωστοι. Σᾶς βεβαιῶ!

Ἰδίᾳ, πρὸς τὴν Ἀμάλθειαν

Τὸ δεῖπνον εἶνε ἕτοιμον;

Τρέχει ἀνοίγει τὴν θύραν τοῦ ἑτέρου δωματίου καὶ βλέπει

ΔΩΡΙΣ

Ποῦ εἶνε τὰ φῶτα τοῦ χοροῦ!—Βεβαίως μᾶς ἔχει κατορθώση παιγνίδιόν τι ἡ Ἀμάλθεια.

ΝΑΝΝΩ *ἐπανερχομένη*

Ἀλλὰ μὲ φαίνεται ἄχαρι, διότι οὔτε δεῖπνον οὔτε διάβολος ἡτοιμάσθη.

ΤΟ ΕΡΥΘΡΟΝ ΡΑΣΟΝ

Ὅσον διὰ τὸ τελευταῖον, ἔσο βεβαία, φίλη μου!

ΗΛΕΚΤΡΑ

Τέλος πάντων ὁμίλησον, Ἀμάλθεια. Ποῦ εἶνε ὁ χορός;

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ *μετ' ἀγωνίας μειδιῶσα*

Λοιπὸν ἃς ἀρχίσωμεν...

ΛΗΔΑ

Ἀλλὰ ποῦ εἶνε τὰ φῶτα; Ποῦ εἶνε ἡ μουσική; Πῶς ν' ἀρχήσωμεν;

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ποῦ εἶνε τὰ φῶτα;

ΝΑΝΝΩ

Ποῦ εἶνε ἡ μουσική;

ΛΗΔΑ

Ποῦ εἶνε τὸ δεῖπνον;

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

ΔΩΡΙΣ

Ἐπὶ τέλους ποῦ ἤλθομεν;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἡσυχάσατε ὀλίγον· λάβετε καθίσματα... Γίνονται ὅλα...

ΑΡΙΑΔΝΗ ἐπὶ τέλους ἀγριωθεῖσα

Γίνονται; Ποῖα, πότε γίνονται;

ΗΛΕΚΤΡΑ

Καλὲ, σπουδάζουσα ὁμιλεῖς, Ἀμάλθεια, ἢ παίζομεν; Ὁμίλει λοιπόν!

ΝΑΝΝΩ

Σὺ σιωπᾷς, Χρύσιλλα! Ἦσο ἐδῶ· εἶσαι συνένοχος. Τί συνέβη· λέγε μας!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Ἀγνοῶ ἀληθῶς καὶ ἐγώ· ἀλλ' ὑποθέτω... —

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ἀκούσατέ με· ἰδοὺ φίλαι μου: Σᾶς ζητῶ συγγνώμην!

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

ΟΛΑΙ ἔντρομοι πρὸς τὴν Ἀμάλθειαν

Τί θὰ εἴπῃ αὐτό;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Αὐτὸ θὰ εἴπῃ, ὅτι, πῶς νὰ σᾶς εἴπω, δηλαδὴ, ἐν τέλει, — δυνάμεθα νὰ χορεύσωμεν ἄνευ μουσικῆς. Ὡς ἐν παραδείγματι: συρτόν.

ΔΩΡΙΣ ἀνακαγχάζουσα

Συρτόν; Τί;!

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

Αἱ ἄλλαι μένουσιν ὡς ἐννεαί

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ναί· εἶνε χορὸς ἑλληνικώτατος.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Καὶ δημοκρατικώτατος ἴσως... Καλὲ, τί εἶνε αὐτά;

ΝΑΝΝΩ

Παρεφρόνησες!

ΑΡΙΑΔΝΗ πρὸς τὴν Ἀμάλθειαν

Ἄφες αὐτά· αὐτὰ λέγονται εἰς τὸν κλῆδονα, αὐτὰ εἶνε ἀηδίαι!

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἀνέλαβες τὴν εὐθύνην, Ἀμάλθεια! Μὴ σιωπᾷς.

ΝΑΝΝΩ

Ἔδωκες τὸν λόγον σου!

ΛΗΔΑ

Ἔλαβες τὰ χρήματα!

ΔΩΡΙΣ

Μᾶς κατέστησας γελοίας εἰς τοὺς κυρίους ἐδῶ!

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Ὁμίλησον, Ἀμάλθεια... Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ τὸ πᾶν.

ΑΜΑΛΘΕΙΑ καθ' ἑαυτὴν

Πῶς νὰ εἴπω!.. Ἐσκοτίσθην... Ἆρα νὰ ὁμολογήσω ἅπαντα;

ΝΑΝΝΩ

Ἐπὶ τέλους θὰ ἔλθῃ ἡ μουσική:

ΑΡΙΑΔΝΗ ἀκράτητος

Ἐπὶ τέλους ποῦ εἶνε ὁ ἔρανός μας, κυρία!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὀφείλω τέλος ν' ἀπαντήσω. Ἄλλοτε θὰ σᾶς εἴπω πλειότερα... Σήμερον σᾶς λέγω ἁπλῶς: Μετέβαινον πρὸς τὸν μουσικὸν Ῥαφαήλ· καθ' ὁδὸν, — τὸ θυλάκιόν του μεθ' ὅλου τοῦ ἐράνου ἐχάθη... Σᾶς ζητῶ συγγνώμην! — Μένει ὁ συρτός.

Αἱ γυναῖκες ὠχριῶσιν ἐμβρόντητοι, οἱ νέοι ῥήγνυνται εἰς καγχασμούς

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

ΔΩΡΙΣ

Παίζεις, Ἀμάλθεια...

ΛΗΔΑ φρυάττουσα

Τὸ σχέδιον αὐτὸ εἶνε ὀλίγον,—πῶς ἐχάθη τὸ θυλάκιον;

ΝΑΝΝΩ

Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τί εἶνε αὐτὰ, Ἀμάλθεια!

ΑΡΙΑΔΝΗ

Ὑπεκφυγαὶ ἀηδεῖς.—Ἐγὼ φεύγω· ἀλλὰ σᾶς λέγω ῥητῶς ὅτι αὐτὸ εἶνε αἶσχος!

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἀκόμη διστάζω... Πῶς νὰ πιστεύσῃ τις.... Ἔλα λοιπὸν, Ἀμάλθεια, μὴ παίζῃς πλέον!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Εἶνε ἀληθές.

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὡραῖος χορός!

Ἀποσπᾷ τὴν προσωπίδα του καγχάζων

ΑΡΙΑΔΝΗ

Ἐρυθριᾷς, κυρία· ἀλλὰ τὸ ἐρύθημα αὐτὸ εἶνε μακρὰν ἐκείνου τῆς ἀρετῆς. Ἐννοούμεθα!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Λοιπὸν ἂς τραγῳδήσωμεν!

ΦΑΙΟΝ ΤΙ ΡΑΣΟΝ

Δικαίως! Ἡ μόνη χωρὶς δαπάνην διασκέδασις.

Ἀποσπᾷ τὴν προσωπίδα του

ΕΤΕΡΟΝ ἀποσπῶν τὴν προσωπίδα

Ὡραία διασκέδασις!... Πλήρης ἀθωότητος.

ΜΕΛΑΝ ΡΑΣΟΝ ἀποσπῶν τὴν προσωπίδα του καὶ συνεννοηθὲν μετὰ τῶν ἄλλων

Θὰ χορεύσωμεν, βλέπω, τὸν χορὸν τῶν δαιμόνων, — εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ Νέρωνος!

Σβύννων τὰ πρὸ τοῦ κατόπτρου κηρία

Ἐκδίκησις! — Ἐπὶ τὰς κυρίας, κύριοι!

Ῥίπτονται ἐπὶ τὰς νέας, ἐκτὸς ἑνὸς φέροντος ἐρυθρὰν προσωπίδα, φιλοῦσι τινάς, κυνηγοῦσιν ὅλας περὶ τὴν αἴθουσαν, βάλλουσιν αὗται κραυγὴν καὶ σώζονται εἰς τὸ ἓν τῶν δωματίων. Εἰς τὸ ἕτερον τῶν δωματίων σώζεται ἡ Ἀμάλθεια καὶ ἡ Χρύσιλλα.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ νέοι ἄνευ προσωπίδων, ἐκτὸς τοῦ φέροντος τὴν ἐρυθράν.

ΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Ἐκλείσθησαν αἱ διαβόλισσαι! Εἶδες ἱστορίαν, εἶδες χορόν!

ΕΤΕΡΟΣ

Ἐφίλησα τὴν Ναννώ! Ἆ, τὸ Ναννίδιον!

ΕΤΕΡΟΣ

Διάβολε· εἶνε ἐρωμένη μου!

Ο ΠΡΩΤΟΣ

Ἀληθές; — Λοιπὸν ἂς τραγῳδήσωμεν!

ΟΛΟΙ

Ἂς τραγῳδήσωμεν!

"Ἄδουσιν

'Αν ἤμην ἄστρον τῆς αὐγῆς
Θὰ σ' ἔδιδα τὸ φῶς μου,
"Ανθος ἁβρὸν τοῦ κόσμου,
Ὡς ἔρωτος θυμίαμα·

'Αν ἤμην βασιλεὺς τῆς γῆς,
Θὰ σ' ἔδιδα τὸν θρόνον
Εἰς ἕν σου βλέμμα μόνον
Καὶ ἓν γλυκὺ μειδίαμα!

'Ακτίνα' ὅμως ἀμοιρῶν
Καὶ ἄνευ βασιλείας,
Ὡς γίγας τῆς πενίας
Ὡς εἶμαι, κόρη, σήμερον

Σοὶ δίδω δῶρον γλυκερὸν,
Χωρίς τι ν' ἀπαιτήσω
'Επίσης ν' ἀποκτήσω:
'Εν φίλημά μου ἥμερον!

.. φορῶν τὴν ἐρυθρὰν προσωπίδα ἀνάπτει τὰ κηρία.

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

'Επὶ τέλους ὅμως πρέπει νὰ χορεύσωμεν! "Ηλθαμεν· — "Ας γείνῃ δι' ἡμῶν ὁ ἔρανος. Αἱ γυναῖκες συνωμοτοῦσιν. — "Ας δώσωμεν ἡμεῖς εἰς αὐτὰς τὸν χορόν. — Δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν μουσικὴν καὶ φῶτα;

ΤΟ ΦΑΙΟΝ

Διατί ὄχι; Καταθέτω ἐπὶ τούτῳ δραχμὰς εἴκοσιν.

ΤΟ ΜΕΛΑΝ

'Εγὼ δώδεκα.

ΤΟ ΕΡΥΘΡΟΝ

Ἐγὼ δέκα.

ΤΟ ΙΩΔΕΣ

Κ' ἐγὼ δώδεκα. Ἐμπρός!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω. Ἐρχομένη ἀπὸ τοῦ δωματίου μετὰ τῆς Χρυσίλλης ἡ

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὁπωσδήποτε ὀφείλω ἀπὸ ὑμᾶς, κύριοι, πρώτιστα νὰ ζητήσω συγγνώμην. Ἔγεινα ἡ αἰτία πολλῆς ἀνίας, ἀλλ' εἰμὶ βεβαία ὅτι ἡ ἀληθὴς αἰτία θὰ ἀπέσπα δάκρυα χαρᾶς καὶ ὄχι ὕβρεις, φίλοι μου. Εἶμαι ἠναγκασμένη ἐπὶ τέλους νὰ εἴπω γυμνὴν καὶ ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Συνεφωνήσαμεν, κύριοι, νὰ δώσωμεν ὅλαι χορὸν δι' ἐράνου, ἀνέλαβον δ' ἐγὼ τὴν εὐθύνην. Μετέβην νὰ εὕρω ἐπὶ τούτῳ μουσικόν τινα, τὸ ὄνομα Ῥαφαὴλ, ἀλλ' εὗρον αὐτὸν ἐν μέσῳ. . . —

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω. Ἐξορμῶσιν ἀπὸ τοῦ δωματίου ἡ Λήδα, ἡ Ναννὼ ἡ Δωρὶς, ἡ Ἠλέκτρα καὶ ἡ Ἀριάδνη, ἕτοιμαι ὡς εἰς φυγήν.

ΝΑΝΝΩ

Ἀμάλθεια, συνεφώνησες μὲ τὴν Χρύσιλλαν καὶ

ψεύδεσθε. Ἡμεῖς ἀναχωροῦμεν ὅλαι ἐντεῦθεν, οὐδὲ θέλομεν πατήση τοῦ λοιποῦ εἰς οἶκον ὅπου... —

ΑΡΙΑΔΝΗ

Ὅπου μᾶς κλέπτουσιν!

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἀπεφασίσθη!

ΔΩΡΙΣ

Ἐγένετο!

ΝΑΝΝΩ

Ὤ, εἶνε φρικτόν! Ἀκούεις τεχνάσματα; Αὐτὰ εἶνε τῶν δρόμων!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ὑπόδακρυς

Σιωπή, Ναννώ· βλασφημεῖς. Ἰδοὺ μόνη ἡ ἀλήθεια: εἶμαι πτωχὴ καὶ ἐντεῦθεν συνέβησαν ὅλα· ἐὰν εἶχον χρήματα, ὅλα θὰ διωρθοῦντο ἐν καιρῷ. Ἐπειδὴ ὅμως μὲ πνίγετε καὶ μὲ ὑβρίζετε οὕτω κατὰ πρόσωπον, ἀκούσατε γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν...

(Σιωπᾷ καὶ κλαίει)

ΑΡΙΑΔΝΗ

Εἶνε ὅλα ψεύδη!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Ἄκουσον πρῶτον, μέθυσε! Ἐνῷ ἡμεῖς θὰ διεσκεδάζομεν, οἰκογένειά τις θὰ ἀπέθνησκεν ἐκ τῆς πείνης. Ἡ Ἀμάλθεια νὰ σφετερισθῇ ξένα χρήματα; Μετέβη ἐκεῖ νὰ μισθώσῃ τὸν Ῥαφαὴλ, ἀλλ'

εὗρεν αὐτὸν ἀσθενῆ καὶ πεινῶντα, ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας του γυμνῆς καὶ θρηνούσης· ἡ πτωχὴ Ἀμάλθεια τότε... —

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Οἱ ἀνωτέρω. Ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ ἰδοὺ ἓξ νέοι, ἕτοιμοι πρὸς χορὸν καὶ κρατοῦντες διάφορα μουσικὰ ὄργανα.

ΛΗΔΑ ὀργίλη

Ποῖοι εἶνε πάλιν αὐτοί!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ καθ' ἑαυτὴν

Ὁ Φαίδων!..

ΕΙΣ ΑΥΤΩΝ, Ο ΦΑΙΔΩΝ

Κυρίαι καὶ κύριοι· συγχωρήσατέ μας ἐὰν παρεμβαίνωμεν ἐν μέσῳ ὑμῶν οὕτως ἀπρόσκλητοι, ἀλλ' ὑπάρχει ἐν μέσῳ ὑμῶν εἷς ἄγγελος ὅστις βεβαίως μᾶς δίδει τὴν συγγνώμην. Εἰς τὸν οἶκον πτωχοῦ ἀνθρώπου μετέβη σήμερον κυρία τις ὅπως μισθώσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ του, ἀλλὰ κατανυγεῖσα ἐκ τῆς θλιβερᾶς εἰκόνος ὁλοκλήρου τῆς οἰκογενείας του, ἀσθενοῦς καὶ ἐρήμου, τῷ ἀφῆκε δραχμὰς 80 λέγουσα: «Χορεύμομεν καὶ χωρὶς μουσικήν.»

(Συγκινοῦνται ὅλοι καὶ προσβλέπουσι τὴν Ἀμάλθειαν)

Ἡ οἰκογένεια μᾶς ἐμήνυσε τοῦτο κλαίουσα ὑπὸ εὐγνωμοσύνης. Ἐπισκεπτήριόν τι, εὑρεθὲν ὁμοῦ μὲ

τὰ χρήματα, μᾶς ὡδήγησεν ἐδῶ. Ἔρχομαι μετὰ τῶν φίλων μου νὰ εὐχαριστήσωμεν τὴν εὐεργέτιδα καὶ ἀναπληρώσωμεν τὸν Ῥαφαήλ.

Δίδει τὸ ἐπισκεπτήριον.

ΝΑΝΝΩ ἁρπάζουσα αὐτὸ καὶ ἀναγνοῦσα

Ἀμάλθεια!

Ὁ φέρων ἔτι τὴν ἐρυθρὰν προσωπίδα φεύγει.

ΗΛΕΚΤΡΑ γονατίζουσα ἐνώπιόν της καὶ φιλοῦσα τὰς χεῖράς της:

Συγγνώμην! Σὲ ἠδίκησα, σ' ὕβρισα, σ' ἐθανάτωσα!

ΝΑΝΝΩ καταφιλοῦσα αὐτὴν

Ἄγγελε, ἄγγελε! Διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ μᾶς εἴπῃς τίποτε;

ΛΗΔΑ γονατίζουσα καὶ ἀσπαζομένη τὴν ἐσθῆτα.

Πῶς λοιπὸν ἐφάνην τόσον ἠλιθία καὶ οὐδὲν ἐνόησα; Συγχώρησόν με, Ἀμάλθεια!

ΔΩΡΙΣ

Πῶς ἐφάνημεν ὅτι εἴμεθα ῥάπτριαι!

Πίπτουσιν ὅλαι ἐπάνω της, ἐναγκαλίζονται αὐτὴν θερμῶς, ἄλλαι γονατίζουσι, φιλοῦσι τὰς χεῖράς της, πνίγουσι σχεδὸν αὐτὴν ζητοῦσαι συγγνώμην καὶ ἔλεος

ΦΑΙΔΩΝ

Εἶσθε ἡ σώτειρα ὁλοκλήρου οἰκογενείας, κυρία μου.

ΝΑΝΝΩ

Εἶνε ἄγγελος!

ΔΩΡΙΣ

Εἶνε θεότης τῶν οἰκτριμῶν!

ΛΗΔΑ

Εἶνε ὁ σιωπῶν μάρτυς τῆς ἀρετῆς!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Πτωχὴ Ἀμάλθεια!..

ΑΜΑΛΘΕΙΑ καθ' ἑαυτὴν

Ὦ, ἐὰν ἦτο ἐδῶ ὁ Ἰάκωβος!..

ΑΡΙΑΔΝΗ

Εἶδες νὰ μὴ μᾶς εἴπῃ ἐν καιρῷ τίποτε! Ἐφάνημεν θηρία.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Τέρατα ἐφάνημεν!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ μειδιῶσα

Ἐν τούτοις ὁ χορός...

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ὄχι, ὄχι! Ἐδῶ ἔχομεν χρήματα.

ΕΤΕΡΟΝ

Ἄς φροντίσωμεν διὰ τὰ φῶτα!

ΕΤΕΡΟΝ

Ἔχομεν χρήματα καὶ διὰ δεῖπνον!

ΕΤΕΡΟΝ

Ναὶ καὶ διὰ δεῖπνον!

ΝΑΝΝΩ

Στῆτε ὅμως· ἦτό τις ἐδῶ καὶ ἔφυγεν.

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ποῖος ἔφυγεν!

ΔΩΡΙΣ

Ναὶ, κάποιός ἔφυγεν...

ΗΛΕΚΤΡΑ

Ἡ ἐρυθρὰ προσωπίς!

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Εἴμεθα ὅλοι; Ἰδὲ, Νανώ.

ΝΑΝΝΩ

Ὅλοι. Ἔφυγεν ὅμως ἡ ἐρυθρὰ προσωπίς. Ἐκεῖνος ἔφυγεν.

ΔΩΡΙΣ

Ποῖος ἦτο;

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Λείπει ὅμως, λείπει τις... Ἆ, ὁ Ἰάκωβος! Ἦλθεν;

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ὄχι. Οὔτε θὰ ἔλθῃ ποτέ.

ΝΑΝΝΩ

Ποτέ; Διατί; Πῶς!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ

Μήπως ἡ ἐρυθρὰ προσωπὶς ἦτο ὁ Ἰάκωβος;

ΤΟ ΕΡΥΘΡΟΝ ΡΑΣΟΝ

Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ Ἰάκωβος;

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ἀναμείνατε λοιπὸν μίαν στιγμὴν νὰ φέρω φῶτα ἐκ τοῦ ξενοδοχείου.

ΤΟ ΦΑΙΟΝ

Νὰ ἑτοιμασθῇ καὶ δεῖπνος.

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ναί.

Ἔρχεται πρὸς τὴν θύραν διὰ νὰ ἐξέλθῃ.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Οἱ ἀνωτέρω. Ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ εἰσέρχεται ὁ Ἰάκωβος φέρων εἰσέτι καὶ κρατῶν τὴν ἐρυθρὰν προσωπίδα ἀνὰ χεῖρας. Ἕπονται δύο ὑπηρέται κρατοῦντες ἀνὰ δύο ζεύγη μεγίστων πολυφώτων ἅτινα καὶ καταθέτουσι πρὸ τοῦ κατόπτρου.

ΟΛΟΙ

Ὁ Ἰάκωβος!

ΝΑΝΝΩ

Ὢ, ἰδοὺ φῶτα! Λαμπρὸν, λαμπρόν!

ΤΟ ΜΕΛΑΝ ΡΑΣΟΝ

Ἐξαίσιον!

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΡΑΣΟΝ

Ἀληθῶς χορὸς ὡραῖος!

ΙΑΚΩΒΟΣ

Καὶ ἀφοῦ χορεύσωμεν, κύριοι, σᾶς καλῶ εἰς τὸ δεῖπνον τῶν ἀρραβώνων μου. Ἀρραβωνίζομαι τὸν ἄγγελον.

ΟΛΟΙ

Τὴν Ἀμάλθειαν!

ΙΑΚΩΒΟΣ δίδων πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρά της

Ναί.

ΟΛΟΙ

Εὖγε! Λαμπρόν, θαυμάσιον!

ΧΡΥΣΙΛΛΑ φιλοῦσα τὴν Ἀμάλθειαν

Εἶσαι εὐτυχής, Ἀμάλθεια...

ΝΑΝΝΩ φιλοῦσα τὴν Ἀμάλθειαν

Εὖγε, εὖγε! — Βὰλς, βάλς!

ΟΛΟΙ

Ζήτω!

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ναί, φίλοι μου· ζήτω ἡ Δημοκρατία ἥτις διαπλάσσει τοιαύτας καρδίας, ὡς τὴν Ἀμάλθειαν!

ΟΛΟΙ

Ζήτω! — Ἐμπρός, ἐμπρός, εἰς χορόν!

ΟΛΟΙ

Βάλς!

Περικυκλοῦσιν οἱ νέοι τὰς νεάνιδας καὶ λαμβάνονται εἰς χορόν. —Ἄρχεται ἡ μουσικὴ διὰ βάλς.—Χορός.

ΙΑΚΩΒΟΣ φέρων εἰς τὸ προσκήνιον τὴν Ἀμάλθειαν

Ὑπὸ ἕνα μόνον ὅρον, Ἀμάλθεια...

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Ποῖον;

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ὅτι τοῦ λοιποῦ θὰ λέγεσαι...—

ΑΜΑΛΘΕΙΑ

Πῶς;

ΙΑΚΩΒΟΣ κλίνει εἰς τὸ οὖς καὶ τῇ λέγει ὄνομα κρύφιον· εἶτα

Οὕτω ἐνῷ τὸ ὄνομά σου περίπου σώζεται, ἐγὼ θὰ ἀνευρίσκω εἰς σὲ τὸ τελευταῖον ὄνειρον τῶν ἰδανικῶν ἐρώτων μου...

ΑΜΑΛΘΕΙΑ ῥαπίζουσα ἐπιχαρίτως αὐτὸν εἰς τὸ στόμα

Αἰωνίως... αἰσχρός!

ΙΑΚΩΒΟΣ φιλῶν αὐτῆς τὸ μέτωπον

Σαφὲς τεκμήριον ὅτι ὁ πατήρ μου ἦτο βασιλόφρων.

ΤΕΛΟΣ